[illegible] et Joachim de [illegible]

Chronica Fratris Martini
Ioachimi de Numeris in
Theographiam.
S. Thome de duobus Mandatis Dilectionis.

104.

N. Inv. 104.

CCI.
38

Mare maius modo · quondam mare pontic
· et durat per longū miliaria m · v · per
transuersum · miliaria ccl · Mare de
abacuc siue de sarra · durat p longū
miliaria m · v · et vltra / p transuersum
durat miliaria viij · nec coniungit cum
aliquo mari · et distat a mari maiori
per miliaria cccc · et dictū mare multa
et diuersa flumina ingrediunt · et specia
flumius vnus permaximus · qui dicit
Til · et est opinio q sit flumius q dicit
Tigris · vnus ex flumys qui egredit
de paradiso / Est autem aqua optima
· Et sciās q dictus flumius ingredit
mare p̄dictum per ducentas foces
· per quas ingrediuntur et exeunt na
ues Galee · et alia lingwa · non tamen
sunt facta · sicut lingwa nra ·
Sebasten seu sauastit modo · quon
dam samaria · Armenia minor modo
· quondam cilicia · et ibi est Tarsum
· vnde fuit btus Paulus · et est ibi
layach · que quondam dicebatur egea
· Ciprus modo · quondam Cethim / Tau
risius modo · quondam Susis in re
gno persarum · vbi dominatur modo
carpenta tartarus · Baldach ē ciui
tas super eufraten que fuit edifica
ta de magna babilonia · et est prope
ipsam ad tres dietas · nec modo pot
haberi accessus ad eam · ppter feras
bestias · dracones et serpentes · Alai
modo · quondam Elamite · Tarta
ria modo · quondam Comonia
Variaco nominum · quarunda terrarum
et prouinciarum · que aliē nunc et quida
aliter vocari solebant · Vngaria
modo · quondam pannonia dicebat
· Bulgaria siue azagora · quonda
licaonia · Constantinopolis mo
· quondam Bisanciū · Macedonia
retinet nomen antiquū · Blachia
modo · quida archadia · in qua ē tisa
lia · vbi cesar supauit pompegiū · et
est ibi emacthia · Moreas modo
quōdā achaia · vbi sunt patras et
chorintus · et ibi fuit rex epirotharum
vnde fuit pirrus rex · Thebe m
· quonda Boecia · in wlgari stiua ·
Nigpons modo · quodam delfis siue
delfia · Anatholi mo · quōdā asia
minor · vbi sunt ephesus · smirna ·
Thyatira · Pergamus sardis · phi
ladelfia et leodicia · et ibi etiā fuit Tro
ia · versus brachiū sancti Georgy · quas
terras a xx annis citra turci occupauerūt
Thurchia modo · quonda Bithinia
· frigia · pontus et pamphilia · In fri
gia vero ciuit calcedonia · vbi fuit vnū
de q̄tuor conciliys · et ē ante Constantino
polim p miliare sup brachio sancti
Georgy · In bithinia vō fuit nicena
seu nichia · v fuit pmū conciliū de q̄tuor
· Trapesunda modo · quōdā Capadocia
· Matrica modo · quonda Theman
· Gazaria modo · quida libia · et i ē Cer
sona · v Clemens fuit in exiliū missus
· Mare Tane m · quida paludes · Meo
thides · et arzotus · et girat in circuitu
miliaria mille · et per transuersū
miliaria ccc · Et sciās q dictū ma
re denominatur a flumine thanay
quod ipsum ingreditur · et per dictū
flumen ascendit ad nograt Ciuita
tem / nō tamen in paucis diebus /
Postea sunt Ruthemi · qui ab inde
supius aliquem ascendere non pmit
tunt versus septentrionem · Nec
etiam illi de Nograth · pmittunt
aliquem inferius descendere / Illis
vero Ruthenis de illa patria Tartari
dominantur / et dicitur q Ruthemi
sunt maior nacio que sit in mundo
Et vna prouincia eorum que vo
catur Roscia dicit esse melior con
trata et fertilior de toto mundo ~

Incipit Cronica fris Martini.

Quoniam scire tpa
summorum pontificu
romanorum ac impe-
ratorum, necnon ali-
orum regum co-
temporaneorum
expedit, precipue inter alios Theologis
ac iuris peritis expedit / Ego
fr Martinus domini pape peni-
tentiarius et Cappellanus / ex
diversis Cronicis ac gestis summo-
rum Pontificum et Imperatorum
presens opusculum per Annos in-
carnationis domini ab ipso pri-
mo Pontifice Ihu xpo et Ab
Octaviano primo Augusto sive
Imperatore per Pontifices et Im-
peratores descendendo usque ad Io-
hannem xxi papam deduxi inclu-
sive in una parte eo anno domini
quo creati fuerunt ponendo pon-
tifices in alia parte econtra sub eisdem
annis eo anno quo creatus quisque
fuit ponendo imperatores / Et quia tam
Pontifices quam imperatores Rome urbis
esse dicuntur / Idcirco convenientes arbi-
tratus sum de conditione et statu
urbis aliqua premittere / ut sic de
ipsis pontificibus et imperatoribus
ordinacius possim procedere / Et primo
dicendum est de quatuor regnis maioribus
ex quibus Romanum ultimum et maximum
fuit / Secundo de tempore quo Roma-
na cepit esse / Tertio de personis a
quibus incepit / Quarto de modo quo
incepit / Quinto de Rectoribus et regi-
mine quo profecit. De quatuor reg-
nis maioribus mundi

Sicut ergo dicit
Orosius ad be-
atum Augustinum scribens, a mundi cre-
acione usque ad urbem conditam Anni
quatuor milia ccccmi lxxxiiii or / et
ab urbe condita usque ad Nati-
vitatem xpi anni septingenti et xv
colliguntur / et ita ab origine mundi
usque ad adventum dni fluxerunt
anni v milia c xcix. / Reperiuntur
autem in terra regna quatuor fuisse
maiora secundum quatuor climata mun-
di scilicet Babilonicum ab oriente quod
incepit a Nino tempore abrahe / Car-
thaginense a meridie, quod incepit
tempore Iudicum sub thola duce quo
condita est Carthago / Macedoni-
cum a septemtrione quod incepit
ab Allexandro tempore Machabeorum /
Romanum ab occidente quod ince-
pit a Romulo / Quorum regnorum
duo minora pus et ultimum ma-
iora potentia et duratione leguntur
/ Et sicut omnes hystorie Babilo-
nice, inicium habuerunt a Nino
cuius uxor videlicet Semiramis ba-
biloniam instauravit, sic a pro-
cho qui pavus Romuli fuit, Rome
hystorie inicium habuerunt. sicut dicit
Orosius. Iste dicit a primo anno
imperii Nini quousque a Semira-
mide Babilonia tempore abrahe instau-
rari cepit fluxerunt anni Mcc...or
/ sic a primo anno prochi quo regnare
cepit usque ad conditionem urbis
que facta est a Romulo fluxerunt
anni similiter Mcc...or / Cuius babilo-
nie casum et excidium fecit rex Cyrus
tempore Esdre et Zacharie prophetarum /
Nam cum Cyrus oriente magna ex
parte sibi subiecisset ad Babiloniam
que caput regni fuit accessit / Sed
eufrates et alius fluvius sibi
obstiterunt / Cumque unus de suis
militibus non solum audacior verum
forma excellencior transitum

attemptaret et fluvii rapacitate
absorptus fuisset equus. Cyrus do-
lens pro milite, iratus protestatus
est eum qui tam preclarum militem
vorasset, adeo meabilem faceret
ut genua feminarum transeuntium non ta-
geret, quod et factum est. Nam per capi-
amplitudinem in quadringentos
lx alveos flumen divisit. Sic et
eufraten fluvium validissimum
et per mediam Babilonem flu-
ente a civitate avertit, et sic per
alveum in luto aquarum meatum
sicut prophetavit Abacuk, hostilem
civitatem intravit, cepitque urbem
quam sicut dixit Orosius vel
humano ope constitui vel huma-
na virtute destrui potuisse pe-
ne incredibile apud mortales
erat. Nam et civitas in campi
amplitudine sita undique conspicu-
a, natura loci letissima per quadrum
fuit disposita. Murorum eius lati-
tudo fuit l cubitorum et altitudine
quater tantum. Murus eius co late-
re cocto atque interfuso bitumine
compactus fuit. A fronte murorum
centum portas ereas habebat. Et
civitatem eius ccc octoginta sta-
dios ambiebat, qui ambitus quin-
quaginta et unum miliare contine-
bat. Et alia plura mirabilia de
ipsa scribit Orosius. Sequitur aliud cap.

De tempore quo incepit Roma

Tempus quo Roma incepit
fuit postquam fluxerant a
creatione mundi anni iiii^or milia
ccc octoginta quatuor, anno post
eversione Troye ccc^o liiii^o. Cum rex
Achas regnavit in Judea. Longe enim
ante creationem urbis plerique in
ytalia circa locum ubi postea urbs con-
dita est leguntur regnasse. Quorum

hunc infra dicit fuisse Nemroth

primus Saturnus, eunuchus fit
per Iovem filium suum, fugit a facie
filii de Cretha navigio in ytaliam
veniens prope ubi nunc Roma est
in silvis et rubis, timore filii la-
tuit absconditus. Et ideo Latini
postea regionem illam scilicet ytaliam
quasi absconditam vocaverunt. Qui
Saturnus docuit tunc populos tre-
domos edificare, laborare terras,
plantare vineas et vivere sicut
homines. Nam antea nesciebant
laborare, et vivebant sicut bestie
manducantes glandes et habitabant
in criptis et in casellis de frondibus
coopertis. Et propter hec omnibus non
solum a rusticis silvestribus princeps
eorum factus est, sed etiam deus est nominatus.
Qui rex factus ob timorem filii non
longe a loco ubi nunc Roma est
civitatem construxit quam suo nomine
Saturniam appellavit, que modo
Suterna dicitur, ubi primum granum asseritur
seminatum. Post Saturnum reg-
navit Picus filius eius. Post
Picum regnavit Faunus filius eius
qui fuit pater Latini. Deinde regnavit
Latinus qui latinam linguam emendavit
et Latini de suo nomine sunt appellati.
Hii predicti reges regnaverunt c
et l annis ante adventum Enee, de
quo processerunt reges qui Romam post-
modum construxerunt. De personis a

quibus Roma cepit construi.

Persone vero a quibus Ro-
ma condita est et denominata
a Troyanis id est ab Enea duce Tro-
yanorum originem habuerunt. Nam
Troya capta est tercio anno Abdon
qui iudicavit Israel. Cuius destructio
fuit ante urbem conditam ccc^o xxx^o
anno. Cum propter raptum Helene co-
niuratio grecorum et concursus mille

nauium contra eam venit / et
post decennem obsidionem / Troye
excidium est secutum / in quo de-
cennio quot cruentissimo bello ⁊
quantas naciones ⁊ populos ille tur-
bo inuoluerit atque afflixerit
Homerus poeta ostendit lucidissime /
¶ Post cuius excidium euaserunt
inde eneas ⁊ anchises pater eius et
asthanius filius enee ⁊ nauiga-
tes xij nauibus venerunt in Si-
ciliam / vbi Anchise patre mortuo cum
vellent nauigare in ytaliam
per tempestatem maris venerunt
in Affricam / a Dydone Regina
que Carthaginem dicitur construxisse
nimium adamatus post aliquanto
more contractu relicta dydone
et Affrica in ytaliam deuenit /
Vbi cum in portu vbi tyberis
influit mare applicuisset dictum
est ei in sompnis / vade ad Regem
Euandrum qui regnat in septe
montibus scilicet in eo loco vbi postea
condita est roma / Qui pugnat
contra latinum regem ⁊ tu iuua-
bis eum quia tibi debetur regnum
ytalie / ⁊ ut credas / ecce hoc istud sig-
num quod procedens inuenies sub
arbore ylice suem uel porcam al-
bam cum ·xxx· filijs albis / et ibi
ex hoc euentu ciuitas postea est
edificata que usque nunc albanum
nomen accepit ¶ Cum autem euan-
der vidisset eneam / suspicatus
hostem sibi cum armis occurrit
At eneas hec cernens tulit ramum
oliue sibi ostendens in signum pacis
more antiquorum qui de terra ad
terram transeuntes ne caderent
hostes / ramum oliue in manibus
deferebat · pacem pretendendo ¶ Con-

federati itaque eneas ⁊ euander
contra latinum regem Turnus
vero Tuscie qui fuit gener latini
eo quod lauiniam filiam eius habet
in vxorem venit in succursum
latino regi qui bello simul inito
Pallas filius euandri a Turno
occiditur / cuius corpus ⁊ sepulcrum
in vrbe Romana postea tempore hen-
rici secundi imperatoris inuentum fuit
incorruptum / Cuius vulneris hy-
atus quatuor pedes et semis ha-
bebat / Gigas enim fuit ⁊ corpus eius
altitudinem muri vincebat / Lu-
cernaque ardens ad caput eius in-
uenta est que nec flatu extingui
poterat / nec liquore / Sed cum stilo
foramine subter flammam facta
est / per illud foramine aere intro-
eunte et hoc eius epitaphium
fuit / Filius euandri pallas quem
lancea turni militis occidit / more
suo iacet hic · Hoc corpus iacuerat
in terra retens et incorruptum
septingentis mille ⁊ lx annis /
Quo turno occiso eneas lauiniam
eius vxorem filiam latini regis
duxit in vxorem et post mortem lati-
ni eneas tenuit regnum latinorum
tribus annis ¶ Anno tercio a capti-
uitate Troye eo mortuo accepit
asthanius filius enee quem de tro-
ya secum adduxerat regnum / et
albanum ciuitatem tempore sampsonis
qui iudicauit israel / ibi construxit
a qua ciuitate latini reges dicti sunt
albani ¶ Lauinia vero ab enea
conceptum filium post mortem enee
genuit qui ideo hic postumus dictus est
quia post mortem patris natus / Idem
dictus est siluius quia in silua nutritus
Qui regnauit annis xxix post asth(anium) ,

anchisam/ ꝓpt' que ꝛ omēs albanoꝝ
reges qui ab isto descenderunt sil-
uij dicti sunt ¶ Post hunc rege-
regnauit filius postumi xxx
annis ꝛ vnū ¶ Post hunc Siluiu-
us regnauit .l. annis sb quo
ꝓphetauerunt Gad et Nathan
tpe dauid | Sub quo etc dicitur
Condita Carthago ¶ Post hunc
regnauit Albanus siluius annis
xl. tpe salomonis ¶ Post hunc
regnauit Egisippus siue athis
siluius annis xiiij tpe Roboam i
iudea ¶ Post hunc regnauit Ty-
berius siluius annis ix sb Oco-
zia rege iuda a quo Tyberio Ty-
beris fluuius nomē accepit/ qui
albula ante dicebat᷑/ sz tyberio
intus submerso nomē a vio
obtinuit sicut dicit Tytus liui-
us ¶ Post hunc regnauit agrip-
pa siluius xl annis/ tpe Achab
i iudea. Huius tpe floruit home-
rus i grecia ¶ Post hunc regnauit
aremolus siluius annis xix
tpe ioas i Judea/ hic ꝓsidium
albanorum inter montes vbi
nunc Roma ē posuit ¶ Post
hunc regnauit auentinus annis
xxxiiij q ꝛ pti vrb' nomē hʒ qꝛ
ibi sepultus fuit derelicꝭ. qꝛ fuit
tpe Amasie regis iuda ¶ Post
hunc successit i regnū Romanoꝝ
ꝓcthus filius auentini et regnauit
annis xxi. tpe ozye regis iuda
¶ Post hunc regnauit filius eius
amulius siluius annis xliiij qui
fratrē suū Numitore a regno eiecit.
tpe ioathan regis iuda/ Ex qua
numitoris filia rea noīe tum
virgo erat i templo dee veste electa
Et mars cum ipsa occulte coiu-

buisset nati sunt duo gemelli vȝ
Romulus et remus/ quoꝝ mrē
ꝓpt' incestum que comiserat viua
sepulta/ filij sz Romulus et Re-
mus iactati st' in Rubis ꝓpe ripā
tyberis/ vbi et a lupa lactati
fuisse dicunt᷑ ¶ Reperies autem
eos quidā pastor faustulus noīe
portauit eos ad laurentiā vxore
suam et nutriuit eos ¶ Ipaz vero
laurentiam qꝛ ipsa erat formo-
sa meretrix et multū de corpe suo
lucrabat᷑. vicini eius lupam vo-
cauerunt/ a qua postea ꝛ cellule
meretrium lupanaria dca st'/ hanc
matronam sculpturē veteres i mar-
moribus adhuc i vrbe reputant
¶ Predicti ergo Romulus et remus
cū creuisset congregauerunt pastores
ꝛ latrones ꝛ amulium regē qui
auum eoꝝ numitorē de regno eie-
cerat occiderunt auū suū i regno
reponendo ¶ Ab hijs ergo duobus
sz Romulo et Remo de Enea et
Troyano descendētibus/ Roma con-
structa fuit/ ꝛ nomē accepit/ anno
a destructiōe Troye ccc. liiij sicut
dicit Orosius tpe Achaz regis iu-
da/ **Quomodo Roma fuit inchoata**

Modū autē inchoationis Ro-
mane vrbis denarat Eso-
dius sic dicens ¶ Postq filij Noe
edificauerunt turri confusionis/ Noe
cū aliquibus Ratem ingressus ve-
nit in ytaliam/ et nō longe ab
eo loco vbi nūc ē Roma ciuitatē
construxit noīe suo/ in qua laboris
et vite terminū dedit/ Janus vero
filius eius vna cum Jano filio·
yafet nepote suo et Camese indi-
gena ciuitatem ianiculū construens
regnū accepit/ Hic ē dco Camese

transtiberim palladiu construxit
qd ianiculum appellauit i eo lo
co vbi nunc eccia sci Johannis
ad Janiculum sita e ¶ Eode tpe
Nemroth q' z saturnus a ioue
filio suo eunuchizatus fuit ad p
dicti iani regimen puenit eiusqz
iuuamine fultus construxit cita
te vbi nuc e Capitoliu ¶ Ytalus
qz dicbz ytalus rex ad Janu et
ad Saturnu cu Siracusano ve
nies construxit ciuitate iuxa al
bulam fluuiu qui tyberis p9a
dcus est ¶ hercules qz filius eius
ut Varro scribit ¶ Post hunc ar
gnus veniens fecit ciuitate va
leriam sb Capitolio ¶ Post hunc
rex Tyber ab origine cu gente
sua veniens edificauit ciuitate
iuxa tyberim ¶ Deinde euandr'
rex archadie cum suis fecit cita
tem in monte palatino ¶ Simi
liter rex choriban cum exercitu ve
niens construxit ciuitate d'ppe
in valle ¶ Glaucus et filius io
uis minor veniens ciuitatem et
menia construxit ibide ¶ Post
que veniens filius enee cu mul
titudine Troyanoz ciuitatem
ibide construxit Auentinus qz
rex albanorum i mote auentino
ciuitate z mascolium sibi construxit.

Quomo Romulus omes pdcas ciuitates muro cinxit z Roma vo

Anno aute eccia ¶ cauit
dringentesimo lim°. de
structionis Troye Ro
mulus priami Troyanoz regis
sanguine natus fre suo ia mor
tuo anno etatis sue xxij°. xv kl
maij omes pdcas ciuitates mu
ro cingere cepit z eo suo nomie

Roma vocauit et in ea Sabine
ses Albanenses Politanenses
Celenenses Citanenses Camar
menses Campenati lucam et
omnes pene nobiles de ytalia
cum vxoribus et filijs conuene
runt etiam ibi habitaturi habz
aute Roma turres ccc lx In
circuitu vero eius sunt miliaria
xxij pter tnstiberim z ciuitate
leonina cum quibus d'z hre xlij
miliaria ¶ Et dicit Tytus liui
us in Prologo de Roma q tpe pau
ptatis nusqz alter locus ea sanc
tior nec bonis exemplis dicior
fuit et qnto rerum minus hiut
tanto minus cupiditatis hebat
p9 diuitie auariciam z luxu induxe
runt. Seq'r de Portis Rome vrbis

Porte principales quedam
vrbis fuerunt iste Por
ta capina que dicit' pta sci
Pauli iuxta sepulchru eius Por
ta apia que ducit dne quo vadis
z ad cathacumbas ¶ Porta latina
iuxa qua btus Johannes coctus fuit
¶ Porta asinaria vel lateranensis
¶ Porta metroni vbi riuus influit
ciuitati ¶ Porta laticiana que ma
ior dicit' que e apud scam crucem
¶ Porta thaurina vel tyburtina
q d'r sci laurencij ¶ Porta numenta
na q vadit ad scam agnetam ¶ Por
ta salaria q vadit versus sabina
¶ Porta pinciana que e cta scilice
in pincis ¶ Porta flaminea q est
cta ecclesiam sce marie de ppl'o et
p eam itur ad pontem miluium
¶ Porta colina quae cta tepli
adriani cta porte sci petri transti
berim sut porte tres ¶ Porta septi
mana vbi septe laudes fce fuert.

octauiano imperatori. Porta au-
rea. Porta portuensis. et in Ciuitate
leonina in quibus simul faciunt xvj.
Sequitur aliud Cap. de pallacijs Rome

Pallacium ante . urbem
maius erat in medio urbis
in signum monarchie urbis.
Pallacium Romuli quod erat iuxta
tugurium faustuli. Pallacium
vero Neronis lateranense inter beatos
Marcellinum et Petrum, et domum
est lateranensis a latere septentrionali
plage, in qua situm est, arama
qua nero ibi latenter peperit.
Pallacium susurrianum ubi nunc
est ecclesia sancte crucis. Pallacium
patris ubi romulus posuit suam
statuam auream dicens. Non cadet
donec virgo pariet. Item palla-
cium Troiani. Item pallacium
Adriani ubi est columpna. Item
pallacium Claudij inter pantheon.
Pallacium anthonij ubi est alia
columpna. Pallacium Nero-
nis super hospitale sancti spiritus usque
ad sanctum petrum. Pallacium ca-
milli. Pallacium Julij cesaris
ubi requiescit. Pallacium cro-
macij. Pallacium eufemiani
in monte auentino. Pallacium
Tyti et vespesiani foris muros
ad Cathacumbas. Pallacium
constantini ubi est quidam equus
ereus cum insidente qui dicitur Consta-
ntinus sed non est. Tempore enim quo
consules et senatores urbem rege-
bant. Quidam armiger malig-
ne forme sed virtute audax, quedam
rege potentissimo qui urbem obside-
rat captata hora cum idem rex ad se-
creta nature iuisset, ad locum con-
suetum eum raptum deportauit in
urbem, et sic soluta est obsidio urbis
romanis equatum ad michi illum
deducens, et quod hoc memoriale fieret
est ut armiger petiuit. Item palla-
tium Domiciani transtiberim ad
mitram auream. Pallacium
olimpiadis ubi assatus est sanctus
laurencius. Pallacium octauiani
circa locum ubi nunc est ecclesia sancti
siluestri ad Caput. Pallacium
licinij apud scolam grecam. Pal-
lacium ciceronis ubi nunc est domus
filiorum petri leonis. Pallacium
Catiline ubi est ecclesia sancti Anthonij
iuxta quam est locus qui dicitur infernus,
eo quod eo antiquo tempore erat ibi vo-
rago. eo quia ex illo palacio magnam
romanis pestilentiam inferebat.
ubi martinus Curtius ut libe-
ratem ciuitatis iuxta ipsa deorum acqui-
reret armatus proiecit se, et clausa
est terra, et ciuitas liberata. De palla-
tijs que dicuntur Termie coram quibus
tormentati sunt sancti.

Pallacia vero que dicuntur Termie
fuerunt hec. Termie An-
thoniane. Tyberiane.
Neropotiane. Domiciane. Max-
imiane. Lucinieriane. Dyocle-
tiane. Olimpiadis. Agrippine.
Allexandrine. Sequitur aliud.
De Capitolio quod erat caput mundi

Capitolium vero erat caput
mundi ubi consules et
senatores morabantur ad
gubernandum orbem et urbem. Cuius
facies erecta erat muris altis et
firmis auro et argento undique
coopertis ut essent speculum orbis
omnibus undecumque romam venien-
tibus etc. De templis ydolorum. etc.
In summitate arcis capitolij fuit,

templū iouis in quo erat aurea
ſtatua iouis ſedens in aureo thro
no / ibi etiā fuit templum aſilū
in quo iulius ceſar ē interfectus
¶ Item ſub capitolio vbi iacet ſimu
lachrum mamertini fuit teplū
iouis ¶ Item ibi fuit teplum fatale
vbi nunc ē ſcā martina ¶ Item
ad ſcm̄ Adrianum fuit teplum
refugij ¶ Item ad ſcm̄ ſergium fuit
templum concordie ¶ Item in ca
napara fuit templum cereris et
Telluris ¶ Item templum veſte
vbi dr̄ infernus et draco cubare
¶ Item in eccliā ſcī coſme fuit te
plum aſilum ¶ Item retro ſcm̄ coſ
mam fuit teplum pacis ¶ Item ſu
perius fuit templum romuli ¶ Item
vbi nunc ē ſcā maria noua / fuit
teplum concordie Nota de publica bibliotheca
Ibi prope fuit carta bibliotheca. et
titulatum eo quod ibi fuit publica
bibliotheca de quibus pluries fue
runt in vrbe ¶ Item ante coliſeū
fuit templum ſolis / ubi fiebat
cermonie ſimulachro qd̄ ſtabat
i ſummitate coliſei habens in capite
coronam auream gemmis or
natam / cuius caput et manus ſunt
in laterano ¶ Item Septiſoliū qd̄
fuit vij ordinibus columpnarum
ſublimium / qd̄ fuit templū ſolis
lune ibi prope ē ſcā albina in al
biſton et ibi fuit mutatorium
ceſaris quia ibi fuit candelabrū
factū de lapide albeſton quod ſemel
accenſus et ſub diuo poſitus nul
la arte extinguitur ¶ Qui locus
ideo dictus ē albeſto quia ibi fie
bat albe ſtole imperatorum / ibi prope
altare ē ymago ſaluatoris di
uinitus picta ¶ Curtus priſci
tarquinij qui fuit inter monte
auentinū et mauis pallaciū dua
bus portis claudebatur / vna ab
oriente / altera ab occidente / qd̄
fuit miro pulchritudinis / et
fuit ita diſpoſitum quod nemo ro
manorum offendebat aliud i viſione
ludorum que fiebant ibi / Et erant ibi
duo equi erei deaurati in faſti
dio arcuum ſiue portarum eleuati
vnus ab oriente / alter ab occidente
qui ſua diſpoſitione videbantur
prouocare equos ad curſum.
quos conſtantinus ſecum i con
ſtantinopolim deportauit ¶ Item
in eſquilino monte quod ē inter ſcām
mariam maiore et lateranū vbi
quedam adhuc columpne et yma
gines apparent fuit templum qd̄
vocabatur cymbrum eo quod cymbros
.i. germanos deuicerat ¶ Item vbi
nunc ē ſcā maria maior ibi fuit
teplum Cybele ¶ Item ad ſcām mariam
de fontana fuit teplum fauni
qd̄ ſimulachrum locutum ē iuli
ano et decepit eum ¶ Item teplū
veneris fuit ad ſcm̄ Petrum ad
vincula ¶ Item in monte Celio vbi
nunc dr̄ merſa imperatoris fuit
templum iouis et dyane ¶ Item
iuxta caballos marmoreos fuit
templum ſaturni et Bachi vbi
nunc iacent ſimulachra eorum
¶ Caballi vero marmorei cur
fuerint ſcā breuiter dicam ¶ Tempore
Tyberij imperatoris venerunt ro
mam duo iuuenes philosophi Praxi
teles et Fidias qui penitus nudi in
cedebant quos cum imperator interro
gaſſet cur nudi incederent Reſponderunt

d' ydolo colisei

d' ymagie saluatoris diuinitus picta

qꝛ omnia munda sᵗ nobꝭ ⁊ apta
⁊ qꝛ mundana omnino contempni-
mus et nichil possidemus/ ⁊ qđ
tu dixeris in secreto/ nobꝭ notū
ē ⁊ aptum/ Tunc tu imꝑator com-
periss; ita eē sicut dixerant im-
pleuit eis ꝓmissum qđ petierāt
tale relinquendo memoriale ¶
It ubi nunc dr̄ sta maria rotunda
fuit teplum cibeles qđ fuit te-
plum deorum· de cuius templi
constructione habebitur infra cum
dicetur de domiciano impre/ ¶ Ubi
ppe fuit teplum minerue ubi
simulachrum eius colebatur·
ubi nūc ē ecclīa q dr̄ sta maria
de minerua ¶ Ite ad gradellas·
ē templum solis ¶ It ubi nūc
ē sts Stephanus rotundus fuit
teplum fauni ¶ It in elephanto
fuit teplum cybeles ⁊ teplum
ciceronis ubi nūc ē domus fi-
liorum Petri leonis ¶ Ubi ē cer-
cere tullianus ubi ē ecclīa sti
nicolai ¶ Ubi ē ppe fuit teplū
iouis ubi fuit ꝑgula aurea ¶
It ad stm angl̄m fuit teplum
seuerianum ¶ It ad uellus au-
reum fuit teplum minerue
It i ponte iudeorum teplum
fauni ¶ It ad stm Stephanū
i piscina fuit teplum qđ dice-
bat olouitri totum factum de cris-
tallo ⁊ auro ubi erat astrono-
mia cū omnibus signis celi/ qd
legitur sts Sebastianus cū Ty-
burcio filio cromacii destruxisse·
¶ It ad stam mariam transtibe-
rim fuit templum rauennatium
⁊ fuit domus meritoria/ ⁊ ibi erat
deus victorie ubi morabātur mi-
lites qui gratis senatui seruie-
bant ¶ It sub ianiculo fuit tem-
plum gorgonis ¶ It in insula

fuit teplum iouis ⁊ esculapii
Hec ⁊ alia multa pallacia ⁊ te-
pla imꝑatorum consulum ⁊ sena-
torum ꝑfectorum· erant i urbe
Romana ⁊ fuerunt mire pulchri-
tudinis quo auro ⁊ argento ere ebo-
re ⁊ preciosis lapidibus ⁊ marmo-
ribus colorum diuersorum Sequitur ali-
ud de Rectoribus Urbis

Expedito nō constructione
urbis quanto ad muros
turres ⁊ pallatia ꝑtas
⁊ templa quibus urbs Romana
extitit decorata/ ulterius procedendum
est ad ipsos qui ea regebant ⁊ gu-
bernauerunt/ ut sic conuenienter
perueniamus ad pontifices ⁊ Im-
peratores ipsius ꝑ ordinē adiūctes·
¶ Romulus ergo ⁊ remus sicut
primi Romana urbe condiderunt
sic primi i eadem fuerunt dnāti/ Qui
congregatis pastoribus ⁊ latro-
nibus fecerunt parua ciuitatem
Una i monte palatino ⁊ postea illam
ac ꝑ tyrannidem omnes alias sub-
iugauerunt ibidem constructas/ Sed
Anno tercio ab urbe condita Remus
occisus ē rastro pastorali a fabro
duce romuli cum contenderet frēs
de augurio uolucrum qđ utrumqꝫ
uiderat· Nam sicut dicit Tytus
liuius cum frēs gemelli essent
⁊ eiusdem etatis quis eorum urbe
conditam tamqꝫ senior regeret
contenderunt ut ꝑ augurium deter-
minaretur/ Cumqꝫ ppter hoc in monte
auentinum uterqꝫ cū suis ascen-
dissent/ priori remo dicuntur
apparuisse vi uolucres ¶ Romu-
lo vero cū duplex numerus uolucrum
se ondisset uterqꝫ se facilius au-
gurium habuisse asserebat Remus
ppter hoc qꝛ prius uiderat Romulus
vero qꝛ numero alium superabat dixit

se p̄ualuisse ⁊ sic in sedicionem
versi Remus in turba occiditur
volgarior tn̄ opinio ē Remum
qr̄ nouos muros cont̄ statutū
transsiliat interfcm̄ ¶ Mortuo
igit̄ fr̄e cum Romulus solus
regnaret elegit centum senes p̄
consilio quos ⁊ senatores appel-
lauit ¶ Mille etiā pugnatores
elegit quos a millenario nūō
milites dixit ¶ Cumqz ipse eius
vxores nō haberet p̄ fraudē ra-
puit filias sabilorum · Et ideo
p⁹ᵃ bellum magnū ortū ē · et
a romulo victoria hita Sabini
cū Romanis pacē fecerunt Post
h̄ romulus apud paludē capite
tempestate orta ⁊ tonitruis c̄-
cumdatus nube nunq̄ comparuit
⁊ noīe q̄rin̄ inter deos ē cōsecrat̄
¶ P⁹ Romulū senes p̄dcā repub-
licā rexerunt p̄ anū ⁊ dimidiū
qd̄ regnum appellatū ē inter
r̄ps ¶ Post romulum regnauit
Numa pompeyus xli annis
tpe Ezechie ī iudea · hic p̄mus
militibus stipendia ordinauit
Januariū ⁊ februariū anno ad-
didit Tunc Sibilla Erictea cla-
ruit ¶ Post hunc regnauit ·
Tullius hostilius tpe manasse
ī iudea · hic p̄mū purpurā vsq̄ᵉ
?im p⁹ longā pace bella repa-
rauit Albanos gentes q̄ a Ro-
ma distabant p̄ xviii miliaria
⁊ fedenatos qui p̄ xii distabat
tr̄stiberim vicit ¶ Tandem p⁹q̄ᵃ
regnassz p̄ xxxii annos cū tota
domo sua fulmine arsit ¶ Ista
alia Sibilla que a samo samia
dcā ē tūc claruit ¶ Hoc tpe by-
zancium a rege spartenorum

condita ē que p⁹ᵃ Constantino-
polis dicta ē ¶ P⁹ hunc q̄rtus
Romanorum Rex Actius regnauit
tpe Josie in Judea ¶ hic super
mare xvi miliaria ab vrbe hos-
tiam ciuitatem condidit annis
xxiiii · hic p̄mum ponte tr̄sti-
berim inter motem auentinum
⁊ ianiculum fecit ¶ Post hunc
q̄ntus Romanorum rex Priscus
tarquinius regnauit annis x
xxvii tpe Joachim regis iude ¶
hic circum ad ludos rome edifi-
cauit ⁊ cloacas que aquā et
lutum deferrent ⁊ tyberim co-
struxit Capitolium fabricac̄ cep̄ᵗ
⁊ dcm̄ ē Capitoliū qr̄ cū funda-
menta foderent īnuentum fuit
caput hoīs sine corpe ¶ Post
hunc regnauit Seruius Tullius
sextus rex Romanorum tpe Sedechie
regis iuda qui fossatis circa muros
romanos cinxit ¶ Iste p̄mus
ordinauit ut census tolleret̄ · de
quo ante h̄ ignorabat̄ · Tandem
occisus ē a Tarquinio superbo ·
Hoc tpe excidium iudeorum fcm̄ ē
p̄ Nabuchodonosor rege chalde-
orum tpe zedechie regis iuda ·
¶ Post istum regnauit tarq̄ni⁹
supbus septimus rex romanorum
in dieb⁹ Ciri xxxv annis ¶ Iste
p̄mus excogitauit omnia gnā
tormentorum cathenas ergastula tor-
menta · carceres · compedes ⁊c̄ hic
hic ꝓpt̄ tarquiniū filiū suū qui
lucreciam nobilē feminā gnē
⁊ virtute corrumperet a regno ē
expulsus · Que lucrecia post q̄
ignominia de vitupercis marito et
prī ⁊ consanguineis suis fratrz serpaz
occidit ꝓpt̄ dolore vituperii · Tar-

quirinus de Roma expulsus ad
Porsenna regem clusinum confugit
Qui tempore cum exercitu Tuscorum et ali-
orum contra romam veniens usque ad
littus tyberis etc. Janiculum mag-
num timore romanis incussit Et
pace facta cum romanis obsedit Arctum
Post tarquinum superbum cessaue-
runt reges in urbe regnare et
eliguntur consules. Qui regna-
uerunt annis cc. pl. et ordina-
uerunt romanam republicam rege-
ndam per consules et statuerunt ut duo
consules per unum annum regnaret
Et ideo per unum tantum annum de-
bebat esse ne per protractu temporis ex
dominio in superbiam erigentur. duo
autem eligebantur ut unus alteri
in factis reipublice non poteret. sed alius
alium restringeret. Et tunc roma-
ni adhuc usque ad xv lapides
imperium tenebat miliaria enim
tunc lapidibus distinguebantur
sicut et modo alicubi termini agro-
rum Effecerunt ergo tunc consules
lucium et Brutum. hijs temporibus
pictagoras rome obijt et anax-
agoras ad socrates venenum
rome bibit. Aristoteles platonem
audiuit xviii annum agens. De
Sabinis qui cum Romanis contendunt.

Anno post urbe condita
cc. xlviii. Brutus primus
apud Romanos consul pri-
mus factus est Cuius tempore Sabini
grani manu et apparatu romam
contendunt inuadere propter quod dic-
tatore Romani creant. Cum consules
potentia preiret. hijs temporibus
facta est rome distensio plebis a
senatu. Eo tempore Cyrus rex persarum
Babilonem cepit destruxitque sicut

tactum est supra in principio Sequitur
aliud Capitulum Eliguntur tribuni plebis

Anno xv post hec consules
reges romanorum cessauerunt
regnare et bini consules
facti fuissent populus romanus con-
querebatur de oppressione consulum et
senatus. et ideo facti fuerunt tri-
buni qui essent pro consulibus sicut iu-
dices et plebis defensores. Sequitur leges
Treten. rome deferuntur

Tercesimo autem anno ab
urbe condita tempore consulum
leges athenienses rome delate
sunt in x tabulis quibus due addi-
te fuerunt sicut dicit Tytus liuius.

Cessauerunt consules regnare.

Anno v. ccc. 1o. cessauerunt
regnare consules in urbe.
et in Anno ccc. xv reges
tres victi sunt a Romanis tempore
assweri regis. Circa idem tempus
senones galli cum duce Brenno
pugnauerunt contra romanos
apud albulam fluuium et victi
sunt romani et capta est ciuitas
preter Capitolium quod etiam perdidisset
si pugil ansi romanos ex lassitudine
pugne dormientes clamore vali-
do non excitasset Tribuni a Romanis

Anno ccc. lxvi ordinantur
ab urbe condita loco con-
sulum tribuni a Romanis
eliguntur et ordinati sunt. Tunc
victa est a puerie a Romanis apud
fluuium albulam et viii ciuitates
que sub potestate illius erant adducte
sunt romanis hijs temporibus multa pesti-
lencia et mortalitate est afflicta
roma in ter que in media urbe
aperta est terra et subito quasi infernus.

De tempore vorago magna que rome apparuit.

apparuit et de qualitate fetoris
que occidit multos de quo hec
super notum ubi ponit palacia
Iterato galli urbem aggrediuntur
Et cum unus de gallis Romano
quedam nobilem ad singularem
pugnam prouocasset victor exis-
tens romanus tulit torquem auream
de collo occisi et misit in collo
suo et ex tunc ille romanus et omnes
de suo genere torquati dicti sunt
Alexander magnus nascitur
Circa idem tempus Alexander
magnus filius philippi rex ma-
cedo ex olimpiade nascitur cuius
acta mirabilia et strenua spa-
lem librum requirunt Eo tempore
apius Claudius consul Roma-
norum rome viam appiam strauit
aruaminum in romola et be-
uetum in samia condite sunt a Ro-
manis Sequitur aliud Alexander

Anno · i · magnus regnat
ab urbe condita cccc xxx
vi alexander magnus pro suo
philippo successit in regno et
cum pene tota oriente subiugasset
sperans se et occidente possidere
cum post xii annos regnasset ve-
neno interiit si non subita mor-
te licet infectus esset per venenum
quod usum loquendi non habuit
tamen constituit loco sui pueros quos
nutriuit et post ipsum diuisum est
regnum Sequitur Romani primo potentes esse ceperunt

Circa idem tempus cum
Romani potentes esse ce-
pissent a Samnitis qui
medii erant inter Campaniam
et apuliam aurea et argentea
arma habentes impugnatur et
hoc per Campaniam Cuius terre

bonitas ex portibus marinis
et ex multis aliis claruit equalis
tu in magnitudine Rome Capua
eius caput erat similiterque Car-
thagini Et primo quidem Samite
a Romanis victi post victores
effecti de Romanis ultimo sic
fuerunt a romanis prostrati ex
xxx milibus occisis et rege ipso-
rum cum reliqua multitudine cap-
ta ciuitate funditus diruerunt
Nullus enim hostis romanis fuit
notior quam Samite Sequitur Nota
de Carentinis contra Romanos

Anno ab urbe condita
cccc lxxi Carentini
Romanis se opponentes
et nuncios ipsorum dehonesta-
tes ut romanis cum occasione
resistere possent plurimo finitimorum
presidio fulti pirrum regem grecie
ob magnitudinem uirium et tam
marinis partibus vocabat qui
cum lxxx milibus peditum et vii
milibus equitum et cum xx ele-
phantis usque ad illud tempus
inusitatis a romanis veniens in yta-
liam inito durissimo bello cum
romanis et victus inestimabiliter
rediit in partes suas Tunc Care-
tini contra Romanos fedus ineunt
cum Carthaginensibus et ex hoc
inchoata sunt punica bella Car-
thago enim fuit ciuitas magna
et caput affrice antequam roma lx
xxii annis condita fuit que
Siciliam et alias insulas defen-
dere voluit ne tollerentur a Ro-
manis Anno ab urbe
condita cccc lxxxiii Hanibal

ſemor cum innumerabili multitudine
hom̄ z xxx elephantis naui-
gio ſiciliam aduenit ſꝫ a romanis
Eneo z Gayo conſulibus ibidem
victus ē amiſſa ſua naue in q̄
debebat. Et amiſſis hominibus
z nauibus hanibal vix aufugit.
Attylius vero conſul romanorum
dum contra Carthagine exercitu
applicuiſſꝫ z tribus regibus cum
innumera multitudine deuictis
z lxxxiii(or) nauibus romanis p̄
affricam ſubactis cum veniſſꝫ
ad fluuium q̄ dicitur bagruda ibi ſer-
pentem maximum cxx pedum
qui plures iam homines de-
ſuis deuorauerat occidit z co-
rium eius roma miſit. Tan-
dem Carthaginenſes dum cum
regulo atylio conſule romanorum
pacem facere voluiſſent. z ille
renuiſſꝫ adductis ſibi affrica-
nis regulum bello aggrediuntur
z proſtrato romanorum exercitu re-
gulus capitur z in carthagine ca-
thenatus recluditur. Emi-
lius vero z fuluius conſules ro-
manorum audita calamitoſa re-
guli captiuitate exercitum cum
ccc nauibus mittunt in affricam
quibus cum totidem nauibus
Carthaginenſes occurriſſet vic-
ti fuerunt. Repentina ſubuerſio ur-

bis romane.

Anno ab urbe condita quinge-
teſimo octauo repentina
ſubuerſio contigit vrbi Quinto q̄dem
Lucretio Catulio aulemamo
conſulibus Tyberis inſolitis aucti-
imbribus magnitudineq̄ꝫ redun-
dant omnia rome edificia in pla-
no poſita deleuit. Eodem tempore ſꝫ
tempore Sympronii Gay z Valerii
conſulum galli romanos inuaſerunt
z aduerſus eos varia ſorte bel-
latum ē in liguria z victi ſunt
a romanis. Galli ſiquidem ſunt animo
feroces corpora fortiora aliis hominibus
habentes. ſꝫ hic comprobatum ē q̄ ſicut
in primo impetu virtus eorum eſt
fortior aliis hominibus ſic poſtea virtus
eorum minor ē q̄ mulierum. z hoc
Oroſius dicit. De hanibale im-

peratore affricanorum z de ciuitate

Sagunto.

Anno ab urbe condita quingenteſimo
xxxiii(o) hanibal penorum
ſiue affricanorum imperator Sagun-
tum florentiſſimam ciuitatem romanorum
amicam obſidione fame cruciatam
z captam deleuit. nec legatos ro-
manorum ad ſe miſſos videre voluit.
z tempore Scipionis et Sempronii
conſulum Romanorum verſus ytaliam
contra Romanos perexit ferro viam
aperiens pireneos montes tranſ-
greſſus cum multa labore z bello
ad plana ytalie peruenit. fuitq̄ꝫ
exercitus eius c milia peditum
z c xxx milia equitum. Cui occurrit
Scipio conſul circa ticinum z in con-
greſſu Scipio hanibalem grauiter
vulnerauit. z totus exercitus romanorum
ibidem ſuccubuit pene. Sempro-
nius vero cognito ſocii ſui Scipionis
caſu a ſicilia cum exercitu ſuo re-
diit z pugnans ibidem cum hamba-
le amiſſo exercitu vix ſolus fugit.
Hambal autem cum verſus Tuſ-
ciam procederet primo menſe veris in ap-
penninis montibus tanta nive re-

cidit ut p frigorē omnes elepha-
tes amitteret ⁊ iumenta multa.
Dacs tū hanibal flamiū con-
ſulem ſolum in caſtris rema-
ſiſſe feſtinauit ut citius nō p-
actum obrueret contra quē flamiꝰ
ꝯciens arte hanibali circūuētus
funditus ē trucidatus ita q̄
xxv milia Romanorū ceciderunt
⁊ vj milia capti fuerunt. Max-
ima ſtrages Romanorum.

No primū bellū punicum.

Anno ab urbe condita
cccc xl. lucius emilius
paulus ⁊ publius ta-
rentinus ⁊ varro conſules ꝯt
hanibalem miſſi infelicē ꝯ-
tum pugne apud Canoſam
apulie vicum habuerunt. Na
ī ea pugna xliiij milia Romanoꝝ
interfecta ſunt in illo bello pun-
co ſic Rom ad extremū deducti fue-
runt. periit enī in illo bello con-
ſul emilius paulus conſulares
⁊ pretorij viri xx viri interfecti ſunt.
Senatores omnes vel capti vel
occiſi ſunt xxx nobiles viri
ccc pedeſtrium militū xl milia
equitum. varro conſul cū l equitibꝰ
venuſiū fugit. nec dubiū illū
diē rom ſtatus vltimū fuiſſe ſi
hanibal poſt victoria mox ad
vrbē acceſſiſſet. Hanibal vero
teſtimoniū tante victorie tres
modulos anuloꝝ aureoꝝ car-
thaginem miſit quos ex manibꝰ
nobiliū interfectorum ꝯtraxit ſi-
cut Oroſius. ⁊ in tm̄ iā deſpe-
rauerāt Rom q̄ ꝯ vrbē fugere
volebant niſi Scipio affricanus
tc tribunus militum ſtricto
gladio ipos coercuiſſet tunc ro-
mano de publico edicto ſuos ſer-
uos milites fecerunt. ⁊ arma
dijs conſecrata de templis ꝯre-
perunt. Iunius quoque dictator
antiquū ſeruū tpe romuli reco-
lens p ſupplemento ꝯtatus la-
trones homicidas ⁊ cuiuſcūqꝫ
ſceleris obnoxij eſſet īpunitate
pmiſſa milicie mancipauit
quoꝝ numerus ad vj milia fuit vi-
rorum. et ſic de roma deſperata
ſpē habere cepit. Qui tunc ſi-
cut Oroſius romanā miliciā
vidiſſet pudore ꝯfundi potuiſſet
q̄ niſi aut puer aut ſeruus
aut ſceleratus aut debitor. et
nec ſic quidē nimio ydonea erat
⁊ ſenatus pene omnis nouicius
videbatur. De victoria Romanorum.

Anno. diuina prudentia
ab urbe condita cccc xl
iiio idest ī tertio ſequenti
hanibal de Campania veniens
cum exercitu tribꝰ miliaribus
ab urbe conſedit. Romani vero
tocius ciuitatis cum ſenatu et
pplo ſtupore et metu concuſſi
velud amentes facti ſunt. femine
quoque ad ppugnacula cucurrerunt
ī muris ſaxa reponendo pro pmp-
te de muris repugnare. Han-
bal vero cū ſuo exercitu vſqꝫ ad por-
tam collinam acceſſit. ſed fulniꝰ con-
ſul romanus aduerſus ipm acie
direxit. at ubi congredi debuiſſet
pluuia cū grandine mixta tan-
ta ſe effudit ut turbata agmi-
na vix ad caſtra poſſet redire. Dein
cum ſerenitas rediſſet ⁊ illi acies
ad pugnandum iterū diſpoſuiſſet
iteꝝ violencior tempeſtas veit

compelleretur coactus ad tentoria
redire / et sic hanibal advertens
quod ad subvertendam urbem ro-
manam non obstitisset fortitudo
sed divina miseratio ab urbe dis-
cessit : Secundo Scipio vicit hanibalem

Scypio vero Affricanus
xxvii annos natu ha-
bens transivit in hyspa-
niam missus et primo impetu
novam Carthaginem cepit ubi
thezaurum auri et argenti pro
futuris stipendiis multum in-
venit. Ubi etiam in agone fratrem
hanibalis cepit et Romanis mi-
sit. Scipio igitur post victorias
hyspanie transiit in affricam et
facta pugna cum duce penorum
xl milia de adversariis scipio oc-
cidit et cum omnia depopulatus esset
Carthaginenses mandaverunt
hanibali ut pro succursu eorum
rediret in affricam. Qui flens
reliquit ytaliam et omnes mili-
tes ytalicos qui eum sequi nole-
bant in affricam occidit / et in car-
thagine rediens cum de pace cum
cypione mutuo se videndo trac-
tassent et convenisse congressi
prelio post durum bellum Cartha-
ginenses vincuntur et hanibal cum
quatuor militibus vix aufugit /
Scipio victor seius civitatem
carthaginensem est ingressus Secundo
macedonicum bellum successit.

Anno ab urbe condita quin-
gentesimo lii°. hoc est iterum in tertio se-
quenti anno bellum puni-
cum secundum finitum est quod gestum
est annis xvii. Cui macedonicum bel-
lum continuo successit Quintus

flaminius consul sortitus est post
multa prelia quibus macedo-
nes victi sunt / pace philippo de-
dit romani captivi quod sub han-
bale per greciam venditi fuerant
et recuperati fuerant capitibus rasis
ad detersam servitutem currum secu-
ti sunt triumphantis. Sed post hoc
anthiochus romano populo bellum
parat de azia per mare in europa
transiens. Cui hanibal de affri-
ca ut meus se adiunxit Sed
Anthiocho devicto a Cornelio
Scipione et marco consulibus
et hanibale qui anthiochi ma-
nibus preerat a scipio affricano
devictus et in fugam versus
Anthiochus cum Scipio et ro-
manis pacem fecit / Multa bella
romanorum in diversis partibus
bella pertranseo causa brevitatis.

Tertium bellum punicum

Anno ab urbe condita sexcen-
tesimo secundo idest lxi annis
elapsis in diversis bellis lu-
cio censorino et marco mallio con-
sulibus tercium punicum bellum co-
ortum est. Cum igitur senatus car-
thaginem delendam decrevisset
profecti in affricam consules et Sci-
pio affricanus tunc tribunus car-
thaginensibus evocatis preceperunt
eis ut omnia arma navesque tra-
derent / quod et factum est. Sed carthagine-
nses postquam iussi sunt in ad x milia
passuum a mari recedere dolore
ingenti ducti magis elegerunt
sibi pugnando mori quam recedere / et
elegerunt sibi duos duces scilicet As-
trobolos cum arma ferrea non ha-
berent ex auro et argento ferri mo-

° de bello
anthiocho
contra romanos

priam ad arma facienda supple-
uerunt. No magnitudine ciuita-
Carthagi- . tis et ignem
nis autem situs dicit-
hiuoi fuisse xxx milia
passuum muro vallato tota pe-
ne mari augebatur. absque faucibus
q tribus milibus passuum ope-
bant. Ibidem locus murum xxx
pedibus latum habuit saxo q-
drato i altitudine cubitorum
xl. Arx vero q dicebat- birse
paulo amplius qm duo milia
passuum tenebat. Cum igitur ciuitas a
Scipione z consulibus capta fuisset
xxv milia mulierum z xxx milia
virorum ne clade consumerent i ser-
uitute se tradiderunt, alij vero
voluntarie se potius i igne iac-
tabant qm romanis seruire vellent.
Ipsa vero ciuitas xvij diebus
inseruitque spectaculum cernentibus
prebuit. Diruptaque e autem Cartha-
go omni murali lapide i pul-
uere redacto. Septuagesimo p-
mo anno a fundacione sua. et se-
cundum bellum punicum terminatum
e i quarto anno. Quia totum bellum
durauit. x. annis. De Chorintho

Anno . subiugat- z vastat-.
ab urbe condita sexcente-
simo sexto. hoc e eodem
Anno quo Carthago deleta e
Gneo Cornelio. Lentulo. Lucio
consulibus Chorintus tota urbe
famosa z opulentissima capta
z deuastata e z tota achaia sub-
iugatur a romanis Tantaque ppt
multitudinem statuarum z columpnarum
simulachrorumque auri z argenti
Chorinthio igne succenso genera
metalla confluxerunt i vnum
nouum genus metalli quod ipso
facto quod d- es chorinthium et
vasa quo illo facta vsque hodie va-
sa chorinthia dicuntur. Circa idem
tempus sub Seruio z Flacco consulibus
Rome puer ex ancilla natus e
quadrupes quatuor manus hns
oculos iiij or auribus quatuor v-
ga virili duplicata. In Sicilia
mons Ethna torrente flammeum
eructauit z vicinia combussit.
Item in Sicilia bellum seruile
ortum e quod non solum romanos
sed etiam consules terruit. Nam
sicut Orosius dicit vnde tumul-
tus quanto rarior e ceteris tanto
audacior, libera n multitudo
commouetur ut patriam augeat
seruilis ut pereat. Ceterum Sici-
lia in hoc fuit infelicior quam insula
z nunquam status sui iuris ydonea
fuit nunc tyrannis subiecta nunc
seruis dnatu improbo compescentibus
seruitute. Sequitur aliud ex Cartha-
go xxij anno postquam euersionem reedificatur.

Anno ab urbe condita
sexcentesimo xxvij o.
Lucinio z Tyto flaminio
consulibus Carthago in Affrica
restitui iussa e xxij deinde an-
no qm fuerat euersa. Qua re-
paracio debuit psia p familias
deductas. Illuc ciuium Romanorum
qua eam colerent, z sic restituta
fuit z repleta. Eodem tempore inter
gractum z flaccum consules
magna dissensio orta fuit. Sed
Ad tempus mons ethna vltra solitum.

flammeos ignes euomens Cathi-
nensis ciuitatis terra a cineribus
conspersa calidis cadens fecit eam
cuius leuande cladis causa senatus
romanorum x annorum vectigalia
Cathanensibus remisit. *Sequitur*
Aliud capitulum 2c Bellum contra

Anno ab *aduersus Cimbros*
urbe condita sexcentesimo
xli° idem a restitutione
Carthaginis ad xxij annum C-
neus mallius consul, et quintus
Cepio proconsules bellant aduer-
sus Cimbros .i. Theutunicos
et Ambronas gallorum ger-
manorumque gentes que tunc
ut romanorum imperium ut roma-
norum imperium extinguerent
adunantur, qui multo discrimine
romanorum victi sunt. Ubi quidem mar-
cus emilius consul et duo filij
sui consules occisi sunt. Hostes ro-
manorum c xl milia colonorum oc-
cisi et trucidati sunt, ita quod x tan-
tantum homines qui miserum
nuncium reportarent euaserunt.
Maximus tunc rome non solum
luctus sed eciam timor fuit ne con-
festim Cimbri ytaliam intran-
tes deuastarent. Cum igitur
Theutunici et Cimbri ytaliam
intrassent, et ibi post rigidum
gelu blandioribus aeris pe-
culis et cibis et lauacris emol-
lerentur. Marcus quintus con-
sul et Catulus aduersus eos
missi subito in illos irruerunt
antequam illi aciem ad pugnam
ordinassent. Illa tota multitudo

perturbauerunt et non sine suorum
dampno deleuerunt. Cesa sunt
autem illorum c xl milia capta
hostium absque innumera multitudine
mulierum, que se suosque paruulos fu-
rore diuersis mortibus necauerunt.
In memoriam autem victorie ro-
mani templum magnificum construxerunt
quod usque hodie Cimbrum vocatur
prope sanctam mariam maiorem. *Sequitur*
aliud de bello romanorum intestino.

Anno ab urbe condita sex-
centesimo xlv° a tempore pre-
dicto tribus annis post
Cimbrium et theutunicum bellum
status romanorum per intestinum et
per discordias sic labefactus est ut pe-
ne ad exterminium concideret ni-
marcius quintus leui persuasione
populum commotum sedasset auctoribus
et sedicionis occisis. *Sequitur aliud cap.*
de prodigiis diuersis que rome visa sunt.

Anno ab urbe condita sex-
centesimo lxx. post ad x
annos Julio cesare et Lucio
marcio consulibus prodigia diuersa
romam terruerunt apud Carpi-
tinos cum panes frangerentur
cruor de medio panis tamquam de vul-
neribus affluxit. In Campanitibus
prope Beneventum ex hiatu terre
flamma prorupit et usque ad celum
pertendi visa est. Ut omnia genera
animalium que in terra homines vi-
uere solita erant relictis stabulis
et pascuis cum balatu et hinnitu
ac mugitu miserabili ad siluas
fugiunt. Canes quoque qui per naturam
societates requirunt lacrimosi vlu-

vlulatibus vagantes ut lupi
oberrabant. et hiis prodigiis modo
consecutum est. Nam Julius
cesar apud Samites amisso exer-
citu vix aufugit. Et pompeius
pretor victus est et in diversis pro-
vinciis exercitus romanorum delecti
sunt ita quod senatus iam prescriptam
saga id est veste merorum se induit
et eandem Julio Cesari indue-
dam transmiserat. Sed Julius
postquam hostes qui rem debella-
verant iterato confliges feliciter
vicit saga deposuit. Pompe-
yus etiam prius victus gloriosus
victor constituit. Pompeyus
postea Asculum obsedit et cap-
ta ea xviii milia marsorum cum
eorum Imperatore occidit. De
bello civili romanorum inter se et in-
finita multitudine romanorum occisa

Hoc tempore Rome civile bel-
lum tam crudele fuit quale
numquam in Roma ante consti-
tit. Nam senatoribus et consulibus
aliquibus contra Sillam et aliquibus
cum Silla contra alios pugnan-
tes innumerabilia romanorum sunt occisa
ita quod quintus catullus Sille dixit.
Cum quibus tandem victuri sumus
in bello armatos in pace iner-
mes occidimus. Ad hoc verbo Sil-
la primus in tamen tabula proscripti-
onis statuit et prima proscriptio lxxx
hominum fuit. Secunda quingentorum nominum
inter quos quatuor consules erant
et sic romam aut proscribebantur
aut iugulabantur. Hoc bellum civile
per x annos protractum plus quam c l
milia prostravit romanorum et mor-
tuo Silla finem habuit. Pom-
peyus vero consul orientem in magna
parte expugnavit et cum xxii regibus
Anno ab urbe condita sexcentesimo
nonagesimo tercio hoc est postea ad
xl annos Gayo cesare tres provincie
cum legionibus vii in quinquennium
date sunt Gallia transalpina et
ystricus Gallia comata postea se-
natus adiecit hanc hystoriam
Suethonius plenissime narrat
Galli vero cum Romanis perpetuo pene
bello altercabantur quos renus
fluvius tamen dividit. Cesar vero
primum gallos multis bellis prostratos
superat ac vastat civitatem arver-
norum. deinde in Germaniam facto pon-
te super Renum transiit. post victoriam et
gallorum cesar romam rediit et
sed consilio pompeii sicut debebat
a Romanis non suscipitur. Negataque
sibi ex erario pecunia fractis fo-
ribus erarium spoliavit. Inde ve-
niens ariminum ad legionem
mox transiens alpes marsiliam
et inde in hyspaniam contra pom-
peyanos processit. Inde rediens
in ytaliam pompeyus contra
ipsum et ipse contra pompeyum
bellum parat. Pompeyus in
suo exercitu lxxxviii cohortes
disposuit. Cesar econtra lxxx
cohortes habuit. tandem post
multam pugnam inter se et
casu romanorum exercitus pompeii fu-
git et pompeyus in asiam transiit
Et per tyrum in egyptum venit
ubi per ptolomeum regem egypti
ob graciam Julii cesaris occisus est.

¶ Cesar vero pompeyum psequens
allexandriam puenit, plato ita
q3 ad se z viso capite fleuit et
anulo. Postea romam cesar re-
diens dictator z consul creatus
in hyspaniam contra popeyanos
pcessit, quibus expugnatis ro-
mam redyt. Ibique cum p tercium
z septem menses pncipatu rome te-
nuisset occisus e dolo Bruti z cassy
Fuerat quippe in rome imperatu
ab ipso Romulo sub regibus annis
cc lxxxxvij post sub Consulibus res
acta e annis ccccc plurimis usque
ad regimine iuly cesaris ¶ Obyt
aute Cesar anno lvi etatis sue
Corpusque eius p rogos combustu
e. Statuit aute ppls solidam
columpnam marmoream xx pe-
pedum sup qua tumulatus e
que a Julia dicta e Centesio
aute die ante morte eius ful-
me cecidit uno statuam eius i
foro z de nomine eius supscripto
C capitalem litteram abrupit.
Nocte precedente die obitus fenes-
tre thalami eius cum tanto
strepitu aperte sunt ut expulies e
strati cesar ruituram domum
existimaret. Eode die dum ad ca-
pitoliu iret date sunt ei litte indi-
ces mortis imminentis quas si
statim legisset de morte cauisset.
Sz cum mortuus offeretur inuente
sunt i manu eius adhuc clause
Tunc ex auanta z bone seminu
lanti locutus e bos Cur me ex-
agitas in breui desinet magis
homines quam frumenta. Sequitur
aliud Cap. Octauianus succedit.

Anno ab urbe condita sep-
tingentesimo x anno hoc e
post prius acta ad xiiij a-
nos cesare iam mortuo scilicet Julio
Octauianus nepos Cesaris a-
vonculo successit i dominio Ad-
huc quidem adolescens roma venit
z iuuetute suam ciuilibus bell
expleuit Nam ut breuiter concluda
v. bella ciuilia gessit scilicet mutine-
se philippense, Perusinum Sicu-
lum Acticum Ex quibus primum z
ultimum contra marcum anthonium
Secundum aduersus Brutum Tercium contra
Cassium Quartum aduersus lucium
anthonium, Quintum aduersus pom-
peyum. ·ui· Augustus describitur

Sed Anno ab urbe condita
d cc xxv i post quam ad xv
annos Cesar Augustus
ab oriente victor rediens, tunc
primum a Romanis eo quod rempublicam
auxerit augustus dictus e, quod no-
me posteris successoribus suum a
pnce declarauit imperij. atque ab
illo tempore cepit ptas imperij su-
ma que dicitur monarchia. Octauianus
scilicet augustus. hyspaniam pprio
i bello aggreditur. z alias terras
z prouincias p diuersos legatos
z duces expugnat ¶ Illis temporibus
pannonia vbi nunc sunt vngari p
Tyberium priuignum suum crudelissima
cede deleuit, z continuo germanos
aggreditur, que a pannonia usque ad
renum extenduntur sicut innuit
orosius z solinus, qui dicunt quod ma-
iores fluuij germanie sunt Al-
bia que fluit de Bohemia et

Buttalis que ē Odra q̄ oritur
in Moravia ⁊ Wizla que naſcit̄
in Polonia ⁊ fluit p̄ p̄pam ī orie-
ntem / que germania ꝯtēdit̄.
vſq; ad Renum / quā g̃mania
Octavianus p̄ Tyberiū cū xix
legionibus militum aggreſſꝰ ē
bellans p̄ renum · q̄d bellū a d̄co
fuit maximū ⁊ formidoloſiū rō-
mis ꝙ ſicut Suetonius p̄t pu-
nicum ſiue Carthagineſe nul-
lum maius et periculoſius fuit
Romanis Nam tres legiones
Romoꝝ ibi teciderunt · Cōſeq̄nt̄
agitur de duplici regimine urbis

Sup̄ actum · ⁊ orbis · ec̄.
ē tm̄ de vno regimine
urbis · ſc̄z tp̄ali Cōſe-
quent̄ agend̄ eſt · de duplici cu-
regimine ſc̄z ſp̄uali ⁊ tp̄ali · q̄ꝛ
p̄mū p̄ Summos potifices · Sꝫ m̄
p̄ imp̄atores regebat̄ · Et pon-
tificale q̄dem regimē incepit urb̄
⁊ orb̄ a xp̄o p̄mus q̄ fuit poti-
fex bonorum p̄ncium ⁊ futuroꝝ
Imp̄iale v̄o regimē incepit
ab Octaviano q̄ p̄mus fuit im-
pator ⁊ Augustus urb̄ ⁊ orbis
Sc̄ de pace vniuerſali orbꝰ bene

Anno ergo ab · diſpoſitis
urbe condita dcc̄ lij̊ · id ē
pꝰ p̄us acta xxxviij̊ an-
no Ceſar Augustus ab oriēte
in occidentem / a ſeptētione ī me-
ridie ac p̄ totū occeani circulum
cunctis gentibꝰ ſub vna pace
diſpoſitis cum ipm̄ p̄ deo Rōm̄
vole velles horrendo p̄hibuit
nec dn̄m ſe appellari p̄miſit

Et eod̄ tp̄e natus ē dn̄s ihc̄
xp̄s · Tunc ceperunt duo re-
gimina rōne urbis ⁊ totius
orbis ſc̄z Pontificale ⁊ Impe-
riale / regnum potificale reg-
num p̄ xp̄m · ⁊ imp̄iale p̄ Octa-
uianum · Hij ſunt duo gladij
ſc̄z materialis ⁊ ſp̄ualis q̄ ſuffici-
unt ad regime eccl̄ie / Unde
poſtq̄ dixit bt̄s Petrus dn̄e
ecce duo gladij hic · Dominus
Rndit · Satis ē · Hec ſt̄ duo lu-
minaria magna · que poſuit
deus in firmamēto celi · i · eccl̄ia
militante / q̄ ſt̄ pontifical auct̄s
et Imperialis maieſtas · Int̄
que luminaria ſicut luminare
maius ē ſol / ⁊ minor luna / Sic
ſp̄ualis auct̄s ē maior / et im-
perialis minor · Et Ideo de utraq̄ · D̄ dignitate ·
dignitate volens ſcribē · p̄mo · potificali ·
dicā de Potificali tanq̄ d̄ maiori
luminari q̄ p̄eſt diebꝰ · i · ſp̄ua-
libꝰ / poſtea de Imp̄iali tanq̄ de
minori q̄ p̄eſt noctibꝰ · i · tp̄alibꝰ
Et q̄ꝛ p̄o ī Summo pontifice · i ·
xp̄o ī triumphali eccl̄ia tres
ordines ſiue yerarchie angloꝝ
obſecuntur / ad exemplar illiꝰ
ī militante eccl̄ia circa vicariū
ipius tria gn̄a Cardinalium
obſequencium ipis ſt̄ inſtituta
De ipis v̄o q̄d ſint ⁊ qui ſit / et
ad q̄d ſint ī p̄ncipio breuit̄ eſt
p̄mittēdum · Nūs autē ipoꝝ
Cardinaliū quinquaginta unus
q̄ in tria gn̄a diſtinguunt̄ · Quia
q̄da ipoꝝ ſt̄ domino pp̄e aſſide-

tes ut Epi Quidam assistentes
ut presbiteri, quidam insistentes
vt dyaconi et ypodyaconi ⁊
Epi enim in sollempnitatibus
domini pape sunt assessores, vnde
et ipsi soli inter Cardinales
Cathedris vtuntur. presbiterorum vero
Cardinalium quilibet sua sep=
timana seruans in missis et horis
assistat domino pape. Dyaconi vero
Cardinales insistunt ministerijs
ipsi enim papam induunt, eundemque
sustentantes deducunt, et ei circa
altare seruiunt ⁊ Sunt autem epi=
vij in primitiua institucione, videlicet
hostiensis qui propter pape consecracionem
dignior est alijs et palio vtitur ⁊
Epus portuensis ⁊ Epus Alba=
nensis ⁊ Epus sabinensis ⁊ Epus
prenestinus ⁊ Epus sancte Rufine ⁊
Epus Tusculanus, Et isti epi
tanquam vicarij domini pape dominicis
diebus et festis et precipuis sollemp=
nitatibus in altari sancti saluato=
ris lateranensis Ecclesie debent des=
uire ⁊ Presbiteri cardinales sunt
numero xxviij Qui diuisim per numerum
septenarium residuis quatuor pa=
triarchalibus ecclesijs sunt intitula=
ti ad celebrandum ⁊ Isti septem
sunt intitulati ecclesie sancti petri videlicet
Cardinalis sancte Marie transtiberim
⁊ Sancti Crisogoni ⁊ Sancte Cecilie ⁊
Sancte Anastasie ⁊ Sancti Laurencij
in Damaso ⁊ Sancti Marci ⁊ Sancti
Martini in monte ⁊ Isti sunt vij
alij ecclesie sancti pauli qui debent in
altari maiori deseruire videlicet Car=
dinales ⁊ Sancte Sabine ⁊ Sancte prisce

Sancte Balbine ⁊ Sanctorum Nerei
et Achillei ⁊ Sancti Sixti ⁊ Sancti Mar=
celli ⁊ Sancte Susanne ⁊ Isti sunt
vij presbiteri sancte Marie maioris
videlicet Cardinalis sanctorum apostolorum
Sancti Ciriaci inter muros ⁊ Sancti
Eusebij. Sancte Potenciane, Sancti
vitalis, Sanctorum Marcellini et petri
Sancti clementis ⁊ Isti vero sunt vij
Cardinales sancti laurencij videlicet Sancte
Praxedis, Sancti Petri ad vincula
Sancti Laurencij in lucina, Sancte crucis
in Jerusalem, Sancti Stephani in monte
celion Sanctorum Johannis et pau=
li Sanctorum quatuor coronatorum ⁊
Dyaconi vero cardinales ad ministe=
rium domini pape deputati sunt
xviij scilicet Sancte Marie in domnica et
ille est archidiaconus aliorum Sancte
Lucie in Circo palacij iuxta septi=
solium ⁊ Sancte Marie noue ⁊ Sanctorum
Cosme et Damiani palacij ⁊ Sancti
Adriani palacij ⁊ Sancte Marie in
scola greca ⁊ Sancte Marie in porticu
Sancti Nicolai in Carcere ⁊ Sancti Geor=
gij palacij ⁊ Sancti angeli, Sancti Eust=
achij ⁊ Sancte Marie in aquario ⁊
Sancte Marie in via lata ⁊ Sancte A=
gathe Sancte Lucie in capite subure
Sancti Quirici.

De auctoribus huius operis

Ostenso igitur qui sint Car=
dinales quare dicti et qui sunt quia
Epi presbiteri et Dyaconi
in suis titulis et ecclesijs declarati
Et ad quid sint quia ad obsequium domini
pape et ad v. patriarchalium ecclesiarum
ministerium Consequenter procedendum
est ad Pontifices quibus deseruiunt ma-

pientes a primo pontifice summo scilicet
domino nostro Jhesu christo. Compilaui autem
presens opusculum ex Cronicis Dama-
si pape de gestis pontificum. Item
ex Cronicis Orosii de gestis impera-
torum. Item ex Cronicis pauli ro-
mani diaconi ex gestis utriusque.
Item ex gestis Bonifacii. Item Dutrem episcopi
de gestis Britonumque. Item ex gestis
Richardi monachi cluniacensis. Item
ex Cronicis geruasii. Item ex Cro-
nicis Estodii. Item ex Cronicis
gotfridi bituricensis viterbiensis. Item
ex Cronicis fratris vincencii beluacensis.
Item aliqua ex Tito liuio. Et aliqua ex de-
creto et passionibus sanctorum. Sequitur

De Natiuitate summi pontificis domini Jhesu christi

Anno igitur imperii Octauiani au-
gusti natus est dominus
Jhesus christus filius dei in bethlehe-
m iude ex gloriosa virgine maria noc-
te diei dominice. Qui saluator no-
ster ihesus christus primus et summus
Pontifex noui testamenti sedit in
hoc mundo annis xxxiii mensibus
tribus iuxta illud euangelium. Jhesus
erat incipiens quasi annorum xxx. hic
est incepit xxx annum xiii diebus
eiusdem anni iam peractis. quia eodem
die anno reuoluto conuertit aquam
in vinum. et in sequenti phase in-
carceratus est beatus Johannes baptista
et in alio pascha sequenti est decol-
latus. Crisostomus tamen dicit super ma-
theum quod christus vixit plenarie xxx-
iii annis. et tantum super quintum est a na-
tiuitate usque ad pascha. et dicit
ipsum plene compleuisse xxx an-
nos quando venit ad baptismum sicut dicitur
Post xxx annos venit Jhesus ad baptismum

lege veterem soluturus. et postquam vixit
tribus annis et dimidio. Fuerunt
itaque usque ad natiuitatem christi
anni completi v m c xc ix et
a Constitucione romane urbis an-
ni dcc xv ut ait paulus dyaconus
in hystoriis romanorum. Hoc tempore
qua natus est dominus trans tyberim
de Taberna Conmeritoria fons olei
de terra emanauit. ac per totam
diem oleum largissimo riuo fluxit.
Tunc etiam circulus ad speciem celestis
arcus circa solem apparuit. tunc
statim ut virgo peperit illa statua
aurea corruit quam romulus
posuerat in palacio romuliano
dicens non cadet donec virgo pariet.
Anno etatis domini xviii Pilatus
factus est preses in iudea. Et anno xx-
ix Johannes cepit predicare baptismum
penitencie. Anno autem xxxi idem Johannes
est decollatus. Tredecima die a
natiuitate domini venerunt magi Jhe-
rosolimam eodem anno quo natus
est. tulit eum Joseph in egyptum
quo ingrediente corruerunt ydo-
la egypti iuxta vaticinium ysaye.
Et sicut traditur. Non fuit templum
in egypto in quo non corruissent ydola.
Et in vii anno a Natiuitate sua
de egypto rediit in iudeam. Porro
de infancia saluatoris et de operibus
eius usque ad baptismum non legitur in
euangeliis nisi quod lucas dicit. Et duo-
decennis remansit in iherusalem. et post
triduum inuentus est a parentibus
in medio doctorum in templo. Le-
gitur tamen in Apocrifo de infancia
saluatoris quod Jhesu vagiente in egyp-
tum cum sub vna palma recubuisset

bta maria virgine mre pueri
fame laborante ad preceptum
pueri se palma vsqz ad terram
inclinauit. Et post collectionem
fructus ad pristinum statum se pal-
ma erexit. Et quod eciam sicciente yo-
seph ibidem ex precepto pueri ihu
arida terra fontem produxit. Legitur
eciam ibidem quod cum in eodem itinere
in quore cuiusdam spelunce hospi-
tati fuissent de eadem spelunca
duo inmanissimi dracones sunt
egressi. Ad quorum conspectum cum
bta virgo et yoseph nimio timore co-
cuterentur ad preceptum pueri ihu
dracones cum omni mansuetudine
inclinatis capitibus deserta pe-
tierunt. Et quod eciam leo in itinere
adueniens vsqz in egyptum eis ob-
sequiosus fuit. Sequitur

·xxx°· Anno xxx xpus est bapti-
zatus. Eadem eciam die ut
dicitur. Magi venerunt re-
uolutis annis super quam xxx. Et
hac eadem die reuoluto anno post
baptismum dicitur conuertisse aquam in
vinum. Anno xxxiii xpus cru-
cifigitur. Eodem anno mense Au-
gusti tercia die Stephanus est lapi-
datus. Anno autem xxxiiii° de
Saulo paulus efficitur. Post
passionem domini anno sequenti
btus petrus aplus tenuit kathe-
dram sacerdotalem in partibus ori-
entis annis quatuor ubi primam
missam celebrauit dicendo so-
lummodo pr nr. Inde venit anthi-
ochiam anno xxxviii natiui-
tatis xpi ubi kathedram adeptus
petrus venit roma sedit annis vii. Inde venit Ro-
mam ubi xxv annis mensibus
vii diebus viii tenuit pontificatum

Hic scripsit duas Epistolas que Canonice
dicuntur et ewangelium Marci qui eius
auditor fuit et filius in baptismo
Hic eciam fecit ordinationes mense
Septembris. Epos vi presbiteros x
Et dyacones vii. Anno eciam
domini xl. Matheus ewangelium
scripsit et anno xliiii° Marcus ewangelium
edidit et fames valida fuit. Nec
multo post aplus petrus Appolli-
narem mittit rauennam que ci-
uitas in ytalia et magnitudine populi fre-
quentia post romam famosior est
Ordinauit papiam Marcum vero
interpretem suum. Postquam in yta-
lia aquilegie scripsit ewangelium
in egyptum descendit et allexan-
driam primo fundauit ecclesiam
Misit eciam in Galliam ad plures ci-
uitates plures discipulos sicut sanctum
Sauinianum. Potencianum Altinum
et Marcialem. Qui dicuntur fuisse
de lxxii° discipulis et alios plures
per diuersa gallie loca et ciuitates
Paulus vero sicut dicitur in actibus
apostolorum propter appollinare a iudea
romam veniens extra urbe horreum
publicum conduxit ubi cum fratribus
de verbo uite tractauit et satis inno-
tuit urbi de signis et prodigiis et
de sanctitate ipsius. Concursus quoqz mag-
nus fiebat ad ipsum de domo cesaris
Nam et Neronis instructor Se-
neca sibi valde familiaris extitit
ita ut cum ore ad os sibi loqui mutuo
non possent se epistolis visitarent. Et
quia paulus coram Nerone dixerat
figuram huius mundi per igne resoluen-
dam iussit omnes qui per ipsum crediderunt
igne cremari. Paulus vero
tanquam lese maiestatis reus sedem

humanas leges capite truncati
q' ffuerunt · z discipuli pauli viri egre=
gij z illustres sicut Thimotheus
Tytus Trophimus Onesimus z multi
alij quos ad diuersas ptes mundi
pdicationis causa direxit Btus aute
Petrus aplus primus instituit
ante pascham domini qdragesi=
male ieiunium z ante Natale tres
ebdomadas et qrtam inpfectam
ab omni pplo xpiano instituit vene=
rari In concordacionem primi et scdi
aduentus domini nri ihu xpi de
quorum pontificatu z morte scribit
corum Gelasius ppa dicens Qua Ro=
na ecclia nullis synodicis constitut=
cetis ceteris plata e q Oz ewagelica
voce primatum obtinuit dicentis
Tu es petrus z sup hanc petram
edi: ec · meam q Cui data e societas
btissimi pauli apli qui non diuiso
ut heretici garriunt sz vno codemqz
tpe codemqz die in vrbe Romana
cum Petro sb cesare Nerone ago=
nizans coronatus e / z pariter pdcam
Romanam ecclesiam xpo domino consecra=
runt / q Et ceteris vrbibus i vniuso
mundo sua corpali presentia q Ac ve=
nerando triumpho ptulerunt p
tanto z romana sedes e prior omni
dignitate / sz anthiocena sedes por
sit tpe. Nota in quo loco Petrus
crucifixus e sz i vico qui est ciuitatem
vbi fiebant dolia fm Scolasticam.

Passi st autem q historiam
Petrus et paulus vltio
Neronis anno q Petrus
qdem in via Aurelia ibiqz sepultus
iuxta palacium Neromanum i va
ticano vbi e crucifixus q Paulus
vero ad aquas saluias in via
hostiensi q Tpe vero Cornelij ppe
greci furati corpa aplorum ut ipa
deferrent i greciam asportabant
Oz demones in ydolis habitantes
diuina coacti vtute clamabant
Viri Romani succurrite qr dij
nri auferuntur / ffideles hc intel=
ligentes de aplis / infideles aut
de suis dijs multitudo aduenata
fidelium z infidelium illos psecuti
e Videntes greci illos apud
Cathecumbas aplorum corpa pie=
cerunt Oz a bto Cornelio ppa st
inde cotructa Oz cum i dubium v=
teret que cent ossa Petri vel pau=
li orantibus fidelibus z ieiuna=
tibus diuinitus responsum fuerunt
e maiora ossa st pdicatoris
minora vero piscatoris / q tm post
btus Siluester dr ad lance eqlit
ponderasse z consecrasse / vtriusqz
ecclesiam / z i vtraqz vtriusqz ossa
condidisse Tpe vespesiani zc.

Anno lxxi° Linus ytalicus
de Regione Tuscie pre Es=
culano sedit annis xi
mensibus tribus / diebus xiii / Hic
ex precepto bti Petri apli ut mu=
lier velato capite ecclesiaz intret
statuit / Hic martirio coronatus z
sepultus e i vaticano iuxta cor=
pus bti petri · ix · kalendas Oc=
tobris Dicunt q de kathedra Ro=
ne ecclesie diligentius pscrutati
st q Linus z cletus non scribuntur
ut summi pontifices / sz ut sumi
potifices coadiutores qbus btus Petrus
in vita sua tradidit ecclesiarum rerum
dispensacionem Tpe vero tanti oromi

et predicationem vacabat. Ipsi quoque tanta autem dotari meruerunt. In Cathalogo pontificum ponitur Clemente. Nos ipse beatus Petrus sibi constituit successorem. Hic beatus pontifex cum demones effugaret mortuos suscitaret et innumera alia miracula faceret et multos baptizaret Et cum ex Saturnum consulis quem ipsum captiuauerat filia a demonio liberasset Saturninus consul arcens hec magicis artibus fieri ipsum diuersis penis afflictum decollauit Et licet corpus eius primo fuit in Vaticano sepultum, post hec tamen a Gregorio hostiensi episcopo cum multa sollempnitate cleri et populi est deportatum et in ecclesia maiori sancti Laurencii conditum est. Non sepulchris.

Tempore domiciani lxxxiiii 2a persecutio

Anno lxxxiiii. Cletus natione Romanus de regione vico patricio patre emiliano sedit annis xii mense i diebus xii. Hic precepto beati petri xxv presbiteros ordinauit in urbe romana mense decembri et sepultus est iuxta corpus beati petri in vaticano vi kal maii et cessauit episcopatus xxx vi diebus. Hic pontifex primus inuenitur posuisse in litteris suis salutem et apostolicam benedictionem. Hic etiam pontifex omnibus populis scribens approbat et commendat peregrinationes ad sanctos et maxime ad limina beati Petri asserens quod validior est ad salutem sancti Petri visitatio quam duorum annorum ieiunium Et illos tamquam anathemate [illegible] qui visitationem apostolorum impediunt vel dissuadent. Sequitur primus papa post petrum per

Commendatio peregrinationis ad sanctum petrum.

electionem, tertius per gradum.

Clemens natione Romanus eligitur anno xciii. De regione Celio monte quo patre faustino sedit annis ix mensibus duobus diebus x. Hic dum multos libros scriberet christiane religionis martirio coronatur. Hic fecit septem regiones diuidi Notariis qui gesta martirum vnusquisque per regionem suam diligenter perquireret. Hic quamuis a beato petro esset electus tamen coegit Linum et Cletum ante se pontificare, et ita est primus post petrum per electionem, tercius vero per gradum. Unde ipse scribit ad Jacobum episcopum Iherosolimitanum in epistola dicens Symon Petrus anteque sic sibi imminere persensit in conuentu fratrum positus apprehensa manu mea sic dixit fratres hunc Clementem episcopum vobis ordino cui in ab initio usque in fine comes optimus fuit in omnibus. Cum ergo ad pedes eius procidens clamare ut declinare honorem kathedre audit Tu petrus periculum timens fugis cathedram. Clemens esto ut amplius peccas quod populum Dei velut de influctibus positum [illegible] posses iuuare subterfugis tui tantummodo considerationem habens. et nos cum in conuiuio concedit prudens.

Verba petri ad clementem

Huius corpus cum Chersone ubi in exilio relegatus fuit in mari proiectum et precium diu iacuit. Sed post multos annorum curricula mari ab illo loco recedente a beato Cirillo Romano episcopo Moranorum et pene omnium Slauorum apostolo diuinitus repertum delatum

De corpore clementis

e tpe pmi Nicolai ppe Romam
et i ecclia sti Clementis p ipm
et pplm Romanu honorifice re-
condidit. In qua etia et btus
Cyrillus p9 pmum tempus die
clausit extremum tumulatus
miraculis chorusando. Hic cle-
mens statuit ut kathedra Epa-
lis i eminentiori loco debeat sta-
tui, in qua residens Epus omes
possit circumspice, et ab omnibus
circumspici. Hic etia statuit qp bap-
tizatus p ut ticius pt cofirmet
qz alter no eet pfctus xpianus
q cofirmatoem no nctte sz mali-
cia vel voluntate pterirret. Reg-
No sept. Hic constituit sacdotes
diligenter venerari a populo

Tpe Troyani

Anno c° i° Anacletus na-
tione grecus de Regione
Athenis ex pre anthioch-
o sedit annis ix m ii diebus
x. Cessavitqz epatus diebus
xiii. Hic memoria bti Petr con-
struxit et cophosuit, seu etia alia
loca ut ipsi Epi traderentur se-
pulture Et sepultus e iuxta
corpus bti Petri tercio Idus iu-
lii. Hic constituit ut clicus nc
comam nutriret nec barba, co-
nica Damasii et Eusebii dissen-
ciunt. et pcipue Eusebius dissencit
ab aliis cronicis Quia vult qp
unus fuit cletus et anacletus qd
no e, sz hic ponitur vitas. Hic
btus pontifex p eplas suas ocs
monuit ut p ceteris psbiteros ho-
noraret dicens, qp deo sacrificates
no debent vexari sz ptari et ab
omnibus venerari
Anacistus natione grecus

ex pre iudeo nomine Juda de
Civitate Bethlehem sedit annis
x m vii diebus ii et cessavit
Epatus diebus xviii. Hic titu-
los in urbe Romana divisit ps-
biteris et vii dyacones costituit.
qui custodirent Epm predicatem
ppt stilum erroris qui possz impo
in Epo ab emulis ne vbis di-
vinis detraheretur ab insidiatorib9
Hic martirio coronatus sb psecu-
cione Troyani et sepultus est
iuxta corpus bti petri in vatica-
no. Nota de aqua aspsionis.

Allexander natone roma9
ex pre alexandro de re-
gione capithauri sedit
annis viii m v diebs ii e cessavit
epatus diebus xxxv. Hic consti-
tuit aqua aspsionis cum sale bn-
dici et i habitaculis hominu aspgi
Hic sb Adriano principe missus e
i carcere et hermes pfcus urbis
qui peum credidit atqz evetus
psbiter et Theodolus dyaconus q
cum ppa Allexandro et cum plurib9
aliis penis afflicti martirio coro-
nantur Allexander aute ppa in
ecclia ste Sabine e translatus
q ob memoriam passionis xpi i
Canone addidit Qui pdie qp pa-
teretur, et hc e corpus corpus meu
Hic etia instituit ut vino aq misceret
i calice ad designanda unionem
xpi et ecclie. et ut oblatio fieret ex azimo
et i modica qntitate dicens qz ob-
latio qnto potior tanto rarior
No de corpali et stis in missa   c° xxix°

Sixtus natione Romanus
ex pre pastore Regione via
lata. sedit annis x m iii

diebus xxvi. et cessavit Episcopatus d.
.iij. Hic constituit Sanctus in missa
dici et quod misteria sacrata non tã
gerentur nisi a ministris. Iste sub
ptam appiam decollatus est. ubi
dominus apparuit beato Petro di
cens. domine quo vadis. et se
pultus est in vaticano iuxta corpus
beati Petri. Huius tempore deseviente valde
persecutione xanorum dum pau
cissimi invenirentur qui dicerent se
xpianos xanis in gallia positis
ut ipsis aliquem virum dirigeret
qui penitentia commiti fidei lucernam
reaccenderet misit peregrinum Episcopum
genere Romanum cum pluribus aliis as
sociando qui peregrinus multos convertens
ibidem passus est. Hic constituit quod
corporale non fieret de serico sed de pu
rissimo lineo non tincto. et ut mu
lier pallas altaris non tangeret
nec vasa sacra. Hic etiam constituit
ut quicumque Episcoporum vocatus fuisset
ad sedem apostolicam rediens ad ecclesiam
suam non reciperetur nisi cum litteris apostolicis
libus. Hic sepultus est prope altare
sancti petri in sepulchro in quo re
quiescunt linus et Cletus et Ana
cletus. euaristus et aliorum multorum.
Et altare quod est super eos solius sancti
numero Sequitur Nota septem et de ieiunio

Thelesforus septem ebdomadarum.
natus ex anthiocia sedit
annis xi. menses iij. diebus xxij.
et cessavit episcopatus diebus vij. Hic
constituit ut septem ebdomadis
ante pascha ieiunium celebretur. et
constituit in Nativitate domini tres
missas cantari cum gloria in excelsis.
Hic martirio coronatur. et in Vaticano
iuxta corpus beati petri sepelitur.

De Ieiunio Sacerdotum.

Septem autem septimanarum
ieiunium plene ieiunandum
clericis maxime precepit
dicens. Sicut districta debet esse vita
clericorum a laicorum conversacione
sic et ieiunium debet esse districtum
Has usque vij ebdomadas omnes
clerici a carne et deliciis ieiunent
Tres autem missas in nativitate
instituit. Primam in galli canti
cinatione media nocte qua Christus natus
est. Secundam in aurora qua xpus in cu
nabulis a pastoribus est adoratus.
Terciam xpi dici hora tercia qua illuxit
nobis dies nostre redemptionis.
Hic martirio coronatus sepultus
est apud sanctum Petrum Sequitur
Nota de numero patrinorum. c. l.

Iginus nacione grecus de A
thenis cuius genealogia non
invenitur. sedit annis iiij.
menses iij. diebus vij. et cessavit episcopatus d.
.iij. Hic clerum composuit et gradus
distribuit. Hic sepultus est in ecclesia
beati petri. Hic constituit ut unus
tantum patrinus vel patrina suscipiant
levatum a fonte baptismi. et si
militer in confirmatione et in cathe
zizatione. Hic martirio coronatur.
Hic statuit quod quod precepto Romano
pontifice nullus metropolitanus
audiat causam Episcopi sue provincie. nec
eam condempnet nisi tantum in conspectu
episcoporum comprovincialium suorum fuerit ve
tilata Sequitur alia pars. Nota de
Revelacione facta sancto hermete de

Pius natione pascali die re
cone ytalicus de civitate
Aquileya ex patre Rufino sedit
annis xix. menses iiij. d. xxvj. et cessavit d.

xxiij / sub cuius episcopatu hermes
librum conscripsit in quo manda-
tum continetur ut xx° dominica non
celebretur nisi in die dominica / ¶ Hic con-
stituit hereticum venientem ex heresi
iudeorum suscipi et baptizari. Hic
martirio coronatus sepultus est
iuxta corpus beati Petri in vaticano
¶ Huius tempore Policarpus episcopus E-
phesinus Roma veniens multos
ab heretica labe revocavit qui
valentini et cerdonis fuerunt doc-
trina corrupti ¶ Hiis temporibus fuerunt
Rome sacratissime due virgines
potentiana et praxedis ¶ Cuius
autem fuit predictus hermes idem
papa in epistola sua declarat dicens
Iste patribus hermes doctor fidei
fulsit in nos et licet nos pascha
domini die dominica celebremus
et quidam inde dubitarent ad corrobo-
randas animas eorum / Eidem hermeti
angelus domini in habitu pas-
toris apparuit / et precepit ut pas-
cha domini die dominica ab omnibus
celebretur / unde et nos auctoritate apostolica
pronunciamus.

c lv° Anicetus natione syrus
ex patre Johanne de vico
Tynnica / sedit annis ix
menses iii dies iii / et cessavit episcopatus dies
xv / Hic constituit ut episcopus conse-
crari non debeat nisi ad minus a tribus
episcopis. Nam et apostoli hoc firmaverunt
Sed autem archiepiscopus omnes compro-
vinciales episcopi debent adesse sicut
omnes ei tenentur obedire / Hic se-
pultus est via appia in cimiterio
sancti Calixti ¶ Hic etiam constituit
ut nullus primas vel patriarcha
vocaretur nisi illi qui primas tenent

civitates quarum civitatum episcopos
apostoli vel successores eorum regulariter
patriarchas vel primates esse constitue-
runt. Sed metropolitani nominentur.

Soter natione campanus c lxxvi°
ex patre concordio de civitate
fundana sedit annis ix menses
iii dies xxi et cessavit episcopatus dies xxi. Hic
martirio coronatus sepultus est in
vaticano ¶ Hic constituit ut nulla
monacha pallas tangeret sacratas
nec incensum poneret in sancta ecclesia / et
huius temporibus Cathafrigi heretici sunt
exorti / qui a frigia provincia vn-
de originem habuerunt nominati sunt. Hii
spiritum sanctum nec apostolis nec aliis assert
datum nisi tamen ipsis / quorum auctores
fuerunt Montanus Prisca et maxi-
milla quos ibi dampnatur. Aliud
Capitulum de Rege Britannico c lxxxiij°

Eleutherius natione grecus
ex patre habundio de oppido
Nicopolis sedit annis xv
menses vi dies v et cessavit episcopatus dies vi ¶ Hic
accepit Epistolam a Lucio rege Bri-
tannico ut christianus per eius man-
datum fieret / Cui papa misit duos
religiosos qui regem predictum bapti-
zaverunt et populum ¶ Erant autem
tunc in britannia xxviii pontifices y-
dolorum quos flamines vocabant et iii
quos archiflamines erant. Ex predic-
to de mandato apostolico ubi erant
flamines instituerunt episcopos ubi
Archiflamines Archiepiscopos. Hic
martirio coronatus sepultus in va-
ticano apud sanctum Petrum ¶ Huius
tempore Appollinaris et Dyonisius
claruerunt ¶ Hic etiam beatus ponti-
fex statuit ut nullus clericus a suo
gradu deiciatur nisi prius esset legittime

accusatus et convictus dicere quod dominus ihesus christus Judam furem esse sciebat. Et quia non est accusatus non non est non est derectus, et quia inter apostolos egit pro dignitate ministerii intutum mansit et prohibuit ut absente eo cuius causa ventilatur summa nullatenus proferatur. Non de concilio celebrato propter diem pasche. c. xc.

c. xc. ix. Victor natione afer xv. ix pre felice sedit annis xv. d. x. et cessavit d. xii. Hic constituit sanctum pascha die dominica celebrari. Hic ad sacerdotum interrogationem celebravit concilium. Celebratum est autem ipsa hoc concilium in alexandria palestine. Cui interfuit tempore ipsa victor et Narcissus patriarcha ierosolimorum Theophilus quod Cesarie Episcopus hyreneus lugdunensis. ubi statutum est ut semper die dominica pascha celebretur observata xiiii luna Aprilis usque ad xxi. Multi enim Episcopi tunc Asie et orientis cum Judeis tunc pascha celebrabant. Hic etiam instituit ut necessitate imminente quislibet hominum sive in flumine, sive in fontibus sive in mari tantum pane tosone cedulitat? clarificata baptizaretur. Hic sub Severo principe martirio coronatus, sepultus apud sanctum Petrum cuius festum agitur v. kl Augusti. Sequitur alia pars de puerilis comunicandis in die Pasche.

Z

Zepherinus natione Romanus xv pre habundio sedit annis xv. m. vi. d. x. et cessavit elec. die vi. Hic constituit in presentia omnium clericorum et laicorum fidelium ut omnes xiii annorum eukaristiam in die pasche deberet accipere. Et fecit statutum in ecclesia ut omnia vasa altaris essent vitrea vel stanea. Sepultus quod est in Cimiterio Calipti iuxta via apia. Eo tempore Allexander Episcopus capadocie cum causa devotionis iherosolimam venisset vivente adhuc Narcisso eiusdem urbis Episcopo in etate senili ipso tunc moriente idem Allexander tamen in episcopum pro revelationem ibidem eligitur. Hic etiam statuit ut ordinationes presbiterorum ac levitarum tempore statuto et multis coram astantibus sollempniter fierent et de approbatis et doctis viris. Cimiterium Kalipti. c. xviii

Kalixtus natione Romanus xv pre demetrio de regione urbe ravennata sedit annis v. m. ii d. x. et cessavit d. xv. Hic fecit basilicam sancte Marie transtiberim et constituit ieiunia quatuor temporum. Hic fecit Cimiterium via apia quod modo vocatur cimiterium Calipti ubi quamplurima multitudo martirum est sepulta. Hic martirio coronatus sepultus est in suo Cimiterio. Hoc tempore pars Capitolii divino incendio cremata est et sinistra manus iovis aurea fulmine est liquefacta. Passus est beatus Urbanus Cecilia valerianus et Maximus simul sepulti sub altari. c. c. xx

Urbanus nomine Romanus xv pre puciano sedit annis viii m. xi. d. xii. et cessavit elec. d. xxx. Hic de regione Malata fecit vasa ministeriis sacrata omnia de auro vel argento vel stanno. et convertit multos ad baptismum

et Valerianu nobile virum
sponsum Cecilie virginis quonsqz
ad martirij palmam pduxit
eos ¶ hic vrbanus gne nobilis
ab infancia xpianus virtute ab-
stinentie et castitatis ornatus
psecucione adhuc seuiete cessit
Calixto ppe q cu dignitatis
officiu virtutum studijs ador-
nans multociens pstrabit̄ conur-
be Sz a fidelib9 reuocatus du
pdicatom et baptizatom insistet
capit̄ et p9 carceris isqualore
decollatur/ et sb eode altari cum
Cecilia Tyburtio et valeriano
et maximo sepelitur ¶ huius
tpe primo cepit Romana ecclia
predia possidē de qbus bts vr-
banus Clericis et notarijs q
gesta martiru conscribebant
sumptus dabat Añ n ecclia
viuebat instar aplorum pecunia
recipiens p egenis Sepult9 e
i Cimiterio Kalixti via apia

Pontianus · cc · xxxi°
sedit annis v · m · ii · d · ii ·
et cess · clet · d · x · hic natōe
romanus ex pre Calphurio
ptatus fuit i exilium et i in-
sula sardinia martirio coronatur/ que
bts ffabianus postea duxit Ro-
mam p nauigium et sepeliuit
i Cimitio Calixti via apia ·
Nō de xi milibus virginu et de sco

Huic ponciano Ciriaco
dicit̄ Ciriacus successisse
et sedisse anno vno et
mensib9 ib9 Sz qr contra voluntate
cleri cessit de papatu alterum substi-
tuendo et cum xi milibus vir-
ginu quas rome baptizauerat
Agrippina tendendo no e positus
i Cathalago Pontificum ¶ Credebat
em ppli eum no ppt deuotoem sz ppt
oblectamenta virginu dimisisse
papatum/ cu tn ipe virgo consistens
cu virginibus sic martirio coronatur
sicut legit̄ in legenda virginu pdictarum

Antheros vel Antherius na- · cc° xxxviij°
tione grecus sed annis in-
m · et d · xv ¶ hic constituit
ut Epi de sede in sedem transferri pos-
sent · et ut gesta martiru conscriberent
hic martirio coronatus sepultus est i
Cimitio kalixti · Nō de Apostolico di-
uinitus electo sepl in ci ka ·

Fabianus natone Romanus
ex pre fabio sed annis xiij ·
m · xi · d · xi · et cess clet d · vii
hic fuit de regione Celij montis
¶ Iste fabianus cu de loco quodam
cum amicis suis rediret papa ibi
defuncto et accessisset ad ppl'm qui
de futuri pontificis electōe tractabat
rei exitum expectans subito can-
dida columba de celo descendens sup
caput eius resedit dicens Rome
Epus coronaberis ¶ Qui sic diuinitus
electus statuit septe notarios ut
gesta martirum conscriberent/ et
ut i omni anno i Cena domini cris-
ma consecraret̄ martirio coronatur
Sepultus e i Cimiterio Calixti
ppe via apia Nō hic de heretico

Nouacianus psbr hereticus
eccie Romane ambiens
papatum hereticus e factus
tpe decij · Contra que Concilium
i vrbe Romana celebratu e lx epor
Hic em hereticus lapss spe venie de-
negabat · vnde i Concilio hec repba-
tes statuerunt vt lapss venia mi-
sericordie pmittet̄ dummo p pniam
resipiscant · De Sepul · aplorum et

De loco paſſionis bti Petri apli cc lii°

Cornelius Natiuitate Romanus q̄ pr̄e Iuſtino ſed' annis iii. m̄ ii. d'. x. Hic conſtituit ut ſacerdotes ſi vellent p̄ eta ca tare poſſent. Hic rogatus a ſtā Lucina corpa btorum Aploꝝ Petri et Pauli de Cathatumbis leuauit Et Lucina corpus bti Pauli poſuit in pdio ſuo in via hoſtienſi. Beati vero petri corpus btus Cornelius iuxta locum vbi crucifixus e' in templo Appollinis poſuit in vaticano palacio Neronis proximo. Poſt h' iubente decio e' martirio coronatus.

cc lv° Lucius natione Romanus q̄ pr̄e Porphirio ſed' annis iii. m̄ iii. d'. iii. Hic p'mo du' i exilio deīn ad Eccliam ſuam reuerſus ad ſedem ſuam a valiano occidit'.

cc lviii° Stephanus na- De alia pſ tione Romanus q̄ pr̄e Iuliano ſedit annis iiii. m̄ ii. d'. xv. Hic dum multos gentilium conuertiſſ et multa corpa martiru' ſepeliuiſſ comprehenſus p' templi ydoloꝝ ruinam qua impetrauit euadens Deinde miſſam in ſua ſede celebrantem decollauerunt.

cc lxii° Sixtus Natione grecus q̄ pr̄e ſophoro ſed' annis ii. m̄ xi. d'. vi. et ceſſauit ep̄tus dies xxxv. Hic conſtituit q̄ miſſa celebraret' ſup altare qd' tp̄e precedenti no' fiebat Hic cu' felicissimo et Agapito dyaconibus capite truncati ſūt quos bt's Laurencius et ypolitus cu' multis alijs ſūt ſecuti. De vii dormientib'

Hoc anno ſepte' dormientes pſecutionem decij fugientes abſconderunt ſe apud ephesum i quada' ſpelunca et obdormierunt p' annos c. lxii. vſq; ad tp̄a Theodosij iunioris in-patoris. qd' hebit' plenius in 2° volumine de imperatoribus. Ipſo anno Anthonius abbas clarvit Nō de ſtis martirib' ſcz Sixto Laurencio ypolito et multis alijs

cc lxx° Dyonisius q̄ monacho electus e' Cuius genus no' inuenit' ſed' annis ii. m̄ iii. et ceſſ elect. d'. viii. Hic in vrbe diuiſit parochias ſingulis. ſingulos dās preſbiteros et hic martirio coronatus ſepultus e' cum alijs pontificibus Rome

Felix Natione Romanus q̄ pr̄e Constantino ſed' annis ii. m̄ x. de Regione Capitis Tauri et ceſſ elect. d'. iii. Hic conſtituit ſup memorias mr̄m miſſas celebrari. Hic felix fecit basilicam in via Aurelia miliario ab vrbe ibiq; ſepultus e'. Nō multitudine mrtꝝ

cc lxxv° Eutichianus nat' Tuſcus q̄ pr̄e Maximo de Ciuitate Luna ſed' annis viii m̄ x. d'. iiii. Hic conſtituit q̄ fruges ſup altare et fabe benedicentur Hic ſanctiſſimus ppa p' diuerſa loca ccc. xlii mr̄es ſepeliuit Hic conſtituit ut quicunq; q̄ fidelibz mr̄ez ſepeliret q̄ ſine dalmatica purpurea et collobio nullatenus ſepeliret Hic martirio coronatus ſepultus e' via apia in Cimiterio Calixti viii° kl' auguſti Nota

cc lxxxiii° Gayus · d' ordinib' ſacris Natione dalmata q̄ gn̄e Dyocleciani q̄ pr̄e Collo ſed' annis xi. m̄ iiii. d'. ix. et ceſſ elect. d'. x. Hic conſtituit ut omnes ordines in eccia ſic aſcendat ſicut hodie tenet eccia. ſcz hoſtiariu' lectorem Exorciſta Acolitu' Subdyaconu' dyaconu' et Martirio

coronatus via apia i Cimiterio
sepelitur Calixti· De accusatore
Hic etiam constituit
= clericorum
tuit quod nemo Episcopum aut
clericos reliquos apud iu-
dices seculares presumat accu-
sare ¶ Hic fugiens persecutionem
Dyocleciani in criptis vitando
martirio coronatur sepelitur via apia
in Cimiterio Calixti ¶ Hic Ro-
me regiones divisit dyaconibus
ut gesta martirum perquirerent ac con-
scriberent ¶ Hoc ipsum statuit fieri
in omnibus urbibus per loca· Ita-
tum quod quecunque difficiles questiones
per singulas provincias pertracta-
rent semper ad sedem Apostolicam refer-
rentur ¶ Hic etiam contra hereticos
epistolam edidit de verbi incarnatione
plene fidem catholicam continentem

Sequitur alia pars Nota de pena istius
pape et de commutacione etc

ccº lxxx ·170· Marcellinus natione Romanus
ex patre proiecto sedit annis
viii mensibus ii diebus xxv et cessavit
vii annis mensibus vi diebus xxv Hic de re-
gione Caprithauri a dyocleciano
non compulsus incensum posuit
ydolis, postea commodo facto in Cam-
pania proprio ore coram c. lxxx episcopis
penituit et cinere aspersus capite
et cilicio indutus penitenciam agens
dixit se peccasse ¶ Tunc iratus
dyoclecianus imperator fecit eum
decollari Qui sepultus est in cimi-
terio priscille via salaria martirio
coronatus Coniuraverat autem
beatus marcellus papa marcellum
presbiterum qui consequeretur post
ipsum papa factus est ut preceptum dyocle-
ciani de immolacione non faceret Ita
autem beatus marcellinus decollatus

fuisset et corpus eius in platea per xxxv
dies iacuisset in exemplum christianis
marcellus presbiter nocte cum presbi-
teris et dyaconibus et lucerna cum
eis sepelierunt illud· Nota de Ana-
Sed hoc ·themate et inrelatione
de eo invenitur quod cum se
in Concilio episcoporum iudicandum
submisisset dicens se paratum ad omnia
obedire que sibi imponentur Illi re-
derunt Absit quod summus pontifex
ab aliquo iudicetur alio, Negasti
tu negavit et Petrus magister tuus·
Et quis apostolorum ausus fuit eum
iudicare, sed egressus flevit amare
Tu ergo in tempore collige causam tuam
et ore proprio temetipsum iudica Ad hec
marcellinus inquit, ydolatrum
iudico me et deponendum anathe-
matizo· Etiam quicunque corpus me-
um tradiderit sepulture et flens
dixit Heu me avarum me corrupit
aurum et non possum in Sacerdocio
permanere· Sicque pergens ad dyocle-
cianum presentens se christianum cum
Claudio et Quirino capitalem
accepit sententiam· Et cum corpus eius
per xxxv dies iacuisset inhumatum
noctu apparuit in visione beatus petrus
apostolus marcello qui illi in papatu
successerat dicens Marcelle dormis
Et ille cum dixisset Quis es domine
Respondit Ego sum princeps apostolorum
Et quare corpus meum inhumatum
non sepelis dans ei locum intelli-
gendi hoc dictum de corpore marcel-
lini et addidit· Non legisti quod omnis
qui se humiliat exaltabitur· Hicque
multum se humiliavit qui se in-
dignum sepulture iudicavit Vade
ergo et sepeli eum iuxta me, ut quos

iustificauit gr[ati]a no[n] diuidat sep[ar]ata
Sub h[oc] tempore i[n] hyspa[n]ia passus e[st] b[ea]t[u]s Vincencius ap[u]d Vincencius
Valenciam Cuius corpus postea
p[ro]p[ter] impetum Sarracenor[um] t[ra]nsla-
tum e[st] i[n] p[ro]uenciam ad locum qui
d[icitu]r Castru[m] i[n] eccl[es]iam qua[m] nu[n]c h[abe]nt fr[atr]es
p[re]dicatores cum corp[or]e m[at]ris sicut ab
ip[s]is e[st] co[m]p[er]tum / Tunc ta[n]ta fuit
No[ta] in titulo ... p[er]secucio [christ]ianor[um] ut i[n]fra vnu[m] me-
sem xvii milia [christ]ianor[um] m[arti]rio coro-
n naren[tur] Marcellus p[a]p[a] nac[io]ne
Romanus ex p[at]re Benedicto d[e] regio[n]e
via lata sed[it] annis v d[iebus] xxxii [et] cess[auit]
e[pisco]p[atu]s d[iebus] xxv. Hic constituit xxv
cardinalatus i[n] urbe Romana p[ro]p[ter]
baptismum [et] sepulturas ho[m]i[n]u[m]
Hic p[re]ceptum e[st] a Maxencio im-
p[er]atore ut q[ui]a diis sacrificare nollet
iumenta et alia custodiret. Noctu
vero eius cl[er]ici eduxerunt eu[m] de
Stabulo. Et cum consecrasset domu[m]
lucine in eccl[es]iam maculata Max-
encius iratus de eccl[es]ia stabulu[m]
faciens ip[su]m intus reclusit sub custo-
dia publica ut custodiret alia Sic q[ue]
defunctus in Cimiterio priscille
via salaria e[st] sepultus No[ta] de s[an]c[t]a
Eusebius nacione gr[e]c[us] cruce
.ccc° x° e tus ex medico sed[it] annis ii
m[ensibus] ii d[iebus] xxv [et] c[ess]e[vit] d[iebus] xvi
Huius t[em]p[or]e inuenta e[st] s[an]c[t]a crux xv kl[end]a[s]
maii sicut i[n] decreto inuenit[ur] de con[secratione]
ccc xii° m d[istinctione] iii Melchiades nacione affer
sed[it] annis iii m[ensibus] vi d[iebus] viii [et] cessa-
uit e[pisco]p[atu]s d[iebus] xvi. Hic co[n]stituit ut nul-
No[ta] lo t[em]p[or]e agere[tur] ieiuniu[m] die d[omi]nico vel
die iouis / q[ui]a eos pagani q[ua]si sacru[m]
ieiuniu[m] celebrant / De baptismo
Siluester . Constantini [et]c.
ccc xv° nat[ione] Romanus ex p[at]re Ru-
. Huc usq[ue] o[mn]es . finio sedit annis xxiii m[ensibus]
su[m]mi pontifices x d[iebus] xi / et cess[auit] e[pisco]p[atu]s d[iebus] xv. Huius
fuit martires.

p[re]cepto in Nicea bitinie co[n]gregati
sunt ccc xviii Ep[iscop]i catholici q[ui]
exposuerunt fidem catholicam
et multa decreta constituit Hic
baptizauit Constantinu[m] imp[er]a-
torem valida squaloris lepra
p[er]fusum q[ui] statim a lep[r]a mundatus
est. Eodem t[em]p[or]e Constantinus
Augustus fecit basilica[m] b[ea]to Lau-
rencio martiri via Tyburtina
in agro Verano sup[er] arenarium
cripte / et vsq[ue] ad corpus b[ea]ti Lau-
rencii fecit gradus ascensionis
[et] descensionis / i[n] quo loco co[n]stituit
capsida[m] [et] exornauit marmo[r]ib[us]
porphireticis et desup[er] co[n]clusit
argento purissimo ornatu[m] / et ca-
cellum qui pensat[ur] libras c.
et ante ip[su]m locum posuit lucerna[m]
in cripta de auro purissimo / et
ante corpus b[ea]ti Laurencii fecit
pharacantar[um] argenteu[m] cu[m] del-
phinis No[ta] de eccl[es]ia saluatoris mu[n]di
Construxit eccl[es]ia[m] intra
palaciu[m] lateranu[m] sal-
uatoris n[ost]ri eccl[es]iam xii
cophinos terre p[ro]p[ri]is humeris
ad fundamenta deportando / qua[m]
eccl[es]iam censuit e[ss]e i[n] toto orbe terrar[um]
matrem om[niu]m eccl[es]iaru[m] Construx[it]
aute[m] eccl[es]ias b[ea]tor[um] ap[osto]lorum Petri
et Pauli quas auro argentoq[ue]
locupletauit i[n] thecis p[re]ciosissimis
ip[s]orum corpora recondendo Alia
Cronica eciam honor[um] specificat
hunc passu[m] sic aliquid dicens
Anno domini ccc° xv. Nicenu[m] p[ri]ma
concilium celebrat[ur] ccc [et] xviii sinodus.
Episcopor[um] sub Siluestro p[a]p[a] [et] sub Con-
stantino imp[er]atore in quo arrius
condempnatur q[ui] dicit in trinitate
no[n] vnam e[ss]e s[u]bstanciam s[ed] diuersas

de gloria patri essentias et substantias. Hoc Concilium
etiam composuit. Gloria patri et
Jeronimus addidit. Fuit enim
hic Constantinus Imperator.
Maxentio bellum intulit qui sibi
in oriente imperium usurpauit.
Et cum cum Maxentio congredi hesita-
ret, de celo licet adhuc paganus
auxilium petiuit, vidit per soporem
ad orientis partem in celo signum
crucis igneo fulgore rutilare
et angelos sibi astare dicentes.
Constantine in hoc vinces. Tunc
Constantinus crucem in vexillo
posuit et congressus vicit Maxe-
tium et Rome in Tyberim duc-
tus captiuus Maxentius sub-
Nota. mersus est. Postea Siluester
papa baptizauit Constantinum
et a lepra mundatus est in bap-
tismo. Hic liberaliter ecclesie dei
priuilegia multa dedit et sancto
Siluestro pape et successoribus
eius dedit sua regalia insignia
videlicet equum niueum et indume-
ta coccinea et plurima orna-
menta, frenum quoque aureum et pec-
torale aureum. Roma est et ci-
uitates multas et omnes reddi-
tus ciuitatis donauit sancto Petro
ita ut per ipsa vtatur illas summus
pontifex. Constantinus etiam
fecit in suo palacio basilicam
in honore saluatoris mundi
de qua est supius dictum est quam
sanctus Siluester consecrauit primo post
omnibus ecclesiis. Ibidem seruatur
cum magna reuerencia caro pre-
cisa de vmbilico domini et solee
domini et pars viuifice crucis ad mensuram
cubiti humani longa et velud.

de capite beate virginis et lac eiusdem
et capita apostolorum Petri et Pau-
li et multa alia. et ibi nullus ce-
lebrat nisi papa. De Basilica apostolorum
Petri et Pauli et Johannis baptiste

Constantinus etiam fecit
Basilicam sancti Petri princi-
pis Apostolorum in Vatica-
no in Palacio Neroniano in templo
Apolinis in monte aureo. et asp-
tauit de Tellure fundamenti propriis
humeris xii cophinos in honore
xii Apostolorum, posuitque ibidem
imperator corpus beati Petri apostoli in
capsam ex ere et cupro spissam
quinque pedum super et lateribus circui-
quaque. Et posuit super corpus beati
Petri apostoli ciborium in quatuor co-
lumpnis porphireticis et crucem
de puro auro habentem c l libras
auri posuit super tumbam beati Pe-
tri. Et posuit ipsemet Imperator
circa tumbam beati petri xii colump-
nas optimas quas fecit ferri
de grecia. Corpus etiam beati pauli apostoli
ipse Imperator Constantinus posuit
in catacumbis in capsa ex ere et
cupro similiter tam spissam sicut
capsa beati petri. Capita tamen apostolorum
petri et Pauli in sancta sanctorum sunt
reposita ab ipso imperatore. Item
Constantinus fecit lateranis ecclesiam
beati Johannis baptiste posuitque ibi
archam testamenti quam Titus
Imperator asportauerat de Iherusalem
qui destruxit eam. In archa ibidem
sunt hec scilicet tabule testamenti, virga
aaron que fronduerat, Manna,
pars de panibus ordeaceis, Tu-
nica domini inconsutilis, pars
arundinis domini, vestis sancti Johannis

baptiste et multa alia Supra
archam illam intra altare Do-
minum posuit mesam in qua dns
ihs tenauit cu discipulis suis/ Su
p hc altare lateranense nullus ce-
lebrat n ppa uel Cardinalis qui
sit Epus ffecitqz imperator ibi sup
altare tiborium sup qtuor colup-
nas porpheriticas/ et posuit ibi
quatuor grandes ercas deauratas
singulis annis i cena domini pnte
Summo potifice archa psata et Car-
dinalibus uiolatur et remota me-
sa in ipo contauo arche a ppa cor-
pus domini et oleum scm et cris
ma consectur sz i sabbato sco itez
recondituur z consecrat a ppa ob
reuerenciaz principis aplorum qui
sup hc altare ligneum dicitur di-
celebrasse sacramentum · Hic redd
Siluest · ad porc Cromita

Siluester vero ppa p9 conuisionem
Constantini magni con-
flictum cum Judeis pcurante he
lena matre Constantini iudaiza
te habuit/ In quo conflictu post
multorum vborum altitacoem/ et
p9 thauri a bto Siluestro resusi-
tatoem/ helena cum omnibus Jude
is ad xpm conuersa fuit Postea
vo btus Siluester a draconis pesti-
lentia Roma liberauit/ maxima
ps vrbis baptizata fuit Cottidie
ein dracon vi an hoim flatu infi
ciebat/ Ad que bts Siluester p c
l gradus cum psbiteris descedens
sca orone et signo crucis ipsum li-
gatu ereis portis conclusit/ et vsqz
ad diem iudicij seris obfirmauit
Hic constituit ut nullus laicus
crimen clico audeat inferre/ et con
stituit ut dyaconi dalmaticis
vterent · It costituit q sacficiu
altaris no in serico nec i panno
tincto celebret · n tatum i lineo
ex terra pcreato sicud corp9 dni
in syndone linea e sepultum
Hys tpibus multe gentes i
xpm crediderunt · Gens enim
yberorum p quadaz muliere ab eis
captam e conusa · Similit in
India p duos pueros xpianos xpo
annunciat · Hic in Niceno con-
cilio Osio Epo Cordubensi ab
hyspania et victori ab ytalia
vices commisit aplicas · Mortu
us e in pace sepultus rome iuxta
palatium Octauiani in loco q
dicit ad capud

Marcus · ccc xxxv
nac Romanus ex pre psto sed
annis ii · m · viii d · xx · Hic co-
stituit ut Eps · hostien q ppaz
consecrat pallio vteret · Arria-
na heresis dampnatur zc

Iulius nac Romanus ex pre ccc · xl
Rustico sed annis xi · m · ii · d
viii z cess clet · d · xv · Hic costi-
tuit ut nullus clicus in cam du-
catur i publico/ sz i eccia tatum
Hic sepultus e i Cimiterio calixi-
ti in miliario ab urbe · Tpe huius 2^a sinodus
celebrata e scda Sinodus in Ni-
cena ccc z xviii Eporum In quo
dampnata e heresis arrij qui
asserebat filium minore ee pre
qd scm e viuente Constantino
adhuc Augusto · Huius tpe d'huius q
floruerunt Atanasius Pasu- floruerunt
ciius Eusebius cesariensis/ btus
Nicolaus btus hylarius picta-
uiensis · victorinus rethor/ Scus
hylarion/ scs Epiphanius Johs

Crisostomus / et multi alii here-
mite et sancti ut syseus et pastor
abbas, et beatus maximinus in
Treueris qui beatum Anastasium a-
lexandrine ciuitatis Episcopum fugi-
entem ~~fugientem~~ a facie Constan-
cii imperatoris recepit. Cum illic
simbolum Quicumque vult com-
posuit. Julius vero post concilium
x annorum et post multas tri-
bulationes quas a Constancio
imperatore passus est post mortem
eiusdem ad sedem beati Petri ad
gloriam est reuersus et fecit duas
basilicas vnam in foro aliam
sancti valentini via flammea.

d' simbolo Quicumque.

De liberio papa et felice et arrianis

Liberius natione
romanus sedit post Julium ligus-
to sedit annis xvi mensibus iii
diebus iiii. et cessauit diebus xxxv. hic de
regione natus vialata in conci-
lium deputatus est a Constancio
augusto eo quod noluisset heresi
arriane consentire. et fuit in
exilio tribus annis. Quo in
exilio consistente clerus romanus
de consilio predicti liberii ordina-
uerunt felicem presbiterum in papam
virum venerabilem. Quo feli-
ce celebrante concilium inuenit
interesse duos presbiteros arriana
heresi infectos necnon imperatoris
constancii familiares scilicet vrsa-
tium et valentem / et eiecit ipsos de
concilio xlviii episcoporum. Post pau-
cos autem dies prouocati contra
felicem rogauerunt constantium
ut reuocaret liberium de exilio
tamquam eis magis consentaneum
Liberius autem ut preceptum im-
peratoris consensum dedit heretice
reuocatus est de exilio. Imperator
autem commotus concilio cum hereticis
arrianis et cum vrsacio et valente
felicem de papatu quia catholicus erat
eiecit. Et liberium quia sibi et ar-
rianis consenserat in sede reposuit.
Et sic infelix liberius basilicam
beati Petri et Pauli et beati laurencii
tenuit x annis. Et fuit tunc
persecutio magna in vrbe / ita ut
clerici liberio contrarii martirio
coronarentur. Passus est et tunc
Eusebius presbiter in vrbe quia liberium esse
hereticum declarauit / quem liberium
postea damasus papa sinodali iu-
dicio publice condempnauit / et
omne quod fecerat annichilauit. Hic

Felix sedit . . . mense . . . coronatur . . . cat° hore°
anno vno natione romanus post
liberium. ~~pro Anastasio~~ / hic fuit
catholicus et constituit ut episcopus
vocatus ad concilium veniat / hic
declarauit Constancium Constantini
filium hereticum esse et secundo rebapti-
zatum ab eusebio Nicomediensi
Episcopo. et ideo ab eodem constancio de
papatu depositus capitis decollatione
martirio coronatur iiii° kalendas augusti.

Damasus . Hic gloria patri instituit. . . . cat hore°
natione hyspanus post liberium An-
thonio sedit annis xviii et
cessauit diebus xxx. hic elegans in versibus
componendis ingenium habuit multa-
que et breuia opuscula metro
heroyco edidit. Huic sanctissimo viro
beatus Jeronimus multa extra religionis
scripta misit. Inter que et duos versus
scripsit scilicet Gloria patri et filio et spiri-
tui sancto. Sicut erat in principio etc.
Quos fecit in fine psalmorum cani

Hic Octogenarius sb Theodosio
moritur. Hic etiam constituit ut ps
die noctuqz canerent et ut chorus i
duas ptes diuisi ps alternatim ca-
nerent. Hic multa scorum corpa
requirens inuenit quorum tubas
versibus decorauit. No gloriosos
scos multos q hus tpe floruerunt
Huius tpibus floruit in Judea Jo-
sephus filius regis heremita scus
z barlaam q ipm conuertit. Flo-
ruit z Appollinaris anthiocenus
in sacris scripturis eruditissimus
quem z btus Jeronimus audiuit re-
uerenter. Btus ambrosius medio-
lani ordinatur Epus. omnes in
ytalia ad fidem xpi conuertuntur.
Floret basilius cesariensis. Gre-
gorius nazazenus ambo college
athenis eruditi. Didimus alex-
andrinus phus. Btus Jeronimus. Btus
Martinus Thuronensis. In Egyp-
to Anthonius abbas. duo mach-
arii ysidorus moyses beniamin
Heraclides Effrem sassimus.
Anastasius Epus alexandrinus
quieuit in pace. Jeronimus correxit
psalterium hebreo ineptum qd in
omnibus ecclesiis cantabatur.
quo itexo viciato nouum composuit
qd ppa Damasus rogatu Jeronimi
cantari instituit in Ecclesiis gal-
licanis. et ideo vocatur gallicanum.
romanis psalterio hebreo inepto rema-
nente. Tercium qz transtulit de E-
braico in latinum de vbo ad vbum.
Damasus ppa rogatu Jeronimi in-
stituit ut diceretur in Ecclia Gloria
patri z filio zc In fine psalmorum.
Ambrosius ritu canendi antiphonas

d'z^a psaltio

instituit i Ecclia. Octaua scda sy-
nodus c. l. prm Constantino-
poli celebratur In qua damp-
natur macedonius qui ne-
gabat scm spm ee deum. ze
ibi assertum spm scm consub-
stancialem z coequalem ee patri
et filio dans simbolo forma
qua z latina confessio pdicat
i ecclesiis. Hic dampnauit libe-
rium z omnia fca eius irri-
tauit Rome moritur. et i eccia bti
petri sepelitur. de manicheis

Syricius na- hereticis contra heresim
tōe Roman⁹ sedit pre Ty-
burtio sedit a. v. m. xv.
d' xv. z cess d'. xx. Hic ma-
nicheos inuenit quos exilio
dampnauit. Precepitqz q si
quis de eadem secta rediret ad
ecclesiam nullomodo admitteretur
ni tm religionem p tota vita sua
obnoxius teneretur. ieiuniis et
orationibus maceratus pbatus
sb omni examinatione i vltimo
die transitus sui viaticum caperet.
Hic Concilium Constantino-
polis celebrauit cu cc. l. epis
Huius tpibus Jeronimus psbr
interpres doctor egregius ex
Ebraica veritate bibliam transtulit
in latinum. Clarebat z Rufinus
psbr Aquilegie. Eisdem tpibus
Paula multum nobilis romana
cum filia eustachia ierusalem
adijt. Arsenius in vrbe Roma
claruit. qui ex senatore factus mo-
nachus p xl annos in heremo
vixit. No de puero monstruoso
. R cos . et d' sco Johe Crisosto- mo .
tpe i Emaus Cas-

tello natus e puer ab umbilico
et sursum diuisus ita ut haberet
duo pectora duo capita et quilibet
proprios sensus vno edente vel dor-
miente alter vero edebat neque
dormiebat Porro postquam duobus
annis vixerant vnus moritur
altero usque in diem tercium sup-
uiuente ¶ Eodem tempore floruit Jo-
hannes Crisostomus primo pres-
biter Anthiocenus postea pa-
triarcha Constantinopolitanus mag-
nus doctor in Ecclesia dei De
Euagrio De mutilatis De pe-
regrinis transmarinis sequitur

ccc° j° Anastasius Natione romanus
ex patre maximo sedit
annis duobus diebus xxvi
¶ Hic constituit ut quicumque caret
aliquo membro non possit fieri cle-
ricus Et floruit Johannes Crisostomus

Orosius floret Orosius hystoriographus ¶ Hic
constituit ut quotienscumque euan-
gelium cantatur presbiteri et clerici
non sedeant sed stent Et constituit
ut nullus transmarinus ad
clericatus honorem susciperetur
nisi v episcoporum sigillis designetur
quorum haberet cyrographum
et hoc propter manicheos De Ieiunio

ccc° viij° Sabbati et de mechis et viduis
Innocencius natione albanensis ex
patre Innocencio sedit annis
xv mensibus ij diebus xxi ¶ Hic constituit
sabbato ieiunari quia dominus
sabbato iacuit in sepulchro et
discipuli ieiunabant Et fecit
constitutum de Ecclesia et de re-
gulis monachorum et de Judeis et
Paganis et multos catha-

frigas inuenit quos exilio re-
legauit ¶ Celestinos hereticos ex
dampnauit Et constituit ut qui
natus fuit a christiana per baptismum
denuo nasci debeat Hic decreuit
ad missam osculum pacis dari
Floret Algorius Floret Algorius
Rome Nobilissimi romani eu-
fenniani filius qui primus in palacio
imperatoris fuit ¶ Hic Innocencius
statuit oleo ad usus infirmorum
ab Episcopo consecrato ut non presbite-
rum sed eciam omnibus christianis ¶ Hic dap- De pelagianis
nauit Pelagium in Britania ad hereticis
execrabili sua doctrina exortum
asserentem hominem sine gracia dei
posse saluari et vniuscumque suis
meritis propria volumtate ad iusticiam
regi et infantes sine originali
peccato nasci dampnauit et Celestinum
et Julianum complices pelagii
Qui sepultus est Rome in Cimitirio
in Cimiterio ad ursum pilleatum
v kalendas augusti ¶ Hic excommunicauit
archadium imperatorem quia consensit
ut sanctus Johannes Crisostomus a sua
sede videlicet Constantinopolitana
depelleretur ab eudoxia vxore sua
propter predicacionem quam fecerat con-
tra eam eo quod ea ymaginem specie
sue quam erexerat mulieres et
puellas ludere compellebat quod
Johannes predicabat vicium esse
ydolatrie Sequitur alia pars Nota de Ce-

ccc° xxiij° Zozimus reo pascali sequitur
Natione grecus sedit annis j mensibus
viij diebus xxv et cessauit diebus xv ¶
Hic constituit de Cereo paschali
et quod nullus clericus in publico
potum venderet

ccc° xxv Bonifacius
natione Romanus ex patre iocundo

presbitero sedit annis iii m viii
et cessauit d. xix. Hic decreuit quod
mulier vel monacha palla sacra-
tam altaris non contingeret aut la-
uaret. Sexte alia pars Nota de psal-
ccc xxxiii° Celestinus mis c. l.
Nat. Romanus qui prefuit presbitero
sed. annis viii d. ix. et cess.
d. xxi. Hic constituit ut psalmus Iu-
dica me deus et discerne causam dicetur
ante introitum misse. Et psalmi
dauid cl ante sacrificium psal-
lerentur canendo quod omnibus antipho-
natim, quod antea non fiebat. Sed
epistole pauli et euangelium dicebantur.
Et quod hoc instituto concepti sunt intro-
itus de psalmis et gradualia simi-
liter et offitia ante sacrificia. Hic
misit sanctum patricium filium cognati
sororis sancti martini turonensis episcopi
in ybermam vbi omnes ad fidem
christi conuertit. Tertia sancta Sino-
3a Sinodus ephe-
sina. dus Ephesina cc patrum col-
lecta est Ephesi iussu pape Celesti-
ni et Theodosii iunioris in qua
dampnatus est Nastorius duas
personas in christo esse asserens, et co-
dempnatus anathemate et confir-
matum est christi vnam esse personam
in duabus naturis, et vt beata
virgo maria Theotocus i. mater
dei appelletur. De ecclesia sancte maio-
ccc xxxvi° Sixtus natione ris marie
Romanus qui prefuit prisco sed.
annis viii d. iiii et cess. d. xix
xxii. Hic de regione celii motus
constituit ut nullus clericus in
prouincia alterius ordinari pre-
sumat. Hic edificauit ecclesiam sancte
marie maioris que dicitur ad presepe.
Hic et multas alias basilicas
auro et argento decorauit, et mul-

ta pauperibus tribuens sepultus est
via Tiburtina in cripta iuxta corpus
beati laurentii. Nota de Tertia synodo
ccc Leo Nat. Tus- calcedon.
cus qui prefuit Quintiano sed.
annis xxi m i d. xxviii.
Hic misit Epistolam Marciano au-
gusto et sue coniugi pulcherrime
omnem fidem componens. Et misit
ad fabianum Episcopum Constantino-
polis epistolas viii. Inter quas est
scripsit vnam preclaram aduersus
Euticium de incarnatione domini
in qua redarguit eius blasphe-
miam. Hic post cladem wanda-
lorum renouauit omnia sacra
vasa argentea ad diuina ministeria.
Sub hoc facta est Tertia sinodus calce-
donensis. Hic sepultus est apud
basilicam beati Petri apostoli Cuius
festum agitur in vigilia Apostolorum
Hic doctor egregius addidit ca-
noni, sanctum sacrificium immaculatam
hostiam. Nota de amputatione manus
Hic manum cum quedam femina co-
municando cum aliis in die pas-
che osculata fuisset, tantam temp-
tationem quod hic in carne suscepit
ut manum que occasio fuerat
scandali amputaret clam et a se pe-
nitus reiceret. Verum cum tumultus
contra ipsum inualesceret eo quod missas
non celebraret ipse se in angustia
constitutum totum beate virgini Marie
commendauit, cum vigiliis et orationibus
insistenti manum beata virgo presentialiter
visibiliter apparuit, et sibi sua manu
eam reposuit. De quo miraculo non
solum beatus pontifex gratias egit, sed
etiam in suis predicationibus ipsum mira-
culum frequenter omnibus publi-
cauit. Quarta sinodus calcedo-
nensis sexcentorum xxx episcoporum ap. Sinod

Calcedone industria leonis ma-
dante marciano imperatore in qua
eutices scilicet Constantinopolitanus
abbas et dyoscorus alexandrinus
episcopus qui dicebant vna verbi dei
et carnis esse natura dampnati sunt
et rursum Nestorius et eius error
dampnatus est / et diffinitum est pre-
dicari duas in xpo naturas et vna
persona ¶ hic leo totylam regem
wandalorum postquam de panonia
in ytaliam regressus et cum suis p-
temnitu aquileyam obsidens ce-
pisset ferro et igne et omnia consumens
verona vincencia brixia pergamum
mediolanum ticinumque di-
ripuisset leo papa sanctissimus ro-
mam veniens cum faceret persolutum
adiit ipsum ubi circa padum mora-
batur et non solum romanam sed et
totius ytalie salutem reportauit / et
mirantibus omnibus barbaris
cur sic totila honorifice contra
consuetudinem papam recepisset
sed et in omnibus exaudisset / Vidit
quendam vultu terribilem ipse asta-
tisse et morte sibi minante nisi
papam in omnibus exaudisset / Vnde
statim de ytalia recedens in pano-
niam est reuersus. De correctione
libri ¶ hic etiam sanctissimus leo cum ad
fabianum Constantinopolitanum
patriarcham et euthicem epistolam
ad Calcedonensem concilium scripsisset
eandem antequam mitteret super altare
sancti petri rome ponens per xl dies
ieiuniis et orationibus insistens
rogauit sanctum petrum / ut si quid esset
in eadem epistola emendandum ad fidei
ipse qua scripserat informationem
ipse dignaretur corrigere et eme-
dare / quod et perfectum est. Nam in fine
xl dierum inuenit tandem epistolam
ad propositum correctam in omnibus
et emendatam. Hoc ipsum ei beato petro re-
uelante. Eodem tempore beatus paulinus — de beato paulino
Nolane ciuitatis episcopus pro cuiusdam
vidue filio capto se tradidit / et in
affricam deductus fuit / de quo scribit
beatus Gregorius multas et mag-
nas virtutes No de Balneo et monasterio
Hylarius nacione ¶ et arctius — ccc lxo
sardus go pre Crispino sedit
annis vi m. iii d. x. et cessauit
d. iii ¶ hic constituit ut nullus
pontifex successorem sibi constitueret
¶ hic fecit apud sanctum laurentium bal-
neum et monasterium quia ibidem est se-
pultus iuxta corpus eiusdem martiris
Per idem tempus ut legitur in hysto-
rijs britonum in Britania regna-
uit arturus qui benignitate et pie-
tate sua franciam flandriam nor-
meniam ceterasque maritimas
insulas sibi subire coegit / Prelio
quoque letaliter vulneratus recedens
ad curandum vulnera in quadam
insula deinceps britonibus de
ipsius vita nulla vsque hodie re-
mansit fortitudo. De alia persecutione No
de Multitudine martirum
Simplicius nacione Tyburtinus — ccc xxxi
po pre Castino sedit annis
xv m. i d. vii et cessauit d. vi
hic vir beatissimus dedicauit basi-
licam sancti Stephani iuxta basilicam
sancti laurentij et basilicam sancte Bibia-
ne martiris ubi corpus eius requiescit
cum xl milibus et ccc hominum sanctorum
corporibus exceptis paruulis et mulie-
ribus ¶ hic constituit ad sanctum petrum

et ad s͠tm Paulum ut vii p͠sbiteri
p ebdomadas maneant ꝑpt. pe-
nitentes ꝛ baptizandos / et fecit
v. regiones p͠sbiteris urbis diuiden-
das / Primā regione ad s͠tm Petru͠
Secundam ad s͠tm Paulum. Ter-
tiā ad s͠tm laurenciu͠ Quartam
ad s͠tm Johannem lateranis Quin-
tam ad s͠tam mariā maiore Et
constituit ut nullus clericus inue-
stituram a laico recipiat Sepultus
est i vaticano iux corpus bti pet.
apli. Eodem tempore fuit i brita-
nia Merlinus vates ex filia reg͠
sanctimoniali ꝛ incubo demone nat9
Na ut ipsius regis demecie filiā
inter monachas i eccīa bti pet.
degebat in urbe kacymodin que
asseruit se virum nunquam cognouis-
se / sꝫ quidam i spe pulcherrima
ipsam frequenter deosculans et eua-
nescens / et iterum apparens et ea
amplectens grauidam reliquit /
Et cum rex britanie edificiu͠ mire
magnitudinis construeret et nocte
euanesceret quod de die edificabatur
ammirans a magis accepit in re-
sum quod edificium nichil p͠staret
ni calcina inspersa sanguine alicuius
sine patre procreati / et cum p regnum
quereretur Merlinus puer a quodam
puero contendente secum talis no-
tificatur ac regi presentatus ꝛ captus
magos mentitus esse dixit ꝛ oste-
dens sub terra voragine totum edifi-
cium absorbente mortem euasit.

Sed aliud. No sepul. de Petro al

ccc lxxxvi Felix nat Ro- Alexandrino
manus ex patre felice p͠sbro
de regione fasciole sed. ann
viii. d. xviii ꝛ cess d. v. Hic fecit

basilicam sci Agapiti iux basi-
licam sci laurencii martiris Hic
constituit eccl̃ias consecrandas
ab Epis Sepultus est in basili-
ca sci Pauli Huius tempore venit
relacio de grecia ad petrum alex-
andrinu͠ ꝑpt. heresim dampnatum
sub archatio constantinopol. epo
reuocatum / quod scus felix pariter
accipiens conuocato concilio
dampnauit archatium ꝛ petru͠
Hic eciam duos quos p͠ta dicta
Constantinopolim legatos direxerat
quod p imperatorem pecunia cor-
rupti fuerant conuocato concilio
dampnauit Hic constituit quod
accusato dande sunt inducie ut
se ad rñdendum possit preparare
ꝛ quod accusatores ꝛ iudices tales esse
debeant qui omni careant suspicione.

Cript sci Michael inuenitur et

Gelasius Zenon̄ Mathei ccc x
Nat afer ex pre valerio iiii
sed. annis iiii or. m. viii d.
xviii ꝛ cess d. vii. Hic fecit oraciones
tractus et ympnos sicut Ambro-
sius ꝛ prefaciones misse composuit
Vere dignum et iustum est i cotti-
diano esse vsu Huius tempore facta est inuen-
cio cripte sci Michaelis Et inue-
nitur corpus sci Barnabe ꝛ ewan-
gelium quod propria manu in
ebreo scs Matheus scripserat / Aui-
tus epus vien galliam defendit
ab heresi arriana. Zeno de iudicio

Anastasius Na- diuino ccc
tione Romanus ex pre fortunato xcv
sed. a. i. m. xi. d. xxiiii. et
cess d. iiii or. Hic constituit ut
nullus clericus permitteret officium suum.

na uel rancore pter missam. ⁊
Hic anastasium imperatore excō-
municauit. Eo tpe multi clerici
et psbiteri contra ppam se erexe-
runt, eo qd communicasset fortuna-
to dyacono Tessalonicen qui fa-
miliaris fuit achacio dampna-
to p ecclam, et qz achacium resti-
tuere voluit licet nō potuit, di-
uino iudicio percussus e qz dum
ad secreta nature accessit, egeri-
do intestina miserabiliter morit.
No de Simacho ⁊ laurentio etc
Simachus nat Sardus
ex pre fortunato sed. a.
xv. m. vii. diebus xxviii.
⁊ cess d vii. Hic constituit om-
ni die dnica et nat scoꝝ gla in excel-
sis deo cantari ⁊ que secuntur. p9 hoc ba-
angelorum ipse addidit in eode
ympno. Sub contentione ordinatus
e vno die cu laurentio. Symachus
in basilica Constantina et
Laurentius in basilica sce marie
maioris. Ex qua cu separatus est
clerus ⁊ populus diuisus e a sena-
tu, sz sco rauenne iudicio coram
Theodorico rege electus e Simachus
⁊ confirmatus. Clodoueus rex
francorum a bto Remigio baptizat
et ipsius regale eccam edificauit
in honore Petri ⁊ Pauli aplorum
Boecius claret Remigius et alii
sancti. Boecius vir consularis in
ytalia claret qui exulat a Theodo-
rico rege ytalie. Hic libros edidit
de consolatione phie. Hoc tpe cla-
ruit btus Remigius, Maxencius
abbas, btus leodegarius, scs Ar-
nulphus. Eo tpe Sigismundus
rex Burgundie ad honore beati
Mauricii sociorumqz eius apud

Agaunum monasterium construxit, multis
qz possessionibus dotauit. Eo tpe
Symachus papa conuocato concilio
ex sinodo constituit psbiteru laure-
tiu Nucherinu Epm. p9 paucos
annos criminat ex inuidia. Pp
sz Symachus et occulte reuocat
Laurencius et iterato e diuisus
clerus: quidam adherebat Sy-
macho, alii laurentio. Sz conuo-
cata synodo iterato cxv. epoꝝ
expurgatus Symachus de cri-
mine sco restituitur, ⁊ laurencius
cum suis condempnat. *No de trabe*
argentea ⁊ de diuersis ornamentis
Hormizda nat Campanus *d. xxvi°*
de Ciuitate Frusilon ex pre
Iusto sed annis ix d. xvii
⁊ cess d vi. Hic clerum composuit
et psalmis erudiuit, ⁊ grecos re-
conciliauit qui obligati vinculo
anathematis ppt Alexandrinu
Epm. Hic postqz elemosinas
multas pauperibus erogasset, nec
nō ⁊ basilicis diuersa ornamenta
contulisset, apud scm petrum trabe arge-
team xl milia librarum relinquens
ibide sepultus quiescit. *De Ffran-*
cia conuertit. no de olla vulcani. *d. xxx°*
Iohannes nat Tuscus ex pre
Constantino sed annis ii m.
viii d. xvi ⁊ cess d viii. Huius
tpe francia conuertitur ad xpm.
Hunc Theodoricus rex gotthoꝝ
qui dominabat in ytalia misit
Constantinopolim ad Iustinu
imperatorem, sz reuersum cu suis
socijs carcerali angustia peremit. que
deus puo p9 tpe acriter puni-
uit. Nam p9 paucos dies rex e
potinatus, cuius animam quidam

ſte heremita vidit p Johanē ppam in ollam volcam pici ✝ Obijt aut rauenne in carcē cuj corpus trāſlatum ē roma et ſepultum in eccl'ia btī petri·

·d·xxvi° Felix natone Sabinus qo pre Conſtantino ſed't annis iiij° an ij d' xiij z ceſſ an j z d' xv ✝ hic conſtituit ut infirmi ante trāſitum ſuū oleo ſto debent inungi· hic patriarcha conſtantinopolis ꝯdempnauit d° xxxi° Sequitur alia pars

Bonifatius nac romus qo pre Digmulldo ſedit annis ij d' xxvi z ceſſ d' vi ✝ hic conſtituit ut clerici diuidant a laicis in celebracione miſſe / hic ſepultus ē in eccl'ia ſti petri

Johannes nac romus qo pre precetto de Celio monte ſed' an ij an iiij d' vj z ceſſ d' vij ✝ hic dampnauit anthenesium arrian epm Maurus diſcipulus btī bndicti clareret ſctītate· Sequitur

·d xxxvi° Agapitus natone romus de regione Johannis et Pauli ſed' an xx d' xviij hic conſtituit pceſſione fieri die dominico / hic ad Juſtianū imparatorem veniens in Conſtatinopol defunctus ē cuius corpus trāſlatū roma i eccl'ia ſti petri ē ſepultū hic fuit filius hormzde pape

·d·xxxvii° Silverius nac Campanus qo pre hormizda epo rome ſed't j a· an v· d' xi ✝ hic in exilio interfectus ē ab imparatore Ma theodora imparatrice ꝓpter anthemii Epm de hereſi dampnatum qꝛ ipm reſtituē voluit miſit eū in exiliū ipotū inſulam ibiqꝫ moritur. Ao d' imparatrice theodora

·d·xl Vigilius nac Romanus qo pre Johanne ſed't a xvij an vj d' xxvi z ceſſ an iij d' v· huius tpe heliſarius patricius liberauit roma a captiuitate gottorum / z obtulit aucem auream ſto Petro de wandalorum ſpolijs penſante libras · c · moritur in exilio in ciuitate Siracuſana· hic ordinauit miſſam celebrari i eccl'ia pt' orientali ✝ hunc ſicut z pdeceſſorē ſuum Theodora imparatrix ꝓpt anthemii Epm Conſtantinopol / pſecuta ē / z de mandato eius ductus ē in Conſtatinopoli vbi cum nollet anthemū Epm hereticum reſtituere alapizatus de Eccl'ia ſte Sophie in quam fugerat ꝯtrahitur / et miſſo fune in collo eius p tota ciuitate a mane i veſperam tractus et i exilium miſſus moritur ✝

/ hec tpe in vna vrbe Sicilie conſtat Theophilum Archidiaconū ꝯſtitiſſe / qui xpm z eius matrem abnegando dyabolo omagiū fecit / q̄ p' p dyabolum ad qd volebat pmotus ad cor rediens z cum fletu dura pn̄ia ſe affligens mediante dei genitrice et veniā et grām impetrauit / hic Vigilius licet male ꝑatum intrauit eo q cupidius ad ꝑatum tūc eēt Silverij pape archidiaconus pipius coſilium Silverius ab impatrice Theodora ē i exiliū miſſus ut ei ſuccederet i ꝑatu / qꝛ tn̄ de pctō penituit p fide exilio religatus ibidē ſcitat' migrauit ✝ hu' tpe apud Conſta

tinopolis ciuita Omodus cog=
gitata e(st) sb Justiniano principe
cont(ra) Theodorum z omnes he=
ticos q(ui) btam virgine(m) homine(m)
tantum z no(n) deum z homine(m) ge=
nuisse asserebant / h(oc) tpe sctus
Medardus rauenensis obiit / que(m)
rex Clothorius cum gloria sepe=
liuit / Circa h(ec) tempora btus Re=
migius obiit q(ui) lxxxii annis re=
mense rexit ecclesiam / No(n) de here=
·lxx Pela= cis z d(e) bta virgine
gius Nat Romanus ex
pre Johanne sed(it) annis
iiii^or an x dieb(us) xviii z cess(avit) d(ies) x
xvi / hic constituit ut heretici
z scismatici p(er) sclares p(otes)tates pu=
niretur / h(oc) tpe claruit btus
Brandanus in scotia Iste p(a)pa cul=
patus fuit de morte vigilij p(a)pe
s(ed) coram omni p(o)p(u)lo tangendo cru=
ce z ewangeliu(m) se purgauit / h(uius)
tpe ossa bti mris Stephani s(un)t
Roma allata s(un)t p(er)thonius z cu(m)
bto laurentio i(n) vna tumba s(un)t
collocata Ignee acies vise sunt
·lxxi° Johannes Nat Romanus ex pre A=
nastasio sed(it) annis xii an xi d(ies)
xviii z cess(avit) an x z d(ies) iii / hic repa=
uit cimiteria sctorum mrum h(uius) tpi=
bus ante aduentum lambardoru(m)
in ytalia ignee acies in celo vise
sunt de q(ui)bus scribit btus gg(regorius)
in Omelia Erunt sig(na) / hic p(er)=
fecit etiam in vrbe aplorum
Philippi et Jacobi z dedicauit
eam / Sepultus e(st) i(n) eccl(esi)a petri
Apli Longobardi inuadunt
ytaliam Caristia seq(ui)t(ur) z pestilen
lxxii° Benedictus Nat Romanus ex
pre Bonifacio sed(it) annis
iiii^or an i d(ies) xviii z cess(avit) an iii d(ies)

x / huius tpe Longobardi inuase=
runt totam ytaliam / contante
multa fame z mortalitate / in q(ui)b(us)
laboribus et afflictionibus idez
Bndictus p(a)pa moritur / et in basili=
ca bti petri apli sepelitur Ytalia
vastatur Roma obsidetur et in=
undationes magne fiunt etc.
Pelagius Nat Ro sed(it) anis d lxxx°
x an ii z cess(avit) an vi z d(ies) xxv
hic ordinatus fuit z absq(ue)
iussione principis / Eodem tpe lon=
gobardi vastauerunt ytaliam et
obsiderunt Romam / Eode tpe ta=
te pluuie fuerunt q(uod) omnino dicerent
q(uod) diluuio mundaret / et talis
cladis fuit q(ua)lem a sclo nullus
meminit audiuisse / Cum v(er)o Ty=
beris ex p(re)dicta pluuia(rum) inunda=
cia intantum i(n)undaret / ut supra
vrb(is) ingrediens magna p(ar)te re=
gionis uel regionum ciuitatis
occupaert secum trahens multitu=
dinem bestiarum z maxime ser=
pentum cum vno ingenti dracone
q(ue) bestie p(ost) diluuiu(m) putrescte ex ae=
ris corrupcione maxima mortali=
tate hom(inum) induxerunt / ita q(uod) multe
domus in vrbe vacue remanent
In qua clade pelagius p(a)pa defunctus e(st)
Gregorius magnus p(a)p(a)m domu(m)
fecit mo(na)sterium · Omelias (com)posuit
Gregorius doctor egregius ·d xci°
Nat Romanus / ex pre Gor=
diano sed(it) annis xiii an vi
d(ies) x cepit iiii^o ydus apr(ilis) z cessa(vit)
d(ies) xvi z an v / hic doctor diuina(rum)
scriptura(rum) sollertissim(us) / et in(com)posito(r)
mansuetus Composuit omelias
in lo xl Job et Ezechielem (ex)po=
suit / Registrum pastorale / Dyalogu(m)
z multa alia bona fecit / hic in
p(ro)pria domo fecit mo(na)sterium in(t)o

terreſtris angelus vocatus qr ce-
leſtem vitam duxit in terris In
ſingulis eccles Romane vrbis in
remiſſionem humani generis ſtatuit
ſtaciones in Quadrageſima ſingu-
lis diebus ydola tamtam
Singulis diebus xl. ſtatuit fieri
ſtaciones deuocione fidelium cele-
brandas / Et ne erroris antiqui
de cetero ſemen pullularet / ymaginibus
demonum capita et membra fecit
generaliter amputari / ut per hoc ex-
ſtirpata radice heretice prauita-
tis palma virtutis eccleſiastice
plenius exaltaret. Et addidit
in miſſa / dieſque noſ in tua pace
diſponas. / Et compoſuit multos
libros / et fecit ſuper corpora Petri
et Pauli iugiter celebrari a papa
ſiue a Cardinalibus. Hic compo-
ſuit per ſeptiformem letaniam placare
iram dei Septiformis vero ideo
dicta est quia in primo choro fuit omnis
clerus / In 2o Abbates cum monachis
In 3o Abbatiſſe cum congregacioni-
bus ſuis / In 4o omnes infantes
In quinto omnes laici In ſexto
omnes vidue In Septimo omnes
coniugate Hic primus Pontifex
ſeruus ſeruorum dei ſe ſcripſit
Et licet vita et ſciencia fuit preclarus
Nota de petro dyacono beati petri
Multos tamen post mortem habuit de-
tractores adeo ut propter deteſtacionem
ſue memorie et delecionem / omnes
libri ſui comburi debebant / nisi petrus
eius dyaconus per ſpiritum ſanctum quem
columbe ſpecie viderat ſuper ipsum ſe-
diſſe libros ſuos conſcripſiſſe iu-
ramentum mortis ſue quam predixerat
terminata ſcilicet legendo in pulpito
euuangelium moriens confirmaſſet

Nota percuſſione data detractori
Sauinianus ſedit anno I menſes
v. dies ix et ceſſauit menses xi dies
xxvi. Hic conſtituit ut
hore diei per eccleſias pulſarentur
Hic cum beato gregorio post mortem
derogaret et maxime ſue libe-
ralitati / et ideo egenis manum
ſubtraheret aduiuacionem ſanctus gregorius
ipsum per viſum ter redarguit / et
quarto cum ſe corrigere nollet in
capite percuſſit / vt etiam euigilans
in capite vexatus expirauit
Eccleſia Romana caput efficitur
Bonifacius nacione Romanus
de Ciuitate valeriana
ex patre Johanne medico
ſedit annis vii menſes viii dies xii et
ceſſauit menses vi dies xxv. Hic obtinuit
a foca ceſare ut eccleſia beati petri eſſet
caput omnium eccleſiarum Templum
Pantheon Hic Bonifacius tem-
plum quod nunc dicitur ſancta maria rotun-
da ubi multocies a demonibus
paciebantur Romani rogans / ut ei imperatorem
donaret quod erat inſeparabile de-
dicatum in honore Cybeles matris
deorum et Neptuni dei maris /
in kl. nouembris ut ipsum poſſet
dedicare in honore beate Marie vir-
ginis et omnium ſanctorum / quod ceſar ei
conceſſit / et ipse papa cum populo Romano
in die kl nouembris illud de-
dicauit / et ſtatuit ut papa Romanus
iſto die ibi celebraret miſſam / et
populus romanus communicet ut in die
natiuitatis xpi / ut hoc feſto ho-
noretur deus trinitas cum beata
virgine et omnibus celeſtibus
ſpiritibus et omnibus ſanctis Et
ut defuncti habeant per eccleſias
totius mundi ſacrificium ſequenti
die pro redempcione animarum et

Dc vj° suffragio Bonifacius alter
erat immediate ante istu(m) q(ui) per
oblivionem scriptoris obmissus
e(st) in suo loco. hic erat nac(ione) rom(anus)
sed(it) an(nos) viii. d(ies) xxviii. hic nichil
dignu(m) memorie constituit Seq(uitur)
Hic p(a)pa filius dyaconi mundat
lc. x. Deus ded(it) lep(ro)s(um) suo osculo
natione Roman(us) ex p(at)re
Stephano subdyacono sed(it)
annis iii. an(no) j. d(ies) xx. (et) cess(avit) an(no) j.
d(ies) xvi. Hic dum quedam oscu
laretur leprosum statim munda
tus e(st) a lepra sua No(ta) de furib(us)
ecclesiarum (et) de levandis reliq(ui)is
De xxj° Bonifacius Nat(ione) Capan(us)
de Civitate neapolis
sed(it) annis v. d(ies) xiii et
cess(avit) an(no) vi. d(ies) xiii. Hic constituit
ut fures ecclesiarum e(ss)ent anathe
matizandi. et q(uod) acolitus reliq(ui)
as m(arty)r(u)m no(n) audeat levare. Se
pultus e(st) apud s(an)c(tu)m Petrum
Anastasius passus est (et)c.
Dc xxj Honorius Nat(ione) Campa
nus ex p(at)re petronio sed(it)
annis xii. an(no) xi. d(ies) xxvii
(et) cess(avit) an(no) vii. (et) dies xviii. Hic
constituit ut omni sabbato ad
s(an)c(tu)m Petrum procederent letanie
Hic p(re)ter elimas quas larga
manu distribuit multas ecclesias
auro (et) argento decoravit. Hu(ius)
t(em)p(o)re Anastasius monachus marti(ri)o
coronatur. q(ui) natus in p(er)side ma
gicas artes in p(er)side puer adhuc
a p(at)re didicit. s(ed) mox ut a capti
vis (christi)anis nome(n) (christ)i didicit relict(is)
petens p(os)t baptismu(m) monachus
efficitur. Tande(m) a Sarracenis
captus diversis (et) gravissimis pe
nis interimitur. ex quo q(ui)da(m) de
moniacus tunica eius indutus
curatus e(st). Cuius corpus Era
clius imp(er)ator devictis p(er)sis de
ducens roman(us) in mon(asteri)o b(ea)ti pau
li ad aquas Salvias collocavit
Hic etia(m) p(a)pa Ecclesiam b(ea)ti petri
auro argentoq(ue) splendide decoravit
(et) eam tabulis ereis p(er) totum co
peruit (et) fecit etiam ecclesiam b(ea)te
Agnetis ubi requiescit Hic p(a)pa
fecit ecclesiam b(ea)te Agnetis (et) b(ea)ti
Panchracii (et) iiii(or) coronator(um) (et)c.
Et b(ea)ti Panchracii in via aurelia
(et) iiii(or) coronatorum. Sepultus e(st)
i(n) ecclesia b(ea)ti Petri. Sequitur
Severinus sepelitur ap(u)d dc xxxxij°
s(an)c(tu)m Petrum Pontifex iste
Nat(ione) Romanus sed(it) a(nno) j. et
cess(avit) an(nos) iiii(or) d(ies) xviii. Hic pontifex
sanctus (et) benignus fuit amator cleri
(et) pauperum res ecclesiarum (et) posses
siones ampliavit Se(quitur) hic libera
vit homines a servitute
Johannes Nat(ione) dalmatus ex p(at)re
venancio scolastico sed(it) a(nno) j. an(nos) ix.
d(ies) xviii (et) cess(avit) an(no) j. d(ies) xiii. Hic the
sauris ecclesie distractis multa mi
lia hominu(m) p(er) ytaliam (et) dalma
ciam a servitute liberavit. Sepult(us)
e(st) i(n) ecclesia s(an)c(t)i petri. Hic Anastasii
et Vinencii m(arty)r(u)m. aliorumq(ue) s(an)c(t)or(um)
quorum reliquias de dalmacia
(et) ystria adduci preparat iuxta fonte(m)
lateranum in Oratorio b(ea)ti Johannis
ewangel(ist)e recondidit. Hic consti
tuit de benedictione cerei Paschalis
Theodorus Nat(ione) grecus ex
p(at)re Theodoro ep(iscop)o de civi
tate Ier(oso)l(i)m(a) sedit annis vi
an(nos) v. d(ies) viii (et) cess(avit) d(ies) lii. Hic consti
tuit benedictionem Cerei in Sabbato
s(an)c(t)o. Hic librum p(er)malem composuit
Hu(ius) t(em)p(o)re Paulus Constantinopolitanus
ep(iscop)us Petri successor no(n) tantum

vesana doctrina sua · sz etiam apta
persecutione catholicos cruciat
apocrisarios et ecclesie romane ecclesie
qui ad eius correctionem missi fuerant
quosdam carceribus · quosdam vero
verberibus afficit Unde et ipsum
sicut et antecessorem suum papa
dampnavit No de spatario olim

de · polim° Martinus de civitate · pri
tudertinus provincie tuscie
sedit annis vi · m v · d xxvi
z cess d xxviii · Hic dum cele
braret missam spatarius olim
pri missus e ad occidendum eum
qui levando gladium statim ce
cus factus e · Hic Rome celebravit
concilium ubi dampnavit pravi
dogmatis assertorem Paulum
Constantinopolis falso nomine
patriarcham propter quod Constantinus
imperator ipsum Constantinopolim
evocavit z inde in exilium cerso
nam missus ad xpm ibidem fe
liciter migravit / Cuius festum
celebratur in Crastino beati mar
tini Turonensis epi · De alio b
magnae sanctitatis fuit

de lix° Eugenius nat Rome de
regione aventino clericus a
cunabulis ex patre rufiano
sedit annis ii · m viii · d xxiii et
cess m i · d xxviii · Hic omnibus
benignus et amabilis / maxime
sanctitatis sepultus e apud sanctum Pe
trum · No de mocho Theodoro et

de lxi° Vitalianus · sua in maria
nat signensis provincie Ca
panus ex patre Anastasio
sedit annis xiiii m vi · z cess m
ii · d xiii · Hic nuncios suos di
rexit totius Constantinopolis impera
tore iuxta consuetudinem signis de

sua ordinatione qui multum post re
verenter fuerunt recepti renovantes
ecclesie romane privilegiis redierunt
portantes ewangelia auro conscripta et
preciosis gemmis decorata que impera
tor transmiserat sancto petro sepul
tus e ad sanctum Petrum · Hic ipsa
quedam grecum theodorum nomine
habitu mochum et magne litera
ture virum cantuariensis ecclesie in
Anglia prefecit Epm / qui theo
dorus scripsit librum librum
penitentialem mirabili z tanta dis
cretione distinguens modum
singularum culparum · de quo
libro in Iure Canonico fit frequens
mencio · Translatum e corpus
beati Benedicti florentiani

Deodatus Natione Romanus · de l
ex monacho de patre ieno
mano sedit annis iiii or m
ii · d v · z cess m iiii · d xv · Hic
tante benignitatis fuit ut ho
mines omnes ad se venientes
a maiore usque ad minorem non
dimitteret inconsolatos · Huius
tempore translatum e a monte cassi
no corpus beati benedicti ad mon
floreacense qd e sollempne in
dyoc aurelian / et etiam corpus soror
eius sancte scolastice / Hic sepultus
e in basilica beati petri apli / Hic tempore
regnum Cicilie a sarracenis de
vastatur · Cicilia devastatur ·

de l Donus Natione Roma ex patre
mauricio sedit a · i · m iiii · z d
xx · z cess m iiii · z dies xv ·
Hic decoravit locum illum qui
dicitur paradisus ante basilicam sancti petri
sepul · e apud sanctum Petrum No de
loco an ecclesiam Agatho nat siculus
sedit annis ii · m vi · d iiii / Hic dum

quedam lepsum osculacione statim
mundatus. Hoc tempore rauennatis
ecclesia que diu sedi apostolice rebellis
fuerat ad obedientiam redijt ecclesie romane
ecclesia rauenne obedit ecclesie rome

de lxxxi° Leo Natione Siculus ex patre
paulo sedit annis x. diebus xvii et
cessauit annis xi. et dies xxxi. Hic
constituit pacem dari in ecclesiis to-
tius christianitatis fidelibus post ag-
nus dei. Hic fuit eloquentissimus
in sacra scriptura greca latinaque
lingwa eruditus. ergo inopum
prouisiones non solum mentis pie-
tate sed et studij labore sollicitus.
Huius tempore procurante deo et pijs
labore ecclesia rauennatis posuit
se sub ordinatione sedis apostolice ut
defuncto archiepiscopo qui electus fuerat
iuxta antiquam consuetudinem pro
usu pallei et diuersis veniat ad
Romanam curiam ordinandus. Hic
fecit constitucionem ut qui ordinandus
fuit archiepiscopus nulla consuetudine
pro usu pallei vel aliquo officio
aliquid ecclesie persoluere debeat.
hic ab imperatore factus etc.

de lxxxii Benedictus Natione Romanus
ex patre Johanne sedit annis
x. diebus xii et cessauit annis ii. diebus xv.
Hic ab imperatore factus est papa Cuius
vita concordauit cum nomine ita
ut merito Benedictus diceretur. Sepul-
de lxxxiii° tus est apud sanctum Petrum. Johannes
Natione syrus ex ciuitate anthiochia
ex patre habundo sedit anno i. diebus x et
cessauit diebus duobus.

de lxxxiiii° Cono Natione Romanus de Re-
gione celij montis ex patre
Benedicto sedit annis xi et diebus xv
iii. hic sancte et multum commendabilis
vite sepultus est apud sanctum petrum
Secunda autem de capsa inuenta cum cruce etc.

Sergius Natione Syrus ciui-
tatis anthiochia ex patre ty-
berio sedit annis x. annis viii.
diebus xxiii et cessauit mensem i. diebus xx. Hic deo
sibi reuelante in sacrario sancti Petri
inuenit capsam argenteam in ob-
scurissimo loco multis annis positam
ita ut non appareret iam argentea
in qua sigillum erat impressum
quo ablato inuenit crucem preciosam
preciosis gemmis pornatam et pulchram
portionem crucis dominice in ea re-
positam quam in die sancte crucis adoratur.
Corpus eciam primi leonis ipse deo
reuelante transtulit. Cuius temporis
apud herbipolim franconie sanctus
kylianus cum socijs suis martirio coronatur.
Sergius vero post laudabilem vitam
sepultus est apud sanctum Petrum.

Leo Natione hic fuit filius dyaconi de xcviii°
Romanus ex patre Nicolao dya-
cono sedit annis ii. annis xi. Hic
propter pauca tempora romanorum factus est papa, et
ideo in cathalogo romanorum pontificum
in plerisque cronicis non ponitur
sed sequens leo tertius intitulatur
in cronicis et in decreto. Huius tempore
sanctus lampertus episcopus qui pipinum
principem patrem regis pipini qui fuit
karoli auus increpaverat ex pellicem
alpiadem nomine sue uxori plec-
trudi superduxerat a dodone fratre
alpiadis occiditur leodij et in
traiecto sepelitur Sed post in Epa-
tum leodium est translatus. Sequitur
alia pars. Sepelitur ad cathacum-
bas ad sanctum Sebastianum.

Johannes Natione grecus ex patre Petro de cj°
ne sedit annis iii. annis ii. diebus xxiii
et cessauit annum i. diebus xix. Hic in loco cog-
natus sepelitur in ecclesia beati se-
bastiani ad Cathacumbas.

Johannes natione Romanus ex patre
Gregorio sedit annis ii. m. vii. d. xvii
et cessavit m. ix. Hic fecit ecclesiam sive
oratorium beate virginis intra ec-
clesiam beati Petri cuius parietes mo-
saico opere depinxit, ibique sepelitur
ante altare. Oratorium beate virg(inis)
dec. vii° Sisinnius natione Romanus tres
imudo sedit dies xx et cessavit m.
ii. Huius tempore maximum
scisma fuit. Nota de ii regibus etc.
dec. viii° Constantinus natione Syrus
ex patre Johanne sedit annis
vii. d. xv. et cessavit d. xl. Hic
sepultus est in Vaticano apud
sanctum Petrum. Hunc Iustinianus
imperator ad se Constantinopolim
venire fecit, ac sollempniter ipsum
recipiens ut die dominica missam
in ecclesia sancte Sophie celebraret ro-
gavit communione de manu eius
et accipiens vultum suum in terram pro-
iciens ut pro suis peccatis dominum ro-
garet postulavit, cuncta privile-
gia Rome ecclesie renovando. Hic
Philippum imperatorem denuntiavit
hereticum qui sanctorum ymagines de-
leverat. Sub hoc Colret et Opha duo
reges Anglorum Romam venerunt
ibique in monachos attonsi Christo
militaverunt. Pontifex vero sepul-
tus est apud sanctum Petrum. Nota de rot(?)
dec. xv° Gregorius natione Syrus. Scia(?)
ex patre Johanne sedit annis
xvi. m. viii. d. xxv. et cessavit
d. xxxv. Hic constituit quadragesimam
feriam per totam christianitatem in christifidelibus
ieiunare et missarum sollempni-
tatem in die sol post nonam. Huius
tempore Bonifacius episcopus gentem Ger-
manorum ad Christum convertit.
Huius tempore Petronax civis Brixi-
ensis divino instinctu et eiusdem
pape hortatu animatus cenobium
beati Benedicti in monte Cassino lau-
dabiliter reedificavit, quod plus quam
c. annis a tempore primorum Lambar-
dorum desolatum fuit. Quidam
scribunt quod hoc tempore sanctus Egidius
natione grecus venerit in Provinciam.
Hic predictus papa predictum Boni-
facium a Britania venientem
archiepiscopum consecravit, et primum
verbum Dei in Germania predicavit.
Qui cum in Frisia predicaret mar-
tirio coronatus et mirabiliter
ad monasterium Voldense quod ipse construx-
erat est translatus. In Frisia mar-
tirio coronatur in Wolda sepelitur.
Hic papa cum Leo imperator yma-
gines Christi et beate virginis et alio-
rum sanctorum in civitate Constantino-
poli igne cremari iussisset, idem
ipse facere precipiens non solum Leo-
ni papa facere noluit sed imperatorem pre-
dictum fecit anathematizavit. Hoc
tempore Karolus Pipini maior domus Francie
Saxones debellavit, Renum
fluvium transiens diversas Ala-
mannie partes pervastavit usque ad
Danubium omnia occupando,
subiugavit quoque multas nationes Sar-
racenos quoque de transmarinis partibus
venientes in provincia cum multitudine
maxima cum ipsis pugnando deleu-
it omnino. Gregorius vero papa
distributis rebus ecclesiasticis et pau-
peribus moritur, et apud sanctum Petrum
feliciter moriens sepelitur. Claves
confessionis mittit Karolo. dec.
Gregorius natione Romanus
ex patre Marcello sedit annis
x. m. viii. d. xxiiii. et cessavit
d. ix. Hic adiunxit in secreto

Quorum sollempnitas hodie
in conspectu maiestatis tue cele-
bratur domine deus noster in toto orbe
terrarum. Hic etiam fecit recedere totam
ytaliam a potestate leonis augusti
heresiarche ob ymaginum destructi-
onem. Huius tempore haldebrandus
rex longobardorum romam ob-
sedit. Hic gregorius cum Roma obsideretur
a rege lombardorum misit navigi-
o ad karolum patrem pipini cla-
ves confessionis sancti Petri rogans
ut Romanam ecclesiam a lombardis
liberaret. Hic ecclesiam cum leone impera-
torem de depositione ymaginum
christi et sanctorum incorrigibilem vidis-
set Romam et ytaliam et totam
hyspeiam ab eius iure discedere
fecit et vectigalia interdixit, sy-
nodumque pene mille episcoporum
rome celebrando venerationem yma-
ginum sanctorum confirmat, atque
violatores generali sententia anathe-
matizat. Hic papa bonefacium archiepiscopa-
tum constituit. Que quidem urbs ideo
dicitur vienna quia biennio sit constructa
sed pocius via ad iehenna quia ibi
multi relegabantur. Hic papa sepul-
tus in vaticano sancti Petri. Hic transtu-
lit libros dyalogorum gregorii de greco

Zacharias natione grecus ex patre policronio sedit
annis x mensibus iii diebus xv et cessavit
diebus xii. Hic fecit pacem cum lombar-
dis. Hic libros dyalogorum de
greco transtulit in latinum. Hic
karolomanum regem francorum
patrem pipini pigrum fecit clericum
fieri et misit eum in Cassinense monasterium
ut monachus esset. Cui ecclesie monasterio
dona plurima cum privilegiis apostolice
sedis contulit, tunc eciam Rachisius

rex longobardorum cum uxore et
filiis relicto mundo monasticum habi-
tum habitum est indutus. Ad hunc
papam monachi cenobii Cassinensis
adducto sibi karolomanno romam
venerunt rogantes papam ut litteras re-
gi francorum pipino dirigeret quod cor-
pus beati Benedicti quod floriacenses
monachi furtim habuerunt loco Cassi-
nensi restituerent. Et cum rex pipinus
mandasset monachis floriacensibus
remanentibus et flentibus inviti quod
corpus auferre debuerant percussi sunt
cecitate, et hoc viso ibidem est dimissum.
Zacharias vero papa omni virtute or-
natus moritur et apud sanctum Petrum
tumulatur. Hoc tempore corpus beate
marie magdalene a Gerhardo
comite Burgundie vizelias est
translatum licet aliqui scribant
ut apud Ephesum quiescat. Et alii
quod in ytalia in insula lacus sancte Cris-
tine. Nota de imperii translacione de
grecis ad germanos

Stephanus natione Romanus ex patre Constantino
sedit annis v diebus xxviii et cessavit
mensibus i diebus v. Hic ob infestacionem
astulphi regis lombardorum
pergens in franciam venit pipinum
in regem francorum, cui pipinus benevo-
lentie occurrit ad tercium miliarium spacium
de equo descendens et per frenum stra-
toris officium complens usque ad suum
deduxit palacium. Hic ultimo anno
sui pontificatus Romanum imperium
de grecis transtulit in germanos
in persona magnifica regis karoli tunc
in iuvenili etate constituti, de qua
translacione decretalis venerabilem
facit mencionem. Corpus beate petro-
nille transfertur

Paulus natione Romanus ex patre Costan-
tino sedit annis x mensibus i et cessavit

Margin notes: karoloman[nus] [mo]nachus fit; maria magdalena; d cc l iiii (754); d cc lvii (757)

a· j· m· j· Iste transtulit corpus bte
petronille virginis filie bti petri
cum titulo quem btus petrus scp
serat auree petronille dilectissime
filie· et in sartofago reposuit p
cioso Iste fuit mitissimus et in
tore nulli malum p malo reddes
hic cum paucis familiaribus suis
noctis silencio p cellas infirmor
pauperum z captiuor circuiuit
ipsis necria ministrando· hic cu
ppt estiuu calorem apud scm petr
moraret ibidem mortuus sepelit
sz p9 a romanis c magno honor
in urbe sepelit apd scm petr·

Scs Gangolph9 claret in burgundia

hoc tpe scus Gangolphus in bur
gundia claret / hic in francia fote
emit et i Burgundia conc impe
trauit a domino / hic cu vxore
ppt adulterium dimisiss ab adul
tero clico occiditur / s3 cu vxor ei9
miraculis derogando dicet / Ita
Gangolfus miracula faciat / anus
meus cantet / qd mox copletur
qz sp ea loquente de cetero cantabat
anus· hic ppa priuatur oculis·

dcc· lxvj· Constantinus qo laicus nac
Ro· sedit a· j· m· j· / hic quolau
co subito scus psbiter et
Tyrannica ambicone ppatus in
uasor magno fuit scandalo ecclie
dei· s3 zelo fidelium ab ecclia distur
batur z oculis priuatur· Sede a d

dcc· lxviij· Stephanus nac Siculus qo
pre olivo sedit annis iij m·
v· d· xxviij z cess d· viij·
Sepultus e in vaticano sci petri
hic co gallia z ytalia rome con
uocato concilio omnia a Costan
tino ordinata deordinauit preter
bapma et crisma z omnes ordia

tos ab ipo degradauit· Patiens
fit rome no obsidionem et cap
tiuitatem Regis lombardor
et vxois eius a karulo

Adrianus nac Romus qo dcc l
pre Theodoro de regione
vialata sedit annis xxiij
m x· d· xviij· z cess d· ix / huius
pcibus vocatus karolus magnus
pipini filius obsedit lombardos
et vicit in papia ut cepit desid
rium regem et vxore eius qs
captiuos duxit in francia / et
veniens romam reddidit omnia
que pr eius pipinus dederat bto
petro adiunctoq3 ei ducatu spole
tano z bnuentano / et obss ipe no
patiens rome e effectus / hic re
staurauit scm Anastasiu ad aqs
saluias· p9 incendium / hic edi
ficauit turres z muros urbis ro
me // hic ptas ereas maiores bto
petro dedit / huius tpe celebrata Om
e septima sca Synodus ccc· epor
apud Constantinopol / Alia Sy
nodum ipe ppa coram rege karu
lo rome celebrauit In qua fuint
c· l· epi et tres et Abbates et alij
religiosi multi z plati multi hic
dat karulo ius eligendi ppaz
et ius inuestiture Inqua sy
nodo ppa dedit karulo ius et Sy
nodus ius eligendi pontificem
z sedem aplicam ordinandi / Ite
Archiepos p singulas prouincias
ab ipo karulo recipe inuestitura
et anathematizauit omes hoc
decreto rebelles / et iussit bona eor
ni resipiscent publicari· Rursus
et lombardi romanis retroacti
tpibus abstulerant totum restituut
z tunc cessauit regnu lombardor

karulo in tota ytalia dominante
Alquinus magister karoli transfert
studium de urbe parisius. Nota de
monasterio s. martini et de subita mor-
te monachorum

Hoc tempore flo-
ruit albinus qui et alquinus
karuli eruditor. Hic ge-
nere anglicus clarus ingenio
in philosophia excellentissimus. Et ab
ipso didicit karolus omnes artes
liberales, qui et studium de urbe
parisius transtulit, quod de grecia il-
luc translatum fuerat a romanis
Cum ergo karolus commisit monasterium
sanctissimi martini turonensis regendum
Ita monachi propter tempore religionis obliti
adeo defluxerant quod sericeis in-
duti vestibus et deauratis calci-
amentis incedebant carnis ob-
lectamentis vacando. Unde uno
monacho vidente duo angeli dor-
mitorium intrantes omnes monach-
os occiderunt excepto illo solo
qui angelos videbat qui ne interimeretur
sed ad penitenciam servaretur vix ab ange-
lis obtinuit. Huius monasterii factus est
postea alquinus abbas gubernator
et omni sanctitate informator.
et post laudabilem vitam doctor
egregius tumulatur. Adrianus
vero papa tam intra Romam quam extra
multas ecclesias restauravit. Et
et muros Romane urbis qui diru-
ti erant et usque ad fundamenta
destructi. Hic etiam in monasterio sancti Steph-
ani quod dicitur cata Petri situm
est congregacionem monachorum instituit
quod in ecclesia cum fratribus monasteriis que
ibi instituit quo laudes et cantus
sedulos deo psallant. Hic beatus
pontifex post laudabilem vitam

sepultus est apud sanctum Petrum. Hic
papa mutilatur a romanis sed mira-
culose curatur. Karolus coronatur.

Leo natione romanus ex patre an- dccxcvj°
gulfo sedit annis xx menses v dies
xvi et cessavit dies iii. Hic dum
pergeret in die sancti marci cum leta-
niis quas ipse instituit ante ascen-
sionem domini ad sanctum Petrum captus
et excecatus est. precisa est etiam ei lingua.
Sed deus omnipotens reddidit ei visum
et loquelam, postea pergens ad karo-
lum regem francorum a quo suscep-
tus est cum maximo honore, et re-
dijt romam cum prefato rege, et
facta est vindicta de eius inimicis pu-
rificatione se papa de quibusdam criminibus
sibi impositis, et ipso ibidem coronatus est
in Romanum imperatorem. Hic fecit por-
ticum sancti petri que adhuc dicitur civitas
Leonina, murum eam circuit propter
incursum Sarracenorum. Letanias
autem quas instituit sic ordinavit
ut sexta feria summus pontifex cum
omni clero et populo ad ecclesiam dei
genitricis ad presepe egrediens per-
gat ad ymprimis et cantatis ad
ecclesiam salvatoris que dicitur Constantiniana
Nota de processionibus in urbe tempore
rogationum. feria tercia ab ecclesia
sancte Sabine ad beatum Paulum
feria iiii ab ecclesia Jerusalem ad sanctum lau-
rentium foris muros. Hic beatus
Pontifex post multa bona sepultus
est ad sanctum Petrum. Hic redemit
multos captivos per pecuniam.

Stephanus natione romanus ex dccxvj°
patre Julio sedit annis vii et cessavit
dies xxiii. Hic gallias venit
et honorifice ab imperatore Ludwico
suscipitur. et captivos multos.

p francia redmiens die clausit
extremum Sepultus e i eccia
bti Petri. No de reuelacione bte
Cecilie et de suo comitatu u
dcc xvii° Paschalis nac ro. sed t a
vii. d xvii. z cess d xviii
Hic corpus bte Cecilie
ipa ei reuelante et corpa stoz
Tyburtij z Valeriani necno et
sti Vrbani ppe de Cimiteio vbi
fuerunt recondita manu ppa
intra Vrbem in Ecclia bte Ceci-
lie honorifice collocauit. Hic
et ant aditum ad corpus bti Pe-
tri cta hostia ecclie circa altare
construxit z in ipo corpus bti
Sixti prim condidit. Hic ecciaz
Ecclam bte Praxedis reparans
cenobium grecoz mochoz ibide
instituit. Et innua corpa stoz
ex Cimiterys colligens ibide
honorifice sepeliuit. De ornatu
ecclesie sancte Sabine u
dcc xxiiii° Eugenius Nac Ro. sed
a. iii. an. ii. Hic ex pre
bonemundo p laycos
Romanos electus e et in turo
ornatus. Sepultus e i eccia
bti petri in vaticano. Hic pius
Cardinalis ste Sabine existes
eadem Ecciam Cyborio argeteo
sup altare picturisqz sollempni
dcc xxvii° decorauit. Valentinus nac
Romanus sed d xl. z cess d iii
Hic ppt breuitate vite nichil
fecit notabile. Magna tribulacio
dcc xxviii° Gregorius nac. oit xpianis
Romanus ex pre Johe
Hic sed a. xvi. Hic et
ecciam sti Martini in monte
prius a fundament destruxit
et postea fabrica nouis erexit

Hic ex consensu ludwici Imperatoris
et omnium epoz instituit ut festu
omnium stoz celebraretur in ptibus
ffrancie et germanie. qd ex insti-
tucione Bonifacij ppe romani facie-
bat. Hoc tpe orta e magna tur-
bacio xpianis Nam de Romanis
qdam scelerati miserunt ad Sol-
danum babilonie qd Roma venies
ytaliam possideret. Tanta itaqz
multitudo Sarracenoz p ptam
ciuitatis cellonensem intrans reple-
uit superficiem terre ut locusta obsessa
roma. Ciuitas leonina capitur
Ecclia sti Petri Stabulum equoz
Capta e ciuitas. efficitur
leonina. Ecclia sti Petri
spoliatur et stabulum
equorum efficitur. et no solum
Tuscia. sz et omnis circa regio redi-
gitur in solitudine. Tandem ad
peticionem ppe Guido marchio
cum lambardis veniens. post
Ludwicus cum gallicis ita ut e
multa sanguinis xpianoz effusione
Sarraceni st fugati. Huius tpe
Sarraceni Apuliam z Siciliam
deuastauerunt. Hic btus pontifex
stoz martirum corpa Sebastiani
Gorgonij et Tyburtij in Cimiterijs
quibus antea latebant accipiens
ad eccia bti Petri pduxit. et i ora-
torio sti gregorij sepatis altaribus
collocauit. Corpus etiam bti gre-
gorij de loco in quo prius iacuerat
eleuans sub altari ipius posuit
Et post multa bona sepultus est
apud stum Petrum. Sergius dcc
nac Ro. ex pre Sergio sed a. iii
an. ii. Et cess d xv. Hic prime vocabat

os porti unde ab isto in antea
consueverunt omnes nomen proprium
mutaverunt. Iste coronavit Lo-
tharium Imperatorem. Nota
pontificum singulorum tempus electorum

Cent. iii° on°.
Leo natione Ro-
manus sedit annis viii. an-
nis (?) m. diebus vi. et cessavit diebus xv.
Huius tempore Adulfus rex Anglo-
rum qui prius totius Anglie
obtinuit monarchiam venit
Romam causa devotionis, et coram
Leone papa obtulit tributum
sancto Petro de unaquaque domo mi-
nimum argenteum per annum, et
hoc tributum usque hodie perseve-
rat. Hic pontifex multe pacis
multeque humilitatis divinarumque
scripturarum ferventissimus perscruta-
tor vigiliis et orationibus semper in-
tentus. Hic basilicas quas
Sarraceni devastaverant pau-
lo ante et ecclesias restauravit.
Hic pro Neapolitanis in mari contra
Sarracenos pugnantibus oravit.
Civitatem illam fecit. Deus cuius
dextera etc. Et postquam muros leo-
narios perfecerat apponendo serras
portus fecit civitatem. Nota collectam
duplicatam. Deus qui beato Petro
collatis clavibus etc. Illi autem
Sarraceni qui cum magna mul-
titudine Romam venerant spo-
liatis ecclesiis Apostolorum et alio-
rum sanctorum cum redirent per mare
in Affricam submersi sunt omnes.
Leo vero papa Rome moritur
et in Ecclesia beati Petri sepelitur.
Cuius festum agitur xviii kalendas
augusti. Hic nota de Johanne An-
glico qui mulier fuit et papatui resedit.

Cent. iiii°.
Post hunc Leonem Johannes
Anglicus natione Margantinus sedit
annis ii. mensibus v. diebus iiii. et mortuus est Ro-
me et cessavit per mensem i. Hic ut asseritur femina
fuit et in puellari etate a quodam
suo amasio in habitu virili Athe-
nis ducta sit in diversis scientiis proficit,
ut nullus ei par inveniretur,
adeo ut postea Rome trivium legens
magnos discipulos haberet et mag-
nos auditores, et cum in urbe in
vita et scientia magne opinionis
esset in papatu concorditer eligitur.
Sed in papatu per suum amasium impreg-
natur. Verum tempus partus ignorans
cum de sancto Petro in Lateranum tenderet
angustiata inter Coliseum et   Nota locum quo peperit
sancti Clementis ecclesiam peperit, et
post mortua ibidem, ut dicitur, sepulta
fuit. Et quia dominus papa eandem
viam semper obliquat, creditur a ple-
risque quod et propter detestationem facti hoc
faciat nec ponitur in Cathalago
sanctorum pontificum propter mulieris sexus deformita-
tem quantum ad hoc quod mulieribus
sexus non latebat.

Benedictus natione Romanus sedit annis ii.   Cent. v°.
mensibus v. et cessavit diebus xv. Hic inter
multa bona que fecit por-
ticum a porta civitatis usque ad
sanctum Paulum, et aliam porticum a porta
civitatis usque ad sanctum Laurentium
restauravit. Sepultusque est in ecclesia
sancti Petri. Nota de fulmine ad instar
ignei draconis.

Nicolaus natione Romanus ex patre Theo-
doro sedit annis ix. mensibus ii.
diebus xx. Vir fuit sanctissimus et vix
ullus in sede Romana apparuit
illi comparandus. Cuius ordina-
tionem Ludwicus pius imperator sua
presentia roboravit. Huius tempore orta
tempestate Colonie in ecclesia beati
Petri sufficiente populo subito fulmen

ad instar ignei draconis corruit
scindens basilicam et tres hoies
diversis in locis occidit sepo relinquis
semiuiuos ¶ Huius tpe Cirillus
pene omnium slauorum aplus cor
pus bti Clementis ppe a c̄sone ubi
in mare ponticum pieccio fuat ma
ri cosiccato auferens roma depta
uit qz p ppam et Romanos i ecciam
sti Clementis reconditum fuit ubi
et ipe Cirillus paucis diebz co
pletis mortuus sepelitur ¶ Nico
laus ppa p^9 multa bona q̄ fecit in
Eccia bti petri sepelit^2. No de corpe
xpi indigne suscepto et rege lotario.

Adrianus nac Romus ex pre
thalaro Epo sed' a· v·, ad
huc lotharius rex quem
Nicolaus ppa p adulterio excomu
nicaverat roma venit ut se excusaret
a quo dum p ostensione innocencie
sue ad comunionem corpis xpi et
sanguinis tam ipe q̄ optimates
sui p ppam invitati fuissent· omes
q̄ indigne preperant ipo anno
mortui sunt, et rex i ipa via rede
undo placenciam mortuus e

dac hom^9

Hic unxit karolum

Johannes sed' annis x· d' ii· hic
unxit karolum filium ludwici
olco imperatore ¶ huius tpe sarra
ceni p ytaliam discurrentes eccias
sti bndicti i monte cassino destrux
erunt, Adhuc Johes cosstes rome
cc̄ie dyaconus vitam pmi gegorii
sz magni in iiii^or libellis lauda
biliter composuit ¶ Hic iniuria pressus
e a romanis ita ut in custodia te
tus eet eo q̄ no fauebat karolo e
in francia fuissz Nam cu ludwico bal
bo sibi contrario fere p anni mdatu
fuerat ¶ Hic tradidit bto viro au
segiso senonensi archiepo caput
bti gregorii z brachium bti leo

dac hom^o

vita bti gegorii scb^z

nis ppaz, quas veneradas reliqas
Senonis in eccia bti petri c̄ magna
venacioe collocavit

Martinus sed' a· i· d' ii· an v· et
cess d' ii· Seqtur aliud cap^m

Adrianus pre bndicto na
cioe Romus sed' a· i· an iii·
Hic constituit ut imperator
no intromittat se de electoe ppe
Hic imperator destituit^2 ab electoe ppe
ut ē· ¶ Seq^z de translacoe bti marti

Stephanus · iii et marcus
nac Romus ex pre Adriano
de via lata sed' a· vi· d' xo·
z cess d'· v· Hui^9 tpe cum normani
adiunctis sibi dacis pene tota gallia
devastarent ppt ipoz timore corp^9
bti martini de Turonis altissiodor
e portatum et i eccia bti Germani
collocatum, sz monachis ppt obla
cionem litigantibus z suo sto mirac
la que fiebant ascribentibus p de
terminacoe leprosus inter ipos stos sz
martinum z germanum ponit^2 et ex pte
bti martini curat^2 Iterum alia nocte
vsus alia pte curat^2 ab eodem no ppt
impotenciam germani, sz qz hospitem
honoravit btm martinum cedes ei
Hic multa sustinuit obprobria

Formosus Epus portuensis
sed^t a· v· an· vi· z cess d'· ii·
¶ Hic p picturas renovauit
totam ecciam bti petri, hic aliqn
ob timore Johannis ppe fugiens
epatum portuensem reliquit, et
postqz cum redire nollet revocatus
anathematizatus e, sz p^9 ad ppaz
in galliam veniens vsqz ad kayta
lem statum degradatus e, Insup
nec Romam nec ad Epatum ira
uit se reuersurum Post a martino
successore Johannis cont iurame
tum restitutus no solu roma e
reuersus sz et pontificatu romanum

suscepit quod propter de sancto ipsius alterca-
tio multa fuit prout patebit in
dccc xcvij sequentibus. Bonifacius natione
Tuscus sedit dies xv, nichil nobile
fecit. Non quo hic papa persequitur formo-
sum iam mortuum a quo tamen ordi-
natus est in Episcopum.
dccc xc viij° Stephanus natione Romanus
sedit an. i. mensibus iii. et cessavit dies iii.
Hic a formoso papa Episcopus
anagnie ordinatus ipsum formosum
persequitur et omnes ordinatos ipsius
irritas esse decrevit. Legitur etiam quod
corpus formosi in concilio positum
et papali veste exutum laycali indu-
tum et duobus digitis dextre manus
precisis in Tyberim iactari precepit.
dccc xc ix° Romanus natione romanus sedit mensibus iii.
dies xxii nec aliquod notabi-
le fecit. Theodorus natione Romanus sedit
dies xx. Hic contra Stephanum
sentiens reconciliavit omnes ordi-
natos a formoso. formosi ordinatos
dccc ii° Iohannes sedit an. ii. dies. confirmat
xv. Hic pugnam fecit ad romanos
Hic ad confirmandam formosi ordi-
nationem synodum lxxiiii°r episcoporum
ravenne statuit ubi synodum quam
dccc iiii° Stephanus papa contra formosum
fecit reprobavit. Benedictus natione
Romanus sedit annis iii. mensibus ii et cessavit dies vi
dccc vi° nichil novi fecit. Leo sedit annis
ii. Hunc post ordinationem suam Christo-
forus xl° die presbiter suus capiens
et in carcerem trudens per invasionem
rapuit papatum. Qui cum mensibus vii
prefuisset a Sergio papa deponitur et in
dccc vii° carcerem tamquam invasor retruditur.
Christoforus sedit mensibus vii. Hic de
papatu eiectus fit monachus et sic
moritur gloriosus in claustro.
Ecclesia lateranensis funditus corruit.
Sergius natione Romanus
pre Benedicto sedit annis vii

mensibus iii. dies xvi et cessavit dies vii. Huius tempore ecclesia
lateranen corruit quam papa a funda-
mentis reparavit. Hic Sergius
dyaconus per formosum papam reprobatus
a papatu tandem papa factus ad francos
se contulit quorum auxilio Christoforo
invasorem papatus incarcerato Romam
ingressus papatum obtinuit. Et in ultione Non dignus
sue repulse formosum de sepulchro inclinates for-
extractum et in pontificali sede sacer- moso.
dotalibus indutum precepit decollari et
in tyberim iactari et omnes per ipsum
ordinatos deordinavit, que a pisca-
toribus inventum et in basilicam
beati petri positum quedam sanctorum
ymagines adorasse et venerabiliter salu-
tasse palam omnibus visa sunt in sig-
num sue sanctitatis. Anastasius sedit dccc xiii°
annis duobus mensibus ii. et cessavit dies ii.
Lando natione Romanus sedit mensibus vi. et cessavit dccc xvi°
dies xxvi. Hic fuit filius pape
Hic a militibus guydonis stran-
Iohannes sedit annis xiii. gulatur dccc xvii°
mensibus ii dies iii. Hic filius fuit Sergii
pape et Episcopus ravennas qui invasor
ecclesie fuit et ab omni populo romano
depositus est. Huius consilio et auxilio
Saracenos qui tunc dominabantur in yta-
lia prope urbem devicti sunt. Deinde ipse
papa cum marchione Alberico iverunt
Apuliam contra saracenos apud
garilianum fluvium cum ipsis bellum
habentes victores effecti postquam Ro-
mam redierunt a populo Romano
cum gaudio et honore sunt excepti. Sed
post discordia interveniente Marchio Non.
de urbe expulsus in orta castrum
construens ibi se recepit, et nuncios
per Vnguariis ut totam romanorum possi-
deret misit. Qui venientes totam
Tusciam depopulando mares et feminas
quas tollere potuerunt in Vnguariam
deportabant. Propter quod romani commoti

pdictum marchione tetitdauelt
Vngari vero p9ͣ multo tpe venie-
tes singulis annis fines romano
deuastauerunt ¶ Johannes vero
ppa a militibus gwydonis capt9
et i carcem missus sup os ciuitali
posita strangulatus e. Hic no hz
In tiuuis loco q i nomie potifica
dam alius Johannes subrogatur
Et qr idem Johannes male intiuit
et statim eiectus e. ideo i mio pon-
dccc xxxv. ficium no ponitur Leo nac ro9
sed' an vi. d' xv. z cess d' x.
dccc xxxvi. Stephanus nacte romus sed'
a. ii. an. i. d' xii. z cess d' ii.
dccc xxxvii Johannes nac romus sed't ann
iiii or an x. d' xv z cess d' i. ¶ H9
pmo anno in Januensi ciuitate
fons sagwinis largissime effluxi t
sorte ptendens ipsorum clade in-
minetem ¶ Nam eodem anno a
Sarracenis ab affrica venetib9
capta fuit. et hoinib9 ac pecuys
euacuata Leo nac romus sed't
annis iii an vi z cess d' i. Stepha9
sedit annis iii an iiii d' xv. z cess d'
x. ¶ Hic nac gmanus fuit z a q
busdam romanis occulte muti
latus occiditur Martinus nac
ro. sedit annis iii an vi. d' xiiii et
cess d' vi. Agapitus nac ro sed't
annis viii an vi. d' x. et cess d' xii
¶ huius tpe Odo pmus abbas
Cluniacen obdormiuit. Hic fuit
publicus cohitator et cum adultera
dccc l° Johannes nac ro. i vita finiuit
de regione vialata sed't anis vii
an x. d' v z cess d. xii. ex pncip Al
berico ¶ Hic Albericus cu esset
potens in vrbe vocatis nobilib9
rogauit eos et induxit iuramet
constringendo ut mortuo Agapito
ppa pmouerent filiu suu Octauia
num in ppam Qd et fcm e voca
tusq3 e Johannes ¶ Hic erat ve-
nator et totus lubricus adeo
q et publice mulieres tenebat
Pt' q quidam cardinaliu et
romanorum scripserunt occulte Ot-
tom principi Saxonu ut scadalu
eccie compans sine mora romam
pperaret ¶ Hic ppa pripiens Johi
cardinali dyacom tamq huius
sca concio nasum pscidi. et alteri
Johanni subdyacono q lras scpserat
manum iussit amputari ¶ Hic
cum frequenter p impatorem z clero
de sua correctione monitus no corri-
geretur pnte impatore de ppatu desti-
tuitur z omniu voto Leo ppa eligr
dccc Benedictus sed't an ii. d' v. z
cess d' xx. Hic viuente
Leone ppa a romis i ppam
eligitur ppt' q cum Otto impator
romam obsideret traditur Be-
nedictus impatori a romis et Leone
restituto Benedictus in Saxonia
in exilio moritur et in hamburc
sepelitur Johannes depositus ob
lectatus adultera qdam sine
pnia moritur Leo sedit anno
i an iii z cess d' vii ¶ Hic ppter
maliciam romanorum statuit ut electus
nemo ppa fieret n. d' assensu ipatoris sed't a
Johannes nac romanus de asse- ipato
su impatorum sed't annis vi dccc
an i d' xv z cess d' xiii ¶ Hic lxi
te a petro pfecto vrbis rome co
prehensus et in castro sci angli
e retrusus deinde in Campania
i exilium missus p x vo menses
z p xxviii dies reuersus e romam
et de psecutorib9 ab Ottone impa
tore suppliciu e sumptu vid nobiles
vrbis quos culpa biles inuenit

alios trucidauit alios laqueo
suspendit quam plures vero in exi-
lium ad saxonie partes relegauit
Benedictus sedit anno · i ·
an vi · et cess dies x · Hic
nat ro · in Castello sancti angeli re-
trusus occisus est Benedictus
sedit a · i · an vi · et cess d · ii · Huic
Romam per violentiam instituit qui
depredauit ecclesiam beati petri
Bonifacius sedit an · i · d · x ·
et cess d · xx · Hunc ro-
mani strangulato Benedicto
cum papam fecerunt qui postea non
valens in urbe subsistere depre-
data ecclesia beati petri omnibus
preciosis fugit in Constantinopolim
tandem roma cum magna pe-
cunia rediens cum presule non poss
Johanni dyacono Cardinali
oculos eruit et ipse deinde subito
extinctus fuit Non hic de gilberto
qui et Silvester sede dictus est ipse
Benedictus nat ro // succedens
Romanus sedit annis viii
an vi · et cess d · v · Hic
fauore imperatoris multos ex
romanis capi fecit Huius tempore
fuit in remensi ecclesia Archiepiscopus
vir honorabilis Rudolfus nomine
de geneologia karoli magni qui
iam in regno francie cessauerat
regnare propagatus quem hugo re-
x francie de alia propagine ge-
nitus in corde odio habens con-
uocatis Episcopis ipsum illegittimum
allegans depositum priuauit quendam
Gilbertum nomine monachum vel
pocius magum substituendo
quod papa intelligens misit legatum
et remis conuocato concilio gil-
bertus deponitur et rudolfus restituitur

Gilbertus vero depositus ad Ottone
imperatore se contulit, quem et ipse prius
erudierat qui nacta oportunitate primo
rauennate archiepiscopatum post romanum
pontificatum dyabolo instigante ob-
tinuit qui et dictus est siluester secundus
ut Scandit in R · Gilbertus ad R · post
papa viget R · Hic maceratus fame
Johannes sedit an viii · extinguitur · dcc lxxxxiiii°
d · x · Hic in Castello sancti angeli per
quatuor menses fame afflictus mo-
ritur et in vaticano sepelitur
Johannes nat ro sedit a · x · an vii d · x · et
cess d · vi · hic multos libros composuit
Hic fuit in artibus eruditissimus
et multos libros composuit, Hunc
crescencius patricius urbis in tantum
cepit persequi ut ipsum oportuit urbem
relinquere et tusciam intrare cognito
autem crescencio quod papa per Ottonem tercium
missus per papa ut ad urbem rediret
nuncios misit et clemente papa ipse
cum senatu ad pedes pape veniam
postulauit et papa sta pace rome moritur
Alter papatum intrauit per violenciam
Gregorius nat Saxo sedit a · dccc · xc°
· ii · an v · et cess d · xv · Hic bru-
no ante dictus est cum esset
consanguineus Ottonis tercii ad instan-
ciam imperatoris est in papam electus de-
post paruum tempus crescencius Consul
urbis placencium Episcopum de legacione
Constantinopolitana cum magna
pecunia redeunte in papatum intrusit
Sed hec sciens per imperatorem graue accepit
vlacionem Johannes sedit et male- dccc · xcviii
an x · et cess d · xx · Hic nichil consti-
tuit // Hic nat grecus placentinus
episcopus viuente papa gregorio per consule urbis
papatum inuasit dando pecuniam
sed postea per imperatorem exoculatus
fuit et Consul decollatur · Hic est

Sccc xcvj°

Gilbertus papa qui dyabolo omagium fecit et in papatu Silvester dictus est

Silvester nacione gallicus sedit annis iiii or m. i d. viii et cessavit d. xxxiiii. Iste est gilbertus qui primum iuvenis floren(s) cenobii aurelianensis dyocesis monachus fuit, sed dimisso monasterio omagium dyabolo fecit ut sibi ad votum succederet quod et dyabolus promisit adimplere. Hic ergo obsequiis dyaboli frequenter insistens super desideriis suis cum eo loquebatur. Veniens autem in yspalim hyspanie ita disceri intantum profecit quod eius doctrina maximis eciam placuit. Habuit enim discipulos Ottonem imperatorem et Rubertum regem francie, qui Rubertus inter alia sequenciam Veni sancte spiritus composuit, et Leodericum qui postea fuit senonensis archiepiscopus. Ex quo idem Gilbertus ampliorum honores ambiebat dyabolus ea que petebat ad votum implevit et fuit enim primo remensis archiepiscopus post ravennas tandem papa. Qui tunc quesivit a dyabolo quamdiu deberet vivere in papatu et responsum est ei quamdiu non celebraret in Ierusalem, qui gavisus est valde sperans se longe esse a fine sicut longe fuit a voluntate peregrinandi in Ierusalem ultra mare. Et cum in quadragesima in ecclesia que dicitur Ierusalem in laterano celebraret ex strepitu demonum sensit sibi mortem adesse et suspirans ingemuit. Licet autem scelaratissimus esset de misericordia dei non desperans revelando tota omnibus per confessionem peccata sua, membra omnia cum quibus dyabolo obsequia fecerat iussit precidi, et truncum mortuum super bigam poni et ubicumque aliam bigam perducerent et starent ibi sepeliretur quod et factum est et sepultus est in ecclesia lateranensi. Et in signum misericordie consecute sepulchrum ipsius tam ex tumultu ossium quam ex sudore presagium est pape morituri sicut in eodem sepulchro scriptum reperitur.

Iohannes sedit menses v d. xx et cessavit d. xxx. Floret Robertus rex francie.

Iohannes sedit annis v et cessavit d. xxx. nacione romanus de regione que vocatur porta metropolis. Huius tempore floruit robertus rex francie vita preclarus et sciencia qui tante devocionis fuit quod in festis sepe in aliquo monasterio presbyteri officium esse voluit et non solum cum monachis cantabat sed etiam cappa serica indutus chorum regebat. Unde cum quoddam castrum obsedisset, dimisso ibi exercitu propter festum sancti aniani venit aurelianum et cum chorum regendo ter alta voce cantaret agnus dei flexis genibus incepisset, muri castri obsessi funditus corruerunt. Hic est qui fecit sequenciam Sancti spiritus assit nobis gratia.

Sergius sedit annos an. ii m. vii et cessavit d. viii. Hic fuit sancte vite et caste conversacionis sepultus est in ecclesia sancti petri.

Benedictus nacione Tusculanus sedit annis xi m. xi d. xxi et cessavit d. i. Hic fuit deiectus de papatu, et substitutus est quidam alius papa unde maximum scisma fuit. Hunc vidit quidam episcopus in tormentis. Dicit Petrus damianus quod quidam episcopus vidit hunc benedictum nigro equo quasi corporaliter insidentem et dixit ei Nonne tu es benedictus papa qui iam defunctus noveram. Ego sum inquit ille infelix

bndictus. Et quo e t inquit pr
Grauiter inquit torqueor, sz de
dei mia no despero si michi auxi
lium pbeatur. Vade igitur aut ad
successore meum Johanne ppam
et dic q in tali loco sumam pec
unie accipies paupibus distri
buat, qr qcqd ante me paupibus
datum fuit michil michi pfuit, qr
de rapinis fuit. qd eps fideliter
impleuit, z cpatu cedes monsteriu
intrauit finiens ibi vitam. He-
a° xxxij° nricus Johes pd̃t a° v. z cess
d' ij. hic nat Romus habuit guer-
ram cum romanis. Huius tpe
btus hemericus bti Stephani
pmi regis vngarorum filius, virgo
cum sponsa sua obijt miraculis
gloriosus. hic ppa erat z pluries
a° xxxiij° Benedictus nat. reuocat
tusculanus pd̃t annis xiiij
Iste eiectus e de ppatu
et Sabin̄ Epus fit ppa, q vocatus
e siluester tercius, et iste qz e-
iectus et bndictus recupauit
Et iste iterum e z datus e ppatus
Johanni pbitero sti Johannis an
ptam latinam, q gg⁹ vj⁹ dicius
e. Et hic habito ppatu cum eet
rudis litterarum, alterum ppam
ad vices eccl̃ie officij exequendas
secu fecit consecrari. Ne tn multis
no placet, tercius supinducitur q
solus vices duorum impleret, vno
itaqz contra duos z duobus de
ppatu altercantibus cont vnu
et mortuo gg° Henricus impa
tor contra duos roma accedit, et
eis canonica et imperiali censura
depositis Suidgerum babmber-
gensem epm q et clemens qntus
dictus e in ppatu p eum substituit

a quo et henricus impator coronat
romis sibi pmittentibus et iurantibus
se sine ipius consensu vnqz ro-
mum pontifice elcturos Vnde quo vi-
sus e p⁹ morte vir molendini ppa
bndictus Iste bndictus q fuit ne
pos supioris bndicti apparuit viro
qdam molendini caudaz in spe-
cie cuiusdam monstruosi alalis. cu⁹
caput z cauda azini erat. reliq̃m
corpus sicut visus Cumqz conspictor
territus fugeret clamans mostrum
p⁹ ipm dixit Noli me formidare ego
fato me homine fuisse sicut tu es
Sz sic me repnto sicut olim infelix
ppa bestialit vixi. Huius tpe scs
Gerhardus epus in vngaria sup
bigam ligatus de altissimo mote
cursu papitatus mrio conatur,
Siluester tercius pd̃t. d'. ly. michil
qz notabile gessit Vnde d' bello ppe
que Romam dicebat saguinariu
Gregorius d' sto q z scs fuit. a° xlvj°
Johanne ante ptam latinam
pd̃t annis duobus an vj 4
hic cum rege henrico huit bella
hunc Guillelmus in Cronicis suis
dixit scm virum fuisse. Et cum ad
ppatum venisset, parum vl michil
ad ppatum ptinens p incuriam
et negligenciam pdecessorum suorum
inuenisse, Nam pene omnia a p-
donibus tollebant, pegrini Romaz
venientes qui omnes spoliabant
et oblaciones venientium violent
auferebantur, quos omnes pmo
amonuit, p⁹ea excomunicauit, sz
qr h contempserunt, manu armata
apposuit. et pmo raptores oblacio-
num sti petri aut penitus cotriuit
aut fugauit. occasis itaqz raptoribus
predia z opida multo tpe amissa

recuperauit / Tunc omnes ipm ho-
micidam clamantes non papam s;
sagwmariu dicebant / Cardi-
nales q3 ipm in infirmitate i
qua z mortuus fuit indignum
fore dixerunt eum in ecclia sepe-
liri bti petri q tot mortibus ho-
minu sacerdotium fedauisset /
/ Tunc papa licet infirmus resup-
to spiritu loquum sermone Cardia-
lib9 fecit asserens ipos stulte lo-
cutos esse / et se bene fecisse / indu-
cens illud q ezechiel dicit sac-
dotibus / Qui se non opponunt tanq
murum p domo isrl / et multa
alia / et p9 subdidit · Cu mortuus
fuero corpus meum ante fores
eccle sistite / Januamq3 eccle seris
et uectibus firmate / Si volunta-
te diuina porte apte fuint corp9
inferte / alioqn de ipo facite qd
vultis / Quo3 eo mortuo sic fem
eet / turbo diuinitus veniens p-
tas eccle firmatas non solu ape-
ruit s; etiam cum magno fragore
usq3 ad parietes deptauit /

Clemens sedit an · xxx · d' vij
an° l. hic fuit inuasor eccle
et p vim habuit papatu
an° li° et cess d' · xx · Damasus sedit
d' xxiij · z cess d' xij / hic fuit etc
inuasor sedis aplice z subito de-
functus e. Alemannus papa effic-
an° lii° lic remtes · Leo gnc alema-
nus de lothoringia sedit anis e.
et dies vi / Romani eo prima con-
suetudine postq petiuissent ab
Imperatore pontifice dari / Imperator
cum nullum Theutunicorum
ad hc q recipet inducere possz ·
/ Epm tullensem brunone noie
virum simplicem ad hc inclinauit

Qui ad vrbe veniens et p hr
consiliam habens omnino resig-
nauit / et demio ab omnibus
electus p9 laudabile vitam
i eccia bti petri tumulatur
manifestis miraculis chorus-
cans hic multos epos ppt sy-
moniam et fornicatoez deposuit /
Uictor gnc alemannus · an° l
sedit a · ij · m · iij · et cess d'
iij · hic timore imperiali
fcus e papa / hic tpibus henrici
apud florentiam synod' celebrauit
et multos epos ppt symonias
et fornicacoem deposuit / hic
in gallias veniens ab impa-
tore glose suscipitur et eo p'nte
moritur Stephanus nac lo- an°
thoringus abbas Cassinesis
postq sedit an · xv · d' xxviij in ciu-
tas florentie sepultus e Bene- an°
dictus sedit an · ix Nicolaus nac an°
burgundens sedit annis ij · m
vi · d' · xxvi · z cess d' · x · / hic prius
florentinus epc aput Seua a
Cardinalibus vnanimit est
electus et celebrato rome concilio
defunctus est. hic nota de Co-
mitissa mechtilde potentissima /
Alexander nac mediola- an° l
nus sedit annis · xi · m · vi ·
d' xxv · et cess d' · x · / hic
e cet lucanus epus in papam
e elcus / contra hunc fuit Ca-
dulphus q fuit parisien epc et
fere ab omnibus lambardis
epis in papam eligitur · asserentes
papam non debere eligi n de pradi-
so ytalie Qui cadulph9 cum
magno exercitu bis romam ve-
niens violent' voluit papatum

obtinere sed non potuit/ deinde alex-
ander papa ad rogatum henrici
imperatoris descendit in lombar-
diam et in mantua sollempniter
celebrato concilio pacificatis
omnibus ad urbem est reversus
et idem defunctus in lateran ecclesia
nota tumulatur. Eodem tempore Nor-
manni qui in preiudicium domini
pape regnum apulie occupaverat
fines campanie devastabant
quos dux spoletanus Godefridus
et Comitissa devota filia beati
Petri mathildis expulerunt
Hec mathildis fuit comitissa
adeo potentissima quod etiam cum
imperatore bello durissimo con-
gressum habuit. quod cum amplissimis
possessionibus habundaret
totum patrimonium suum super altare
sancti petri obtulit/ et hoc quod obtu-
lit adhuc usque in hodiernum diem
dicitur patrimonium sancti petri Hic lau-
dabilem vitam habuit et tamen in
officio misse sibi violentia est illata

Gregorius sedet annis xii
mensibus i diebus iii. Hic Ild' tus-
cus propter laudabilem vitam
a cardinalibus est in papam electus
Huic cetinus filius in nocte natalis
domini dum prima missam in
sancta maria maiori ad presepe domini cele-
braret cepit/ et in turri suo posuit
Et romani eadem nocte turrim
destruxerunt papam liberando/
et predictum cetium extra urbem
eiecerunt. Hic pontifex henri-
cum tercium imperatorem concilio c
x episcoporum habito excommunicavit quia ro-
ne ecclesie unitatem scindere sed postea
ad papam in lombardia veniens
nudis pedibus super nivem et
glacie pluribus diebus stans
vix absolucionem impetravit. postea
de consensu eiusdem principis iterato
excommunicatus plurimi sediciosi episcopi
apud brixiam convenientes Gwi-
bertum ravenatum episcopum in papam
elegerunt Clementem vocantes
quem ipse henricus prius contra-
cum omnibus aliis modo adduxit
et tunc ipso Romam veniens sibi car-
dinalibus a tribus episcopis more
pape benedici fecit. et ab eodem Gwiberto
in die pasche coronam suscepit im-
perii/ papam gregorium cum car-
dinalibus in Castro sancti angeli
obsidendo. Sed audito quod Robertus
Guiscardus in adiutorium pape de
apulia veniebat imperator destruc-
to Capitolio et urbe leonina cum
suo papa fugit senas et Guiscar-
dus eodem die romam capiens
et ferro et igne consumens papam
gregorium de obsidione liberando
in palacio lateranensi restituit
Qui cum postea in apuliam descendens
salerne mortuus est miraculis
choruscando. Incipit ordo Carthu-
siensium Victor sedit anno i mensibus iiii An° lxxxvi°
diebus viii et cessavit diebus xv. Abbas fuit Cas-
sinensis qui veneno in calice
misso dicitur extinctus. Huius tempore cepit
ordo Carthusiensium a magistro Bru-
none Christiani sepulchrum domini
recuperant per ducem Bohemundum

Urbanus sedit annis xi mensibus An° lxxxix°
iiii et cessavit diebus xxiii. Huius
tempore dux bohemundus recu-
peravit sepulchrum domini ac-
damas. Hic papa sepelitur in ecclesia
lateranensi. Circa hoc tempus mirrea
civitate licie iam destructe Hic
Nota de translatione sancti Nicolai

Barra. A civibus barrensibus
ossa btĩ Nicolai transferuntur
hoc ipso tpe in hyspania Toletũ
illarum prcium maxima urbiũ
inter xpianos a Sarracenis tollit'
Floruit btũs anshelmus Floruit
etiã hoc tpe btũs anshelmus in
Anglia primo abbas pᵒᵃ archi-
epus cantuarien et scia et vita
mirabilis **Nõ de horis bte marie
virginis** hic etiã ppa primã totaliũ
apud clarum monte celebrat in
quo statutum e ut hore bte marie
virginis cottidie dicantur Offi-
ciumqz eius diebus Sabbatis
sollempniter fiat Annunciat'
ibi etiã xpianorum captio z oppssio
cõpluriũ qso auxiliũ implorat'
Lancea domini invenit' Idem
ppa Concilio Thuronis celebra-
to pene totum occidentem pvo-
cat i terre scẽ subsidium Et max-
ime de Regno francie Qui p cla-
dem p brachium sci Georgii tra-
seuntes invenia p revelacoẽm
de lancea Anthiochiam Ierso-
lim et pene totam terram scãz
cum Jrlm ceperunt **Cenobiũ
Cystercicsium fundat' i Burgũ-
dia** hoc anno in Burgundia in
die sci bndicti fundatum e ceno-
bium qd Cystercium e vocatum i
dyoc Cabilonen **Nõ de henrico
iiiiᵒ rege theutunicorz z iuramẽto**

mo co

Paschal' **pstito ipi ppe**
nat' Tuscus de bleda sedit
annis xviii m v d' x et
cess d' ii Sepultus e in ecclia la-
teran i hoc tpe henricus iiii
rex theutunicorz venit in Tus-
ciam cum magno exercitu ut ro-
me coronaretur i imperatore et

pmiss litis ad ppam refutauit
omne investituraz Epõrz Abba-
tum z aliorum clicorz sup qua
alii imperatores pdecessores sui
questione cum Romanis pontifi-
cibus habuerunt et iuramento
etiã imperatoris qd suorum principũ
sup hoc tpe dominus ppa accepto
pptqz tam clerus qz ppłus tam cle-
rus qz pplꝭ cotiñ ptras versus mo-
tem malum de mandato ppe ob-
viassꝫ z ipm usqz ad sũmitate
gradium sci petri adduxissent
z Cum ibi Summus pontifex cũ
Cardinalibus et Epis expectassꝫ
rex adveniens post pedum oscla
se invicem osculati sunt z se p
manus tenentes postqz ad pta
argentea pvenissent osculo dato
dominus ppa designauit ipm in
imperatorem Sz postqz ad rotam
pphiriticã pvenissent z ppa sup
investitura refutanda iuramẽtũ
expectassꝫ rex cum suis consilio ha-
bito ppam z Cardinales cum tota
curia sua captivauit **Nõ de tribꝰ
heresiarchis** hꝰ etiã tpibꝰ post
eius liberacoem qdã ex clero ro-
mane romano pversi cõtra eum
surgentes tres heresiarchas scꝫ
Albertum agnolfum et Theodricũ
diversꝫ tpibus erigere in ppas
psumpserunt Qui licet i prĩaᵒ
domino ppe multas infestacoẽs
fecisset i fine tñ ab ipo sũt pstrati
hꝰ tpibꝰ rex hungarie ad amonicio-
nes ppłes p litas suas mittens do-
mino ppe renunciavit investiturĩs
eporz z aliorz platorz quas usqz
ad illa tpa reges hungarie facere
consueverãt **Scs bnhardꝰ claret**
Eodẽ tpe scũs bnhardꝰ habens

bus annos circit' xxxii sb abbte
Stephano qui fuit tcius abbas
i Cysterciu cum socijs xxx cystā-
cium ingredit'. Et eodem anno cla=
ravalle fundata illic p abbate
mittitur. Paschalis vo ppa p9
liberatoem suam fca pace cu im=
patore henrico z ipo coronato
et i capitum qotiu muros statim
egresso pontifex cu epis z car-
dinalibus in vrbe regrediens
tanta frequencia ppli occurrente
z laudantis dnm quepit'. qz vix
ad lateranen palaciu vsqz ad
vesperas potuit puenire. Deind de-
functus e apud eccliaz ste mare
transpadine. Deīn cum totius clei
z ppli frequencia p media vrbe vec-
tus in eccia sci saluatois e sepl-
tus Incipit pmonstraten ordo.
Circa h tempa scz Anno dni m°
c°. xix°. cepit ordo pmonstraten
i dyoct laudien sb pre Roberto q
fuit Colonien sicut et bruno q
cepit ordinem Carthusiesiu.
anno c. xviii° Gelasius sedit anno i. d' v.
et cess' d' xxviii. hic ppt
henric impatore cu cardi=
nalibus galetam secessit vn ori=
undus fuit. et cu p mare pget
i francia veniens i cluniacum
ibi mortuus e et sepultus No
anno c. xx° Calixtus. de burdino cofuso
sed' annis v. m x. d' xiii
z cess d' v. hic nac Bur-
gundus comitis filius z archiepo
vyen p9 morte gelasij ppe a car=
dinalibus e elcus concorditer.
Qui cum p puincia lombardia
z Tusciam rediret roma sollepnit
e receptus. Burdinus vo q per
henricu impatore ppa fco fuerat
audito aduentu ppe in sutorio se re=
cepit. que obsessum ppa cum hret
cum rome poitum i camelo vsa
facie ad tergum hns cauda came=
li p freno ppa ad vrbem pcedebat
z p9 i arce fumonis e retrusus. ppa
vero fca pace cum impatoe mortu=
us i eccia lateran e sepultus
Nota de duce Rogerio
Honorius pria bonon nac
sed' annis v. m ii. d' iii.
hic defendit aquileiam
a baronibus vocatus ut ea q iu=
ris bti pet' e tueret' a comite ro=
gio siculo. Et cum ppa uidisset insi=
delitate baronu p amori cosilio ha=
to rogeriu recepit i gram. z fco
omagio et fidelitate firmata ipm
de ducatu apulie inuestiuit. hic
p legatum Cardinalem duos
patriarchas Aquilegien z gradiy
deposuit. hic e ecclia lateran e
sepultus Nota de violencia
Innocentius nac Romus sed' a-
xiii. m viii d' viii. z cess d' ii q
hic pcepit cont rogeriu ducem an. c. xxx°
apulie cum qcitu Romaor. q
cum suis cum quib9 fuga cepit
captus e ab eo. hic condempnauit
tota pte petri leonis cum ordiat'
ab eo q Iste petrus petri leonis
filius Cardinalis a potioribus
elcus et anacletus dictus hostilit'
fecit aggredi domos i quib9 Innoce=
cius se cum cardinalib9 receptat.
Et qz nichil sic pfecit cu manu ar=
mata eccliam sci Pet' adijt et p vi=
olenciam aureum crucifixum cu
toto thezauro auri z argenti et
cum lapidibus pciosis spoliauit
q Ciborium qz qd scus leo costruxe=
rat destruxit. hoc ide ad scam

maiore maiore magno thezau-
ro ditatam et alyis vrbis eccle-
ſie fecit. Cum quo thezauro cum pene
omnes Romanos corrupiſſet Inno-
centius papa in vrbe nullum habens
ſubſidium cum Cardinalibus in
duabus galeis tranſiuit in gallia
et a rege francorum honorifice ſuſ-
ceptus poſtquam in Claro monte et
remis ſuſceptus celebraſſet concilia
in reditu pacificatis Ianuenſibus
et pyſanis attendens que ſibi et
eccleſie fecerant ſeruicia magna Ia-
nuen. epiſcopum qui ſub medyolanis fuit
fecit Archiepiſcopum et piſanum primatem
totius ſardinie. Hic coronato
lateranis lothario in Imperatorem
ambo ſimul intrauerunt in Apu-
liam et fugato rogerio ſiculo qui
pape rebellis erat, lotharius xa-
miſſimus redijt in Theotuniam
et papa Romam ſibi celebrato con-
cilio ſepultus eſt in laterano in concha
purphyrica mirro opere ſculpta.

Celeſtinus ſedit an. v. d. xiii
ſepultus eſt in laterano.

Lucius ſedit an. xi. d. iiii. et
ſepultus eſt in eccleſia lateran. ſancte Crucis
Hic ante preſbiter cardinalis, totam
illam eccleſiam et clauſtrum funditus
renouauit.

Eugenius nac. (ch. c. xlv.)
pyſanus ſedit annis viii an. iiii. d.
xx. et ceſſauit d. ii. Hic obijt Tybure
et per mediam vrbem cum totius
cleri et populi turba cum magno luc-
tu ad eccleſiam beati petri deductus
eſt et coram altare ſepelitur. Hic cum
Abbas ſancti Anaſtaſij eſſet ... in ſpe-
rato apud eccleſiam ſancti Ceſarij a
Cardinalibus eſt electus. et propter
metum Senatorum qui tunc vo-
luntate predeceſſoris ſui a papa
fuerant electi ad farenſe caſtrum
ſe tranſtulit. Ibique vocatis Car-
dinalibus et prelatis munus con-
ſecrationis accepit. Hunc cum ſimplex
fuit clericus, deus mirabili gracia perfu-
dit et eloquencia. Hic a rege lud-
wico in franciam vocatus cum
ipsum cruce ſignaſſet et concilium
Remis celebraſſet. redijt ad vrbem
et in baſilica beati petri coram maius
altare ſepultus eſt. Eodem tempore in (Sancta Hildegardis)
Alemannia hildegundis ſanctimo-
nialis famoſa prophetiſſa claruit
que in pinguia ſuper renum quieſcit

Anaſtaſius nac. Romanus (ch. c.)
ſedit annis iiii. an. ix. d. xx.
viii et ceſſauit d. xx. Sepultus
eſt in vaticano in ſepulchro cu-
gem pape. Hic primo epiſcopus alban. in
legacione miſſus Norwegiam per ver-
bi dei predicacionem et eam ad fidem
conuertit, et poſtmodum redditum eſt in papam
electus. Hic propter vulneracionem vnius
cardinalis tota vrbe vſque ad con-
dignam ſatiſfactionem poſuit ſub
interdicto. Hic wylhelmum regem
Sicilie tanquam rebellem ſibi excommunica-
uit, qui poſtmodum abſolutus omagium
domino pape faciens terram ab ipſo
ſuſcepit. Hic primus papa dicitur
fuiſſe qui in vrbe veteri cum ſuis mo-
ram traxit, hic fecit gyrone in
radicophono et turribus muniuit
hoc caſtrum et poſſeſſiones mul-
tas circa lacum ſancte Xpiane a comitibus
comparauit. Sequitur

Alexander nac. Tuſcus (ch. c. l...)

pria seneñ sedᵗ annis xxi an
xo d' xi · hic vidit q̄tuor scisma-
ticos vi3 Octauianum Guydo-
nem cremonesem Johannem a
ruminen z laudonem/ primus fe-
cit se vocari victorem Gdus pas-
chalem/ Tertius Calixtum q-
tus Innotencium/ quorꝫ tres fu-
erunt p̄sbiteri Cardinales qui
p ppam excommunicati mala mor-
te perierunt Istius tp̄e magnū
scisma fuit · et electus e cōmiteꝫ
sci Anastasij/ et abbas sci pauli
eundem locum sibi p rege scisma-
ticum dari p̄curauit/ q̄ locus p
Alexandrum e restitutus/ hic fre-
dericum impatore ad concordiā
vocauit eccie · q̄ te illos scismati-
cos · q̄ eiusdē ppe inuasores fuerāt
manu tenebat hic duo concilia
fecit vnum thuronis/ aliud roe/
fredericum Ronorꝫ Impatore et
Emanuel Constantinopol et
gwillelm̄ siculum atꝫ lombar-
dos ad concordiam reuocauit ad
xv · annos · Magnus teremotus
fuit z multe ciuitates submerse sᵗ.
Eius tp̄e theremotus magni fue-
runt p loca ita ut ciuitas antio-
cena cum Tripoli cecidit z damas-
cus cum multis alijs ciuitatibꝫ
submersa e/ Et plusꝫ xx · milia
hominū mortui sᵗ · Et mare retro-
gradum v̇sum e/ et x · milia ho-
minū in Sicilia submersi sᵗ hꝰ
tp̄e mediolan̄ cum cremona et
placenᵃ contᵃ papiēse ciuitatem
cōstruxerunt quādam q̄ ut famosior
fieret ab allexandro ppa allexandria
e dicta/ et pꝰ ad peticōem lombar-
dorum constituit eis epm̄ papien-
-
vel Epm̄ crucis et pallij dignitᵉ
p̄uat eo q̄ frederico Impatori te
et Regibus omnibus eccie adu-
sarijs adhesisset hic cū omne
patrimoniū bti petri p̄ter vrbem
veterem e cartasiam/ et cartasima
ab aqua pendente usꝫ cepan p
imperium z p scismaticos occu-
patum fuisset in francia transiuit
Ibiqꝫ celebrato thuronis solleṗ
in concilio p mare ad vrbem re-
diens cum messane applicuisset
rex wylhelmus no solum q̄ pp̄
s̄ ipm̄ dominū eē a quo tenebat
regnum agnosces cū debito ho-
nore e p̄secutus · Floret petrus
manducator editor scolˢᶜᵉ hystorie.
Lucius nac Tuscus sedᵗ a · — an° c° lxxxvi°
iiii · an ii · d' xviii z cess d'
xiiii/ huius tp̄e floruit petrus
manducator q̄ vtriusꝫ testamēti
hystorias vtiliter cōponendo in
vnum volumen redegit/ q̄ liber
Scolastica hystoria d' Capta e Irlm
Urbanus nac · · Ira sta
lombardus sed' a · i · an x ·
d' xxv · huius tp̄e capta
e Irlm a Sarracenis/ q̄ cum de
transmarinis ptibus ta flebile
rem audisset p nimio dolore obijt
sepultus e ferrarie Gregorius — an° c° lxxxvii°
nac beneuentanus sedᵗ an · i · d'
xviij · et cess d' xx · hic zelando
p terram scīs ad diuersas pro-
uincias lras mittit et sta pace
inter Januenses et pysanos pis
mortuus sepelitur
Clemens nac ro · sed' a · iii · — an° c° lxxxviii°
d' xv hic claustrum
ad scm̄ laurentium foras muros
ordinauit · z lateran palacium

ſecit altaris et puteum ante

an° c. xciii° eccleſiam equum ſecit fieri. Celeſti-
nus nat. Roman9 ſedit a. vi. an.
viii. d. xi. hic ſedo die pontificatus
ſui ordinauit henricum imperatorem
et ſecit palacium ante ſctm petrum

No de glo'ſo Innocencio papa et de

an° c. xciii° Innocencius nat. Cam. hoſpitali
panus oo patre tranſmittendo eſſet
in feſto kathedre Petri ſed' annis
xviii an. iii. d. xxiii. hic quoque
fuit glo'ſus teſtimonium perhibent
eius opera veritati, ſecit enim iuxta
eccleſia hoſpitale ſancti ſpiritus et re-
nouauit eccliam beati Syxti, ſe-
cit plurimas decretales et ſermo-
nes Edidit eciam librum de miſeria
humane condicionis et plura
alia opera glo'ſa Iſte dedit vniuerſis
eccl'iis in tota roma ciuilibz vnam
libram argenti pro ſingulis cali-
cibus eo quod non habebat cali-
ces argenteos tali pacto quod vende-
re non poſſent. hic Ottonem eciam
coronauit et depoſuit, qui primum iura-
mentum fidelitatis non ſeruauit

No. huius tempore a francis capta eſt Con-
ſtantinopolis et a venetis vrbs
que de maioribus mundi vrbi-
bus vna ac magnifica prima
Cuius capcionem et post plures
dies et plerique ciuitatis inco-
le non credebant tum propter ipsius
fortitudinem, tum eciam propter antiquam
quam habebant propheciam, propheta-
tum ſiquidem erat quod capi de-
beret per angelum et ſic eam capi
per hominem non credebant, ſed
hominibus per murum ubi angelus
pictus erat intrantibus ciui-
tatem ſe deceptos per equiuocacionem

angeli cognouerunt. huius
temporibus liuonia ad fidem incipit
conuerti. Anno v. pont. ſui xv... tem
vii. menſe Nouembris in baſilica cele...
lateranensi celebratum eſt concilium
generale in Italia quod vocatur Con-
ſtantina pro ſubſidio terre ſancte et
pro ſtatu vniuerſalis eccleſie vbi
multa vtilia ſtatuta ſunt. In hoc
concilio magna fuit multitudo
Patriarcharum Archiepiſcoporum
Epiſcoporum ceterorumque prelatorum
circiter mille cccc xv. Tempore huius
concilii conſecrauit eccleſiam ſancte
Marie Transtiberim. Demum
tandem pro ſubuencione terre ſancte inter
pyſanos et Ianuenſes lombar-
dos pacem ſecit. Post in itinere conſtitu-
tus peruſii eſt defunctus in eccleſia No
beati Laurencii tumulatus ibidem
et ceſſauit p. i. diem paſſimus pro electione
pape Cardinales ſtrictiſſime arta-
tibus. hic Abbatis Ioachim li-
bellum quem contra magistrum Petrum
Lombardum fecerat dampnauit
et quendam Almericum carnotenſem
cum ſua doctrina ſicut habetur
in decreto No de libello ioachim
et de erroribus. Dampnamus
qui aſſerunt ydeas que ſunt in mente
diuina et creare et creari, cum ſecundum
beatum auguſtinum nichil niſi eternum et
incommutabile ſit in mente diuina
Dixit eciam quod ideo dicitur finis omnium
deus, quia omnia reuerſura ſunt in eum h
et in deo immutabiliter incommutabiliter
conquieſcant et vnum indiuiduum
et incommutabile in eo manebunt
Dixit quoque deum eſſe omnium creaturarum
et eſſe omnium. Dixit eciam quod diuinitate

constitutis nullum peccatum impu-
tabitur / sed sub tali spe pietatis
eius omnem turpitudinem libere
committebant / Asserunt quoque quod si
homo non peccasset, in duplici sexu in
perditus non fuisset nec generasset, sed co-
modo quo sancti angeli multiplicati
sunt sic et homines. Et quod post
resurrectionem utique sexus adu-
nabunt sicut ipse asserit sicut
fuit primum in creatione, et talem
dicit fuisse Christum post terminus. Cum
omnes errores fuerunt in libro
qui intitulatur perphesion / qui et
fuit inter alios libros parisius
dampnatus, et dicitur liber alma-
rici qui almaricus combustus
fuit parisius cum suis sequacibus

Duo ordines minorum et predicatorum

Tempore huius innocentii
inceperunt duo ordines famo-
si scilicet ordo predicatorum et ordo mi-
norum / Ordinis predicatorum incep-
tor beatus dominicus in tholosa-
nis partibus ubi verbo predicabat et
exemplo Anno domini anno m° cc° xv°
pontificatus domini innocentii
anno xvi / Ordinem vero minorum sanctus
Franciscus qui ante conversionem
suam vocabatur Johannes prope civitatem
assisinam apud sanctam mariam
de portiuncula anno domini anno m° cc°
vi pontificatus eiusdem pape anno
nono quoque fuit annus conversionis sancti
francisci / a quo post anno xxiii de-
functus est et a Gregorio papa ix
canonizatus Anno domini anno m° cc° xxv-
iii°. Franciscus

Innocentius canonizatur

Honorius natione Romanus apud
perusium electus sedit annos
x. annos viii dies xxiii // Hic
apud sanctum laurentium extra

muros Petrum Comitem Altissi-
odorensem in Imperatorem constantinopolitanum
coronavit quoque Hic etiam ecclesiam beati
Laurentii extra muros et basili-
cam quoque duodecim sanctorum renovavit et de-
cretales compilari iussit / Hic
basilica beati petri fridericum regem
Sicilie coronavit in imperatorem
Romanorum quoque Huius tempore crucem receperunt
damiatam. Quam sarraceni fortuito
casu eam postea recuperaverunt quoque Hic
honorius papa fridericum sibi re-
bellem et Romane ecclesie adversa-
rium comperiens anathemati-
zavit / atque barones ab eius fide-
litate absolvit / deinde moritur
et Rome in ecclesia beate marie maio-
ris sepelitur / Et dominus hu-
golinus hostiensis episcopus in papam electus
Gregorius est vocatus quoque Gregorius primo
anno pontificatus sui ordinem
fratrum predicatorum confirmavit / beato
dominico natione hyspano inve-
tore eiusdem ordinis procurante.
Nam innocentius papa quod durius
sibi in hoc fuerat, visione habita
quia beatus dominicus lateranensem
ecclesiam cadentem suis humeris sus-
tentavit / confirmare deliberaverat /
sed morte preventus non potuit /

Sancta elizabeth canonizatur fride-
ricus imperator dicitur captivos p...

Gregorius natione latinus ecclesie anno m° cc° xxvii°
campanus mense marcio
die xix post festum beati geor-
gii apud septesolium electus fuit / et
sedit annos xiiii quoque Hic Elizabeth filiam
regis ungarie relictam lanthgra-
vii thuringie canonizavit / Hic
sententiam quam honorius predecessor
suus contra fridericum tulerat
confirmavit / Hic etiam tercium

celebrare rome mittitur et ab impa-
tore hic p mare et p terram capti
duo Cardinales et multi plati
Abbates et clici maxime ad conci-
lium venientes p fautores impa-
toris capiuntur. Hic ppa p fratrem
Reimundum ordinis pdicatorum
pniarium et Cappellanum suum ex
pluribus voluminibus decretalium
cpilauit volumine vnum mandans
vbique doctoribus illo uti. Hic ppa
cum ab impatore qui tunc ex magna
pte patrimonium sci petri occupaue-
rat in urbe obsidetur, videns et
pene omnes romanos p pecuniam
corruptos esse accipiens capita
aplorum et pcessione a laterano
usque ad scm petrum faciens ani-
mos romanorum sic reuocauit ut
pene omnes contra impatorem cruce
signarentur. Quod audiens impator
qui se iam putabat urbem ingressu-
rum timens ab urbe discessit. Ta-
dem ppa tantis tribulationibus
concussus Rome anno dni an° cc
xxxix° anno sui pont xiiii mi-
grauit ad xpm. Dominicus cano-
nizatur. Hic rcate btm dnicu
inuictorem et magrm ordinis pdicatorum
Bononie sepultum canonizauit
Anno dni an° cc° xxxiii° a confir-
matione ordinis anno xviii° et a
morte eius anno xi°. Sequitur

an° cc xxxix Celestinus nacione mediolan
sedit annis xvii et vacauit
xx° an et d. xiiii. Hic epus Sabin
vita et scia laudabilis senex et in-
firmus cito moritur et in eccia
bti petri sepelitur. Fridericus p
an° cc xli° Innocencius nacione | uat imperio
Januen sedit annis xi an vi. Hic
sedes Cardinalium a multo tpe
vacuas de pmis ex diuersis ptibus
mundi clericis restaurauit. Hic
p9 magnum tractatum de pace cum
impatore dum ipius aduersus
eccliam contumaciam pcendisset eciam
Januensium auxilio venit in galli-
as et celebrato concilio lugduni
ipm sicut hostem eccie condepnauit
imperio priuando. Procurauitque
lantgrauium thuringie henricum
eligi in Regem alamanie et mor-
tuo ipo comitem holandie wyl-
helmum. Hic lugduni canonizauit
scm Ethmundum conf et Archiepm
cantuarien. Ipse eciam canoniza-
uit perusii btm petrum ordinis
pdicatorum nacione veron. Petrus mr ca-
nonizatur. Scus Stanislaus ca-
nonizatur. Quem heretici pr suam
contra ipos pdicacionem occiderunt
Canonizauit etiam btm Stanislaum
Cracouien epm assisii qui ab ini-
quo principe inicio conatur. In-
nocencius vero ppa Fridericus impa-
tor moritur. Mortuo friderico
Apuliam cum magno conatu ingre-
ditur sed p9 paululum moritur.
Huius tpibus floruit vita et
scia venerabilis dominus hugo Car-
dinalis fr ordinis pdicatorum Qui
doctor eximius doctrina plurima
totam bibliam summas et hystorias
postillauit que hodie habentur.

Allexander nacione campanus an°
sedit annis vii et cessauit an in
et d. iiii. Hic moritur vi-
terbii et in eccia sci laurencii tumu-
latur. Huius tpe manfredus filius
naturalis quondam impatoris friderici ge-
rens se p pedagogo chunradini
nepotis pdicti friderici ipo chun-
radino mendaciter publicato mor-
tuo sibi regni coronam assumpsit. Qd

factum qz i preiudicium domini
pape fuit primo excommunicatus, post a
contra ipsum magnus exercitus sz
i nullo proficiens mittitur. Hic ca-
nonizauit anagnie sanctam Claram (Clara canonizatur)
que fuit ordinis sancti damiani. Huius
tempore principes electores alamanie
in duo se diuidentes quendam regem
Castelle et quendam Richardum Co-
mitem cornubie ad imperium
elegerunt. quod scisma durauit
multis temporibus Nota de duobus pes-
tiferis libris et erroribus contentis
contra fidem et euangelium eternum et
perfectione saluandorum et de impossi-
bilitate saluandorum, et quod omnes
tales errores de libris Ioachim
sunt conflati Hic reprobauit duos
pestiferos libellos quorum vnus
dicebat quod omnes religiosi qui verbum
dei predicantes de elemosinis vi-
uendo saluari non possent, alter
vero asserebat inter cetera erro-
nea quod euangelium cristi et doctrina noui
testamenti neminem ad perfectionem per-
duxit et euacuanda erat post
mille cc. lx. annos, et in lx° an-
no deberet inchoari doctrina Io-
achim qua conditor libri eternum
euangelium nominauit tota perfectionem
saluandorum homini attribuendo, dice-
bat etiam in illo quod sacramenta noue
legis in lx° anno euacuabuntur.
que omnia et auctoritate apostolica et per
dicti temporis experiencia conflauit
Vrbanus natione gallicus (Anno cc lx°)
sedit annis iii. mensibus i. diebus iii.
et cessauit mensibus v. Hic duas
ordinaciones fecit contra sar-
racenos que manfredus in primo-
cerie insererat per cruce signatos

fugauit committi prouincie karulo
fratri regis francie regnum sicilie co-
tulit quatenus a manfredo detentore
illius recuperaret illud, moritur
perusii et ibidem sepelitur
Clemens natione prouincialis (Anno cc lxviii°)
de villa sancti Egidii sedit
a. iii. m. ix. d. xxi. et cessauit
a. iii. m. ii. d. x. Mortuus est viterbii
et sepultus in domo fratrum predicatorum.
Hic vxorem primo et liberos
habuit, fuit famosus aduocatus et
regis francie consiliarius. Deinde
mortua vxore propter vitam bonam
et sciam laudabilem, primo po-
dien Episcopus, post narbonen archi-
episcopus. Tandem episcopus Sabinen et
Cardinalis efficitur, sz cum post
in Anglia propter pacis reformacionem
a papa vrbano iiii° legatus fuisset
missus absens a cardinalibus
perusii in papam eligitur, et fit
vigiliis ieiuniis ac oracionibus
et aliis bonis intentus operibus
quod multas quod multas quas
tunc etiam sustinuit tribulaciones
deus ipsius meritis dicatur mitigas-
se Nota presagium pape de euentu
belli, Hic cum Conradinus nepos
friderici imperatoris regem karolum
cui papa regnum sicilie contulerat
debellaturus intraret, et plerique
fere regem pro desperato haberet tum
propter chunradi conatus multitu-
tum propter regni sicilie pene totius
rebellionem predixit in publico
sermone fratrum chunradinum tamquam
fumum transiturum, et ipsum tamquam ad
victoriam Apuliam intraturum
quod et rei testimonium probauit e-
uentus. Nam Chunradinus post

fugam captus decollatus et
factu eius paucis diebus post
h' tanq' fumus euanuit. Sta hed-
wigis canonizatur. Hic papa
Canonizauit viterbii in ecclesia fra-
trum predicatorum beatam Hedwigem
quondam ducissam Polonie m-
re sanctitatis viduam que inter alia
laudabilia cum canonizacio eius
per plures annos differretur ipa-
procuratori in Curia Romana sup-
er eodem negocio iacenti cum esset in
tristicia perusii apparuit, et eum
de expedicione negocii et de die ex-
pedicionis certificauit. Hic pre-
cronica stilum mutat ad aliud mo-
clemente predicto. dum
pris Cronica stilum
operis commutat Nam cum
ab eius principio per annos domini
curreret, et quibus pontificum anno
sui introitus positus fuit, quia plures
pontifices quinque vno et eodem
anno defuncti fuerunt, et in eadem
linea poni non potuerunt predictus
modus seruari non potuit, sed per
annos domini non continuando
sicut prius sed distinctum ponendo
statum cuiuslibet pontificis decla-
rauit sicut patet in Clemente et in
aliis consequenter. No de ordina-
tione sollempni scilicet v. Eporum.

Gregorius Nat. Lombardus
de Ciuitate placentia.
sedit anno domini anno cc lxx
ii ab electione sua annis iii et
d. x. Hic cum Archidiaconus
esset Leodiensis et deuocionis causa
ipse ultra mare ibidem existens
in palacio viterbii a Cardinali-
bus in papam electus est. Hic fecit
vnam ordinacionem v. Eporum Car-

dinalium quoque plurimum laudabile
quia honestas et valentes personas
assumpsit. Hic tercio pontificatus
sui anno pro utilitate terre sancte
quam personaliter intendebat visi-
tare Lugdunum sollempne celebra-
uit concilium in quo grecorum
et thartarorum sollempnes nuncii
fuerunt greci ad vnitatem ecclesie
venire promittentes in signum quod
spiritum sanctum No de nunciis grecorum
et Tartharorum missis ad concilium
ibi confessi sunt a patre et filio procedere
simbolum in Concilio sollempniter
decantando, Nuncii vero tarthararum
infra Concilium baptizati ad propria
redierunt Numerus autem prelatorum
qui fuerunt in Concilio quingenti epi-
scopi. abbates, et alii prelati circa mille
Hic in hoc concilio multa bona
constituit videlicet pro subsidio terre
sancte pro electione summi pontificis
pro statu ecclesie vniuersalis. Huius
tempore Rex Romanorum et rex francie cum
multis baronibus pro subsidio
terre sancte cruce signati sunt. hic
papa fuit mire continencie in secu-
laribus nec intendebat lucris
pecuniarum, sed pauperum elemosi-
nis moritur arecii et ibidem se-
pelitur Innocencius v. nat.
burgundus anno domini anno cc
lxxvi, sedit an. v. d. ii. et cessauit d.
xviii. Hic licet multa facere
proposuisset morte preuentus nichil
notabile fecit, moritur rome
sepul. lateran.

Adrianus v. nat. Januen.
eligitur anno domini anno cc
lxxvi. sedit an. i. d. ix. Ro-
me eligitur, et viterbii mo(r)it

37

et ibidem sepelitur et cess. d. xxo
viii. Iste Adrianus fuit nepos
Innocentii iiii et ab ipso in Car-
dinalem promotus a domino Cle-
mente legatus angliam pro gue-
rra que inter regem et barones
exorta fuerat sedanda missus
fuit et hic pro stus statim constitu-
tionem quam pro gg. x. in Concilio
Lugdun. de restrictione cardina-
lium propter electionem summi pont.
accelerandam ediderat suspend.
proponens eam aliter ordinare
set morte preventus. Iohes
xxi nacione hyspanus Anno dom.
m° cc° lxxvi eligitur sedit m.
viii d. i. et cess. m. v. d. vii. hic
ante dictus petrus in diversis
scientiis famosus primo Tusculanus
epus tandem Romanus pont.
fex efficitur et sciarum florem
et pontificalem dignitatem mo-
rum quadam soliditate defor-
mans adeo ut naturali industria
propter carere videretur. In hoc tamen
quamplurimum fuit laudabilis quod
se tam pauperibus quam divitibus
communem exhibens multos eye-
tes studium litterarum amplectentes
fovit et in beneficiis ecclesiasticis promo-
uit. Et cum sibi vite spatium in mul-
tos annos extendi putaret, et
hoc eciam coram aliis asseret subito
cum camera nova quam ipse
viterbii circa palacium construxe-
rat solus corruit, et inter lig-
na et lapides collisus vi° die
post casum sacramentis ecclesiasticis
omnibus susceptis consummavit
Et ibidem in eccia beati laurencii
sepelitur. Nicolaus iii nacione Ro-
mdt annis Quam pontifices hi

conscripti sunt in imo et iiiim° viii
Post Nicolaum tercium Celestinus
Post hunc Bonifacius viii. Post
hunc Clemens. Benedictus xi. Post hunc Be-
nedictus Clemens v. Post hunc Johannes se xxii
uerissimus. Post hunc Benedictus xii.
post hunc urbanus v. post hunc Gre-
gorius xi. post hunc urbanus vi. cuius
tempore scisma incepit. post hunc Bonifacius ix.
post hunc Clemens sextus. post hunc Innocentius
sextus post hunc Innocencius septimus.
post hunc duo contendebant de papatu
videlicet. petrus de luna qui se nominat
Benedictum xiii et angelus Corario
de venetiis. sed per sententiam sinodi pisane
tamquam scismatici de papatu abiecti ~~privati~~
~~et ...~~ precisi sunt. et dampnati.
Deinde in Concilio pisano per Collegium
dominorum Cardinalium electus est dominus
frater Petrus de Candia ordinis fratrum
minorum. et vocatus Alexander quintus.
post quem Johannes xxiii. quo deposito
in Concilio Constanciense electus est
dominus Oddo de Columnis anno xi 1417
die sancti martini. et vocatus martinus v.
Post hunc Eugenius quartus. post
hunc Nicolaus quintus. Post hunc
Calistus tercius. Post quem Pius
secundus. Deinde paulus secundus. post
hunc Sixtus quartus. electus die sancti
Sixti Anno xpi 1471.

Martinus quartus. post hunc
honorius quartus
post hunc Nicolaus
quartus. post hunc
Celestinus
quintus

Incipit Secunda p[ar]s Cronice
in qua tractatur de Imperatori
bus Nota q[uod] Octauianus im
perator traxit genus ab Enea

Post Nati- xl mile
uitatem domini no[st]ri
Ihesu x[risti] Octauianus
Augustus imperauit
annis xliiij gene Ro=
manus Patre Octauiano se=
natore / maternum genus ab E=
nea ducens. Julij cesaris nepos / ad=
optione v[er]o filius / totum mundum
in vna redigens monarchiam /
Nec[?] vir tantus vicijs caruit /
Seruiebat enim libidini Nam
inter xij cathamites totidem q[ue]
puellas accumbere solitus erat
Hunc populi Romani videntes
esse tante pulchritudinis / q[uod] ne=
mo in oculos eius intueri ple=
ne poterat / et tante prosperitatis et
pacis / q[uod] totum mundum sibi tri=
butarium fecerat / dicunt ei te vo=
lumus adorare / q[uia] diuinitas est in te
q[uia] si hoc non esset / non tibi omnia tam
prospere succederent / q[uo]d renuens indu=
cias postulauit et ad se Tibur=
tinam Sibillam sapientem voca=
uit / cui q[uod] senatores dixerant
recitauit / que spacium trium dierum
peciit / in q[ui]b[us] arto ieiunio laborans
post triduum diem respondit imperatori
hoc modo. Versus Sibille Iudicij
signum tellus sudore madescit
E celo rex adueniet p[er] secla futurus
etc. Illicoque apertum est sibi celum
et nimius splendor irruit sup[er]
eum / et vidit in celo quandam pul
cherrimam virginem stantem sup[er]
altare puerum tenentem in brachijs
et miratus est nimis et audiuit vo-

cem dicentis Hec ara filij dei est
q[uo]d statim pronus se ad terram
adorauit / quam visionem senatoribus
retulit / et ipsi mirati sunt nimis
Hec visio fuit in Camera imperatoris
vbi nunc est ecclesia s[an]c[t]e Marie in Ca=
pitolio vbi nunc sunt fratres minores
Et ideo dicta est eadem ecclesia Ara
celi Cum autem Octauianus
de oriente victor reuersus vrbem
triplici triumpho ingressus fuisset
tunc primum augustus eo q[uod] repub
licam auxerit a Romanis est salutatus
Hic prius victis Dacis et Germanorum
copias ingentes prostrauit quo
bello captiuorum xxx milia hominum
ex germania transtulit / et sup[er]
ripam reni in gallia collocauit
Nullus eo in bellis felicior xl mo
annis quibus solus gessit impe=
rium ciuilissime vixit / xij annis
cum anthonio regnauit Hic
gliatus est se vrbem lateritiam in=
uenisse / et marmoream reliquisse
et quamplurimum decorata Anno
eius xxv virgilius brundusij
moritur / sed ossa eius Neapolim
transferuntur Anno eiusdem
xxxv. Oracius poeta Rome moritur
De Taberna emerita Tempore
illo erat transtyberim taberna
famosa q[ue] ideo dicebatur emerita
q[uia] emiliti ea que suis stipendijs
meruerunt / ibi solaciando coopera=
bant. De qua / q[uia] in die Natiuitatis
x[rist]i fons erupit olei ad honorem
b[ea]te Marie virginis constructa
est ecclesia ibidem a b[ea]to Calixto
papa Moritur Octauianus au=
gustus anno vite sue lxxvij apud
atellam ciuitatem Campanie / et

sepultus e in marcio campo/
tēpe augusti computati sūt ciui-
um Romanorum ccc milia et
lxxxx milia/ Priuignus octauiani

xvi° Tiberius imperauit annis
xxiii vsqz ad tēmpus quo
passus ē dominus ihesus
xpistus / hic fuit octauiani priug-
nus et gener nero et filius ad-
optiuus/ satis prudens/ in armis
satisqz fortunatus/ Cui scia lic-
terarum multum incerat/ eloquio
clarior/ sz ingenio pessimus et
insidiosus/ simulans se ea velle
que nolebat / hic xxiii imperij sui
anno etatis vero lxxviii/ cum
nam furore insontes et innoxios
suos parit et extraneos puniret/
cum ingenti gaudio omnium mor-
tuus in campania/ hic ut dicit
Josephus in omnibus factis suis
morosus erat/ vnde cum statuerit
procuratores in prouincijs vix
aut nunquam mutauit eos / huius
ovidius tempore ouidius in exilio moritur//
Poncius pilatus a Tyberio pro-
curator iudee destinatur/ quem
magister in hystorijs natum fuisse
dicit de lugduno / In hoc loco po-
nit Josephus iudeorum hystorio-
graphus de xpisto laudabile testimonium
dicens/ ffuit illis temporibus sapiens
vir si virum ipsum nominare
phas est/ Erat enim mirabilium
operum effector et doctor/ et mul-
tos iudeorum et multos de genti-
bus adduxit/ xpistus hic erat/ Et
multo plura dicit de eius passi-
one et resurrectione / Post passionem
domini/ dictus Tyberius impera-
uit annis v/ Cumqz grauiter infir-
maretur et a medicis desperaretur
audiens quedam de Jerosolimis
quod xpistus diceretur/ quod solo verbo quemcumqz
grauem curaret infirmitatem/
misit quedam principem volusianum
nomine qui ipsum Romam adduceret
reuerenter/ Ez cum volusianus Jeroso-
limam peruenisset et xpistum crucifixum
percepisset/ pylatum presidem iudee co-
gnouit tam vtilem reipublice hominem
de quo tam mira testimonia au-
dierat crucifigi permiserat vinclauit/
Et intelligens apud quandam
feminam nomine veronica suda-
rium xpisti esse/ quod multas virtutes
operaretur/ ipsum recipiens cum pyla-
to Romam adduxit vinclatum/
Pylatus in exilium lugduni ibi
moriturus missus/ Eodem fere tempore he-
rodes qui Johannem baptistam decollauit
cum herodiade in exilium missi
lugduni moriuntur/ hic scele-
Gayus qui ratissimus
et gallicula/ imperauit tribus annis
x mensibus viii / hic scelera-
tissimus fuit duabus sororibus
suis stuprum intulit/ Ex vna ex-
natam filiam cognouit / hic fuit
nepos tyberij cesaris/ Jeronimus
super matheum/ a primo gayo ce-
sare dicit omnes romanorum reges
cesares dicuntur / hic Gayus cum
aduersus cunctos ingenti auari-
cia libidine ac crudelitate seuiret
rome in palacio occiditur/
Claudius imperauit annis lxiiii
xiiii annis vii diebus xxviii / hic
fuit patruus gallicule
britanis intulit bellum quosdam
et insulas vltra britaniam
positas in occeano que appellantur
orchades imperio romano addidit

hic quamplurimum civilis erat/ bis[bo]
annis hominum post mortem consecratus
est divus et appellatur. Hic in eo
vite nullus fuit/ Ita occisa uxore
ore sua paulopost in triclinio
recumbens cum domina non
veniret requisivit/ alioque vino quasi
omni tempore moderatissimus fuit.
Meditatus edictum et legem
statuere/ quo veniam daret fla-
tum crepitumque ventris in con-
viviis emittere cum eo tormen-
ta pudore quedam periclitari au-
divisset. Huius uxor messalina
sicut scribit Juvenalis/ tante fuit
libidinis/ ut in prostibulis primo
clam deinde publice se omnibus
exponeret/ numquam saciata recedens/ sed
lassata nobiles etiam mulieres
ad hoc opus trahebat. Hic cum
despiceret britannicum filium suum uxoris
oris persuasionibus consorte rom-
ani imperii faciens/ Nerone filie
sue maritum designavit impera-
tore/ Unde prelatus est generi filio
ordine prepostero petrus venit
roma. Huius claudii tempore apostolus
petrus venit roma/ et ibi xxv
annis rexit ecclesiam/ et salutarem
fidem predicans potentissimis virtuti-
bus ipsam comprobavit. Huius tempore
fenix avis unica apparuit in e-
gypto que ante quingentos annos
vivere dicitur et postea se ipsam cre-
mando in suo nido renascitur
Est autem ad modum aquile mag-
na cristato capite/ circa collum
fulgore aureo/ posteriori parte pur-
pureo preter caudam. cuius rostrum
roseus ac rutilans scribitur. qui ea
viderunt. hic primam persecucionem

No

Fenix avis appa-
ruerat que usque ad
quingentos annos

lvii°

Nero imperavit/ xiiii annis intulit
annis xiiii mensibus vii diebus xxviii

hic bonum imperium deformavit
et minuit/ Hic piscabatur re-
tibus aureis que serriceis fu-
nibus contrahebantur/ Infinitam
senatus partem interfecit/ bonis
omnibus hostis fuit. prodigia
multa commisit/ scilicet/ uxore matre et
fratre interfectis/ urbe rome in-
cendit. xiiiiannis primam persecucionem mo-
vit/ Postea omnia a romanis destitu-
tus similiter et a senatu hostis
iudicatur. Huius anno vi Jacobus
frater domini qui ab omnibus iustus
iudicatur. primo a iudeis lapida-
tus post pertica fullonis cerebro
occubuit. Seneca cordubensis pre-
mus lucani poete/ preceptor nero-
nis vita et sua prolarius maiesta-
vene et haustu veneni iussu nero-
nis periit Judea romanis rebellis
efficitur/ Hoc tempore Judea Romanis
rebellis efficitur et a Nerone contra
ipsam mittitur Vespasianus/ Nero
ceteris hiis flagitiis suis omnibus addidit
ut sanctos dei Petrum et Paulum
trucidarent. Hic eciam precepit urbis in-
censionem/ et alia multa malefi-
cia quereret. ad penam de palacio
fugit et in suburbano quod fuit
inter Salariam et numentanam
viam ad quartum urbis miliarium
se ipsum occidit/ et a lupis dicitur comes-
tus. De ipso refert Suetonius quod ad-
eo scelleratissimus nullum hominem
quo aliqua parte sui corpus pudicam
vel purum iudicabat. Ideoque suis
ob scenitatem ceteraque delicta li-
bere concedebat. nullam vestem
bis induit/ soleas argenteas mu-
lis fecit. et in nulla re dampnosior
quam in edificando/ Ita palacii sui
largitatis structura ornatusque

S. Jac[obus]
occid[itur]

Sen[eca]
occi[ditur]

ex auro et argento gemmis et
ebore breui sermone non potest com-
prehendi. Cuius temporibus Coliseus si-
ue colosus erigitur huius in alti-
tudine .c.lx. pedes. Galba an-
nis vii. in hibernia Vitellius in ger-
mania Otto rome imperium ven-
dicantes per annum unum sese mu-
tuo casso imperio interfecerunt.

lxxiii tempore lini pape ...

Vespasianus regnauit a-
nnis x. an. xi. et d. lxxiii. Hic
fuit imperator apud pa-
lestinam. Sub hoc iudea romano
cessit imperio. Hic cum filio Tyto
de Iherosolimis triumphauit. et ideo
senatui et populo romano fuit ama-
bilis. Hic profluuio ventris perijt
et cum morte vrgeretur erexit se sta-
tim inquiens decet imperatorem
decedere stantem. Hic a claudio in ger-
maniam et britanniam missus tri-
cesies et bis cum hoste conflixit
et validissimas gentes romano
imperio adiecit. Ierosolima a
Tyto et vespasiano subuertitur et ab
eis omnia ornamenta templi
rome delata sunt et iuxta quod Iero-
nimus in quodam tercio Iohelis prophete
refert in templo pacis posita fuerunt.

Tytus regnauit
annis iii amabilis vir
omnium virtutum adeo ut
delicie humani generis diceretur tante
liberalitatis fuit ut nulli quicquam ne-
garet dicens. Nullum tristem ab
imperatore debere discedere asserens
se illum diem perdidisse quo nichil
dederat. Tantus autem luctus eo
mortuo in vrbe fuit ut omnes quasi
mortem suam deflerent. Et licet pri-
us quam magnarum virtutum fuerit
filius longe [illegible]

Flagiciosissimus frater tyti.

Domicianus regnauit annis xv.
an. v. Hic frater tyti fuit pri-
mis annis moderatus
imperio sed mox ad ingentia vi-
cia progressus omnes quasi se vitauit
interfecit cum nobilissimos ex se-
natu dominum et deum primum se ap-
pellari iussit nullam nisi auream
vel argenteam statuam in Capito-
lio passus est poni. Consobrinos
suos interfecit. Johannes euangelista
in Pathmos insula relegatur.
Secundam post Neronem paganus intulit
persecucionem et propter sua scelera inter-
fectus est a suis in palatio anno
etatis sue xxxvi. et cum dedecore
sepultus. Cuius tempore passus est
Dyonisius ariopagita cum socijs
suis et sanctus lucianus beati petri discipulus
quos beatus Clemens compererat
predicandi causa in galliam mittendo.
Istius tempore edificatum est templum
pantheon quod nunc sancta maria
rotunda dicitur. Factum est autem hoc
modo. Senatores persas (?) perpetes
rebellasse cum Marcum agrippa
vrbis prefectum illuc mittere vo-
luissent et ille renueret petens
trium dierum inducias delibe-
randi. Et cum quadam nocte super
hoc cogitando obdormiuisset appa-
ruit ei quedam femina dicens quod si
promitteret se facturum unum templum
ad honorem ipsius sicut ipsa eum
doceret vinceret eius aduersarios asserens
se vocari Cybelem matrem omnium
deorum. Agrippa vero cum hoc promisisset
et mane consurgens visionem
senatui retulisset missus cum
magno apparatu nauium et quoque

2a persecucio paganorum
lxxxv
tempore cleti

legionibus militum persas victo-
riosissime triumphans debellauit
Johannes ewangelista redit ab exilio

n Nerua anno i mensibus iiii regnat
Iste omnia que domicianus
fecerat dampnauit unde
et johannes ewangelista liberatur
ut redeat / *per malos consiliarios
mouit terciam persecucionem in christianos*

Tempore anacleti pape Traianus imperauit annis
xix Iste assyria et babilo-
nia capta ad Indie fines
post Allexandrum accessit / hic
non per se sed per malos consiliarios
terciam christianis iussit inferri perse-
cucionem / hic ex familia hyspa-
na natus in ytalia apud agripinam
in gallys imperator factus est / hic
post augustum fines imperii ro-
mani longe lateque ampliauit
et usque ad fines Indie processit
in mari rubro classem instituit
ut per eam fines indie vastaret
Rome Et per prouincias omnibus
se equalem exhibens amicos suos
salutandi causa frequentans vel
etiam egrotantes cunctis liberalis
existens / Qui post ingentem et
magnam belli gloriam de perside
rediens apud seleuciam per fluxum
uentris moritur / ossa vero eius
in urnam auream collocata rome
delata in foro quod ipse edificauit sub
columpna posita sunt cuius alti-
tudo habet c xl pedes / Hic solus
omnium intra urbem sepultus est
et inter diuos relatus / Huius
hoc insigne memoriale est quod in
senatu principibus non aliter
acclamatur felicior augusto / me-
lior traiano Sub eo passus est
beatus Ignacius discipulus beati Johannis
ewangeliste / Apud Anthiochenus
qui troyano de victoria *Ignacius
passus est Nomen de suo corde aureis
litteris inscripto* / redeunti mortem christia-
nis comminanti occurrit et se christia-
num confitens ferro vinctus ro-
mam ducitur / Cuius cor cum
minutatim diuisum esset nomen
christi in singulis partibus litteris aureis
inscriptum est inuentum / Eo tempore
floruit eustachius cognomento
placidus magister milicie Traiani
imperatoris cui in venacione inter
cornua cerui christus apparens in
cruce plura predixit / qui cum uxore
et pueris baptizatus sicut christus
predixerat multa cum filiis et ux-
ore aduersa sustinuit / Pantheon
rome fulmine concrematur et
denuo reparatur / plinius orator
et hystoricus floret Qui mitiga-
uit imperatorem Traianum seuientem
in christianos a persecucione eorum scri-
bens imperatori In christianis nichil
posse reperire nisi quod ydolis non
sacrificant / et quod christum verum deum
surgentes ante lucem laudarent
Huius tempore Symon cleophas co-
sobrinus Jacobi apostoli qui ei in episcopa-
tu successerat Jerosolimis cruci
figitur *Nepos Troyani*

Adrianus regnat annis xxi Iste
rebelles iudeos secundo sub-
iugauit / Urbemque Jero-
solimam restaurauit / non iudeos
sed alias gentes in ea collocando
Iste fuit in omnibus gloriosus / le-
ges multas condidit et columpnam
in urbe suo nomini fieri iussit
Qui licet Troyani nepos esset
tamen glorie Traiani inuidens / statim
tres prouincias videlicet Syriam ches-

potamia et Armeniam quas
Traianus addiderat reliquit.
Idem de dacia facere conantem
sed amici eius deterruerunt quia tray-
anus victa dacia de toto orbe
Romano imperio infinitam hominum
multitudinem ad urbes et ad a-
gros colendos transmiserat. Pace
tamen omni tempore imperii sui habuit
facundissimus latino sermone
et greco eruditissimus fuit dili-
gentissimus circa erarium et mili-
tum disciplina. Obiit in Cam-
pania imperii sui anno xxi. Se-
natus vero noluit ei tribuere
divinos honores quos tamen successor
eius multo conatu vix obtinuit
a senatu. Iste restauravit Ierosolimam
lima precepit ne cui iudeorum daretur
licentia intrandi, sed tantum christianis.
Et illo tempore factum est quod locus passio-
nis christi esset intra muros qui prius
extra fuerat. Et quia ipse vocabatur
elyus adrianus, voluit quod Ierosolima
nomine suo elya vocaretur.
Sub adriano passa est beata vir-
go Seraphia anthiocena ma-
nens in domo nobilissime femine
sabine quam sua doctrina convertit.
Unde sancta Sabina quia collegisset ossa
beate Seraphie accusata martirio co-
natur. Floruit etiam isto tempore secundus
philosophus qui philozophatus est omni
tempore silencium servans. Causa vero
silencii alibi dicetur. Hoc tempore
Aquila grecus ponticus secundus inter-
pres mosaice legis floret. Hic
adrianus precepit, ut nemini liceret
christianos sine obiectu criminis aut
probatione dampnare. Hic postquam re-
publicam iustissimis legibus ador-
navit et bibliotecam athenis

mirando opere construxit obiit in Cam-
pania. Huius tempore greco more
misteria christianorum in orientali
ecclesia tunc primum celebrata sunt
qui prius hebraice celebrabantur
usque ad illud tempus quasi centum
annis. Hucusque fuit divina ebrai-
co more celebrata vide in ante

Anthonius. Deinde greco (c ħo. pius de christianos.)
pius cum filiis regnavit
annis xxiii. Iste ob hoc
tale cognomen accepit quod de omni
regno tantumbus retentis cre-
ditorum debita relaxavit. Iste
gener adriani circa christianos pius
fuit et ideo tranquille regnavit
quasi merito pius et pater dictus fuit. Era-
rium tamen opulentum reliquit et
rempublicam ampliavit. Post
morte autem eius tamquam romulus
colebatur apud ortum ville sue
Obiit miliario ab urbe xii.° in-
duos translatus est et merito con-
secratus. Hoc tempore galienus me-
dicus de pigamo oriundus rome
claret. Hoc tempore floruit pompeius
trogus natione hyspanus qui totius
orbis a tempore Nini regis assiriorum
usque ad monarchiam cesaris latino
sermone deduxit hystorias, distin-
guens per libros xliiii.° quorum
abbreviacionem fecit Iustinus
eius discipulus. Iustinus philosophus
anthonio pio librum de christiana
religione composuit sicut tradi-
dit et benignum eum fecit christianis.
Hic Anthonius adeo pius fuit
quod nulli acribus esset querendi.
bonis honorem quod dicitur tale verbum
dixisse Malo exemplo Scipionis

cam

anno… / … habitant / … Ierosolima

helius

vini tiue ſuae, q̄ mille hoſtes
occiderit. Huius anthonii filia
fauſtina nomine cū vidiſſz gla-
diatores duos ſimul cum gladiis
ludere, exarſit in amorem ſꝑit⁹. q̄ cū
languere cepiſſz filia ipa viro
ſuo marco anthonio cām pate-
fecit, q̄ p conſilium medicorum
chaldeorum ipm̄ gladiatorem
fecit interfici z ſanguine illius
fauſtine corpus perungi, maxime
in illa pte corpis ubi libido co-
cupiſc vehementius inflamat,
quo facto mox ceſſauit temptacio
et infirmitas. Huius anthonii
tpe floruit ptolomeus aſtrono-
mus vir mirabilis i mathema-
ticis, q̄ addidit in Aſtronomiā
q̄ eet totum q̄ ante eū erat i ca-
ſtrum. Fuit autē educatus
Alexandrie, z cum inſtrumentis
aſtronomicis obſeruauit aſt̄a
p tpe ptibus imperatoris in Alex-
andria et ibidem fuit. Erat enim
ſtatura moderatus, colore albus
fortis ī pacia cibi redolente
hns anhelitum z veſtimenta
nitida. Compoſuit autē libros
multos almageſta pſpectiue
et i iudiciis quodam prutum, et
centilogium z multos alios, ypo-
cit annis hippocrom, de pue-
ris etiā ſuos ht i ſig⁹ e. Int̄
omnes altior exiſtit q̄ nō curat
i cuius manu mundus ſit, et ht
q̄ p alios nō corrigitur, alii p
ipm̄ corrigentur, z ht vltime
pmiſſiones hominū tanī ſilt.

Roma incepit hr̄e duos impatores
vnū in oriente, z aliū ī occidente

Marcus Anthonius cum
lucio aurelio comodo
imparauit a. xxx. Roma

ptolomeus

incepit hr̄e duos impatores
Iſte optimus fuit, qui a ſuis mo-
ta e parans pſecu⁰ quta. Huius
tpe primo reſpublica z eq⁰ iure
imperium aminiſtrantibus paruit,
Mortuo tamē altero Anthonius
ſolus rexit imperium, et tū in ori-
entis aſia, q̄ in occidente gallia
multi ſunt martirio coronati. In A-
ſia ſcs policarpus, alii cū xii
cum eo de philadelphia. In gal-
lia ſcus vienenſ epus nomine
Iuſtus et fontinus Epus lug-
dun cum magna multitudine
martirio coronantur. Que Marcum
Anthonium quis plene laudare
poſſit. A principio enim vite ſue
tranquillus fuit adeo ut ab
infancia ſua vultum nec ex gau-
dio mutauit nec merore i ſtud
philos litteris tam grecis q̄ latinis
eruditiſſimus fuit. Hic ad nul-
lum eventum elatus prouincias
ingenti bonitate et moderamine
tractauit in dando munerum
p⁹ victorias munificus, hic in
pannonia mortuus ab hominibus
ſtatim conclamantibus inter
divos e relatus. Per idem temp⁹
floruit egiſippus famoſus hyſ-
toriographus. Huius tpe floruit
bta virgo praxedis, que iugiter
ſctorum corpa ſepeliendo ipa orauit
ut tranſiret ex hoc mundo exau-
dita e. Hic p⁹ bellum qd habuit
contra germanos ſlauos gal-
cos et ſarmatos cū iam erario
exhauſto nichil haberet qd mi-
litibus daret, volens nulli
moleſtus eē, magis elegit vaſa
ſua aurea z ornatum vxoris
z multa alia ornamenta alienare

q(uod) ſenatum vel p(ro)uincias gra-
uare, ſ(ed) victoria habita no(n) ſolu(m)
illa recuperauit, verum (et) o(mn)ib(us)
prouincijs tributa relaxauit.

No(ta) de eugenia filia philippi no-
bilis romani q(ui) prefect(us) alexan-
drie ordinat(ur) (et) de ſuis protho et iacincto

hyppo° peſſimg[?] uti

Comodus p(ost) Anthoninu(m) imperauit a(nnis)
xiij. Cum lucio aurelio [?]
lo Anthonino. Theodocion tercius
interpres habetur et hyreneus
Ep(iscopu)s lugdun(ensis) inſignis in doctri-
na habetur. Hic comodus antho-
nini filius nichil primum habuit
n(isi) q(uod) germanos feliciter oppugna-
uit. Septembrem menſem ad
nome(n) ſuum reducere conatus
ut comodus diceretur. Vxoris ob
ſtemitate[?] deputatus i(n) amphite-
atrus cum h(uius)mo(d)i hominib(us) dimica-
bat. obijt morte ſubita. Cu(m) multa
extitere homini(bus) ut hoſtis gen(er)is
humani eet iudicatus. Iſte d(ic)t(u)s
comodus cunctis incomodus ui-
t(a) domo veſtali d(ici)t(ur) ſtrangulatus.
Hic philippum illuſtrem roma(nu)m
i(n) egiptum ut prefectus alexandr(ie)
eſſe direxit. Cuius filia eugenia
cum duobus eunuchis ſuis pro-
tho et iacincto clam a p(at)re q(uia)
gentilis in virili habitu diſcedens,
eugenium ſe vocans baptizat(ur)
et monachi i(n) monaſterio effecti tu(n)c eu-
genius mortuo abbate p(re)latus
efficitur. A quadam femina me-
lancia nomine q(ue) in ip(su)m oculos
defixerat, q(uia) ſibi no(n) conſenſit tam(quam)
oppreſſor accuſatur cum omnib(us)
monachis, et dum captus ad tor-
menta ducer(etur), coram p(re)fecto laniat(is)[?]
veſtib(us) oſtendit ſe filiam eius euge-
niam, et eunuchos prothum et
iacinctum adeſſe. Fit magnum
ſit p(at)ri gaudium (et) baptizatur.
ſ(ed) melancia infamiator ictu ful-
minis concrematur. Origenes

Helius. erudit(ur) ſtudijs
p(er)tinax (et) ſeuerus impera-
uit a(nnis) xviij. Hic elius
ſupplicante ſenatu ut vxorem
auguſtam et filium ceſarem
faceret renuens ait, ſufficit ſibi de-
bere q(uod) ipſe regnaret inuitus. Ta-
men ſedicione p(re)toria nouorum
militum et ſaluij ſcele(re) iuliani[?]
obtruncat(ur). Symachus tercius
interpres habetur. Narciſſus Ep(iscopu)s
Ieroſolimis multis virtutibus cele-
bratur. Tertulianus afer i(n) eccl(es)ia
inſignis inuenitur. Origenes
alexandrie ſtudijs eruditur. He-
lius p(er)tinax vir grandeuus in-
uenitur. In omnibus equus,
Nu(m)q(uam) accepit munera, nu(m)q(uam) ad i. ſed(?)
ulciſcendum ſ(ed) doctus e(st), q(ui) ſexto
menſe quo ceperat imperare inter-
emptus e(st). Seuerus v(er)o gen(er)e
afer imperauit annis xvij. Hic
bellicoſiſſimus fuit et l(itte)ris grecis
(et) latinis eruditiſſimus, ad acq(ui)-
rendum diligens, et ad dandu(m)
liberalis. Seuerus eciam q(ui)ntam q(ui)nta p(er)ſecucio
exercuit in xp(ist)ianos p(er)ſecucionem
In qua multi ſ(an)c(t)i p(er) diuerſas p(ro)uin-
cias paſſi ſ(un)t. Inter quos fuit leon-
cius p(ate)r origenis capite ceſus
origenem adhuc tenere etatis
cum vij fratribus et m(at)re vidua re-
linquens. Hic origenes xvij
agens annum ſic peritus erat
in gramatica, q(uod) de ipſa docendo m(at)rem
(et) fr(atr)es ſuſtentabat. Tunc et
b(ea)t(u)s hyreneus paſſus e(st) cu(m) ingen-

multitudine Seuerus vero mort[uus]
in britania que modo d[icitu]r anglia ebo-
raci et nouissimum bellum in bri-
tania habuit, sed bella multa gess[it]
Parthos vicit et arabes, multaque
de toto orbe romano imperio recu-
peravit, qui etiam preter bellicam
gloriam ciuilibus studiis et phylosophia
clarus fuit, et ut prouincias acquisi-
tas omni securitate muniret val-
lum p. c. xxxii m passuum a mari
usque ad mare deduxit. Hic primum
fisci aduocatus, deinde per diuersa
officia ascendendo peruenit ad imperium.
cc·xij° Anthonius caracalla rex
thalla imperauit annis
vij. et seuerinus filius
eius, Hic fuit seueri imperatoris
filius et pessimus. hic cum aduersus
parthos bellum pararet mortuus est
apud edissam ciuitatem anno im-
cc·xix° perij sui vij°. Macrinus annum
cum filio suo ob inuidiam trucida[tur].
cc·xx° Anthonius annis iiij. Hoc tempore edi-
cio sacrarum scripturarum inuenit[ur]
in nicopoli. Sabellius heret-
icus nascitur. Hic anthonius in-
pudicissime et obscenissime vixit
adeo ut nullum genus libidinis
esset quod non exerceret. Interfectus est a
tumultu militari rome cum matre sua.
cc·xxiij° Alexander regnauit annis xiij. hic
militarem disciplinam seuerissime rexit, periit in gallia
tumultu militari et in maguncia
origenes floret dicollatur. Eo tempore origenes post apostolos
super omnes in ecclesia dei scientia et elo-
quentia et vita floruit. Tunc in-
cepit diuersos libros compone[re]
preter alios vij scriptores iuuenes
et vij puellas qui ex ore ipsius diuer-
sorum librorum materias conscri-
bebant. Et tanta scripsit quod ubi

vero fatetur se legisse v milia vo-
luminum conceptis epistolis quas di-
uersis scripsit, de ipso est prouerbium
quod qualis fuit eius vita talis et
doctrina. Nam super lectum nunquam
iacuit, calcios nunquam induit, car-
nes nunquam comedit, vinum nunquam
bibit sicut legitur in ecclesiastica hystoria.
Et cum sanctissime vite fuit et doctrine
mirabilis, conciliant tamen magni
doctores de erroribus qui sibi impo-
nuntur sicut eusebius cesariensis
Et Rufinus presbiter aquilegiensis scri-
bens ad Jeronimum, et multi alij.
Et dicunt quod post mortem suam heretici
ad obfuscandum preclarum nomen
suum libris suis heretica inseruerunt.
Mamea mater imperatoris christiana ori-
genis auditrix fuit et aliorum
doctorum christianorum. Ob hoc impera-
trix a filio occiditur. Sanctus ypo-
litus portuensis episcopus claret. Hic
fuit magnus persecutor ecclesie
Maximinus regnauit annis iij.
iste primus ex militari corpore
absque decreto senatus im-
perator efficitur, christianos persequitur
germanos et parthos vicit. Tandem
deserentibus eum suis militibus
a pompeio aquilegie cum filio
suo adhuc puero occisus est in bello.
Gordianus regnauit annis vi. Fla-
bianus reuelatur testimonio
spiritus sancti in specie columbe
super caput eius descendentis rome episcopus
ordinaretur. Iste gordianus persis
deuictis triumphaliter veniens roma[m]
prope urbem fraude philippi occisus
est. Et floruit affricanus scriptor
nominatissimus. Primus christianus
Philippus cum philippo filio
suo regnauit annis vij. Hic primus

xpianus imperator fuit. Cuius
eciam primo anno Millesimus annus
urbis rome completus fuit. propter
quod romani mirabilem sollempnitatem
fecerunt quia tribus diebus et
tribus noctibus in multo gaudio
pernoctaverunt. Hic baptizatus a
beato poncio martire in Luca civitate
provincie, ambo isti ab ... sunt
interfecti. Post Rome. filius veronensis
qui filius adeo serenissimi animi fuit
ut nullus cuiuscumque figmento
ad ridendum solum potuisset. Isti
duo imperatores thezauros suos
beato Syxto et ecclesie dimiserunt. quos
decius iunior, qui non imperator sed ce-
sar fuit a beato laurencio require-
bat ut dicitur in legenda sua.
Iste philippus senior adeo in fide
christi perseverat ut propter peccata sua
confitens et penitenciam agens coram omni
multitudine communicaret. vii
lv° Decius. i. persecucio christianorum.
regnavit an. ii m. iii. Iste in
omnibus malus sed im-
prudens in armis fuit. Odio ha-
buit pauperes, et septimam christianis
intulit persecucionem. hic de inferiori
panonia natus in bello lombar-
dico est occisus. Cyprianus episcopus floret
liiii° Gallus cum volusiano r. a.
ii m. iiii. ventris inglu-
vie periit. Ciprianus episcopus
Carthagine floret. hic redactus
est in servitutem ignobilem
lvi° Valerianus cum filio suo
galieno regnavit a. xv. Iste
gotiam greciam macedoniam
depopulavit. Iste in Ierosolima et
in Mesopotamia bellum gerens
a Sapore rege persarum victus est
et in ignobilem redactus servitu-
te. Nam quamdiu vixit rex ... eiusdem

provincie pedem cervicibus eius
imponendo solitus erat equum
ascendere. hic in principio sui im-
perii multum est christianos persecutus
et multus sanguis sanctorum est
effusus. Passus est Cyprianus mar-
tir et lucius papa. Galienus vero
postea rempublicam laudabiliter
regens post in lasciviam resolutus
deteriorata republica fraude au-
reli ducis sui occisus est. hic non
fuit imperator sub quo passus est
beatus Sixtus et laurencius
Decius quidem a valeriano
et galieno in imperatorem
creatus est, sed non fuit im-
perator. et dictus est decius iunior
et ab isto sanctus Syxtus et beatus
laurencius et beatus ypolitus
passi sunt sub persecucione valeri-
ani. Paulus primus heremita here-
mum intravit. Cuius sanctitatem
plurimi postea secuntur. hic
persecutorem christianorum templa sol
Claudius regnavit / edificavit cc. lxx°.
a. i. m. viii. Iste gothos
ylliricam macedoniam
devastantes consupat. et victis
alemannis morbo interiit.
Aurelius regnavit annis v. cc. lxx°.
Iste persecucionem faciens
christianis fulmine corripitur
sed non moritur. hic dacus in bello
potens. quique Gothos strenue
vicit. hic primus apud romanos
dyadema capitis imposuit ge-
mmis. hic muris validioribus
urbem cinxit. Templum solis
edificavit. in quo multa auri
gemmarumque posuit. Portine
carnis usum instituit. hic ad
gallias veniens crudelia edicta

edidit contra xpianos zenonis
demens sanctam columbam et
omnes xpianos interficeat. Alta
siodori multos martirio coronauit
Ciuitatem gallie que Gene-
drebatur nomine suo Aureliana
vocauit. occiditur a filiis suis fran-
do et inter diuos est relatus. hic
nichil dignum egit.

ccLxxvi Tacitus regnauit anno uno mensibus vi. Iste fuit
egregius prudens et lar-
gus. Nichil tamen potuit
ostendere morte preuentus.

Probus regnauit annis vi mensibus iiii
ccLxxix Iste duos reges vicit. Ma-
No de manicheis nicheus hereticus hic
surrexit. hic fuit perses genere
acer ingenio moribus barbarus
manes primo dictus postea a
mania manicheus quia hic asse-
rebat duo esse principia unum
boni et aliud mali, unum lucis
et aliud tenebrarum, et multos
sui erroris reliquit fautores. Ex
hiis imperator apud Sirmiam
necatus est militari tumultu

ccLxxx Florianus regnauit annis ii. hic
in mansa bona dicitur mortu-
us nichil dignum fecit
ccLxxxii Carus cum filiis suis Ca-
rino et numeriano regnauit
annis ii. Iste in omnibus malus per-
uo flumine interiit cum filiis.

Duo persecutores xpianorum unus
in oriente alter in occidente xx durant annis

No. Dyocletianus et Maxi-
mianus v annis xx. hic
Dyocletianus obstinatus
diuinis libris adustis xpianos
in toto orbe persequitur x annis.
Iste primus gemmas vestibus
et calciamentis iussit inseri cum
omnes retro principes sola purpura
vterentur. Tandem veneno pe-
riit et hic oriundus de dalma-
cia maximianum quedam cesarem
fecit mittens in Gallias contra
populum rusticanum qui manu col-
lecta Romano se opponebat
imperio, quos idem compescuit
Sed in ipso itinere thebea legio
cum beato Mauricio preerat cum
sacrificare ydolis nollet a prefa-
to maximiano sedunio gallie
loco agauno pro xpo libenter occu-
buit. Interim dyocletianus in
oriente, maximianus in occiden-
te iusserunt basilicas ecclesias et
interficia xpianos, que persecucio fere
omnibus anterioribus durior
erat. Nam per x annos durauit
parijs edictis iubentur diuine
legis libri comburi, ecclesie vbique
diruuntur, et placita ecclesiarum te-nu-
dari, et generaliter non etas non
sexus non condicio excipitur qui
non sacrificantes trucidentur
Tunc in urbe Gayo papa martirio
coronato Marcellinus eligitur.
Cuius tempore tanta ius persecucionis
efferbuit, ut infra xxx dies xvii
milia promiscui sexus per diuer-
sas prouincias martirio coronantur
Ita ut et ipse Marcellinus papa
timore ductus ydolis ymolaret
Sed per penitentiam rediens se ipsum de
papatu deponens a dyocletiano
martirio coronatur. Ipse dyocletiani
iiii coronati ictibus plumbatarum
vsque ad mortem cesi sunt. Horum
nomina cum primo reperiri non pos-
sent statutum est quod eorum nomina
sub nominibus aliorum v martirum
scilicet Claudij Nicostrati Castorij
Simphoriani et simplicij colerentur.

qui p[ost] duos annos a passione
petrorum m[arty]r[um] passi s[un]t. Eadem
persecutione passa e[st] in urbe Anas-
tasia v[ir]go Sebastianus Agnes
Lucia. Mediolanis vero Ger-
vasius et Prothasius. Agatha
virgo Gorgonius · quintinus et
Crisogonus. Eodem t[em]p[or]e ap[u]d
Egeam passi s[un]t Cosmas et Da-
mianus uno die mundo et celo
spiritu et carne gemelli. Apud
Frigiam tota civitas una xpiano-
rum undique ne fugere possent
circumdata cum omnibus concre-
mata e[st]. In Britania que et anglia
tunc pene tota xpianitas deleta e[st].
Tunc passus e[st] Georgius mar-
tir. Eodem t[em]p[or]e cum dyoclecian[us]
sanctam Luciam Rome p[ro] fide xpi verberibus
iuberet cruciari, tortor eius fact[us] e[st]
lapideus manu eius carnea re-
manente. Et ideo nomen loci illius
ad manum carneam usque hodie
d[icitu]r et e[st] arcus circa s[an]c[tu]m Martinum

cc x° Valerius · r · a · ii · cu[m] Con-
stantino et Licinio. Iste
Constantinus hyspaniam
sibi subiecit et filiam regis Bri-
tanie Helenam nomine accepit co-
cubinam. **No[ta] de Nativitate Consta-
tini magni et de duobus imperato-
ribus.** De qua genuit Consta[n]-
tinum magnum, qui tandem Ebora-
ci in Britania obiit. Et Constan-
tinum filium suum de Concu-
bina generatum imperatorem Galla-
rum reliquit, qui factus imperator
civibus et concivibus et omnibus
acceptus fuit, veniensque Romam
contra Maxentium qui Romam
fecerat imperatorem, qui adeo ple-
nus viciis fuit quod nullum vicium
ipsum effugeret. In signo cruc[is]

quod sibi consilium fiat in visione di-
cat. Sub isto Maxentio passa e[st]
b[ea]ta Katherina. **passa e[st] s[an]c[t]a v[ir]go Katherina** cc xi°

Constantinus
imperator · x · a · xxx · an · r ·
d[ies] xi · hic magnus dictus
effectus e[st] xpianus et licentiam dedit
xpianis congregandi · et basilicas in
honore ihu xpi construi fecit. Huius
t[em]p[or]ibus heresis arriana oritur. **heresis arriana dampnatur**
Nicenumque concilium a Constan-
tino ad condempnandam hanc here-
sim congregatur. ccc xviii episcoporum
in quo concilio beatus Nicolaus
mirreorum episcopus legitur affuisse. Do-
natistarum scisma oritur a quo-
dam donato afro qui gradus mo-
ritatis ponebat in personis. Iste
devictis Maxentio Licinio et Se-
vero imperatoribus a Silvestro
papa cum mundande lepre baptizatus e[st]
unde omnes imperiales dignita-
tes pape contulit, et ipse in Consta[n]-
tinopolim transivit. Constantinus
autem in extremo vite sue ab Euse-
bio Nicomediensi episcopo rebaptizatus
et in arrianum dogma prolapsus
quidam scripserunt. Sed de hoc de
Constantino mendose d[icitu]r, quia beatus
Gregorius in Registro cum loquitur Mau-
ricio cum bone memorie appellavit.
Et in hystoria tripertita eius opera
atque acta bona inveniuntur. Nam
et orientalis ecclesia Constantinum sanctorum
cathalogo connumerat et festum de ipso
agit xxi die Maii, et super p[re]b[et] omni[um]
ipsum beatus Ambrosius magni
merita apud deum dicit, quia impera-
tor viam fidei et devotionis reliquit
principibus. Sed ea que mendose
de premisso Constantino dicta sunt
de Constantino filio eius omnia
vera esse inveniuntur. Non enim velis-

i. deuocionem

unile e tante deuocionis princeps
sit despexisse ut baptismum quem
a beato Siluestro susceperat, per quam
se et corporaliter a lepra, et spiritualiter
a peccato mundatum cognouerat
et ipsum xpm in baptismo se vidis-
se protestatus fuit, sic viliter ut
rebaptizaretur contempsisset, verum
ipse peccuniam quam habuit ad
cultum xpi religionem et pecuniam
quam habuit ad clerum reuere-
nciam creditur hec ab aduersariis
fidei fictum esse. Nam in tantum cultum
xpi dilexit ut mox baptizatus xpia-
norum ecclesias mandaret vbique
erigi. Ipse etiam in palacio suo
lateranensi, ad honorem ihesu xpi que

Rō.

nunc dicitur basilica saluatoris fun-
dauit, ut vniuersitas sciret nulla
in corde suo circa fidem xpi esse du-
bitacionem vel errores per tanta vesti-
gia remansisse, quam beatus Sil-
uester papa sollempniter consecrauit.
Que dedicacio usque hodie tamquam
prime ecclesie non solum rome, sed
eciam in circuitu in regionibus ce-
lebratur sollempniter. Cuius conse-
cracionis tempore ymago saluatoris
non opere humano sed diuino tunc

De ymagine diuinitus depicta

primum populo romano picta in muro
apparuit que manet usque hodie.
Et cum idem pontifex statuit
vbique in ecclesiis habere altaria la-
pidea in predicta ecclesia non erexit
altare lapideum sed ligneum an-
tiquum stabiliuit. Est enim illud
altare in quo beatus Petrus et alii
sui successores usque ad tempora Siluestri
dicuntur celebrasse. Tunc enim
seuiente persecucione ecclesia non erant
Episcopalis in vrbe stacio sed vbique po-
terant siue in criptis siue in cancellis
siue in domibus sicud illud virorum
aut mulierum missam celebra-
bant super illud altare ligneum
quod erat concauum velud archa
habens .iiii.or circulos in angulis
per quos .iiii.or presbiteri ad locum cele-
bracionis deferebant, et ob re-
uerenciam beati petri et aliorum
successorum pontificum statuit Siluester
ut nullus nisi romanus pontifex
super illud celebret, quod usque ho-
die tenetur, sed intra ipsam depo-
sita mensa nullus celebrat nisi
summus pontifex, que mensa de-
ponitur in cena domini et non re-
ponitur nisi in Sabbato post baptismum.
Constantinus autem Nicomedie
moritur, et paulum ante cometes
magnus apparuit, manifeste in-
dicans mortem eius. Hic arrianus
factus persequitur xpianos

Constantinus cum Constancio
et Constante fratribus impera-
uit annis xxiiii. hii filii
Constantini magni fuerunt.
Hiis fratribus dimicantibus racione ui-
res consumuntur, post quam solus Consta-
cius triumphans imperium obtinuit
et xpianus fuit quem duces constanci
fratris sui peremerunt, et deinde im-
perio assumpto Constancius
arrianus factus est, et toto orbe per-
sequitur xpianos. Cuius eciam fauore
fretus arrius dum Constantinopoli
ad ecclesiam pergeret aduersus xpianos
dimicaturus de fide ducentes
per forum constantini ad necessitatem
ventris viscera eius repente simul
cum vita sunt effusa. Donatus arte
gramatice scriptor et preceptor Ieronimi
illustris habetur. Anthonius monachus
moritur. Ossa beati petri apostoli

Andree et beati luce evangelistarum co-
stantinopoli deferuntur qui hic
persecutus defensores fidei Alexan-
drinum Anastasium Eusebium
vercellensem et hylarium qui
postea revocati sunt. Dyonisius
autem mediolanensis et paulinus
treverensis in exilio obierunt
Huius Constantini timore
Julianus apostata ne occideretur
ab ipso fit monachus. Fuit enim
Nepos Constantini magni de
fratre eius procreatus. Unde cum iam
Constancius fratrem Juliani occi-
disset Julianus timens ne idem
sibi faceret primum monachus fuit
deinde fugiens per diversas pro-
vincias magos et ariolos si
imperator fieri posset requisivit
Cui cum quodam mago mediante
demon respondisset accepto ab ipso
fidei christiane renunciacionem impe-
rium futurum imperatorem predixit quod post-
ea factum est. Julianus apostota

ccc lxii — Sanctus Martinus.

Julianus regnavit a. ii. m. v-
iii. Hic Julianus apostota
fuit. Huius tempore beatus Martinus
relicta milicia floruit. Iste ne-
pos Constantini fuit qui tamen im-
perium corrupuit ut eos christiana
religione dimitteret. Hic tamen
in secularibus quam in divinis libris
eruditus a fide et a vita declinavit
monastica. Qui a Constancio ce-
sare fratre suo capitaneus vel magister
militum contra gallos et alemman-
nos missus ipsos subiecit. Et e-
latus contra Constancium
augustum se erexit. Post mor-
tem autem Constancii factus augustus
christianos primo cepit honoribus ip-
sos privans. Primo quidem eos
alliciens honoribus et blandi-
ciis. Deinde tormentis ad ydola-
triam. Deinde varia edicta contra
christianos statuit. et tunc multi martirio
sunt coronati. Inter quos Johannes et
paulus constancie Constantini
magni filie cubicularii. Item
Cyrillus dyaconus et multi
alii in terra marique perempti sunt
Ipse etiam licenciam dedit iudeis
templum iersolimis reedifi-
candi. Qui ex omnibus partibus
congregati quod magnis laboribus
construxerant per terremotum fun-
ditus destructo et locum eorum opus
deseruerunt. Cum vero contra
persas ad bellandum processisset
transiens per cesaream capadocie
multa obprobria beato Basilio il-
lius civitatis episcopo et christianis et
comminationes futuras inferens
beatus Basilius orans et ieiunans
cum christianis vidit beatum Mercu-
rium militem precipiente beata
virgine dudum ante mortuum quo-
dam sepultum. ut se et suum fi-
lium vindicaret exire. Quod et
factum est. et blasphemans cla-
mavit vicisti nazarene vicisti

Jovinianus regnavit an. i. Iste — ccc lxv
christianus fuit et cum rege per-
sarum sed sopore corruptus.
Juliani sepeliret sic constituit

Valentinianus cum fratre va- — christianus fuit ccc lxv
lente regnavit a. xi. et de Cy-
balensi panonia natus
Hic sub Juliano augusto cum fide
christianitatis magna gereret et scu-
tariorum tribunus esset. man-
dato accepto sacrilegi imperatoris

aut ymolare ydolis aut mili-
cia cedere / miliciam sponte dimi-
sit / ꝟ paulo pꝰ iuliano mortuo
iouinianoqꝫ mortuo q̄ p note
xͥ dimisit tribunatū pꝯsecutor
succedens / accepit imperiū / hic
Saxones gente in littoribꝰ occe-
ani virtute ⁊ agilitate terribi-
les romanis subiugauit. Hic a-
no imperij sui xi cum sarmate
sese p pannoniam diffudissent
castaqꝫ vastarent / dum bellum adū
sus eos pararet apud opidum
Brigonensem subito fluxu
sanguinis expirauit ¶ ffuit autē
hic imperator egregius / vultu deco-
rus sollers ingenio sermone
cautissimus q̄ꝗ ad loquendum
paruus / hic fratrem suum valētem
q̄ pꝰ cum filio suo valentiniano
imperauit iiijᵒʳ annis volētes
psequi xp̄ianos eo q̄ arrianus
erat tpe quo vixit compescuit / hꝰ
valentiniani tpe ⁊ hortatu btī
Ambrosius factus est epūs medio-
lanen hic tres impres regnār

cc lxxvi°

Valens cū gra- rome
ciano et valentiniano
r · a · iiij · Isti tres impa-
tores dignitates rome optie
tenuerunt ⁊ actus gloσos ro-
me fecerunt / hoc tpe claruit
Ambrosius mediolan̄ ¶ Anno
imperij valentis tercio q̄ impa-
uit Constātinoꝉ· iiijᵒʳ gentes
sciate · i · Gothi · ypogoti · Gippe-
des ⁊ wandali vnam linguam
hītes nomine tantum diuersi
subpticio agmine danubiū tra-
sierunt / hic valens arrianus
effectus et multas xp̄ianis psecu-
tiones faciens a Gothis i bel-

lo pemptus est hic legē dede-
rat ut monachi militarent
nolentes vero militare fustibus
ad mortem cederentur hic bonus
xp̄ianus · ytalia cessat ab heresi

ccc

Gracianus cū valentinia-
no fr̄e et Theodosio · r · a ·
vj · Per idem tempus xp̄ia-
norum templa iubente theo-
dosio destructa reparant ¶ hic gra-
cianus cū inestimabile milia
hostium contra se cernēt apud
argentina opidum alemanie
fretus xͥ potencia omnes deui-
cit Ita plusquā xxxᵗᵃ milia ale-
mannorum interemit / et hec illi
cultura verē fidei xp̄iane contulit
Ita cū hucusqꝫ ad ipius tpa
ytalia heresi arriana languerēt
ad veram fidem eam hic reduxit
¶ ffuit ecia gracianus litteris instruc-
tus · ꝑcius cibi ⁊ sompni / ac li-
bidinis victor / cunctisqꝫ bonis
plenus obijt rome · hic fuit xp̄ia-
nissimus imperator · translacio fit
noui et veteris testamenti

ccc xvii

Theodosius cum valenti-
niano · r · ā · xi · huiꝰ tpe
ingens scisma fuit iter
Iudeos ⁊ paganos / hic destruxit
templa ydolorum / Sub isto trans-
tulit Ieronimꝰ vetus et nouū
testamentū / Ambrosius pꝰ hyla-
rium ympnos composuit / Ar-
senius rome claret monachus fc̄s
ex senatore / Augustinꝰ cū eēt
manicheus ad fidē conuertitur
Iste xp̄ianissimꝰ imperator fuit
hostes suos nō tm̄ ferro vel mil-
titudine ꝟ ieiunio confisus et orōe
psternauit hic ppt virtutē pfectē
ecc̄e a barbaris summe diligeba-

d. m.

Vn multe gentes ad ipsius in-
ductum relictis erroribus et
ydolis ad xpm sunt conuerse
Hic orientis et occidentis partes
pacifice possidens apud mediola-
num est defunctus / Cuius corpus
eodem anno in Constantinopoli
est translatum / Fuit autem hic
Theodosius propagator reipublice
moribus et corpore Troyano simi-
lis uictoris et communis et solo ha-
bitu se deferre putans a ceteris in
omnes honorificus uerum effu-
sior est in bonos Hic est similis
Troiano in moribus

xx

Archadius et honorius r.
a. xiii. Huius temporibus do-
natus episcopus clarus hic
Qui draconem ingentem conspu-
ens in ore ipsius necauit quam
iiii iuga boum ad locum incen-
dii uix trahere potuerunt ne ae-
rem putrido eius cadauere cor-
rumperet. Per idem tempus corpora
sanctorum abacuk et michee prophe-
tarum produntur. Augustinus
quoque episcopus doctrina et sapientia clarauit /
Huius tempore priscillaniste et pelagius
heretici fuerunt. Hic Archadius
fuit filius theodosii magne
uirtutis et prudentie homo. Huius
tempore Albericus rex Gothorum
ex affrica ueniens ytaliam
intrauit / cepit romam et igne
ferroque uastauit. dato prius pre-
cepto illos qui in sacro loco pa-
tuerunt i. basilicas apostolorum Petri et
Pauli se reciperent securos esse
Deinde per Apuliam et Cala-
briam in affricam properantes.
Albericus subita morte apud
Consentium defunctus est

Gothi uero casentinum amnem diuer-
tentes albericum in medio alueo
cum multis opibus sepelierunt
amnem post in proprio meatu reddentes
regem artalfum alberici nepo-
tem constituentes romam redeunt
et si quid residuum fuit more
consumunt locustarum / Eo tempore cla-
rissima urbis loca fulminibus
diruta sunt que ab hostibus combu-
ri nequibant. Post Gothi de urbe
recedentes Gallam theodosii fi-
liam sororem archadii et honorii
secum auferunt / quam sibi astulfus
matrimonio copulauit. qui post rei-
publice multum utilis fuit et
necessaria Astulphus

ccc x

Honorius cum theodosio
minore fratris filio imperat
annis xv. Huius temporibus
Gothi romam ceperunt / wandali
quoque hyspanias et gallias occupat
et uastat. et radagaisus rex gotho-
rum a romanis occiditur. Hoc tempore
pelagius aduersus xpi gratiam er-
roris sui dogma predicat / ad cuius

Pelagius heretic

dampnacionem apud carthaginem
cc. xiiii episcoporum Concilium congre-
gatur. Hoc tempore Cirillus alexandri-
nus episcopus claruit. Hic honorius
filius theodosii et frater archadii
fuit. Huius tempore heraclianus co-
mes cum tribus milibus et septingentis
nauibus ex affrica romam te-
dens occursu Comitis Constan-
cii quem honorius bellis preferrerat
sic contriuit ut solus capta na-
ui karthaginem rediret / ibique
peremptus est. His diebus papa
ente honorio fauente Constancio
populus apud affricam hereticis
pax ecclesie redditur. Tunc apud

Augustinus floruit

Hypponam floret augustinus

episcopus quibus eius temporibus apud beth
Johannes moritur — leem palestine beatus johannes xci
etatis sue anno migrauit ad xpm.
Fuit sane honorius moribus et
religione patri suo theodosio similis
Cuius temporibus eius bella mul
ta surrexerant tamen nullo uel mo
dico sanguine sunt sedata, hec cle
mentia honorii qui cunctis prom
nebat faciente. Nam cum sibi diceret
cur rebelles non occideret, inquit uti
nam michi possibile esset et mor
tuos suscitarem.

Anno cccc xxxv° — Theodosius iunior cum Va
lentiniano genero suo
imperauit annis xxvii. Hic
accepto imperio statim Valenti
nianum amite sue filium cesarem
fecit. Genus wandalorum ab his
paniis ad affricam transit et
vastat, ubique fidem catholicam
arriana subuertunt impietate.
Per idem tempus Nestorius Con
stantinopolitanus episcopus sue perfidie mo
litur errorem confirmare, quem
ephesina synodus congregata eius
impia dogmata condempnauit.
Dyabolus decepit iudeos — Hoc tempore dyabolus in creta in specie
moysi apparens dum iudeos ad
terram promissionis per mare sicco
pede promittit se perducturum pluri
mos occidit, et qui euaserunt ad
christi gratiam sunt conuersi. Isto tempore in
stitutum est festum sancti petri ad
uincula propter eudoxiam uxorem
cesaris. Hic theodosius archadii
filius orientale regebat impe
rium cum mortuo honorio valenti
nianum amite sue filium in im
perium occidentis ordinauit trans
misit. Hoc tempore Gotefridus rex
wandalorum de hyspania in Affricam

veniens pene totam ferro flammis
et rapinis crudelissime deuasta
uit. Sub hac turbine beatissimus
Augustinus lxxvi° etatis sue anno et
episcopatus xxxv° migrauit ad xpm.
Theodosius vero apud Constan
tinopolim morbo correptus mo
ritur ubique sepultus est. Eodem
tempore rex hunnorum atyla dum cum
fratre suo bela regnum media pano
niam daciamque gubernarent
belam germanum suum ut solus regnaret
ipse regem occidit. Fultus itaque
fortissimarum gentium quas sibi
subiugauerat presidio ad demo
liendum romanum imperium conten
dunt, et fuerunt cum romanis bur
gundi franci saxones et pene
totus populus occidentis conuenerunt
in aldinia, et primum quendam regem bur
gundie occurrente sibi prostrauit
deinde in bello tam acriter pugna
tum est qualiter uix unquam ante
inuenitur in aliqua historia. Occisi
sunt ante congressum utriusque partis c lxxx
milia hominum, tantusque sanguinis
effusus est ut quasi in effluebat riuu
lus de sanguine torrens effectus
trahebat secum cadauera mortuorum.
Sed attyla tamquam uictus pano
niam rediit et maiorem exercitum
colligens cum furore ytaliam
intrauit, et primum aquileiam ca
piens omnes ciuitates occupa
uit. Tandem ad preces leonis pape
sanctissimi de ytalia recedens in pa
nonia moritur. In nocte vero mor
tis eius Marcianus imperator qui
tunc Constantinopolim morabatur
vidit sompnium, arcum scilicet
fractum quo hec intelliges cum mor

tium. Valentinianus autem ge
ner Theodosii post mortem Theodosi
um ad occidentales partes cesar
missus et de consensu tocius
ytalie imperator efficitur, et post de
cretum Theodosii augustus ap
pellatus est. Septem dormientes (*7 dormientes*)
fratres sub Decio tormentati cum de
clinantes tortorum seuiciam
in quadam spelunca se recepis
sent et ibidem post orationem obdor
missent speluncam decius ob
struxerat. Tempore vero Theodosii di
uinitus a sompno surgunt et
assita fide resurrectionis coram
Theodosio imperatore quam quedam
heretici tunc exorti negabant recep
ptate imperatore, et multis aliis
presidibus obdormiunt. Sub hoc
imperatore hunni siue wandali vas
Marcianus. tat galliam
et valentinianus r. a. d.
vii. Calcedonense conciliu-
um agitur, ubi eutices cum
diescoro condempnatur. Huius
imperii anno vi. Theodricus
rex Gothorum cum ingenti co
mitatu hyspaniam ingreditur.
Orta cenosena claret pisis.
Ab isto patitur xi milia virgines
apud Coloniam. Iste Marcia
nus apud Constantinopolim moritur
per conspiracionem suorum contra
eum. Tunc etiam Colonia agrip
pina et omnes ciuitates sup
remo necnon parisius et pene
omnes ciuitates gallie ab hu
nis siue wandalis capte sunt et
destructe. Et multa alia mala
facta sunt. Heresis acepha
lorum viget

Leo primus r. a. d. xvii. Alex- (*tat Rom°*)
andria et egiptus errore
dyescori heretica languens
in mundo repleta spiritu canina
rabie latrat. Per idem tempus
apparuit heresis acephalorum
calcedonense concilium impugna
cium. Hoc tempore Leo omnes yma- (*ymagines cremat*)
gines quas in urbe romana
reperit Constantinopolim deportauit
et ibi omnes igne cremauit.
Sub hoc heliseus propheta translatus
in Alexandriam, et corpus beati
Marci Venetiis. Iste Leonis
tempore quidam augustinus ruthenus
genere cum ruthenis veniens
in ytaliam ticino et omnino
ferro et igne perempta oreste
captiuum sua licencia decollauit.
Augustus vero qui imperium presumpserat
octauiane cum tamen v. mensibus rem
publicam gubernasset, videns quod
Odonacer totam ytaliam occu
pauerit magno metu perteritus
sponte purpuram abiciens
imperialem deposuit maiestatem.
Et sic Odonacer urbem Romanam
ingressus tocius ytalie regnum
habuit. Quod tamen per annos xiiii
nullo inquietante gubernasset.
Ab orientis partibus adueniens
Theodricus rex Gothorum ytal-
iam possessurus intrauit. Et
per idem tempus sanctus Mamertinus
viennensis episcopus claruit qui tres
dies rogacionum ante ascensionem
domini statuit ieiunare. Floru-
it etiam hiis temporibus agitantibus
beati Leonis tempore nouimus quod apud

regni ytalie sctus e doctrina
et miraculis gloriosus ubi et ho=
norifice sepelitur. Hoc tpe agi=
mundus rex lombardorum
cu adhuc eet in pannonia cu
sius septe pueros inx piscina
aque quos quedam meretrix
vno ptu ediderat ad necandum
piecerat casu reperit. Cumqz
volens scire qd eet in equo re
sidens et lanceam quam gesta
bat revolueret vnus ex puris
hastam regis manu tenuit qd
rex annuens magnu eu futuru
pnuncians cum diligentia educa
ri fecit. Qui pq ppt nimiam p
bitatem in regem electus mul=
ta felicitate lombardos guber=
nauit.

cccc lxxx

Zeno imperauit annis xv.
vii. Hic fecit leges mil
tares. Leone augusti fi
lium interfice querens et p eo
uice eius alium simil figure
obtulit. pruncqz leonem occulte
clericum fecit. Qui et in clerica
tu usqz ad tpa iustini vixit.
Per idem tempus corpus bti
Barnabe apli et ewangeliu sci
Mathei eius stilo scriptum ipso
reuelante inuentum e. Iste ze=
no cum Gothis fedus pacis
fecit. Theodoricus puer a
patre suo zenoni imperatori in ob
sidem datur. Qui theodoricus
cum xviii annos hrisset zeno
rei publice vtilitate pspiciens
misit illum cum Gothis ge
te sua in ytaliam qm adonac
occupata tenebat. Cum igit
Theodricus p bulgariam et pa
noniam in ytaliam venisset
et pq magnos labores no lo
ge ab aquileya in pastinis ve=
ronensis se et suos paululu re
creasset adonac cum totius yta
lie viribus ipm ibidem inuadens
contritus e penitus a theod'
co. qui adonac cum paucis fugi
ens roma dum a ppl'o urbem
no fuisset pmissus intrare ra
uenne se recepit. quem theodric
pq trium annorum obsidione
peremit. et roma veniens cu
gaudio e receptus. Post theo
dricus omnia quiete tenens regis
francorum filiam duxit vxorem.
Hiis tpibus henricus rex affrice
arriana heresi maculatus pl'
quam ccc epis eccias claudit et
ipos in exilium in sardiniam
misit. Eodem tpe gens saxo
num pq multa et diuersa bella tota
insulam Britanie possedit.
Eo tpe scs Germanus altisiodorensis
ep'us et scus Lupus trecen
ad expellendam heresim pelagi
anam p ppam in Britaniam
diriguntur. Eodem tpe fulgencius
clarz fide et scia. Huius tpe ecclie
catholice clauduntur in affrica

Anastasius imperauit a[nnis]
xxvii. Eo tpe trasmun
dus rex wandalorum
in Affrica catholicas ecclias clau
dit et c xx epos in exilium in Sar
dinia mittit. Et p idem tpus
apud carthaginem olimpius qda
Ep's arrianus scam trinitatem
in balneis blasphemans trib
igneis iaculis angelo mittente
inuisibiliter e combustus. De
Epo arrianorum et de forma v[?]

borum in baptismo Barbas
epus quidam arrianus dum
contra fidei regulam quēdā bap
tizans cum dixit Baptizat te
Barrabas p filiū in nomine pris
& spūs sctī statim aqua q fuerat ad
baptizādum lata nusq̄ apparu
it / et aspiciens q baptizandus erat
abijt et iux morem fidei bap
suscepit q Hormizda ppa q Sy
macho successerat nuncios sol
lempnes in Constantinopol
dirigens monuit ut ab heresi
arriana impator discederet qui
non solum legatos audire sed
nec uidere volens subito diuino
iudicio perijt cum fulminis
ictu Regnauitq ta infeliciter
& diuersorum hostium vallatus
agminibus merens et gemens
nulla vindictam suorum audire
meruit inimicorum qr nec inta
seruat ecclesias hereticis fauens
catholicos psecutus est sicut hostes
Hic fuit impator xpianissimus
Iustinus rex annis ix. hic ar
dore fidei certabat ut hereticos
dissiparet / qd audiens theodricus
rex ytalie arrianus / mittit nun
cios Constantinopol ad Iusti
num Imperatore mandans q
n ecclesias hereticis restitueret ipe
tota ytaliam deuastaret Post
trāsimundum hyllericus wanda
lorum regnum suscepit Cum p
sacramenta transimundo astrictus
ne catholicos i regno suo consuleret
anteq regnum susciperet Epos
ab exilio reuocauit & ecclesias re
formauit / Hic iustinus xpianissi
mus impator statuit ut ecclesias
hereticorum ecclesie esset more ca
tholico consecrarent q cum yta
lia rex theodricus audisset sz ar
rianus / Johanne ppam & alios vi
ros consulares in Constantinopol
dirigens comminatus est / q n arria
nas ecclesias restitueret omnes xpia
nos gladio perimeret Qui a iusti
no honorifice suscepti ad preces ppe
et nunciorum compaciens ecclesias xpianorum
de ecclesijs arrianorum dissimula
uit Dum vero hij in itinere mora
rentur Theodricus rabie iniquitatis
stimulatus Boecium senatore
quem prius i exiliū relegauerat /
et alios viros catholicos gladio
trucidauit / Johanne vero ppaz cum
hijs q cū qbus fuerat psentes puis
redirent ad ipm impatore in
rauenna carcerali angustia pe
mit / Theodricus rex arrianus
in antrū vlcanii truditur Ez
hac eius crudelitate mox diuina
uersio diuina est secuta Nam no
nagesimo die post hoc facinus subi
ta morte defunctus est / Cuius
animam quidam vir sctus vidit p
Johanne ppam in ollam vlcanii
pici Ad hunc iustinum xpianissimum
misit hormizda venlis ppa in Con
stantinopol sctm Germanum Ca
puanum epm cum multis alijs
psonis p reuocatione epoz quos
Anastasius pfidus eiecerat quos
nuncios cum grandi leticia susce
pit clementissimus impator / Eo
dem tpe beata brigida virgo obijt
in scocia / Circa hoc tempus hil
dericus rex francie pp insolentē
et luxuriosam vitam de regno
expulsus a suis viii annis mansit
apud Basianum rege thuringorum

quo reuocato in suum dominium Ba-
sina uxor Basini regis thuringie
relicto viro suo secuta est hildericum
qui ipsam accipiens in uxorem genuit
ex ea Clodoueum qui baptizatus per
beatum Remigium xristianissimus
est effectus et francorum primo sociatus
¶ Hoc tempore omnis pulchritudo anthi-
ocene ciuitatis per terre motum est
contiminata Terremotus subuertit a-
d xxxvii Iustinianus ·r· a xxx ·tiochiam
vm | Hunc imperatorem agapitus
papa vir dei reuocauit ab errore eu-
tichetis. Hic leges condidit et consu-
mauit libros scilicet digestum et co-
dicem et instituta. Bellisarius patri-
us mirabiliter de persis triumpha-
uit qui de Iudea a Iustiniano missus
ad affricam, deleuit gentem wan-
dalorum ¶ Hoc tempore obsessa est roma
a gothis vno anno in circuitu sed
liberata est a Bellisario patricio. Ara-
tor romane ecclesie subdyaconus po-
eta mirabilis qui actus Apostolorum
metrice compilauit claruit ¶ Floret
floret priscianus priscianus gramaticus ¶ Hic iusti-
nianus abreuiauit legem romanorum
Huius temporibus sacra est mortalitas
apud constantinopolim quando dicta insti-
tuta est sollempnitas purificacionis
beate Marie que dicitur ypapanti domini
que ypanthese grece latine dicitur
obuiare ¶ Hoc tempore apud montem cassi-
num postquam solitariam et artam vitam
Beatus benedictus monte cassino deget. degebat beatus Benedictus. Huius Iusti-
niani temporibus respublica multum
prosperata est tam in oriente quam in occi-
dente. Et licet ipse esset circa libros et
leges intentus tamen bella vbique
prospere gessit, quia bellisarium patricium
ad ipsa bella constituit Nam per
quem persas mirabili victoria vicit

transiuit in Affricam contra
wandalos et ipsos Romano subie-
cit imperio Transiuitque in ytaliam
per Siciliam veniens Neapolim
Sed quia ciues propter Gothos qui inter eas d lxvi°
erant recipere noluerunt ipsos et
ciuitatem paucis diebus oppug-
nans cepit. Qui non solum in Go-
thos atrociter deseuit, sed et in ciues
Nulli enim sexui parcere voluit vel
etati, monasteriorum et clericorum atque
aliorum ecclesiarumque bona diri-
puit. Tandem cum ad vrbem ro-
manam appropinquaret Gothos qui intus
fuerunt nocturno tempore dimissis
portis apertis versus rauennam
fugauit. Sed illic se congregantes
bello campestri omnes victi sunt.
Bellisarius vero primus habita
victoria ad iustinianum in Con-
stantinopolim rediit regem Gothorum
secum ducens captiuum ¶ Eodem
tempore tanta fames fuit per ytaliam
totam quod matres comederent
carnes filiorum suorum ¶ Eodem
tempore floret cassiodorus senator
rauenne primo monachus sciencia et e-
loquio adornatus ¶ Hoc eciam tempore
beatus erculanus episcopus perusinus
a rege gothorum decollatur. Hic
iustinianus postquam mirificum
templum in Constantinopoli
ad honorem sancte Sophie construxit
idem defunctus in pace sepelitur
¶ Huius tempore iudei cum sarracenis
adunati omnes xristianos cesaree
palestine ciuitatis interfecerunt
Audiens hoc imperator, adamancium
quendam mittens in palestinam
grauem de his sumpsit vlcionem
Huius temporibus construitur cenobium beati
Mauricii sociorumque eius a Sig-
ismundo Burgundie per regem s-

filij sui quem de Consilio noviter
peremit. Hoc tempore Clodoneus
rex francorum xpianissimus a-
laricum regem Gothorum ar-
d lxvi° rianum apud Tholosam debel-
lauit. Iustinus imperauit a.
xi. Narses patricius postquam Iusti-
no augusto mittente regem
Gothorum in ytalia superauit
Sophie auguste Iustini coniu-
gis minis perterritus ad lom-
bardos se mutauit eosque in yta-
liam perduxit. Absolutum est
regnum ytalicum a iugo costantinopolitano.
Nam cum gens lombardorum
habitaret in pannonia Narses
cum albuine qui tunc fuit rex eo-
rum et cum Rothario successore
eius sic fecit sicut cronica que cenit Ger-
mani. et inierunt consilium quo
regnum ytalicum a iugo Constan-
tinopolitano et a Iustiniano im-
peratore et eius successoribus eripere
posset. quod et factum est. Et absolutum
est regnum ytalicum a iugo Con-
stantinopolitano et ab illo. Regnum
ytalie fit habitacio lombardorum.
Romani per patricium dominantur.
tempore Romam per patricios cepit
dominari et factum est regnum yta-
lie habitacio lombardorum. Cum
mediolano Ticino Brixia et per-
gamo depopulatis prius ibidem
cepit habitare. Post Rotharium
regnauit Gisulphus et Erbe-
rettus. Cui erberetto successit
lombundus et lumbrando suc-
cessit Berwaldus. et illius fi-
lius Romualdus sanctitate im-
perauit. Illis temporibus lombar-
di licet essent baptizati in Beneventum
colebant arbores et modo besti-
arum simulachrum uippere. a quo
errore vir sanctus beneventanus
episcopus ipsos retraxit. nam et arborem
quam colebant succidit. et simu-
lachrum vippere aureum in calicem
commutauit. Post in lombardorum
regno successit astulphus contra
quem venit rex pippinus qui fuerat
vocatus per papam sicut ostenditur de
agitur de pippino. Istius romani
di temporibus corpus beati Bartholomei · d (Bartholome9)
de India primo peruenit in insulam
Lippari. deinde in beneuentum est
translatum. Huius tempore armeni
fidem christi susceperunt. Eo tempore lombar-
di coma capitis tondunt et hec
a ceruice usque ad occipitium nude-
tes nudabant capillos a facie
usque ad os humeros demissos
habebant. vestimenta erat eis lar-
ga et longa et maxime linea
qualia frisones habere solent. cali-
ge vero erant eis dependentes
usque ad poblicem laqueis corri-
giarum hinc inde ligate. Iusti-
nus vero imperator qui fuit vir ka-
tholicus in maiori parte dies
suos finiuisset si ad Consilium
vxoris sue Narsem suum patrici-
um turbasset. Ex omni enim parte
bella Iustino insurrexerunt propter
Narses qui multum timebatur
recesserat cum ira a Iustino ad
lombardos. Gothi pagani con-
uertuntur
Tiberius regnauit annis vii. Tempore huius d·lxxviii°
lombardi ytaliam mag-
na manu ceperunt et de-
populati sunt eam Gothi qui erant
pagani et heretici conuersi sunt.
hic xpianissimus et in pauperes
pyssimus thezauros palacij

paupibus erogabat. et cu ipm
augusta eo q omnes thezauros
paupibus erogaret tamq dissi-
patore republice arguebat ri-
dit Confido in domino q fisto
nro no deerit pecunia si de hijs
q dns nob contulit elimas faci-
thezauros i celo coportemus. et
cu transiret p quodda palatiu
impiale vidit in pauimeto tabu-
lam marmorea in qua crux erat
sculpta. Cumq illam tabula
iussiss levari dicens indigne
crucem domini pedibus conculcari
q i pectoribus et i frontibus
hominu debet ee. apparuit sub il-
la alia tabula eodem mo signa-
ta. cumq et illam levari iussis-
s apparuit et tcia tabula con-
similis et cum impator admira-
ns et illam levari fecisset inuenit
illic thezaurum copiosum que
distribuens i pate sepelitur

de gregorio.
Gregorius magnus floret
Tiuuam dm uicit

Mauricius imparuit a. xx.
Eo tpe btus gg9 mag-
nus claruit. Hic fuit
vir catholicus et republice sa-
lutilis. q psas armenianq pluri-
mendijs z captiuitate hom p°
imperij sui anno p psem suum
debellauit. Eo tpe in saphat no
longe a ihrlm tunica domini in
consutilis inuenta e ab qns pz
Gregorio anthioceno et Thoma
ihrlimitano delata i archa mar-
morea i ihrlm. Huius tpe btus
gg9 archidiaconus in ppam est
electus. Anno xiiij Mauricij btus
gg9 misit in angliam Augustinu
monachum p conuersione saxonum
q de nouo britaniam intrauerat
Na britones adhuc gnaleses
remanserant a belutio ppa dui
antea fuerunt sb xpiam. Tade
impator Mauricius cu bto ggo
plurimu discordabat adeo q
ut p9 multas detractões quas
ipe faciebat ca morte ei mina-
retur. Apparuit aut cu rome
qdam vir i monastico habitu eua-
ginatum gladium hns p ciuita-
te transeundo et clamans cito
anno Mauricium gladio perimendu
Sed impator perpres de malis
suis penituit p se et p alios de
minu orans ut hanc suam re-
uocaret. His gestis audiuit in
sompnis vocem dicetez sibi Vis
ut hic pcam t. uel in futuro uindi-
cio Rndit Amator misericors deus
h' michi redde malum meum. et
i futuro pcas. P9 h Mauricius
in oriete constitutus cum mili-
tes suos a rapinis et furtis cohi-
beret. nec tn eis stipendia co suecta
consueta daret milites prouocati
foca sup se cont Mauricium in
cesare creauerunt. quo audito
Mauricius in insulam quadam
fugit. Ibiq cum uxore z duobus
filijs interemptus e. Hic primus
ex gente grecorum rono psedit im-
perio. Huius tpibus apud saco-
nia mulier pepit infante sine
oclis sine brachijs z manibus
a lumbis infra erat qsi cauda
pisces. In Nilo eu flumine apud
insulam deltham syrenes i spe
viri et mulieres ab omnu rono
visi st a mane usq ad meridie
Hc tpe Johes alexandrinus epc
q ob omniam in xo paupes pieta-
te elemosinarius e dictus. ihrlm
Phocas imparuit. a. capitur
viij. Iste condicone militaris
impator effcto Mauricio aug'to

nobilem et multos occidit, plu-
ra quoque grauissima aduersus regem
persarum gessit a quibus Romani
fortiter debellati plurimas prouin-
cias et ipsam etiam Iherusalem per-
diderunt. Hic concessit beato Boni- *Pantheon consecratur*
facio pape iiii^to templum quod Pan-
theon dicebatur ut conferret in ho-
nore beate virginis et omnium sanctorum.
Priscus autem phoce homicidia
non sustinens ad eraclium in affri-
cam mittit ut filium suum Era-
clium contra phocam mittat
quod et factum est. Nam eraclius nauigio
veniens et phocam vicit eique suc-
cessit. *Iherusalem vastatur lignum crucis
deducitur populus captiuatur.*

de xpo Eraclius cum Constantio
filio suo nauigio veniens
imperauit annos xxxi. Huius
tempore Sisibutus gothorum glo-
riosissimus princeps plurimas
romanorum ciuitates sibi rebellan-
tes subiecit et Iudeos regni sui
subditos ad fidem christi conuertit.
Tercio anno imperii huius Era-
clii cosdra persarum rex multas
partes reipublice romanorum cepit de-
uastare Iherusalemque et alia sancta loca
succendit et a pprorum captiuitas (?)
copias vna cum patriarcha Zach-
aria et precioso ligno crucis in per-
sidem duxit. Anno autem Era-
clii xxi^o cosdra persarum rex inter-
fectus est ab eraclio et lignum crucis a cap-
tiuitate liberatus est et crucem sanctam
recte reductus est. Eodem tempore Macho- *Machometus surrexit*
metus propheta sarracenorum surrexit.
Fuit autem magus et quia fuit epi-
lenticus ne hoc paperet dicebat
se tunc loqui cum angelo Gabriele. Cade-
bat et de principatu latronum per-
uenit ad regnum. A quodam cle-
rico Sergio nomine apostata ad
decipiendum populum informabatur.
Sed eraclius deuicta perside cum gloria
residens rediens Zacharia patri-
archam et omnem populum christianum cap-
tiuum urbem reduxit et sanctam crucem
quam a Cosdra receperat portabat or-
natus regio stemate, dumque per portam
per quam christus baiulans sibi crucem
ad passionem exiuit vellet intrare,
porta diuinitus clauditur et eique
humiliato iterum ad intrandum
aperitur, et sic cruce relata celebri-
tate Exaltacionis primus instituit *Festum crucis instituitur*
fieri annuatim. Hoc tempore floret
Ysidorus successor beati Leandri episcopi *Ysidorus floret*
hyspalensis. Hic vir eruditissimus
librum dyalogorum et ethymo-
logiarum composuit et Cronicam
a tempore beati Ieronimi usque ad obitum
suum conscripsit. His temporibus floruit *Gallus*
beatus Gallus abbas in alemannia
discipulus beati Columbani. Anno
nono imperii eraclii xv. sarraceni
qui hactenus sub regno persarum
fuerant eraclius deuictos romano
imperio restituit. Hoc tempore Mach-
ometus princeps sarracenorum mo-
ritur, post quem Elyer principatur.
Eraclius autem cum esset astronomus
vidit de astris regnum suum a cir-
cumcisa gente esse vastandum, pre-
cepit regi francorum ut omnes iudeos
in suo regno preciperet baptizari
quod et factum est. Verum post inter Ro-
manos et sarracenos bellum impla-
cabile oritur adeo quod Eraclius ti-
mens de cruce domini ipsam de
Iherusalem in Constantinopolim detulit. Cuius
post magna per annum domini dc. xx-
xv... ad instanciam karissimi regis

sanctorum ludwica parisius e translata. Eo tpe sca aurea claret quã scs elegius in mon° qd ipe fundauerat parisius pfecit. Anno Eraclii xxviii Sarracenim q sibi rebellauerat destructa Iersima athiochiam capiunt. Deinde eracli9 ydropicus effectus moritur monothellitarum heresi maculatus q negabat i xpo duas fuisse voluntates.

hẽs monothellitarum

Eraclius maculat heresi

Ita quoque crucem domini in Ierlm ptinebat i ptibus illis fuerat commoratus, et cum patriarcha iacobitarum de fide disceptans ab ipso decipitur.

hẽs Iacobitarum

Iacobite vero sunt xpiani quos btus Iacobus ad fidem conuertit sz male de fide senciunt. Dicunt enim xpm de virgine natum et i celum ascendisse, sz deum nequaquam fuisse. Hui9 tpe regnum psarum qd virtute sua contriuerat iugum a romanis tulit a Sarracenis e deuictum, nam arabes pulso rege eorum hormizda usqz in pns possiderunt eos. Tempe h' Sisebutus rex Gothorum in hyspania multas ciuitates quas rom tenebant vi occupauit, et ab illo tpe vbiqz i orbe terrarum incepit desistere irrecuperabilit imperium romanorum nunc. Hic hereticus fuit / Martinum papam interfecit ornatu ciuitatis asportauit.

dc xliii°

Constantinus in ytalia cũ yradona fr'e suo r. a. xxvii. Iste filius eraclii i Sicilia interfectus e, ab hoc plurima ps reipub. desolata e a Sarracenis. Pessimus enim i omnibus fuit. Ita martinum papam inficit insup denies roma deposuit qd qd erat ad ornatum ciuitatis et asportauit secum in Siciliam. Anno scoto Sarracenum affrica occupat. Hic Constantinus a Paulo Constantinopolitano Epo deceptus exposuit typum contra fidẽ catholicam, nec vnã nec duas voluntates nec operaciones in xpo ee confitendas. Et ob hoc Martinus ppa concilium faciens c epor anathematizauit hereticos Cyrum et Sergium et Paulum pntis erroris inventores. Hac de cã ppa Martinus de consilio constantini capitur et tandem Chersone vbi et Scus clemens ppa relegatus i exilium fuerat moritur. Eodemqz tpe scs yodocus regis britanie filius regno et mundo relicto heremita fcus in pago pontiuo requieuit in xpo. Hic Constantinus imperator multos orthodoxorum verberibus et exiliis condempnauit, eo qd heresi sue nollent acquiescere. Et ideo cum apd Constantinopoli pene oibus eet exosus in ytaliam nauigauit volens ipam eripe de manibus lombardorum et illic resideret. Et cum ad beneuentanos fines accessisset Crowaldus eiusdem prouincie dux ipius exercitum debellauit. Cernens qd ibi non pficeret roma proficiscitur. Cui septimo ab urbe miliario vitalianus ppa veniens occurrit et eũ ad btĩ Petri basilicã cum clero et populo secum pduxit. Et cum in urbe p xii dies resedisset magna ductus cupiditate bonauaria ornamentorum omnia que ere et marmore quibus urbs ornabatur in tyberim vbo et Constantinopol transtulit.

Inter que baſilicam ſancte genitricis
et m[art]irum que olim Pantheon di-
cebatur, ereis tegulis et deauratis
diſtoopuit. Igitur a roma digreſ-
ſus cum in Siciliam navigaſſet
in balneo a ſuis occiditur. post
deceſſum cuius milites quendam
armenum mezenatum nomine im-
peratorem creaverunt. Sed non multo
post Conſtantinus Conſtantini fi-
lius ibidem navibus veniens impe-
rialem purpuram ſumpſit et ma-
zentium cum interfectoribus patris
ſui morte mala perdidit. Hoc
tempore Humarus princeps Sarra-
cenorum, in loco in quo prius fue-
rat templum iudeorum quod veſpe-
ſianus deſtruxerat, templum quod nunc
est in Iherusalem conſtruxit in quo ado-
rant Sarracenum. His temporibus
ſarracenorum conatus in Lombar-
diam veniens de provincia mitti-
tur. Grimaldus cum Lombardis
occurriſſet ad fugam ſimulans
tentoria vacua quidam hominibus
sed maxime vino relinquens, cum
ſarraceni putantes eos metu perterritos
fugiſſe ad tentoria perveniſſent
et cibo repleti, potuque inebriati
in nocte dormiſſent, Grimaldus
cum ſuis revertens ſuper eos pene omnes
peremit. Hic imperator Romanus
fuit et delevit heresim patris et
avi et eraclii proavi ſui.

Conſtantinus filius Conſta-
tini regnavit annis xvii. Huius tempore
Sarraceni Siciliam
invadunt et cum ſpoliis multis
recedunt. Iſtius etiam tempore quinta
Sinodus celebratur Conſtantino-
poli ducentorum Gregorium patriarcham
cc · lviii · Epiſcoporum. Hic fuit fide

catholicus et modeſtus ſapien-
tiſſimus conſilio cum militibus qui
damaſcum inhabitabat, et cum bul-
garis pacem firmam fecit. reſtau-
ravit omnes eccleſias que per hereticos de-
ſtructe fuerant a temporibus eraclii pa-
ui ſui. inſurrexit post hec in monthel- ytra
lites quos pater eius et avus pro-
texerant, ſatagens eorum opi-
niones abolere. pro quo et ad ſextam
Sinodum univerſalem congre-
gavit Conſtantinopoli · cc · lxxxix
Epiſcoporum · que Sinodus in uno domino
nostro Ihesu Christo · duas naturas et duas
voluntates declaravit. Huius
anno primo Grimaldus Lom-
bardus rex beneventanorum cum
ix° die post flobotomiam arcum co-
lumbam percuteret vena brachii
eius drrupta est, et ſupponentibus
medicis venenata medicamenta
defunctus est. Hoc tempore peſtilencia
Ticinia civitate adeo depopulavit
quod pre iugamortuum eis fugientibus
infra prefatam urbem herbe naſ-
cerentur et frutices. mortuo autem
apud Conſtantinopolim orthodoxo
auguſto filius eius Iuſtinianus
ſibi ſucceſſit in imperio. Hoc tempore co- Regina perſarum baptizatur [2]
niux regis perſarum nomine Ce-
ſarea de perſide cum paucis fidelibus
clam venit Conſtantinopolim ubi
cum per imperatorem de ſacro fonte
levata fuiſſet cum multum queſita
fuiſſet et tandem inventa cum redire
nollet ad virum nisi prius fieret Christiana,
rex cum xl · milibus Conſtantinopolim
veniens cum pace baptizatus est cum omnibus
ſuis. Eo tempore Bulgari ultimi meo-
tides palludes habitantes ubi
magna est bulgaria fines romanorum

pace cu ipis fecit annua tributa
eis psoluendo hic e hereticus.
Iustinianus r. a. x. Iste fecit pace
cum Sarracenis decennio tra
mariqz // Hic bonus prudens
et largus Romanum imperium
auxit multum Cuius gesta legu
in libro pantheon / q condidit
multas leges et ecc^a beneficia et
officia multu honoravit / Sz circa
fine suu scotam Sinodum quam
pr suus fecat infirmare nititur et
Sergiu ppaz sibi in h' resistete
etiam frustra turbare mitit Am
no uij suo x. leo patricius iusti-
nianum regno privat / cuiqz na-
so z lingwa pvatum in exiliu
Cherona relegat / Hoc tpe beda ven'
·Beda claret· claruit Circa idem temp^s scs
Columbanus de ybernia venit
in Burgundiam

f Leo regnavit anis iij.
Huic Tyberius ab impe-
rio pulso nasum precid'
eumqz i exilium Chersona misso
imperavit p tpe. Eo tpe mag-
num scisma fuit i eccia. Nam
Sinodus aquileie sca, qnta vlz
synodum a iustiniano p^o et vi-
gilio pp^a Constatinopli^a susipe
noluit / qd Sergius ppa ad co-
cordiam reduxit Iustinianus
dcc° Tyberius. sumit vindictam
imperavit a. vij. Huius
tpe Gisulphus dux be-
neventanus hic ytaliam devas-
tat Tpe huius Tyberij cu iusti-
nianus in exilio positus Chersone
ipso publice diceret se imperium
adhuc resumpturu / z ipsis zelo
augusti ipum interfice intedet
fugit ad principem turcor qui
sibi germana suam tradidit i

vxore / cuiusqz fretus et bul-
garorum auxi^o imperiu recu-
pavit / leonemqz et Tyberiu
imperatores vl potius imperij
occupatores iugulat / tantam
i adversarios furorem gerens
ut quoties sibi a naso praso gut-
tam defluentis reumatis de-
terget pene toties aliquem adv
sarior occideret / hic iterum fit
Iustinianus iterum. imperator
imperavit a. iij. Iste idem q
sup privatur imperio / sz qz h'
anno recuperavit imperiu / ideo
iterato h' repetitur Igitur iusti-
nianus p^s resumptionem fidem
orthodoxam amplexans Co-
stantinum ppam ad se costantino-
polis mittas / eiqz venientem
et redeuntem aplice dignitatis
glia honorat Porro iustinia-
nus statuit Chersonam ubi fuat
in exilio evertere et cogregatis
omnibus navibus quas habe-
potuit p patriu suum / et misit
ut omnes pter infantes Cuius
iussio cu infantes vellet peri-
me homines pvincie quedam
consule philippum noie sibi p
fecerunt Qui costant venientem
Iustinianu cu filio primi hic
Philippus / e hereticus.
r. a. i. z m. vi. Iste fugit
in Sicaliam ppt excitatu
Honorium Iste cu eet hereticus
picturas ecc^arum precipit auferri
ppt ea tm ymagine imperij
matis sui noie renuerit Iste
a Anastasius r. a. e hereticus dcc
iij. Hic philippu capta
oculis privavit Iste i oibus
malus fuit Huius exercitus theo-
dosium elegit imperatore qui

Anastasio deiecto ordinari fecit
eum presbiterum / hic benignus
xxiiii° Theodosius .x. an. i. / fuit
Iste benignus fuit et
humili corde tenuit im-
perium / que quidam leo nomine
de impio posuit / quod post clericus re-
siduum vite sue deduxit in pace
deo serviendo. hic fecit ymagines
xx° Leo cum Constantio / cremari
filio suo .x. an. xxv / huius
tempore Sarraceni Constantinopolim
venerunt / et tribus annis civitatem
obsidentes recesserunt et multa
bona inde sustulerunt / quod anno
leonis iiii Liuprandus lombar-
dorum rex audiens quod Sarraceni
depopulata Sardinia loca in quibus
ossa beati augustini erant dehonestarent
quia propter sarracenorum vas-
tacionem de yponia illuc usque de-
lata fuerunt / legatos ibi dirigit
et dato multo auro preciosas illas
reliquias secum detulerunt usque
Ianuam ubi prefatus rex personaliter
occurrens cum magno gaudio et
devocione ipsas usque papiam deferens
in ecclesia beati petri apostoli quam ipse con-
struxerat honorifice collocavit
Huius leonis tempore Rachadus dux
frisonum ad predicationem wolframi
Senonensis episcopi adductus ut bap-
tizaretur / et cum unum pedem lava-
cro imposuisset alterum retraxit
querens ubi plures maiorum suorum
essent scilicet in inferno vel in paradiso / et
audiens quod in inferno intinctum
ex pede retraxit / levius est inquiens
ut plures sequar quam paucores / et
ita ludificatus a diabolo cum sibi
multa bona in annos plurimos
promitteret tercia die subita morte fuit

peremptus. Hic leo imperator a
quodam perfugo fidei seductus quod
ymagines dei et sanctorum bellum
indicat / easque deponi iubet et incen-
di / pro quo errore gregorius papa secundus
sed iniaciud multum redarguit
Constantino modo quoque per depositione yma-
ginum contra ipsum tumultuat / alii
eciam pro hoc martirizant. Hoc leone
in perfidia mortuo / succedit ei filius
Constantinus / huius eciam tempore in Constantinopoli
ccc milia hominum pestilencia perie-
runt / Circa idem tempus quidam   De pseudo christo qui iudeis
Syrus pseudo christus apparuit et mul-   apparuit
tos iudeorum seduxit / Eodem tempore gens
sarracenorum per mare angustum
transiens totam hispaniam occu-
pavit / et cum post x annos aquita-
niam occupare voluisset karolus
Martello cum eis bello congrediens
plusquam ccclxxx milia de eis peremit
Hic fuit hereticus cum priarcha
Constantinus leonis filius   De eo plenius
.x. an. xxxv. hic persecutor omni
tempore vite sue maleficiis et
magicis deserviens / ydoli dedit
operam / et nulla ecclesia / monachi et
laici per ipsum sicut in fide periclitata ha-
bebat eciam sibi consentientem in omnibus
Anastasium Constantinopolitanum falso no-
mine priarcham / quod huius anno   Rex lombardorum cum
viii Rachis rex lombardorum dudum   uxore et liberis fit monachus
rupto federe romanos inquietare
nititur / a zacharia papa non solum
a malo reprimitur / sed eciam eius in-
stinctu cum uxore et liberis romam
veniens monachus efficitur / cui frater
Astulphus in regno in regno
succedit / quod Anno v° ipsius xpi. As-
tulphus rex lombardorum tributum
exigit a Romanis et Stephanus

ppa contra eum auxilium pipi-
ni cogitur invocare. Anno Con-
ſtantini xiii pipino lombardia
ingreſſo aſtulphus coactus a fra-
cis vincitur. Idem Coſtantinus
convocata Conſtantinopoli ſyno-
do papiens deponere ymaginem
etiam dei genitricis ſtadali-
zat necnon infectus demonum
incantationibus ſacrificiis ſacri-
legis ac monachorum interfectio-
nibus ſic etiam dei perſequitur
quod antiquam veſaniam dyocleci-
ani quondam perſecutoris excitare viſ-
cere videret. Idem Conſtan-
tinus cum filio ſuo leone et cum
pipino rege francorum et patri-
cio romanorum eiuſque filio karolo
et karolomanno imperavit a. xx-
vi. Et quod ſuperius habetur in medio hiſtoria
pipini ut ſciatur quis fuit iſte
pipinus, genus eius per ordinem
diſſerimus. Mortuo primo pipino
principe francorum qui fuit ſub re-
ge francorum ſicut e princeps filius
eius karolus cognominatus eſt
martello. Hic fuit bellicoſiſſimus
Saxones ſubiugavit devictoque
lamfrido duce alemannorum et
fecit ſibi alemanniam vectigalem
ſuevos quoque et bavaros et eudo-
ne ducatumque aquitanie, et ſic
ſibi tandem aquitania, burgundi-
am ſubiecit. Cumque inſtarent ei
No. multa bella ſpoliat eccleſias de-
cimas militibus conferendo, propter
quod ſanctus eucherius epiſcopus aure-
lianenſis poſtea vidit animam eius in infer-
no. Eodem tempore hyldericus reg-
nat in francia totus deſes et re-
miſſus, nichilque nisi nomen habebat
in regno. Karolus martello

victorioſiſſimus moritur et apud
ſanctum dyoniſium ſepelitur. Sed
poſt aliquantulum in ſepulchro
eius nichil invenitur nisi magnus
ſerpens. Huius principatus
heredes facti ſunt karolomannus
et pipinus. Sed karolomanno
tamquam primogenito ceſſit thurin-
gia et auſtria, pipino vero innu-
ri burgundia et provincia. Sed ka-
rolomannus principatus ſui
anno iiii devotione tactus ad li-
mina apoſtolorum viſitanda romam
adiit, ibique coram Zacharia papa
mundo renuncians ab eo ton-
detur in clericum, et ſanctus monachus
proceſſit in monte ſeraptu, factoque
ibi cenobio in honore ſancti Silveſtri
et alio monaſterio ſancti Andree non
longe ab eodem monte ipſis
bene dotatis ibidem religioſe conver-
ſatur. Sed cum multa francorum
et theutonicorum rome venientes
ipſum inquietarent, tranſiit ad
montem caſſinum, ibique poſtquam lauda-
bilem vitam quievit in chriſto. Eo
tempore claret beatus Bonifacius
Maguntinus Archiepiſcopus qui in inſula
berochana cenobium voldenſe
fundavit in partibus germanie
quod ceteris monaſteriis preclarius quoſit
quod illius loci abbas magnus
princeps et multe dignitatis eſt
in curia tam pape quam imperiali.
Pipinus vero facto ſuo karoloman-
no monacho facto, ſolus gubernabat
francorum principatum et dicebatur
maior domus regni francorum
qui miſit ad papam zachariam querens
quis potius rex debet eſſe
an ille qui ocio deditus regna-
bat, vel ille qui pondus regni

ſuſtentabat. Cui cum papa re-
ſcripſiſſet quod ille potius qui utilius
regni gubernacula gereret,
Francia mox incluſo rege ſuo
Hilderico et uxore ſua in monaſ-
terio, Pipinum ſibi regem conſti-
tuunt, quem ſanctus Bonifacius
Maguntinus archiepiſcopus iuſſu
Zacharie pape unxit in regem.
Interim Zacharias papa moritur
et Stephanus in papam conſecratur.
Huius tempore Aſtulphus rex
Lombardorum per quoſdam peſſi-
mos Romanos inductus Tuſciam
occupans et vallem Spoletanam
uſque Romam peruenit, eccleſias
ubi corpora ſanctorum quieſcebant
et alia loca ſacra igne et ferro
deuaſtans et de unoquoque ca-
pite cenſum petendo, papa uero
Stephanus tanta hominum et eccle-
ſiarum ſtragem cernens perſonali-
ter iuit in Franciam ad Pipinum
et ut Aſtulphum regem compel-
leret ſecum in Ytaliam et uſque
Romam perduxit, tunc et in patri-
cium Romanorum Pipinus eſt electus
et Aſtulpho forti manu repreſ-
ſo reſtitutiſque uiribus ſancti Pe-
tri Pipinus in Franciam rediit
et Aſtulpho mortuo Deſiderius
rex Lombardorum efficitur. Eo
tempore corpus ſancti Viti martyris per ab-
batem ſancti Dyoniſii Fulradum no-
mine defertur a Roma in Franciam.
Finito bello Aquitanico in Gallia
et in Agoſtonia Pipinus moritur
et apud ſanctum Dyoniſium ſepelitur
et Karolus Magnus filius eius
in regem conſtituitur. Eodem tempore
imperator Conſtantinopolitanus

ſolo nomine tunc imperauit, ſed
quia orientem et meridiem quaſi
totam princeps Sarracenorum
occupauerunt, propter quem eccleſia
fidelium eo quod Machumet blaſ-
phemabat multam perſecucionem
ſuſtinuit, et quam plurimorum chriſtianorum
ſanguis effunditur quos Sarra-
ceni occiderunt. Nota de Carbunculo

Leo imperauit annis v. Per ſe
hic cum inſaniret cupi-
ditate concupiuit cuidam
eccleſie coronam habentem carbunculos
qua cum portaret in capite febre cor-
reptus ſubito moritur in penam
peccati. Nota de hac Hyrene

Conſtantinus filius Leonis
cum Hyrene matre ſua im-
perauit x annis, ſed quia ma-
ter preerat imperio, illa tamen
ſtimulata feminea filium exocu-
lans imperauit tribus annis. Con-
ſtantinus uero ante excecationem
ſine matre x annis v. Huius Con-
ſtantini primo anno quedam aurea
lamina in Conſtantinopoli in
quodam ſepulchro cum quodam
defuncto ibi iacente inuenta eſt
cum hac ſcriptura: Criſtus naſcetur
ex uirgine Maria, et credo in eum.
Sub Conſtantino et Hyrene impe-
rantibus o ſol iterum me uide-
bis. Horum imperii anno octauo
facta eſt Synodus Nicena ccc l epiſcoporum
ſanctorumque patrum in qua affir-
mat Spiritum Sanctum a Patre et Filio pro-
cedere. Huius temporibus ſol xvii diebus
obſcuratus non comparuit, ita
quod multi dicerent quod propter excecationem
prefati imperatoris hoc contigit. Hy-
rene autem ut ſecurius regnaret
oculos filiorum Conſtantini filii

Nota

Sol obſcuratur xvii diebus

sui fecit evelli nequid mali
contra eam ppt patris excitaretur
quia mors secuta fuit machinarentur
sed ipsa breviter male mortua est

dccxcix° **N**icephorus imperat in Constantinopoli a. ix. Temporibus
quibus regnum orientale
quasi ad nichilum devenit. Hic imperator carissimus hereses cessare fecit.

Michael. · fides Christi fovetur ·
imperavit a. ii. vir orthodoxus et amabilis omnibus
quia omnes quos leserat auditia
nicephori consolatus est ipsos
dicendo et donando opes. Omnes
etiam qui adversabantur sane fidei conabatur occidere. Hic ampliavit
divinum cultum valde

· dccci° · **K**arolus magnus accepit
imperium Romanorum et imperavit a. xiiii. m. i. diebus iiii.
Hic existens rex Francorum antequam esset
imperator, precibus Adriani pape
vocatus venit et obsedit Lombardos in Papia ubi cepit Desiderium regem et uxorem eius quos
captivos duxit secum in Franciam
Qui veniens Romam confirmavit
omnia que pater eius Pipinus dederat
beato Petro apostolo, adiuncto ei ducatu Spoleti et Beneventi et ad preces Romanorum factus est imperator. Huius
Roland' vigz tempore Comites palatini Rolandus
et ceteri Sarracenos in Hyspania
vicerunt, sed proditione Ganelonis
comitis mortui sunt. Hic
subactis Saxonibus et aliis
germanis et pene totius occidentis regionibus Colonie transrenum duos pontes constituit.
Hic barbam ad pedis longitudine deferens cibo potuque

temperatus fuit, filios suos quam cito
etas concessit precepit equitare et
armis intendere, filias vero
lanificium assuescere, colo quoque ac fuso ne per ocium intorpescerent. Regimine quoque Francorum quod post patrem
suum Pipinum regendum susceperat
quam plurimum ampliavit. Divinum
cultum summa pietate semper coluit. Romam veniendo de equo admiliare descendit et pedes eundo
per urbe omnium ecclesias postes
humiliter deosculatus est, et ibi
et in urbe monasteriis et ecclesiis multa
munera largitus est. Hic solitus
erat cum se devotione in lectum poneret ad caput suum penna cum
incausto et cum cedula poneret
ut si in statu aliquid utile in
futuro tempore faciendum eius cogitatum occurreret, ne a memoria laberetur scriberet vel signaret. Hic et
paganos terram sanctam occupatam
a Sarracenis, legatis patriarche
Iherosolimitani et Constantini imperatoris Constantinopolitani receptis ··· sancte subsidium comparaverit, cum
magno exercitu illuc usque pervenit
et recuperata terra sancta cum per Constantinopolim rediret auro argento
gemmis quoque a Constantino imperatore
oblatis cum nollet recipere solas
sanctorum reliquias postulavit
premissoque ieiunio et oratione recepit
de corona domini partem que in ipso
cernente floruit, et clavum unum
passionis domini et partem crucis domini
et sudarium domini, et camisiam
beate Marie et brachium sancti Symeonis que omnia concomitantibus
multis miraculis secum detulit
et in Aquis grani in basilica sancte

marie quam construxerat recon-
dit. Ad numerum et elementorum litte-
rarum alphabeti cenobia funda-
vit et in unoquoque per ordinem una(m)
litteram de auro fabricatam plus quam
c libras turonensium valentem
reliquit, ut ex ordine litterarum
tempus fundacionis uniuscuiusque
monasterii cognosceretur, que littere in ple-
risque monasteriis reperiuntur. Hic
etiam quatuor archiepiscopos videlicet Ma-
guntinensem, Treverensem, Colo-
niensem et Salczburgensem diviciis
et honoribus ampliavit. Karo-
lus itaque Ludwico filio suo pri-
mogenito coronato plenus
bonis operibus moritur et Aquisgrani
in ecclesia beate Marie quam tempore
construxerat honorifice sepelitur.
Sed antequam moreretur advocatis
ecclesiarum prelatis quos habere po-
terat omnes thezauros eis tra-
didit per ecclesias distribuendos.

dx°. Lodwicus cum Lothario
filio suo imperat annis xxvi.
Hic filius magni Karoli
habuit duos fratres unum qui Aqui-
taniam, alium qui Hyspaniam
regeret, et ambos superavit pro bi-
tate qui in ultimo malum finem
habuerunt. Hic habuit tres filios
Lotharium, Pipinum et Lodwicum.
Primum scilicet Lotharium cesarem feci-
t, cum eo ytaliam regendam commisit.
Secundum scilicet Pipinum Aquitanie regem
fecit, tercium scilicet Lodwicum Baba-
rie et Germanie terre regem constituit
et principem. Hoc tempore legati
Michahelis imperatoris Constantino-
politani tulerunt imperatori Ludwico
inter cetera munera libros beati Dy-
onisii qui cum magno gaudio sunt

recepti. Eo tempore floruit Rabbanus — Rabbanus floret
abbas Foldensis poeta magnus
et in theologia vir preclarus. His
diebus Eroldus rex Danorum
cum uxore et filiis et magna parte
Danorum Maguncie baptizatur.
Hoc tempore Lodwicus rex Germanie
xiiii duces Bohemorum ad sequelas
suis baptizari fecit et instrui di-
ligenter in fide christiana. Ludwicus
imperator cum Pipino rege Aquita-
nie et Lodwico rege Germanie Bri-
taniam invadunt, et eam ferro
et igne totam vastant. Sed postea
contra Lodwicum imperatorem fili-
orum eius et optimatum oritur
magna commocio. Sed imperator plures
optimates exulavit, et post hoc op-
timates et filios plus contra se pro-
vocavit, propter hoc maliciam quorundam
actum est ut etiam consensu romani
pontificis et plurimorum episcoporum necnon
et procerum iudicio pius imperator
deponeretur imperii dignitate, sed quidem
et populus iam a patre recessit filiis
adherendo, sic pius imperator a
suis traditus et proditus in potestate
filiorum redactus arma deposuit
et recluditur. Sed deo disponente
eodem anno populus sui penitentes impera-
torem in honores pristinos resti-
tuit, filiique eius expostulant veniam
pro delictis et commissis. Eodem tempore
ossa beati Viti martiris de Parisius trans- — Vitus
feruntur in Corbeyam Westualie
monasterium multum sollempni-
ter prestatur sic multi hoc in presagium
contigisse, quod ab illo tempore gloria
Francorum quo ad imperium trans-
lata est ad Germanos. Eodem tempore
Normanni qui idem sunt quod Norwegi
Galliam graviter infestant. Lodwi-

cius aut imperator postq̄ᵃ c̄ciā que
Constantinus romane ecclie cotulat
confirmauit, clementi ad se lothario
filio suo reconciliat², eiq; imperij
coronam relinques die clausit extᵉ
mum. H' tpe i territorio tullēn pu
ella xij annorum p⁹ sacram communio
nem i paschate a sacerdote suscep
tam p vj meses pane et aq̄, deīn
ab omni cibo & potu p triennium
abstinuit. H' tpe in Gallia circa
solsticium estiuale magna tem
pestate exorta cum grandine inges
fragmentum glaciei cecidit, cuius
latitudo sex pedum longitudo xv.
et altitudo duorum pedum fuit
Strabus discipulus rabbani cla
ret q librum scripsit ad lodwicum
de officio ecclie

Lotharius imperauit a. xv.
H⁹ tpe Sarraceni eccliās
btorum aplorum Petri et
Pauli funditus cum omnibus romo
rū finibus depplati st, q p⁹ⁱ ī
affricam vn venerat redeuntes
i alto pelago dimersi st. Hic se
nior filius lodwici solus vsur
pat imperium de quo duo alij do
lentes contra ipm parat bellū
et i pago altisiodorū cum inueneces
tanta cedes vtrimq; fca ē ql
vmq̄ fca e i gente francorum, et
cū ipsorum vires adeo extenuate
erant q aduersarijs resiste no pos
sent, parte inter se fecerunt reg
na inter se diuidentes, Lothario
in imperio remanente. Et exit
fama in affricam et i hyspaniā
de pugna horum triū fratrum
p imperio et ideo Sarracenj et
alie diuerse gentes quo romū
imperium inuadant cogitant

H⁹ tpe Normanni p ligerim
galliam intrantes pene totā
vastant ferro et igne. Et lodwi
cus cum filio suo lodwico im
perauit a v. Lotharius vo xvᵒ
imperij sui anno ptito inter
filios suos regno renūciauit
seclo et i prumia monastio suscep
to habitu monastico no multo p⁹
obdormiuit i xpō. De cuius aīa int
angelos & demones maxima
altercacio fuit, ita q etiam circūsta
tibus corpus distrahi videbat
s; monachis orantibus demones
st fugati. Anno lotharij xv
sta helena mr Constantini mag
ni rome i ecclia sctorum marc
cellini et petri sepulta quidam
in franciam defertur, et i dyocesi
remensi cum magna glia collocat
Filius lotharij elig² i imperator

Lodwicus imperauit a. xx.
Iste bellum habuit cum
romis. Hic fuit lotharij
filius a Sergio ppa coronatus
& xxx annis sine pce regnauit
H⁹ tpe corpora sctorum vrbani
Tyburcij dicuntur altisiodorū
translata et i ecclia btī Germani
posita. Per idem tpus normanni
aquitanie tirannos repetentes an
degauium thuronis pictauis q;
deuastat. quibus Rainulfus
dux aquitanie occurrens pimit²
et tota a Normannis tanq; oues
a lupis consumuntur. H' etiam tpe
gens danorum angliam deuastat
regemq; pijssimum & xpianissimum
illius prouincie admodum capi
tali sna condempnat.
Per idem etiam tempus i Brixia
ytalie tribus diebus & noctibus

· Scat xl°

de celo pluisse fertur sanguis.
Huius Lodowici filius iunior
Karolus per tres dies publice
presente patre et optimatibus vex
atus est a demonio et in ipsa
confessione confessus est hoc ideo sibi acci
disse quia contra patrem conspirationes
tractaverat. Qui Lodowicus in Yta
lia moritur et patruus eius
Karolus in imperatorem consecratur.
Huius Lodowici tempore Regem
francorum Karolum domestica
premebat. Nam Karolomannum
usque ad dyaconatus ordinem
promotum pater cepit et excecavit
pro eo quod ad apostasiam conversus
omni genere nocendi regnum per
bans alter Iulianus effectus
fuit. Set alter filiorum Karolus
dum cum quodam fortitudinem
suam vellet experiri incaute
perimitur. Hoc tempore Iohannes Scotus
in scripturis doctissimus in fran
ciam venit et rogatu Lodowici
libros Dyonisii de ierarchiis de
greco transtulit in latinum. Qui postea
per discipulos quos docebat stilis
confossus interiit. Ytalicus fuit.

dccc lxxvi°

Karolus imperavit annis i
anno ii vel hoc tempore Sarraceni
montem Cassinum incenderunt. Ytalia.
Hic Karolus Calvus dictus
Romam properat et Iohannem papam et
Romanos per munera sibi attrahens
efficitur imperator. Set statim a fratre
suo Lodowico bellum sibi patitur
propter hoc quod eo inconsulto imperium
sibi assumpsit. Hic Karolus
tam in Ytalia quam in francia diversa
monasteria condidit et destructa re
paravit diversarum religionum. Et

Suo tempore dominium flandrie exortum
est quod ante non erat tanti nominis
nec opulentie sicut modo, sed a reg
e francie forestarius regebatur.
Imperator vero cum a Galliis in
Ytaliam pergeret per quandam medicinam
Sedechiam nomine intoxicatus
in alpibus diem clausit extremum.
Iste in compendio monasterium funda
vit Cornelii. Hoc oppidum cogita
verat facere ad instar Constantino
polis et suo nomine appellare Karo
polim.

Karolus qui dicitur grossus · dccc lxxxi°
vel iunior regnavit annis xii. Huius
tempore fames maxima fuit
fere per totam Ytaliam. Hic gal
liam et germaniam pacifice possidens
anno secundo imperii sui a Iohanne
papa consecratur. Hiis diebus plus quam
v milia normannorum a francis
perimuntur. Deinde normanni dacis
sibi adiunctis franciam et Lotho
ringiam pervagantes igne ferroque
multas consumunt civitates sicut
Coloniam, Leodium, Tungris, Ambia
num, Treverim et quamplurimas alias.
Cumque galli et germani sic se a
normannis paganis opprimi vide
rent, Karoli imperatoris auxilium
invocant, et dum cum manu potenti
cuncta contra Romanos venissent,

Rex normanorum baptizatur

rex normannorum facta pace bapti
zatus est et per imperatorem de sacro
fonte susceptus, et tandem cum non
posset ipsos de francia expellere con
cessit eis regiones que ultra se
canam erant, que postea usque hodie nor
mannia dicitur a normannis. Primus
dux normanorum fuit Robertus.
Genuit autem hic Wilhelmum, et
iste Richardum, et ille genuit

scdm Richardum et Ruptum.
Wyschardi. hic apuliam ka-
labriam z Siciliam obtinuit
venetias q3 z Allexium impa-
tore grecorum supauit / qui Ro-
bertus genuit wylhelmum
nothu. Karolus vō impator de-
ficiens corpe et spu obtimatibȝ
regni repudiatur ¶ Hic at mo-
dicum tpus zelatus vxorem
suam p eo q plus familiarit
agēt cum vercellensi epo / ptes-
tatur em se nunq eam cogno-
uisse Jlla vero se virgine glia
ta accepto repudio monsterium
ingressa ē ¶ Hijs diebus gens
vngarorum a scythia egressa et
a prius expulsa / in pannoniaz
pmo venit / et eiectis habitatoribȝ
ibi manet usq3 hodie / Hec gens
eo tpe sic narratur multa fu-
isse ut carnibus crudis ad ci-
bum / humano vō saguine in
potu vteret z quemadmodū morti
norum z phalaridi nunc faciunt
q sut ultra Ruthenos.

dccc xciii°

Arnolphus impauit a.
xij. Hic normannos qui
gallia vastata lotharin-
giam zardaniam e ptes rem
vastabant mirabili plaga
pstrauit / et tc cepit uigiū nor-
mannorum z danorum cessac q
vastauerant gallias xl annis
Jdem impator arnolphus longa
infirmitate tabescens nulla ar-
te medicinali potuit adiuuari
n a pediculis cosumeret z Arnol-
pho successit filius eius lodowi-
cus s3 ad coronam imperij no puenit
Jn tpe arnolphi finit finis im-
perij quantum ad posteritate karoli

pediculi cosumut
ipatorē Arnolphu

alpes congentibus / q ciuitates
quas ptes eorum costruxerat
no fouebant s3 dissipabant

Lodowicus impauit a.
vj. Jstius tpe incepit
ytalici impare / excep-
to em imperio a francis trāsl-
ad ytalicos scdm fmam romanorum
q francagene no adiuuabat
romanos contra longobardos
rebellantes et multas ipis
iniurias inferentes ¶ Tpe istius
lodowici diuidi cepit imperium
Quida em tm in ytalia, q
dam vō tantum in alemania
impabat sicut infra patebit
usq3 ad pmū ottonem q cepit
vtrobiq3 impare ¶ Jste lodowicus
beringariū qui tunc regna
bat p ytaliam fugauit et cū
p ipo regnaret verone capit z
z excecatur z berigarius im-
perio restituit z Berigarius
pmus cont romanos bellat

Beringarius pmus im-
pat a. iiij. Jste pru-
dens i armis erat et
habuit bella cum romanis
¶ Hc tpe wilhelmo pio princip-
e Burgundie cluniacense monaste-
rium e pfectu

Conradus alemanus
impauit a. vij. iste in-
imperatores no coputat
q no impauit i ytalia / et ideo
caruit imperiali bndicone ¶ Hic
tpe Sarraceni apuliam / cala-
briam et pene tota ytalia de-
uastant a. vij. Chunradus mo-
riens coram pricipibȝ regni re-
gē designat filium henr ottonis
ducis ottonis ducis saxonie

Beringarius scdus

Berigarius vō ſcḋus im-
pat in ytalia · a · iiii et
moritur Nota de Spi-
tingneo duce Bohemorum

Henricus rex impat p̄
alemaniam a · xviii
viii n̄c iā impatores
computantur q̄ꝛ nō regnāt ī y-
talia / nec fuīt p̄ ꝑpam cōnatus.
Huius tpe Spintigneus dux
Bohemorum ad fidē conuitit.
Et lic; fuīt neophitus p̄tatis in-
ſte religioſe et iuſte p̄ncipabat
p9 quē btūs wenceſlaus filiꝯ
eius iuſticia et ſcītate p̄clarus
Cui ſꝫ ſuus Boleſlaus pⁱus et
ſcīs eius actibus inuidens in-
ique aduerſatur / ꝛ p9ᵃ p̄mo
anno p̄m ottonis occiditur v-
ſurpādo p̄ncipatum / ī cuiꝯ vl-
cionem Otto impator boleſlau
p bellum aggredit et p xiiii
annos eum impugnās ad ḡu
tunā ſuoꝝ ipm interficit et
totam Bohemiam deuaſtauit
Pdictus vō ſcūs wenceſlaus licet
eet princeps tante hmilitatis
et deuotionis fuīt q̄ cū dūo ſuo
clam de nocte ad ꝑpam ſiluaꝫ
ibat ꝛ ꝑpⁱis humeris ligna de-
ferens ante fores viduarum
ꝛ pauperum tlam deferebat.
Colligebat etiam ſpicas noc-
te de agro ſuo ꝛ cum vga co-
quendo manu ꝑpa hoſtias fa-
ciēs p eccias diſtribuit / Hic
p9 ac annos paſſionis Regi da-
torum Erico quieſcenti p vi-
ſum apparuit / eiq; q̄ ſuo gnē
mortis mori debēt reuelauit
papicus ſbruit ī honoē eiꝯ
q̄ wenceſlaus dicebat^r aᵹō^{m}

coſtruet. Sꝫ a viſione coſurgēs
cepit de ſcō wenceſlao quē nūq̄
ante audierat q̄rere ab epīs et
aliis litteratis quis nam eſſet /
et certificatus q̄ eēt princeps et
fuiſſꝫ princeps bohemie ꝛ a frē
occiſus cepit ad honore noīs
ſui cōſterium magnaꝝ poſſeſ-
ſionū coſtruere / ſꝫ anteq̄ coſu-
maſſꝫ abel frē ſuo pauante
ſicut ſcūs wenceſlaus reuelauat
interemptus ē. Henricꝯ vō rex
moritur ꝛ filius eius Otto p̄m9
ī regem coronatur Berigāiꝯ t̄ciꝯ

Beringarius vō t̄cius im-
pat · a · viii · H9 tpe maioꝝ
ſciſma fuit in ytalia Lo-
tharius impat a · ii · Iſtius tpe
ſcīs ē ſol q̄ſi ſāguis vn paucos
dies maxima cedes hominū ē
ſecuta

Beringarius cum filio ſuo
alberico impat in ytalia
a · xi · Cum beringarius in-
inia ſeruitate premebat ytaliaꝫ
et ad tollendam lotharii īpatoīs
relictā tenebat ī carcē. Sꝫ Otto
rex alemanie ytalia potenter in-
trans berīgio repulſo regniaꝫ
libāt / eamq; ſibi p̄ ꝑpoē accipiēs
Natiuitatis domini feſtum papie
celebrat Sꝫ p9 berīgio in ī grāꝫ
recepto lombardiam ſibi reddidit
excepta marchia treuiſina et
verona et aquileyia. Sꝫ p̄uo p9
tpe venerunt legati ab aplīca
ſede ꝛ tota lombardia ad Ottonē
de tyrānide berīgāii cōquēntes
Otto vō p corōna imperii vocatꝯ
romā eundo cum in lombardia
veniſſet berigariū captiuauit et
ī bauariam in exiliū miſit / rexꝫ

uenies a ppa et a Romis ad coronã
sollempniter e receptus. Cir-
ca h' tempus fuit in gastonia
mulier ab umbilico sursu duc
sa. duo pectora et duo capita hns
una comedente uel dormiente
altera neutrum quis faciebat
vixeruntq3 multo tpe. nec duo
tpe ambe moriebant. Incip reg-
Otto vo imparuit. mi alema. orð
a. xij. Hic fuit primus
imperator theutunicorum
excepto eo imperio et ytalia
theutunia imperauerit usq3 ad pns
tpus. Hic potens valde fuit et in
saxonia et multis annis reg
nassz p alemaniam quida de
cardinalibus et romis ppt malu
statu iohis ppe xij miserunt car
te ad ipm ut sup narrte cae rone
roma veniret et imperij guber
nacula possideret. Ipe vo p lom
bardiam et tusciam potent roma
veniens a ppa a clero a ppo urbis
honorifice e susceptus. et in impa
torem coronatus. multa donaria
fecit eius. Hic pacata ytalia e
uxore sua lombarda in saxonia
redijt de q filium genuit tu reg
m q3 sui nois successore. Qui et
filiam imperatoris Constantino litis
de Romo saguine procatam dedit
in coniugem. deinde ppt bonum
statu romae eccie plures roma
veniens et iterum ad ptes suas
rediens ibide pijs opibz intedendo
in quoda allodio suo apud mai
deburg etiam mire pulchitudis
ad honore bti mauricij fabricauit
et maximis possessionibz ampliauit.
Hic p3 depositum iohanne
ppe ppt infamia leone ppa a clero

urbis creato p3q romani ipo
absente tantum ppam bz bndcm
creassent roma veniens tu mag
no exercitu eam obsedit quousq3
bndictu intrusum ipm sibi pn
tauerunt. q leone ppa reducto
ad sedem suam pacificat oibz
redijt in saxoniam. duces secu
bndictum ppam q ibidem in
exilio e sepultus. Hic cu mul
titudinem paganoz circa eude
locum habitantium conuitens
ad xpm feliciter moritur. et ecca
bti mauricij maideburg qua
ipe construxerat deuotissime se
pelit. Hic e fides otto et filius eius
Otto cu ottone filio. otto
suo impat a. x. hic ad
grecos in calabra psequit
incaute amissis militibz qualiter
de manibus eoru euasit. deinde
exercitum congregas beneventum ob
sedit q capta ossa bti bartholo
mei ut dr inde asportauit ac rome
in insula qdam in ecclia collocauit
et in terram suam p tiberim in ca
concha transportare cogitauit
Sz eo in breui mortuo prosus the
saurus ibi remansit usq3 i ho
dierna die. Hic filio Ottone in
saxonia relicto cum regina et exer
citu magno p ytalia transiens
venit roma. ibiq3 a bndicto
vij cum magno gaudio et leticia
e coronatus cu regina. Erat enim
summa pax int ppam et imperiu
Accidit eodem tpe q agareni
et barbari calabre fines ingressi
omnia igne et ferro vastabant
Contra quos Otto imperator cum
theutunicis lombardis gallicis
et Romis procedes acriter dimicauit

sed romanis et beneventanis terga vertentibus danorum exercitus pene omnino est contritus. Imperator vero solus ad mare perveniens quosdam rogavit ut ipsum in navem reciperent asserens se unum de militibus imperatoris, qui suscepto eo in navim considerantes disposicionem eius et decore loquebatur grece putantes eum non intelligere quod ipse esset imperator, et quod ipsum vellent in Constantinopoli ducere ad suum imperatorem, quod imperator intelligens et graviter dolens convenit ipsos asserens se magnam pecuniam habere absconditam in Ytalia rogans quod illuc irent et accepta pecunia simul cum gaudio properaret. Ipsis autem propter hoc ad littus accedentibus casu vidit imperator quendam episcopum in armis probum Cesu nomine et invocato eius auxilio imperator cum episcopo omnes nautas id est populum trucidabat ita quod nec unus evasit per virtutem beati petri apostoli quem imperator sollicite invocabat, et sic ad imperatricem cum gaudio perveniens ab ipsa et baronibus suis susceptus roma veniens post paucos dies defunctus est et apud beatum Petrum tumulatus. Cuius tempore sanctus woyczech vel sanctus adalbertus floruit nativitate moravus, qui primum Episcopus pragensis post revelante deo panoniam veniens primum regem ungarorum videlicet beatum Stephanum cum multis aliis baptizavit, deinde per poloniam transiens et eos in fide confirmatis in Pruzziam veniens ibidem predicando fidem martirio coronatur. Cuius

Huius tempore sanctus Edwardus rex anglorum a noverca sua dolo occiditur miraculis chorruscando.

Otto tercius. dccc lxxxxvi.

Otto imperavit a. xix. Hic otto tercius filius Ottonis roma veniens a papa gregorio v. in imperatorem coronatur. Deinde de roma in Apuliam ad sanctum angelum causa devotionis in peregrinatione accessit, sed redditum per beneventum faciens corpus beati pauli episcopi secum roma deduxit. Quibus ordinatis ytalia faciens transitum in Saxoniam est reversus. Crescencius Consul Romanorum gregorio papa fugato fecit papam quendam grecum Johannem nomine placentinum episcopum multum pecuniosum. Quod audiens imperator ad urbem cum magno furore est reversus, et crescencium in castro sancti angeli tam diu obsedit quousque ipsum cum castro captum capite truncavit. Ipsum vero pontificem oculis orbatum, membris ceteris debilitavit. Deinde imperator ordinatis rebus imperii duces secum romanos aliquos nobiles in Saxoniam est reversus et visitavit locum in Polonia ubi sanctus Adalbertus martir quiescebat accepto ipsius brachio roma reversus est locavit istud in insula in quadam ecclesia ubi nunc dicitur quiescere beatus Bartholomeus apostolus. Tunc imperator cepit construere grande pallacium in urbe in Pallacio Juliani apostate. Sed romanis reclamantibus imperator multis persecucionibus romanis illatis post paucos dies moritur. Et licet isti tres ottones per successionem regnaverint, tamen postea institutum fuit ut possint

Translacio sancti pauli

No

ales imperij & eccio imperator e-
ligatur / qui sunt vij sz tres archi-
cancellarij / Maguntinus Can-
cellarius germanie / Treuerensis
Gallie / Coloniensis ytalie / Marchi-
o brandenburgensis Camerarius /
Palatinus reni dapifer / dux sax-
onie portitor ensis / Rex bohemie
pincerna / Ro. Maguntinensis
treuerensis Coloniensis / Et in aliis imperij
sunt cancellarius horum / Et
palatinus dapifer / dux portitor
ensis / Marchio prepositus camere /
pincerna bohemus / hij faciunt
dominum cunctis per secula summum ¶
Hijs diebus floruit fulbertus car-
notensis episcopus qui inter alia opera
laudabilia Stirps yesse / et Sole
iusticie composuit / et ympnum
Chorus noue iherusalem / Et sic reg-
num transfertur ad aliam dynas-
tiam Regnum transfertur ad aliam dynastia

Henricus ba-
uarus r. a. xxij an. v. et
cess. a. ij ¶ huius tempore lu-
na versa est in sanguinem ¶ Et
nota quod sunt plures henrici reges
quam imperatores / Vnde cum legitur
henricus primus rex imperij d-
e ide ratione nominis est sedis / fuit enim
quidam henricus rex ante ipsum / de
intelligas de Chunradis ¶ huius
henrici imperatoris vxor fuit
beata chunegundis et ambo vir-
gines permanserunt / et in ecclesia ba-
benbergensi quam edificauerant
pariter requiescunt gloriosis mira-
culis choruscando ¶ Hic primo
dux bauarorum ab omnibus prin-
cipibus imperator est electus / mul-
ta bella prospere gessit in germania
Bohemia et ytalia / tandem soli

Deo vacare volens cum esset ditissi-
mus babinburgensem episcopatum
fundauit / Regi quoque vngarie Steph-
ano sororem suam dat tamen ipsum
quod totum regnum suum ad fidem
conuertens confortauit / hic ciui-
tatem babinburgensem que fuit primo-
sancti petri cum propria commutauit pro
ciuitate Narniensi

Conradus sueuus imperator
a. xx. et cess. a. iij. hic mul-
tas bonas leges condidit
hic pacem terris consuetam cupiens
statuit ut quicumque principum pacem
infringeret capite plecteretur / Quod huius
instituti transgressor comes
lupoldus accusatus / qui volens
saluare vitam cum vxore et
pueris nocte fugiens in vastam
solitudinem ipsam multis tempori-
bus tamquam heremita inhitando nullo
penitus sciente quo deuenisset
Quod contigit imperatorem ad illas
partes accedere / qui cum venacionis
causa bestias insequens per soli-
tudinem discurreret / et sic ab om-
nibus elongatur ut solus in ma-
nes ubi esset penitus ignoraret
Et nocte appropinquante imperator in-
tum anxius casu ad predicti co-
mitis casam peruenit / Cum benig-
ne receptus postquam in stratu dor-
miret / ipsa nocte uxor predicti co-
mitis filium genuit / et audit
quadam voce imperator in sompnis
ipsum puerum generum suum futurum
ac imperij successorem / hac voce
primo contempnens imperator / cum
tamen fuisset anxius visu pueri de mane
cum ad suos peruenisset vocatis duobus
scutiferis suis occulte mandauit
ut prefatum puerum rapientes in

ch. m°

h imperator fuit
maritus sancte kune-
gundis

silua occideret et cor pueri sibi
afferret. Illi uero mandatum
puerum rapiunt et misericordia moti non
occidunt, sed in nemore dimitten-
tes eum cor leporis capiti in ar-
gumentum occisionis deferunt
imperatori. Accidit autem ut eadem
hora dux Henricus causa venationis
in eadem silua solus errans pue-
rum audiret vagientem, ipsumque pul-
chrum conspiciens uxori sue ste-
rili occulte deportans mandauit
ei ut quod ipsum genuerit affirmaret
quod et factum est, vocauitque eum nomine
suo Henricum. Cumque iam adultum
imperator vidisset pensans vultum
quem olim viderat et etate licet
multum peniteret precibus scilicet ducis
Henrico tamen imperator iuvenem
ut sibi astaret obtinuit tractans
apud se qualiter ipsum perderet
sed occulte, et post aliquantulum temporis
misit illum cum literis ad impe-
ratricem scribens quod ipsa sub obtentu
gratie sue eodem die quo ipse iuve-
nis ad eam veniret ipsum occulte
suffocaret. Sed iuvene iter agente
cum in domo presbiteri cuiusdam
quiesceret, presbiter illo dormiente
curiosam eius bursam pertractans
literas imperatoris perspexit, quas
caute aperiens iter felicitatis commu-
tavit, abraso namque ipso die
moriatur posuit ipso die uxor
et filia mea detur, quod et factum
est statim cum magna ammiratione impe-
ratricis propter tam subitum et stupendum
mandatum. Quod imperator perci-
piens obstupuit, sed postquam investi-
gavit illum verum patrem eius
nobilem comitem fuisse que

acciderat ex statim dolor ipsius
mitigatus est. Tunc Henricus post
Chunrado successit in loco nati-
vitatis sue magnum monasterium construxit.

Henricus igitur imperavit
annis xvii. Hic dicitur filius
Chunradi vel secundum ali-
quos gener ipsius. Iste Henricus
in Ytalia Padulfum principem
Capuensem cepit et eum captivum
secum asportavit, et alium quendam
Pandolfum comitem Teatinum
principem ordinavit. Huius tempore Nor-
manni invaserunt Romam et Bellu-
tadullus cot ronos in pte sua
pet' hunt. Huius temporibus dux Godefridus
venit in Ytaliam et fecit sibi eum
Normanni usque Aquinum a Roma.
Huius imperatoris tempore Rome cuiusdam
gygantis nomine Pallantis cor-
pus inventum est incorruptum ut
scitum est in principio primi libri de per-
sonis a quibus Roma incepit
construi in hoc capitulo invenies. Hoc
tempore in Apulia erat quedam marmo-
rea statua circa caput suum ere-
um habens circulum in quo erat scriptum
Kalendis Maii oriente sole aure-
um habebo caput. Quod quidam
Sarracenus a Roberto Guisthar-
do captus cum pretenderet intelli-
gens in Kalendis Maii oriente
sole notato termino umbre illius
magnum thezaurum repperit
quem dedit pro sua redemptione. Hoc
tempore ecclesie Gallicane per Bergarium
Thuronensem turbabantur, qui
asserebat eukaristia quam sumi-
mus non esse verum corpus Christi sed signum
corporis et sanguinis. Contra quem
Nicolaus papa cum cxiii episcopis
celebravit concilium, quo tamen here-

anno xl°

corpus gygantis inventum est

garius alias ſtus ho d' fuiſſe
et p9 retractacōem fine mortis
ſue pdicendo feliciter migraſſe
cuius error et reuocacio pont'
in decreto de · gdi · i · Ego beregarius

H fames et mortalitas fuit p vniu-
enricꝰ imperat'. ſz tm
a · xlix · hic ꝑus venit
roma meſe may die xx
v · Eiuſdem tpe fames et mortalitas
fuit fere in vniuerſa tra / et obſe-
dit ciuitate tiburtinam de bꝗ
tribus / meſe iunii. Tpe huius
ſtella clariſſima i circuitu lune
ꝑme ingreſſa ē xiii kalendas /
noctis inicio ꝗ Huius tpe hylle-
brandus cardinalis q p9ea ggorꝰ
ppa ſtus ē cum legatus eet in
gallia i Concilio cont' multos
epos Symoniacos pceſſiſſz / cū
cont' vnu epm multu infama-
tu pcede' voluiſſz / et ille teſtio
q ipm accuſauerat pcio corru-
piſſz / dixit legatus in concilio ·
Ceſſet humanu iudiciu pducat'
i mediu diuinu oraculu / cum
ctum ſit qꝫ epalis gra ſci ſpus
donum ſit / et quiſqꝫ epatu in-
catur contra ſpm ſcm facit / ſi
tu igitur cont' ſpm no feciſti / dic
Gloria pri z f · z ſſ / Cū ille incre-
pidus incipiens cum gla pri
et filio dixiſſz / nullatenus ſpui
ſco dicē potuit frequencius repe-
tendo · ſz ab epatu eiectus plene
dixit ꝗ Iſte hildebrandus ggꝰ
ſcs totus ē cot' henricu impa-
tore / qꝫ diſſidium pcurabat in
eccia ſca dei / Imperator vō in Con-
cilio xxxiiii epoꝝ et nobilium
nobilium cogregato iubet omnia
nobilia decreta gregorii ppe caſſai
ſpt' qꝫ ppa imperatore excōicauit
et a fidelitate et iuramento
omnes ſibi adherentes abſol-
uit / Imperator vō a magūtie ggꝰ
a ppatu ꝗuitum i ipo fuit depo-
ſitus / Guipertum rauenatu epm
ſtatuendo p ipo // H tpe qdam
potes dum ſederet in conuiuio
repente a muribus cōuallatꝰ
ē · et cu eet inuiabilis multitudo
muriu de nullo cogitabat niſi
de illo / Qz cum a ſuis i ſtagnu
deductus eet nichil ei pfuit qꝛ
mures naue ſequentes ipm uſqꝫ
ad aque introitum corrodebat
in tram vero repoſitus totus a
muribus corroditur lacēatus
Ide legit' cuidam principi polo-
no contigiſſe / z hc minꝰ miru
uidetur qꝫ p cto dicit' qꝫ i qbuſ-
dam terris ſi leopdus aliquē
momordeat ꝯfeſtim murium co-
pia aduenientē vulneratu cum-
gunt inundumqꝫ vrine dilu-
uiu continua hominis contaui
Inuenit' etia de quoda pncipe
qꝫ nulla arte poterat iuuari
qn ipm pediculi coſumerent Igit'
henrico impante maxima
multitudo gallicoꝝ in tre ſce
ſbſidium cruce ſignati inexpli-
cabili labore p tram / et eadem
p Coſtatino lis vrbem tranſeuntes
anthiochia puenerunt / ffuerunt
autē huius exercitus capitanei
Godfridus dux lothoringie et
Comes bleſenſ Comes flandrie
et Comes ſci Egidii / et multi
alii nobiles z Barones / Qz an-
teqꝫ anthiochia caperet' ſcus An-
dreas apparuit cuidam ruſtico
ſimplici quē puincali dicebat bon

No͞ d' Symoniaco epō · · et dei iudicio

ostendam t lancea q̄ pforatus
fuit dn̄s ihs xp̄s / Quirusti
cus capta ciuitate p̄nte. R. co
mite et Cappellano suo in eccl̄a
sc̄i petri fodiens terram i loco
in quo reuelacoem habuerat
lanceam inuenit / et h̄c actum
e Anno dn̄i ao̊ lxxxvijo̊ / Dubi
tantibus autem pluribus verum
esset lancea xp̄i / qdam Bartholo
meus nomine cui xp̄s apparuit
cum de lancea certificabat cu
ipa lancea p ignem xpm pcedi
quam fieri iusserat illesus trā
siuit / et sic ꝯfortatus in xp̄o et in
lancea ipius fiduciam habentes
intrepidi pcesserunt p aciton
q tūc tholomayda dicebatur
venerunt Cesaream / vbi dum
ecnt / columba desup ꝯfortatum
volante accipitre grauit pla
gata decidit / Circa quā repte
sunt qdam lr̄e quas defcrebat
tales sunt / Rex akaron duci Ce
saree salutem / Gnacio canina gens
contenciosa cont quos p te et
p tuos legem tuam defendas /
Idem amicicia alijs ciuitatibus /
Post venientes ierlimam obse
derunt / Est aut ierlima ciui
tas i montanis sita / riuis fo
tibusque et silua carens / excepto
fonte syloe ubi quoque aq̄ sufficiens
sufficientes reptur / fuerat aute
p tytū et vespasiam destructam
p helyum Adrianum mirifice
repata / s; no in eodē loco vbi pas
Ibi Godefridus qui frēs fuerat ibi
rex f̄co anno mortuus sepelit.
Credunt aut tūc transfretasse
plusque ce milia xp̄ianorum i psidiu

terre sc̄e // Et Anno dn̄i ao̊ c x
vij ad instanciam Eugenij p̄pe
et b̄ti Bnhardi pdicatorꝫ / rex
francie Lodwicus ab ipo cruce
signatus et imperator Chunradus
cū maxima multitudine gallicorꝫ
et theotunicorꝫ alij p panonia
alij p mare usque ad Constantinopol
venientes / aliter eis euenit q̄
sperauerunt / qm qda corpa a Tur
cis capta alij vero fatigacōe / pluri
musque fame et inedia ꝯsumpti
ita q imperator cum paucis vix
redijt / Imperatore vero henrico
exeunte in ytalia principes
alemanie in porzheym conueni
tes quendam Rudolfum ducem
Saxonie in Regem sibi elegerunt
quē q2 p̄pa gg9 no conuictum et
condempnatum cognitare voluit
imperator cruento bello contra Ru
dolfum habito conuocata curia in
Brixia Gwipertū rauenatū archi
epm in p̄pam eligi procurauit //
Post q a gg̊o p̄pa dum de vno ꝯ
conmutatus fuisset cū suo antip̄pa
roma pgens ggm p̄pam cū suis
Cardinalibus cū multa hostilite
in vrbe obsedit / s; p9 depplacoem
agrorꝫ et vinearum cū imperator
sibi fauore p̄pli romani attrax
isset intrans i vrbe pdcm Gwi
ptum i p̄pam faciēs ꝯsecrari ab
ipo i imperatorem ꝯsecrat̄ et coronat
p̄pa gg̊ cum cardinalibus i cast
sc̄i angeli quo secessent inclusū
quem Ropertus rex apulie cum
magno exercitu veniens et roma
vna die capiens imperatore t suo an
tip̄pa vsque ad Sena fugiente ggm

papam de castro cum cardina-
libus educens in palacio late-
ranensi reposuit Romanos in hoc
imperatori consencientes exilio et
alijs penis graviter affligendo.
Circa hoc tempus civitas Syracu-
sana in Sicilia magnum terremo-
tum sustinuit adeo ut dominica
die circa horam terciam dum missa can-
taretur ecclesia maior cadens omne
populum et clerum oppressit sacerdote
dyacono missam celebrantibus
cum presbiteris tantum salvis non
sine magna omnium admiracione
super isto facto. Iste patrem suum cepit

An°. c. vn°.

Henricus Henrici filius
imperat an. xx. Iste sus-
cepto imperio patrem suum
capiens in vinculis mori fecit.
Huius temporibus Robertus gwis-
cardi vicit alexium et Tymmi-
amd imperatores Constantinopol.
Iste Robertus fuit quidam franci-
gena qui venit romam cum exerci-
tu magno volens si posset urbem
occupare, sed vim vi repulsus in-
travit in regnum apulie quod pau-
latim cepit. Hic genuit filium Ro-
gerium regem siculorum et filiam
Constanciam imperatricem matrem
friderici imperatoris qui contra Ottonem
promotus est. Iste Rogerius genuit
wylhelmum regem apulie qui
fuit in omnibus gloriosus. Cuius
tempore regnum apulie divicijs et
delicijs pre ceteris regnis florebat.
Huius temporibus paschali papa non
bene pertractato ab isto imperatore
et mortuo succedit ei Johannes
Rome ecclesie Cancellarius appel-
latus Gelasius. Et quia imperator
electioni non interfuit hyspanum
quendam burdinum nomine ipsum
super ordinavit. Sed Gelasio in Cluna-
co mortuo et Kalixto ibidem in
papam consecrato imperator cum
omnibus sibi consencientibus ex-
communicatur per ipsum. Papa vero
Kalixtus romam proficiscens capto
in Sutrino Burdino et ab omni
senatu et populo gloriose excipitur.
Hoc tempore claruit hugo de sancto vic-
tore. Hoc eciam tempore ordo templariorum
ex militibus congregatus in
Jerusalem incepit, et dicti sunt milites
templi, quia in porticu templi se-
dem sui ordinis statuerunt. Et
henricus imperator ad cor rediens
investituram episcoporum et aliorum
prelatorum per anulum et baculum
pro qua cum papa paschali conflic-
tum contendebat Kalixto pape libere
resignavit, et concessit per omne im-
perium cum omnibus ecclesijs canoni-
cam fieri electionem, possessiones
et regalia beati petri que tempore suo
vel aliorum cum ecclesia discor-
diam alienate fuerant, ecclesie
romane restituit. possessiones
eciam aliarum ecclesiarum et aliorum
tam clericorum quam laicorum que occa-
sione guerre quam habuit cum
ecclesia ablate fuerant restitui fi-
deliter disposuit. Huius tempore Kalixtus
papa compostellanum episcopum pro re-
verencia corporis beati Jacobi qui ibi
quiescit archiepiscopum instituit
subiciens ei totam emeritanam
provinciam. Lucaniam quam eciam gracia
pallij decoravit. Henricus vero
imperator qui patrem suum deheres-
taverat iusto dei iudicio sine herede
decessit. Cui successit lotharius

dux Saxonie. fames magna
Lotharius imperat an. xi.
huius tempore fames valida
fuit et fere tota ytalia
invasit. Hic imperator exercitu
in ytalia parat et cum Aretine
epis et episc. papam Innocentium
secum Romam duxit Petrum quem
Leonis qui papatum invaserat con-
pesces et in sede lateran potenter
papam Innocentium collocat, et in
basilica lateran ab eodem Innocentio
Lotharius in imperatorem coronatur.
Hic primo imperii sui anno contra
Bohemiam vadens quorundam
suorum tradicione magnam stragem
suorum militum passus est. Hic etiam
post suam coronationem zelo dei et ecclesie
accensus tamquam vir katholicus et
ecclesie advocatus vires imperii
denuo excitavit et contra rogerium
comitem qui se contra papam erexit
et regnum Sicilie occupaverat
una cum papa Innocentio apuliam
potenter intravit, ac fugato co-
mite rogerio in Siciliam consti-
tuerunt ducem Apulie comitem
Raynonem. huius victorie pysa-
ni summo pontifici navigio plu-
rimum astiterunt. Eo etiam tempore Ro-
mani contra voluntatem Innocentii
pape senatum statuere et renovare
conati sunt. Per idem tempus in svaa
tanta siccitas fuit ut flumina
lacus fontes et putei siccarentur
ignis quoque primas terre fibras concre-
maverat nec ymbribus nec frigore
nec alia arte hiemo extingui
poterat. magister arnoldus in odium cleri
Conradus corpus suspenditur
imperat an. xv. huius tempore
quidam magister Arnoldus

nomine predicavit in urbe rome
reprehendens divitias et superflui-
tates. Per cuius dicta multa magna-
tes romanorum persequebantur eum, qui
postea captus et in odium clericorum
est suspensus. Huius tempore Ascha-
lon capta est a christianis. Huius tempore
anno domini m° c° xxxix°. Johannes
de temporibus qui annis ccc lxi vix-
erat a tempore Karoli magni cuius
armiger fuerat est defunctus.
Hic Cunradus imperator in Frank-
enwort a sancto Bernhardo cum ceteris
fere principibus crucis karacte-
re insignitus et illo tempore studium pe-
regrinationis super modum multipli-
cabatur. Nam de Lothoringia,
Flandria et anglia cum et pene
navibus profecti sunt. Cunradus
vero imperator cum innumerabili milicie
peregrinacionem aggressus romaniam
pervenit. Cum ludwicus rex fran-
cie cum multa milicia per ungariam
descendens ibidem advenit. Sed
ibi propter dolum grecorum qui calcem
farine miscuerunt multum in
hominibus passi sunt detrimentum.
Tandem ad terram sanctam pervenien-
tes multa bella gesserunt glo-
riose. Chunradus vero postquam rediit
de terra sancta moritur qui licet xv
annis regnavit benedictionem tamen im-
perialem non habuit. Floruit
hoc tempore Richardus de sancto victore
et hoc tempore est translatus liber
Johannis damasceni in latinum.
Eo anno scilicet m° c° li° Gracianus — Gratianus
monachus de Clusa civitate Tus-
cia natus decretum composuit
ut dicit hugo in q. vi. c. forma
Floruit etiam magister petrus lombardus — petrus lombardus

qui Ormas composuit et sic dinas-
tia transit ad Sueuos. Fridericus

Anno c. liiii°

[F]ridericus primus. primus
imperauit an. xxxvij et
coronatus est rome in ecclesia
sancti petri. Hoc tempore veniens ad
Tyburtinum precepit ut Tybur-
tina ciuitas reedificaretur / et
rediens primo anno spoletum destruxit.
Ipse autem largus strenuus et
facundus / nobilisque et in omnibus
fuit gloriosus. Eo tempore Rex alapie
cepit edissam ciuitatem / que in Re-
nest dr ann [?] francosque ibi captos
aut morte aut seruitute damp-
nauit / Archiepiscopum quoque ciuitatis
qui dux erat gregis cum clero qui
xpistum noluerunt abnegare in me-
dia vrbe precepit coram se decollari.

Nota. de ciuitate edissa

Fuit autem edissa ciuitas que ab aba-
garo rege ipsius orthodoxo cui
xpistus ante passionem suam sicut
legitur in ecclesiastica hystoria scripsit epistolas
et deinde per Thomam apostolum fuit
predicatum in ea et xpisto fuerat de-
dicata / tunc primum a gentibus
prophanata et possessa et nouo sag-
wine martirum purpurata. Hoc tempore
sol obscuratus est parum ante no-
nam et diu post horam nonam in
eodem statu permansit. Medio-
lanum a predicto friderico destruitur
mense Marcio Anno domini m° c°
lxij°. Muri eius funditus subu-
ersi sunt / ceteraque in cinerem redac-
ta. Albanum a romanis cre-
matum est vi° ydus Aprilis.
Hoc anno valida fames fuit ita
quod roblu granum venderetur pro xx
solidis pisien. Eodem anno

Sepulchrum domini capitur.

captum est sepulchrum domini
et crux eius a Soldano. Hic

fredericus

cum post coronam romam venisset
et cum pacifice et cum magno gau-
dio ab adriano papa coronatus
fuisset / cum pactis omnibus ante no-
nam ad stacionem suam que erat
in prato neronis et ivisset romani
armata manu familiam se-
quentem in porta sancti angeli crudeliter
inuaserunt vsque ad tentorium
imperatoris persequendo. Inualescen-
te clamore theutunici armati
et adunati crudeliter romanos repulse-
runt / adeo quod multis prostratis
et captiuatis cum magnis precibus
pape captiui vix fuerunt restituti.
Hic post mortem Adriani pape
pessime cum alexandro papa stetit
et in preiudicium eius iiii scisma-
ticis adherens successiue regem
francorum ad quem allexander
papa confugerat congregata mag-
na multitudine principum ducum
regum scilicet Bohemie et ducis saxonie
auxilio intendebat in Burgundia
veniens eum conturbare / Sed rege
anglorum regi francorum auxilia
ferente nil profecit. Hic post mul-
tas persecutiones et per multa que
allexandro fecit timens a do-
mino suo causa pape lombardorum
contra se rebellionem et pape alle-
xandri prosperitatem missis sollemp-
nibus nuncijs ut reconciliaretur
pape laborauit / et postquam veniens
reconciliatus fuisset pro emendacione
accipiens crucem per terras non per mare
cum magna multitudine ad li-
beracionem terre sancte procedens to-
cot in armenia in quodam fluuio
balneando se / casu mergitur.

filius aute ei⁹ que ſeculum dup
erat corpus eius ſecum duxit
ad tyru, ibiqz ſepulto pře cum
ptolomaydem obſidet moritur
obierūt tunc pene omnes nobi
les q̄ eodem tpe cum Philippo
rege francie et Richardo rege a
glie cū maxima multitudine
tranſfretauerant. Illo t̄ tpe fuit ab
bas ioachim de calabria q̄ plures
libros ſup Jeremia et apoca
lipſim et Yſaia pphetarum ꝯſcripſit
Hic pdictis regibus requirentibus
ab ipo de peregrinacone ſua ad
tium ſtatim quia fecerunt pdixit
qm parum pficerent pdixit qm
nondum tempus adeſſet. Eo tpe fri
derici huius, Rudolfus colonienſis
archieps trium magorum corpa
de pſide olim in Conſtatino
tranſlata a ſcto Euſtorgio Medio
lanum miraculoſe deducta Medio
lano ab eodem friderico deſtruc
ta Coloniam deportauit. Sub
hoc imperatore ſtus Thomas can
thuarienſis archieps in eccliā ſua
kathedrali occiditur Et tandem
miraculis chorruſcando p allex
andrum ppam canonizatur. Eo
tpe floruit petrus comeſtor
in francia q̄ utriuſqz teſtamenti
hyſtorias conpilauit in volumine
qd dicitur Scolaſtica hyſtoria
Eodem tpe rex heinricus anglie
ppt necē bti thome miſit nun
cios ſollempnes ad ppam allex
andrum q̄ iurantes p ipo in aīa
ſua excuſauerunt ipm de pdta
morte, Sz allexander ppa i Tuſ
culano receptis pdcis nuncijs et
auditis miſit duos Cardinales

gallie ut innocenciam regis inueſti
garet coram quibus iurauit rex
q̄ nunq̄ de conſilio ſuo ūl iuſſu fuit
interfectus, ſz q̄r occaſio turbacionis
qua erga ipm habuerat occiſus
fuit p illo mox obtulit c milites
ultra mare ibidem moraturos ſe
ipm cruce ſignans infra triennium
tranſfretaturus. Sub celeſtino et
et Innocentio imperauit

Henricus imperat a⁰ viij
Conatus anni apl Eodē
menſe cum exercitu ſuo in
trauit apuliam, et eodē menſe t
ditum ē regnum tuſculanum
romis ab imperatore et ab eis eſt
deſtructu. In ipo anno ſol obſcu
ratus ē ix kl Julij fra tcia uſqz
ad nona. Hic ſb celeſtino et inno
cencio imperauit, Hic anno pmo
imperij ſui Siciliam intrauit, et
cepit terram uſqz Neapolim, et obſe
dit Neapolim p iii meſes Ibi eius
exercitum tanta infirmitas inua
ſit q̄ omnes fere mortui ſunt
ita q̄ imperator cum paucis reg
rediens reuertit. Hic accepit Con
ſtanciam filiam regis Sicilie a
no v⁰ iiij⁰ imperij ſui tota apu
liam ſibi ſubiugauit, rebelles
ſibi diuerſis penis affitiens. Tan
credum filium tancredi regis ſicu
lorum cum matre ſua margareta
et rege empirotarum in alemania
captiuos ſecum duxit, quo pa
nonim mortuo orta ē diſſenſio
inter principes alemanie. Una
ps elegit Ottone alia philippū
Sz otto conatus ē ex mandato
domini ppe, ſz tande obtinente
philippo ſb pace ſtā inter eos
regnū alemanie deloſe intfectus
ē Philippus a Palatino. et ſic

Abbas Ioachim

Corpora magorum

Thomas cantuarienſis occiditur

Scolaſtica hyſtoria edita

ao c xcij°

Otto obtinuit cum modica quiete
ffuat aute innocentius papa qui
eodem anno in papatu successit
celestino philippo contra quem propter
frem suum henricum imperatorem iam
mortuum qui contra religionem
danam archiepos et epos in reg-
no ytalie trucidauerat / et totam
romanam ecclesiam sua tyrannide
conturbauerat / propter quod ipsum et omnes fau-
tores eius excommunicauit / Ottoni
vero duci saxonie viriliter adhesit
et ipsum aquisgrani in regem ale-
manie coronari fecit · Anno domini
m° cc° capta constantinopolis
a francis et venetis baldwinum
comitem narradensem imperato-
rem constantinopolitanum constituunt
anno vero domini m° cc° v° Tartarorum
dominium in tauri habuit · hij enim sub
motibus yndie in regione dicta
tartaria constituti dominum suum
yndie regem dauid nomine
Johannis presbiteri filium occiderunt
et ad despectionem terrarum conuene-
runt de locis suis · Anno domini
m° cc° vii ab innocentio papa et
legato xij abbates cystercien ordinis
in terram albiangesium ad predican-
da fide contra hereticos mittuntur
quibus de hyspania dydatus episcopus
oxomiensis bene secum fratrem dominicum
et comitatu per hereticos comitatus
adiungitur / et iste dominicus primus
incepit ordinem predicatorum ·

Hic est quartus Otto

Otto gente saxo ab inno-
centio coronatur in basi-
lica beati petri / sed non fuit
sibi annum propter suum maleficium
attributum / Hic accepta corona stati
pugna habuit cum Romanis et contra vo-
luntatem domini pape intrauit regnum

apulie auferens illud frederico re-
gi ytalie vnde papa excommunicauit
eum / Quarto autem anno imperii
sui fredericum imperatorem principes
pes elegerunt / qui veniens nau-
gio usque romam a domino papa
et a populo romano honorifice est receptus
qui in alemania veniens contra Otto-
nem misere triumphauit Fredericus

etate minimus ab augusto primo nonagesimus quintus imperator

Fridericus secundus coronatur a
domino gregorio honorio in
basilica sancti petri · hic ab
augusto primo nonagesimus quintus
fuit imperator · et imperauit annis xxx-
vij · hic ab infancia per ecclesiam
tamen per mitem nutritus et ad im-
perii fastigium ottone depra-
to promotus / ecclesiam dei non fouit
ut mitem / sed tamen nouercam quantum
potuit lacerauit / et ideo honorius
papa qui ipsum coronauerat / sibi re-
bellem et aduersarium ecclesie Rome
experiens ipsum anathematizauit
et omnes barones a fidelitate
sua absoluit / primus eo tempore
frater Jordanus tocius ordinis predica-
torum magister vita et doctrina lauda-
bilis vltra mare vbi ad predicandum iue-
rat ad sarracenos in portu male
obijt Anno domini m° cc° xxxvi° · quo
quoque tempore cum discordia inter impera-
torem et honorium papam orta fuisset a
gregorio cum anathemate renouata
duoque Cardinales Jacobus episcopus
penestrinus et Otto presbiter sidio ecclesie contra
fredericum legati vltra montes
missi cum redirent ad curiam cum
pluribus prelatis per naues pysanorum
capiuntur · hic fredericus primum filium
henricum nomine regem alemanie

de hac materia legitur c.
venerabilem de elec.

an° cc° vij°

maniē acceptum sibi de rebelli-
one captum in apuliam mit-
tens carceris squalore suffo-
cauit. Iste imperator ante dudum
signatus diuina compun-
ctione mare transiuit, magis
desolacionem quam consolacionem terre
sancte relinquens. Cum autem ab In-
nocentio papa depositus esset ab
imperio, principes elegerunt
contra ipsum Henricum Lanthgra-
uium Thuringie, qui post paruum
tempus mortuus. Wilhelmus
comes Hollandrie deinceps contra
ipsum a principibus eligitur, sed
post paruum tempus a Frisonibus
occiditur, et sic uterque electus caruit
imperiali benediccione. Hoc tempore an-
no domini M° CC° L° Lud-
wicus rex Francie transfretans
ultra mare habuit letum prin-
cipium sed tristem finem. Innocen-
cius terram suam cepit Damiatam
sed paulo post pene omnibus su-
is perditis captus fuit, licet deo vo-
lente liberatus. Hic Fredericus
cum post suam ab imperio desti-
tucionem, cum inter ceteras ciuitates
Lombardie Parmam tamquam magis
exosam sibi forti manu obsedisset,
a legato domini pape et a princi-
pibus turpiter est deuictus et amissis
thezauris et armis in apuliam
rediens ibi grauem concepit infir-
mitatem sine sacramentis et penitencia
in vinculo anathematis moritur,
quem in infirmitate Manfredus filius
naturalis ambiens regnum Sicilie
et thezauros patris vno tantum
secretario conscio timens ne conua-
lesceret cussino super faciem posito
suffocauit et tandem per nephas
regnum obtinuit, quousque dominus
Karolus frater regis Francie tunc comes
Prouincie per Urbanum quartum vocatus
et sub Clemente quarto veniens ipsum
Manfredum et vita et regno pri-
uauit. Eisdem temporibus anno
domini M° CC° XXXIX° gens Tartarorum
occupatis orientalibus partibus
et crudeliter subactis in duo ag-
mina se diuidentes Ungariam
et Poloniam intrauerunt, ibique campestri
bello cum eis habito frater regis Ungarie
Colomannus dux in Pannonia,
et in Polonia nobilis dux Slesie
Henricus Barbati et sancte Hedwi-
gis filius occiduntur. Reliquum vero
vulgus tam in viris quam in mulieri-
bus quos inuenire poterant in ore
gladii exterminantes, sic terras illas
et maxime Ungariam redegerunt
in solitudinem, ut per famem praualida
matres filiorum carnibus vesce-
rentur, et pluries puluere cuiusdam
montis vterentur pro farina. Hoc
tempore in Burgundia imperiali per tran-
solutam de montibus terram v
milia hominum sunt suffocati, nam
unus mons diuidens se ab a-
liis montibus per plura miliaria
cuiusdam vallis transiens ad alios
montes accessit in valle omnes
villas terra et lapidibus operiendo.

De Iudeo et de libro inuento qui fuit
scriptus tribus linguis et de triplici
mundo.

Eo etiam tempore regis Ferrandi
in Tholeto Hyspanie quidam iudeus
comminuendo vnam rupem pro vinea
amplianda in medio lapidis inue-
nit concauitatem quandam nulla
penitus diuisionem habentem, neque

necnon assiduum et in communitate il-
la recepit quendam librum cuius folia
lignea erant, qui fuit scriptus tribus
linguis scilicet hebraica greca et latina
et erat ad modum psalterii de ligno
et loquebatur de triplici mundo, scilicet ab
adam usque ad antichristum proprietates
hominum cuiuslibet mundi exprimens
Principium vero tertii mundi posuit
in christo sic, In tertio mundo nascetur
christus dei filius ex maria virgine
et pro salute hominum patietur. Quod
legens iudeus statim cum omni
domo sua baptizatus est. Eciam
in hoc libro scriptum, quod tempore ferdinandi re-
gis castelle debeat liber ille inve-
niri et hominibus publicari. Si-
milis invenies de Constantino
et hyrene. Hic incipit imperium

Nota de triplici mundo

Nobilia sentit

Romanum imperium vacat
tum post depositionem frede-
rici secundi ab imperio sive
post mortem eius cepit vacare
Nam post depositionem eius Innocencius
papa iiii. qui eum deposuerat procura-
vit per principes alemanie elec-
tores aliquos ad imperium eligi
scilicet Lantgravium thuringie Com-
tem holandrie et successive, qui
antequam ad imperialem benedictionem
pervenissent vite terminum compleverunt
Post mortem vero predicti frederici electores
in duo se dividentes quidam regem
castelle quidam Comitem cornu-
bie fratrem regis anglie ad impe-
rium elegerunt, quod scisma dura-
vit usque ad mortem amborum nunc
in vacat imperium. Ericus rex dacie
occi-
tus rex occiditur.

Sed quia
plura nobilia in duobus
mundi partibus tempore huius

vacationis acciderunt, de quibus quedam
pono. Anno igitur domini mº ccº l
in dacia Ericus rex dacorum
inclitus ab abel fratre suo iuniore
ut regnet pro eo in mari suffocatur
mutilatus prius omnibus membris
suis ad sui petitionem, quia Abel pro
honoris et comodi quod hoc assecutus
est. Nam sequenti anno regni sui
frisones subiugare vellet ab eis
turpiter est occisus. Conradus filius
frederici occiditur. Anno domini mº
ccº lii. Chunradus rex filius
frederici ut mortuo patre regnum
Sicilie susciperet per mare in apulia
venit et capta Neapoli funditus
eam destruxit. Et cum in sequenti anno
introitus sui in apulia infir-
maretur recepisset clysterem quod a medicis
indicabatur fieri ad salutem vene-
no immixto intulit ei mortem. Con-
stantinopolis recuperatur. Anno
domini mº ccº lix Constantinopolis
que olim per gallicos et venetos
capta fuerat per palligolum regem
imperatorem grecorum vi prelii recupera-
ta est. Florentini et lucani in bello
occiduntur. Eodem anno in Tuscia
ytalie florencii et lucani mira-
bile eventum habuerunt. Nam con-
fisi de suorum multitudine et
fortitudine cum comitatum senensium
intrassent, et senenses fretu auxi-
lio manfredi tunc Regis Sicilie ipsis
ad bellum obviam processissent
florentini et lucani fraude suorum
circumventi sunt, Nam in inchoatione
conflictus quidam primi et populi inter flo-
rentinos erant ad hostes accedentes
in suos cum senensibus quod plurimum
sunt debacchati, dicuntur autem de flo-

ventinus et lucanus te inter
mortuos et captiuos plus quam
vi milia hominum corruisse
Rex bohemie vngaros mactat se-
uiciter. Anno domini mº ccº lxº. rex
vngarie pro terris quibusdam regem
Bohemie bellis aggreditur. habens
in comitatu suo diuersarum orienta-
lium nacionum et paganorum triginta
octo milia equitum. Cum rege Bo-
hemie cum c. milibus equitum occurrit.
Inter quos dicitur habuisse circa vii
milia equorum de ferro coopertorum
Cumque in metis regnorum con-
flictus fuisset inchoatus ex col-
lisione equorum et armorum
tantus puluis de terra surrexit
ut media et clara die vix homo
hominem cognoscere potuisset. tandem
vngaris rege ipsorum vulnerato ter-
ga vertentibus ad festinancius
fugiendum in moraua fluuio profundo
que transire debebant preter alios
occisos circa xiiii milia hominum
submersi sunt. Et rege bohemie vic-
toria potita vngariam intrante
rex vngarie per legatos pacem querit
et terras quas discordia tunc fuerat
restituit. et in futuro matrimo-
nio confirmauit. Anno domini mº
ccº lxiº. vrbanus papa in reg-
num Sicilie quod mafredus vio-
lenter detinuerat karulo comiti
prouincie fratri regis francie quod ille
ab eo recepit exhibuit. *Cometes*
cum magno fulgore apparuit
plusquam per tres menses. Anno domini
mº ccº lxiiii. Cometes tam nobilis
apparuit qualem tunc nullus viuens
ante vidit. ab oriente enim cum magno
fulgore surgens vsque ad medium

emisperium versus occidentem comam plu-
cidam protrahebat. et licet in diuersis
partibus diuersa signasse creditur
hoc tamen pro certo compertum est quod ut cum
plusquam per tres menses durauit
ipso primo apparente. Bela rex vn-
garie moritur. vrbanus papa cepit
infirmari. et eadem nocte qua mortuus est
cometes disparuit. Anno domini
mº ccº lxv. predictus karolus pro re-
cuperacione regni Sicilie per vrbanum
papam vocatus fuerat romam. ubi
et in senatorem est electus. Deinde a-
puliam intrans bello campestri
victo predictum mafredum et reg-
no et uita priuauit. *Sarraceni*
magnam cedem committunt in christianos
Anno domini mº ccº lxvi. Cum plu-
ma multitudo sarracenorum ex
affrica per angustum mare tran-
siens in hyspanias. et adiunctis
sarracenis in hyspania mag-
nam christianorum cedem commiserunt
intendentes quod olim perdiderant
hyspaniam recuperare. sed illarum
parcium christianorum coadunati et cruce
signatorum ex diuersis partibus
auxilio adiuti licet cum multo sanguine
christianorum de sarracenis triumphauerunt
Anthiochia vastatur a Soldano.
Anno domini mº ccº lxviiº. Sol-
danus babilonie armenia vas-
tata antyochiam vnam de famo-
sioribus ciuitatibus orbis cepit
et tam viris quam mulieribus occisis
et captis ipsam in solitudinem re-
degit. *Chunradinus rex a karulo*
cum multis nobilibus decollatur
Anno domini mº ccº lxviii. Conradus
nepos olim friderici prius predicti
dudum imperatoris coniunctaciem contra

karolum que eciam rege Sicilie
fecerat insurgens et Theutuni-
cos et quamplurimis lombardis et
tuscis adiunctis peruenit usque ro-
mam ubi cum imperiali more sol-
lempniter receptus fuisset associa-
to sibi senatore urbis domino hen-
rico fratre regis castelle et quamplurimis
comitibus contra regem karolum apu-
liam intrauit sed post diuinam ca-
pesse bellum Theutunicis sua
terga vertentibus capitur et a karo-
lo cum multis nobilibus decollatur

Ludwicus rex francie pugnat et transfretat ultra mare pro terra sancta

Anno domini millesimo ducentesimo lxx lod-
wicus rex francie christianissimus
non territus preteritis laboribus et
expensis quas olim fecerat ultra
mare iterato cum duobus filiis
suis adiuncto sibi rege nauarrie
et quamplurimis ceterorum prelatis et ba-
ronibus pro recuperatione terre sancte
iter assumpsit verum adhuc
ut facilius terra sancta recuperaretur
mandit ipsis consilium ut regnum
Tunicii quod in medio consistens
non paruum dabat transfretantibus
impedimentum primitus christianorum
subiceret potestati et cum portum
et carthaginem que prope Tunicium
est potenti manu cepisset infir-
mitas que illo anno maior erat
consimilia maris viguit in eodem
christianorum exercitu nimis inualuit
Et primum quidem de regis francie filiis
unum post legatum domini pape dominum
albanum Cardinalem et demum ipsum
regem christianissimum lodwicum cum
pluribus comitibus et baronibus
necnon et aliis simplicibus de me-
dio sustulit Qui feliciter autem
predictus rex terminauit vitam
Rex nauarrie domino Tusculano
non per litteras intimauit Ita in infir-
mitate sua laudare nomen
domini non cessans in illa oracione
quoque interserebat Fac nos do-
mine prospera mundi despicere et nul-
la eius aduersa formidare Orabat
et pro populo quem secum adduxerat
dicens Esto domine plebi tue sancti-
ficator et custos etc Et cum appropinqua-
ret ad finem suspexit in celum di-
cens Introibo in domum tuam adora-
bo ad templum sanctum tuum et con-
fitebor nomini tuo et hoc dicto
obdormiuit in domino Et cum de
morte pii regis exercitus christianorum
turbaretur et sarracenorum letaretur
dominus karolus rex Sicilie bella-
tor egregius pro quo adhuc vi-
uens rex francie mandauerat na-
uigio cum milicia aduenit de cuius
aduentu christianis gaudium sarra-
cenis tristicia cumulatur Et licet
multo plures sarraceni viderentur
quam christiani nullatenus tamen audebant
bello generali cum christianis congredi sed
per quasdam astucias alias multa
eis incommoda inferebant de qui-
bus unum fuit Est enim regio illa
multum zabulosa et tempore sic-
citatis puluerosa unde statuerunt
sarraceni plura quam c hominum sup-
vicini monte christianis vicinum et
cum flaret ventus ad partem
christianorum zabulum mouentes
puluerem suscitabant qui puluis
multam molestiam inferebat christia-
nis sed tandem puluerem per pla-

pactis xpianis circa sed

uiam sedato xpiani patris mach
inis et baris instrumentis p
tiras z aquam impugnare inten
debat. Qui videntes sarraceni
timore compulsi pacta cum xpi
anis inierunt. Inter que hec fuerunt
principalia papua ut omnes
xpiani captiui in regno illo liberi
dimittentur, z ecclesie monasteria ad
honorem xpi z omnibus ciuitatibus
regni illius construerentur fides xpi
per fratres predicatores et minores et
per alios quoscumque libere predicaret
et volentes baptizari libere bapti
zarent et solutis expensis regibus
quas ibi fecerant Rex Tunicy
regis Sicilie tributarius esset
effectus z plura alia pacta que hic
ponere longum esset. Et tunc post ad
uentum regis anglie et multitudine
frisonum et aliorum peregrinorum
ciuitatum aduenerat exercitus xpia
norum qui circa cc· milia pugna
torum credebantur, z apparet quod non
solum terram istam sed eciam totum
paganismum subiugare debuis
sent, prelatis exigentibus absque
vlteriori utilitate est dispersus. Nam
legatus domini pape qui ipsos di
rigere debuerat per mortem eius
subtractus erat. Sedes eciam aposto
lica· que utrobique providere debuerat
tunc vacabat. Rex eciam Nauarre
qui infirmus de affrica processit
in Siciliam veniens est defunctus.

Dorro Rex rudolfus

Anno domini m° cc° lxx°
mortuo Richardo electo
Romanorum principes electores ex
mandato domini gregorii· x· in frank
envort omnes preter regem
Bohemie qui tunc cum magna expedi
cione iacebat in regno vngarie
mortuo Stephano circa festum beati
laurentii circa festum assumpcionis
beate marie conuenientes vnani
miter elegerunt dominum Rudolfum
Comitem de habspurch nacione
alsatum regem Romanorum postmodum
in imperatorem coronandum. Quo au
dito dominus gregorius papa x ipsum
confirmauit auctoritate apostolica, si quis
in electione vel electo defectus esset dis
pensando proponens ipsum prout posset
citius in imperatorem coronare. Sed
morte preuentus papa quod voluit
non potuit circa eum adimplere.
Successores vero gregorii non tanto tempore
vixerunt de imperio cogitare.
Rex autem Bohemie penitens quod im
perium sibi sepius oblatum non
susceperit contempnensque dictum re
gem quem breuiter ante nouerat
pauperem Comitem electioni eius
se per totis viribus suis opposuit
quousque austriam manibus dicti
Rudolfus ipsum sibi subiecit. Demum
quo iterum penitens rex bohemie
rebellauit z cum collecto exercitu contra
Rudolfum congreditur vincitur et
vita regno priuatur

Explicit Cronica fratris martini.

Incipit analetica numerorum et rerum in theographiam

Capitulum primum

Que sit materia operis
Cuius agendi modus / ii
Distributio et ordo totius operis / iii
Cur sacramenta numeris rebus significationes aptentur / iiii
Diffinitio sacramenti et significationis et differentia eorum / v^te
Utilitas operis insinuatur et di[uisio] rerum significantium et significatarum / vi^te
Exemplorum multitudo auctoritate significationes rerum scripturis adhiberi oporteret / vii
Misteria numerorum scripturis inserenda rationabiliter ostenditur / viii
Difficiliores esse significationes numerorum significationibus rerum / ix
Duplicem esse rationem cur res presentent ... originem et similitudinem / x
Maiores esse res in eo quod representant ... inferiores quam sensibiliter presentant / xi
Duas esse causas cur res presentent ... proprietatem et similitudinem / xii
Digniores esse significationes numerorum significationibus rerum secundum antiquitatem quam semper fuerunt / xiii
Et digniores esse secundum electionem que de laudabilibus sunt / xiiii
Et digniores esse secundum multiplicationem que significationum rerum sine significationibus numerorum non sunt etc. / xv^te
Maiores esse numeros rebus secundum virtutis potentiam / xvi^te
Exemplar totius creationis in numeris invenitur / xvii
Triplicem ob causam binarium angelis assignari / xviii
Numerus et sapientia et robur idem esse probantur / xix
Ordo prime partis et distinctio clausularum subdivisionis breviter annotatur / xx
Series etiam secunde partis sua distributione notatur / xxi

Maiori volo tractatu huic in alio volumine usque ad armoniam dualitatis et septenarii ... accomodatum fidei incommendatum ... et hoc habentem principium. Ascendet in animum lectoris qui invenit ... hic caret illud corrigat, et non est sacrima sed liber omnes et veritas ...

Incipit prologus in quo materia operis / utilitas rei / eminentia numerorum et futura distinctionis partes aperientur. Capitulum i^m. Que sit materia operis

Vtile admodum michi / numerorum et rerum significationes analeticas reuenientium in omni theologia designare ad introductoriam de ipsa cognitionis institutionem. Cum ad ipsas institutionis sua / quantum eandem illuminet uel circa amplificet corporis eius theographie prosecutione comperietur diuersa. Ante uel aliud ... Sicut quando non addidiat artes loquendi disserendi, et dicendi / difficul[tatis]

a

capit utilitatem congestarum
perceptionibus ad ipas. Eade
comparationis ratio. tetis uidet
inserta sacrorum/ simul et hunc
ne/ que a nobis hic singulari-
ter utriusque discernenda sese aperit.
Verque dicto aut estimatione est
mentis anceniite/ nemiem tn
nos aliquas uirorum sic tecte ini-
tias tetigisse transumptiones
Detegerit enim non pergerit tri
de significantias. Vtiq rerum apue-
runt aliquarum aliquas sed
sparsle. et occasione potius
illuide transsapite disputatione
quam satis eiusmodi demonstra-
tione singulari. Misteria quoque
doctrine uirorum sed paucorum pau-
ca. sic nulla de multorum multas
inducti nisi opaliqua digressi-
one. non dicta gramatice intent-
que speciali proposito/ Et in his ipsis
aliqua icte propria quam perscrib-
net dictio sicut constituit. Pre-
terea percepit eos. Et ut pslep
cius dictam. ipi pemit plicta
ex. opquo tota manat facili-
tas. Non enim collegerunt signifi-
cationes/ causas non distempe-
raut. sic specialis inceptiua demen-
tias introductorie non dederunt
institutionem/ son ad eas compren-
dendas demostrandas/ extendendas
accedit. Ruus agendi modus

Nos autem ad copiam et
distinctionem posite eruditorum
significationes uirorum. sic rerum tria
lenim oppedice. oppedice ut no
uimus hic eas enim eniciatorum. eam.
et genus. Ita enim sic plenius
et planius doctrine qua editur

secund. ratio sibibit aim/ tao
hemos sui notitia comportabit.
Recalcitrantem eniciatorum euolue-
mus. sic dicemus quod significationes
sese applicat singuli modorum et
singule rerum/ de quibus diffe-
rere contigit. Non enim codem
git de omnibus/ Ruot sese appli-
cant significationes diuise. qu
res una contrarias quod non solu-
dissimiles sibi interpretatio-
nes. Secundum cum euolue-
sic notum faciemus aut eas sepa-
rant. Pauci enim consenserunt
notitie. sic sat significatio. et
ratio nesciat. Secundo generatio
sic palam faciemus sub qua sig-
nificandi maneria. hic aut ille
significatio accidat. Denique et
ipsa manerium multiformis est/
Rurum trium singula uel singulis
notemus notificemus quod distan-
tibus/ eniciatorum colleeas multiplex
ius significationis in tam/ in genere
modis accipi. pluralitas in
enunciatorum subaudire/ ratio com-
petit in causa/ distemio sub
intelligi in genere. Distributio
et ordo totius operis in

Distributio aut posita
operis duplex est enim
nomine partitionum procedet/ Hac
omnes partitionis et significan-
tias tradidit uirorum/ rerum aliud
Sicut tamen tradet omnes omnium/
nec omnium aliquis. nam forsitan
aliquorum omnes hic Ut grant sic
git possibilitate/ reliqui duo in
terminabilia perdene/ sic infini-
te nec necessarie negotiationibus

opus / Michael enim in iudicem
consequitur curas aliqua / Thronus
preparatus omnibus deus solet. in ini-
tiis principiis / et fruita quasi
re publica eliget ad desseren-
dum. abundantius reliqua
preterea quod seipsum reddit asi-
nus tu in sonno uel in paucis
quod ad multa sufficiat aptus
Thronus et corpus cum quorum diui-
nissimus canon meminit signi-
ficationes primas et necessaria-
bres, et quibus ad alias
una est. dedimus, et quod si-
septimus consequentur. ut dedu-
cem / et utilitatem prouidebimus
laude volentem et. Cur sacra
nomina rebus formes aptentur in

Visum est nobis rep-
resentationes intelligibilium no-
mine sacra quasi ecleadre
uocabulis honorare / representa-
tiones uero terrene nomine signi-
ficationis et communium appella-
tione signare / causa ipsa est / quod
presbiteris potius locis et maiesta-
tis primatus egregie unos ex-
tollit Tercio dictum accipias ad
presens ad positionem sermonis non
dicit ad disposicionem. Ad discussi-
one enim plenius posterius. Verum
tamen in theologicis eloquiis
ubique laudabilium nomina significa-
biles sunt / et ubi non laudabi-
lium significabiles uideri possunt
Tercio de rebus omnibus negamus
quas sic est inuenire in signifi-
catione non laudabilium / ut in
laudabilium nequeat ibidem

transcendere. Amplius secretum
in litteris ubique scripturis ponitur
ad partem contrariam tamen, ut sicut cul-
pes. zizania / minorum uero unusque
sic ponitur quibus. Amplius autem
licet raro et uero raro comparaciones
sumuntur in accepcionem uituperabilium
ipse messis / Sic uero mea saepe
tamen ipse / tu comparationes / Sed sic
aliter / ut aliter nequeat accipi /
Et ubi nomina in designandis uitu-
perabilibus ponuntur laudabili-
tatem quod ratione mirabili signi-
ficabiles sunt. Et ad legimus
bestialia immunda bina et bina
introisse in archam. et ix. cognoscas
fatuas et vii demonia. et xi. se-
ta aliena et cetera in hunc modum
Tunc quibusque similia si dili-
gens scrutetur inuenies tamen quod ad
meritis uituperabiliter et aliter tu-
tum aliter significare uidebimus
Et in hijs exemplis ipsis / quaternarius
uero non significat nisi quoque pa-
tiam sciendi potentiam / et septe-
narius non nisi uniuersitatem / De
monstrationem tali stat quod dixim-
us tum taliter / Verum est ex tunc
admixtis uituperabiliter et aliter /
Quaternarius enim aut coniunctus
exprimit diuisionem quod delictum
qua indiget catholice rectitudinis in-
gressibus celeste. ut animas co-
operiat multitudine peccatorum et
dimittuntur illi peccata multa quia
diligit multum. Undenarius etiam
non amplius notat transgressionem
quam supergressionem qua indiget deo
reconciliandus et superans pe-
nitentie medicinam / quod ad Magdalena

Ut qui ausu temerario com pre
ceptum prius presumpsit mande
re precepto comestibilis labo
rat addere. Sed de huiusmodi ple
nius alias. Cum igitur nichil sit
quod possit et madiuctas honesta
tis significabiles sint res eo
nec ubique nec posse semper nec quo
adiutas, unde illas sacramenta
his significationes attitulavimus.

Distinctio sacramenti et significationis et significata utriusque etc.

Est enim sacramentum omni
a ad aliud corporale vel ex
trinseca similitudine representans (e)
spiritualis. Significatio totum hic
excepto quod spiritualis, ymo et
cogitatus locutum totum hic. et
hoc amplius. c. sed non spirituale.
Sacramentum quippe continetur a signi
ficatione ut species eius, sed signi
ficatio pertinget quod sacramentum
ac si genus illius. Omne enim sa
cramentum significatio est, quedam
quod verum est. non omnis quod
falsum est significatio sacrame
ntum est. Ille pars quantum ad verum
dignitatem sacramentum significat
ione superius est. ut quod de
laudabilibus solis ac semper
est, quantum vero ad comprehensi
bilitatem significatio sacramento
superior est. ut que de laudabilibus
et non laudabilibus est etc.

Nobilitas operis insinuatur et divisio rerum significantium secundum statum

Hinc duplicem representatio
nem dicam si nota esse co
gitet luminosior patebit in re
bus. ad id quod archanum latet
in scripturis, que in rebus significat libri. (f)

sese melior ac vera devolucione
adoptavit. Sunt enim res que in
certis tantum significantur, sunt que
tantum significant, sunt que significant
et significantur. Res que tantum
significant et alias nusquam sig
nificat, sunt pater et filius et spiritus
sanctus et communis deitatis. Res
que tantum significant nulla sunt.
Que significant et significantur
ea sunt que sic sunt alia sunt
et non sunt. Et huiusmodi ulterius
simplex et mixtum. quod corpus quod sic
sunt alia sunt et non significantur
ut celum. luna. sol. stelle. aer.
aqua terra et huiusmodi. alia sunt
a [illegible] et alia sunt, ubi duo
populi hebreus et gentilis sempe
ternis [illegible] significant, et
significatur a duobus filiis Abra
he. esau et iacob. et sic celum
[illegible] et alia civitatem
[illegible] movemur [illegible]

Exemplorum [illegible] significationum rerum secundum scripturas [illegible]

Dum [illegible] significata re
rum [illegible] alio in aliud
scripturis sit adhibenda testimo (g)
nia minus credibilia habemus
apostolos et prophetas et [illegible] civitatem
[illegible] dei virtutem et dei sapientiam.
Asserit apostolus litteram occi
dere, spiritum vivificare. [illegible] multa
[illegible] in figura. melchise
dech quoque [illegible] potis
tem [illegible] celum
in carne christi. filios abrahe
duos testamenta duo. bovem
[illegible] predicatorem fidelem

Vocat fidem galeam salutis
i. spem qua salui facti sumus / fa-
gladium verbum dei / cingulum
lumborum castitatem / azima sin-
ceritatem et veritatem / fermentum
maliciam et nequiciam / pascha
Christum ymolatum / vnitatem duorum
in carne vna · sacramentum mag-
num in Christo et in ecclesia / nube et
mare baptismum / manna corpus
Christi spirituale / petram Christum / potum
de petra sanguinem Christi spiritualem
a cibo et potu parte diei festi
neomenia et sabbatum / vmbras
esse futurorum / corpus autem Christi
alia in holocausti multiplices
que hostiarum oblaciones / vnam et
veram opponit oblacionis hosti-
am / qua sanctificati sumus / saluandi
et saluati sanctificati. Iohannes quoque
apostolus et euangelista agnum cuius ossa
comminui prohibentur / Christum in-
terpretatur cuius ossa milites non fre-
gerunt. destructionem templi mortem
corporis / flumina fluencia de ventre
bibencium graciam spiritus redundantem
in corde credencium / cinerem petre
mortem eius / et in apocalipsi aquas
multas populos multos / et phyales
plenas odoramentorum / oraciones sanctorum /
et alia in aliud sensu et modo.
Petrus apostolus credentes ad prin-
cipes venientes ad dominum lapides
viuos electos / lapidem angu-
larem personam mediatoris / lu-
na prophete simonem interpretatur
et alia in aliud sensum et modo
Dauid propheta dominum / lignum
plantatum secus decursus aquarum
oliuam fructiferam / palmam
florentem · cedrum libani · oues
pascue · beatos et iustos opponit
Puluerem terre lutum platearum
vniuersa insipientes / aquam decurren-
tem fluentem · fenum desiccatum
fenum et olera · et florem agri
et vas figuli clibanum ignis
et dorsa curuata · et tauros pin-
gues · aspidem et spectrum · arma
et sagittas · et gladios acutos ·
vitam sepulcri impios interpre-
tatur · secundum diuersos intellectus
modos et mores. Iudicia et arge-
tum igne examinatum · eloquia domini
lapides preciosos · mel et fauum et
abyssum infinitam iudicia dei · et
alia inuenies in aliud sensum et modum
Et in libris salomonis hunc
significatum dicta et infinita est
certa et exemplorum non est numerus
Sed et christus loquens in parabolis
comparat regnum celorum decem virgi-
nibus et thezauro abscondito
in agro · et homini querenti bonas
margaritas · et homini qui exiit primo
mane conducere operarios domui
suam · et sagene misse in mare
et litus maris appellat finem
seculi · pisces bonos et malos iu-
stos et iniustos. Homo qui seminat
interpretatur Christum / agrum mun-
dum bona vero optimi semina
sollicitudines seculi / volucres
celi demones / zizania filios nequam
Messores angelos / lucem mundi
et sal terre predicatores / Serpentem
pertinet exaltatum in deserto / et ionam
in ventre ceti se ipsum dicebat aut
de cruce suspensum aut in sepulchro
vnde discipulos erudiens / vo-
bis ait datum est nosse misterium

6

regnum dei ceteris autem in parabolis
ceco deo et nullo intelligente
et dicitur domine esse dei sensu
intelligendi et inter plebem ig-
nobilem haut esse mirandos quia
invisibilia per visibilibus et ad
quod alijs sensu illuminate mentis
pape sufficiat etc. Misteria
in metrorum scripturis inserenda
racionabiliter ostenduntur

Altitudines quoque et misteria
minorum in scripturis investi-
gari et adhiberi oportet, quatinus
ipsa et in actionibus et elocucionib*us*
suis palam fiat et patefiat. Christus
quadraginta enim diebus suo nume-
ro dedicavit ieiunium et totidem cor-
porauit se vivum ipsum discipulis
apparens et loquens de regno dei
et de quinque panibus et duobus
piscibus saciavit quinque milia
hominum, et de septem quatuor milia
et discipulos combinavit docens
civitatem et locum quo erat ipse ve-
nturus, et apostolos duodecim elegit
et tercia die resurrexit et nonagin-
ta novem oves prona deseruit.
In medio autem duorum animalium cle-
re promisit et promisit esse presentes
et duos in tres et tres dividen-
dos in duos. Et dominus fuit tri-
duisse et distribuisse talenta
quinque, alijs autem duo, alijs vero
unum, et hominem perhibuisse sinus
pro decem minis decem civitates
quinque pro quinque et semen cadens
in terram bonam fructum fecisse tri-
cesimum, sexagesimum, centesimum.
Hec sapiencia sapientum non enim
opera per numeros augebat, numeros
inter opera seminabat, et verba
que spiritus et vita sunt.

Moyses quoque eruditus omni sa-
piencia Chaldeorum Egipciorum que terre
et factus deo iubente et erudi-
ente ad imaginem celestem communique tha-
bernaculum et vasa in usus et
in decorem illius, multiplices
operaciones, diversas multitudines
et qualitates, magnifice illius
coaptacionis secundum exemplar
in monte monstratum sibi. Numerorum
firmamentum facientes, numerorum
facientes et occultissimis legi-
bus, ac si quibusdam radiantibus
stellis ornavit. Sed et genera
oblacionum sacrificiorum que ritus
divina et sacerrima numerorum maie-
state firmavit dispositionis. Noe
quoque intellectuales numeros sicut
constituit, regulas in archa qua-
dra et mansionibus eius secundum
illas porrexit lineas, mensu-
ras extendit, et ad finem operis
sui usque perduxit, qualiter quoque
et volucres diversi generis diversis
cenaculis introduxit, sobole
conservandi et generationes mundi futu-
ri. Ipsa eciam celeberrimi
Salomonis commensas distinctiones
spaciosissime domus, et quicquid
illud auxit gloriam et plenitudi-
nem videbatur afferre, numerorum esti-
mavit potestas, dispensavit et imple-
vit. Hec vidit Ezechiel in spiritu
et sic descripsit totam civitatem edi-
ficiorum regionis ad austrum sicut
vidit iohannes. Et taliter descrip-
sit structuram civitatis nove ihe-
rusalem et divinissimas spe-
culaciones apocalipsis. Et qua-
re nec in ipsis temporibus scripturarum lon-
ginquo assiduoque lectori labore

satagere et vagere in apiendis et
capiendis ubicumque occurrerit. signi-
ficationibus rerum et vocum ope-
pretium est eas investigare et collige-
re in summe et in cumulum ducere ut
certior facilius que omnia arcis di-
sciplina eruditio comparetur.

Subtiliores esse significationes vocum significationibus rerum

Quanto porro conatus ac
studiumque negotium nobis in-
7 cumbit in tradendis significatio-
nibus vocum, tanto quia satis novam
et intactam et sine magistro ma-
gisterium institutionis, tanto quod subti-
litas et natura vocum pleraque inex-
plicites quam continens est magnorum
virorum magnis ingeniis obviat
et indicat. Ista vero ponens ut lit-
teris inserere canonicas, sicut auc-
toritatibus earum scripturis scripte, com-
prehensius facilius eis intentibus
parat. et complanat vias. non
minimas suppeditiendi offerendo
nobis occasiones. pugnas scilicet
cum stultis, et nugis dare quem
dabis, et comparatis hominibus com-
paravimus. Hanc qui sicut sumdat
in sensu, nunquam non indiget erudi-
tionis, non indignetur nobis quia
rem agreditur novam, nec illudat
sed circumcidentibus qui a nobis ex-
flagitant eam. Est materia probis
opus. maxime iudicet arcubus res
non ex sensu suo sed ex earum natu-
rate consideret. Ceterum agat
ut volet. dampnet. laudet. ac-
ceptet. reprobet. derideat. subsan-
net. quia nos nec de fatuito
firmavimus usque adeo pendens a
diversis estimatoribus cedere aut
servire. quoniam ad id quod vo-

parebit
le genium quod iam inclinemus

Duplicem esse rationem cur res pingantur arcubus. originem et similitudinem etc.

k Ratio enim cur res pingantur
arcubus, facientes affectus
ea est, quod visibilia invisibi-
libus concinunt, et quemadmodum inde
traxerit formam et speciem, quae dili-
genter inspecta suum artificem pro-
dit, et probat eius potentiam, quia tan-
tam molem de nichilo fecit, et
commendat sapientiam eius quae singula
locis disposita singulis, convenienti
nexu efficacissimo iungit, et ad-
dat bonitatem eius quod qualitatibus
variis efficacias rebus et naturis
affixerit. Hinc est quod invisibilia
dei per ea quae facta sunt intellecta
conspiciuntur, sempiterna quoque eius
virtus et divinitas. Quod vero
significantur actus. ex cognatione
similitudinis surgit unius ad aliam,
et quod turtur pudicitiam, vidui-
tatem sub, columba simplicitatem,
dolositate vulpes significat, ex
affinitate morum et similitudine na-
turarum processit. Similitudo enim
duorum aut plurium est, eiusdem
qualitatis participatio natura
insensibilitatis. Ideo cautissime
sapientia divina per similitudines rerum
loquitur nobis, ut pellat moneat
nos ad fidem, formet ad pietatem,
erudiat ad spem, inducat ad uni-
tatem, et per illorum rationem quae fa-
cit, communicans expressius quae
facienda aut non facienda sunt.

Maiores esse res in eo quod representant quam in specie qua corporaliter presentantur etc.

l Unde et maius est conside-
rare res in eo quod protendunt

quia in eo quod pretenderet sunt, quia inde
instruuntur ad veritatem. Hinc sedu-
cuntur in errorem et inducuntur ad
peccandum. Hinc est quod parietes labi-
untur, ac tempus detinetur arcubus, quia
cordi et quibus apponimus cor, quia
plus facimus pulcritudine et delec-
tacione que rebus et arcubus est
quam ei a quo illa fiet et quidque ro-
aviditatis nullus est. Sic enim video
nec fiemus estimatores. Sentimus
potius oportere nisi et parte in illud
ubi copia totius voluptatis tem-
poralis et spiritualis est, quia ibi et
ubi presens, ubi semper nichil est. Denique
et creatura non sibi dedit ut esset,
sic quidque placet nulla. Aliunde
accepit ut haberet. Propter quod
egregie Scriptura divinitus inspira-
ta corporum fontes mire sic loquens
assumit, innuere cupiens magis
superficiales fontes corporis spectat, ut
tali consideracione pulsati, si mo-
vemur delectacione carnis, si scien-
di ducimur aviditate, si potestatis
ambicione torquemur, ab illo sper-
emus qui has delectaciones in dextera
sua usque in finem, qui docet volu-
ptatem quam nec auris audivit nec
in cor hominis ascendit, qui dedit
potestatem filios dei fieri hiis qui
credunt in nomine eius etc.

Duas esse causas cur res presentent animis, paritate et plenitudine

Nulla sane ratio est qua res
presentantur animis, qua quae
res putantur arcubus. Duplicem
quippe proponentes rerum per numeros
res a rebus significare. Partim
propter principii originis, partim
propter copulationis plenitudinis. Sic
hee cause sunt cur res notantur
animis, una secundum paritatem, altera
secundum plenitudinem. Est enim prima

concordia et principii sola tamen se de-
simulis esse. Nam non solum invisibi-
lia invisibilia putantur quia ...
operuit. Ita numeri comprimunt res quia
ab illis effluxerunt. Et propterea
ideo quod res animas protexerunt.
Unarius ideo putatur creaturam
rationalem quia instar eius est con-
dita. Genere nature corporis et anime
et sua sumens originem temperamentum.
Ternarius medium quod quatuor
elementorum ordinata compacione
perficitur. Huiusmodi significationem
puto esse secundum paritatem in qua
res numeris conveniunt, et constitutio
parium appellatione denotatur
numerorum. Sed ita intelligamus quod qui
nominatur ab eis ad eorum racionem
originem habuisse dispositam. Sed
secundum plenitudinem vero secundo est que
secundum potestatis indicatur affinitatem.
Quemadmodum si dicatur quinarius
partem et concordiam denotari spi-
ritualis, quia optinarius senarius cum
aliis multiplicitate complectitur, quorum
ille tantum comprimit racionales potes-
tates eius potencias, memoriam, in-
tellectum et voluntatem, iste corporis
propter quinque potentia sentiendi pote-
stas. Et sicut ter quinque quindecim
efficiunt, ita si potencia sensus cor-
poris potencia interiori deducta
regatur, efficitur pax et concordia de-
orum omnium. Itemque secundum si-
militudinem et differenciam quia que-
admodum quaternarius interimen-
tis impedit ne ternarius et
quaternarius naturali sibimet assimi-
lentur, sic vite cursus ab temporis
mutabilitate facit ne corpus
et anima plena sibi pace iam in-
teantur etc. Digniores esse
significaciones numerorum pro tribus
rerum secundum antiquitatem quia ipse sunt

Diligencius tamen sub oculis
comparacionis aspectu in-
merito adducantur — res vide-
re [illegible] unde significationes earum
significationibus earum ante sunt secundum
antiquitatem / quia sunt multum communi sup-
positiones habuerant. Non enim
humanis creatura rationale fuit
semper / neque eternaliter mundi semper,
quia illa non semper fuit / et iste non semper
fuit / Neque ideo minus potentes
fuerunt / quia non habent semper oppressionem /
quippe cum semper in se virtute habu-
erunt unde semper hoc est signare quod
ueniunt / Eternam tamen significatio-
nem non fuit / quia tantum semper fuit
quam ille semper oppressit / Neque eciam
porro significationes in ille semper
fuerunt / neque ille qui sumuntur secundum
naturam / neque ille que intendunt
secundum contingens / Que sumuntur secundum
naturam, propterea non fuerunt semper
quia res non fuerunt semper / Sol
enim non semper expressit proprium / neque
luna semper celestiam / neque stelle
semper [illegible] / quia fuit quando non fuit sol
luna et stelle / Que vero ad-
ueniunt secundum contingens ideo non
fuerunt semper / quia occasio tristo-
rie [illegible] que propter rebus con-
tigit, quando nondum contigerat nichil
exprimebat secundum presens — quoque
[illegible] ipsa [illegible] / Non enim Adam
expiato fuit propter passionem / et ex
apercione lateris [illegible]
oppressit / Sed quando in [illegible] tempore
in illis ablata corona [illegible]
[illegible] / et edificata in [illegible]
hoc expresse quod non prius potuit
nec possita [illegible] etc. Et digni-
ores esse laudabiliores quam
delaudabilibus sunt etc.

Exelectione causa antecedunt
significationes maiorum sig-
nificationibus rerum, quia illa que vere op-
posite est laudabilium rerum semper
significabiles sunt. Res vero que
vere opposite est non semper
laudabilem hoc in contrarium per-
uenerunt, et sic multa loca in quibus
non in se in contrarium parte recepti-
biles sunt etc. Et digniores
esse scilicet interpositionem quia
significationes earum sine signi-
ficationibus maiorum non sunt.

Interpositione quoque potiores
sunt significationes maiorum / quia licet
non omnia indigent significati / con-
uersis tamen rerum omnium significati-
onibus sese immiscent, minus et quod
res exprimunt et non ille, non tamen
exprimat sine illis. Significati-
ones etenim rerum sine interposi-
tione maiorum nequeunt [illegible] po-
testatem / quia admixtum dicit res sunt
degnata comma secundum [illegible] adduc
Potencie quidem a bona ad plures
et a pluribus a bona, sed admixtum
quando in [illegible] res signo nequit
[illegible]. Ergo explicat multum rebus secundum
secundum antecedunt vel ex antiquitate
quia semper fuerunt, et electione
quia delaudabilibus sunt, et compo-
sitione quia ubique concurrunt. Ut
res que sunt, seque sunt denomi-
natione sue quantitatis [illegible] ampliat.
Potiores esse maiores rebus secundum
uirtutis potenciam etc.

Et non modo in misteriis
[illegible] eadem potencia certius
maiores rebus potiores [illegible]
quia natura earum immutabilis / non
est capax subiectum quia [illegible]

p(er)vicissitudines t(em)p(or)um / et t(em)p(or)um con-
trarium cursus / Nulla quippe
naturarum in colorem et semper
candor sic p(er)petuus s(em)p(er) retinet
c(on)sequitur. Talia et aliter c(on)cessit
p(ro)videncia vicissitudine t(em)p(or)um
rerumque obicare contrarium / Cum
pareat terra gelida tremebunde
hyemis duricia / et p(er)ingentes fri-
gentis corp(or)is subacta conturbibus
florigeis vidua fructiferis que de-
core. Virtutes sustinet arida
frigora. Congelata aimque nigen-
te septemplicia arcturo. tantoque
albentur nivium lapsus conci-
piens solaciis spe fertile generan-
tes acerbi t(em)p(or)is iniurias. Sed
et liquidi latices in lucidam re-
dacti et durati glacie firmitatis
nature p(er)dit nomen officiumque / Sed
non nemoribus virides comas
et lacteos lilii expandit et rubicun-
de rose sanguineas et utriusque con-
sanguineos coronari suspensi que
paparum colores / aliorum denique
florum multivolaciae dissimiles
quibus amicatum parturientis
humum facie festiue vestit. pingit.
et stellat / sed et artificis nature
p(ro)s fructu concludit frigoris labe
factat autumnum / Sed vere non est
videre flaucidos castate [illegible]
culmos. ad villosos duplicatis
que semp(er) ancinis / nec rigide quer-
cus galeatas glandes. atque bine
bres aut triangulos et duplices
sub hyrto cortice fructus latere
fagi / cerasisque nuces. Dico quidem
omnes sed quasdam cum gemine du-
plicitatis. Nec non certa casta-
na et tenerdis olive et maiore
lauri ac mali puma cibus lo-
cibus q(ua)m alios [illegible] ab aliarum

arborum pendentes racemis fruct-
uositatis denique hyemas bibuli
autumpni instantiis que temulente
vitis palmitibus comigatis ul-
mos / torpidi frigoris senecta tol-
lit et inimice hyemis hirsuta
effigies. canos in gelu molestias
abamnas abdit obtutibus. Sed
in omnia ad t(em)p(u)s / Ista p(er) t(em)p(u)s
6 succedente vicem t(em)p(or)is leni temporis
tempore vindicatam incerte deter-
so / seriusque in spem. Qui p(ro)prie sim-
ilitudo renascetem secundumque fecundi-
tem pulcerrimos ingredi. mundi
et semper astivi vapor igneus
orbis. fecundusque estatis anhe-
le sedit imbelles ausus et im-
natos. Fructus subacte hyemis
opus mundi consimili relegit.
Equoris et altitudo ceruli
modo crispata etiam longissimis
lignis remorum secanda puppi-
busque cavus stabilia. clemen-
ter meminat. et placide sternit mo-
volubili sibilacium zephyrorum fla-
mine tacita belligeros fluctuum
undarum dtheos acuit et spume-
os fluctus ad sidera elatos
conlatosque discordes. mutua
iam pocius quam naturali. velut
erat chaos et iras latratus pro-
celle naufragia introrsus absor-
bet / Suspensus et nimul ac
modo tristem sibi aura facit / pi-
etas ymbriferisque densa in
nubes. et horrisona subgutu-
ravito tonitrua gemebundus
elidens aut turbulo gurgite a-
crebris lapides grandinis ictibus
aut caduci fulguris letiferi
facibus dorsum tot paciens se-
dat. iubeat erit. Et e regione

.x.

cos cor gre i pl
bel oriens

hic vill le i pily
bel flatus lum
ous f [illegible]
pilor

labilis [illegible]

nubibus emotis· formosa ora
nativo decore resignans· festivos
telluri primitus animavit letus se-
renati aspectus/ Gloria celi
sideribusque decus· auricomus tytan
neque tamen nec paribus mo-
mentis flammeis solitus yma-
gine curruque celsi radiorum po-
los terras que permisceat· Tardius
estivis temporibus celerius hibernis
ardentem quadrigam et anhelos
tingit alipedes rugientibus con-
dis tumentis occasum postque ce-
tos omnibus permixtam stel-
lantis cum spera regia noctivagam
bigem maculose phebes luci-
vomisque lampadibus vacilla-
tam cedit asterum/ Sepe cun-
ctis sideribus hinc noctis te-
nebras suo fulgore fugantibus
unum respicere a sua sede dictu-
vit et ruens tuta stella per plani-
cies depicta limites effectus at-
temando producat/ Et si non
cadet potuit cadisse credere/
Denique audivimus defectus so-
lis varios luneque labores/ Est
et de illis que connectitate spede-
ntur despicientur igne opus habet
unda/ et crassissima ipsa ab igne
premitur/ Lapis magnesiam fer-
rum quasi predo rapit· et retinet/
non modo nequit rapere sed et rap-
te linque corpus· se semper adama-
te manente· Solidus adamas
qui nec ignibus nec tundentis
acute cotice sibi leditur ictus
cruore sustis hircino nativi
roboris duricia solvatur

Rigneo ardores animalia certa
quibus comitur· serpens salina
dira patitur et mater eius et operis
nichil patitur spatium est· Stig-
libet eius Sit certe certarum reg-
iones· minime auferat preter a
temporis qualitate aut rerum ma-
iore potentia creaturum/ Spacium
suis aut certe tristitiam singula
sub principe tali quoque voluit
In unius non sit/ Regnum im-
mune omni decore virtutis aliqui-
sit maiestas creaturarum que tanta
immutabilitatis virtute retinetur/
ut aliud ac de esse queat/ nunquam
aut queat aliquid/ Quod omnino
par minus media sunt parte mul-
tiplicitatis unorum summam ipsa
media sunt parte produceat quam
sic contrahitur· tota summe que in se
ipsum est· Sic per illa mutabi-
des nullus impedire valebit
quod unquam non sint/ Tandem immu-
tabilitatis gloriam· tertius quoque
ascribimus perpetuitatibus unorum

Exemplar totius creationis
in minimis invenietur xviii

Materies eterna gloriae prima
motus diabimus illis se intel-
ligimus quos ad magnitudine et
plenitudine creaturarum permissa efflu-
xerint/ videlicet· nos· et angeli/
Sit enim quemque natura vel per
naturae aspirato pacto constitutus
antiquam processit adorari· omnes
artifex altissimus unorum tantum
produxerit/ dicit sit· omnibus enim
et plus erat· proprium quod sine ipso
et nisi in ipso omnino esse nequi-
bat/ Quod enim erat futurum
a bono/ et in bono erat futurum
ab uno quod ut esset/ et uno

autem ut permanet . Sic et prima
pium insit albiano nec stabili
tatem potuit habere insit hymno
erat futurus / Unde angelicus
splendor / inde homo / inde mun
dus exprimit . ubi angelus / ubi homo
ibi mundus subsistit . Ita ut
omnis numerus dicit ab unitate et
non consistat insit ex unitate / ita
compositus ordo figurarum natura
compositionis / et non apparentium / ab
una processit . et in uno initiatur
ut sit . Deinde numerus monadem
et erat non erit . Aufer creatis
unitatem / composita peribunt . Et
ideo non sit quod omnia contineat
unitate . homo / angelus / mundus /
Et quia sit . scias prima numerorum
elegans ordit / Nam quaternarius
mundi sufficiens . et ternarius
simus creature rationalis
quorum corporum predictum est et binarius
par angelus qui non dum
. omnis ab unitate oriuntur
et emanant in unitate / Sicut quod
pervenit eius unitas est / ad quod
unde incipit unitas est / Sic
enim ad quaternarium . et duo denarius
pervenit usque ad nonum / quibus
denarium supponit . solius uni
tatis adiectio . Et enim monas
unitas est . ita denarius unitas
est . sed illa incipiens / iste terminans
sicut ista et ille significans / illud
qui est alpha et o . primus et no
vissimus .

Triplicem ob causam binarium angelis assignari

Triplicem ob / signari
causam binarium angelis
assignari . ob ortum . locum . natu
ram . Ortus considerat ipsa
progressione / locus eminentie /

materia in incorruptibilitate . Si materia
primum cepit ab unitate / sed primo
binarium creata est superna si non
tempore / procul dubio dignitatis elec
tione / Sic binarius primum hec
unitatem / splendor angelicus se
multitudinis signaculo dicta
ta comitat / secundum interpositione
nullius . Ut binarius prima ut
terra consistit / angeli deo sibi
perpetua pace iunguntur / Tale
similitudine multitudo celestis
brevi sit assimilata unitate quan
tum ad conditionem / locum in perpetua
tem . quantum ad ymaginem / natura
tam ad eam . quantum ad similitudinem /
In conditione essentiale / in ymagine
ratione / in natura superare
bonitatem / Habent progressionem
unitatis . habent similitudinem pacis
/ habent beatitudinis primum . ha
buerunt / ut in nunc de viris declaret
litteras binum et binum / natura
sue consules species mortalibus
obtulissent / quod secretum sit
in testimonium venturae resurrec
tionis / et mortis inanis de
magnificas regressionis
Duo enim angeli sederunt in
monumento unus ad pedes
alter ad caput . atque intuerentur
apostoli euntem illum in celum erant
duo viri astiterunt iuxta illos
in vestibus albis . Sic ob dictam
angelorum similitudine qui sunt
administratorii spiritus mittuntur in
mundum . misit deus discipulos
binos et binos in omnem civitatem
et locum quo ipse erat venturus
Ideo videntur et misit minus
sed minus pervenient continet se

Numerus, et sapientia et verbum
idem esse probantur, primo

x. Ad plures hec sensibilium
et non apparentium creaturarum
ordinem secundum intellectuales po-
tentias numerorum. Omnium creaturarum con-
ditor produxit ad vitam. Con-
vincitur numerum et sapientiam esse
eundem, numerum sapientiam et sapientiam
numerum. Hec quoniam non omnia
in numero et omnia eadem in sapientia
facta sunt, facta sunt autem omnia in numero
et omnia in sapientia. Item huic
assertioni scriptura divinitus in-
spirata testis accedit. Pronunciat
enim alias quidem secundum numerum se pro-
ferre, alias autem omnia in numero
constituisse, et alias omnia fecisse
in sapientia. Ergo si omni exceptione
testimonium sunt non alia in numero
et alia facta sunt in sapientia, sed omnia
in numero et omnia in sapientia, sequitur
numerum esse sapientiam et sapientiam numerum.
Non enim multa aut diversa sed
unum idemque rerum principium, quia
non in principiis sed in principio
fecit deus celum et terram. Et hoc
principium deus erat, quia in principio
erat verbum, et in principio fecit deus
celum et terram. Idem sic igitur
sapientia numerus et verbum, sed ea in qua
facta sunt omnia, et in quo disposi-
ta omnia, et hoc in quo omnia.
Evidenter comprehensibilis augustinus et
numerus in quo et sapientia una eadem-
que res esse. Item idem numerum quo
omnia disposita sunt ipsum audiamus
et dicat esse deum. Denique theo-
logus insignis ecclesiasticus

numerorum investigabilis altitudinem
eorum in quibus ergo. Et ideo merito
ut sanctum et querere et conside-
rationem sanctam et numerum. Et nobis
sic appositus potius quam oppo-
situs enim auctoritate et conve-
nientibus in unum satis
elucet potiorem rebus numeros
tenere principatum. Unde prius ad
eorum scientiam quam ad rerum pro-
salium uterque cogimur. Ordo
prime partis et distinctio clau-
sularum subdivisionumque breviter
annotatur.

v. Series sane dicendorum
hoc ordine pergit. Huius
partis potentias numerorum aperit.
Tribus clausulis distincta
procedit. Prima institutiones
signorum prosequitur. Sequens na-
turas numerorum et proprietates. Sub-
sequens misteria et significationes.
Triplicem etiam continet prima
et secunda clausula subordinatam
ordinationem. Nam illa in signis
et in appellationibus et conve-
nientibus utrumque. Hec primo specierum
generationum ac regulis inde dif-
ferentias cognominationum cum
causis. Deinde relationes et
voces earum introducit. Tandem ...
in subdivisionibus breviter
absolutis procedit ad misteria
numerorum que tertia clausula dige-
runtur dicto tristi et solito. Est
sane numerorum ea clausula sacra-
menta concludit, tot subdivisio
ordinatur. Tamen quia notule fi-
gurarum et proprietates numerorum non
vacat a sacramentis recte etiam

tur ceteris in prima et secunda clausu-
la tractantur, non nisi de scientia
morum differre iudicantur.

Sequitur etiam secunda de partis
sua distributione notitia. xxi.

3. Partes quoque secunda tetrat-
distinctis que rerum significationes
continuant brevibus clausulis et
ipsa complectitur. Significationes
exequitur naturarum et planetarum
accedenciam. Sub hiis quippe
brevibus quibus tenui continetur com-
munitas rerum. In qua multiplici
et laboriosa dissertatione dum
morum et rerum significationes a-
periens. benivoli lectoris iudicio
relinquo considerandum utrum
rerum vigiliarum assumens. tantam
maiorum arte tenendam, qui latam
pando, qui dispersa colligo in unum,
qui sibi dissimilia in se, qui dif-
fusa stringens. obscurus in super
obvoluta sententia, studio sim-
plicis eloquii. continere eloquium
Sed iam vite premissa prohemii
plocutione tali, in qua maxim
operis, utilitate rei, eminenciam
morum, et future ditionis partes
aperuimus, appreciata deitate. posse
petentes et librum comprehendas.

Expliciunt capitula. Incipi-
unt capitula in primam subdi-
visionem clausule prime.

Que sit in memoranda de moribus
et in quibus subsistat virtus eorum. primum
Qualitatis honestatis in summa. ii
Quibus ordo in moribus ac ratio con-
sideretur. correctio cognitione pa-
rendum. capitulum iii
De prima clausula prime partis
hec est de institutionibus signorum
primus disputatur. iiii
Quod et cur institutiones sint con-
stitute. v.
Ut ratio primus institutio appareat
morum. signa. digitis idem esse
monstrant. vi.
Nomina digitorum compleant et
causa nominum. vii.
In tribus locis sedes morum
posite describuntur. viii.
Numero dies describitur foris et septimus. ix
Que forma cur sedes. tue morum
coherent complent. x.
Que sit diversa sedes et proporcio sedis. xi
Distributio formarum propositos ac
tales et deformes. xii.
Cur numerus digitis simul et arti-
culis accumulent. xiii
Sequitur distributio formarum
pectoris et corporis partes. xiiii
Sententia habentis super eadem sub pic-
tatione. xv.
Ultima consideratio super tribus signis. xvi

Que sint inquirenda de mo-
ribus et in quibus virtutis
eorum subsistat. capitulum primum.

Sapientem sacre mi-
stice ac multipli-
cis potencias morum
qui divinis integra
reperiunt eloquiis. primus et
maxime querit et considerare ex
institutiones annotatione, defi-
nitiones naturarum, virtutes re-
presentatione. Annotationes ex-
primuntur a digitis. Nature con-
stant in proprietatibus, representa-
tiones in sentenciis. In institucio-
nibus signis signorum, in defi-
nitionibus ratio morum, in virtu-
tibus interpretatio misteriorum.
Signis signorum institute sunt.
nature et significationes non sunt

assumpte ab insensibile sed acu-
mine ingenii recepta vel cernit
et ubi cernit invenit.

Tria utilitas horum trium insinuatur

8. Quorum trium haec utilitas
esse videtur. Offerunt
in institutionibus tangibile visi-
bile et simplex novit institu-
endis tradere alphabetum, sed
ad certam planiorem praeparatur accessus.
In naturis interiores et occultae
proprietates aperiuntur instar congre-
gationis et elementorum et syllabarum
unde iam lectionis vel legendi
plenior et secunda cognitione
eruditio. In significationibus
altitudines et mysteria revela-
tur morum, ubi sessiones et sum-
ma disciplina colligitur, ac sic
partium singularum et per ordinem
sensus et intelligentia comparatur.
Hac igitur consideratione praeter-
missa, potentias morum indagare
conantes in inquisitione defatigat
labor, sed fructus laboris ve-
ritatis invenire non conceditur.

Cuius ordo ~~morum~~ et morum ac ratio considerari oportet trium cognitione percipiendum

Sciens enim invisibilia per
ea quae facta sunt intelli-
gere volenti prima notitia
in formis proponitur trium in ea
quod quid quaeque res sit. Altera
in eo quod qualis. Tertia in eo
quod repraesentat. Sic et disciplina
morum eius ingredi passibus
earum primo in demonstratione
visibili, inde in qualitate interiori,
deinde in significatione multi-
plici consistit. Quid res quaeque
sit, doctrina et inquisitio qualis
contemplatione quid repraesentat
attingimus. Similis et in nostris
eruditionibus. Unde quemadmodum
non invenimus rationem trium
aestimationes, sed cum haec desint
nobis vel [illegible] omnes, etiam
divinissimas significationes
morum non invenient. Sine eo
spectamus subterfugit nos, et
has ipsas non assequimur. Sed
visibiles formas demonstra-
tionis abiciamus. Ordine qua-
propter sequentia disputationis
recte procedet. Sed ad id quod
ante cedit cedet dictio prior
accedit.

De prima clausula primae partis. Hoc est de institutionibus signorum primitus disputatio. iiii

Omnis vero disciplinae
9. legitimus inchoanda
principiis, perceptibilibus intra
elementis ysagogarum, quas
noverit erudiendus, ex paucis
gradatim attingat artis pre-
positae copiam, parabilius sic.
Quod advertentes celebris
quidem in multa et grandi
eruditione viri instituerunt
earum sapientiam sibi datam de-
monstrationes formarum visi-
bilium in quibus ceu corpora-
libus insignaculis mentem [illegible]

et nomina formarentur conve-
nienta de aut ea institutio in
creatione sit pulcherrima
quadam educatione digitorum
et articulorum / alia in misterio / ra-
cione ejus / varietate delecta-
bilis / In digitis autem et ar-
ticulis tum propter facilitatem
intelligencie tum quia grandis
est similitudo inter numeros
et digitos in paritate et pluralitate /
in distinctionis ratione / Ubi
et cur instituciones sint con-
stitute sex. v^tum

e Facilitas quidem intelligen-
cie ea causa accessit ad
causam quos propinque tangit
animi et certe memorie tenacius
quod cernitur oculis et digitis
demonstratur / Similitudo autem
paritatis consideratur quia quod
sunt unitatum tot sunt et digiti. legi-
tima numerorum progressio dena-
ria quantitate adimpletur. di-
gitorum quoque par numerus est /
Potestas vero est quod ut per
numeros omnia facta sunt. sic nos
quidem accepimus applicandum
digitorum creatore obsequio ne
perducemus ad effectum / Ratio
porro distinctionis est quia et
digiti plures sunt et articuli
plures, et distincti ab invi-
cem et dispares alter alteri. et
omnes autem una sit in manu
una sit, et tamen omnibus non est
alius. Articuli quoque qui
in digito uno sunt et mediati sunt
et distincti sunt et alii aliis

pares in numero sunt. et quidam
quibusdam impares numero
sunt. Multitudinis autem
varietas et distinctio dissimilitatis
et unitatis similiter in opere
consideratur in numeris in numeris
uberius reperitur et verius /
Ut ratio ipsius institutionis
appareat numerus. sapientia digi-
tus idem esse monstratur. vj^tu

f Omnibus propter cognationis
ingibilitatem quae inter
numeros consistit et digitos
quantique magnitudinis artificis sapientia
quam supra diffinivimus men-
condictum esse memoratur digiti
cum affectibus ut opus sit
labiis fideique promittemus
assercione. digitum et numerum et sa-
pienciam esse communi. legitur enim
quia domum sapiencia fundavit terram /
stabilivit celos prudencia / legitur
et in psalmo subtitulo tor-
cularium. celos esse opera digi-
torum. et subtitulo laudis can-
tici. quia aridam fundaverunt
manus eius. Haud dubium
quia dei. legitur quod manus eius te-
tenderunt celos et quia digitis
quibus appendit molem terre.
Ad hec mulier fortis cuius laus
in fine cantatur parabolarum sapi-
encia scilicet que attingit a
fine usque ad finem fortiter / quae
lanam et linum operata est in
consilio manuum suarum / Ma-
nus suas mittit ad fortia /
et tamen digiti eius apprehenderunt
fusum. Quod alias dicitur sa- 4.
piencia ut pute attigisse a fine
usque ad finem fortiter / probe

creaturis commissis a maxima
usque ad minima, a superiore usque
ad infimam, essenciam, formam
et ordinem, postmodum dispositiua
omnia fuerunt in institu-
tionibus suis multis. Saluum
volens facere quod creauit, Di-
gitis et consilio manuum dis-
ponebat agenda, operando sa-
lutem in medio terre. Digitis
enim scribebat in terra in palma
adulterii humane mortalitatis.
Et digitis fecit sputum ut illu-
minaret cecus a natiuitate,
homo generalis qui alienatus
a vulua erat ab utero, qui con-
ceptus in iniquitate sedet in tene-
bris et umbra mortis. Ma-
nuum impositione medebatur infir-
mitatibus, digitos ponebat in
auribus surdi, clamaque mor-
tis mutaturus in valuam
salutis. Demones in digito dei
eiciebat demonia, in quo et
sapientes egipciorum ipsi cum con-
fessione prostrata ingemuit.
Deo in omnibus operibus suis
vtebatur sapientia digitis et consilio
manuum suarum. Et ista quidem
ut probarem non fuisse preter
formas inter se in creaturis
institutas et digitis ad maxi-
mam ingibilitatem qua mens
et sapientia considerantur et digitorum.

Nomina digitorum explicantur
et cause nominum.

Hos etiam se habebis no-
mina digitorum cum
causis nominum aperire debemus.
Primus digitus vocatur pollex,
secundus index, tercius medius,
quartus medicus, quintus medius
quintus auricularis. Primus
pollex a pollendo eo quod polle-
bat dignior quam sit aliis et ceteris
digitis preminet. Secundus
index ab indicando quo eum
ostendamus dirigentes ad id
quod cupimus indicare. Medius
a loco dicitur et a constitucione.
Inter quinque enim tres ea unius
racione dicitur locum medium quia
ex compositione obtinet locum,
post equaliter distans a ceteris
duabus ex uno et duabus
ex alio latere constitutis. Dicitur
eciam ipse impudicus i. pudo-
rem inuraticus quia nos in fa-
ciem et in oculis porrigimus
ad irrisionem, tamquam fundentes
et exprobratores contumelias
obicientes ei. Unde euincitur
est quod qui pudicus non vocatur
cum qui libertatem prendens
non erubescat super alios appa-
rere. Penultimus dicitur medi-
cus a medicando quia in meden-
dis vulneribus et infirmita-
tibus contrectandis ipse operatur,
utique contactus leuior
ceteris remissior et ceteris infir-
ma eciam et inualida. Sicut
leuiorque tactu desiderant.
Ultimus dicitur auricularis ab
aure quia immissus in ea pro
sui exiguitate purgat
eas ab emissionibus et limo

colore purpurans, ut parator
priorem reddat auditum. Ergo
primi a dignitate, tercii a loco
et officio, ceteri ab officiis tamen de-
nominaciones acceperunt.

**In tribus locis sedes minorum
posite describuntur.**

6 Loca autem et sedes minorum
aut in digitis sunt articulis
aut in artubus. Deci-
mi ab unitate usque ad novena-
rium et a millenario usque ad
novem milia sedes sunt in di-
gitis tribus, auriculari, medio et
impudico, sed illi in leva, isti
in dextra figurantur. A denario
usque ad nonaginta et a centum
usque ad nongenta particulos
articulant, sed illi in leva, isti in
dextra formant articulis. A de-
cem milibus usque ad xc milia
et a centum milibus usque nonge-
ta milia partes et tota manu
figurantur, nisi quod illi pleuram
in leva corporis parte, isti per
dextram in dextra corporis parte
notantur. Milies porro milia
vel decies centena milia am-
babus manibus et tactis di-
gitis exprimuntur. Et conveniunt
ultra istum numerum figure minorum
non sunt, quia non est ultra numerus
qui singulari appellatione signetur,
et in eius multiplicationem generales
summe convertat. In istis igitur
tribus locis sedes minorum ordi-
nantur, id est in digitis digitorum-
que iuncturis et in partibus cor-
poris, pectore, dente, femore,
lumbis etc.

**Quinque dictis describuntur
forme figurarum.**

7 Gestus quinque in partes figuras
multiplici et quinaria
varietate distinguebant: per de-
missionem, per erectionem, per protensionem, per con-
versionem, per appositionem. Demis-
sio est cum digitus inclinatur
et summitate sua quasi medium
palme contingit. Erectio est
cum ab eodem loco directus
sursum erigitur. Protensio
est cum usque ad palme radicem
extensus inclinatur. Conversio
cum digitus digito iungitur vel
a medio vel a fronte vel a latere
vel a radice. Appositio est cum
manus tota partibus corporis
differenter aptatur. Harum quinque
dictarum tres prime conveniunt
digitis solis, quarta metuis, quin-
ta partibus corporis.

**Hee
forme aut sedes cui numero
conveniant explicatur.**

8 Restat igitur iam singil-
latim et ex ordine de-
monstrare figuras et dinosce-
re que forma et sedes cui numero
respondeat. Flexus
igitur auricularis et demissus tan-
gens summitate sua quasi me-
dium palme format monadem.
Huic sic manenti appositus me-
dicus illa forma signat bina-
rium. Huic quando ita manenti adiunc-
tis medius instar ipsorum exprimunt
ternarium. Quibus tali modo de-
super elevatis et erectis vel
flexis sursum auricularis demittat

quatnarium. Postque eodem mo
erectus medius repntat q
narium. Et medius senarium
pari forma sublatus. nisi quod
medius demittitur in locum
suu. Dum erigitur ille. Septena
rius autem opprimitur et flectitur
auricularis et protenditur usque
ad radicem palme. Octonari
us quoque et nouenarius repntant
sic medius et medius ad hanc
partem eleuantur pro magnitudine hac
tenus forme minorum erunt per
digitos tantum in leua. In dex
tera vero simili penitus for
et ordine pari titulant mille
et duo milia et cetera usque ad no
uem milia quo monas et bi
narius et reliqui usque ad no
uenarium. Et pulchre monas
et mille eisdem figuris pntant
quod illa principium est numeri
iste t(er)mini. et milla et nomen
ante omne nomen in isto nome
post quod non est nomen.

Que sit differentia per sedes et cetera.

Manifesta // pressiones
autem et differentia formarum
et sedium. quod et si omnes hu
mani pteres digitos tamen non qui
preossi digitos et cetera vel erig
one non qui eodem modo preossi
digitos opprimuntur. Nam tres
primi numeri per singulos digitos
sed forma vna. et alii eisdem
digitis sed forma dissimili. et
tres alii sunt diuisi non autem
diuisis digitis pntantur. Similiter
diuisi numeri qui digito vno sig
nantur non signantur modo vno
nam monas et quatnarius
et septenarius digito vno. sed
non sunt vno. Similiter binarius
et quinarius et octonarius
digito vno. non modo vno tri
ternarius quoque et senarius et
nouenarius digito vno non
modo vno tamen. Et differentia
quoque non fiat digitis. distinguebit
genus et econuerso quod iungit
genus dispar fiat digitus.
Nam auricularis aliud reflexi
one. aliud eleuatione. aliud pro
tensione signat. Et medius
Et quoque et medius. Eadem lex
stat in dextera. Ergo qui vni
forma vna. ipsi digitis singulis
et qui digito vno ipsi singulis
formis differentibus attitulantur.

Distributio formarum per
solos articulos et differentia cetera.

Numeri autem qui sedes
habent articulos. vel in
articulis adenari sumunt
principium. et sunt eisdem fere
digitis. nullus vero forma co
simili. celisque communi denotatur.
Primitus ergo indicas impressa
medie intrinsece pollicis apte
inteiori formet denarium

Et erectione summitatis pollicis
in medium inter indicem et medium
sibi copulatos exprimit xx.
Item autem summitates indicis et
pollicis mobili osculo repetito
quasi basio inserunt xxx simul
mutuo indicant. Latera quoque pollicis
et indicis mutua sibi a parte ex
teriori insinuant xl. Curva
tu porro instar grece littere
Γ pars eiusdem pollicis su
perior notat l. Cruce vero et tunica
ta scilicet abinditur pondera conducere
lx minus anotem. Supposita
etiam eadem pollicis pars
medie nature indicis inter duos
articulos lxx putat. Super
posita vero eius pollicis
multa superior medio indicis
arcui lxxx^ta significat. Nona
ginta vero exprimuntur si summi
tates indicis radici pollicis a
latere coniungas. Hucusque manu
particulos in leva formantur.
Deinde quod scriptura dicat sapi
entiam operari non consilio
manus et manuum fit transitus
de manu ad manum de leva
in dexteram ubi exprimuntur
c et cc et ccc usque ad xc^tas
eisdem digitis et similibus for
mis quibus et que in sinistra x et
xx et xxx et xl et reliqua
usque ad nonaginta. Sequitur
quomodo digitis scilicet et articulis ar
ticulentur et cetera.

Summa porro ratione
formatur inter capitulos
inter summas constituatur alibi
et aliter per digitos et alibi et aliter
nominandi particulam. Item xi
et xii et xiii forma denarii
pariter et notule unitatis et duorum
et trium reputantur. Idem censen
dum in ceteris in quibus denarii
et minorum insunt scripta primum fiet
adiectio consideratur et quantitas.
Omnis enim progressio ultra
denarium dissipata duplici
signi articulatione signatur. Una
quidem pronotulam maioris sum
me in articulis, altera vero
performans summe computationis
in digitis. Hoc autem de illa
progressione quod ultra centum quam
minime reperitur alterius adiectio.

Sequitur de distributione forma
rum partium et corporis partes

Distributio partium et cor
poris partes a x milibus
incipit et progreditur tali modo
et ordine tali. Leva manus
supinata media pectoris inter
duo ubera digitis ad collum
erectis exprimit x milia. Viginti
autem milia notantur cum suppo
lato sinistro digitis cum pectus
ostensis. Item cum in^{or} digiti signi
in cartilagine ubi stilis inscidunt
res coste ut utriusque lateris sibi
iunguntur et pollices supinum erigi
xxx milia significant. Si vero
eadem in umbilico supina sta
tuitur xl milia reputat. Si autem
si pollice fixo in umbilico supra
prona sit erecta permanet denotat

.l. milia. Et si femoris levi partem superiore complectendo constringat, lx milia exprimit. At vero in eodem femoris loco supinam .lxx. milia significans. At vero idem omnibus digitis pronam eidem parti supponit, .lxxx. milia significat. At vero lumbo apprehendit pollicem ad inguina vertens .xc. milia notat. Porro .c. milia et cc milia et reliquos usque ad nongenta milia manus dextera complet in dextera parte eodem prescripto loco et ordine. At vero decies mille vel decies centena milia, cum duplicis ambas sibi manus insertis invicem digitis implicabis. Plures non sub forme numerorum que non sunt de subputatione que singulari vocabulo notentur, et in quantum generales summe valeat que sunt .x. et mille. Et de figuris quidem secundum non legebat alios satis digessimus hec. Sententia bede super eadem supputatione.

p. Componit enim supputationis descripte beda in libro de temporibus eodem prosequitur modo, quanto ad sensum non tamen ut modo ut recitator tamen. Iam Cassiodorus senator romanus et divine auctoritatis beatus Ieronimus et alii doctores usus in libris memine institutionis. Et beda quidem prima fronte libri predicti de temporum inquit ratione domino iuvante dicturi necessarium duximus utilissimam promptissimamque flexus digitorum paucis demonstrare sollertiam, ut cum maximam computandi facilitatem dederimus, tum paratiori legentium ingenio ad investigandam dilucidandamque computando temporum seriem veniamus. Neque enim contempnenda parvi pendendaque est regula, cuius omnes pene sacre scripture expositores non minus quam litterarum figuras monstrantur amplexi. Denique et multi alii aliis, et ipse divine pagine interpres Ieronimus in evangelice veritatis sententie hoc adiumentum discipline non dubitavit assumere. Centesimum inquit et lx et tricesimus fructus et cetera. Deinde post verba Ieronimi idem auctor figuras has digitorum excepto quod ad signandum .xxx. manus prone sed erecte pollice cartilaginem medii pectoris innitere precipit. Et per hoc stare ut et ista figura quam nos alios sequendo descripsimus et illa quam beda nunc describit eundem. Hec preterea inseruimus ne forte tibi dubie formarum descriptiones quas tanti viri satis inferendas probaverunt sententiis.

Sententia Cassiodori super tribus figuris. xvi m

Et enim accepta sententia
beati Jeronimi qui in sa-
cratis primitiis dictum est in
dicendis. Cassiodorus sequens
Jeronimum figuras trium numerorum
xxx^am et lx^am et c^am in expositioni-
bus psalmorum sub eisdem numeris
apposuit expositurus. Nam in
conclusione xxx^i psalmi numerus
inquit psalmi eterne supputationis
calculum ostendit, premia que fideli co-
niugio promittit ut cum se anima
huic predicatori beata conversatione
sociaverit, tricenaria remuneratione
ditescat. Item in conclusione
lx^i psalmi hunc inquit psalmi
numerus supputatio vacat. Sexage-
narius enim numerus pertinet ad continen-
tes seu viduas, quod digitorum corporis
mutua sibi inflexione. Itemque in
conclusione c^mi psalmi numerus
inquit hunc nimis probatur obtinu-
isse congrue, qui spem desiderabilis
corone digitorum dextre manus
inflexione designat. Hoc domi-
num, [?] ergo est virginum numerus. Et
paulo post idem auctor: cum
orbem terrarum, celum, solem, stel-
las, lunam plenam sub hac forma
rotunditatis monstrasset esse per-
fectam, considerans inquit anima
hec persona sit micha, cum elegantie
comprobetur, ut in hoc calculo posi-
ta esse videatur, que centenarii
ingentem tenet dignitatem,
sic centenarius celestium portat yma-
ginem. Quibus verbis Cassio-
dori sanctitas lector poterit insi-
nuare evidentius intelligere
eterne supputationis calculum figu-
ras xxx digitorum deflexione
lx spem corone desiderabilis c.
Quas non est ipsius dicere multis
applicare operam ad cumulus co-
ruscabilis facies sapientie copi-
osa sit, exspectaturis usque posteriora
dorsi eius appareant.

Explicit prima subdivisio clausule prime. Capitula de secunda subdivisione sunt hec

Comprehensio decorum sive decadorum. i
Diversitas appellationum cum descriptione numerorum. ij
Ratio certa appellationum singularium. iij
De nominibus que ponuntur secundum potentiam et ascendibus. iiij.
Descriptio alphabeti cum superscriptione numerorum. v^tu
Quot singule litterarum sibi descriptos exprimant numeros. vj^tu
Que vocales quos numeros notent et quare. vij^m
Que mute quos numeros notent et quare. viij.
Digestio greci alphabeti cum suppositione numerorum. ix.
Qualiter secundum litteras grecas apud observantias numerus nominis bestie secundum apocalipsim. x.
Quod per easdem litteras numerus edificationis templi domini reperitur eandem habitum. xj.
Cum ipse ipse numerus reperitur secundum effectum [illegible]

Sentencia beati Hylarii proponitur quam peccatis beatis constat repi xii
Sentencia beati Jeronimi proponitur que huic sentencie greci ... xiii

Incipit secunda subdiuisio eiusdem clausule (Comprehensio dictorum et dicendorum 7.

Breuiter prosecutus et tempore ubi et cur instituta sunt forme et nomina dictorum ac causas et sedes ac loca / distinctiones et figuras et modos quibus ... et ... eorum et omissas de scribitores ... tetigimus / que in prima ad primam subdiuisionem clausule prime respectant / Sed breuitate multiplices appellaciones nominum diffiniendo et describendo et ipsorum nominum significaciones distinguere debemus / quod totum attinet ad secundam eiusdem clausule subdiuisionem / Proinde quia multa nomina sunt quibusdam annotantur secundum ipsum doctrinam ut nullus de maioribus error impediat nescientes

De diuersitate appellacionum in descriptione numerorum

8 Sunt igitur numeri qui secundum diuersas appellaciones dicuntur distributiui dispositiui et respectiui propter motiuum triuiale. Distributiui sunt per quos distribucio fit dispositiui per quos ordo eligitur / Respectiui qui ad res respiciunt / Proprie qui ad se ipsos. Notum quam alios multiplicant / Terminatur in quibus uel qui sume sunt / Horum sex generum species plus subiacentibus cum nominibus

Distributiui
Singuli
Bini
Terni
Quaterni
Quini
Seni
Septeni
Octoni
Noueni
Deni
Undeni
Duodeni
Terdeni
Quaterdeni
Quindeni
Sedeni
Septemdeni
Octodeni
Nouemdeni
Viceni
Triceni
Quadrageni
Quinquageni
Sexageni
Septuageni
Octogeni
Nonageni
Centeni
Milleni

Dispositiui
Primus
Secundus
Tercius
Quartus
Quintus
Sextus
Septimus
Octauus
Nonus
Decimus
Undecimus
Duodecimus
Tercius decimus
Quartus decimus
Quintus decimus
Sextus decimus
Septimus decimus
Octauus decimus
Nonus decimus
Vicesimus
Tricesimus
Quadragesimus
Quinquagesimus
Sexagesimus
Septuagesimus
Octogesimus
Nonagesimus
Centesimus
Millesimus

Respectiui
Unus
Duo
Tres
Quatuor
Quinque
Sex
Septem
Octo
Nouem
Decem
Undecim
Duodecim
Tredecim

Quatuordecim
Quindecim
Sedecim
Decem septem
Decem octo
Decem et nove
Viginti
Triginta
Quadraginta
Quinquaginta
Sexaginta
Septuaginta
Octoginta
Nonaginta
Centum
Mille

Proprii

Unitas
Primarius
Ternarius
Quaternarius
Quinarius
Senarius
Septenarius
Octonarius
Novenarius
Denarius
Undenarius
Duodenarius
Tredenarius
Quatredenarius
Quindenarius
Sexdenarius
Septedenarius
Octodenarius
Novedenarius
Vicenarius
Tricenarius
Quadragenarius
Quinquagenarius
Sexagenarius
Septuagenarius
Octogenarius
Nonagenarius
Centenarius
Millenarius

Motivi

Semel
Bis
Ter
Quater
Quinquies
Sexies
Septies
Octies
Novies
Decies
Undecies
Duodecies
Tredecies
Quatuordecies
Quindecies
Sedecies
Septedecies
Octodecies
Novedecies
Vicies
Tricies
Quadragies
Quinquagies
Sexagies
Septuagies
Octogies
Nonagies
Centies
Millies

Terminativi

Monas
Decem
Viginti
Triginta
Quadraginta
Quinquaginta
Sexaginta
Septuaginta
Octoginta
Nonaginta
Centum
Ducenti
Trecenti
Quadringenti
Quingenti
Sexcenti
Septingenti
Octingenti
Nongenti
Mille

Sacramenta appellationis singularium .iii.

Sacramentum cuius appella-
tionis non pateat, sed
aliquod est, potest autem esse
hic. Que distribuunt, universaliter
exprimunt, quia universale est distribuere
et tribuere communiter et singulis
et communibus, quod sive est. Que
disponunt discretione, quia discre-
tionis est attendere ordinem, et ad
ordinem tendere. et eandem
meritam vel dignitatem locum
superiorem vel inferiorem obtinere.
Que respiciunt adiectionem vel affectum
vel defectum, quia et is qui de
minoribus affectat et is qui ab
ea deficit. uterque est post se. et
uterque post se respiciat. Qui se
ipsos nominant et ipsa appella-
tione signantur, sicut eos qui
se observat nec commutat eis
alienus, sed semper in eodem statu
permanet. Motiva proficientes
aut declinantes. quia et qui pro-
ficiunt moventur et moventur et qui
declinant. idem patitur et agit.
Electi, selinos, qui et ipsi consum-
matione habent et alios principales
sunt et principes, quibus ea po-
tentes sunt ut ut remaneat
quibusdam datis originem
ut ulterius procedat. Que tamen
nullum oportet privilegio dignitatis
quamvis sint monas nomas. Deca
centum et mille, quia in illis

Emanant supputationes numerorum
numero pari in denario comitatis
x. / in centum totidem decades / et
mille totidem quam centene agita
tiones / Et paribus a binitate tetra
exuncipiunt. Sic a bissis progres
sio sequenalis in eisdem se limi
tes procedunt. De nominibus
que trahuntur secundum po
tentiam et a sedibus in
n. His generibus nominum
separatis sunt alia que secundum
potentiam specialitatis sumuntur /
ut tetragoni. solidi. cubi. psi
superficiei. diminuti / quorum ra
tiones paulopost apponemus /
alia que trahuntur a sedibus et
ad regulas de quibus in secunda
clausula dicemus proficiunt no
tionem / Quoniam quamvis digiti
exprimuntur digiti dicuntur / et arti
culi qui articulis / et qui mani
bus manibus / qui digitis et ar
ticulis exprimuntur digiti et ar
ticuli dicuntur ac si ex utrisque
compositi. De scriptione al
phabeti atque superscriptione
ne numerorum etc. Capitulum
x. Modo que littere quos numeros
notent et qualiter superest
aperire / ne forte ubi litteras vice
posuerimus numerorum / laboriosa in
quisitione lectori obsistat / necessa
riam causam adicimus. Non
modo enim. vi. iste litterae. c. d. l
m. i. x. numeris notandis institute

sunt / quibus fere iam solle po
nantur / set sine aliquorum
rationis intuitu / quia sunt diverse
cause in diversis / et singulares in
singulis / Sive autem istas quas
traditas sum ego / sive alias
quas nec dum investigavi / et
probabiliores apponere rationes /
qui numeros figuris primi ascripserunt
nescire me scio / scio quia iste conve
niunt / et alias que convenient no
biscum / Digeramus itaque totum
per ordinem alphabeti / singulisque figuris
singulis uti antiquitus constitu
tus numerum supertitulemus / quo faci
lius scribendi lector enarrat aspec
tui / quamvis diverse et ordine
alio sunt inde dictam

Nongenti	Nonaginta
Trecenti	Quadraginta
Centum	Trecenti
Quingenti	Quingenti
C. L^ta	Octoginta
Quadraginta	Septuaginta
Quadringenti	Sexaginta
Ducenti	Quinque
Unum	Decem
Septem	C. L^ta
Quinquaginta	Mille
Mille	

Cur singule litterarum sibi
prescriptos exprimat numeros
y Causa porro qua singule
litterarum sibi prescriptos ex
primunt numeros. in similitudine
manet / que manet inter ipsos
et numeros / propter quod eos titulant

numeros quorum ad eas respectus
est evidens / varietatemque similitu-
do / Que similitudo consideratur
aut secundum formationem figure
triangulam aut triplicem / aut
simplicem / aut secundum positionem
loca / que ad nomen alicuius nu-
meri tenet ipsa figura, tertium / quartum /
quintum vel ultimum / aut secundum plura-
litatem principii cum ab ipsa vo-
cali incipit / aut secundum plenitudinem
significationis / cum scilicet numerus im-
plet quod appellatio ipsa signi-
ficat / Sciendumque duas no-
vissimas figuras grecas esse
non latinas / sed tertiamque suprascrip-
tarum hoc est c et k et q omnium
comprimere elementum / sed tamen
sciam inter ceteras literas figuras /
/ Unde quod xx^ti sole apud nos
figure leguntur / Videndum in
primis est / que vocales quos
numeros notent et quare / etc.

Que vocales quos numeros notent et quare etc.

a Prima vocalium que
triangula est nongen-
tos comprimit / ubi excellentis
et plenaria trinitatis apparet /
sive in partibus tocius sive in
partibus partium / sive videte
in illis / Constat enim ex tribus
trecentis / et etiam ex tribus tente-
nis / et centum unde hec ut di-
cimus unitatis honore glo-
riatur. Et quod nichil potius a
prius est trinitate / ideoque prima

figurarum est figurata quod potius
et prius est etc.

b Decenti autem litera per e bre-
viante / quod figura hec secunda
est in ordine vocalium / quinta
numeros litterarum / sed in hoc numero duplicato
sit comitatis scilicet centenarium et
alterum quem superioribus numeris hec est littera non
modo aliquando denominatur / Verum
etiam iam aliquando in scriptum probi-
natum multiplicatio cum duplicatis
bis quinque x complet / Secundum
binarium et quinarium locos sor-
tita est figura hec / de qua nos
sermo / Denique opposito loco solo
quod quinta est / huic numero convenit
quod ex solis quindecim / hic numerus co-
rigit / Quinquies enim litera dua-
tos l constituunt / hic quoque numerus
propinquius oritur cum duplicibus bis
quinques v quod ad literam pertinet

Monas primam vocalium com-
ponitur / quod simplex est figura
hec / sed sono dictum formatur / Hec et
comitas inparabilis est compositi-
onemque non colligit / sed spacia in-
finita / quod mille trinitatis prima
vocalium / comitas titulatur atque ita /
ut sciamus eam esse vocalium comita-
tem qua trinitas est / sed que comitas
est eam esse vicem excellentis
trinitatem / Cum autem eidem huic
vocali adbreviato supponitur com-
ponit mille quod abbreviato milia
torquet in unum / sed mille ultima
comitas ceteros numeros includit
et colligit / Denique figura hec

Vocalium est tercia / et mille trium
unitatum complexio est / semel
decies quod est mille /

Dex quarta vocalium .xl. op
ponitur / quia sonus est instrumen
tis / ut illa in vocalibus / et op
quatuordecimus oportet ut figura
illa quartadecima ordinatur /
Quinta vocalium quinarium titu
lat et concordat numerus et littere loco /

**Que semivocales quos nu
meros notent et quare .viii.**

Ista consonantibus quia numerus
custodit et racio / Nam
ut de semivocalibus prius dis
putavimus .xl. quartam consona
rum titulatur / quia quartus est in se
mivocalibus / ut illa silentium obtinet lo
cum in consonantibus / Quinque etenim
ob id consonantes eleganter ap
pellantur / quia vocibus consonant
numeris / cum quibus et corporibus
sic participant et similiter deno
minationis originem / Nam littera a
quinque .xl. a quatuor .xxx. albus
coniuncta ad decem et binis appel
lantur / Denique pariter compositum
consonantibus sic posita inscri
bitur / Aliud loco unius est semel mul
tiplicato si alterius loco unius sup
ponitur procreatur .xl. Quod iterum
enim sibi .xxxvi. constituunt / cum
adiectus quatuor .xl. emergunt /

Dex octava consonantium lite
rarum littera / quia uti octo uni
tate sola excedit .vii. sic littera
solius monadis adiectione
superat eundem septenarium qui
se multiplicatus cum duplicis septe
nis .vii. quod est .xl.viii. / Et
procul dubio absurdiore ac pro
ximo sibi cognato coniungitur uni
tate / Denique littera hec media
est in figuris / et littera medius
est decadis et centum /

Dex sequente semivocale
millenarius accipitur / quia
incipit ab illa / aut quia libet
ut duplici unitatibus perficitur
ut figura hec connectit trian
gulariter impletur /

Nonaginta per subsequentem
figuram / aut quia incipit
ab illa / aut quia illa tredecima
figura est / sicut et nonaginta in se
ipso per denarium ducto ter tria
tercius decies numerus ille adim
pletur /

Dex litteram que decima
.vii. est inscribitur litterarum
.v. in genere suo .lxxx. brevia /
quia quinarius bis binis oritur /
cum unus loco locum congruit
sic quinque ad decem et .vii. adi
ciat cum .xx. et duo procedit

Dex litteram que tredecima
est in consonantibus .c. centum
postulant / quia quater quinque et .v.
bis ductus perficiunt / ut decem
quoque et .v. / si in se ducuntur
efficiuntur

Denarius quia metam et terminum
est maiorem figuram que
ultima et finis est litterarum oppinitur

Que mute quos numeros notent et quare :

Note quod sunt suos numeros et
numerorum racionem. hos quod hac
arte primam mutarum titulant
quia millis tercia mutas hec certe
semel et bis adunat. Veri figura
h complicem obtinet locum. Tertiam
quidem in ordine litterarum primum
in ordine mutarum. Tamen vero
in distinctione specierum litteras eum
sub disillabas alias appella
bis vocales. alias semivocales
alias mutas. Ipsa vero comi
tas loco conuenit que habet b. in
ordine specierum. adiecto secunda
loco respondet. que habet in serie
litterarum. adiecto tercia loco quem
possidet in genere suo. hoc est in
distinctione mutarum. Ergo quod racio
num hec est. tertiam. loco figure
silabis inuenitur. recte comprimitur
pellam. qui ordinatur secundum.
c. Centenarius persequentem mu
tam titulatur. aut quod ab illa
capit. aut quod tercia comitas est.
uti illo tercia est litterarum. Per
d. tertiam mutarum quingenti bleu
antur quod mute per dicuntur a mu
tando quod mutatur ab aliis. et dividitur
que mutus est. Igitur ubi mu
tacio. ibi divisio. Tertiam quod
quingenti faciunt. inter mille
et c. uti prima serie quaternarius
inter comitatem et x. et in se
serie. l. inter x. et c. ideo quod
primus. altera mutarum quod tertiam
divisionem faciat et in tercia slone
Quadringenti per quartam mu
tarum notantur. quod quater inclu
dunt. c. Demorum viii. est in serie b.
litterarum qui numerus quatuor et
terminus constat et quarta quod iiii^{or}
et tac comitatis deduare prefatur
h. Aspiracio quamuis non sit elementum
figura tamen est. sed contincte diuidibus
ad aliarum apponitur. dictam solis
autem uocalibus. Unde ortho
graphia arguit eos qui con
nantibus aspiracione preponunt
Figura igitur ea sit. consonantibus
est amanda. quod instar earum
ad solis hec sonat uocalibus
t. Et haec vi^{ta} consonantium ordine
sequitur et senarius bis claudit
ternarium. recte. ita apta quod tertiam
in se continet bis comitatem
p. Per decimam litterarum centenarius
titulatur quod conducens decem est
flatur. Per quintamdecimam
autem b^{c} nuantur quod iii. xv^{tum} me
dietas. prima est quinarius
explicatur. et in tertiam medietas
principalis. hec est centenarius
explicatur. Per sequentem muta
quingenti notantur quod loco distat
ab ultima figura et eodem loco
quingenti notantur ab ultima
comitate. Per litteram que viii^{ua}
est in ordine mutarum. c. l. x. fi
guantur quod conmultiplicatione

nui qui ab octonario denomina-
tur et ab lxxx. tantum constituitur/ Sive novissime figure/ communes greci sunt
aliis tamen apud nos quod apud
grecos titulat numeros/ Prima in
greco quam xxxma. secunda est in ordine
sequentium et ita coapitt ...
cato numi ac dispositione posita
elementi/ Primam uti xx. tenet
quod septenarius pernarium multipli-
catio ac dixeris. ter. vii. consti-
tuitur/ Sic hunc multiplicatur sola
simplicitas summitatem sic quod sep-
tenarius in se ipso pernarium duc-
tus ac dixeris ter. vii. constituit-
tur et littera/ Et sic omnium realiter sit tunc mul-
tiplicationem solam suppositionis
monadem/ sic quoniam novissima
est litterarum mille titulat solum
numerorum/ Digestio greca
alphabeti cum suppositione
numerorum.

Grece quod littere suos habent
numeros sicut alie ac latine
distinctos secundum dispositionem se-
cundum naturalis finaliter denariis quod simili-
ter. Quos sequuntur litteratores causa
astra in obscuris intendit co-
memorat litteras/ greci alpha-
betum consequens/ et nominibus et
numerorum suppositione subiciam.

Alpha
Betha
Gama
Deltha
Ebimo
Episma
Betha
Hetha
Thita
Iota
Cappa
Lappa
Mu
m.

Qualiter secundum litteras
grecas aperte obscuritas
nui nominis bestie secundum
apocalipsim &c

Secundum has litteras et
numeros plurimum obscuritas
denominatur bestie/ de quo vel
qua in apocalipsi legitur sic/
Qui habet intellectum computet
numerum bestie/ Numerus enim
hominis est/ et numerus eius sexcenti
sexaginta sex sex/ Vult enim
bestia illa idem antichristus
greca vocatur antemos. quod
sonat contrarius christus/ sive ar-
noyme. quod mutatur in negatez/
sive teitan quod sol vel gigas
dicitur/ sive genus hericos. quod
interpretatur genau seductor/
manifestum est quod interpreta-
tione nominum nomina convenire
antichristo/ et in singulis nominibus
apocalipseos numerum secundum gre-
cas litteras contineri/ Quod
per easdem litteras numerus edi-
ficationis templi domini
reperitur secundum habitum.

Ratio etiam edificationis
templi dicitur in ewan-
gelio Johannis. xl. et vi.
annis fabricatum audeis
prohibetur/ salvo alio intellectu
etiam secundum numeros grecarum
litterarum investigata catholi-
cum egregium quod sensum enucleat
Templum enim domini corporis

xl. et vi. annis edificatum
dicitur tum propter habitum tum
propter effectum / quod non est ali-
ud quam propter naturam et propter gra-
ciam / hoc est opere quod susce-
pit a nobis / et opere quod
fecit in nobis / scilicet propter veri-
tatem nostre condicionis / et
propter divine virtutem operacionis /
Secundum habitum quidem quia
littere nominis adam xl. vi.
secundum grecas supputaciones calcu-
lant. a. unum / d. quatuor /
a. unum / m. xl. significantibus
Idcirco ad exprimendum habi-
tum et naturam nostre condi-
cionis quam mediator noster
et si homo de celo celestis
suscepit ex nobis / tamen quia ve-
rus prothoparentis filius
et semen ex ossibus
eius / et carne de carne eius
hic alter adam continet numerum
sui in se nominis eius secundum
carnem / egregie nescientes
sed vexati dixere iudei / tem-
plum domini corporis xl.
et vi. annis edificatum / tamquam
nostram scilicet susceptorem eius
nature / tamquam in equitatem
et similitudinem eius sub-
stancie. Quod idem nomi-
nis reperitur secundum effectum.

Effectus porro et gra-
cia et virtus divine operacionis
in quadrimonio dimosias scilicet / Ro-
mana quatuor partes mundi
a litteris adam initiantur / et
scilicet oriens anathole / et occi-
dens disis / septemtrion
arctos / et meridies mesen-
brion / Ergo quia opifex et in-
stitutor adam nostro ingres-
sionis ad filios suos terram
ubique disparsit / iam cum
redempte nostro prolis / ad se-
des felicitatis et glorie leta-
bundus ab universo orbe
egreditur / nostro templum divina cor-
poris in perdito nostro edificatur /
tamquam in plenitudinem populi
credentis / cum per gratiam incar-
nacionis in unum corpus christi
quod est ecclesia a quatuor ventis
celi colligitur / etc. Dicta
beati hylarii ponitur quam
per easdem constat reperiri

Hylarius quoque pictaviensis
episcopus / in exposicione super
matheum parabola xc. viiii
ovium in montibus relictarum /
et unius errantis secundum nomina
litterarum precipue / Nam ovem
unam universitatem hominum
sentit / nonaginta novem ce-
lestis glorie legiones intelligi pre-
tatur / quibus ac plebs insti-
tuta credencium nostris eius adimpletur /
quia sic computans ad xc. viiii.
additur / Quod nunc misterium
paulopost auctor subinferens

ideo inquit congemiscat et
condolet omnis creatura. Sed
nus qui palfam abrahe ad
ditus est, et post consumatio
in sara est, ad celestem con
sumationem in crementa crede
cium impleatur. Quid sibi vo
lunt auctores dicentes unum cen
tesimum palfam additum in
abraham et post consumatum
in sara. Ex parte cognoscimus
et ex parte nescimus, quid loquitur.
Cognoscimus centenarium per
alfam additum in abraham
quia in nominis translatione alfa
litera prima que titulat comita
tem assumpta cognoscitur. Dum
vocatus est abraham qui prius
dicebatur abram. Sola ergo
comitas que breviatur palfam
de est adimplendum centenari
um cum pueritie ad perfectionem.
Sed porro minime racio
nis pro centenarium in sa
ra dicimus consumatum, inde
decimus prius ro assumptam in
nominis translacionem ut diceretur sar
ra que sara prius dicebatur,
sicut alfa assumpta est quando abra
ham dictus est qui dudum
abram vocabatur. Quod enim
pro centenarium in sara con
sumatum defendimus, si in no
minis mutatione ro intricata
esse negamus. Nam ut paria

paribus sillabis similia co
paremus, qua ratione quicumque
unum palfam in abraham
additum dicimus, nisi fiducia
litere alfam assumptam perdicamus.
Ergo si vocata est sarra que
primus sara dicebatur, liquet
centenarium pro consumatum
in illa, quia centenarius pro ti
tulatur. De quo enim non liquet
aut forte quia ro principem vel
magistram sonat, et eandem
sara retinet significationem
ideo et in commutatione nominis
consumatur, quia elementi significatio
consonat in mutato vocabulo,
hoc est, non ut ro addiciatur
sed ut significacio eius intelligatur.
Sara enim principem sonat
et ro principem et .c. sonat, et
ibi est prestus principatus ubi
est centenarius, et illuc quoque est
centenarius ubi est principatus.
Secundum hunc sensum potest dici
quia prius dicebatur sarai quod
sonat princeps mea, sed postea
sara que dicitur princeps generaliter
et indefinite. Hec igitur verba
syllabarum sive isto sive priore
sensu discuciamus, nominis
primordis literarum diiudicantur
sed primus sensus certior
est veritati et planior ad
commendandum federis caritatem

est ſꝫ difficultates hꝫ et diſ
ſonanciam pretendit
Sn̄ia beati ieronimi ꝑponitur que huic ſn̄ie contraria videtur
Et tamen qua diccione
b ſiue condicione hanc
beati hylarij ſn̄iam hc aut q̄
uis alio ſenſu tuebimur cum
btūs Jeronimus q̄ſ latis
et hebraicis litteris ad plenum
eruditus diuiſam et adueſam
ſup hmōi nominis mutacionem
in libro hebraicarum q̄onum
videatur dare ſn̄iam Hylarius
eni et ſi miro vite et erudi
cione doctrine mltum claruerit
hic ut iſte Jeronimus dicit in epla
ad marcellam de pſalmo
cmo t. xxxvij. ſermo ſimonis ig
narus fuit et hebraicarum
litterarum quaſi quandam auru
lam ceperat Quod cum ita ſit
ci ſoli voce cum cuctis litteris
tractatoribus Jeronimum
anponimus cum quis diſceptacō
ad hebraice veritatis ierit et
ſuſceperit indaginem De hoc
ergo nominis mutacione loquitur
ieronimus ſic Dicunt hebrei
quod ex nomine ſuo deus quod
apud illos tetragramaton eſt he
litteram habrahe et ſare addi
derit Dicebatur enim primum abram
quod interpretatur pater excelſus
et poſtea vocatus eſt abraham
quod transfertur pater multarum
gencium Nam quod ſequitur
gencium non habet in nomine ſed
ſub auditur Nec mirandum quare
cum apud grecos et nos a littera
videatur addita nos he litteram
hebream addita dixerimus Ydyo
ma enim lingwe illius eſt per he
quidem ſcribere ſed per a legere Sicud
econtrario a litteram ſepe per he pro
nunciant Et paulopoſt Errant
qui putant primum ſaraa pro m
r ſcriptam fuiſſe et poſtea al
teram r additum Et quia r apud
grecos centenarius numerus eſt mul
tas ſup nomine eius ineptias
ab ſuſpicantur cum utique ut cumque
voluint eius vocabulum com
mutatum non grecum ſed hebreum
debeat habere racionem cum ipm nomen
hebraicum ſit Nemo autem altera
lingwa quempiam vocans ethimo
logiam vocabuli ſumit ex altera
Sarai igitur primum vocata eſt per ſin
res iod Sublato igitur iod
elemento addita eſt he littera
que per a legitur et vocata eſt Sa
ra Cum ergo btūs Jeronimus
dicat errare eos qui putant prim
ſaraa primum r ſcriptum fuiſſe
et poſtea ei alteram r additam
aut quia r apud grecos centena
rius eſt numerus multas ſup nomine
eius ineptias ſuſpicari veri
tatem autem eſſe ſublato iod et

clemento additam esse bran
he . s p . a . pronunciandam a
dixerit . attendat qui audit et
iudicet qui intelligit . Potui
aliud dixerit . qui dixit tete
narum num pro . consumatu
in sacra . Michi si quis oppo
probabilis est eis uidetur que lo
co scdo descripsi . et eundem tu
improbo . in suprascripta beati
Ieronimi summa famam ...

Explicit secunda diuisio
Incipiunt capitula secunde
subdiuisionis :-

Quod dictu sit et quid dicend
breuiter aperitur Ca[m] j
Prima bti ieronimi premit
qui figurarum omnes diuus in
libris assumpsit ij
Quid significet diuisio digi
torum quid creato ... iij
Significationes omni articulorum
a denario usque ad ... iiij
Repetitio superiorum pro nomine
... significationis v[te]
Ratio ... ordinis secundum ...
... significationem vj[te]
De statumentis figurarum p ...
s corporis partes vij
Quid significet illa figura
que manu supina digitos
ad tollum ostendit viij
Quid illa que manu ad pec
tus expansam lateri supponit ix
Quid illa que manu radi
a medio pectoris affixa pol
licem ad tollu eleuat x
De significatione duarum figurarum
que formantur in umbilico xj
De significatione trium figurarum
que locantur in femore xij
Quod quatuor iste partes
quibus iste figure ordinantur
in diuinis libris singillatim
predicantur xiij
Quid significet figura lum
borum xiiij
Quid significet figura ma
nus xv
Significationes repetuntur
figurarum s partium per quas
ille distinxerunt xvj
Quid sit dictu et quid dicend xvij
Quid significet digitus
per articulos quid manus xviij
Significatio articularis secundum
officium s secundum compositionem xix
Significatio media secundum
officium s secundum compositionem xx
Quid significet medius
secundum locum officium s compositionem xxj
Quatuor significationes in
duas secundum officium s significationem
compositionem xxij
Significatio pollicis secundum
dignitatem s compositionem xxiij

Cur modo significat leua et quid
dextra. xxiiii Cur modo
dictum et quid dicendum sit

In hiis duabus quas
predicta subdiuisioni-
bus institutiones fi-
gurarum et nomi-
num secundum ipsas annotatione
nichil non deserens breuis-
simi forma locutionis ex-
pressi. Nunc si memorie te-
naciter heserit et firme, quo
progrediendum est retinemus
rationes utriusque rei, hoc est
misteria figurarum, et nominum
significationes aperire debemus.
Ex toto enim dissentimus ab
eis qui supputationes istas
absque ratione et sine magnis
fatentur esse sacramentis, sed
neque parti fauemus eorum, qui
sacramenta quidem fatentur, ceterum
in ratione diuina superflua uel
modica parte pronunciant.
Nam qui aiunt hoc, aut rudes
se norunt, aut gloriantur eru-
ditos. Si rudes sunt, non habet
pondus eorum sermo, nec sensus
meretur auctoritatem. Magis
nouum est uidere de magnis
mensuram secundum ceteri tueantur
et sequerent. Quod si erudi-
ti uocari uel potius esse se
sperant, sufficient circa doci-
gne nesciunt. Extimus siquidem
esse summique liuoris et impudentie
consufflare quod nescias, non-
tam turpis et conscientie mordere
paruipendere quod omnibus nescis
attingere tuis, nec illo tuo quod
tibi ipsi miraculo est, et nobis hor-
rori ingenio perspicaci. Sententia
beati Jeronimi proponitur
qui figurarum rationes di-
uinis in libris assumpsit etc.

Nos autem in tante rei
diffinitione auctoritatem
anteferimus, attendimus rationes,
maiores auscultamus, qui fi-
de et pietate oculi mundantes
conquirentes interiora rerum
quod sublimiter acrimi inquisitores
extitisse probantur. Ex quibus
unus eorum celeberrimus fide et om-
ni eruditione doctissimum uirorum
beatum Jeronimum loquor, septua-
gesimum, sexagesimum et centesimum
interpretari non timuit, secundum
rationes et conuentiones ceterarum
locorum in coniugatis, in continentibus
in uirginibus, in libro quem
edidit contra Jouinianum. Et
quidem uniuersa respectu pul-
cherrime comparationis. Coniugio
enim federibusque nuptiarum tricesima
fructus .xxx.mus rationem ascripsit,
quia amicabile federis et basia
quo mitidenario uno deo digiti sibi.

misceri, in sacramento quoque con
iugii considerarunt ubi duo mi
scentur in carne una. Sic quod est
perfectus in fide una, quodque
perfectiuum in sacramenti applica
uirtute una, effectu propagi
nis continentibus dedicarunt,
quod uti hic numerus tractatione digi
torum formatur, sic qui totum carnis
propositum arripiunt, reliquias
operante uoluptatis subtole
rancia domina oneris studio
discipline uirtutis restringunt.
Sacramentum porro centesimi fructus
uirginibus comparant, pro eo quod
centenarius de leua transit ad
dexteram, et uirginitas transit de
leua conuersationis humane
in dexteram similitudinis
angelice. De leua poli ad
dexteram poli, de leua carnis
ad dexteram spiritus, de leua
pressure generationis ad dexteram
fruitionis et migrat de fructu gratie.
Sed ut iam ipsum auctorem sub
nobis deducam in medium, qui
hactenus sensu eius meis
uobis expresseram, audi inquit
et Hieronymus: xxx et lx et c fructus quamquam
de una terra et de uno semine
nascantur, tamen multum differunt in numero.
Triginta referuntur ad nuptias.
Nam et ipsa digitorum coniunctio

et quasi molli osculo se com
plexans et federans maritum
pingit et coniugem. Sexagin
ta uero ad uiduas, eo quod in
angustia et tribulatione sunt
posite, unde et superiore digi
to deprimuntur. Quantoque ma
ior est difficultas experte quon
dam uoluptatis illecebris ab
stinere, tanto maius et premium.
Porro centesimus numerus diligenter quoso
lector attende, de sinistra trans
fertur ad dexteram, et hisdem
quidem digitis, sed non eadem
manu, quibus in leua nupte
significantur et uidue circulum
faciens, uirginitatis exprimit
coronam. En doctor iste catho
licus institutiones formarum
rationibus imitari et diuinis
insuper literis interpretandas agno
uit. Quare quod scriptura dicit:
Da occasionem sapienti et
sapientior erit. Nos scripta occa
sione, in aliis quoque numeris
suas inueniendi, secundum figuras
et nomina et significationes la
borem.

Quid significet demissio digitorum, quid erectio, quid protensio.

Has figurarum institutiones
que digitorum demis
sione, erectione et protensione
signantur, hoc uero genere

sacramentum/ Demissio vite
laudabilis. simile principium/
Erectio/ profectum leticie/ pro-
tensio perseverancie significat
consumacionem/ Nam et qui in-
choat similia[?]. et qui profi-
cit leticia suspenditur sursum/
et qui perseverat protenditur usque
in finem/ Rua ratione qui in-
merit. bone vite principium op-
primit. vel humiliacionem/ ipsi di-
gitorum demissione signatur/
Et conversso/ Erectione qui le-
ticiam in profectum/ Et convertitur
Rua perseverancie uersa pro-
tensione usque ad palme ra-
dicem/ et oph[?] in illud/ Item
demissio laborantibus sub
iugo obediencie erectio inten-
tibus in acquisicione donorum/
protensio competit profectus
et ostentibus in collectione. Summa
est summitatis/ Aut demissio tot-
mao[?] de inferiorum/ erectio scia
superiorum/ protensio innestiga-
tio futurorum/ Nam et inferiora
demissione habet/ et superiora
de sursum sunt/ et futura in fine
respiciunt/ Ergo cum quinque quib-
us significat in quinque
figurarum proposita ratione sig-
nificationes earum nunc qui per
illas titulantur consideramus/

Significaciones omnium ar-
ticulorum a denario usque
ad nonagenarium ·

Articulorum vero multiplex
coniunctio uarias figuras
signat/ uarias et diuisas Rue
coniunctio fit in medio. equalitatis
est forma/ quia medietas omnis
equalitatem habet/ aduersus perpetuum
oppinitatem/ Rue fit in medio
duorum. complexum trinitatis
ensuat/ qui est in diuina racio-
nali. prorogacionem quaque fit
et pegram/ unde sanctificatur
et bona fit/ aut qui est in sple-
ndore superne lucis pernitatem
ubi semper fuit/ et prudentem ubi
semper fuit beatus/ Iunctura que
fit a fronte duorum. ubi due
sibi iungantur oppinitates in
statu oculorum/ et corone similitu-
dinem. Delectacionis capitis
et ornamenti spiritualis/ unde
in apto et eudentur ac si in capite
coronam/ Rue iunctura for-
alate partis opterioris/ similitu-
dinem fert consideracionis que
tenditur ad opteriora et nascitur
a visibilibus et dirigitur ad deum/
opero quod facit/ aut opero quod
factus est/ quinimmo et hec ipse facit
qui totum ad opteriora contingit/
Incuruatio articuli qui ad pal-
me reflectitur interiora superne

inspiracionis est similitudo/ q
uia visitat interiora cordis
et ut respiciat nos condescen
dit nobis/ inclinatur ad nos
Quinte uero consideracio inta
itus/ ad ea que intra nos sunt
uel ad ea que interiora sunt.
illis figura pratat/ Comacio q
permacione formatur potestate fort
et potenciam/ qua stringitur quod
disciplina indicat attendum
aut fuerint retentatur/ quod sto
credimus proposito retinendum
Supposicio humilitatis e sigm
que supponit se aut firmamen
ti ubi remittitur quod statuitur supp
se/ Sepe enim clariora sunt
que supponuntur quam que supponunt
quippe illa sustentat/ ista su
stentantur/ Supposicio equalitatem
significat/ et quietem stabilitatis
in illis rebus que supportare
sufficiant aut debent/ Noni
sima figura in qua sublimitas
contingit radicem/ profun
ditas est intencionis/ que
attingit a fine usque ad finem
fortiterque/ que rimatur ocul
ta que usque ad profunda au
catur/ Repeticio superiorum
ac pro nomine combinacionum

significacionis etc.

Hec superioribus igitur in
choanti et combinacionum
combinacionis significacionum sub
nomine notare volenti/ est
est assumendus epilogus
Prime combinacionis qua de
narius titulatur significacio
insinuacionis nominatur equalitas
Secunde combinacionis qua vi
ginti formatur significacio/ com
plexionis dicitur virtutis/ Tercie
combinacionis qua xxx signatur sig
nificacio delectacionis vel ornatum
est proposite accionis/ Quarte
combinacionis qua significatur xl
significacionem speculaciones
distinximus exteriorum/ Quinte
figure qua exprimitur l. sig
nificacionem dei beniuolencie
nominamus aut speculacionem
interiorum/ Combinacionis vi
qua lx notantur significacionem
rigorem discipline contra
discursus uel uici concupisci
bilis retencionem estimamus/
Septime combinacionis qua lxx
formantur significacione hu
militatis depingitur custodia
contrarieque prouocatur robur/
Significacionem combinacionis
octaue cum lxxx deputatur

deſcribit[ur] c[om]paſſio · ſ[ed] c[om]pleta
ſtabilitas · Significatione
co[m]munionis none · au[tem] xx · aſ
ſcribit[ur] profunditas intellecto[rum]
captu[m] · non ignara latenciu[m]

Oracio Juris ordinis ſ[e]c[un]d[u]m omnia quin[que] ſignificatio[n]es

b. Ordo pulcher et ſup[er]
q[ui]a tercia ſignifi
catio[n]i Ante omnia uiſa
ac ponit[ur] equalitas / que
paſſionis elidit inceſſus ·
turpitudinis em[en]n[?] ſtudio
ſe propulſat / Stat i[n] medio /
nec it flectit[ur] parte / ſua au[tem]
q[ue] parti[?] / Cui[us] ora qu[ae]
inhaucerit / ſuccedit ſummis
ex plo[ra]s · qui difficile capi[tur] /
intelligencie / con ſciencie /
ornatu[m] / ut ceru[m] ſciencie / ut con
ſciencie rect[a]e / ut utru[m]q[ue] pin-
deſteram c[om]plicet / Et q[ui]a
hylarem datorem diligit
deus · ſequit[ur] delectacio cor
dis c[om]preſſa digitoru[m] / et or
natus qui corone ſimilat[ur]
Delectatio ad gaudiu[m] / ortus
ad dona uirtutu[m] / Operacio[n]u[m]
miſericie / Primo p[ro]gram[us]
ap[er]imaz / inde ſanctificam[us]
p[ro]gram / deinde c[om]ſtitutibus
ornam[us] ad edificatio[n]e[m] et fama
Item h[ic] et tanto ſtatu ſuple

dore procedit ornatus · glo[ri]a
abundus c[om]pilit / ac ſi tunc
emiſſus / ſe tuiſſebyt calles
p[er] ſpeculacio[n]i[s] c[on]templacio[n]u[m] / ſtudiu[m]
adhibens natiuus et circulis
rerum ingenui[que] / Tercio demu[m]
gradum tranſgredi[tur] ultra[?] ino
cium · p[er] diſcuſſione interio[rum]
ſe inclinatus prodiligencia
conſideratio[n]is · intrans inui
ſibilia totus / Demu[m] nece
eſt ut rigor accedat / ne diffu
at obiectione ulla ſpeculacio
antecedens / et ut ſequens
urgit · ac ſi concupiſcibilis
urgit margarita p[er]curret /
Ordo in lx · digitus actat[ur]
q[uod] et ſigne coherencie recte
acionis ſimilitudo / ut capilla
cohibeatur / q[ui]a adiu[n]ctu[m] / et q[ui]a
iſta / quod c[om]pedit et delectat
retentem / Totu[m] in memoriam
nichil eſſe c[um] nobis · ſi com
uerſa c[om]parte lumi[ni]s / ſeptiu[m]
ſubiectio ſequit[ur] / qua roboram[ur]
p[ro]mittis ſpus ſupereminentes
i[n] nos / et c[om]plete parte firmam[ur]
inſtabilitate / Per · lxxx · ut
inde pronaginta in ange
loru[m] uita ſublati radices
latenciu[m] rerum / principia intel
lectionis iniquitate removem[ur] /
Quod eni[m] in h[oc] uno ſimilitas
omnis radia altioris digiti

insigni / angelice contemplacio
est similitudo / per quam nos quoque
similes facti in gloria corpo-
rum facti sumus totus a principi-
o ad finem non fide aut stu-
dio raciocinacionis / sed fixo de-
lectabiliter aspectu / purissi-
me si totam videbit intuebimur /

De sacramentis figurarum pactus et corporis partes

Hec sublimiter tetigimus
Sacramenta figurarum
que digitis articulisque no-
tantur / super est insinuare fi-
gurarum sacramenta / que ple-
na manu pactus ordinantur /
et corporis partes / pectore
ventre / femore lumbis /
Et quidem iste figure plenitu-
dinem et collectionem insi-
nuant / quia tota manu et
collectione digitorum omnium
implentur. Specialiter autem
tres ille que constituuntur
in pectore sibi cohent propin-
quius. et due que ordinantur
in umbilico ventris / sedecim
sibi vicinius / et iiiior que ipse
more vel circa femur exprimi-
mitur / sibi videntur similius /
communi se decent secundum situm

dinem reputacionum

Quid significet illa figura que manu supina digitos ad collum ostendit

Manus enim tota ple-
nitudinem / pectus
amorem et cogitacionem / ac
per hoc manus in pectore pleni-
tudinem pingit in amore
et cogitacione / hoc est in uni-
tate et veritate / quod non est a-
liud quam voluntate et racione
Et vero collum quod caput
corpori iungit et cibos ac
trahit prebet epulis et
poculis in nature susten-
tacionem / graciam expressimo si-
gne benediccionis qua nos
fugimus deo. que diu cap-
tivitatis nobis / vnde nos
saciet panis / et potus tra-
iatur sapiencie salutaris / Di-
gitos enim ad collum ostendis
si solam graciam a quo sis
sublimiter es attendis. Et si
posteriorum oblitus anteriora
petis. manu supinata or-
dines. Tunc noveris et si-
gnificat auctoritas que dicit
pone me ut signaculum
super brachium cor tuum / ut
signaculum super brachium
tuum. Tunc movebis / et si

indicat eadem illa que dicit Dilectus meus michi, inter ubera mea commorabitur. Et est significatio prime representationis. Tercia illa que manum ad pectus expansam. alteram supponit

e Representationis altius significatio. qua manus super pectus expansa latam supponit. adimpletur si cogitationes expandas in desiderium, si dilates affectus cogitatibus reprimas. ad ea que intus sunt. et quasi ex vice prohibens devotes ad sedes interiores. et vagos additus intercludens custodie bono servatis. Expansio enim dilatationem cogitationum. latus pectus desiderium. supposita repressione. et tamquam inclusionem. cohercionemque depingit. Egregia progressio non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem et ad coherctionem. secundum mensuram quam deus unicuique donauit. Unde et tu intra septima parietes in domo tuam advocando, illic lude et age corpores tuas

quod consuetudine subeuntes interiora in cuius discussione detinemur gaudere debemus et meditari. Hec enim sibi invicem alludunt quod constrictum respirat ad domum. et disputare est advocari et detineri, ludere et conari. meditari. Quarta illa que manum radians medii pectoris affixa pollicem elevat adtollitur.

f Tercie representationis significatio in qua manu radia medii pectoris affixa pollicem elevat adtollitur sic adimplebis, si inferiores quos concupiscit cogitatus et affectus, sursum erectos rec. et in sublimioribus remorari compellis, et si felicem perseverantie cursum victoriosius ad finem usque perducas. Dant enim significationem propinquius tangere ista figura cordis, que ab ymis elevata sursum. superiora iungit inferioribus, totaque sua protensione contingens. Expolet diffusius dicta subiungit iuvenum, figurarum que formatim pectore prima. collectionem dilectionis iuvenum. altera inclusionem cogitationis in

desiderium · tota plenitudine dic-
misit cum presumptione et de-
rectione corruitque.

**De sig-
nificatione duarum figurarum
que formantur in umbilico**

Due figure que recentis
umbilico formantur
pueris et cuiusque continent
significationis misterium
dissimiliter tamen. Nam si
discipline directio castiget
et pietatis emendet affectus, quod
quidem infancia sensibus et moribus
oblectat et fovet, rotunditatem fi-
gure que formatur in umbi-
lico significationem adimplet.
Recurrere cum significatione
intuere etiam rationem signifi-
cationis. Puerorum in utero
matris manentium adhuc
nigritur umbilicus rotundus intus
et fit a matre cibus ante liquorem
... subit interiora per um-
bilicum ingrediens et inde
nutritur et crescit quamdiu in utero
vivit et crescit. Nam dum
nascitur puer enormitas
umbilici preciditur et quemadmodum
aliunde iam alitur adventus
aliunde ad corpus supplemen-
tum. Vade ergo et tu fac
similiter. In inconstanti levi-
tas in insipiencia etatis

refectus et discursus et quousque
diversum et adversum ma-
turitatem cognoscam et qui-
tatem instrumenta sunt quibus
prima etas ducitur et puericie
tue voluptas impletur.
Vela quidem huiusmodi
videtur ne videatur et omne
signum insipiencie omnem
etatis in qua nec de recto
viget opere notam vel ma-
nu tota vel pollice, hoc est
vel ex toto vel ex parte. Ma-
nus enim vicem totius sup-
plet ad pollicem et pollex
pars est ad illam. Ideo
sane pollice potius quam di-
gitis aliis quam preminet di-
gitis aliis et iusticia quam
significat principaliter virtutibus
aliis. Nam ut pollex di-
obus subsistit articulis
sic iusticia alia secundum naturam
alia secundum institucionem, vel
alia mobilis alia immobilis.
Seu alia in hominibus alia
in divinis, aut alia ex ne-
cessitate, alia ex electione.
Ergo si respicis illorum que
sursum sunt in infancia tempus
meritorum manu sursum
supprimas et timore inferiorum
pollice videberis tegere
umbilicum. Deorsum sunt

(?)olutes gaudium et resurrecti
ao. Deorsum pet. mors.
supplicia. et infernus. Ite
re quod investigavi ita e(st)
quod auditu(m) merito precaria

De significatione trium figu(rarum) radii que locantur in femore

Similiter tres figure
que locantur in femo
re omni et idem s(ed) no(n) uno
eodemque modo demittant
femur in septimis partes
generationis et sustentationis
h(uius) interpretatio, q(uonia)m et locus
e(st) generationis et corpus oc
sustentat. Quod generatio
significet. Isidorus dicit in be
nedictionibus unde ei dicat
Non auferetur sceptrum de iu
da et dux de femore eius
d. u. q. m. est. Quod pro
sustentationis virtute ponatur
oportet sicut docemus et docet
Scriptura illius columpne mar
moree que fundate sunt
super bases aureas. Ergo
sit stirpem nomine sobolis
generationes carnalium passi
onum omni amisse et sordido
operibus significationes trium
figurarum in femore complectitur
Quod per emptorum generationis
bus et omnia preparare cognosci
h(ec) stringe ne defluat inter et
femur attingis. Quod vero
secundum naturam et hominem resur
git et operit h(ec) rege et cela
aperte confessionis manifesta
tione mundando tam priora
quam posteriora et manu femo
ri supinam et pronam suppo
suisti. Nam q(uonia)m supinatur
aperte videtur anteriori q(uonia)m pro
natur a posteriori. Utraque parte
cognoscitur et q(uonia)m per prodit
manum et noxie conceptionis re
velat affectum. Cui facit hec
non movebitur in eternum. Scriptura
illius columpne marmoree que
fundate sunt super bases aureas
Ensis eius super femur eius ad
oppugnandas gentes et omnes
inimicos. Quod quatuor
iste partes quibus iste sunt
ordinantur divinis laudibus
singillatim predicantur.

Dictans dictabam h(ec)
et oculos undique circum
ducens vidi has partes qui
bus istas viii. figuras ascrip
si predicari in laudibus spo
se cunctisque in nomine suo
sic iunctura femorum tuorum sicut
monilia que fabricata sunt
manu artificis. Umbilicus
tuus crater tornatilis nunquam in
digens poculis. Venter tuus

sicut acies tercia vallatus
liliis. Duo ubera tua sicut
duo hynnuli gemelli capree
qui pascuntur in liliis. Collum
tuum sicut turris eburnea. Haec
non inposui ut exponerem
sed ut opus lector agnosceret
divinorum sacramentorum virtutes
sub figuris istis in partibus
eius constitutas, quas nominibus
propriis et similitudinibus sin
gulis usque adeo celebris scrip
tura distinxit. Quid sig
nificat figura lumborum

Ultime figure que lum
bos apprehendit. polli
cem ad inguina vertens
significationem congruum est ve
ritatis temperatis monstra
tione nature calor estuantis
astringat interius, et iustitie
premens arte a foris effusio
contagionis immunde. Nam
estus concupiscentie latet i
lumbis. emissionis impu
ritatis sanguine consumatur.
Et illos stringit ne fluxibus
vitiis affluat, et hos ne fedet
tractatu discipline mortifi
care monemur. Monet enim
apostolus alibi quando nos stare
succinctos lumbos in verita
te. alibi autem mortificare membra

que sunt super terram, et terra
fugit carnem tu vitiis
et concupiscentiis. Et con
tra prophetis contemplare
inquit viam conforta lu
bum. robora virtutem. Hoc
est attende viam. Christum se
quere imitando, tam virtu
tis emulatione. quia dei sapi
entia est, quam virtutis exem
plo, quia virtus est dei. Et
ut sapientia confortabis lu
bum, ne fomes ebulliat
in ortu nativus. et ne
impudicitie motus compelli
at occidentem ut virtute robo
rabis vires nature fertilitatis
Sic denique gloriosius
exultabis. et insultabis
illi cui est omnis virtus in
lumbis. quod ad omne volun
tarium. et fortitudo in
umbilico ventris. quod
ad omne rerum inferri pro
ficiunt, ac si ab excellentiore
et capitali parte inferiores
quoque signentur. Super enim
omnem voluptatem car
nis locum obtinet illa ma
iorem que in lumbis est
et super omne commodum car
nis excellit hoc quod adiuvatur

auxilia. Quod op[er]e p[ri]mo
et qualit[er] co[m]pleatur p[er]
combilitatem a paulo ſup[er]i
us req[ui]rend[um] eſt abſolu
tis. **Quid figura ſigni
ficat manuum.**

Tandem poſt figuram
lumborum manuum
figura ſubſeq[ui]tur, vt ſicut
ſ[upr]a dictum eſt, ſint lumbi
vero precincti et lucerne ar
dentes in manibus v[est]ris/
Hec eni[m] figura. manu[m] iungere
manui. digitos inſerere di
gitis. in ſignu[m] ſocietatis et
co[n]iunctionis/ in formam humilit[at]is/
et concordie/ in typum p[er]fe
ctionis et pacis/ Nam cum
caro ſatiabit[ur] ſpiritui. cu[m]
conditori ſpiritus beatorum inhe
rebit/ cu[m] vita t[em]p[or]alis
iungetur et[er]ne/ tu[n]c manus
copulabit[ur] manui/ tu[n]c in
leua q[ui]etem a dextra ſi
ſapientie amplexus/ vel
non eſt figura ſignificans
ſ[ed] palam veritas omnia ma
nifeſtans/ vbi ſpiritus docebit o[mn]e[m]
veritatem/ et filius patrem et
ſufficiet nobis/ Eſt enim
ſpiritus digitus dei eſt/ et fi
lius manus dei eſt/ quod
inde docemur. Si in digito

dei eicio demonia. quod ali[bi]
apponens/ ſi in ſpiritu dei eicio demonia/ Continet
etiam alia ſcriptura. leuabo
inq[ui]d ad celum manum
meam. et dicam viuo ego
in et[er]nu[m]/ hoc d[omi]ne hac p[ro]pt[er]
rem/ hanc gl[ori]am/ vbi ſ[ecun]d[u]m
omnia ligantur p[er]petuo/ inter
cor oppidum poſſe et iunctione
manuum. ſ[ed] in iunctione digi
torum/ **Significationes
repetuntur figurarum et par
tium p[ro]ut illas ille diſcutit.**

Quatuor partibus iſte
figure diſtant pectore
ventre. femore. lumbis.
In pectore ſenſus et volun
tas/ In ventre mollicies
ſiue memoria/ In femore
gen[er]atio vel firmitas/ In
lumbis delectatio ſiue fomes/
Senſus non tenta[tur] errore
ſi voluntas no[n] polluit[ur]
ſorde p[e]cc[at]i/ figuras pectoris
co[m]plectimur. Si mollicies
no[n] habet memoriam. ſi me
moria mollitiem no[n] indu
cat. combilia et ventris
figuras expreſſimus. Si ſeru
tus operis noſtri. carnis
vite non co[m]mendat opibus.
figuras ſignificauimus ſe

mores. Et estus nature vir-
tus refrigerio temperatus abscedet,
figuram lumborum supple-
uimus. Et virtutes mee et
omnia opera mea concreant
concorditer in omni. In propor-
tiones plurimum digitorum. Qua
virtute que michi est superius
ideo diversis procedit in si-
tuacione figurarum et non ulterius

Quid sit dictum et quid di-
cendum.

Quoniam in hac tercia
subdivisione significationes figurarum et nominum
tractandas suscepimus et
de significationibus figurarum
non quid nunc decuit. Sed ut
licuit diversis processimus.
De significationibus que nominum
absolute exprimimus. Unde vi-
nemo iam nos debitores
habebit tamen quid digitus quid
articulus, quid singuli digito-
rum, quid manus utraque signi-
ficet, exposuerimus.

Quid significat digitus quid ar-
ticulus quid manus

Bisfariam consideratur
sacramentum nominis. Aut
communiter simpliciter, aut proprie. Sed
nominis sacramentum communiter
constat appellatione quali-
tatis est, ut digitus, articulus,
manus. Tamen inflexione
et coaptatione digitorum per-
ficitur quicquid forinsecus ex-
cipitur applicandum. Ideo
digitus indicum tenet operationis
et potestatem divine virtutis in-
sinuat. Unde in evange-
lio: Si in digito dei eicio
demonia. Et in moralibus:
videbo celos tuos opera di-
gitorum tuorum. Articulus
quo partes secantur digi-
torum similitudine fortitudinis
societatis et concordie qua
una queque actio congruit
sibi et ligatur in partibus
suis operibus ista subsi-
stit. Aut etiam qui a articulis
distinctiones quasdam pre-
sentat in digitis, discretione
autem reputat que omnia
distinguit et ordinat cum
operacionemque. Manus at-
que omnibus digitis com-
pingitur, forma est operationis
perfecte, que multis composita
modis, studiis diversis
ordinatur. Curaque igitur
mi exprimitur per digitos
operacionis significata sunt.

p — conveniunt in ma nibus articulis non conveniunt

et ecomisso. Item sicco par ticulos sbractatis vel discre tionis. et conuerti. Item aut manu tota pfte opa tionis et apostremo i p m

Significatio auricularis scandi officii et scandi compositionem

Hominis porro sa cramentum quod pri est digitus conueniens. Non enim articuli sicut singula ter nominibus nuncupantur sicut singuli digitorum et uti manus utique propriis voca bulis. Itaque qui non sunt pfectatem nominis. sacramenti quoque pfectate carent. Digi ti sicco utique re participat. Nam sacramenta prosequamur singulorum. et mediante eorum liqui dius discussione manifes temus. Auricularis quod pleni lime deducat ab aure pa pare auditum. sacramentum est fidei. que purificat cor. veritatem pande intellectui. Auris obediencie gerit yma ginem. sicud in carmini bus edocemur. Populus quem non cognoui serui uit michi in auditu auris obediuit michi. Iterum

cavaz intelligencie. sicud in proba. Item qui habet aures et cetera. Et ex apocalipsi. Item qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Similiter auricularis tam fidei quam intencionis recipit sacramen tu. quod uti ille pparat auditui sic fides reparat intellectui. sic intencio munda mundat obe diencie domum. Auris mun da liberius hauit sonum. Per obedienciam et intelligen pmitencium et fidem pabili concipiunt preceptum et veritatem. Nec ve impbe quod di cimus. probemus quod dicas. Utrumque veritas asserit. Pe ccatis tuus inquid simplex fuerit. t. c. t. l. erit. Quod est sic intencione pura ornet puritas. obediencie eciam actionum merenciae splendore ornabit. Nam ex fide na sci intellectum. auctoritas ita commendat. Sentite de domino in bonitate et in. s. c. q. illu qui inveniuntur ab. h. q. n. t. illu. ap. a. c. qui fide sunt in illum. Dicat et veritas Nisi credideritis, non intelli getis. Deus sine veritate fides intelligens. non ex scia

tatem bona et ex fide bonitatem
et ſcienciam ſecundum illud Doce me
ſuppliciunt. bonitatem autem
et diſciplinam et ſcientiam doce me
quia mandatis tuis credidi. Et ideo ab auri
cularia incipit compoſitus qui
ex fide et intentione incitus
inchoat omne vel vitus et
ſicut auricularis totus diſtinguitur
articulis. ſic fides per tria tempora
erit. preteritum preſens et fu
turum. Tempus et per alias
tres quas alias dicemus. fides
enarratus decentiſſime capitulo

Dignificacio media ſecundum officium et compoſitionem

Poſt auricularem ſe
quitur medicus digito
pulcher ſicut poſt intentionem penitentia
ſpes poſt fidem. Medicus
enim qui partes doloris le
nius attrectat. qui paſſio
nes medetur et vulneribus
ſanctus eſt dignus penitentia que
vel que languores anime
leniens cure curat vulnera
peccatorum. Officium medici
eſt ſanare infirma et ſana
ta cuſtodire. Alterum penite
ncie alterum proprium eſt ſpei.
Nam et illa tollat peccatum
et iſta meritum ſervat. Sed
penitentia dolores tollat et

languores in promiſſionibus
habemus. Quacumque hora
peccator ingemuerit ſalvus
erit. Quod ſpes virtutum
merita ſervet inde mone
mur. Sacrificate ſacrifi
cium iuſticie et ſperate in domino
hoc eſt ſi ſperatis in domino
ſacrificabitis ſacrificium iuſticie
que utique perfecta ſanitas
eſt creature rationalis
ignara corruptionis totius
invalitudinis expers. Poſt
tamen ad mortem perveniet
quia niſi indulgenciam ſpe
raremus penitenciam non exhiberemus
et merita virtutum vel gracie
reciperemus nulla niſi
precedat penitentia. Et ideo ma
ior eſt medicus auriculari
quia fructuoſior eſt penitentia quam
intencio. Et maius eſt
quidem ſpes quam fidem hec
quia fides ſine ſpe nequit
haberi. Tribus articulis
diſtinguntur medicus et
penitentia. erit per cogitationem per lo
cucionem per operacionem. ſi ad do
lorem. ſi ad confeſſionem
ſi ad ſatiſfactionem moveamur
ac paremur. Sed et ipſa ſpes
triſtitiam diluit quia ſperat
penitens indulgenciam. ſperat
iuſtificationem gratiam ſperat quod perveniat
coronam

Quid significet medius secundum loci officium et compositionem

Medium medius vel
impeditus loci et of
ficii significatione cogente
subsequitur quia spem cari
tas penitencie fructum fructu
comitatur caritas In signi
ficatione loci caritas in officii
significatione utitur caritas
accipit Et illud primum
utrique decent si medietas
partim comunicationis par
tim consonancie suscipit ra
cionem Dicitur autem et
cum que participanda mul
torum vel aliorum usibus
apponitur media sunt et que
secundum loci dispositionem conso
nanciam habent ad illa inter
que statuuntur media quoque
et ipsa sunt Hec est caritas
que bona et condilectabilia
in commune deducit non
querens que sua sunt et con
sona et consonancie facientis
constituit ut diligibilia sibi que
dispata et dissimilia sunt
Denique stat medius loco
compungitur articulis ita
caritas ex toto corde diligit
quod ad cogitationem et quod

sequitur ex tota anima quod
ad voluntatem et quod hiis
duobus adiunctum ex tota
virtute quod ad fortitudinem
In corde format iudicium
in anima sentit et suspendit de
sideriis in virtute concludit
effectum. Sed et virtutis eius
fructificatio sue quod ante
posuimus caritas que impu
dica signatur officio hanc tri
formam recipit ab apostolo
distributionem fructus inquit
caritas est in omni bonitate
et iusticia et veritate In qua
sunt quod dicitur omnem plen
itudinem et collectionem inuit
bonitatis quia bonitas distinctionem
recipit et est quedam in sola
cognicione est alia circa elec
tione est omnis in cognitione
electione et delectatione
Ergo fructus caritas qui est
in veritate ne illudat ex
tor et terreat estimacio falsa
est circa iusticia facere
condictam in operibus et
delictis puniendis et pun
iendis aut conservare cum
discretione directionem ne tor
queat inequalitas secundum
maius et minus est denique
in omni bonitate ut perficiat

voluntas in dilectione cl
aritatis & pulchritudine ſa
tietatis. Hec perpendicit inſul
tantes notam pudoris et
confeſſionis obiacimus in
imicis repetentes verſum
qui tytulum primi tenet
pro octaua / Erubeſcant
& conturbentur vehementer
omnes inimici mei con· et eru
bal ue. / Quod autem nume
rus impedicius repentat
nullum niſi media demiſſi
one· non facit aminiſterio
/ quod in proceſſu virtutis· aſſu
mendus eſt principe gemitus /
Ne forte ſtatus pro ſue ue
nuſtatis gloriatione· deſpera
ſi demiſſio cordis· & confac
humilitas / non ampliuntur
q Quatuor ſignifica
tiones indicis ſecundum officium
et compoſitorum

.6. Indicem perdicum ſequitur
index· ſecundum ſicut
ſpeculatio veritatis. Index
monſtrat que neſciuntur / con
templatione latent conſpici
untur / Tribus cõpingitur
index articulis· contempla
tio ſubſiſtit in tribus in natu
ralibus / in humanis / in diuinis /

Naturalia ad creationem / hu
mana ad redemptionem /
diuina reſpiciunt ad glori
ficationem / Sicut accipite re
uoluentes ſua cuique depu
tauimus. Intencio digiti
accedentem primam recona
liat ſupplicitatem. Manus
ornat proficientem / totum
placatum ſuſpendit que ſur
ſum ſunt ſapientem / Secundum
lus index ſignificat etiam crea
turam rationalem propter
karacterem regiminis & diuine
licinamenta ymaginis / ubi
vel unde dicitur ille qui
fecit illam ad ymaginem
et ſimilitudinem ſuam /
Tercio quod vnigenitum ſigni
ficationem / quia ipſe ſtatus dei
eſt· et dei ſapientia / & nemo
nouit patrem niſi filius / et
cui voluerit ſtatus indicare
quod ad digitum· vel reue
lare· quod ad euangelium /
Aſſimilatur in eloquium· et
ſpiritum ſanctum· quia unctio eius in
dicat de omnibus· & ille do
cet omnem veritatem· et ſpi
rat ubi vult· & anunciat
omnia. Nam quomodo

tres medias articuli conveni-
ant creature rationali/ con-
gruis coaluerit spiritus sanctus in
significationibus earum mo-
strare conabimur. **Significatio pollicis scilicet dicti dignitatem et compositionem**

Pollicem qui preminet
digitis universis de-
itas est presidens creaturis
universis. Duo articuli pol-
licis scilicet primus patrem et secun-
dum in deitate demonstrant
quia omnis consonantia in duo-
bus et a duobus est/ unde
in capite libri genesis.
non unum. non tria. non iiii^or
aut eo amplius sed duo tantum
creasse deus ipsa describit/
hoc est celum et terram/ ut quod
creatura concordiam habere in
toto et in parte demonstra-
retur/ Tertius articulus duo
priores monstret et filium
et mutuam que inter eos
spiritum sanctum qui consonat eos
illos/ Et de significationibus
quidem omnium digito-
rum brevitas ista sufficiat
Dedimus studiosis occasionem
addiscendi. supponat ille qui
cogitavit aut que possint
excogitari subtilius. **Quid significat leva et quid dextera :-**

Leva secundum communem
assertionem typus est
vite presentis. dextera future.
quia leva nos protegimus.
dextera superamus/ et operibus pi-
e primas minimum ad protectionem/
sed fortitudine expectationis
eterne mundi et communi col-
luctationem/ et ideo quod omnis
significationis est/ leva refertur
ad actionem/ dextera ad contempla-
tionem/ Deceptrime si pul-
cher sensus ex aliquo scrip-
turarum testimonio processe-
rit. econtrario senectus/ quia
leva dextre respectu quietem
habet et ociosa est/ Dexteram
actioni/ contemplationi deputabimus
levam/ Alius sensus locus in-
sinuare videtur/ leva eius sub
capite meo/ et dextera illius
amplexabitur me/ Ad me inquid
hoc est quod reliquum est
corporis. Insiste articulus et
procede. Forma capitis sed
est contemplationis. ut visiones
capitis mei in cubili meo.

Corpus pro actione accipitur
ut totum corpus tuum lucidum
erit / Ergo leua sub capite qui
est in contemplatione / sed dextera
et dextera quam ego sum deus
dextera in corpore operatio
in operatione / ut operamini bonum
ad omnes / Quia et actio et
contemplatio et contemplabilia
sed amabilia que nunc est ueri
tas sed sanctitas / et diuinitas et hu
manitas / sed iocunda sed sapientia
/ sed virtutes et uerba plenam
accipiunt / et dexteram / nunc si
gillatim / nunc coniunctim /
Ergo cum digiti uel articulis
aut copiatio cum uno sed aut
conueniant quecumque / omnis regule
ratio generaliter est ponenda
Non constat uel fundamentum
nominis uel rationem copula
tionis aut utrumque tali modo
probabiliter assumptum est. De
quibus iam sigillatim et
per ordinem sufficienter differen
tius / Modo quod clausulam
primam et tres subdiuisio
nes illius compleuimus / fere
cimus paucas horis / ut ad
secundam clausulam sed subdi
uisiones eius alacrius et
reparati uires attendamus.

Explicit prima clausula de figuris numerorum

Incipiunt capitula prime subdiuisionis :—

Quid dictum sit et quid dicendum Capitulum primum
Per quas species currat numeratio do minorum sed diffinitio omnium specierum / ij
Quibus modis omnes iste species contrahuntur / iij
Conuenientia et differentia omnium specierum / iiij
Multiplicatio diuide species sed descriptio prime speciei sed diuisio et operatio diuisionis / v
Quibus modis fiat omnis species denominatio / vj
De speciebus deductionis et operatione specierum / vij
De differentia earum / viij
De regulis generatoribus sed quid conferant utilitatis / ix
Dispositio singularum omnium sed denarii sed etc. / x
Prima regula ostendit quod faciat omnis par numerus in se multiplicatus / xi
Secunda ondit quid faciat impar numerus in se multiplicatus / xij
Tercia ondit quid faciat impar parem uel imparem ducens / xiij

Quarta quod par pare
aut impar parem. xiiii.
Quinta quod inter par pa
rem uel imparem. xv.
Sexta quod emittat equalis
connexio parium tamen minor. xvi.
Septima que multiplicatio
huic connexionem reddat. xvii.
Octaua quod emittat ine
qualis connexio parium. xviii.
Nona que multiplicatio hu
ic connexionem reddat. xix.
Decima quod emittat im
parium connexio equalis. xx.
Undecima que multiplica
tio huic connexionem reddat. xxi.
Duodecima quod emittat
connexio imparium inequalis. xxii.
Tercia decima que multi
plicatio huic connexioni
respondeat. xxiii.
Quartadecima quod emit
tat connexio numerorum naturalis que
sunt numero impari. xxiiii.
Quinta decima que multipli
catio huic connexionem reddat. xxv.
Sextadecima quod emittat
connexio naturalis impari numero. xxvi.
Septimadecima que multi
plicatio connexionem educat
huic. xxvii.
Octauadecima quod fiat ex

quibuscumque numeris naturalibus col
lectis inequaliter licet non ab
unitate summa principium. xxviii.
Nonadecima quod fiat ex
quibuscumque numeris naturaliter et
equaliter sed aliunde quam ab uni
tate collectis. xxix.
Uicesima quod emittat digi
tus uel articulus multiplicans
articulum. xxx.

Incipit secunda clausu
la de proprietatibus nu
merorum quid dictum
sit et quid dicendum
Capitulum primum

Continencia pre
misse disputa
cionis in sub
diuersione porcio
porcione instituto
nes figurarum insequenti no
mina litteris in sequenti
inscicia figurarum et nominu
prinsit. assumpsit. adiecit.
In hac porro secunda clau
sula sit dictis dicenda conti
nuamus. et materia uide
iam facte in capite libri
particionum prius species gra
cioni ac regulis inde diffe
rencias cognominacioni ac
causis deinde relaciones et

raciones earum diuidere . demo
strare . et absolute debemus /
Tue tria quod sciunt in se
egregie consideracionis et per
breuem . et equalem . et di
rectaneam spacient [illegible]
in apiendis et repiendis sig
nificacionibus numerorum plenis
sime cognoscet / auribus
qui dicenda captabit intentis /
et lecta memorie thesauro
consignabit / Sed iam quod
3 intendimus aggrediamur . ut
res ipsa suis se celebret ti
tulis / et maiestate sue dig
nitatis . ornetur / **Per que**
species currat generacio
numerorum et diffinicio om
nium earum specierum . capitulum . ii.
Generacio numerorum . aut
fit per agregacionem
aut per multiplicacionem / De quibus
dici debemus / quid sint / quo
fiant / in quo conueniant / et
differant / Agregacio est duorum
aut eo amplius nominata
collectio numerorum / Nominatam
collectionem appello in qua nu
merus cum nominibus simplici
ter assumuntur / ut duo . et
quatuor / Multiplicacio est
communis palam numerum aduer
bialiter facta de duabus ut
tria . ter . iiii^or . et huiusmodi /
Quibus modis vnaque
queque species paretur
Fiunt autem per conti
nuacionem solam / fiunt
per intercisionem solam . fiunt
per utrumque / fiunt per solos pares /
fiunt per solos impares / fiunt
per utrosque / Continuacionem
dicimus cum in illius ordine
suo intimitur numerus / siue cum
multiplicamus / siue cum agre
gamus / Intercisionem cum
aliquis numerus cuius [illegible]
intimitur / Dubiacionis exem
pla de singulis / Multipli
cacio fit per continuacionem tan
tum / sic bis . iiii . per solos
impares continuatim / sic
ter . v . Inter binarium enim
et quaternarium nullus est
par . et inter tres et v. aliud
nullus impar / Per solos
vero pares intercisione sic
multiplicatio fit / Bis sex .
per solos impares / et per inter
cisionem ita . ter . vii / hic
inter binarium et vi . quat
narius intimitur / Et inter
tres . et vii . quinarius reclu
ditur / Per pares et impares

continuatim ita ſoīs tñ
et pmutaſione ſit ſoīs. v^e.
pcontinuatom̄ et intaſio-
nem ſimul ſit ıpares ſoīs
iiii^or. octo. Per inpares ſit
ter quinq̄s. novem. per
utroſq; ſimul. bis ter quinq;
Nam inter duo et quatuor
nllus euſdem generis int^{t}
mitt^r ſꝫ inter qua^or et octo
ſenarius intmitt^r. Simul
tma pcd multiplicatone
inter binariu et t'narium
nllus intmitt^r ſꝫ inter ter
narium et qnarium quatnari^s
intmittit^r. Viuictem por
ro quibus multiplicatio mo
dis variet^r quo ecia agre
gatio euſdem dent^r ne
dat error aut difficultas
impediē nequibit. Sc̄lud
ſi inguis duo et qua^or. ul. iii
et v^e. et alios ſit et alit' q̄d
optali commate procedat
inſpicere volens. Conve
nencia et differencia
multiplicationis et ſpecici.
a. Eſt enī coīq; ſpeci
hoc equalit^r comuē
q' eiſ legibus cotinuatō
et intcaſiōnis pareat nu
meris eiſdem. Differunt
aut qm longius porrigit^r
eiſdem nūis multiplicacio q̄
agregacio. Maior enī gignit^r
nūs. ſi binariu p quaternariu
ut pellum iſte multiplicetis
q̄ ſi compleris eos. Sꝫ plus
enī eſt bis quatuor q̄ duo
et quatuor. quī inde octona
rius. hic ſenarius procrea^r
Differunt ecia q^r agregacio
ſpecis certas et diffinitas non
h; . et ſi ſpm ppam et reglas
ſingulares in creandis nūis
habet. Multiplicacio di
viditur in duas ſpecies
et deſcripcio prīme ſpeci
et diviſio et ſpecialis diviſio.
b. Species porro multipli
cacionis due ſunt. Deno
minacio et diductio. Denoiacio
autem ſit pdurcionē aut per
tranſitionē. aut p conuerſione.
Directio eſt cum diſpoſitoīn
minorum ſequit^r racio multipli
cacionis ſicut nālis ordo pro
cedit. ſit multiplicacio ipa dici
gitur. Ea ſit cū primus multi
plicat p denominacoꝫ. i. de
nominatione nūos ſe ſequentes
aliqn̄ ſe appoſito. aliqn̄ ſe a
moto. De appoſito ſit. bis duo
et tres et quatuor. De amoto
ſit. bis. tria et iiii^or. hec ſpecis
i. directio. aut brevis ē. aut

producta. Producta ut in premissis exemplis, ubi ad invicem tres numeri copulantur. Breviatus ubi duo numeri sunt tantum et alius multiplicat, ut bis duo et tres. Relatissimo est cum medius denominat primum et ultimum aut recto se aut secundo. Recto sic: sic duo et tria et iiii^or. Secundo sic: ter duo et iiii^or. Remisso est cum ultimus ordine multiplicatione sit primus, sive recepto se, sive excepto. Recepto sic: sic quatuor duo et tria et iiii^or. Excepto sic: sic quatuor duo et tria. Hec species numerum illum qui alios multiplicat non transgreditur, quippe si hoc faciat quod sedet speciei transitionis est usurparet. Aliquando etiam sine tribus numeris invenitur.

Quibus modis fiat omnis species denominationis

Possunt etiam omnes species denominationis et proportionatim et permutationem fieri et per utrumque simul. Directo sit per pares continuatim ita bis iiii^or et vi. Per impares continuos ita ter v et vii. Per utrumque simul ita per pares sex bis iiii^or et octo. Per impares ita ter v et vii. Certum quidem est quod per interscisionem solam fiat sive per pares tantum sive per impares. Idem quoque de transmissione et conversione predicatur licebit, quia et ut proportionatos impares et permutatos et proportionatos pares et mutatos et per utrumque simul. Hec de speciebus denominationis que prima species multiplicationis.

De speciebus distinctionis et ordinatione specierum

Distinctio autem secunda species multiplicationis aut fit per reflexionem, aut progressionem, aut per complexionem, aut passumptionem. Reflexio porro alia simplex, alia conversa. Simplex reflexio est cum numerus ducatur a se solo in se ipsum, ut bis bini, ter terni. Conversa reflexio est cum a se solo per se ipsum ducatur in se ipsum, ut bis bini bis, ter terni ter. Progressio est cum numerus nec a se nec in se reflexus in alium progreditur sive per

continuationem. ut bis t. x. s.
sive permutationem. ut bis
iiii^or. Complexio est dua
rum multiplicationum sub
una forma progressio si
ve per continuationem. ut bis
ter iiii^or. sive permutatione
ut bis quater quinque. As
sumptio est duorum numerorum
collatio et omnis in se per
aliud reversio. ut bis ter
bini. vel bis ter tria. De
dictionum ceterum. :— viii.

e Manifesta est denique
dictionum istarum species
quia reflexio uno tantum nu
meratur spatiis duobus
in simplicibus terminis incomple
ta progressio duobus sem
per concluditur numeris et spatiis.
complexio tribus semper numeris
et spatiis. Assumptio tribus
spatiis. sed numeris quatuor tantum
duobus. Denique progres
sio per continuationem fit et
permutationem. sed non pariter
quia complexio primam et
alteram et utramque. assump
tio per solam continuationem
per intervallationem nunquam
nisi cum continuatione sit.
In hoc enim quod in se reverti

quasi continuatio est. In hoc
autem quod palam in transitione
hactenus de speciebus di
ctionis. De regulis ge
nerationum et quid con
ferant utilitatis. :— viiii.

f Regule generationum
quia differentias na
tivitatum et partium dictionis
multipliciter insinuat signi
ficationibus aperiendis maxime
consulit. quoniam uno saepe significatio
insinuatur quae non invenitur per
unam partem commodius re
spondet ad aliam. Et quae non
bene sonat secundum totum con
venienter ad partes aptatur.
Et uno modo laudabiliter
stat quod alio minus proprie. Eam
autem quatuor multiplicatio
nes sunt. et per aggregatione
Ideo secundum utrumque modum
proprietatem pensare originum
et regulas moderari oportet.
Porro ut quod intendimus
levius teneamus incohe
redeat prius singulares numeros
inde decenas. deinde cente
nas et millenas sibi invicem
ad tales regulas numeris exem
plar aptantes. Dispositio
singularium unitatum
i. ii. iii. iiii. v. vi. vii. viii.
viiii. x. xx. xxx. xl. l. lx.

.lxx. lxxx. xc. c. cc. ccc.
cccc. d. dc. dcc. dccc. dcccc.
Mille. ii. iii. iiii. v. vi. vii.
viii. viiii. Et decenarios
et centenarios et milleos.

Prima regula ostendit quid faciat
bis par numerus in se multiplicatus

4 Omnis par numerus in
se multiplicatus ca-
summam colligit, quam me-
dietas prima tetragonice per
quaternarium ducta perficiat.
Nam tres reddit quater quatuor
quinquies bis bini. Et tres
sexies sex. quinque quater
ter tres. Commensale viii.
Quid sit tetragonice multi-
plicari in sequentibus dicetur.

Secunda ostendit quid omnis
impar numerus in se multiplicatus

5 Similiter omnis impar
numerus tantum in se ipso
diductione ducat, quantum si re-
gitur illis qui alterius partis
ordinati sunt, ita sane ut
qui uicinior denominatorem acci-
piat ab alio qui multipli-
catur. hoc est. ut si ternarius
multiplicetur. tres ad collatio-
nem constituant. ipse et duo
qui sunt alterius partis illum.

Dicitur quinarius multiplicatur
v. constituant. ipse et duo
ex una parte. et duo ex
alia. Quod enim reddit
ter tres. hoc duo et tres et iiii^or^
Et quod quinquies. v. hoc tres
et quatuor et v. et vi. et
vii. Non patitur eclipsim

Tercia ostendit quid faciat
impar parem. uel imparem ducens

7 Quod si imparem uel
parem multiplicet
impar. id inde consur-
git quod iungit collectio
imparium uel parium sub
pronominis summe minoris
atque maiore summam su-
e ipsa. Quod enim consur-
git ex ter v. hoc ortum est ternari-
um et v et vii. impares
hoc similiter. si iiii^or^ et v.
et vi. copulaueris. Quod ex
ortum est quater iiii^or^. et vi po-
sueris in unum. hoc efficitur
si tres et iiii^or^ et v. con-
iugas. hoc simul si duo et
iiii^or^ et vi posueris in unum.
Maiestas tante ueritatis
nusquam infringitur

Quarta quid parem

aut imparem ::

k Ceterum si par pa
rem multiplicat.
idem prestat quod supplex
medietas maximi per
duplum minimi, vel per
duas constitutivas partes
eiusdem dupli, aut due
constitutive ipsius maxi
mi per primum ducte. Sit enim
huius triplicis dicte paria sub
iectam exempla quod est
bis x. hoc est quater v. re
spectu prime dicte. hoc quinqui
es bis bini respectu secunde
hoc bis quinquies bini respectu
tertie. Eadem ratio est si
impar multiplicet parem
firmum est et numquam cadit

Tertia quid inter pa
rem vel imparem

l Amplius autem sit quod
si par parem aut
par multiplicet imparem
colligendi sunt per denomina
tionem primum paris. paris
soli aut soli imparis. contra
maiorem secundum minorem et con
venit multiplicatio et con
versio. Itemque si par
multiplicet imparem, id

erit quod ex duabus consti
tutivis partibus minimi per
maximum ducti comparabi
le est. Quarta quid eve
niat equalis coniunctio pa
rium tamen numerorum

m Generatur autem per equalem
coniunctionem pari
um numerorum hac lege proce
dit. prima coniunctio reddit
totum illum parem sub quo
continetur. secunda coniunctio du
plum eius. tertia tripli.
quarta quadrupli et alia
prolixitas crescat. et inte
dit incremento pari. et ordine
sibi. Duo enim et quatuor iuncta
totum illum reddunt sub quo
continentur. hoc est senarium
Tribus adiuncta senarius
et octonarius quod est secunda con
iunctio dupli denarii sub
quo continetur. xx^{ti}. solidus pro
ducunt. Item hiis adiuncti
decem et xij. quod est tertia co
niunctio triplum quindecim
sub quo continentur. xl. soli
duo prestant. Numquam cadit.
Si autem cupimus scire per
arte de huiusmodi coniunctione
quota sit. hoc est utrum sit
prima aut secunda aut tertia

aut simul amplior, collectum
agregatum in duas partes
dividens, sic quotiens par
nus in summa illarum partium
apparebit, tres erit sic proporcio
Nam sic ultimum prime proporcionis
omnes numerum, hoc est iiii^or in du
as partes dividimus, appa
rebit primus numerus par illis
et ideo prima erit illa proporcio
Idem in ceteris. **Septima
que multiplicacio huic pro
porcioni respondeat**

Est autem in hac serie pro
porcionum hec pulcherrima
speculacio, sic inter ceteras
multiplicaciones, sic proporcio
amica quedam, Hec enim me
dietas collectum agregati
multiplicat medietatem illam
subquo totmentum quem col
lectum facit, eandem constituit
summam, qua illa parium, qua
illa equalis proporcio, Prima
enim prima proporcio binarii
et quaternarii constituebat se
narium, idem supplet medie
tas quaternarii, quem collectum
agregatus est ad medie
tatem senarii, subquo proporcio fit

est, bis enim tres vi pro
ducit, Eadem ratio in con
tinua repperitur in ceteris.
**Octava quid emittat
inequalis proporcio parium**

Post inequalem por
ro proporcione parium
in hunc modum generatis erit
prima proporcio restituit du
plum collectum agregati, Secunda
triplum, Tercia quadru
plum, Eadem similitudo est
idem in ceteris meminerit
Nam duo et iiii^or, sic vi quod
est prima inequalis proporcio
dupplicat duodenarium qui du
plus est senario, Hic enim
adiunctis enim sic x quod est secunda
proporcio inequalis fit, consti
tuunt xxx qui triplus est
denarii, Tercia quam proporcio
ne que fit similiter adiunctis
xiiii egreditur l vi quod
quadruplus est ad xiiii
Et ita hic sic accipimus scire
partem quota proporcio sit
collectum agregatum in suas
medietates dividens, et
a minima parte quam huic summa
earum medietatum proporcionum
ipsam denuciabimus, Nam
in prima proporcione collectum

erat senarius et illum in tres
et tertia dividentes a minima parte
ternarii quae continua est co-
niunctione denominabimus
sextum est. Nona quae
multiplicatio sumit coniuncti-
oni respondeat xxx

Hac admirandum quod in istis
est quod summam primae co-
niunctionis reddit cum primus
impar cum secundo pari. Se-
cunda secundus impar cum
tertio pari. Tertia tertius im-
par cum quarto pari. Lex vero
et similis in ceteris progressio.
Unde summa enim primae coniuncti-
onis erat binarius quattuor
et vi et ceteris duodenarius
consurgebat. Idem in minimis
minus oritur. Si dicas ter iiii^or
primum secundum imparem secundum
multiplicatis parem. Sic oritur
pulchritudo consona reperitur in
reliquis. Decima quod
emittat imparium coniunctio
equalis xxxi

Imparium porro equalis
coniunctio hac procedit
lege. Prima coniunctio dupli
facit partis illius postquam
terminatur coniunctio. Secunda
triplum, tertia quadrupli

Eadem in amplioribus ra-
tio. Ternarius enim et quina-
rius si iungantur efficiunt octo
qui duplus est ad iiii^or, post
quem videlicet super quem coniunctio
terminatur. Quinarius quippe
post iiii^or est et in quinario
prior finitur coniunctio. Rursus
si ad tres et v iungantur vii
et viiii educunt xx iiii^or qui
triplus est octonarii cui con-
iunctio supponitur. Sic etiam
si quaerimus artes suas certa
coniunctio sit. Coniunctionem aggrega-
tum dividemus in suas par-
tes et a minima parte quam
secundum maiorem earum coniunctione
denominabimus. Ut enim di-
vidamus v in duo, tertia et
viiii in quattuor, et v primam
coniunctione a minima parte
ternarii, secundam a minima parte
quinarii denominabimus. Patet
quod dato quovis numero pari
si ceperimus sic coniunctionem aequalis
vel inaequalis coniunctio termi-
nata eo dividemus parem illum
et si medietas illius impar
est coniunctio inaequalis termina-
tur in illo si par equalis. Immo
bile est. Undecima quae
multiplicatio sumit coniuncti-
oni respondeat :-

Mirandum est insuper
quod primam commixti-
onem equaliter imparium
primus par ducens secundum sub-
ſtituit. Secundam ſecundus
ducens tercium. Tercia ter-
cius quartum. Quod enim
redditur in .3. et .5. cum .3. hec
quatinarius ductus proba-
tur ſubſtituit. Maieſtas
tante veritatis idem opera-
tur in ſingulis. **Duodecima
quid emittat commixtio
imparium inequalis**

8 Commixtio porro im-
parium inequaliter
ſic hac arte procedit. Pri-
ma commixtio triplum conſti-
tuit eius qui medius est
in commixtione. Secunda
quintuplum. Tercia ſeptuplum.
Quarta nonuplum. Eadem
in ceteris progreſſio. Nam
tres et .5. et .7. qui faci-
unt primam inequalem
commixtionem conſtituunt
.15. qui triplus est quinarii
medii in commixtione locum
tenentis. Et hic ſi curioſus
ſit quota commixtio ſit

ultimum continuetur dividat
et a minima parte quam
ſcilicet minor capit commixtionem
denominabimus. Item quod
dato quovis numero impari
ſi curioſus ſit utrum equalis
vel inequalis commixtio termine-
tur in eo dividendum eum in du-
as partes. Et ſi minor pars
fuerit par terminabitur com-
mixtio equalis in eo. Si
vero impar inequalis. Com-
verſale eſt. **Terciade-
cima que multiplicatio
quot commixtionem reddat**

Animadvertendum
etiam quod primam inequa-
lem commixtionem impa-
rium equat primus impar
ducens ſecundum. Secundam ſecundus
impar ducens tercium. Ter-
ciam tercius impar ducens
quartum. Quod enim facit in
prima commixtione ternarius
et .5. et .7. hoc implet qui-
narius primum multiplicatum.
Quodque gignunt .9. et .11.
conueniunt ipſis. Hoc creat
.7. per .5. ductus. Univer-
ſaliter verum. **Quar-
tadecima quid emittat
commixtio numerorum naturalis**

que finiuntur numero impari

Naturalis porro numerus
qui copulatur hac le-
ge distet ad conuicto ter-
minatur in numero impari. pri-
ma connexio duplum ulti-
mi agregati constituit.
Secunda triplum. tercia qua-
druplum. Similis in aliis
eiusdem progressio. Conve-
niunt et duo et tria senarium
perficiunt qui duplus est ter-
narii. Tribus sunt iiii^or et
v. unicis perficit quindecim
qui triplus est ternarii.
Si autem cupimus scire per
artem quota sit connexio
ultime agregati dividendo
a minore eius parte connexi-
onem ipsam denominabimus.
Regula firma et non preteribit.

Quintadecima que mul-
tiplicatio huic connexi-
oni respondeat :.

Quere secundo nequimus
quod in omni connexione
hiis generis tandem edu-
at medius multiplicans
ultimum quinti … con-
nexio tota. Decima enim
connexio ex uno et duobus
et tribus subsistens senarium
substituebat quem

etiam perficit binarius qui
medium obtinet locum. multi-
plicans ternarium que terminat
connexionem secundis enim tribus
post sunt … stat

Septadecima quid cunt-
tat connexio naturalis
impari numero. xxvi.

Lex autem naturalis connexi-
onis que finiuntur in numero im-
pari hec est. prima connexio
adequat scilicet illius numeri
qui supra ipsam est. Secunda
duplum eius. Tercia tri-
plum. quarta quadruplum.
Nusquam hec progressio ca-
dit. Primus enim et binarius
tria constituunt que sunt suppo-
sita connexionem prime. Tribus
si connexione secundam adiecer-
imus et iiii^or denarius cingit
qui duplus est quinarii. qui
supponitur connexionem secunde.
De cetero discerne de secunda
per artem quota sit ista con-
nexio. ultime agregati
dividendum et ab altera eius
parte connexione ipsam de-
nominabimus. Conuincere licet
mobile. Septimadeci-
ma que multiplicatio
connexionem terminat huic

Dicemus etiam quod omnem

sim̄ generacionis condicione
subsistuit medietas ultimi
agregatus per directionem breue.
Directionem breuem dixim̄
ubi n̄ūs se tantū. et se sequē
tem multiplicat. Verbi gratia em
reddit unū. et duo tria et
quatuor idem producit bis duo
et tria formatus enim media
pars e quaternarii qui est
ultimus agregatus, sub quo
desierit. Octauadecima
quid fiat ex quibuslibet
numeris naturaliter
collectis inequaliter licet
non ab unitate sumat̄
principium

I Is his collectionibus
omnibus quarum regulas
dedi. principium a radicibus
sumit̄. et minorum qui collige
bantur. alii erant pares. alii
inpares, alii naturalit̄ collecti
et singuli suas differentias rē
spiciebant. Proinde sic sic
sit nostrum communis aliter quid fiat
ex numeris siue tantum paribus. si
ue imparibus tantum, siue ex
utrisque naturalit̄ .i. per ordinem
collectis, licet aliunde quam a
radicibus sumat̄ principium
hic est ars pulcherrima re

periendi, Si inequalis fuerit
collectio minorum. per numerum
in qua fit ipsa collectio cum
qui medius est in collectione
ducere debemus et nascitur quod
summa ex multiplicatione et
coadunatione, fiet autem dicta
collectio et aliquem numerum
dic qui collectus sit. aut tres
sint aut. v. aut eo amplius
et denominat̄ collectio a ter
nario quinario aut ab his
ampliore, Per naturam vero in
et in sequentium sequenti. Nonadecima quid fiat ex
quibuslibet numeris naturalit̄
et equaliter et aliunde
quam ab unitate collectis:

a S i vero collectio ex
stiterit equalis per me
dietatem numeri secundum quem
fit collectio. multiplicandus
est ille numerus qui superat ul
timo collocatus totam quantitatem
illius qui primum tenet in
collectione locum. et occurrunt
sibi multiplicatio et adunatio
in eiusmodi statu, Ponamus
enim ordine hoc. iii. iiii. v.
vi. Per medietatem ergo
quaternarii. Verbi gratia ex hic est
facta collectio multiplicemus

viii· qui supat senarium
vltimo collocatu. supat
aute tota quita pri hec est
tnary· et remit bis viii
hec est· xviii· que por con
nopio reddit. Idem in omi
versis **Vicesima q̄d**
emittat digitus· vel
articulus multiplicat
articulum:

6\. Rursus qualis suma
procedat si digitu
vel articlus· mltiplicet ar
ticulum· hic ē modus inve
niendi. Singuli articloꝝ
stant similitudine appel
lacionis / ita et rone mlti
plicacionis hnt digitus re
spondet. Digiti qui bis bi
ni crescunt in iiii^or et ter
tini levant in nove / sica
es q̄s vigniti erigut in
ar^tos. ceteros triginta
i quingentos usqz pvola
bunt / Non aliter in aliis
Similiter cum contracōni il
le que ex duoꝝ mltiplica
tione digitoꝝ processit
videbis cū suma quam
digitus por et articlus alti
digito sitis procreabit / vt

qui bis· iiii^or fiet viii· bis
q̊s· xl· in lxxx. labunt^r / et
in reliquis idem / Sed qui
decene suime et centene
pal digitus appellacone re
spondent / et cc. et xxx sibi
denominacione equipollent
tnacio / resfaganda ē dua
cior quam ex sumus mlti
plicacioni videat / Ea ē hui
modi. Si contractio digitoꝝ
iacuerit infra x. sume q̄s
mltiplicatio per digitum infra
·c· spaciabi^r / Si illa resilierit
x· hec q̊s· c· Si illa· xx· hec
cc· Similiter saltus cuiusqz
parte simabit^r in amplio
ribus / vt qui bis iiii^or no
excedit· x· nec bis q̊s xl
supvadit c / Et qui bis
sex transiliut· x· bis q̊s lx
transcendit· c· ad candē tn
equipollencia / Et qz quat
vii· resiliut· xx· quat q̊s
lxx· evadit cc / ad candē
tn denominacionē / Contractio
nes sumaꝝ nō inveniut^r
infra c· ymo quedam sup
vadunt millenariū / vel
mutatis eos quibus re
spondet mus / vt qz quat

iiiior constituunt · xvi · qua-
dragies · xl · prestant ibi · de-
Et quia quater · vi · restituunt · xx
iiiior quadragies · lx · effi-
nant in · v · autem toto. Ista in
certis digitorum et articulorum
diductio eadem sibi visione
gaudebit et maior semper for-
bitur et revocabitur ad minorem
Notabile est. Quomodo quia
modos et regulas quibus
omnis operamur ... est
numerus · cuius partes exprimimus
invenimus ad veritatem signi-
ficationis comparanda suffi-
cienter nos aperuisse putamus
stilum hac supprimentes breviter
ne tedium inferamus oportere
censemus. Omnia enim
inventionis ab arte debet
proficisci; quod reliquum est
compaciens debet operatios
Et eiusdem meliores me-
liora decet et melius. Nos
vero ingeniosique carentes omnia
que habuimus exhibuimus totum
sensum nostrum. Explici-
cit prima subdivisio de
speciebus significationum et
regulis. Incipiunt
capitula secunde subdi-
visionis!

Comprehensio dictorum et
dicendorum de divisione
minorum et speciebus · capitulum i
Diffinitio paris et imparis
numeri et exempla utriusque · ii
Quid significet par numerus · iii
De significationibus imparis
numeri · iiiitum
De spacio tetragonis numeri
et exempla illius · vtum
Quid sit tetragoni numeri
exemplum · vitum
Quid sint solidi numeri
cum speciebus eorum exemplis · vii ·
Significatio prime speciei so-
lidorum · viii ·
Significatio secunde speciei · ix ·
Significatio tertie et quarte
speciei · xmum
De spacio partis gemini et
exempla illius · xim
Sacramentum partis gemini · xii ·
De spacio diminutorum cum
exemplis et significationibus · xiii ·
Diffinitio superfluorum
cum exemplis et significati-
onibus · xiiii ·
Diffinitio habundantium
cum exemplis et sacramentis · xv ·
Quid significat aggregatio
et quid multiplicatio · xvi ·

Incipit secunda subdivisio

de cognominationibus numerorum cum interpretationibus. Comprehensio dictorum et dicendorum de divisione numerorum et specierum

Generationum species et regulas superiores sub divisione distinximus. Hac secundum cognominationes numerorum cum interpretationibus corriget absolute locus. Omnis numerus aut par aut impar est, sortitur speciei vi fere forme subiciuntur. Tetragonus numerus. solidus. pariter geminus. diminutus, sufficiens, superhabundans. Earum specierum et cognominationum descriptiones. exempla significationes cum proferemus subiecimus, apperuerimus (?), temperatam intelligentiam nos gaudebimus adeptos.

Diffinitio paris et imparis numeri et [illegible]

d. Par numerus est qui in duas equales partes dividitur. Exempla sunt ad manum tecum si dividamus iiii^or in duo, vel in tres et tres sex. Impar numerus est qui in duas inequales partes absolvitur, vel qui in duas partes equales unitatis non scinditur intuitu, tamquam si dividas quinque in duo et tres, vel vii in tria et iiii^or. Cum in ea quorum similes legittime sectionem unitates unitatis intuitu repugnat quia unitas que habundat in parte una tollit ne sit equalis in utraque parte partitio.

Quid significet par numerus.

e. Quare par numerus competit eos qui quiete se habent ad omnes et in tranquillitate licet gere qua poterunt pacem custodiant (?) diminutionem (?), ut etiam et se eis impendat quorum gaudent successibus, casibus compatiuntur. Aliter etiam significat illum qui actionis et contemplationis particeps equalis est, aut eum qui fidem continet et operatur, vel qui in tristibus et iocundis equalis est sibi et par. Item nec contrahitur illis, nec superfluitur in istis, vel eum qui mente concedit deo et affectu subditus est hominibus. Deum enim qui docet et facit et hec omnia

equalit9 / Deu eu qui paci
ens est et concors / qui pax
de duobus et inter duos est /

**De significationibus im-
paris numeri. iiii**

Et impar nus qui in
duas inequales ptes
absolvitur. oppmit illum
qui maior e actione et contep
latione minor vel econverso.
Aut eu qui minor est in aliis
et in aliis maior habet. aut
quod concordie in propositione nō
scindit9 mentalitate parium /
significat illum qui com
magis qz alti se pbet parti
vel rei quantitabilem. respō
nimnu sume et superim
nentis concordie / Deus enim
pbas e semp medie tra
mite pdi / et tenendi ubiqz
equalitatem hec / quod et alia
aliis supponenda vel ante
ferenda sit / Aut utiqz quod
insolubilis legittime dicat
/ identitate et incorruptionem
et impartabilitatem enunciat /
Unde nos in officio misse
scdm imparem nūm crucis
signacula imprimis. misteria
sunt signates. volentes ptht
pmanentiam et constantiam

et commonem tantorum nōie
misteriorum. Addiciendu enim
quod specialiter arismetice di
sciplme. sublimiorum et me
liorum rerum impares qz pa
res gerere sacramentum sentit
atqz consentit

**De descriptione
thetragoni nūi et ex-
empla illius :-**

Tetragonus dicit qui
quadratus qui iiiior
formas plongitudinem
et latitudinem in sua et a sua
origine recipiens. longitu
do enim considerat9 ante et
retro. Latitudo tendit a
dextra ad sinistra. Hic fit
psimplicem replicationem
cum dicimus bis bini. ter
tni et similia. Longitudi
nis intervallu notat9 pbis
Latitudo p bini dimulit
in similibus.

**Quid
sit tetragoni nūi sacramentum**

Hic autem portat et
tale sacramentu. lon
gitudo que consideratur
ante et retro perseverantiam
oppmit bone operationis
et conversionis incepte sta
bilem et firma usqz in fi
nem retentionem / Anterior

cum ueritatis et repromissionis · posteriora concupiscencias significat et dextra caritatem quia illa potius habere et ad illa pergere · ista iacere retro · ista deserere debemus · latitudo uero que a dextra tenditur ad sinistram · affectum amplitudinis et dilatationis demonstrat siue in maximis rebus et minimis · siue in mediocribus et contrariis quod ad sinistra et dextram · unde redemptor meus ut probaret opere et ueritate quod uerbo prediceret et lingua · desiderio desideraui hoc pascha manducare uobiscum · in cruce manus ostendit · totis quibus uiribus potuit · quod affectuose fuit cordis iudicium et spacio dilatationis amicam amplexibus stringere uolens amicam · longitudinem igitur habemus · et longe sumus ante retroque · si ea que gessimus olim et reiecimus post nos · uilitate siue turpitudinis fastidimus · et ea que expectantur a nobis et sunt pro nobis utilitate siue pulchritudinis sitimus et in hac utraque re perseuerantes sumus · nec ab anterioribus deficientes nec in posteriora respicientes · latitudinem quoque a dextra ad sinistram habemus · si amplitudinem si dilatationem caritatis ostendimus ab amicis ad inimicos · a condiuabilibus ad contraria que sunt a dextris et a sinistris · Ergo in longitudine ueritas in latitudine uoluntas · effectus in illa · affectus in ista continuatio per illam · deuotio accipitur per istam · Siue sortis et paris est in utraque · tercium numerum similitudine uiuit quadratus est in fide et in opere quoque uero stat · sicut sedet ·

Quid sint solidi numeri et species eorum cum exemplis ·

Solidus autem numerus est tribus interuallis dispatiatur longitudine · latitudine · altitudine · Altitudo respicit ab imo usque sursum · Quidquid solidum est · preter longitudinem et latitudinem etiam altitudinem oportet habere · Quidquid hac triplici dimensione destituitur soliditatis nomine uehimencietur · Solidorum porro

alii equaliter equales. alii inequaliter inequales. alii inequaliter equales. alii equaliter inequales. Equaliter equales sunt quibus tria intervalla equalia sunt ut bis binibis. Inequaliter inequales sunt quibus hec ipsa intervalla inequalia sunt ut ter quater quinque. Inequaliter equales sunt quibus primo solo discrepante duo alia intervalla sibi equalia sunt ut bis ter terni. Equaliter inequales sunt quibus ultimo discrepante duo alia intervalla sibi similia sunt ut bis bini ter. Solidus iterum tribus spaciis dilatatur sed uno tantum modo formatur cum fit per continuam reflexionem duobus tantum per assumptionem tribus autem complexione. Equaliter equales fiunt per continuam reflexionem ut ter terni ter. Inequaliter inequales per complexionem ut quater quinque sex. Relique due species per assumptionem ut ter quater quater vel ter ter quater. Itaque omnis solidi tribus dissipatur intervallis. primo intervallo ascribitur longitudo. alii latitudo tercio altitudo. Secundum hanc mensuram virtutis et perfectionis sacramentum

Significatio prime speciei solidorum

Qui in omnibus operibus suis dimensionibus equaliter porrectus conscendit in altum, signat illum qui per illa que longitudine et latitudine signantur in altitudine sublevatur sapiencie, que a visibilibus ad invisibilia ab inferioribus ad superiora pertingit. Valet utique signat virum perfectum et equalem sibi in tribus in sensu in consensu in actu veritatis, virtutis et rectitudinis. Qui omnibus dimensionibus plenus quia cui nichil deest. hoc est nec intervallum nec equalitas. quod non est aliud. quam virtus et ordo virtutis. Virtus enim plena est in sensu veritatis et in consensu virtutis et in actu rectitudinis, unde apocalipsis structuram civitatis egregie equalem longitudine et latitudine altitudine describit. innuere utique volens quod commissorum inhibi manentium et sensus et

consensus et actus equales
sibi sunt comm(un)es quam mensure
et forme consimiles. Sibi
sensus vexus est sensus to-
sensus putus sensus opus so-
lidum est. sensus hec totum equa-
liter inest. Non enim mi-
nore potencia sensua- sensu-
alitas ad efficiendum quam
ad diligendum consensus.
sensus ad intelligendum.
Par libertas est omnibus
Nec sensus fallitur nec
consensus polluitur. nec
sensualitas impeditur. non
patitur sensualitas repug-
nanciam in obsequio. non
voluntas concupiscenciam
in desiderio. non sensus
ignoranciam in iudicio.

Significatio secunde
speciei.

Homines autem hiis
qui ex alio elevantur
palum in aliud. eum exprime-
munt qui de virtute conscen-
dit in virtutem .i. de maiori
sensu ad maiorem consen-
sum, et de maiore consen-
su ad maximum erigitur

opus. Potest enim omnis
idem homo et magnus esse
sensu. et maior consensu
et ope maximus. aut etiam
insinuat eos qui ab inte-
gritate corporis ad integritatem
anime. et ab hac ad integritatem
operis proficiendo proue-
huntur, aut utique eos qui a cla-
ritate stellarum ad claritatem
lune, et ab ipsius ad clari-
tatem solis elevantur. eorum
alis. Denique eos exprimunt
qui quod perfecti sunt quadam
eminentis misterio insigni-
ta sunt. Sed cum a virtute
magis quam alia habunda-
ciores sunt, propter quod et
inequales sunt. Sig-
nificatio tercie et quar-
te specierum.

Haec vero uni qui ex se
in se ipsum per palum
reflectitur. sive maiore sive
minorem. sive prope positum
sive longe positum. sacra-
mentum eorum est. qui aliorum
lingua et exemplo aguntur
in fide, et reducti ab errore
reflectuntur ad cor. id est modo
maiores modo minores mi-
sterio Et aliqui gemitu

inferie temporalis que iuxta
est / aliquando spe resur-
rectionis future que alon
ge est / Aut eos exprimunt q
in sensu et consensu equales
sunt / in opere vero maiores
siue minores / vel et conuiso
vel qui equaliter flectuntur
in hijs que longitudine et
latitudine figurantur / mag
nos aut minores in hijs que
signat altitudinis intellectual
lium / Descriptio pariter
gemini et exempla illius

Pariter geminus est q
duobus numeris tenetur
et spacijs / dicatur geminus
pro duobus terminis equales
que spacia congruunt terminis
ut bis ter / Vnde sit progres
sionem siue connexam ut
ter iiii^or siue disiunctam
ut ter quinque / Sacramen
tum pariter gemini

Forma huius hec geritur in
scrinii / Forma enim
hic numeri equidistantibus se
minus et ex duobus constituitur
longi latera appellantur / teu
eos exprimentes quibus di
cere sursum sit et / Aut
eis aptantur quos fides
et opibus vel cognitione et acci
differentia et gemma inen
sura conlibrat / Sed ad va
rietatem paritas ad concor
diam / Vel sed distinctio
spacius accipitur in paritate
Aut eis aptatur qui secundum
unam partem minores secundum
aliam maiores sunt et in ma
ius proficiunt / Descrip
tio diminutorum cum
exemplis et significationibus

Diminutus numerus est
cuius partes collecte sum
mam nequeunt equare to
tius / Vt octonarii partes
sunt iiii^or / et duo et vnitas
quaternarius altera. binarius
iiii. vnitas octaua / Que
partes collecte iiii^or sunt et
duo et vnitas. octonarium
non colligunt infra omnes
vnitates diminute rema
nent / Unde satis significatio
eius elucet. vel enim terrenas
exprimunt que in eos intra
ad partum / vel formam
illius qui se contrahit in
puerum / vel illius qui se
inclinauit digito scripturus
in terram. Potest etiam im
perfectos et ad naturale desidera
assurgere non valentes

et aliquid a rigore et ple-
nitudine sue conditionis
modicum deviantes significare.

**Diffinitio sufficientium
cum exemplis et sig-
nificationibus. x iiii**

q· Sufficiens numerus est
cuius partes collecte
summam totius equat. ut
senarius partes sunt unum
duo et tria que iuncte sena-
rium reddunt. huius perfectionis
numeri rarissimi inveniuntur
quia rara quoque est perfectio quia
pauci sunt qui sibi et quod
sua sufficiunt. Et huius quidem
evidens est figura qua eos
exprimit qui plenitudine
merentur integritatis quam
requirunt et indicat nam perfectam
et sufficientiam habentes
hii sunt quibus nichil
deest quibus superfluit
nichil. Ideo in huius nu-
meri incremento excellentiora
queque consummata vel sta-
biliuntur mundus et homo
viº die. deus et homo vi^ta
etate.

**Diffinitio habun-
dantium cum exem-
plis et sacramentis. xv**

r Habundans numerus est
cuius partes collecte
summam totius excedit. ut
xii. partes sunt vi. et iiiior
et tria et duo. et unitas que
v. sunt tota superadditur. Et
que habundanda modo in bo-
ne partis. modo in contra-
rietatur significationem. mani-
festa est interpretatio nume-
ri hic quia vel superfluitatis nimie
et notam iniquitatis vel
dona supercellencia et viribus
meritisque maiora sig-
nificat.

**Quid significet
aggregatio et quid mul-
tiplicatio.**

b Restat ut quid significet
aggregare et multipli-
care monstremus. Aggre-
gare numerum numero. est unite
iungere virtuti. opus operi co-
pulare. et quicquid sub di-
sciplina et in sancta regula
cadit. in se ipso ut auc-
tor operis procedat commune-
ra ducens. Multiplicare
vero est virtute subvehere
virtutem opus augere propa-
gationem. quidque denique re-
spectat ad bonitatem pro-
cessus aut diversis gradibus bonum
incremento celsiore altius
exigere. Ergo ubicumque lecto-
re numeros huius numeri invenit

secundi interpretationis uel
lineas sensu dirigat siue
oppositionemque commendat
Sed iam de ista subdiui
sione breuitas hec suf
ficiat Explicit secunda
subdiuisio Incipiunt
capitula tercie subdiui
sionis

Ordo dicendorum cum distinc
tionibus exprimitur capitulum i
Diffinitiones relationem
et species speciales et diffinito
calium ·ii·
Unde uel qualiter relationes
oriantur et que sint princi
pales sedes principalium ·iii·
Exemplum quoddam augu
stini de doctrina christiana su
bicitur ubi scriptor non alit
ter errasse conuincitur ·iiii
De potencijs relationum in
mentibus quod omnes species oriun
tur aut eas modulantur ·v^tum^
De potencijs relationum in re
bus et quod diapason sonuit
in creatione angelorum ·vi^tum^
Quod diapente sonuit
in conuersione angelorum ·vii·
Et diatesseron sonuit
in confirmatione angelorum ·viii·
Qualiter in creatione mundi
sonuit diapason ·ix·
Ubi etiam diapente in
eiusdem mundi factura
intelligitur ·x·
Ubi quod diatesseron in
eadem mundi factura accipiatur ·xi·
Qualiter homo uocetur ad fi
dem per relationes et ubi
operetur diapason ·xii·
Qualiter diapente operetur
in conuersione hominis ·xiii·
Qualiter diatesseron operetur
in cursu hominis quiescatur ·xiiii·
Quomodo primos carum
relationum homo angelus
equetur ·xv^m^
Cur cum iustos abraham
domino proposuit ·xvi^tum^
Ratio differencie temporum ·xvii·
Quibus et cur quinquage
simus numerus aptetur ·xviii·
Quibus et cur quadragesi
mus ·xix·
Quibus et cur quadragesimus ·xx·
Que sit significatio in tri
ginta ·xxi·
Quid ·xx· significent ·xxii
Quid denarius et quare ·xxiii·
ultimus Sequitur capitulum
primum Ordo dicendorum
cum distinctionibus ex
primitur

Relationum quas
hec tua sub
divisio prose
quitur, habent
modicam no
ticiam capiemus. si diffi
nitiones et species. si origines
et sedes. si denique potenci
as et significationes po
terminis aperire. percruptim
non de omnium natura rela
tionum nos disserere pollicemur,
partim quia suscepta mate
ria non exigit, partim
ne tedium inferamus. Sed
cum ac tam profunda
arismetrice speculationis
in medium deducamus, Te
gimus silencio species mul
tiplicitatis, preterimus species
superparticulares, relinqui
mus superparcientes quarum
ille potestes in hiis consistunt
maior, quando alios bis aut ter
aut quater vel amplius
includunt que sequuntur in
eis consistunt quando alios se
mel tantum sed insuper alteram
partem eorum vel terciam vel
ampliorem includunt, no
vissime in eis sunt quando ali
os similiter semel sed duas

partes vel tres vel am
pliores includunt. **Diffini
tiones relationum et species
speciales et diffinitio
earum. ij.**

Appellamus igitur rela
tiones maiorum conso
nantias. vel coaptationes
vel habitudines unius ad
alium. per quas quodam pacto se
dere sibi colligantur ad ali
quid. et uni consonat ali
et respondet utraque relationis
alter alteri respondet. Sunt
autem relationes eminenciores
tres prime. diapason. diapente. et dia
pente. et diatesseron.
Diapason est habitudo rela
tionis in qua maior numerus minorem continet
bis tantum, ut duo unum.
et iiiior duos. Diapente
est habitudo relationis in qua
maior semel includit minorem
et insuper mediam partem
eius. ut ternarius bi
narium. et quatnarium
senarius. Dyatesseron
est habitudo relationis in
qua maior in qua minor minorem
includit. et insuper terciam
partem eius. ut ternari
um quaternarius. et octo

narius senarium.

Unde vel qualiter relationes oriantur et que sint principales sedes principalium. iii.

Omnis ergo earum ab unitate vel equalitas est. Nam si omnes numeri ab unitate oriuntur, iste plurimi oribunt ab unitate et in numeris fiunt qui ab ipsa procedunt. Extractae cum binarius non sit sine unitate. Hoc ipsum quod est nec sine ipsa potest esse. id quod ad aliquid est. Nam et equalitate subsistit et ad inequalitatem duplam consistit. Diapente quod pariter unitas non consistit. quod unitas et binarius coniunctione ternarius emergit, qui primus ad binarium comparatus diapente symphoniam resonabit. Item unitatis ternarii copulatione quaternarius erumpit, qui primus ad eundem ternarium diatessaron symphoniam modulatur. Preterea omnium relationum unitas est initium et sedes. et quod communior sedibus omnibus. in quo et in qua unitas est sola viget. quod et quadam unitas sola commendat. Ergo sedes prime relationis binarius est. secunda in ternario locum dedicavit. tertia in quaternario firmatam sui collocat solium.

Exemplum quoddam augustini de doctrina christiana sublatum ubi scriptor non auctor errare convincitur.

Preterire nequimus quod diapason dupla dicatur habitudo, et porcio minus includitur bis diapente sesqualtera quod totum et alterius totius partem continet. Dicitur enim grece totum dia latine. Est ultimum numerus qui alios et aliorum partem includit. secundum ipsam qui includit partem appellatur sesqualter. sesquitercius. sesquiquartus. sesquiquintus. et per eandem denominationem usque in infinitum. Sic qui alios continet secundum quod eos totiens vel totiens continet. dicuntur dupli. tripli. quadrupli.

quintupli · sexcupli · septupli
octopli nonopli · decupli
et per similem usque in infini
tum diminatos. Ergo noue
narius ad senarium ses
quater est · quod continet eu
totum · et insuper ternariu
qui altera senarii pars
est. Sexcuplus non est ad
illum quod sexies non conti
net illum. Sexcies enim
includitur est · sexcuplum
esse · quod quinquies continet
est quintuplum esse · et quater
quadruplum · et ter triplum
et bis duplum. Propterea
illud quod legitur in libro au
gustini de doctrina christiana
terras noue satis ad vi
esse sexcupla aduitum
tenemus transcriptoris · non
ad scriptoris errorem qui
sibi in eruditione recitatus
patrem non habuit. nec po
nimus ob super ob auctoris
sed contra oblimone ops
toris. Sapientes porro ue
ritatem · falsitatem scripto
rum eliminates dicimus
p. s. iiii. x. scribi illud illius
libri oportet · et sic vocatur
· dici nonus et sex esse sex
· tupla · quod sexquialter et
· sexcuplum conam ead
· quod sesquinfinitiationis continet
rationem. De potencijs
relationis in numeris · quia
omnes ex hiis oriuntur aut
eas modulantur.

3 Transsciamus ex hoc
in aliud et potencias
relationis · tam in numeris quam
in rebus prouincibus et
sensu celebrem. Potencie
relationis in numeris soliter
reputiatur · quod quibus minorum
prolixitatis · uel istas tripat
armonias uel ob eis ipsa
subsistat. Sit enim de pau
cis simamus exemplum
v · et · vi · et quinos quinus alij
siue altitudo · siue ad ali
os compari nullas habitudines
harum modulantur. At si
partes species earum quibus
quidem in partibus suis
apparent consonanciam.
Septenarius uero diapente
seron tripat symphoniam.
Ternarius uero ad bina
rium sesqualter est et ob
utroque quinque constituitur.
Quaternarius quoque ad
ternarium sesquitertius est
et ob hiis partibus · vii ·

cruuntur. Partes enim minorum
capaciter accipimus. tam eas
quarum aggregatione quam eas
quarum multiplicatione numerus
constituuntur. Quod de
his duobus numeris apud
doctores vocatur proportionalitas
Denique in omnibus numeris
aut ipse symphonie ap
te resonat. aut minime quin
sint sedes earum inveniuntur
in eis. Has igitur tres ha
bitudines. ideo superius
notam primas. que in prin
cipio serie minorum occurrunt. et ob
id principales et certe sine
istis aut sedibus istarum
consistere nequiunt. De po
tentiis relationi in rebus
et quod dyapason sonuit
in creatione angelorum

Modo quem et cunctis
generis primatum in
rebus relationes obtine
ant declarare debemus
Dyapason primum in creatione
angelorum sacramentum suum
continuit. Erat enim dei
tas ipsa et ante ipsam vel
cum ipsa nichil erat. Sin
te ipsam nichil erat quia
cuncta omnium ipsa causa

erat. Ideo cum creata est pri
mum in capite lux clarificata
a luce clarificante. continuit
melos dyapason nobilius
sonuit misterium. Lux enim
que facta est ad ymaginem
et similitudinem lucis
facientis facta est. in quo
conclusit cum tota totum
utique bis. In ymagine per
voluntatem. in similitudine
per rationem. Pertinet enim
ad ymaginem. similitudo
spectat adunitatem. Hec
est ymago signaculum sa
nitatis. similitudo participe
titulus. ymago certis li
neamentis exprimitur. Simili
tudo in expressam con
venientiam cuiusdam qua
litatis pretendit et gerit
Utique maius est habere yma
ginem quam similitudinem.
Qui excellentius diligit
quam intelligit. devotum
facit quam eruditum. quia dum
intuitu iustitia quam scientia
prius accedit. Regnum
enim dei est non in sermone
sed in virtute. Denique omnis
ymago similitudo et
omnis unius sociatus. si non
convertitur neque inde neque

hinc· Unde tn̄ et hinc ſple
dor angelicus diuinitate
ac ſibi naturis connuit
ꝯinitatem· et erit dyapa
ſon

**Quod dyapente
ſonuit in conuerſione
angelorum :**

.b. Quem binarium prima
gmus et ſilitudinis
angelice dum trinitas con
cluſit quaſi dyapēte et ha
bitudo ſesqualterā mſteri
um ſue uirtutis inſeruit·
inſeruit aut ſic/ sot enim
binarius totū continet bina
rium· et inſup eius alterā
partem· ſic trinitas con
cluſit in ſe ꝑ creaturam
ſtam a ſe· et ſecundū ſe to
tam/ et inſup eius alterā
partem/ Quaſi enim duas
partes habuit· potentiā et
efficaciam· i· poſſe et facere
alterū ꝑ nām/ alterū per
gram· Aliud erat poſſe
cognoſcere et diligere/ et aliud
cognoſcere et diligere· Pote
ciam habuit in condicom
effectū potēcie in conuer
ſione· Sed unde habuit
potenciā inde ſuſcepit
et efficaciam· ab ea que
fecit illos ſcdm ſe et tenuit
illos ad ſe ſupeminēti
et omnia continēti· beatiſ
ſima trinitate· Sic digni
tas condicionis que fuit
in angelis nutuus et ue
ritatis potēn continebat
ab omnia continēti trinitate
et altera pars ·i· operacion
et effectus ſue cuerſione erat
in eadem et ab eadem·
que omnia ſignificat tri
nitate· Ergo ubi totū
et totius altera pars a tri
nitate tenebatur procul
dubio dyapente ſacramen
tum ſue ꝑfectis modula
batur· Totū erat quicqd
condicionis erat· pars erat
totius· qd erat conuerſionis
qr et glā erat ymaginis
et merementū ſimilitu
dinis/ Gloria enim yma
ginis ē amore feruere
/et incrementū ſilitudinis
eſt cognitioꝫ ꝑfice· et
utriuſqꝫ effectus potencie
erat et conuerti erat· et gra
cia erat/ et bonū erat
et donū nature erat

**Quod dyateſſeron in
confirmacōe ſonuit
angelorum**

Et quia hec totum non
ſufficeret niſi ſta
bilitatem et conſtanciam
haberet · addidit deitas ſta
bilitatem comiſſionis / que
comiſſionem preiret ſo
ciaret condicioni / Sunt
quaſi dyateſſeron ſym
phonia et ſeſquitercia
habitudo · celitus melos
emiſit / quia terciam partem
ſplendoris angelici cre
atura illius dictus meru
it / Tamquam enim tres
partes et gradus ea cre
atura percipit unam vel primam
qua facta fuit / alteram
vel alteram qua ſanctifi
cata fuit / terciam vel tan
quam confirmata fuit / Et
quia qui fuit auctor prima
tiuus ipſe quoque fuit auctor
bonitatis / collator eter
nitatis a quo ſecunda pars
ab eo eciam tenebatur
et tercia / Sic trinitas relacionem
grandem ſuppleuit in an
gelis miſterium · dyapaſon
in creacione · dyapente in
comiſſione · dyateſſeron
in confirmacione · vel ſic

Dyapaſon in donis nature
dyapente in muneribus gracie
dyateſſeron in ſtabilitate
glorie · Dyapaſon fecit lu
cem · dyapente diuiſit · dya
teſſeron ſuo nomine appel
lauit / Cum enim per gratiam
in partem ſortis ſanctorum
diſtinimur et per gloriam gloſi
cantes cives celorum et here
des aſſcribimur / ideo gracia
ſeparat · ideo eternitas nomen
adaptat / Nam quia gracie ſe
paret a tenebris auctoritas
dicat que fecit · fuiſtis aliquando
tenebre nunc autem lux in
domino / Quodque nominari
hoc et in celis aſſcribi · pre
ſentium et dictum / Gau
dete quia nomina veſtra ſcripta
ſunt in celis · / Qualiter
in creacione mundi ſo
nuit dyapaſon · viiii ·

Factura quoque mundi
et totius eiuſdem con
ſonancie proceſſit ad ortum
ſicud geneſeos ſcriptura dicit
cum de ſingulis operibus dicit
dixit deus fiat illud · et
factum eſt illud · et vidit deus
quia bonum eſt illud / Que ſin
gula ſic intelligimus ut

ad primam referam armo-
niam. Dixit deus fiat
illud. ad ſecundam et factum
eſt illud. ad tertiam et vidit
deus quod bonum eſt illud. Erge
gie commiſſa. In eo enim
quod legitur dixit deus. duo
intelligimus verbum et prem
cedit, dictum et dicentem, pro-
latum et proferentem. Hac
per hoc binarius prima ſedes
dyapaſon accipitur hic.

Ubi etiam dyapente in
eiuſdem mundi factura
intelligitur.

In eo autem quod dicitur
factum eſt illud. tria
intelligimus, menſuram
numerum et pondus, in quibus
omnia facta et ratio conſul-
ta videt et ſcriptura commendat
auctoritas dicens, Omnia in
menſura et numero diſpoſui-
ſti et pondere, habent enim omnia
etiam et debitum progreſ-
ſionem, quod ad menſuram
habent etiam ſitum et totum
quod ad pondus, habent unius ſpe-
rei conſonantiam quod ſpec-
tat ad numerum, Eſt enim in rebus
nullus tanta quanta in numeris
conſonantia reperitur et ſtat.
amplius. Quod nulla cre-
atura qualitatis natu-

ne tremendo egeret vel quod
uberat menſura illi eſt.
Quod vires et poteſtatis
ſine impetu obvio mo-
vet. pondus illi eſt quod
ſingule ad ſingulas ſu-
periores ſunt vel infe-
riores. concordes tamen
numerus illi eſt. Ubi
quoque dyateſſeron in
eadem mundi factura
accipitur.

Et in eo quod dicitur
vidit deus quod bonum
eſt illud. iiii^or bonitatis
ſpecies accipimus, quod quidem
vocabatur bonum erat. ad
ſupplementum bonum ad be-
neficium. bonum ad erudi-
cionem. bonum ad obſequium.
Bonum ad ſupplementum
quia minimis et inferioribus.
ſuperioribus. univerſitas
rerum completur, ut ſint
in mundo puſilla cum mag-
nis, cum vilibus precioſa,
diſſimilia cum ſimilibus,
cum corporibus conſonantia,
celeſtia cum terreſtribus,
Bonum ad beneficium
quod omnis creatura ſunt
vel fuit poteſt ad aliquem
uſum, ſi natura creatur
effectus, et felix qui po-

tuit rerum cognoſcē cās
Bonū ad eruditionē qr
inuiſibilia dei p ea que
fcā ſūt intellcā conſpi
ciuntur. ſempitna qz uir
tus eius et diuinitas. Bonū
ad obediaonē. qr quecqz
natūa pacīi ſequit̄ con
ſtitutionis antiq no de
ſerans oīs qs creato ſi
bi p̄or leges indixit.
Dic in eo qd dr̄ bonū
eſt illud. quatnarius p̄a
diateſſeron ſedes et loca
intelligit̄. Unde egregie
rerum conueſitas. īin or
tm elemētis cōplectur
ut omnis conſonancia ſic
in eo uige monſtret̄ qr
diapaſon ſemp ſub ſe
diapente cotinet. et dia
teſſeron quaz treu raco
ctis armonys p̄ncipa.

Qualiter homo uocat̄ ad fidem per relaciones et ubi opet̄ diapaſon.

Queſite quod inueſtiga
ui ita eſt. et mani
feſtum ex collacione que
p̄miſſa eſt. qualit̄ ſatra
mentis relacionē angelicij
ſplendor abſqz condicion
p̄ſtat ad glīam. ſic nunc
proceſſit ad formā. Sed
et opus at miſerandus
homo. ac pagile felīcitatis
glīam ſuſpiat et reditu
eiſdem ſacramentis regre
ditur ad patrem. ſuſcipit
ornat̄. et honorat. In ſac
mentis et probationis ſine
conſideracionis ſeminus
minorem in regione diſſi
militudinis conſtitutum
qui diapaſon in gemitu
abiectionis. qui diapente
in propoſito correctionis. qui
diateſſeron in ornatu et
honore complectit. Gemitus
abiectionis eſt. quod ſtams
ſe patre dolet medui. tu
patris inter naios panibz
habundat̄ ſuſpicit. In quo
duo intelligimus. dolore
et paſſionem. Dolorem
p̄ perditis. paſſionem pro
iniurys. Doloremqz glo
riam regy ſtematis abo
leuit. paſſione qr turpi
et degeneri deiectus offi
cio. ſiliquas ut porcis ſuf
ficienter hic no ſuſſiat
Ergo memoria p̄dite
dignitatis. et contumelia
impoſite uilitatis. gene
rant confuſionē. et p̄mā
ſtabilem in ſalt ſpintu

operant. et op(er)ib(us) duob(us)
maximis reparare salutem
quod a primo decidit. ab al
tero accepta. mutis q(uod) mise
rabiliter fuerat deceptus

Qualiter diapente opera(tur) in conversione hominis.

.h. Prepositum correctionis
est. ut reatus cogitus
quantitatem. bona studium ex
cuncti nimis et gemitus po
tioribus apponit offensis
et dicit. Surgam et ibo
ad patrem meum et dicam ei
Pater peccavi in celum
et coram te. Iam non sum
dignus vocari filius tuus
fac me sicut v(n)um de m(er)c(enariis) tuis.
Surgam quoniam cecidi. ibo
quoniam recessi. dicam quod male
loquutus sui / ad patrem
substantie me convertens
quesivi et acquisivi. Di
cam aut pater peccavi
in celum et coram te. i. aperte
et occulte. vel angelos et
illum offendens. Iam
non sum dignus vocari filius tuus
totuslos et gloriam merere
premie et patrie preparat
fac me sicut unum de mer
cenariis tuis. ut merce
dem meam adsati eaedas ue
t. metum propter retributionem

.i. propter eternam retributionem
Quod totum breviter clau
sula comprehendit. ita
peccatum voculo. filium
non presumo. mercenarium
supplico volens retorni
tatis. reus. indignus.
egenus. Singula membra
singulis membris.

Qualiter diatesseron operetur in eius bonis conversatione.

.1. Ornatus honores est
cum propter spem. sed non
propter votum stola. a(n)nulo.
talaria metis bene et adipe
vituli saginati. concrepa
tibus symphonia et choro
super mensas. patris ad pre
sentiam. Stola papue est
pectoris ornamentum. Et
ideo sapientie sacramentum. Cor
in pectore. sensus maet
in corde. Stola a summo
pertingit usque deorsum et
sapientia attingit a fine usque
ad finem fortiter et dispo
nit omnia suaviter. Annulus
quoniam sponsos federat. et
forma rotundus digitos
cingit. pactionis et perfectionis
gerit similitudinem. Cal
ciamenta animal quoniam

// mortuum

et ne usque ad lapidem of-
fendant inueniunt illud
gressibus. uel ne calca-
neum eius insidiar(um) serpens
inuadat. exempla sicut
et uirtutes. et institutiones
que fecerunt in xpo quibus
protegimus uitam et opa
uel ne ipe eam debilitem
per impudentiam. uel adi-
uersus per maliciam infici-
at. Corulus est xpus. quia
caro et qui sacrificium Tagma-
tus quia in eo habitat omnis
plenitudo diuinitatis
corporaliter. et uidimus
gloriam eius gloriam quasi
unigeniti a patre. p. g. et
ueri. Ergo in mori probet
sapia. ut delicta iuuen-
tutis et ignorantias emen-
dans. probet demum
spiritus si ex deo sit probet
amulas ut per signaculum
federis signetur in spon-
sam et introductus in cu-
biculum amplexibus
iocundetur et osculis dulci-
bus et sepius repetitis
Prebentur et calciamenta
ut inuenit antiquos secundum

illos incedens. operis ro-
bur et protectionem operis
formam operum fideique su-
scipiat. Confidatur uitulus
saginatus ut inde uiuat
et crescat et uires fame
collapsas etiam et uectis
reparans epulis. adipe in-
uestire carnis nectareique
saginis haustu uenas
suppleat et saginet ma-
nes. Itaque et in duobus
est geminatus abiectionis
in tribus propositum correc-
tionis in quatuor ornatus
honoris et deducitur ad sa-
cramentum salutis. tres tribu-
simphoniarum principes.
Incito dum homo uocatur
ad salutem. relatione mi-
sterys erudit(ur) ad fidem.
Tobi egregia consideratio
intuitur. quia geminus ab-
iectionis et propositum correctio
que spectat ad demissio-
nem et humilitatem minus illis
exprimitur qui digitorum de-
missione signantur. Or-
natus quia spectat ad glori-
am signatur qui eleua-
tione signatur. Secundo
modo per minos tractat
relationem de angelis eqt

k Est adhuc sacramentum
in sacramento. et mi
sterium in misterio. Nam
hy tres numero ultra novem
constituit pro eo fortassis
quod prescientia eorum ad simi
litudinem angelorum sub
levabitur similitudo electorum.
In resurrectione enim neque
nubent neque nubentur
sed erunt sicud angeli dei.
Est item alia septina con
mensuram hominis que est
angeli. Novenarius enim
angelis assignatur propter
novem ordinum differen
cias et distinctiones. Denarius
quod propterea horum numerorum mi
steriis homo reparatur ad sta
tum humanum. nam singuli
decentissime signant.
Quinarius propter corpus
et animam. Ternarius propter
tres potencias racionabi
litatem qua distinguit bonum
et malum. irascibilitatem
qua innititur contra malum
concupiscibilitatem qua
diligit bonum. Quaternarius
propter iiii^or complexiones
vel elementa iiii^or unde
corpus subsistit. Sequitur
igitur ostendere que dicta sunt
qualiter cetus angelicus
relacionis misteriis splen
duerit ad gloriam / qualiter
mundus conficit ad formam
qualiter opus homo primo
reparatur ad gloriam / qualiter
item sublimatur angelorum
ad magnificenciam / Tale
sacramentum. tantus et dili
gens speculator agnoscat
diem operam impenderat
et dederit animum latebris
querere causas / Nos porro
quia primam clausulam
de singulis numerorum / et secundam
de proprietatibus complevimus
respicimus modicum ut
terciam clausulam de sig
nificationibus numerorum patri
archis proferemus audientes

Cur eosdem numeros abra ham domino proposuit

l Dixeram complevi
et dicta me penitus
erat sacerdotum spectator
oblitum cui non est oblitus
patriarcha gradatim ad
hortans advertit posse dominum
a subvertendo peccatore tanta
no. protractendis sceleris
ignominiosis passionibus
et iniuste fluxerunt inquit
l. iusti. unde peccatores propter
l iustos. Deinde gradatim
ad inferiora descendens

ſubiat poſt · l · xlv · et poſt
illos · xl · poſtea · xxx · inde
xx · nouiſſime · x · Vir appro
batus a deo et plenus deo
non preter non pretereundi
racionem conſideracionemque
miſterii hos preterm elegit
numeros in ſalutandas ue
bes ſalutacionem non dignas
niſi quod ut maximus theo
logus quemque teſte ioſepho
primus in egipto ariſmetri
cam edocuit · intellexit per
altitudines relacionum ad
eſſe et prodeſſe cultoribus
iuſtitie diuine propiciacionis
protectionem et graciam | Denique
fauor celeſtis oraculi prophete
l · iuſtos et eo minus uſque ad
decem familie ſupplicans in
terueniu · Deſcimus in numeris
miſſas · indulgenciam pollicitus
eſt et tutelam | Cui miſte
rii ſignaculum pſalmi quoque
qui ſecundum coſtellacionem numeros diſpo
nuntur innuunt · innuunt
enim ſinguli precia ſupne
miſeracionis uirtutis que diuine
ſubſidia uotis ſuffragari
tricenarium inſinuat | Quin
quageſimus enim maxime
aſpice miſeracionis · xl · v ·
refugium repromittit et

uirtutem · xl° · dat beatitu
do et liberacionem principium
Quibus xxx° · protectio et exp
io promittitur · xx° · leticia
am innuit et exultacionem,
x° · contra omnes impetus et
inſidias fraudulentas · conſi
deracionem predicat diuine con
ſolacionis | Sed iam ſubi
cienda eſt diſtinctio rela
cionum premiſſis numeris ·
Quinquagenarius continet
xl v° et inſuper nonam par
tem illius · Sermones enim
· v · xl · v · ſunt Quadragin
ta includit · xl · et inſuper
octauam partem illius · e
quinarius Octies enim quinque
quadraginta ſunt Hec epog
dous quo tonus habetur
in muſicis | Sed a xl · xxx
tenetur et inſuper tercia pars
illius · i · x · Denarius tri
ductus ad triginta conſurgit
Hec diateſſeron ſiue epitri
ta habitudo | Triginta uero
concludit · xx · et inſuper
eius alteram partem · i · x ·
Denarius enim media ſiue
altera pars eſt ad · xx · Hec
diapente · i · emiolia habitudo
ſiue ſexquialtera | Secundum quod
plato maximus philoſophorum

quaternarii anime intimeo
adumbrans. etiam partem
sesquiplam sedem. et quartum
sesquiplum. quod non est ad
quod sesquaterium dicat esse
binarii coniuncti sunt bis
continet .x. scilicet cum diapason

Racio differencie ipsorum

Verum etiam speculan-
dum predictos numeros
duobus tantum admonite dista-
re numeris hoc est tres primos
quaternario scilicet duplici eius tres
alios secundum arismetrice
medietatis proportionem. Nec
vacat quod patriarcha theo-
logus. p. v. scilicet x. gradati
a primo fuerint ad ultimum
si non vacat partes. vii. nec
non scilicet. viii. si non vacant
eiusdem numeri quantitatem gra-
duum. si non vacat quindecim
totidem templi salamonis
et sub numero simili distincta
ab apostolo commencia cari-
tatis. Caritas inquit paciens
est. benigna est. non emulatur
non inflatur. non agit per-
peram. non est ambiciosa.
non querit que sua sunt. non
irritatur. non cogitat ma-
lum. non gaudet super ini-
quitate. congaudet autem
veritati. Omnia suffert
omnia credit. omnia sperat.
omnia sustinet. Ergo dum i-
nsistimus numero quo caritas
distinguitur pulcherrime
per xv. gradus facta est sup-
plicatio remissionis. quo
caritas cooperit multitudinem
peccatorum. et remittitur autem
illi peccata multa quia dilexit
multum. est sicut est ratio
autem primum hic descensus
ordinetur sic et sacramentu-
autem. a. l. supplicatio talis
incipiat. scilicet autem orat per
decem. Quod hic etiam
aliquatenus vestigabimus
ut meos conatu maiores
decorum vires suscitemus
primo scilicet in inicio mensibus.

Quibus et cur quinquagesimus numerus aptetur.

Effugia illorum. l. numerus
est quos iusticia vin-
geri in multiplicata cu-
adunate monadis sacramen-
to significat. scilicet in quibus
redivive flos invtuage
iuventutis marcet scilicet cadit
honorande gravitatis in
senium estatis nature fra-
grantis sicut plante
iuventutis tempore exhausti
algescat. Denique ut novis
sensibus eam morti non

ſolium annoꝝ ꝑ̄ract̄ uix
ymet mu ſacnıctum ſic
ſapı theologum ſmuım
qui diſcipl'm erudies. hor
tatr ingiud ſenes ut ſobi
ſint quātu ad uſus rerum
honeſti quātu ad ſpem ha
bitus pudici quātu ad con
tinentiā carnis prudētes
in diſcuſſione rerū ſām
in fide ne alia uel alit̄
credant. ſām etiā in dilec
cione proximoꝝ ut inui
ſibiliū. ſām etiā in patien
ut attendat q̄ modica pro
q̄ magnis ſuſtineat. et
ut ad pſeuerantiā cuncta
deducant. Cui ſeptenari
mltiplicī ductus o̅nario
et monadi diuinitatis con
iunctus ſūt de quo nobis e
ſimo colligit numerum

Cribus et ur quadra
geſimus quītus

Deinde uti. xlv. q
nouenario et quario
conſurgit. ſit q quadam
inſtitutio ꝙm ſcād com
talia. mioꝝ diſtinglibet
notatus itemq3 notandus
theologus ad cuiſd mu
ſubuehit ſaluandus q̄ſſ
miſteriū. Sermone eni

facies ad quoſdā ſit apt.
In omnibus ſundatus fide
quod ad ueritatem credendi
ſmone. q ad gratiā pdica
di ſacia. quod ad ſubtili
tatem intelligendi ſolliti
tudine. bone ſalit conuer
ſacionis. inſup et caritate
t. de hys omnibus eminet
efficacia gemine dilectionis
Alias q ad diſcipl'm Cu
aut inquid aſſecutus es
meā doctrinam quātu ad
mām de qua habet et
quātum ad modū locutionis
quo profert inſtitutionem
quātu ad uitam et mores
propoſitu quātu ad funda
mentum intencionis. fidem
de hys que ſūt ad ſalutē
longanimitate in pſeue
rantia bonoꝝ dilectionem
in affectu eternoꝝ. pacientiā
ad aduerſa. pſecutiones in
expulſionibus. in fugis
locoꝝ paſſiones in dolo
ribus et tormentis. Preſcrip
tum itaq3 quarium ſub ſep
to nouenario ſi ducimus
ducim' ad. xl. v. magnie
quidē ſufficientemq3 ſalutē
ſ. l. minorem Cribus
et ur quadrageſimus

p Similiter cum dicitur xl.
ypocrites v. procedit
ſic ex quadam conuerſitate
hec multiplicatio docuit
huius ſalutaris promeri
queſtum ſuffragium. Octonari-
cum ex eo quod cubus eſt plen
itudinis et ſoliditatis ſign
ificatio habet. Quinarius
inſtitutionis ſancte quam
diſcipulo mellitus doctor
ueritatis et fidei. iuuenilia
inquid deſideria fuge. quod
contra laſciuiam occultam
et ſecretam. ſexta ueſtitam
que ad omnem maturitatem
habitus et uirtutem fidem
quantum ad cum caritatem in de
ſiderio celeſtium. pacem in fra
terne caritatis concordia.
Soliditatem igitur ac plen
itudinem huius ſic inſtitu
tionis hec id dicimus doci
ces v. ducite et ſub xl. uoti
ue protectionis ad gratiam
eterne et inueniemus ſalutem

Que ſit ſignificatio

q Numero non ſubtrigenta
que ex quinque vi-
generat. ueniemus ad indul-
gentiam. ſi tamen et opera
damus. Hec mores ordina
tos. ſecundum ſignaculum co

poſitionis quibus eſt qui
narius cum ſenſus eſt. v.
ſenſuum et ideo corporalis
locationis et operationis
indicium. Denarius forma
eſt creature rationalis que
aut ille bis claudit. tria
rium ſic illa trinitatem
dei ſecundum ymaginem et ſimilitu
dine illa diligendo cu
ac intelligendo. Ad hanc
formam ſi corporalis oper
atio uniatur. tegitur inte
riori. ſi copula ſpiritualis am
borum concorditer inact
xxx. conſurgit. ſub quo
comparatur ſalus et gratia
reparatur. Quid
uiginti ſignificent.

Trigenta quod non eſt
immunis ab eius ſig
tollacione ſalutis. ſi ſign
ificationes patrum ſpetemur
illius. Nam quater duo
et tres. ſeptenam ſtatuit cuius
quaternarius eſt ſenis
operior ut apoſtolus diſciplinis
inſtruens ait te ipſum prebe
exemplum bonorum operum
quantum ad ea que religio
pietatis obſeruat in doctri
na. quantum ad ea que ſermo
conditus edificationis loquitur
in integritate. quantum ad

corporis conformitatem. in q̄litate quantum ad speciem habitus. et constantie firmitatem. Denarius sanctitatis est melior de qua sanctos suos erudiens apostolus dominus inquit dirigat corda vestra in caritate dei. et ut ad ymaginem divine dilectionis vera quoque ordine. et paciencia xpi. ut ad illius informetur et vera eternaliter suus est anime prothoplia potens. Talem modo sub. xx. pretio promittitur. tum iusticia interiori et exteriori anima sanctificatur et c.

Sextus denarius et vir ultimus.

Tandem sequitur denarius datiuus et ipse salutis. Cum opere operemus est mirorum. fine significat omnium bonorum fine legis et iusticiae omnium credenti qui credit et consummatur in eo in eo salutatur qui non credit iam iudicatus est. Secundum modi tamen usque ad denarium spes et promissio salutis. datur nec hoc nec illud. Et a. l. usque ad x. initiato repetitur quod apud deum una et ea

eius redemptio est tanti et quam precierant. sed per divina quoque divinitus exercitat imparato et relato mirorum. Detigimus ex parte grande misterium quod super est et maius est viribus nostris / viribus maioribus nostris distinuendum permittimus. Hos igitur sub angustia sermonis et sensus sollicitudine productus ad lucem / torpentes calamus. ad gloriam proposita dictamus modeminur. ut viribus exhaustis paruis spacio restitutis. audaces in eis que supersunt inveniamur et c. Explicit secunda clausula de proprietatibus mirorum. Incipit tertia clausula de significatione mirabilis mirorum. Sub primo capitulo distinctiones iste continentur — ca[pitulum] primum

De tempore tractatus
Secundo dicendorum insinuatur
Tertio modi describuntur quibus significationes mirorum aperiuntur
Qualiter denarii significationes mirorum secundum paritatem
Secundo denarii secundum partes
Secundo in parte una
Secundo apositione
Secundo progressionem

Quomodo ab appellatione
Quomodo ſm̄ figuras
Quo acommenetur
Modus dicendarum ſigni
ficationum. et finis trac
tatus deſcribitur. Huius
ſecundo capitulo continetur
ſeptem ſignificationes
unitatis cum diſtinctio
nibus eſtis

Quod ſignificationes uni
tas contineat. Quare
unitas deitatem ſignifice
t quod nulli alie nature con
ueniat. Quo ſine unita
te nulla natura ſubſiſtat.
De proportione naturarum
et maiorum ſecundum altercitatem
et multiplicitatem. Quomodo
ſcripturas probet aucto
ritate deitatem eſſe uni
tatem. Qua ratione diuini
tas contemplatorum aſſidet
Quare fidei unitas ad
aptetur. Quod aliter dica
mus domini et aliter una
fides. Cur unitas eccleſie
comparetur. Quare unitas
gloriam future beatitudinis
ſignificet. Cur timore uni
tas opprimat. Qua ratione
ſtatuti inceps unitas ſileat

Incipit tractatus de ſig
nificationibus unitatis

[illegible]

Capitulum primum de tempore
tractatus

Ex diuerſis diuer
ſa me diu in
ternos uerſan
tem. acrimonie
defatigat. et
terit intuentes circumcirca morda
ces. quia intemptus non quod
uolo bonum hoc ago. ſed quod
odi malum ſuſtineo. Sup
luſtra duo triennio iam
ſub habitu monaſtice con
uerſationis peracto. cum an
habitum dies fere ter denos
uoluerem annos ſuſpirio
ſine quiete. otium et quiete
nequiens conſolari quod neu
trum eſt. Quod ſi adeſſi
tectos incurſus et inequa
litates pari animo ſuſtine
ſito pro quod adiuuatus inda
ginem acrior modeſtior
in diſcipline tenſura ma
neret. Fiunt quod unum et
alterum fugitat. diſciplina
tepet. ſenſus ebet. dictio
ſtatet. et in hiis omnibus tedi
atum meum uite mee. Tor
queor et non affecto quod pre
manibus eſt. et non eſt
pre manibus quod affecto
Rector et ſeruitor in ſimi
litudine animis. qui patu
lo ſtare cum uectorum ore per
flatus. deſerentis aliter pre

in 2o tractatu

iſtud non eſt hic ponis ſed in libro inferiori cum tali ſigno — ꝯ folio 99

impone

apices lapsus dimittit et
amittit. et aut contectus la-
teribus fluctuum spumeis
globis turgidus tollitur
in sublime, aut lambentibus
et labentibus undis cica-
dit et vadit ad nativi li-
mitis bibulas arenas. Dic
ago ego primo sit agor
Tumultus iste tumulus est in
sepultura cordis et vita sine
studio et intellectu. vita indig-
na. et fere insensatis cog-
nata pecudibus. Multa
est dira vultuum. differentia
voluntatum. Ego dicam de-
licatam quedam oculum oculum
opinantur. Alie mee sus-
pirant oculi. oculi quotidie
videtur in curiis. Hic est cer-
nere maxime diebus istis
quibus Francorum electa
iuventus et intrepida bello
nobilitas procerum, armata
signaculo crucis inimicos
aggreditur oppugnare et trans
marina barbariem tollere
de loco suo et gente. Rex ipse
clarissimus Lodowicus annos
animo virtute suspirans etate
rem seniorem annis. aus
magnum viri puer aggreditur
in eandem expeditionem cu-
manu cum. magnificus quam

rex romanorum Conradus
attingit. Assistat eis propicia
deitas. nos ipsa precante
proximas significationes
miorum maiorum specula
archani. Sin principe estate
qua dec. huc pro tempore
quolibet vitam disquirere,
pande disquisitionis. Soli
aut laudabiles. cur non
alias tanto est illa, quam divi-
nis in litteris non invenimus
alias ad proprietatem, si tres
ipsa calculantibus necesse fuerit
Ergo quadam quidem mediocri con-
sideratione visa est aliquibus
miorum in communi dicendos
acceptionem circumstantiam et co-
natione terum, hec binarius
visus est indicabilis, tum
quia divisionis auctor, tum
quia quasi immundus. Quasi
divisionis auctor quia recedit
ab unitate. et tamquam mutator
principis ingreditur. Quod
utique secundum aliquos acceptionem
verum est. non enim unus omnes
si non oportet illud verum.
Quasi immundus. quia con-
iunctionem carnis et carnalibus
opinatur assotiandus.
inde quod primus ipse coniunctio
et prima invisibilitatis in co-
sedes sit. Quod quamvis
assertioni consentaneum sit

non tamen ad eam familiar
approbacionem. Monstrare ergo
oportet quod aliud videatur
ratur. Hoc autem in promptu
est. Consideranti enim qualiter
dualitas recedat a monade
utrasque divisione incompositu. ut vo
luntas tamen dividitur a bono
sit mala. divisione utique
mala ammirabili designa
cione. Trinitas substantie. secundum
ea que sit forme vel po
tencie aliorum. invenitur
hac tamen recedere. illa non. Eadem
ratio de singulis ceterorum eminencie
contingit. eque cogentem. Ita
nec binarius unitas est. nec
singula reliquorum. Nulla
plane racio autem dualitas
ab unitate divisa sit. cogen
cior est ista. si tamen et ista
cogens. Non cogens autem
inde videtur quod a te permissum
est. quia tunc contingere. incon
tingens in hunc modum. Si
enim dualitas divisa est et
recedit a monade. quia non
est ipsa. unitas quoque recedit
et dividitur a dualitate.
quia non ipsa est ipsa. Quod
labefactat tamen evidencia veri
quoniam in singulis numerorum est ipsa
tamen auctoritatis diffinicio
hec. Numerus est unitatum
collectio vel quantitas alic

opinionatibus professus.
Aliter hec unitas est in se
aliter in numeris. Sic eciam ut mul
tiplicatur in se. ut simplicatur
in se sine medio. numerus in
eis. Adhuc causa non est co
gens racio. aliquid dividi
ab aliquo si non est illud.
Habet enim lucerna separacionem
splendorem ab igne aut
racionem ab anima. quamvis
ille non sit ignis. nec ani
hec. De quibus autem hanc
racionem esse cogentem fatetur
utique fateri singulos numerorum
significativos divisionis
quia singuli ab unitate divi
si sunt. sic binarius eiusmodi
est. quia binarius est. Ex eo
concesso sequitur divisionis
magis esse significativos
divisos magis. Numeris ac
numeris. Dicitur ac sublimiter et
alteracione questio volutur
adhuc cum binarius deputatur
soli. quod ceterorum est. non eius
solius. Primo quia magis vi
detur ceterorum esse eius in
Qui enim respondetur eius so
lius ideo esse quia primum
inferunt resoluta. tunc quasi
inductive. cum quia conducit
Quasi inductive consilitudine
conscendendorum sit. In octo

Item quadratus ſolus tetragonus quia
primus / item ternarius ſolus impar / quia
primus / item ipſe binarius ſolus par
quia primus / ſequitur

9 3.

natus non eſt ſolus ſo-
lidus quod primus. nec vi-
ſolus perfectus quod primus. //
Sequitur ut nec ipſe ſolus
dicendus ſit diviſionis ſig-
nificativus quaſi primus
Quaſi contradictive comuni-
cate rationis in hunc modum
De binarius magis. et quod
toto monadi appropriat / aut
quod ante ipſum vel cum ipſo
ſimul vultus et ideo magis
et item quod non poteſt vicinius
inde quod toto. contingentis
appropriationi. ad id quicquid
eſt illud quod comitati inſinu-
atur inſinuat remotione
aut minus contingentem
Inſtantie utique habendus
eſt minus diviſionis demo-
ſtrativus / inquantum minus
diviſus / et hinc amplius ap-
propriationis indicativus /
quo propinquius eſt amplius /
Amplius ſi utrique pariter
recipitur vel diſceſſio potius
aptetur ei quod primus diſce-
dit. appropriatio potius quam
primus appropriat / alia quod
duo pariter recipient ut
minus ſit eius quam reliquo-
rum ſignificativa diviſio-
nis. et magis appropriatio /

quam reliquorum illud quod minus
recedit quam ceteri / hinc quam magis
quam ceteri appropriat eorum quibus
eliciatur. nec ei ſoli deputanda
diviſionis forma / quam ceteris
ceteris nec ei potius quam minus /
Amplius autem ſi etiam hoc de-
derimus ut ei ſoli vel potius
nec ſit tamen neceſſe erit. immo
ſi diſceſſionis / diſceſſione
eius potius ſimulatoris / immo
ſit conſonantia ſimilitudinis et
adductiva proprietatum pro-
portionis in dandis eſt obſerva-
da ſignificationibus / obſer-
vanda eſt autem utique dualita-
tas diſceſſionis eius cuius
eius eſt / non eius cuius non
eſt eius / concordem proportio-
naliter contrahet prima ſpecie
eius autem naturalis eſt. et inde
incomprehenſibilis. Eorumque
pari dublo collatione colligitur
diſceſſione eius vituperande
receſſionis diſſonanter hinc
formam. Sed neque coniunctio
eius comunicationis immunde
aptativa eſſe ſimilitudinem
ex hac ipſa ratiocinatione
concipiendum. / Ternarius utique
coniunctivus ipſe videtur. quod non
ſolus quod et reliqui. Immo
univerſus reliqui. Quare et
ipſum et reliquos tunc comparatiſſimum

verum · tum ex aliquo re-
ſpectu · ad ſignificanciam
indicabilium · videri reſpicere
hec liberalius conſitemur quod
urgemur avaricie. Ac preterea
quod dictum eſt a veteribus.
Dualitatem principem divi-
ſionis et minuitiae · aliter
omnino intelligendum eſt · et
non vacat. qualiter autem
differendum nunc quod non
vacat. Non enim ſingula
ubique diſcucienda ſunt/ ſed
ut pertinentia ſunt opponantur
in locis/ tum ne dignitate doctorum
lector oppreſſus · commodius
ducatur ad cetera/ ſuſpenſus
ſemper ad ea · que ſibi ali-
bi opponenda promittuntur.
Quem ſepe multumque com-
moneo hic in mei ſuggilla-
tionem aſſurgat · ſiquid
notaverit brevitate ſuccinc-
tum · ſiquid amplius · ſiquid
obſcurius · ſiquid ſepultum
ſilentio · ſiquid elapſum
memorie. Preter hec ſi quid
diverſis modis ſiquid quod
totis ſui capituli partibus
non reſpondeat. videbimus
dicere. Ecclo noviſſime po-
ſitum auctoritatis eſt ſacri
canonis · et ea fiducia ac-
teris inſumptis ſcriptoribus

Que ante poſuimus ſi con-
tingit ut oppoſitum dicta-
te rei ut indiſcrete · aliqui
cautio tractatores evenie-
unt. Si non eveniunt
et videntur evenire cecitatis e-
lectoris. Utrum autem eve-
niant an videantur ſoli
non attencioni ſingulorum
permittitur · ſi permittatur ſoli
Sed iam deſcendamus
mare in navibus facturi
operationem multam in aquis
multis.

Ordo dicen-
dorum inſinuatur.

Multifarie multiſque
modis differre me
volentem de ſacramentis
novorum qui divinis inter-
ti recipiunt eloquiis ſobriis
auribus audire/ et obviis
manibus excipere debet/
qui tali inſtitutione pro-
ficere cupit et valet/ ſed bene-
ficium dei ſemper reportare
gratiam/ maxime cum afflu-
enter impenditur et gratis.
Cum vero beatus ingenio
ſibi ipſi ſufflat nec me
dapnare liberalitatis q
rogatus rogatibus aliorum
deſiderium deſiderio/ nec certis
debet illudere. qui veritatis
inquiſitione et imitatione
letantur/ attendat potius

gma fuit/ ut nec dum prima
labra primis elementis inspe
perat/ et quod nemo ad tante
eruditionis summam studio
ingenioue prouehit/ ut
in multis nequeat doctus/ ut
minus sapiens dico a minis
sapientibus/ Nec dum ue
ritatis tota patuit omnibus
Cui igitur tam perquirende
uis grandi capiar auiditate.
te. tu quod res tanta claritatibus
eget ingeniis. mallem h
doceri quam docere paratus do
centem multis honorificentis
attollere titulis. De laudibus
scia suspirat. benedicens
benedicam eum omni tempore
s. l. e. i. o. m. De potiora
petit. et quod non est mei uires
exposcat/ meste agit mecum
desiderium appello. recte ui
detur uos qui sedetis in
portis capita populorum/
Pro regule quippe prohibe
or auctoritate irregularitate
aliquid scire uel prebere
Nec per hoc nutrire uelas
aureas faciam ei/ uermiculata
tas argento. nec constitua
eum dominum domus mee
et. p. o. p. m. quod semel re
liqui omnia/ et sed in quasi
nichil habens/ et abundet
in sensu suo. ergo quod pel

tepi cogitabo ut paruulus
loquar ut paruulus/ et que
intimantur necessitates rem
diuinam diuinis afferre co
nabar exemplis. Remoue
bo impedimenta/ fastidium
et negocium/ Nemo quod respuit
assequitur/ nemo ad alia re
spiciens felicitate florebit
ingenii/ Docebo ergo quot
modis significationes den
minorum/ Semper antelatis p
titulationibus/ uniuersis mi
sacramenta subiciam/ subiciens
auctoritatem et rationem/ Auc
toritate enim creditur ueritas/
per ratione cognoscitur/ Quos
auctoritas uocat adducerum
ratio confirmat adducerum

Octo modi describuntur
quibus significationes
minorum supperduntur

Significationes minorum
dantur secundum paritatem,
tem. secundum partes/ secundum
partem a positione/ a progres
sione. ab appellatione/ a fi
guris. a contrariis. Opti
me faciemus rem in qua
et maiorem utilitatem/ quam la
bore faciemus. si omnis sub
quod significationis genus
propriis declarauerimus exem
plis Qualiter dentur
significationes minorum secundum paritatem

3 Quando res numeris et numeri
congruunt rebus, talis
significatio secundum paritatem
quando sicut numerus secundum se totum
significat. Sicut cum dicimus
binarium exprimere naturam
humanam propter duas eius
partes, corpus et animam,
et ternarium anime convenire
propter eius potencias tres, et
quaternarium corpori propter
quatuor eius complexiones,
et quinarium sensualitati propter
quinque sensus corporis, et sena-
rium operibus propter sex species
operum que a Deo mundi
operibus obumbrantur, et sep-
tenarium exprimere plenitudinem gracie
propter vii dona spiritus sancti,
et octonarium felicitatem beati-
tudinis propter octo merita
beatitudinis, et novenarium
legiones celestium propter novem
ordines angelorum, et de-
narium propter scientiam ***

Quomodo dentur secundum partes

a Secundum partes ordina-
tur significatio numerorum,
cum significatio partium
redundat in totum, hoc est, ut
admittimus duas eius partes
proponimus et exponimus
secundum illam significationem
totius. Quod cum dicimus senarium perfectionem
vite spiritualis adumbrare,
que constat ex binario et qui-
nario, cum dicimus binarium quinque
et binarius anime propter
ymaginem et similitudinem,
quinarius corpori propter quinque
sensus aptatur. Sicut quod
decem ex duobus et viii consti-
tuuntur, sic vite perfectio spiri-
tualis ex legittima et in-
legittima corporis et anime
coniunccione perficitur.

Quomodo a parte una

b Quando autem secundum
unam solam partem
totius ipsum totum consideramus,
et a parte sola significacionem
proponimus, ut si diceremus
per xl viii significationem
huius significari propter unam
solam partem eius, quod
tenarium a quo generatur, ut
dicendo septies vii quod est
xl viii, et cum dicimus
novenarium virtutis gerere
sacramentum propter unam solam
partem eius, ternarium, a quo
procedit, cum dicimus ter
ternarius enim ternarius
eius est virtutis propter tres
eius species, fidem, spem,
caritatem, vel bonitatem,
sapienciam et scientiam.

Quomodo a positione

c. Apposicione numerorum di-
cimus significationes
cum consideramus utru(m)
a summa descendant, an ter-
minentur in ea, an vero
ultra remaneat ut cum dicimus
xl. vel xxxi. vel xxxi. et ceteris
transgressionem vel peccatorum
hac tolle similitudinis expri-
mere que excedunt summas.
sic et qui prohibita faciat
transgreditur, et qui causa non
iussa faciat supergreditur. et
dicitur transiliens. Esse medi-
um transgressionis est, esse
celibem supergressionis.
Numerum autem numerorum ple-
nitudinis vel mensure sacra-
menta subsapiunt, que nec ultra
consistunt. Unde est illud
pulcherrime eloquium.
Est virtus medium vitiorum
utrimque reductum. Et utrumque
dixit quia nimis et minus
vitium est, sic ne quid nimis
vel minus virtus est. Unde
illud. Est modus in rebus
sunt certi denique fines,
quos ultra citraque nequit
consistere rectum. Qui ultra
summas numeri remanent
significant aliquos aliquam
apposicione minus habentes
culli vitium sunt simus per-
fectionem significantes, remoti
remotos. Quomodo
per progressionem.

8. Progressio quoque dat
numeris significationem
cum a quibus numeris aliquos
numeros oriatur aspicimus,
et pro illos illum commen-
damus. Ut cum dicimus
eo ipso commendari octonari-
um, quod ab imparibus
oritur ternario, quinario, et
sedecim eo ipso esse predica-
bilem, quod ex quadrato numero
id est quaternario nascitur. cum
dicimus quater .iiii.or vel xxxx eo
maxime predicabilem esse
xxx. quod ex solis paribus
primi ordinis oritur, cum
duo vel iiii.or vel vi vel viii
et x. copulantur. Et similiter
in similibus. Quomo-
do ab appellatione.

e. Ab appellatione etiam
significationes damus
cum secundum cognomina-
tiones numerorum significatio-
nes aperimus eorum. Hanc
doctrinam aperuimus ubi
cubos, quadratos, longila-
teros, diminutos, superflu-
os, habundantes, pares.

impares et huius generis de
scripsimus / Quomodo
secundum figuras :-
Figuras similiter .i.
notulas que exprimuntur
a digitis necessarias dicimus
significationibus apponendas
uti scripsit beatus ieronimus
in testimonium adhibentes
docuimus . et sicut quasdam
significationes figurarum
introductoria brevitate
diligenter apposuimus :-
Quomodo a contineps
A contineps sicut in
ponimus numeris sig
nificationes ut hic primum gene
ris continet numerum aut nu
partem ad aliquid conqui
sita similitudine misteri
um subtiliter intorquens
Ut dicimus senarium eo
eo probabiliter animam ad
umbrare quia ut ille claudit
bis ternarium sic illa bis
trinitatem domini in ymagi
ne scilicet et similitudine
Nam in ymagine totam
continet trinitatem . et
in similitudine similiter
totam / Et sicut dicimus
e contra nouenarium angelicam
senarium quam significare
natura quia uti ille maior

est senario altera parte
senarii . sic angelus spiritus
maior est nobis altera
parte nostri .i. corporea
natura / Nam secundum
animam non sumus infe
riores eis secundum partes eius
in quo similes deo ait eis
ergo utique bis quatuor modis
apponuntur numerorum signifi
cationes fortassis et pluri
bus . sed istis maxime . se
quitur autem secundum pau
tatem . et partes et parte
Modus dicendorum
significationum et finis
tractatus describitur
Unde et nos numeros
que traditum sunt
misteria hiis duobus modis
secundum exempla scrip
turarum investigatos se
paratim omnes numeros ab
unitate usque ad denarium
prosequimur / Ceterorum
significationes patebunt
ex ceteris / quia ista principia
sunt ceterorum et radices
Omnino autem numerus sig
nificato non preteribit pau
cus significationibus
ante cognitis / Quibus
subdivisionibus expedit
texere significationibus

Explicit tractatus de significatione numerorum in genere
Incipit tractatus de singulis numeris in specie. Et
primo de significatione unitatis
Et de contentis et divisione huius tractatus pete
supra in 90 folio [illegible] 2° [illegible]
post [illegible] ista [illegible] quod significat
[illegible] [illegible] folio [illegible] 9.9.

expediendis diligentiorem
operam impendemus.
Modo quia unitas omnium
numerorum primatus culminis
et originis tenet principium
eam primitus meis dictio
nibus attollamus cuius
gio nostris celebremus
auspiciis.

Quomodo significationes unitas contineat.

Gerit ergo unitas
significationem deita
tis, gerit contemplacionis.
gerit fidei. significat ec
clesiam. significat beati
tudinem. significat timorem.
significat virtutum inicia.
Convenientiusque significationis
racio tali racione declaratur.

Quare unitas deitatem significet et quod nulli illic nature conveniat.

Unitatem deitatis por
tare misterium racio
convincit et dicit, quia unitas
omnium numerorum principium est
et ante omnes et super omnes
est, et quia effectivum aliorum
est, ipsa vero infecta est.
Et quia omnes numeri resolvuntur
in eam, ipsa vero redigitur
in nullum. Et quia nullus numerus
est sine ipsa, et sine omni numero
est ipsa. Tali inquisitione pre
missa infert racio alia si
milibus coaptans et clamat
quia unitas deitas est. quippe
deitas omnium rerum principium
est et ante omnia et super omnia
est. Et effectiva omnium est. quia
omnis natura et omne domi
nium ab ipsa est. Ipsa vero
infecta est, quia per quod fecit omnia
ipsum factum non est, omnia quoque
solvuntur et redeunt in eam
quia in ipso vivunt omnia moventur
et sunt. Verbo domini celi fir
mati sunt etc. Ipsa vero
non solvitur quia simplex est
quia indivisibilis et in aut
mutabilis et immutabilis
est. Nichil enim sine ipsa, si
beneficio eius, nichil est
potenciam, nichil preter vo
luntatem et disposicionem eius.
Ipsa tamen est sine omnibus
et hoc totum est quod ipsa et ipsa
quod non est predicabile de
ulla omni creatura. Creatura
enim nulla est unitas, quia
sic enim numerorum instar, qui
non sunt unitas. Quod enim
in uno et primum erat futurum
multiplex non unum erat fu
turum. Multiplex autem
vel partibus et toto, vel
essencia et forma. Nam

facta racionalis / spiritus huma-
nus et angelicalis / aliud
differt in esse quod
sunt / et aliud in forma qua
iusti et beati sunt. Non
enim est eis idem esse et
beatos esse. sed aliud hoc
quam illud. et deus multum
potiorem modum. Corpo-
ralis autem creatura partibus
dissipatur. quia composita est
et loco / quia per quemque in lo-
co. et secundum locum dispo-
sita est. Ergo vera simplex
et unitas deitas est tantum. ecce
et hec idem est / postquam ac-
cipit omnis multiplicitas.
id quod est / ut scilicet multiplex
sit. et non unum. et sic est unum
unum multiplex non simplex
omnium / Quomodo si-
ne unitate nulla na-
turarum subsistat.

Nam unitas in par-
tium quoque multiplicitate
plurimum viget / ut corpor-
ea multarum oriatur multi-
plex unum. Quamvis enim
multe sint membra. quamvis
enim nature diverse. quamvis
enim qualitate dissimiles.
conveniunt tamen singule si-
bi. nec dissiliunt in repug-
nanciam. ut ex diversis sub-
stantie diverse. sed faciunt sub-
dextras societatis quanti-
tes nutum quod singularis
est ut esset una forma
ex singulis. Corporis hu-
manam super humanam. si
consideres unum / in ma[illegible]
complicatus et diversis. et dis-
similibus. una operante tem-
periem sive ornamenta
compositionis. ubi pacis
amicabile fedus. et ia-
m ipsa diversitate parium
sive impotencia complexionum
quarum unitate ministratur
vita nature / motus sen-
sibus / partibus membris
materia quoque invisibilis / be-
atissima unitate unite
et sunt in partibus quibus
nullas. verum tamen parium
multiplicibus virium po-
tenciis quibus vel presta-
tur subiectum / vel [illegible]
presta beatur / Nempe
ipse potencie in unum affec-
tum. [illegible] communiter at-
tinent bonum [illegible]. di-
versitate mutuo [illegible]
mutuo vel sede [illegible] /
ut [illegible] nodus [illegible]
concordie. quedam forma

luminose ymaginis. sic sig
que celestis irradiet. q
est una civitatis. veritas
beatitudinis qz vita. Sed
totum est omnibus. qui et
si habent varias proprietates
et partes non easdem in
unam tamen coeunt consona
cie similitudine et unius
possessionis sede catenatur.

De proportione naturarum et minorum et secundum alteritatem et multiplicationem

Habet creatura omnis
alteritas habet qualita
te. transitione incremento
Qualitate ut cum forma
scor et color mutatur aut muta
bilis est in colorem aliam
formamque dissimilem.
Transitione ut in semine
grani quod transit in
herbam et in nuce que mu
tatur in lignum. corticem
et folia. Incremento. ut
in omnibus que cursu na
turali usque ad prescriptam
sibi magnitudinis incre
mentum assurgunt. Sic
natura spiritualis virtutis
adiectione fit melior. et
sic incremento sapientie
instar minorum qui omnes
pssaltus alteritatis sus
cipiunt et multiplicati in
seriem maiorum summarum
contendunt. Omnis om
nis continuo fit alter et
maior se. sive cum ipse
sive passim sive aliorum
multiplicatur per eum.

Quomodo scripturarum probetur auctoritate deitatem esse unitatem

Ergo cum omnis cre
atura aut ex dissi
milibus condita sit. aut
dissimilis sit ex condita
sit colligitur eam esse non uni
tatem que conditionis mu
tationis ve patitur diversi
tatem. Auctoritas autem
ostendit et diffinit quod deus
unitas est. Dicit enim iste
doctor cui dictum sit. audi israel
dominus deus tuus deus
unus est. Dominus magnus est
potestatis magnorum. deus. quo
altitudo consilii tuus quo
liberalitas beneficii. Dominus
cui familiaris. deus quem
veneraris. tuus a quo satisfac
tus. unus et summus est. im
mutabilis est. insensibi
lis est. idem semper est. Qui
omnium potentiam qui omnem
sapientiam. qui omnem gratiam.
qui creavit te. qui vocavit
te. qui sanctificavit te. Dominus

deus unus. pater et filius.
et spiritus sanctus. Pater ad
deum. filius ad deum. spiritus
sanctus ad deum. Spiritum quoque ubi
quam ac patris innectens uni-
tatem. ego inquid et pater
unum sumus. ubi spiritus non
accipitur. qui procedit ab
eis qui sunt unum. propter quod
unum est cum eis. qui sunt
unum. Quid est enim sicut quoniam
unum. si spiritus eius non est
cum eo unum. Deitas igitur
una est. et deus unus est.
et verbum cum patre unum est.
et spiritus unus est. et hec tota
trinitas tamen ac soli unum
est. Non est hoc aliud nisi
unum. non est aliud in se
hoc unum. Qua ra-
cione unitas contempla-
cioni ascribatur.

Ascribitur quidem con-
templacioni unitas
vel unum. secundum efficaciam non
naturam. hoc est propter id quod
efficiat. non propter id quod
subsistat. unum enim facit
non tamen unitas est. vel
unum. unum facit quod iungit
et unit spiritum cum spiritu. cum
voluntate voluntatem. condi-
tum cum conditore. cum beato
beatum. et impletur qua pro
nobis filius ad patrem

interpellans. effudit oracionem
dicens. Da pater ut sicut
ego et tu unum sumus. ita
et isti unum sint in nobis.
Dicebat autem et intercedebat
pro suis et electis. Confessionis
cui testimonia credibilia
nimis habemus. scilicet quod
contemplacio et unitas est. et
unitiva est. Dicat veritas
ad Martham quia unum est
necessarium. et quid sit illud
apponit cum supponit.
Mariam optimam partem
elegit que non auferetur
ab ea. Que ea parte. Sedere
et audire. Hec contemplacio
in quiete qua prestat.
preter [illegible] sessionem. in eru-
dicione quam parit. preter
audicionem. Sedere enim quiescere
est. audire intelligere.
Quia sedet non laborat nec
sollicitatur. qui audit eruditur
et gaudet. Scriptum est enim.
Auditui meo dabis gau-
dium et leticiam. Neque solum
contemplacio unitas est. ve-
rum eciam unitiva est. quoniam
qui adheret domino unus spiritus
est cum ipso. Nam quod ad-
herere effectus sit contem-
placionis aut ipsa. propter
illud audimus et dicimus.
Michi autem adherere deo bonum

est/ Sin natura porro contempla
cio non est unum/ quia de diu
sis diuerse. et de similibus
similiter. et diuersis similiter
et de similibus sic diuerse/
et unius quidem sic/ alia
aut contemplatur sic/ et singuli
singulis talibus et simi
libus causis contemplacio
assribitur unitas. Qua
re fidei unitas adaptetur.

p Fides quia propterea unum
et unitas est/ quia de
uno est et propter unum est/
De uno est/ quia qui credidit
a credentibus unius est.
Propter unum est. quia quod
appetunt credencium fides
unum est/ Sic dicimus quia
sic legimus. Multitudinis
aut credencium erat cor unum
et anima una. Cor unum
in cogitatione simili/ anima
una in affectione consili
Unum et de uno cogitabat
quorum erat cor unum. omne
et propter unum suspirabat/ quorum
erat anima una/ Nam
quod cor pertineat ad cogita
tionem. anima ad affectionem
scriptura testantur. De corde
ait ueritas. exeunt cogitationes
et quemadmodum desiderat
ceruus ad fontes aquarum
i. d. a. m. ad deus. Dicat

sius quasi. cor erat unum ad co
gitandum unum. anima una ad
volendam unam. Quia unam
unam petii a domino hanc re
quiram etc. Itaque quorum
erat cor unum. et anima una
una erat et fides. quia per eam
uniebant ad inuicem cor
da credencium et uoluntates
et fiebant unum per graciam.
non aut per essenciam. Deus
enim est unum esse per naturam
et unitati adherere per graciam
Ubi substancie proprietas id dicitur
quod est. Sic alteritas nature
similitudine sequitur. et imi
tatur emulatione id quod non
est. Quod totum sita est
uicito fides unum. et una
et unitas est. quia unit et unit
et quia de uno est/ et propter unum
est. Quod aliter dicatur
unus dominus et aliter una

q Deinque uno fides.
Dominus et una fides.
Aliter tamen dominus unus. et aliter
fides una. Unus dominus est
secundum omnem acceptionem et ue
ritatem. sed aliud de fide
predicabimus/ Non enim est
una fides mea. quia cuique
sua fides est. michi mea
tua tibi. illi sua. que mea
est/ non est tua. et econuerso
Si enim tu perdis tuam. ego mea

retineo. et ſi ego p̄ deo meā
tu retines tuam. Quod nō
contingeret ſi utriuſqȝ nrm̄ fides
una ſecundū nūm eſſet. Ña
et fides non eſt aliud q̄ͦ co
ſenſus uitatis ad ea que
p̄dicantur ſiue ipa nō ſen
tiantur ſiue neſciantur. ſꝫ ꝑt
fidem meā non eſſe tuam
et econuerſo / neqȝ uoluntas ma
tua q̄ͦ me conſentacte aliq̄
et uolente aliquid. potes tu
nō conſentire. potes et nolle
et ſi conſentis et uis. ꝓpt con
ſenſū meū et uoluntatem
neqȝ cōſentis neqȝ uis. In
omnibus tamē credētibus
una fides eſt qualitate / in
quibuſda una equalitate /
nūo aut nūqȝ eſt una.
Deus porro unus ē nūo /
q̄ͦ nō habet alius et illi alius
aut conſimilis. ꝑ omnium
credentiū unus ē deus ſi
cut omnē unitatis auctor
et uitatis. Qualiter unitas
eccleſie comparetur. ~

Ex collectis eſt colligē
dum ut unitas ſignificet
eccleſiam. tamē ꝯ̄s dicere
ſiblime decet exempla. De
fidei ꝑpria unitas aſſigna
q̄ͦ unum facit. aſſcribenda
eſt et ei rei quā unam uel
comunē facit. Calor aſſcribi
ſoli qui caleſacit / nō ſoli

q̄ͦ cera materie quā caleſa
cit / Vnde uelud neceſſe e
calere rem. et hēre calorem
quā ſol caleſacit. ſic nāē
eſt uniri rem. et hēre uni
tatem quā fides una uni
q̄ͦ facit. Multitudinis aūt
credentiū erat cor unum
et anima una / Multa cor
da et multe aīe / una et unā
erant / nō multa et multe /
Non enī ſiccat manus
neqȝ perierat orō. quā filius
effuderat dicens / Pa pr
ut ſicut ego et tu unum
ſumus / ita et iſti unum
ſint in nobis / Vnde aplūs
etiam adheret dn̄o / unus
ſpūs eſt cū eo. Dictū de
populo credentiū / omnes
quidē currunt ꝑ unus accip
bravium / Dictū eſt unus
accipit bravium. et falſū
nō eſt. multi accipiant bra
uium / Dictū eſt unus acci
pit bravium. q̄ͦ angelus dn̄i
deſcendebat de celo moue
batur aqua et ſanabatur
unus / Deus enī in loco
ſcō ſuo qui inhabitare fa
cit comunes mores in domo /
habitare facit et comunes
mores in celo / falſum
nō eſt. multi accipiunt bra
uium / q̄ͦ multi uenient ab

oriente et occidente et recum-
bent cum abraham et ysaac
et iacob in regno celorum.
Vidit et iohannes turbam
magnam quam dinumerare
nemo poterat ex omnibus
tribubus gentibus et
populis et linguis stantes
ante thronum in conspectu
agni amicti stolis albis
et palme in manibus eorum.
Et ideo ait apostolus deus omnia
in omnibus. Non dixit
in uno quasi multos acci-
piens sed in omnibus eandem
unitatem includens. Omnes
enim panis et unum corpus
multi sumus. Denique
una est inquit columba
mea. Una est perfecta
mea. Una est columba
mea. universitas electorum.
Una est perfecta in multitu-
dine angelorum. Et hec est
columba et hec est perfecta
non sunt tales due sed
una sicut urget quod loquitur.
Una est matri sue electa
genitrici sue. Una est dum
sanctificatur. Dum uero
beatificatur electa. Utrumque
porro id est quod sanctificatur
et quod eligitur est idem

ascribitur inter gratie diuine
bonitatis. quod deus operatur
in nobis et uelle et perficere.
et quos iustificauit illos
et glorificauit. Dicit ergo
immensus diuine dignationis
affectus gratuita liberalitate
credentibus indulsit ap-
pellationem indiuidue trinitatis
dicente scriptura. Ego dixi
dii estis et filii excelsi
omnes. Et qui adheret deo
unus spiritus est cum ipso.
Sic eidem ecclesie dedit com-
munitatis sue possidere nomen
et rem. Quare uni-
tas gloriam future bea-
titudinis significet.
Gloria quoque future
6 et non deficientis bea-
titudinis unitas est. di-
cente dauid. peruisque lim-
retur seclo. Unam petii a
domino hanc requiram. Re-
sponde hoc est testimonium
ueritatis. Hec est uita
eterna ut cognoscant te solum
deum uerum et quem misisti iesum christum. Patrem
patrem et filium esse unum
filius qui quod uidit hoc
testatur. Ego et pater unum
sumus. Hic est quod non equa-
liter diuinitatem laboratibus

equa merces. parque tribuitur
omnibus denarius unius
Nummus rotunditas bonita-
tis est forma. cuius scriptura
sapientie signum. cuius yma-
go persone presidentis in-
dicium. Sic vita eterna
eternitas erit. sapientia erit
et potestas erit. et erit deus
omnia in omnibus. quia tria
hec unum sunt. et unum est tria
hec. In forma spiritum in scrip-
tura filium. in ymagine
patris auctoritatem percipio
Potest etiam accipi in simi-
litudine filius. spiritus in scrip-
tura. pater in forma. filius
enim ymago est patris. et figu-
ra substantie eius. Spiritus
loquitur veritatem. et hec sacra
uocis. et scribit legem in
tabulis cordis carnalibus.
Forma enim rotunditas
nummi principio caret et fine.
sicut pater a nullo est. quod
neque de filio. neque de spiritu
sancto dici potest. ¶ Quod ti-
morem unitas comprimat

Timorem comprimit uni-
tas quia uti illa princi-
pium est numerorum. sic ille
sapientie. Sicut virgula di-
storta incipit esse recta. cum
tortitudo eius flectitur ad
equalitatem. sic homo incipit
sapere dum incipit timere
quia dum incipit timere desi-
stit peccare. Scriptum est enim
Timor domini odit maliciam
et iterum. Qui timet ni-
chil negligit. Sapere quippe
incipit qui sibi et sue uti-
litati providere incipit et
sibi consulere incipit. qui
timere incipit. Sic testatur
sanctus cum mutasset vultum
suum coram abimelech.
Timete dominum omnes sancti
eius. quoniam non est inopia
timentibus eum. Et in lau-
dibus aggei et zacharie
beatitudinem et fructum
timentis dominum demonstra-
turus. potens ait in terra
semen eius. etc. Benedictur.
Gloria et divicie etc.

¶ Qua ratione virtu-
tum initiis unitas
simuletur.

Unitas quoque pro eo quod omnium
numerorum principium est
initium cogitationis bone
aut voluntatis bone. aut
actionis bone. aut cuiuslibet
virtutis insinuat. Ideo
in pomerio divine scriptu-
re locis ubicumque aliquid
ab uno vel unitate deno-
minari videmus. ubi gratia

domu unam / corona una
ciuitatem unam / tunica
unam / coluPnam unam /
uirgam una / columba
unam · cubitu unu · / dena
rium unu · palmu unu
calamu unu · talentu
unu · lapidem unu · pane
unu · corpus unu / et aliqu
huiusmodi / aut deitati aut
contemplacoi / aut fidei · aut
caritati aut beatitudini · aut
timori aut uirtuti huiusmodi
deputare possumus et debemus

Explicit significaciones
unitatis. Incipit trac
tatus de sacramentis dua
litatis. Sed breviter prima
distinctione continetur
quos significaciones cum
capitulis istis 1

Ordo dictoris et dictatoris
proporcio dualitatis et operis
inter prima seculi · ij ·
Racio ad litteram cur tacita sit
laus eiusdem operis · iij ·
Racio eiusdem ad figuram · iiij ·
Augmenti sub postulaciones
significacionis dualitatis · v ·
Qualiter et cur dualitas
significet mediatorem tone
loci et uirtute nature · vi ·
Rursus qualiter et unitate
simplicitas essencie · vij ·
Regula ad multas multorum
minorum significaciones · viij ·
De secunda dualitatis sig
nificacione cur et qualiter
respiciat ad diuinam operacionem · ix ·
Distinctio eiusdem opposito
prosecucio · x ·
Alia ad eandem rem comple
et opposito eorum · xi ·
De alia diuersitate eiusdem
operacionis · xij ·
Tercia dualitatis signifi
cacio cur et qualiter ange
lis assignetur · xiij ·
Quarta dualitatis signi
ficacio cur et qualiter corporis
concordie · xiiij ·
Quinta significacio dua
litatis · cur et qualiter apte
penitencie et que diuisio sit de ipsa · xv ·
Descripcio penitencie secundum grego
rium cum expositione · xvi ·
Diffinicio penitencie secundum scienciam · xvij ·
De duplici officio penitencie et
qualiter penitentis uoluntas mu
tatur per ipsam · xviij ·
Qualiter et in quibus ante
mutetur propriam et de quibus
sit abstinencia · xix ·
Quid sit pietas et de qua
Quid prosit ad abstinencie
pietatisque custodiam · xx ·
Quid operetur in mutacione
uoluntatis et quid uite · xxi ·
De plenitudine penitencie · xxij
De perfeccione penitencie · xxiij ·

de generis structu prime · xxiiii ·

Ordo dictarum et dicendorum

Sequentia sese
piende dicatio
significantias
tradere dualit
tatis requirit
in quibus requirendis quod
potissimum a nobis qui lector
nec esse dignabitur expet
tare conveniat non exor
bere oportet rem paucis absol
vere. Pollicati sumus in
capite libri diversitates
colligere significationum dis
tinguere modos tradere
causas inceptivam etiam
artis introductorie prebe
re institutionem. Hanc quidem
posuimus in tribus subdi
visionibus clausule prime
secundum cursum in stac tribus
modos ac distinctiones ge
nerum ad quorum unum vel
duo amplius omnis mul
tiplicitas significationum
accomodanda videtur. Hiis
iiii secundum hanc clausule prima
distinximus. nec effusius
puto quam oportuerat
nec brevius. Sub quibus
quibus significationum ge
neribus cause quod ut mirror
compare. Quippe si quem
mediorum comprimere aliquid
duxerimus capacitate apte
ut aliquibus ceterorum non
satisfaciemus dubitanti
insi omnes earum suorum modi
suam causam assignemus
sibi utique eos subiaciendi
erit. et est opera palam
faciendum scandi ea que
digessimus. aut proprie
significationis diffinitas
duci capacitate aut a parte aut
singulis reliquorum. Utras
igitur via sicut in capitulo
descripta est. descripta mo
di secundum cause etiam est a parte.
Quarum si quid amplius
super est supplebitur in
dicendis. Videntur enim in
deci evidentius cause sig
nificationum ab exemplorum
suppositione. Et ea quidem
sed omnium que significationem
ferre ubique supponemus
prius primi quemque in mem
diversitatibus significationum
brevius particulatis. Re
minuendum etiam tres et
eo amplius subordinata
distinctionis easdem sepe
nus significationes a no
bis includi. Cum vero nu
quas quibus in locis con
plicent significantias desim
mus capesse. tunc nec modus

non sit opi. tum qr no est
siui batis. quod siui est op
excitationis. Similia cogni
tionis sumuntur ab arte re
liquis acquirit industria
consideramusque op qr stu
diosius attendenti ut op
nec perceptionis disciplina
abiecerit instructus, non
erit laboriosum talia et
alia per se ipsum comperire
hys ita dictis. secundis
appropiemus.

Proportio dualitatis et operis inter prima secunde

Altera iam nobis dies
elementi illuxit. in
qua dualitas altitudinis
sue initiavit firmamentum
et nomen/ hac die testimo
nio divinissime genesis
factum est firmamentum in
medio aquarum/ ad divi
dendum aquas ab aquis.
Ubi tamen quedam inveniuntur
que quibus conveniunt et alia
tamen/ Nominatur firmamentum
et medietas/ et divisio/ quia
quod factum fuit aliquid
fuit/ et alicubi/ et propter aliquid/
Opus continetur in firma
mento/ in medio locus/
causa in divisione/ Nec
illic. nec ille. nec ista. a

dualitatis ymagine resili
unt/ Respondet forma ex
emplari suo/ maiestas
artis cernitur in opere/ Sed cum
firmamentum a firmitate
dicatur. firmamentum quicquid
sibi coheret. et colligatur
et maxime si retius largitur
hoc idem/ Hoc id admirari
est facimus apud dualitatem
in qua prius virtutia viget
et coherentia, que ab illa si
militer dissipatur in univer
sis/ Sine virtutia enim dua
litatis nec numerus est/ nec ali
quid in universo/ Rursus quia
locus medietatis antecedat
in ea non dubito dubitare
neminem. Ex equo divisio
nis opus simul invenitur/
quia medietas omnes singu
las extremitatum ex equo
dividit/ et econverso. quidquid
ex equo singula dividit
est minorum medietas eorum
est/ Veluti binarius. si sin
gula est minorum eius. i. uno
na idem invicem. et tamen. ex equo
ea dividit et medietas
est eorum. Rursum omnis di
versa medietas concorde
intricate proportionis parat
armoniam/ Sed dualitas
qua parte sui ostenditur

atribus ea concitatem opte-
dit. Quod totu firmamenti
emulat' condito. diuides
aquas ab aquis. superiores
solum. ab inferioribus so-
lum. ipm nec inferius so-
lum. nec superius solum
s utroqz participans adiu' ab
inferius. superius adistans.
Quac pulcherrima est spe-
cialis cum digna minus sit
opus int' pma secudi. qd
et nomine. et loco. et causa
ymagine dualitatis ex-
pressit. et in eo ipo pinum
equalitatis et concordie mi-
sterium concinuit. *Ratio
ad secam cur tanta sit
laus eiusdem operis*
Et igitur admiracius
inquirendu, cur ex-
cellentissimus theologus
moyses et sacre scptor hy-
storie cuius solius laudem
reliquerit non subiungens
uti ad singula reliquoru
et uidit deus qz esset bonu.
Si enim uidit deus qz bonu
fuit, uidit aut qm quod
fecit bonu, uidit utiqz qz
fuit bonu. cur scptura silu-
it bonu. qd uidit deus qz
fuit bonu. Denique et nomine
firmamenti. et locus et
diuisio. testimonia sunt
egregie significationis

Quod iam dictu in eam
dictis, pntem nd petat qz
planacionem, ne idem in
eadem demo reuoluatur
recursus. Respondemus
laudem tanti opis non
esse ptermissam. s pre-
signatam ex parte. et ex
parte ptermissam. vel tunc
panderet' comendabilius
cu plenius. Presignata
ex parte qz lux ex optimu
fuit, ex diuisione fuit
diuisa enim a tenebris
distinctionem suscepit lucis
et nomine. Vnde legitur.
Et uidit deus lucem qd
esset bona et diuisit deus
lucem a tenebris. appella
uit qz lucem diem. et tene
bras noctem. Quod de
pma die fecit deus inter
tenebras et lucem. hoc
fecit altera die firmame
tum inter aquas et aquas
Prima et altera diuisio facta
est. ne confusio fieret rerum
qz primo ab diuidendas
Vna ne lucas et tenebras
Secunda ne aquas et aquam
In hoc igit' ex parte laus
firmamenti in laude lucis
pmissa fuit. qz si quid
comendationis diuis. di-
uisio contulit firmamento

etiam contulit sed et lucis
divisio demonstravit bo
nam. firmamentum quoque
divisio quando ipsum fecit de
monstravit bonum. Alia
laus divisionis repeten
da non fuit. quia presignata
fuit quando lux divisa fuit
Intermissa est etiam laus
firmamenti quantum ad no
minationem usque ad diem
quartum, quia in illa die tras
ferenda erat gloria lucis
in firmamentum scriptura
perhibente, fiant luminaria
ria in firmamento celi.
Tunc sequitur, Et vidit deus
quod esset bonum. i. in eo quod fie
bat. et in eo in quo fiebat
Commendatio quippe et
testimonium eius in quo
aliquid fiebat. erat illud
quod fiebat. Natura siquidem
convenieba illius. sicut
aquis natura volucrum
conveniebat et piscium
et terre animantium. Facile
proinde assentior quod lucem
ipsam factam luminaria et lu
cem in luminaria fuisse
commissam, hoc tamen astruens
non firmitate sententie
sed opinionis licet similitu
dine conicctans, primum

quidem quod lampabilis
natura luminarium nature
consonat lucis illius que
tribus primis diebus et
lucem fundebat. et comple
bat dies, Deinde cum cetera
opera pateant per ecitos
nullum illorum, sed singula
perscripta legis sequantur
ordinem, et principe antiqui
tatis consequantur officium
moleste accipitur nec sedet
auditui, quod solum defecis
se aut facto sole usque a
deo unum perdidisse porcionem
ut iam nec propria eius
diem. nec sequentia pagat
noctem sed nec fulgeat.
Sicut unum de choris astro
rum. Quod si natura ei
versa est in aliquid. pro
babilius est esse muta
tam in cognatam sibi
naturam et vices agentem
quam in dissimilem, et no
consequentem officium eius
Gemina tamen horum vitas latet
ideo cautius incedens
non lucem sed lucis gloriam
predixi transferendam
in firmamentum, Ad fir
mam quam immutatio illius
sive facta fuerit. sive non

constat sine conditione pro-
ximam lucis suppositam et
positam in firmamento.
Recte tamen tanta est laus
firmamenti, quia et nomen
divisionis eius. Iam pru-
dentia scriptoris tetigerat
et hic quod ipsum operibus co-
mendate iam lucis quoniam
ipso futurum erat ordina-
tius commendatura erat.

Relatio eiusdem rei ad figuram.

Hic inducitur ratio hy-
b storie narrationis,
sacramenti autem hec: factu-
ra lucis caritas est eterne
predestinationis. Lucem deus
primum et in ea cetera fecit.
Elegit sanctos ante mu-
ndi constitutionem. Hic est deus
lucem primum et secundum eam
electionem operatur in electis. Hic
est et in ea cetera fecit. Unde
apostolus dicit in illum qui
omnia operatur secundum consiliu-
m beneplaciti sui. Ideo ad
lucem et post lucem fecit fir-
mamentum. Quod etiam
celum appellavit, quia pre-
destinationis consilium
mox hec vocationis subse-
quitur gratia, qua sanctifi-
cantur electi. Hinc oportet
fieri et vocari firmamentum
et celum. David autem de
meos: Celi enarrant gloriam
dei etc. Celum eos dixit
proprietate. Firmamentum
pro stabilitate, aut celum
quasi pro iustitia, quasi
pro constantia firmamentum.
Hinc celum pro compre-
hensibilitate quia spiritualis
videat et cognoscat omnia
quemadmodum illud omnia.
Firmamentum pro stabilitate
quia sanctitate firmatur. Unde
ait ibi: Custodi animam meam
quoniam sanctus sum, id est proposito
delectatione firmatus sum.
Huiusmodi firmamentum
dividit aquas et aquas
quia spiritualis dilectionem a di-
lectione discriminat, superi-
orem ab inferiore, dei
c ab hominibus. Multipli-
ci similitudine dilectio
figuratur aquis, quia semper
est in motu ut illa. Et
lavat ut illa. Et talentia
refrigerat ut illa. Et are-
ntia rigat ut illa. Sed di-
viduntur aque ab aquis
et a dilectione differt dilectio
si non genere, modo tamen.
Unde aquis superioribus
conceditur leviter dis-
sipari et fluctuare a iacta-
tione splendore purissimo

totoque celestis plage lap
sibus effrenatis oberra
re recessus. Eodem mo
neque modo, neque mensura
dei dilectio cohibetur, sed la
pare et effluere illi licet
quantumcumque libet, dicente
scriptura, Diliges dominum
deum tuum toto corde. tota
anima, tota uirtute. De dili
gendo proximo non sic
sed sicut est dictum. et pro
ximum tuum sicut te ipsum
In hoc misterio aque que
sub celo sunt congregantur
in locum unum, que super
celos sunt non sic, sed ipsa
gratia uocationis intelligitur
que fiat in electis. Primo
electos firmamentum nec
dum ascribitur laudi, nec
testimonium bonitatis
meretur adhuc, quia multi
uocati pauci uero electi,
et homo uidet in facie deus
aut in corde. et nondum
apparuit quid erimus
Quod tamen apparuerit. tunc
et nos apparebimus et tunc laus
erit unicuique a deo. Uenite bene
dicti patris mei percipite. Glo
ria hec est omnibus sanctis
eius. Fiunt plane quarto

die quarto fiunt luminaria
in firmamento celi, prophetia
daniclis testificante. de
die illa et de temporibus illis.
Qui docti fuerint ful
gebunt sicut splendor
firmamenti et qui ad iusti
ciam erudiunt multos
quasi stelle in perpetuas eternitates. Et iterum
Fulgebunt iusti sicut
sicut sol in regno patris eorum. Et per
os prophete in psalmo
Thronus eius sicut sol in
conspectu meo etc. Unus
temporis excellentissimam
felicitatem tamquam diei
quarto deputanda. Hoc
apostolus quibus uidetur innuere
Quos predestinauit illos
et uocauit. Et quos uocauit
illos et iustificauit. Et
quos iustificauit illos
et glorificauit. Speculatio
pulcherrime comparationis
singulorum ad singula.
Predestinauit ad fiat
lux. Uocauit ad fiat
firmamentum. Glorificauit
ad fiant luminaria. Ita
iustificauit ad congregentur
aque. et ad reliqua eius
dem diei. que si studio
sius perquiras. ad studia

uitatis et iustitie germina
respondere uidebis / sibi
si quesierit aut potius co
gregatis aquis in locum
unum · et germinibus her
barum uirentium quam firma
mento · hanc diuisionem agro
ab aquis · laudis signatum
attribuletur · i · aut potius
operibus iustitie quam gratie
intuitu uocationis · an cogit
sint illa sint ne non cogit
hoc · licet inchoationis adprime
uidetur / Nos quidem nescio
quid agatur in homine · sed
quid ab homine non sentimus
Ab hiis que aguntur ab ho
mine / mouemur ad uirtutem /
instruimur ad edificationem /
ab hiis que in homine ad
nichil bonum / Nemo enim
scit quid agatur in homine /
nisi spiritus hominis qui in
ipso est / Quod si supprimenda
est laus diuinitus
boni quod non sciri potest / nec in
struere · merito que non suf
ficiunt ad edificationem · non
capiunt laudationem / Non
quod bona et laudabilia non
sint · sed quod quod effertur
ad laudem ad manifes
tationem et notitiam expe
ditur audientium · et facien
tium operatur cooperantium et mirantium

uolentium · Lucem autem pre
destinationis huius celebre
inde monemur / Gaude
te quod nomina uestra scripta
sunt in celis / Talibus
itaque coniectationibus pertinentia
dualitatis pertulimus ·
sicut spiritus ueritatis suggesse
rat / inde deinde tractantur

Dignitas secundo preciosa
tionis significatione
dualitatis etc.

[1] Quoniam que bis binis
et insuper bis trinis
significationes uidentur habere
spatia / Non quod non sint alie
preter illas / sed quod aliis ille
dignitates habeant ad uidi
tum · ad usum frequentiores
Decet igitur binarius sig
nificationem mediatoris ·
Decet diuine operationis ·
Decet angelice multitudi
nis · Aptatur concordie ·
Aptatur pace · Aptatur anime ·
Aptatur corpori humano · Ap
tatur humane nature ·
Accipitur pro caritate · Accipitur
pro bonitate · Accipitur
pro affectione sancta · Po
nitur pro corporeitate · Po
nitur pro ecclesia · Signi
ficat ministerium in opere / Significat
mercatum / Significat
communitatem / Significat

regeneratorum. Exprimit scrip
turam diuinam. Exprimit
ordines fidelium. Expri
mit iusticia. Exprimit
operatorum bona. Conuenit
oratorum. Conuenit resur
rectorum. Conuenit fideli
[i]ssidiat contemplationi
[i]ssidiat perfectioni

Qualiter et cur dualitas significat mediatorem ratione loci et ueritate nature. capitulum

Modo conuenienter hec
significationis ra
cio similitudine et ordine suo
supposita est ut explicetur. Per dua
litatem aliquis dicitur sensus
ex aliquo testimonio scrip
turarum ubi nomine binarii
reperitur. Binarius dicitur
significare mediatorem
secundum id primacionis. quia
nobis tum fiat. tum racio
loci. tum ueritas gemine
nature. Racio loci quia
binarius primus medius
est. et mediator noster non
unius sed duorum mediator
est. et mediator noster non
unius sed duorum. et medius
est. sicut clamat uox cla
mantis in deserto. Medius
autem uestrum stetit. quem non
[nos]citis. Veritas gemine nature

quia deus et homo est.
uerbum et caro est. non
tantum ex duabus sed et in du
abus naturis existens.
Ex duabus quia humana et
diuina. in duabus quia neutra
transiuit in alteram. sed una et
altera retinuit quod suum
est. et ex ambabus in am
babus una persona me
diatoris est. Ideo cantabo
dilecto meo. Dilectus meus
candidus et rubicundus
electus ex milibus. In
candido adoro uerbum. in
rubicundo deum suum dico fratrem et
agnosco germanum. Can
didus enim splendor est glorie
rubicundus carnis et sang
uinis socius. unde uidet
caro mea et sic non est. Vt
uti daniel massam de
pice et lana fecit et inter
fecit exa draconem. sic ex
obscuritate carnis assumpte
et subtilitate candoris ma
iestatis typicus draco cre
puit medius. Et diffusa
sunt uiscera eius. Denique
in melius ueteris testamenti
locis. cum duos arietes et
uitulos duos. uel passeres
duos. aut aues duas legis
intelligimus conuenienter
unam et eandem mediatoris

personam. qui per res illas
diuersas ob res. et semel
progenitam natiuitatem signatur.

Versus qualiter eternitate simplicitatis essentie.

Hinc amplius predicandum
aliquid amplius xpm
dei uirtutem et dei sapientiam
Dei uirtutem tanquam cui a
nullo resistitur. dei sapientiam
tanquam cui nichil occultatur.
Aliter fuit hic et aliter medi
ator. Hec fuit ab eterno
et ueritate simplicitatis essentie.
Non enim fuit hic quod fuit
hic. sicut quis dicitur sapiens
qui magna habet sapientiam
Verbum quippe dei quicquid
habet in se. hoc totum est. Medi
ator autem et dispensator
temporis fuit. qui uirtus et
sapientia dei ab eterno fuit.
In quibus duobus tota
laus pendet et gloria. Nichil
enim deest potenti omnia
et scienti omnia. Ideo dicitur
ei. Sic in sancto apparui tibi
ut uiderem uirtutem tuam et
gloriam tuam. Fortitudo refertur
ad uirtutem. gloria ad sapientiam.
Et rursum dicitur de eo
Similis est dilectus meus
capree. hynnuloque ceruorum
Capream que ob acumen
pupille et oculorum perspicaci-
tatem. uocabulum sortitur
sui ydeomatis. dicitur enim
dorcas quod grece dicitur uidere
uel contemplari. ad dei sa-
pientiam comparabo.
hynnulum qui serpentem
interficit. qui plana discur-
rit. qui obstacula transilit.
qui alta conscendit. ad
dei uirtutem assimilabo.
Habet in uestimento et in
femore scriptum. rex regum
et dominus dominantium. Regis
est sic. Honor enim regis
iudicium diligit. et ideo sibi
Gracia enim auit iudicium
posse uel potentia domini et
intelligo eius esse. Ita ipse
ait. Vos uocatis me magister
et domine. et bene dicitis
Sum etenim. Et a diebus
antiquis. per os ysaie.
Ego qui loquor iusticiam
et propugnator sum ad
saluandum. loquor iusticiam
dei sapientia sum. Propug-
nator sum ad saluandum
dei uirtus sum. Triplicat
igitur probmarium persona
mediatoris comprehenditur
ratione loti sacramento
nature utriusque. eternitate
simplicitatis essentie.

Regula ad multas multorum numerorum significationes.

b. Suadet res prius sub/sequentia preceptum
inserere utilem quandam
nobilemque disciplinam ad
omnes omnium numerorum signi/ficationes accommodatissi/ma ratione pertinentem. Ea
est huiusmodi. Si quis numerus ali/cui vel propter diversas accep/tiones vel dissimiles respectus
duos aut tres aut ampli/ores ascribitur, eidem ter/ciam numerus ille qui mi/noris aliqua adiectione
equaliter crescit, equali ad/iectione dicitur crescere. numeros
ut eiusdem quantitatis addatur ad
progressionem, velut si
binarius semel additus bina/rium emergit quatuor.
Si secundo sex. Tercio de eodem in
infinitum et de aliis simi/liter. Creare mediatori de/putatur quaternarius de/putatur et senarius quia dua/litas triplicatur deputatur
ei semel ratione tota quod
ad simplicem binarium
et ternarium utriusque nature
inscribitur, quod ad duplicatum
binarium id est iiii^or. itemque ter/nitate simplices efficere
quod ad triplicatum id est vi.
Amplius eciam quicumque
vel diversi numeri conveniunt

conveniunt et ille qui consequentibus egreditur. Regula
utilior hac estimari non
potest, si tamen modi significacionum
quos descripsimus pateat
intellectui vel occidant
a memoria.

De secunda dualitatis significacione et qualiter respiciat ad divinam operacionem

r. Altitudinis theologice di/vine magnificenciam
operacionis breviter ita am/plectitur. Gracia et veritas
per ihesum christum facta est. Hoc
totum et hoc solum operatus est
in nobis, qui operatus est
salutem pro nobis in medio
terre et sufficiat nobis plenitudo
gracie et veritatis. Graciam
fecit et veritatem in se et in
suis. Gracie hec spectat
et hic videtur efficacia. Cum
videtur celi/terre nectere
voluntates. simultatibusque remotis offerre terri/cudinem. Illas despicio/nes ut ad meliora trans/feramus suum est gracie
inspiracione ad iustificacionem.
Hac enim reconciliamur
deo. Cum veritatis illuminare
ad fidem preceptum. Hac enim
cognoscimus deum. Si buna/carie voluntas suscitat

sublatis parum reformare et subire reconciliacionem. Suum vero esse veritatis aperire optata ambiguitatibusque remotis

Racio illuminat[ur] ab aliis. Non inungit[ur] nisi iusticia / nec promittit[ur] nisi gloria que de resurreccione a mortuis. Iusticia est tamquam totus quod agitur / gracia quasi summa et finis totius propter quod agitur. Primo est virtus obediencie / meritis in alio / sequens quod inungit[ur] / gracia trahit[ur] ad deum. Credens quod promittitur / unitate ducit ad deum. Destitutus ubique nec graciam capit que inimica est / nec veritatem que incredulus est. Neuterum post lapsum prothoparentis mundus habebat / nec graciam / quia primus homo peccatum intulit in mundum / nec veritatis lucem / quia per peccatum mors. Nam et si quis exempla iusticie iuste vivendo prebet / non tamen vite et eternitatis obnoxius morti. Unde nec in tot oraculis angelicis. nec in toto tempore legis / resurreccionis aut regni celorum evidens testimonium / sed quod perdiderat qui est forma futuri reddidit secundus. Peccatum Christi reddidit / adauxit enim / Non enim sicut delictum / ita et donum. Nam

promisse

delictum ex uno quidem in condempnacionem. gracia autem ex multis delictis in iustificacionem. Est adhuc quoniam quidem per hominem mors. et per hominem resurreccio mortuorum. Est gracia in iustificacione. et in resurreccione vitae. Distinccio eiusdem exposicionis prosecucio

Graciam quidem solus fecit / et primus in vita sua / et precipue in fine sub obediencia crucis / Nam in vita sua signaculum conversacionis antique et virtutis illustre proposuit exemplum / qui sine peccato conceptus peccatum nec fecit. nec sensit. Iusticia Christi posuit exemplum iusticie / siquidem et dedit dona iusticie / De passionibus et vita sanctorum exempla solum intueri virtutis / De eius autem exemplum fulsit et virtus complevit. Porta eius exemplum et virtus est nostre / Ab eius vita edificacionem et sanctificacione[m] vera suscepit / De inopia de plenitudine eius omnes accepimus / et graciam pro gracia / Non enim tantum ascendens in altum. sed et descendens. cum adhuc

est nobiscum. Dedit deus
hominibus corrupti obe-
dientie ceuitas assigna-
uit proprie mansionem gratie
reconciliantis et iustifica-
tis quod in ea plenioris
gratie munus elucet. quia
maiorem caritate nemo
habet quam ut animam suam
ponat quis pro amicis
suis. Commendat autem
caritatem suam in nobis
ait apostolus. quoniam cum adhuc
peccatores essemus pro nobis
mortuus est. Christus iuxta di-
tat. pro impiis mortuus
est. ut mors ipsa esset causa
tollende impietatis. totiusque
medicina sanande infir-
mitatis. In eo enim secun-
dum apostolum in quo passus
est ipse et temptatus. potens
est et eis qui temptantur
auxiliari. Et rursus. ut
gratia dei pro omnibus gu-
staret mortem. Christus ne
tamen gustauerit ille gustauit.
Et quemadmodum gratiam
ita fecit et ueritatem. sub
dispensatione carnis as-
sumpte. dum in ea resur-
gens a mortuis reuela-
uit primus uitam eternitatis
incorruptionis. Veritas

unquam in resurrectione
illuxit. quia exhibetur pro-
missa. et pollicita omnibus
operibus attestatione firman-
tes. habemus et diuinitatis
ueritatem fidei. Summa por-
ro expectationis ac fidei
nostre uita eterna est ex Christi resur-
rectione a mortuis. Sic
nemo ante illum exhibuit
quia si quis surrexit. surrexit
iterum moriturus. Et tamen
in eis et per eos nec approba-
tio spei. nec certitudo bea-
titudinis sed quia sequitur. Christus
autem resurgens ex mor-
tuis iam non moritur. in
i ad Romanos vi. Hinc utique certi-
tudo. hinc fidei testimo-
nium. hinc certa spes. Si
enim Christus resurrexit. est
utique resurrectio mortuorum.
Quidem fortasse misteri-
um duce illo inuicem Se-
phora et Phua infantes
ebreorum duas sic medita-
bantur studio obsequioque
suam Sephora que dicitur
rubens. talitem dominice pas-
sionis. Phua quam passer
interpretatur celeritatem in-
nuit. et uolatu resurrecti-
onis. De hiis duabus
filii hebreorum i. transeuntium

artificioſe tradantur. et bla
de trahuntur adulta. quod ſi
complantati ſumus mor
tis eius ſimilitudini. et
reſurrectionis ſimul eri
mus. Alia ad eandem
rem exempla et expoſi
tio eorum.

m Duo hec ſutia uatici
nabatur propheta in ſa
lomone. Oritur in diebus
eius iuſticia et habunda
ncia pacis. Iuſticia gracie
ſimilis. quoniam iuſtum eſt fieri
gratum. et iuſticie inherere
eſt gratum habere. et iuſtificatum
eſt gratificatum. Habundan
ciam pacis ueritati in reſur
rectionis aſſigno. quia tunc la
illuxerit. ſinis controuer
ſie totius erit. et pax erit
ſempiterna dicente. Qui poſu
it fines tuos pace. Et
apoſtolus de reſurrectione ua
ticinans. tunc fiet inquid
ſermo qui ſcriptus eſt. ubi
eſt mors uictoria tua. ubi
eſt mors ſtimulus tuus. Et i
dicit. Nuſquam. Quaſi
ad nichilum redacta ſit.
Quaſi. Ceſſauit exactor
quieuit tributum. contritus
eſt malleus totius terre.
De quo rurſus Yſaias

beneficio ſuo. ſuis eadem
ueritatis commemorans. pacem
inquid relinquo uobis
pacem meam do uobis
Quod eſt. Graciam relinquo
uobis. ueritatem do uobis
Nam pacem eſſe ſuam
iuſtificationis uel gracie
inde docemur. Iuſtifica
ti igitur per fidem. pacem habe
amus ad eum deum. Et
rurſum pacem eſſe ueritatis
et reſurrectionis diffinitum
eſt. Quod autem dicitur primo
pacem et deinde pacem
meam. ideo dicitur quia pax
iuſtificationis reſpectu
pacis reſurrectionis quaſi
pax eſt. et non ſimpli
citer pax. quare nec eius
Unde legitur. Ego murus
et ubera mea ſicut turris. ex
quo facta ſum coram eo
quaſi pacem reperiens. Non
ait ſimpliciter pacem. ſed
quaſi. De pace reſurrec
tionis non ſic. ſed ut eſt
dictum et habundancia pa
cis. et pacem meam do uo
bis. Prophetis duobus dicta
ci. Dominus illuminatio mea
et ſalus mea. Illuminatio
quia fecit ueritatem. ſalus
quia graciam. Sic et dicit
propheta meum. Poſui te

in lucem genui. ut sis sa-
lus mea usque ad extremum
terre. Singula insinuentur
singulis.

De alia diversitate eiusdem operationis

Est et alia diversitas
operationis. de qua
in uno soliloquiorum. Duo
hec audivi quia potestas dei est
et tibi domine misericordia quia tu
reddes unicuique iuxta
opera sua. In diebus anti-
quis summa illa maiestas
has dictat et explicat le-
ges diverse in diversos
potestatis in reprobos, in elec-
tos misericordie. Unde est illud.
Cuius vult miseretur et quem
vult indurat. Unde qui-
dam sapiens inquisitus
ab alio quid in celo faceret
deus. deponit inquid po-
tentes de sede et exaltat
humiles. Operatur et egre-
gie. Excepto quod deus
potentes non abiciat. cum
et ipse sit potens. potestatem
referemus ad id quod
exuit suos de potestate tene-
brarum. misericordiam ad id quod
postmodum ditat et dotat
eos magnificis gratiis
muneribus. Primus su-
periorem sensum magis
commendat. quia tu reddes
unicuique iuxta opera sua.
Ceterum ubi igitur legerimus di-
os pedes dei, aut ma-
nus, aut partes duas,
sicut caput et pedes. et
alias. aut cornua. aut
huiusmodi licentiosum
habemus, aut grace et
veritati, aut potestati et misericordie,
secundum circumstantiam loci
ac sensus deputare.

Tercia qualitatis significatio et cur et qualiter angelis assignetur.

Cur et qualiter angelis
beatitudinis comparetur,
consequeretur, si aliud vel ali-
ter quam in capite libri di-
visse me memini. ex cogi-
tassem. Quod quis si stu-
diose attendit descripta legat
et intelliget rationem. Est
notificandum hanc signi-
ficationem non esse coper-
tam a nobis primum. sed
ante ab aliis significationis
rationem tamen aliter a nobis
traditam et aliter ab eis.

Quarta qualitatis significatio et cur et qualiter comparent concordie.

Assignatur causa concor
die binarius. in
positione scilicet in primatu
compositionis. Posite
scilicet que preparat conunctati et
commotionis et concordie
unitati iungitur sicut et
multitudinis credentium
erat cor unum et anima
una. Neque enim essentia
sed erant cor unum et anima
una, sed pietatis intentione
pari. Virtute utrique volutate
consimili coniunctati scilicet
abantur. Posito scilicet
binario de frequentibus accipitur
in summa in medio propter
summam. In summa ut
ipse sedes minor propter
similitudinem ut dualitas et
.viiii. et .xviiii. et similes eis
in medio ut que inter duas
summas constituti equaliter
distent ab eis utrimque. Sicut
quaternarius inter monadem
et .x. et .l. inter .x. et .c. et inter
similia similes. Et dif
ferunt posito a positione
etiam secundum significa
tionem. Binarium sedes in po
sitionem collocem quasi
in civitatem medii que
manifestationem exprimunt
aut divisione. Media
enim et divisiva sunt
et que commutabilia sunt
et pares sunt. Primatu
quoque compositionis aptatur
concordie quia est par et ubi
paritas ibi concordia. Con
illa clabitur et hec plane
cum diversitas et disparilitas
est in paribus parumper
concordia similitudinem obtinet
a maioribus. Ubi autem
paritas parcium ibi proprie
tas volentium. Binarius
concordie paritas quam a
paribus cetus exprimitur
ideo non dixi cum exprimi
ab maiori compositione quia
hec et cetera sicut. Sed primatu
compositionis quia hec ille
primitus sunt. Signatus
quoque, utpote utrique pro
eius unitas est quod nullius
aliorum. Ternaria sig
nificatio dualitatis
cur et qualiter aptetur
penitentie et que de ipsa
dicenda sunt.

Penitentia similiter
ab maiori exprimitur
a positione a paritate a
positione quia ut ille preparat
in monade ita ipsa beatitudini

Unde penitenciam agite
app. c. iii. c. Quomodo a
paritate sciemus corpus
que de ea dicimus. Ista
sunt hec. Quid sit pnia
Quod eius officium. Que
plenitudo. Que pfectio
Quis fructus. Descrip
cio pnie secundum Grego
rium cum expositione.

5 Gregorius sic pniam
describit. penitencia
est commissa deflere et
deflenda non committere. Cuius
descripcionis pars prima non
pniam in sui natura noti
ficat, sed efficaciam et ipam
concomitantem non concessitate.
Non enim quemadmodum
naturaliter et concomitante ef
ficacia ignis splendor est
et calor, quia sine illis non
est ille, sic fletus commis
sorum effectus est pnie.
est enim et prodest sine eo
sequitur ipa. Scio omnes
Petri peccata non noterit
qui non placet. Amplius
regem David arguente
Nathan. flevisse non legi
mus. sed doluisse solum
et cum dixisset peccatum. cui
dixit dns transtulit ate
peccatum. Latronem similiter
non aperuit introitum
paradisi fletus commissi, sed
fides cordis et confessio
oris. Quod sequitur in descrip
cione. deflenda non com
mittere, precatus est iusti
cie quoque non pnie soli
et utriusque concomitanter. Machi
lomagis enim precium est
pnie tamen parum quam iusti
cie. Utriusque ideo quod ne
cessitate quia numquam sunt
sine huiusmodi efficacia. Et
iustus autem penitens quoque
deflenda committit, amit
tit prius utique bonum sive
et tunc demum labitur. Sed unus
quisque contingere potest et dici
tamen quod sine luce et calore
esse non potest intelligentes
illique quod dici est. Quare
duarum parcium huius
descripcionis. prima quidem
est solius penitencie non
tamen semper. altera semper
non autem solius.

Diffinicio penitencie
secundum eius essenciam

6. Q videbitur autem sic
posse diffiniri secundum
essenciam. Penitencia
est habitus iusticia et
infra iusticiam continuatio
constituta

Hec descriptio non suos ter-
minos deserit, nec occu-
pat alienos. In qua qui
volet assignabit genus
in mutacione, habitus dif-
ferencias speciales. iusticie et
infra iusticiam constitutorum.
t Et non omnis mutacio eadem
quoniam alia et alia. Est in-
mutacio reprehensibilis
sicut qua insipiens mutatur
ut luna, sicut qua obscu-
ratur aurum et color optimus
inmutatur, sicut qua vitis
bona mutatur in amaritu-
dinem vitis aliene, sicut
qua mutatum est cor pha-
raonis et populi eius, sicut
qua sapientes stulti mu-
taverunt gloriam dei in simi-
litudinem ymaginis cor-
ruptibilis hominis et vo-
lucrum et quadrupedum
et serpentum, sicut qua ydo-
latre mutaverunt gloriam
suam in similitudinem vi-
b tuli comedentis fenum. Est
rursum mutacio lauda-
bilis. sicut mutacio dextere
excelsi. sicut qua qui
confidunt in domino muta-
bunt fortitudinem, sicut
qua fidelis anime renovatur
iuventus ut aquile, sicut

qua naaman syrus restitu-
tus est in puerum, sicut quia
omnes resurgemus sed non
omnes immutabimur. Propter
v. et huiusmodi differencias
subiunximus in iusticia con-
stituta. quia non omnis immu-
tacio ut dictum est est bngdi
est pnie et que non bngdi
utique non pnie. Sed neque
omnis que est bngdi, est pnie
licet pnie sit sola bngdi.
Est enim inmutacio virtutis
de virtute in virtutem et a gracia
in gloria, et est plane in-
mutacio talis in iusticia
et preter primam constitutam. In
iusticiam quidem probitatis
profectu. preter primam autem
propter abscisionem doloris
et molestie remotorum. Hec
interea enim quasi prima
dici videtur. quod per illam
vita prioribus deterior, et
mortis remissio castigatur.
Sed id ostendendum subposuimus
infra iusticiam constitutam.
Optime autem. Iram
iustum permansisse, mu-
nus est summe felicitatis,
penituisse miserie solacium.
Quod est medicina vul-
neribus et morbis. Hoc
est prima parvis et iuvenibus. Et

quod eſt ſirma incolumi-
tas. et ſanitas ignara
morborum. Hec iuſticie
integritas. et virtus neſciens
nec operiens lapſu. Grauare
re penitentie negotiatio ad
iuſticie non contendit equa-
litatem. ſed iniuria iacet / que
ubi penitentia ſunt. ibi rui-
na boni / ibi diminutio
uirtutis. ibi morum iactura
preceſſit / Et unde iuſticia
non receſſit. nichil tamen
contrarietatis acceſſit / igitur
nec penitentia. que ſignum eſt
et coniunctio. iuſticiam aliqui
receſſiſſe / et acceſſiſſe in-
iuſticiam / Non ergo correctio
de non iuſto et non bono
iuſta eſt et bona / Ideo pe-
nitentia defenditur iuſti-
cia conſtituta / Sed ab in-
iuſticia / ergo non eſt par iuſti-
cie / que ignara uite deiec-
tioris / non proſequitur rea-
tum / ſed mandatum proſequitur /
nec laborat mores corrige-
re ſed regere / nec deponere ſed com-
ponere ſolet / Denique
quicquid comoditatis penitentia
perficit / ex iniuſticia ſuſcipit /
iuſticia ex ea nichil. De
duplici officio penitentie et
qualiter voluntas primum
mitetur per penitentiam.

Officium quaſi efficium
et ab efficiendo denu-
ia et diduci uidetur / Offi-
cium igitur penitentie efficacia
eſt operibus / Cauſa uidetur
penitentia ſe multiplicem
Necat enim uicia / paſſio-
nes elidit / Corrigit ex-
ceſſus. amputat nimie-
tates / Ducit aſpera. naturam
modificat. licita reſpuit /
reſtaurat perdita / collata
multiplicat / uetat menda
cuſtodit / Reuocat ad me-
liorem ſi quid euaſit li-
neas equitatis / Ampliat
diſciplina. ſtudio. actus
laborem curat multi temporis /
labore. ſimilitate. tolle-
rantia munus meretur
future felicitatis / et opus
et ſimilia. Duo tamen
ſolum operantur immutatorum
uoluntatis et uite / Reatus
nomen eius ita et opus
eius / Immutatio eſt et
immutat uoluntatem et ui-
tam / Vtrumque in duobus
ſed in diuerſis / Non enim qui-
bus uoluntatem meis et
uitam / nec econuerſo /
uoluntatem mutat in inten-
tione. et in delectatione / In
illa cum illa. ita nichil de-
liberat in honeſtatis

Sin ista cum ista celeres et
indecibiles ymaginacionum
concursus. ab cordis abiec
tat intuitu. Quam infestum
est enim adhuc captiuita
tis tyrannide qualem agi
tare uoluntatem/ lasciua
quedam et ludicra passio
num. conuolucionem adhuc
geminis post eas non propo
nentem abire. Vel uero
inmutata est ex toto in muta
cione dextere excelsi / si
in intencione est bona. et
pura in detencione/ Unde
et pietencia. Laua a ma
licia cor tuum iherusalem
ut salua fias/ Et usque quo
morabuntur inte cogita
ciones noxie / In quorum
primo intencione. detencione
culpauit in alio/ Est cogi
tacionibus noxijs quando
tollimur mora cum nec ad
horam eis intenti. nec de
tenti abeis. cotinuo cum
ingrediuntur respuuntur
Et qualiter uisus obiecta
sibi feda. et fetencia tolli
tur. ptimus non sine fasti
dio cordis. et prouocacionem
uomitus indignabundus
auertitur/ sic castus animus
horrore quodam et preci
pite execracione obiectum

in prius conceptionis acer
rimus sic precepto excludit.
Cor uero a malicia lauatur
si ad queque agendorum tam
custodiatur intencio/ Que ut
quid aut alcius modi sit.
desquirendum est. tum a fine
propius/ tum a multiplici racio
cinacione ne quis error
subrepat. aliter consumma
tum et aliud/ Nec notifican
dum actionem quamque uota
aliquid esse bona. sed inten
cionem esse dissimilem.
et intencione uota aliquid
quamque esse bona/ actionem
tamen esse reprehensibilem

**Qualiter et in quibus
uita immutetur. primo
et de quibus sit abstinencia**

Vita immutatur in ab
stinencia/ et pietate/
Abstinencia est. et de illicitis
ut superflua et peremptoria
sunt. et delicatis ut humana
sunt et concessa. Peremptoria sunt ut quorum finis
mors est/ Superflua/ ut in
quibus immenitas. Neces
saria/ ut ex quibus nature
necessitas. Concessa/ ut
a quibus modificatur infir
mitas. Et ut singulorum
singula exempla depu
temus. Hec sunt cupiditas

Veste / cibo / cantu / superius dictis fiat in.

Vestis speciosa. victus.
tranquilli. Hoc ac silencium
non est una abstinendi
materia. Sed semper perem-
toria pro primo. Restat
superflua. necessaria resecan-
dere. concessa moderatione
debemus. Duo prima separat
a iusticia. reliqua item duo
separatur et districtio.
Nec sufficit abstinenter
vivere. nisi addas et pie.
utique nam est iusticia. sint
lumbi vestri precincti. preter
lucerne ardentes in mani-
bus vestris. et nam declina
a malo. preter fac bonum.
Odimus omnem viam iniquam
odio habui. preter ad omnia
mandata tua dirigebar.
Odimus. odisti iniquitatem
preter dilexisti iusticiam. nam
renuit consolari anima
mea. preter memor fui dei
et merito. Nam sicut a
malo abstinenti non retribuitur
supplicium. ita regnum non
tribuitur nisi promerenti.
Unde Symon petrus pius
dixit ad dominum Ecce nos
relinquimus omnia et secuti
te. Abstinentiam premi-
simus. pietate subsecuti

sumus insinuas. et tunc
demum quid ergo erit nobis.
Demum veritas non dixit
solum qui non tollit cru-
cem suam. sed qui sequitur.
et sequitur me. Predicta duo
sicut significatis. et tunc
demum non est me dignus
tamquam converso contraria re-
sponderemus confirmas. Certa
sit qui hoc facit dignus est
me. quia qui non facit non
est dignus. Igitur ut di-
ximus abstinentia ad
modicum utilis est. pietas
ad omnia. promissionem
habens vite que nunc est et
future. Quid sit pietas
et de quibus.

Est autem pietas sig-
nata vere religi-
onis professio cuius partes
partem in actibus inter
et mandatis disciplinae
potiorem consequimur. Illa
quidem que protectis. tenera
ista quasi pro nobis.
Quasi ad subiectationem
illa. ista que ad emunda-
cionem. utique pro acqui-
sitione salutis. Frange
esurienti panem tuum et e-
ius quem induit. m. d. t. eum

iudicis viduarum. o. e. s. t. t. ne. d. hic fuit actus misericordie quod succurrite oppresso / iudicate pupillo / defendite viduam. Obsecro primo omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones / hic fuit actus discipline. hic quod verbum xpi habitet in vobis habundanter in omni sapientia docentes et commonentes vos metipsos. p. p. et c. spiritualibus in gratia cantantes in cordibus vestris deo

Item non et hic. Introibo ad altare dei ad deum qui letificat iuventutem meam / In significationem utrorumque actuum. precipit leuiticus sanguinem hostie fundendum ad altare. et detrahi pellem. et actus in frusta concisos ponendos in strue lignorum igne subiecto / hostia est penitens. detractio pellis expoliatio et abstinentia auctorum que diximus. Effusio sanguinis super altare desiderium anime et spiritus in deum / Unde anima mea desideravit te in nocte. sed et spiritus meus in precordiis meis / desiderium enim quod effusio est / sanguinis anime spiritus altare. Strugis lignorum collectio exemplorum et precepta iustitie / Item ligna theologie et sermones oraculis desumpsit celestibus / lucerna in quid pedibus meis verbum tuum et l. s. m. et ignitum eloquium tuum vehementer

Quid prosit ad abstinentie pietatisque custodiam

Sicut nunc quemadmodum secutus abstinentia custoditur. et facilius occasionibus quibus subruitur emotis / sic pietas si tollit causas quibus ad melius mutat / Quomodo enim peccatum. si et vita revixisset occasione accepta. Submota et illud et paulisper emoritur. Inter multum repugnia / inter sapores et calices difficiliter sobrietas illesa pertransit. Grandi periculo iactatur castitas / inter compositos vultus et suadelas blandientium sirenarum / et cui tetigisset

picem inqui. a. c. ocllis
depredat[ur] aiam / letalis
aura paurem illabitur
/ Etiam formosis macle
notabilis affiriare rubi
gine impudicitis oculis
& societas pestilens. Cto
tra multis militat ad
salutem. usus religionis
& assiduitas disciplinę /
Spectato naalia. & canali
bus admoralia transito.
Natura em institutoria
e moru / Violencia tor
quentis prelo. pinguem
sudorem eliciat abolens /
lac sponte no fluit / sic
auchda sit ubca / Speci
ta volucris mole mic
um pulverem actuos im
mutt semis / Vulgo d[icitur]
qui frequent[er] iacat gno
partit / Ita qui pces assi
duat. qui lectionibus at
tendit / qui vacat medita
tonibus / q[ui] silencio & suis
opacijs ingem dat opaz /
secreta. cuiusmodi ora
tionibus solacia prome
retur / Quid operet[ur]
in mutationem volun
tatis & quid potte :—

f Fm ostatem voluntat[is]
humilitas / labor ui
detur opari uite / Unde
e illud. Vide humilitatem
meam & laborem. m. &.
d. u. d. m. Quasi duo
vide. & dimitte / no duo / sz
uniuersa delicta mea / ab
emissa em duo hec suf
ficiunt. Et em illa opdi
dit presumptor / ne quid
sentiatur elatus / & ille
desidiam. ne quid arritet
ignauius / vide humili[ta]tem
meam / no veniat michi
pes superbie / Et laborem
meum / & manus peccatoris
non moveat me / Quod
est ab occultis meis mu
da me domine & ab. a.
p. s. t. / Vide humilitatem
qua supplico maiestati /
& laborem quo satisfa
cio pctati / humilitate q[ua]
michi ipi vilesco / labo
rem quo corpus in ser
vitutem redigo / humili
tatem & laborem / e qui
bus ac si fundamentis
pme paries erigit[ur]. et
correctionis structura
consurgit / Unde e illud
livor vulneris abstergit

mala / sc plage in secretio
ribus ventris. Qui au
dis. absterguntur similit
mala / Tunc vel qualia
duo interius elacio. et
severitatem / quarum illa co
stendit iudicium / ista tenuit
ut propositum / Duo item
ostendens malicia. scilicet casti
uam / quarum una repro
bat operacionem / alia detola
rat. Illa perdit fructum
hec minuit. Scilicet illa
duo absterguntur plage in
secretioribus ventris. i.
afflicto consilio humili tribus
Reliqua duo livor vul
neris i. multiplex occupa
cio laboris / Potiores sunt
tanti dom sc bom / De qui
bus dicitur In labore
hominum non sunt. sc cum homini
bus non flagellabuntur
Ideo tenuit. e. s. op. sc.
sc in pr. sua / Felix sum
de quibus sup. Desitate
autem quod mihi sunt et
humilis corde / Mititia
enim vel mansuetudo est
parata ad tollerantiam in
iuriarum / sc scilicet scripti labo
ris tormentarum / humilitas
est expulsiva non eque

glacionis affecto / Est enim
equa dequa dia. Ac qui
glat in domino gloriatur
Est et non equa / De qua
eciud gloriaris qui non ante
peccas. Et contra de hec
volumen. Ecciud gloriaris
in malicia qui potens
est iniquitate. De ple
nitudine penitentie

Apostolus videtur
innuere prime ple
nitudinem. secundum sensum
exortationis illius. Si
cut exhibuistis membra
ura servire iniusticie
i. suggestioni inique sc
iniquitati ad iniquita
tem i. actioni male im
pellenti ad consuetudinem
malam / ita nunc i. tempore
conversionis exhibete me
bra ura iusticie in sancti
ficationem. i. [redacted] tercatori
morum ducendi ad operationem
virtutum / Exuast eis ui
ribus / desiderio ipsa pari
ipsa sollercia / quibus / quo
sc qua / diudem fortes in
piger sc sagaces inultast
iniquitati / nunc quod equita
ti obedite / Haut minor
quis nuncupatur in concupiscen
des malis quod erat in sancti
dis. aut vexandis ea fas

Ex ſanguibus c medicina
niſi ex toto. tota proue
nium videat inualitudi
ni / plane non plenam ſa
nitatem fert et infert. co
rreccio uxorem. niſi quo
iniquus obiecte humori
bus / letalis infirmitas
fortiſſime curacionis eget
ope. Et quoniam proficiat
nec ſufficiat reſtituende
ſaluti / ſi morbus auctor
eſt ea / Ita in uite deteri
ori pene ſeueritas pacifi
catur nec dum conſumma
ta eſt nec peruenit uſque ad
incrementum. nec plenam
aſſecuta eſt plenitudinem /
cum utique que indicatur
ſit equa dicatur / ſicut ſcri
tus dignos pene. Et ali
bi dabis nobis in lacri
mis in menſura. De
perfeccione penitencie /

Quod vero amplius
eſt a bono eſt a
perfeccione / Semper quis
quis ſub ſtola perfeccionis
comprehendens actus im
probos proſequitur actus
ac ſequebatur perfectus.
perfectus agit et melius
quam ſi eque ſit qui eque
melius quam ſi minus.

In eo qui minus arguitur
tepor / in eo qui eque equi
tas commendatur / perfeccio
in eo qui magis / Propter
quod apoſtolus dicturus
ſicut poſſibile uſque ad primum ſit
humanum / propter infirmitatem . t. u. Hoc
ſi dicat Quod hominis
ſum. humanum eſt. i. tolle
rabile eſt. non difficile /
uires non ſuperat hominis /
infirmitatis humane non
ſupergreditur facultatem / Illa
ſi arduum dicerem. magnum
ſtatque aliquid intenderem
perſuadere / non ſicut. ſed
magis quam poſſibile uſque ad
potius dicerem / Exigeret
dicere ſic / Hinc cenſura
iuſticie. inde utilitas con
ſtituta / Cenſura iuſticie
qua cogimur quod detracto
iuriſdiccionis ex integro
reſtitui ſublatum / ſi poſt
reſtitucionem. cetera ſubiret
de ſublato iudicium / quod ergo
non ſicut. ſed magis quam poſ
ſibile uſque ad / Utilitas conſti
tuit quod prima uirtus
eſt in caritate / ſi ſi quid
ſuper erogaueris reddam
tibi / Et rurſum ob hoc
non ſicut. ſed magis quam

cohibuisti. Nam eorum quorum
dudum cohibuisti non
modo nullus fructus sed
finis illorum mors est.

De termino fructus penitentie

Fructus penitentie sancti-
ficatio videtur et
retributio. Unde apostolus:
Nunc autem liberati a pecca-
to et servi facti deo habetis fructum
vestrum in sanctificationem,
finem autem vitam eternam.
Quod est: In duplicem
servitutem vestram fructum ex
liberatione: primum sanctifica-
tionis, alium qui ultimus
et finis est vita eterna.
Subaudi exempli contine-
ntia, sanctificatio generaliter
accipitur pro multiplicata-
te virtutum, non speciale
pro continentia carnis, ut
hec est voluntas dei sancti-
ficatio vestra. Quod dictum
in denominationem speciei non
in acceptionem generis declara-
vit contraria sequentium,
ut abstineatis vos a for-
nicatione, ut sciat unus-
quisque vestrum possidere suum
vas in sanctificatione et honore. Unde su-
pra: primum querite
regnum dei et iustitiam
eius. Regnum enim dei re-
fertur ad vitam eternam,
iustitia sanctificationi co-
paratur. Eadem sanctificat-
io (?) habitatore ab remuneratoribus
centuplum possidebitis et
vitam eternam. Centupli-
m hac vita, vita eternam
in alia. Non centupli-
corum que dimissa sunt
set in restitutione dimissa
centuplicentur, sed quoniam qui re-
nuntiat sic meritum impen-
ditur sanctificationis, que
per centum intelligitur et
a positione et a figura
et a denominatione. A
positione propter summam
sicut in digitis deinde qui-
busdam. A figura propter
circuitum ad dexteram, ut per quod
intelligatur ut dictum.
A denominatione ex qua
dicatus est, qui semper
ab eodem procedens multipli-
catus consurgit. Propterque et
propter quod perpetuitas et
stabilitas expressa cog-
noscitur. Et adiciendum
non penitentie solum, preterea
et iustitie deputari dupli-
cem fructum hinc: Dupli-
citer enim penitentie fructus
accipitur; hinc id quod agit

ipsa. i. opa. ueluti facite
fructus dignos penite. tu id ppt
quod agit ipsa. i. merces
ueluti habetis fructum
uestrum in sanctificationem
finem aut uitã eternam.
Sub secunda distinctio
ne continet. vi. & vii. et
. viii. significatio dualitatis
tatis huius capituli istius.
Cur & qualiter dualitas
significet animã & discretio
tio appetitus & sensus. i.
De via imaginis & similitu
dinis & cur illa uoluntati
h' rõm simulet? & quis sit
effectus ut supra. ii.
Item de ymagine & similitu
dine & quibus scripturarum
insinuentur exemplis. iii.
Diuersitas eiusdem expo
sitionis. iiii.
De aliis ad eandem signifi
cationem exemplis. v.
Item de aliis eiusdem sig
nificationis exemplis. vi.
De septima significatio
ne humanã aut corpori co
ueniat. vii.
Cur similiter ppt duplicē
potentiam aīe compare? viii.
De octaua significatione
humanã aut naturã huaz
significet. ix.
Exempla quibus eadem
natura diuersis exprimitur
nominibus. x.
Cur hominis noīe corpus
& auis noīe significet aīa. xi.
Cur argentum aurum & thaber
naculum corpori similet? xii.
Cur domus maior & mi
nor domus in eandem signi
ficationem ueniunt. xiii.
Cur dorsum et caput eandem
significationem cudeant. xiiii.
Qualiter passer & turtur
idem ipsum significet. xv.
Duos qui sibi consentiant
sup terram idem ipsum expo
nere. xvi.
Idem ipsum significare pas
seres duos. qui ueniunt
asserono. xvii.
Item aliud eiusdem signi
ficationis exemplum. xviii.
Debitores duos sub eadem
significatione cadere. xix.
Sacramentum utriusque de
biti. et debitoris. xx.
Significatio. vi. cur
et qualiter dualitas
significet aiam & discretio
tio appetitus et sensus.
Anima quoque si quis
expostulat totius
humanitatis exprimitur

ex privilegio sue conditio-
nis quia facta est ad ymaginem
et similitudinem dei. Yma-
.m. go est in voluntate, si-
militudo in ratione. Vel
ymagine virtus, ad similitu-
dinem veritas respicit. Yma-
ginis est dilectio, cognitio
similitudinis. Omnis quidem
ymago est similitudo, sed
non convertitur. quia ubicumque di-
lectio ibi cognitio, sed non
est convertibile. Aliquid
enim diligimus cognosci-
tur non contendimus et omnis per-
sonam. Affirmavimus
etiam voluntatem et cogit-
atione genus animalium
nullum habere. quia pro vo-
luntate appetitum, pro cogni-
tione sensum dedit eis
prima conditio. Appetitus
enim est primus nature mo-
tus. in usibus rerum infir-
mitati eius satisfaciendi.
Sensus est potentia inte-
rior. corporalia corporis instru-
mento concipiens. Serva-
tur autem humana conditio
non in eo quod capit etiam
ipsa. ea que videntur, sed
in voluntate virtutis et
veritatis, nec in eo quod
concipit visibilia perspi-

sed in eo quod causas eorum
diiudicat perexcellentium.

Differentia ymaginis
et similitudinis. et quare
illa voluntati hec rationi
similetur. et quis sit
effectus utriusque.

Differunt sane yma-
go et similitudo,
.n. quia ymago lineamenta et
figuras exprimit, similitudo
etiam sine figuris causa-
rum diversarum qualita-
tes quevit. Unde visionem
est inniti ymagine quam
expressior est. oportuisse
signari voluntatem, que
ratione excellentior est. Ratio-
nis est enim discernere, eligere
voluntatis. et apud rationem
arbitrium. penes volunta-
tem fit tale liberum. Semper
si ex effectibus singularis
queris ipsa singularum
vide quid dicatur. Quoniam
magnificata est usque ad
celos misericordia tua. Secundum
autem simile est huic. Domine
in celo misericordia tua. et veritas
tua usque ad nubes. Tertium
quoque sensui videtur eidem.
Dominus illuminatio mea
et salus mea. Sunt enim

opponam quod posui. g
ra. qua rei misericordia dei
in sanctificatione celos nos
facit .i. stellatos virtutibus. af
fectu puros. desiderio sus
pensos. quod totum non est ad
gloriam nostram sed ad
gloriam magnificam usque
ad celos. Sapientia vero qua
deus irradiat ad eruditionem
nobis / nubes nos reddit
.i. volatiles et pluentes quod
non est nisi ingeniosos et
eruditos .i. veritatem mag
nificam usque ad nubes.
Et nubes sunt. Dominus illumina
tio mea et meditatio / sicut ce
lum. Dominus salus mea in vo
luntate // Item qui celum
est / in lege domini voluntas
eius / qui nubes. in lege
eius meditabitur die ac
nocte // Ideo sane in hiis
et in aliis locis scripturarum pri
mo voluntas rationem /
nunc ratio voluntati ante
fertur / quia voluntas potior
est merito / ratio prior officio
Si enim nescias quid et propter
quid diligas / nec sane nec
digne diliges / et ideo ratio
prior est inquisitionis of
ficio / et quod sit nouerit quod

diligendum sit cur et qualiter
et non diligeris / instructio
sed nostri / et ideo voluntas
potior est merito. // Ratio tamen
clarius illuminatur post et propter
voluntatem // et voluntas
plenius accenditur post et
propter eruditionem. // Illud
probamus propter amanda
tis tuus intelligi. et propter
intellectus bonus omnibus
facientibus eum / istud se
timus. propter amicus sponsi
sed stat et audit. et gaudio
gaudet. propter vocem sponsi / et propter
quod tu repulisti scientiam. et ego
te repellam. ne sacerdo
tio fungaris michi // Sacer
dotii enim gratiam dei intel
ligo / qua sanctificamus nos
ipsos. sacrificium iustitie.
auctores iustitie. quo sacer
dotio indignus habetur
qui repellens scientiam. noluit
intelligere ut bene ageret

Item de ymagine et
similitudine et quibus
scripturarie insinuetur
exemplis :

Gloriam huius de qua
loquor ymaginis et
similitudinis. predicat sanctus
in quarto psalmo cum dicat
Signatum est super nos

lumine vultus tui domine
d. l. i. c. m. / Perfusus egre
gius et omni acceptione dig
p. nus / vultus enim dicitur
a volumtate et a volendo /
non quia volt / aut volutas
est ideo / sed quia volutas
interior a vultu vel a vul
tu relucet. et apparet exteri
ori. unde est illud. Ex sui
dus suus cognoscitur vir
et ab occursu faciei sensa
tus / Et illud. Cor gaudens
exhilarat faciem. in mero
re animi deicitur spiritus / Er
go vultus dei filius est.
quia voluntas patris mani
festatur in filio / qui desce
dit non facere voluntatem
suam / sed eius qui misit il
lum. lumine signatum
i. expressum est super nos
quia in superiore parte intel
lectuales i. rationales fecit
nos / qui fecit nos. Ideo
quo lux communis non sit im
pressa a deo trinitate nobis
equaliter. sed quia distinguibile
est. quid autem specificum quod
assignemus. unde quia
filius verbum. et sapientia est
specialiter ascribitur et
ratio / que nobis a principio
quod specialius propter q

relationem / a patre vocem et a
spiritu. inest propter communionem /
Secundo sequitur in versu
quem proposuimus. Dedisti
leticiam in corde meo / leti
tia cordis significat gratiam
inspiratam voluntatis / le
ticiam enim ad gratiam pertinere
inde docemur / letamini
iusti in domino et exultate et
gloriamini o. r. corde / et inde
proverbiorum. Non est impiis
gaudere dicit dominus. Ergo lu
men tuum / quia ut dicit scrip
tura. lex lux est et lucerna
pedibus meis verbum tuum
domine / et lumine semitis
meis / et leticia conformatur
voluntati. que conformatur
cum sanctificatur / unde est
illud. letamini iusti in domino
et co. m. s. eius / Et deuteronomium
iustitiae domini. r. l. c. p. d.
l. d. o. Nunc est quod ratio
dicitur super nos. et non super
me / et leticia dari in corde
meo. non in cordibus nostris.
quia ratio communis est / et ad com
munionem pertinet / gratia sin
gularis. et ad voluntatem
pertinet / Diversitas
eiusdem expositionis:
Quamquam eadem
sit possemus inter

s[apie]nciam. Vultus enim reso
nat voluntatem et volu
tas est spiritus sanctus qui mani
festat beneplacitu[m] dei
q[uia] nemo scit que sunt dei
nisi spiritus dei. Huius lu[men]
signatur sup[er] nos. Dicitur bone
voluntatis affectus signatur
in nobis. dono gracie et
visitatione spiritus. Quod
signaculum spiritus sancti sit opus
inde monemur. Nolite
contristare spiritum sanctum dei in
quo signati estis in die
redempcionis. Quod
lumen videat gracie qua
iustificamur inde probamus.
Iustorum autem semita quasi
lux splendescit. et crescit
usque ad diem perfectam. Et
inde luceat lux vestra co
ram hominibus. Unde etiam
luceat lux vestra. Et addu
cet quasi lumine iusticiam tuam
et iudicium tuum tamquam meridiem.
Leticia
vero quod que cordi tribu
itur intelligencia est qua
racio illuminatur. Quod
enim cor sedes sapiencie est
inde commemoratur. In cor
de prudentis requiescit sa
piencia. et indoctos quoque
erudiet. Unde etiam. in
corde meo abscondi elo
quia tua ut non peccem
tibi. Quod enim leticia
in sapiencia et de sapiencia
sit. propter illud audiemus
et dicimus. Letatur homo
in sentencia oris sui. et sermo
oportunus est optimus.
Et inde letabor ego sup[er]
eloquia tua. s. q. in. s[apienci]a.
Est ob id gracia signatur
sup[er] nos et non sup[er] me
et s[apienci]a tribuitur cordi meo
et non cordibus meis.
Quia gracia communicabile bonum
est. ac sociabile. s[apienci]a p[ro]
uatum et singulare. Illa enim
inspiramur. sociamur
internis. deo angelis. proxi
mis. ista erudimur. autem
nobis ipsis illuminamur.
Gracia enim comunis quasi
ad multos et ad singulos
pius ac benignus extendit
affectum. sapiencia autem quasi
sibi singulariter illuminat
animum. **De aliis**
ad eandem significa
cionem exemplis:

Respice adhuc ymaginem. Maiestatis tuus sicut teres lapidem

que respirat contra damas
G cum. Malus quo odores
et quecumque fragrantia diu
durantur. Voluntas est
qua respuunt vicia virtutes
amatur. Turris que emi
nenciam habet et fortitudine
splendor est angelice pul
chritudinis. alta condicio
nis principio. fortis gracia
confirmacionis. Ergo ve
lud angelica creatura
in lybano candidatoris
fundata deum omne ado
rat et odorat. sic humana
si puram et deiformem dei
teneat ymaginem. ut
ei pacem faciat. et virtus
flagret. deum unum colit
deum eundem intencione
eadem diligit. fetori carnis
et flagiciis omnino con
traria. Ut enim respirat co
ntra damascum qui inter
pretatur sanguinis molestus
f Unde consequitur simili
tudinem. Caput tuum
ut carmelus. Racio enim
que principatur in nobis
sciam habet circumcisionis
que dicitur carmelus. Et
discernit inter diversa
et similia. inter contraria
et convenencia. inter equa
lia et inequalia. inter
superiora et inferiora. inter
dubia et certa. inter no
xia et conducibilia.

Item de aliis eiusdem significacionis exemplis

In capite eciam libri
E qui sapiencie tytulo su
perscribitur de eadem ymma
gine et similitudine le
gitur sic. Diligite iusti
ciam qui iudicatis terram.
Sentite etc. Diligere enim
opus et effectus est volun
tatis. iudicare racionis
officium. Sentire eciam
de domino in bonitate est
operacionis officio intellec
tuale et intelligere deum esse
bonum in simplicitate cor
dis querere est. affectus
si cordis puritate diligi
illum. Ex diligere enim
iusticiam. et in simplicita
te cordis querere deum optatur
voluntas ad virtutem. et
iudicare terram et sentire
re de domino in bonita
te. illuminatur racio ad ve
ritatem. Unde eciam dicit
apostolus. Si consurrexistis
cum Christo que sursum sunt

querite ubi xpus est . i . d .
d . s . q . s . s . s . n . q . s . etiam
Non est dictum si surrexi
stis . sed si consurrexistis
sicut alibi non dixit . sur
ge qui dormis et sibi ut
sed adicit et exurge a
mortuis . Consurgimus
enim uel surgimus . et
exurgimus . sed in ratione
pit et uoluntate resur
gimus . et merito propter
resurgimus . sed nec illa
fallimur . nec ab ista pol
luimur . super illa erudimur
ad discernendum super ista or
dinamur ad diligendum
Hunc enim sensum sequi
quod sequitur . que sursum
sunt querite . quod plenum est
rationis . et que sursum
sunt sapite . quod plenum est
uoluntatis . Sapere enim est
saporem et dulcedinem sen
tire . quod solam ad uolun
tatem liquidum est pertinere
Ruinam huius boni . sic
plangit sanctus subtiliter
asaph . Qui uertit in con
gregacionem . sed tradidit
in captiuitatem uirtutem eorum
et p . c . in . m . in . fortitudo
enim traditur in captiuitatem

tur uoluntas noxijs agi
tata desiderijs . trahitur
in concupiscencie seruitutem
et pulchritudo in manus
inimici cum liberis omnibus ueri
tate tenetur consilij . In al
tero peruertitur consensus
at sensus in altero subuer
titur . In utroque feliciter
se sensit qui dixit in
dedicacione domus da
uid . Domine in uolunta
te tua prestitisti decori
meo uirtutem . Talibus
et similibus exemplis
probatur anima duplicem
gerere potenciam . ymaginem
et similitudinem . signo lineo
et lectica cordis . naso et
capiti . dilectione et iudicio
Censu et simplicitate
inquisicione et sapore
uirtute et pulchritudine
seu uirtute et decore .

Septima significacio b . marie tur corpori co
ueniat :——

Factura uidem tem
poris quam b . ma
ria se confitebitur et non
negabit anima . Si a sum
mo usque deorsum par
tes spectemus illius . habet

in culmine suo ad alias offi
cia gemmos. et teretes o
culos. Habet cauernas duas
patulas sonus excipiendos.
Habet olfactus et pur
gandi flegmatis comu
quidem sed binum instrumentum
Habet labiorum duplicem
sepem armaturam den
tium geminatam. genas du
as et sub eodem uno humeros.
brachia. manus.
mamillas. femora. ge
nua. tibias. pedes.

Cur similiter propter duplicem potentiam anime comparetur.

Apostolus etiam sub
mentis et spiritus ap
pellatione duplicitatem ale
rationalem. aliter alia ope
describens potentiam. Si
orem inquid lingwa spiritus
meus orat. mens autem
mea sine fructu est. Quid
ergo? orabo spiritu. orabo
et mente. psallam spiritu
psallam et mente. Que
duo licet in una eademque
immo in una eademque
sint anima, non sunt tamen
omnia in anima una.
Certa sane differentia
dispensantur ab inuicem.

quod apud latinos intelli
gentia. et cum instancia com
probamus. Instruens
quippe predicatorem. et predi
cationis utilitatem ape
riens culpauit indiscretas
uisiones inscienciorum. sine
interpretationibus dis
cussionem et anacapitem dissolu
tionemque propositionum, reticen
dum utilem et reprehensibilem
esse. In ecclesiis nisi admo
nitionem auditoris expo
suerit eam precia predica
toris. Sicut enim solent ymagi
nes eorum que dicuntur
uoluuntur in animo audi
toris, frustra sermo so
nuit. nec bene nec sua
uemente intelligentia,
prestat qua sola predicatio
consistit. Unde et apostolus
Si nescio uirtutem uocis,
ero ei cui loquor barba
rus, et qui loquitur michi
barbarus. Cui simile
est quod predixi. Si orem
lingwa spiritus meus orat
mens autem mea sine fruc
tu est. Appellatione lingwe
propter quod signa sola rerum
uel uerba formantur quilibet
obscuram et significa
tiuam rerum platonem

sine compositione sua
aplica sensit auctoritas
Tunc quippe .i. cum oram
lingwa .i. cum sola signa re
rum proponimus et non ex
ponimus. spiritus orat. mens
est sine fructu quia ymag
inibus versantur mens intelli
gencie non sequitur fructus
Hac igitur accepcione apls
accipit mentem superiorem
anime vim que veram veri
tatem accipit. latentium
etiam rationes dubiorum
noticia propter formarum
abiectionem attingit. Spiri
tus inferiorem anime vim
ubi insolens fantasia
rum consequitur multipli
citas. verumque dissolor mo
tus ymaginalitas obiecta
sancte veritatis nec parce
sunt nec parte proveniunt
Qua vero nomine spiritus
communis est ceia bestiis
dicatur enim spiritus animalis
sicut et hominis mentis por
ro vocabulum suum est
nature rationalis ideo ca
rtime nec vim que no
bis beluisque communis est
qui spiritus appellacione
que vero nobis singulariter

et intellectus mens. ex et
rore mentis appellatione
signavit. Non absurde
igitur propter ista cum anime
duplicem potenciam spiritus
scilicet et mentis humanitas
hinc comparatur. De
octava significatione
humanitatis prout naturam
humanam significat

Natura quoque huma
na humanitatis derivacione
exprimitur quia quod duabus
subsistit essentiis visi
bili et invisibili. corpo
rea et incorporea. ex
teriori et interiori. corpo
re et spiritu. Humana enim uni
versalia quecunque huma
na continentur sibi insi
tentur humanitas sine con
dicione et omni ambigu
itate notantur. Hec sunt
que vel federe nature
sibi sociantur ut corpus
et anima. aut professi
onum se committuntur
ut dei et proximi di
lectio. timor et spes com
punctio et devotio. fides
et operatio. et actio et contemp
latio aut sibi consonant

ut testamentum nouum et
uetus. aut communia con
cludunt. siue in progres
su temporis ut prospera
et aspera. uita et mors
et uita que nunc est et fu
tura. siue in conditione ut
uisibilia et inuisibilia
siue in corporibus ut para
disus et gehenna. aut spi
ritualiter sunt communia aliqui
ut xpus et ecclesia/ [illegible]
corpus. et iudeus et gen
tilis/ et homines et angeli
ecclesia bona/ Et hec inuisi
bilia si ipsis exprimimus
signare notabiles. cor
pus et animam appellabi
mus humanam naturam
dilectionem dei et proximi
caritatem. timorem et spem
affectionem. compunctionem
et deuotionem. operam spiritu
alem. fidem et operationem
iustitiam. actionem et con
templationem perfectionem
uite. testamentum no
uum et uetus. scripturam
diuinam. prospera et aduer
sa uitam et mortem.
uariabilia. uitam que
nunc est et futuram.

Statum uite totius. uisi
bilia et inuisibilia. uni
uersitatem paradysum
et gehennam meritum
iuste retributionis. xpm
et ecclesiam integrum xpm
iudeum et gentilem uel
homines et angelos ecclesiam
Et non modo hec [illegible]
lia quibus res due diuer
se sibi insistent. hmaior
significatur/ uerum etiam
res multe. ut timor solus
et spes sola/ et fides sola
et contemplatio sola/ et
sicut supra docuimus anima
sola et corpus solum/ et spe
[illegible] sola/ hmaior [illegible]
[illegible] propter quasdam [illegible]
diuisiones et proprietates que
[illegible] hmaiorum in eis con
siderantur

Exempla quibus eadem natura diuersis exprimuntur nominibus.

a Exempla quibus corpus et anima sin
gulis uicissim nominibus
exprimuntur. de multis que
sit scriptum est homo
nascitur ad laborem et auis
ad uolandum. loquitur et
ore de impiis. detestabile

argenti eorum uetera here-
ditabit. Capra in thaber-
naculis eorum. Amos propheta
percutiet domum domum ma-
iorem ruinis et domum
minorem scissionibus.
Et paulo post. Induta
super omnem dorsum ueru[m]
saccum et super caput ues-
trum caluitium. Dicit psal-
mus sanctus etenim pas-
ser inuenit sibi domum
et turtur nidum ubi ponat
pullos suos. Duorum
omnium hic sensus est et
ratio talis. Sicut nomine
hominis corpus et auis
nomine anima significatur.

Nomine hominis corpus
intelligendum genesis
dicit cum dicit deus formauit
hominem de limo terre quod
utique de corpore solo et non
de anima dicit. Anima
enim corporalem materiam
non exigit. Formatur autem
homo ut de limo fortius
in formam fluit prime
originis ut terra es et in
terram ibis. Anima porro
priuilegio nature felicior
est similis est aui quia
intellectu et uirtute ac si
duabus pennis sursum

euecta celestes auras et
plagas inuolat speculans
intellectu ueritatem uesti-
ens pietatem concupiens.
Unde ille. Quis dabit mihi
pennas sicut columbe et
uolabo et requiescam. Ite-
rum si sumpsero pennas
meas diluculo et habita-
uero in extremis maris. Di-
citur ecclesia ad suos. Si dormi-
atis inter medios cleros
erunt penne columbe de-
argentate. Et quia exterior
homo corrumpitur ideo homo
nascitur ad laborem quia
uero interior renouatur
ideo auis nascitur ad uola-
tum. Labor tamen hominis
prime carnalitatis intelligitur
sicut legitur in primo titulo
pro octaua. Laboraui in
gemitu meo la. p. sin. n.
lectum m. la. me. stratum me.
rigabo. Uolatus autem
anime medio et auditas
eternitatis accipitur ut ait
theologus in... Si consurrexi-
stis cum Christo que sursum
sunt querite non que super
terram que sursum sunt
sapite ubi Christus est in
dextera dei sedens. Sicut
argentum ac thabernaculum

corpori simuletur !

Argentum lucens na-
c. ture est et preciose/ et
anima lucet p illud quod
signatum est in ea lumen/
preciosa vero habetur
p eam unde sanctificatur
gratiam/ Corpus p sui
corrupcione et mutabilita-
te thabernaculo comparatur/
quod ad tempus erigitur/
et diruitur ad tempus/
Unde Ezechias cum con-
valuisset ex infirmitate
Generacio mea etc. Denique
thabernaculum peregrinan-
cium est et militancium/
et quam diu sumus in corpore
peregrinamur a domino/ Et
milicia est vita hominis
super terram/ Unde petrus
Certus sum quia velox est
deposicio thabernaculi
mei/ Quia autem corpus di-
tebat Et quia scriptura di-
cit. qui in sordibus est
sordescat adhuc/ ideo de-
siderabile argenti abue-
tia hereditatur. quia virtutes
interiores captivantur
a vicijs/ que quidem instar
uetite pungunt p suggesti-
onem/ Sicut aculeum p
delectacionem/ Vel pungit
p consciencie stimulum
Oritur autem p consciencie
desiderium/ lappa enim her-
ba mordax et aculeis minu-
tis quibus inheret ad avel-
lendum difficilis. oritur
in thabernaculis si regit
prius in corpore sensus qui
corporei quibus natura
vestitur iniquitatis crimine
maculantur/ Desidera-
bile argenti anime fide-
lis abuetia non heredi-
tatur/ quia illud est in promis-
sione Emissiones tue
paradysus malorum puni-
corum cum pomorum fructi-
bus/ Sed nec lappa oritur
in thabernaculis eorum
quia vox exultacionis et sa-
lutis in thabernaculis
iustorum/ Unde ille Ego
autem sicut oliva fruc-
tifera in domo dei. *Cur
domus maior et dumus
minor in eandem veni-
unt significacionem*

Non sic autem impii
d. non sic/ quorundam
desiderabile argenti ab-
uetia hereditatur/ et in
quorum thabernaculis
oritur lappa/ eorum con-
sequenter domus maior

peccauit' ruinis / cũ aĩa
polluta delectacõm tur-
pi cedit et cadit lap ſibȝ
uiciorũ / eſt domus minor
paſſionibus / cum caro diſ
ſoluitur ꝑfectione pñi et
ſenſus carnis diuiditur
ꝓpa carnis / domum
eſſe corpus inde docem'
q̃ ſi terreſtris domus no
ſtra corrumpitur. ſam
ꝑ habitacõm habemus
a deo nõ manufactam
eternam in celis / eterna
vero ueritas dicit. ſpũs
eſt deus / et eos qui adorant
eum in ſpũ / et domus ei9
domus oracõnis uocat'.
colligitur q̃ ſpm̃ dña do
mum et eſſe / ſed quia
maior eſt aĩa corpe
non ſcḋm q̃ntitate quã
habet nullã / ſȝ ſcḋm
dignitatem q̃m h̃ȝ mul
tam / ideo ipa quidem
maior / corpus uero minor
dicatur domus. domus
porro uiſtorũ interĩec
ꝑſeuerãt. fundate enim
ſunt ſupra firma petra
et fundamenta eorum
in montibus ſanctis.
unde nec minor domus

oportet adorar̃e / et ueri adoratores
adorabunt eum in ſpiritu

ruinis patit'. q̃r licȝ qui
interior eſt homo reno
uatus de die in diem. i
diuinam transformat' yma
ginem / a gła in glãm tã
quã a dñi ſpũ / nec dom9
minor paſſionibus / q̃r mor
tale hoc induet imorta
litatem. ſic fulgebunt iuſ
ti ſicut ſol. m̃. xiij. p. et
quod utiqȝ de corporis glã
dictũ accipitur / ſi ſentencie
ſenſus intelligitur /

Quid dorſum. et caput
eidem ſignificatione videat'

Quorũ domus ma
ior ruinis. minor
vero paſſionibus patit'
eorũ etiam dorſo induat'
ſcãus / ſic ſuper caput cal
uicã / per dorſum poſ
teriorem corporis partẽ
ea que poſterior et abiectior
eſt in nobis pars. corpo9
uidelicet totum ſignificat'
nam utiqȝ in dorſo poſ
teriore parte capitis cor
poris / nec partes oꝑatiue
nec organa ſenſuum
inueniuntur / ſic ut aplꝯ
dicit et nemo condicat.
ſcio quia nõ habitat i
me. hoc ẽ in carne mea

boni. Saccus tela vilis et
ignobilis, et qui in mero
ris et confusionis saccum
vestiebatur indicat, typus
est penitentie, sicut dicit david
in dedicatione domus sic
Convertisti planctum meum
in gaudium michi, conscidis
ti saccum meum et circumdedi f
sti me leticia. Tunc est quando
penam descripsisti, planctum
convertisti in gaudium, de
speratum vertens in spem,
tristiciam in leticiam commu
tans. Sicut et in promissi
one tua, sed tristicia vestra
vertetur in gaudium. Et cir
cumdedisti me leticia interius
scilicet et exterius, in fide et opera
tione. Etenim neque planctus
neque gemitus sed nec con
fessio postremo nec ullus
omnino dolor esset si non ob
esset penitentia. Sequitur cum ab
iecta preciosa veste salutis
et iusticie, sordibus et ig
nominia penitentie corpus
amicitur, induatur super dor
sum saccus, induaturque
tanquam sicut diploide confu
sione sua. Induatur et
super caput calvicium cir
decore viduatum ac si mitre

crinium faciei nudatur,
vertexque spoliatur interior,
Crinibus quibus maxime
vultus ornatur et splendor
tollitur utilitasque subtili
tasque virtutum concupiscibi
lem gerunt et ingerunt ipsi
anime decorem et graciam.
Hac vero ratione percipit quod
perimitur anima, quia ut caput
altius est ceteris partibus
et toti corpori principatur, unde
dicitur caput a capiendo quia
capit et retinet in se omnes
sensus. Sic anima sublimior
est corpore et princeps et caput
totius sensus corporis. Ra
tio non animatur anima fide
lis sed veste regia et cingula
Dicitur decora in canti
co pro dilecto. Astitit regi
na a dextris tuis in vestitu
deaurato circumdata varie
tate, unde gloriatur et ait
Gaudens gaudebo in domino
et exultabit anima mea in deo
meo, quia induit me
vestimento salutis et indu
mento iusticie circumdedit
me. Denique qui non habet
vestem nupcialem a con
vivio regis eicitur, eicitur
quod ligatis manibus et

pedibus in tenebras ex
teriores. Propterea monet
auctoritas· omni tempore vesti
menta tua sint candida
Et alias beatus qui custo
dit vestimenta sua ne nu
dus ambulet· et videant
turpitudinem eius. Et neque
calvicium induatur capitibus
electorum. quibus dicitur.
Capillus de capite vestro
non peribit· et capilli capi
tis vestri omnes numerati sunt

Qualiter passer et tur
tur idem nomen significet

j. p. Passerem et turturem
pro anima ponimus
et carne. quia levis est illa
et agilis ad volandum in con
templatione superiorum. hec pudi
citie merito et castitate
virtutis beata. at paucis
moratur et vivit· multitu
dinis fugitans exemplis.
Probat hanc interpretationem
propheta sua vocis. Propter
quod dixit. cor meum et caro
mea exultaverunt in deum
vivum. Hanc subiecit sim
pliciter passer invenit sibi
domum et turtur nidum sibi.
sed premisit eorum. quia pro
bare volens rem ma
nifestam posituram.

significatam per significantem
cor saliat et carnem exul
tasse in deum vivum. quia passer
invenit sibi domum et turtur
nidum ubi ponat pullos
suos. Sic enim passerem
ad cor id est ad animam turtu
rem retulit ad carnem. Cor
enim pro anima accipiendum
sub titulo precedenti matu
tina diximus. Lauda
bunt dominum qui requirunt
eum vivent corda eorum
in seculum seculi. Pulli
passeris· memoria intel
lectus· voluntas· et cete
virtutes iam parte et non
paciuntur. Sicut iusticia in
seculi non peribit. sed manet
in seculum seculi· et pa
ciencia pauperum que non
peribit in finem. et timor
domini sanctus qui perma
net in seculum seculi. et
caritas que numquam excidit
Pulli turturis· continencie
rigor· opera iusticie. Sicut
vero caro et cor munda sunt
sic una candidiorem pas
ser et turtur sibi invene
runt. sed ille in domum· ista
in nidum. Que est igitur
domus hec. et quis est

iste nidus. Non est domus
hec huius creationis, sed quam
sapientia sibi edificauit. sed
quia decet sanctitudo in
longitudine dierum. Domus
denique patris mei mansiones
multe et mansiones multe
sunt. Liquet iam quod christus
est in quo habitat omnis ple-
nitudo diuinitatis corporaliter
qui quidem domus est in que-
tem inhabitatum. nidus
ad exemplum continuatur.
Domus infirmitate et struc-
tura uirtutis. nidus exalta-
tus super arborem crucis
quod caro in cruce patiens
efficitur in terra continens.
Et celestem aupibus extra
structura. respice dei uerbum
plenum gratia et ueritate. et
sume inde quod uis. et
quantum uis quia de plenitudi-
ne eius omnes accepimus. Adde tunc
coniunctam in anima gratiam
ueritatem in fide. disciplinam
in opere. Est aliud
Domus artificis struc-
tura et natura multi-
plicia fuerunt edificata
subsistat. nidus ad tempus
struitur et destruitur post
tempus. sic opera uestra te-
stabuntur. uirtutes uero cu-

celum et terra transibunt uerba
mea non transibunt. Ad hec respon-
det quod christus semel obla-
tus est ad multorum exhau-
rienda peccata. peccato mortu-
us est semel quod autem
uiuit. uiuit deo. Resur-
gens enim ex mortuis iam
non moritur. mors illi
ultra non dominabitur. Et si
mortuus ex infirmitate
sed uiuit ex uirtute. Duos
qui sibi consenciunt super
terram xpm exprimere.

Et consenciens duos
probabiliter corpus
et animam sentimus. Si duo
ex uobis fuerint unitas consen-
serint super terram de omni
re quacumque petierint
fiet illis a patre meo. Probi-
considerandum quod non simpliciter
consenciunt sed sequitur et ad-
ditur super terram. In terra
enim spiritualis est consen-
sus eorum super terram fruc-
tuosus. In terra non est
probatus inuentum inter con-
sensum. quod terra serpenti
cedit. et conceditur in
cibum. dum dicatur illi terram
manducabis omnibus
diebus uite tue. et mediante
prime sentencie maledicto

pro fructu spinas et tribu
los germinat. caro enim con
cupiscat adversus spiritum et
spiritus adversus carnem
Consentire aut debet sibi
invicem spiritus corpori. corpus
spiritui. ille corpori in debito
necessitatis. hoc spiritui in
pietatis officio obsequio.
Et iis non in terra. sed super terram
dei celebrari consensus. ut
quicquid agitur ab eis in
laudem dei et fructum ordi
netur iustitie. et non bruta
in sensus precepts opio
sed divine demutationis bene
placitum operetur et compleatur.
Sit quicquid patitur ab eis
contenditur eis et sequitur
operatio disciplina fides
pietatem. puritatem vita
intellectus veritate. fidem
demum concludit certitu
do salutis. fidem

i. Duo quoque passeres
qui veniunt asse
uno. corpus et anime sustin
ent interpretationem. Certu
est enim dicitur passer prima
sue dignitatis gloria. per
quam et illud sine qua non po
dere promeruit corruptio
et ea propter cogitationis mo
lestias naturaliter quasi
volatile pennatum sursum
ferebatur. Quod autem uni et
duo dicuntur in minus. hoc as
et dupondio in ponderibus.
As igitur fides est quia prin
est mee salutis. et unitas
que de uno est. Et quia iuxta
apostolum sola est rerum speranda
rum. Passeres veniunt duo
asse uno. vel corpus et anima
divino cultu mancipantur.
propter promissionem rerum
sperandarum. Et unus pas
ser non cadit in terram. quia
corpus moritur et in terram de
qua sumptum est vertitur
et revertitur terram. nec si
ne precio. quia non sine volun
tate dei uni et iudicio.

k. Burdones terre duos
in quibus naaman
syrus tollere volebat terram
israel. ut in ea deo sacrifica
ret. corpus et anima accipimus
Terra israel. caro christi est
quam beatificat psalmista in
principio cuiusdam psalmi
Benedixisti inquiens
domine terram tuam. et in fine
et enim dominus dabit benigni
tatem et terra mea dabit
fructum suum. Beatificata
enim est et in principio et

in ſine .i. in conceptione et
in morte / quia in illa ma
naturam aſſumpſit. et
ſanctificauit / in hac libe
rauit et redemit / Hanc
portionem debemus .i. pecc
ſecundum eam contine
tiam in carne / graciam in
anima preferentes / Dic
enim precepit Vltate de
terra ſanctis michi / Quod
tuit factum / ſi fidem et me
moriam incarnati verbi
et per deuocionem fundamus
in corde. et per diſciplinam
demonſtramus in opere
Et hec quodque monemur
in canticis. Pone me ut
ſignaculum ſuper cor tuum / ut
ſignaculum ſuper brachium
tuum / Debitores duos
ſub eadem ſignificacione

Duo debito tradere:
res quibus debito
rum partem remittit uil
licus apud dominum diffama
tus. corporis et anime quelicet
gerere racionem / Homo
enim deus mediator eſt.
homo quia caro / deus quia
verbum / Hys uillico ſpiri
racionali tradidit bona
ſua. bona nature et mu
nera gracie. ut ſenſus ſe
ſum et intellectum / opiſitis
graciam retinet et iuſticia
Sed uillicus naturam cor
rumpens et gracias. cum in
honore eſſet non intellexit
comparatus eſt iumentis in
ſipientibus et ſimilis factus
eſt illis / Vnde merito dif
famatus ab accuſatoribus mor
dacibusque teſtibus con
ſciencia propria. et operibus
uite / ſunt citatus et opor
tet ante tribunal iudi
cis metuendi. iuſſus red
dere racionem uillicacionis
ſue. colligere ſubiunt reme
moracionis aſpectum
oppreſſum et curſum uite
poris. quid. cur. qualiter
quantum. ubi. quando. cogita
uerit. dixerit. egerit.
Tempus autem reddende
racionis. poſt pam eſt. et
ante mortem. Iam enim
.i. ultra poſt pam. uel poſt
mortem nemo poterit uil
licacionis. pro preteritum tolle
re impendere. qui enim ſat
pam finis eſt pati / et mor
te tempus operandi. et loci
recipiendi promerendi /
Et quia iniquitas quaſi ſi
in pondere ſimul agente

et confitentem rubore suf
fundit / ideo villicus viri
bus se dolet destitui fodere
non valens. subintret ergo
tolerabiliter eam corporis penitentiam
tentiam. et pudore suffu
ditur mendicare erubes
cens confiteri plagam. et
implorare medicinam.
Quare prudentie sumens
consilium. vocatis sin
gulis debitoribus domini
sui. corpore scilicet et anima remit
tit primitus dimidia debiti
partem. alteri quintam. reci
piendus propter hoc in thaber
naculis eorum. cum exulta
tione et salute. vox enim
exultationis et salutis
in thabernaculis iustorum

Sacramentum utriusque
debiti et debitoris.

m. Hoc est autem utriusque
debiti sacramentum
Anima debet centum ca
dos olei. perfectionem gratie.
Corpus centum choros
tritici. perfectionem iustitie.
Perfectio gratie in cognitione
et perfectione subsistit. Cog
nitione exprimit oleum
opere quod lucet / perfectionem /
opere quod pascit. porro quia
et altera pars eius perfectio
que in cognitione et perfecti
one subsistit. fides est
et dilectio / quia fides intelligitur
caritas sentitur. Dimissa
igitur restitutione debiti ple
narie. altera pars exigitur
scilicet cognitionis que necdum
perficiatur in visione / conti
neat in fide / et satietatem
qua necdum repletur in
perfectione / recogitet in
dilectione. Sic enim eidem
fidem cum dilectione tenentes
scribimus. l. qui complet
ex binario caritatis sign
ficatiuo. et ex quinario sig
nificante fidem. cum de spe
cie bis quinque quinque
numerorum significationes
minorum rationibus suis
suis dicemus in locis. Sa
ne perfectio iustitie tritici
exprimitur. quia sicut hoc
electius et nutribilius
est aliis, et iustitia ceteris
donis anteferetur. Tri
ticum seminatur in terra ut
multiplicetur / iustitia per
corpus corporeis sensibus
operatur. Que perfectionis

quasi quintam partem habe
remus. si delectationes
nullas haberemus. Qua
tuor tamen eius partes habe
si exhibemus corpora nostra
hostiam vivam sanctam
deo placentem. racionabi
le obsequium. Racionabile
obsequium in discretionis
consideratione. hostia pla
centem in oblectatione virtu
tum et intentione interiori
vivam in retentione propo
siti. Premissa igitur quarta
parte i. xx. thoris reservatur
quatuor partes i. octogin
ta thori. Et iustitie integ
tatem quia nec diu habe
mus in perfectione corpore
is tamen sensibus exprimimur
in operatione. Dic quippe
sedentes i. quiescenti scri
bimus. lxxx. qui quoqua
ternario distantiam secundum
premissum decemplum sig
nificante exprimunt quoque
sensum interprete comple
tur. cum duplicis quater quin
ques quatuor. Sub ter
tia distinctione continetur
nona dualitatis signifi
catio et decima et undecima

tum capitulis istis
Nona significatio ait
caritati ascribatur dualitas. i.
Duplicem esse malis in quan
titas operatur. ii.
Quis in statu regni spes
dilectionis est datus. iii.
Duo esse signa quibus
dilectio dei cognoscitur. iiii.
In duobus deum esse dili
gendum. v.tum
Quod speculatione fac
tum attollimur in laude
dei. vi.tum
Quod beneficio gratie exi
gimur similiter in dilect
ione dei. vii.
Qualiter per operatione
binarius significat carita
tem et duplicatur ea esse
patientem. viii.
Duobus etiam modis ca
ritatem esse benignam. ix.
Quatuor esse inquirenda
de patientia. x.
Diffinitio patientie et ex
positio diffinitionis. xi.
Excellentiorem esse pati
entiam conciliare verum quam
difficilium. xii.
Quibus occasionibus pati
entia impeditur. xiii.
Tribus occasionibus prin
cipaliter oriatur. xiiii.

duplicem esse fructum
aut patia adhibeat. xv.
Compassione et dilecto
utraque ex duplici causa
procedere. xvi.
Decima significatio aut
bonitati assignet qualitas. xvii.
Quid sit iustitia et quid
consilium. breviter diffinitur. xix.
Undecima significatio aut
qualitas accipiatur pro af
fectione sancta. xx.
Diffinitio timoris et
spei et quid utrumque efficiat. xxi.
Duas species esse timoris. xxii.
Quod ex duplici causa
procedat prima timoris
species. xxiii.
Quod duplici ex causa
procedat secunda timoris species. xxiiii.
Duas esse species spei. xxv.
Ex duplici causa procedere
primam speciem spei. xxvi.
Ex duplici causa similiter
procedere secundam speciem spei. xxvii.
In quo sit potior species
timore et in quo timor
peior illa. xxviii.
Differentia timoris et
spei secundum effectus. xxix.
Diffinitio effectionis
et diffinitionis oppositio. xxx.

Nona significatio aut caritati ascribatur qualitas. Capitulum primum.

Caritati caritas ... comparatur. tamen secundum materiam quam secundum operationem. Materia autem caritatis sive dicimus unde habetur operatio. operationem quod agit ipsa. Res ea quam amat. et ad quam suum committit et intentat affectum materia eius est. Ea vero res propter quam et procedit affectum et ad effectum procedit. operatio eius est. Et est caritas ordinata secundum materiam et operatio est ordinata. Potest enim esse materia ordinata. licet ordinata non sit operatio. sed non econverso. Est materia illa eligitur ad diligendum quae diligenda est. et non diligitur ut est diligenda. est caritas ordinata secundum materiam. secundum operationem non est ordinata. Nequit porro

operatio esse ordinata. si
materia non est ordina
ta. id est si non eligitur
ad diligendum quod digne
eligitur et diligitur.

Duplicem esse materiam in qua caritas operatur

His dictis dicimus
quod materia cari
tatis. deus est et proximus.
Deus enim diligendus est
propter seipsum. proximus
non propter se ipsum. sed propter
deum. Unde deus dedit spiritum
semel in terra per missionem.
iterum celo per missionem.
In terra per flatum. e celo per
ignem. Alterius cause. flatus
michi sordet causa et
est. Ignis ad superiora con
tendens. dilectio accipitur
dei. deus nec ut legitur in scrip
turis presentitur in cordi
bus ignis consumens est.
flatus ergo dilectio acci
pitur proximi. quia anima
ipsa flatus appellatur. Unde
inde dicitur Omnes flatum fe
cium feci ego et propter modi
cum quid contristavi illum.
Denique in homine condito
exordio ut inspirasset
deus in faciem hominis

spiraculum vite. factus
est homo in animam viventem.
Et quia miserandus ho
mo merito prevaricationis perdide
rat spiraculum vite. non
enim permanebat spiritus dei
in homine quia caro erat.
ideo post resurrectionem in
sufflavit in faciem eius
spiraculum vite. spiritum sive
bonum introducens ad cor
talia docens ministerio quod
qui erat creator eius redemp
tor erat. et qui dederat
spiritum in conditione idem eundem
restituebat in reparatione.
Denique diligendus est
in terra. quia caro est et redemp
tor. diligendus est in celo.
quia deus est et creator.

Quare in flatu et igne spiritus dilectionis est datus.

Dicitur autem per duas
res que sine aliis
esse non possunt. spiritus dilec
tionis est datus. quia nemo
ad se ipsum caritatem ha
bere potest. sed si eam habet. ad alium
per eam ingreditur egre
diturque. quemadmodum
flatus ab alio flatur in

aliud. sic ignis ut sit
propter se semper operatur
aliud / Denique spiritus sanctus
per quem caritas datur. in
quo sic accipitur non est proprium
sed duorum. patris videlicet
et filii / a patre procedens
et filio / Ad hoc ignis
nominatur et flatus unde
Ignem veni mittere in
terram. Et moyses in
cantico. flavit spiritus tuus
et operuit eos mare. Pos-
tremo in celebri illa
missione factus est de
celo sonus tamquam advenientis
spiritus vehementis / quo
flatus erat qui videbantur
et apparuerunt illis dis-
pertite lingue tamquam
ignis / quia hic erat qui
mittebatur. Duo esse
signa quibus dilectio
dei cognoscatur

9. Hiis duobus certa sig-
nis est cognoscere
si dei dilectionem ha-
beamus / Si facimus
scilicet quod precepit. et si
quod promisit amamus /

Unde veritas Si diligi-
tis me mandata mea
servate / Et alias. primum
querite regnum dei. et iu-
sticiam eius / Si facimus
quod precepit operibus exhibemus
obedienciam / Si quod
promisit amamus / su-
spiramus ad gloriam / Et
licet primum preceptum veniatur
ad regnum / datur enim genti
facienti fructus eius / ac
tamen regnum implet au-
steritatem precepti / sic quo
avidius gloria appetitur
et intentius / hoc vehemen-
cius sustinetur labor in-
victe difficultatis / solius
expectacio repromissio-
nis eternis. dissolvit robu-
stissimas vires / preciosas
mentes et pollicitacionis
singularis. operarios quos
ad ardua provehit / Quo
sit igitur que precepit cre-
dere et agere / fides enim
sine operibus mortua
est / In fide habemus
accessum. in operacione col-
ligimus meritum. fides
dirigit intencionem / operacio

utramque remunerat sicut
deus promisit resurrectionem
omnibus et hereditatem
incorruptibilem con
servatam in celis. In resur
rectione reparatur ruina. In
hereditate natura glorifi
catur. Deo igitur faciamus quod
precepit. Et si quod promisit
diligimus, vere deum di
ligimus quia et preceptis obe
dimus et promissis gra
tias habemus.

*In duo
bus deum esse diligendum*

Diligimus autem de
um tum in se tum in
operibus suis. Secundum quod
enim est diligibile dei ad
naturam eius spectat
et ad opera. Potius autem
ad naturam quam ad opera pri
us. Ideo potius ad na
turam quam ad opera quia
et si mirabilis est in suis
mirabilior tamen in se.
Quantum vero prius ad opera
quam ad naturam quia invisibi
lia ipsius per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur. Dili
gendus est utique in operi
bus suis quia cuncta que
operatus est usque modo
sola bonitate et nulla
lu. nullius operatus est
merito et erant cuncta bona
valde. Diligendus est
etiam diligentius in sua
natura etiam si opera illa
et operum scientes nullus
existeret quia magnus dominus
et magna virtus eius
et sapientie non est numerus.
Tria posuit trinitatem
expressit. Magnus do
minus refertur ad pa
trem, magna virtus ad
spiritum, sapientia innumerabilis
ad filium. Patri enim
ascribitur potentia, sapientia
filio, virtus spiritui sancto.
Illud etiam simile est
huic: Quis similis tui
in fortibus domine, quis
similis tui. Magnificus
in sanctitate, terribilis
atque laudabilis et faciens
mirabilia. Fortitudinem
diximus dicamus ad
huc referenda ad patrem,
sanctitatem filio competit,
filius ipse dicat: Et pro
hiis ego sanctifico
me ipsum ut sint et ipsi
sanctificati in veritate. Ter

ribilem atque laudabilem spiritum intelligimus / quia spiritus nomen est sanctitatis et pietatis / utrumque dicamus quia utrumque legimus. Alibi quidem legimus. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam / alibi immisit in eam iram quae devoravit eos sicut stipulam / et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquae. Et ideo spiritus furoris dicatur terribilis / spiritus bonus laudabilis. Porro quod sequitur et sanctus inenarrabiliter. vel quia totum ad totam trinitatem refertur / vel specialiter ad eundem spiritum. De quo ipse filius / in spiritu dei eicio demones. Deum igitur praecipuo diligere et singulari debemus affectu. tamquam super eminentissimam naturam / potentissimam pulcherrimam / singularem / mundissimam / sempiternam / sibi ipsi de se ipsa sufficientissimam / Diligere demum debemus eam quia sciat / quod eam ipse quod diligit sicut scriptura dicat. Et vidit deus cuncta quae fecerat /

6 Per visionem enim amor intelligitur continuatur quia / quod id cuius amore trahimur spiritus intuemur / scriptura idem ipsum testificante. Ubi amor ibi oculus /

Quod speculatione facturae attollimur in laudem dei

t. Item duobus modis attollimur in dilectionem dei. speculatione facturae / et beneficio gratiae / Speculatio facturae sustollit intellectum in dilectionem dei / partim secundum statum / partim secundum similitudinem. Status consideratur in natura. et officio naturae / id est in proprietate generis. et usu utilitatis hoc est. quod sit et ad quid / Similitudo cognoscitur in significatione / quoniam [illegible] [illegible] enim omnis factura excellentiore imaginem suam in ipsa sua. Et licet magni estimetur [illegible]tate ingenii velocioris.

attingere condiciones rerum
et uires, incomparabiliter
excellencius est uidere
quid significet, aut quam
erudicionem aut cautele sig
nificande germanitate
celsitudinis compareret.
In natura enim consideratur
res in se, in significacione
super se. In natura quid
valeat usui, in significa
cione quid valeat sen
sui doctor. In uno ad
quid proficiat, in altero
quid proficiat intelligo.
Et enim fidem, etiam mo
res, etiam officia hones
tissime uite natura rerum
si tu ea diligenter delibes
inspirat, instruit, ordinat,
denique inuisibilia dei
per ea que facta sunt intel
lecta conspiciuntur, sempiter
na quoque uirtus eius et diui
nitas. Hoc modo conspi
ciatur certe ea diligere. .v.
Unde quia delectasti me
domine in factura tua, et
in operibus manuum tua
rum exultabo. Nam
[illegible] apparentia quam pri
mamus artificis elegan

forma compegit et mul
tiplici colore beauit im
et intensimus in admiracione
artis et artificis celebra
mus industriam. Sic arce
bus extollimur super res
creatas [illegible] mundi
immensitas eius potentie
que fabricam tante molis
solo nutu ex nichilo existen
tibus fecit existere, eam
mirabilem quam et inimitabi
lem ipsius esse sapientiam
que remota et vicina si
milia et dissimilia sua
lege regit et dirigit, pre
dicabilem et amabilis
simam bonitatem eius
que tot commoditates
uiuis medicinas solo
bonitate rebus et natu
ris affixit. Quod be
neficia gratie exigimus
similiter in dilectionem dei

Beneficium gratie ut
dicit apostolus
in diuitias bonitatis et
longanimitatis diuiditur.
Longanimitas ad primam
querentem [illegible] a peccante
adducat, quia diu nos re
collectam affectu patie

ree et intrinsece in effectum-
nec statim subinfert
supplicari. peccatorem hor-
tatur premie longanimitatis
pacientie/ Humiliter boni-
tas colligitur quod beneficio
gratie. siue corporis siue anime/
siue prosperitatis siue fructue/ siue
quod per se ipsum operatur
interius/ siue per visitatione
inspirationis occulte ad
exhibitione virtutis opte-
rius primatum exhibite
/siue quod per nos in vocatio-
ne suscepta que nobis
operatur. siue dum sacris
intendimus supplica-
tionibus et divine lauda-
tionis officia/ et cetera vir-
tutis opera actitamus. De-
us enim est qui hec facimus
/exurgit quoque improuiso et
visitat nescientes gratia
divine aspirationis/ Ergo
que memoria beneficiorum
beneficiam in memoria re-
ducat et votiui gratiarum
muneris deuota largi-
torem benedictione con-
celebrat/ reforma pace
ad veram forma non
apparentium/ et laus

sacratie factoris est titulus
optime sensimus et dixi-
mus quod speculatione sa-
ture et visitatio gratie at-
tollit dilectionem nostram in
illius diligibilis inuis-
ibilis quod nature sacramenta
et super omnia excellentissima ma-
iestatem/ Qualiter propter
operationem benignitatis sibi
inficit caritate/ et dupli-
citer eam esse pacientem

·v· Propter operatione
benignitatis caritati co-
paratur/ quod caritas paci-
ens est/ benigna est. ·primo corinth·
Paciens patitur tacite me-
tus molestia. sufficit
quod infertur/ benigna
prompta impendit. celeri
et deuota liberalitate. si
quid exigitur/ paciens
ad contumelia/ benigna ad
pietatis officia/ Paciens
denique intra se possesse
re etiam temptationi/ pa-
ciens est se ad tollerantiam
miseriarum/ Intra
se ne quis impetuo et
impeditus. sicut sine
ta turbine temptationis
tadat/ et euadat quecumque

in pelagus pallentis
tristicie. et dure morda
cis sortibus absortus
spem operaminis amittat
et vitam. Hoc se ne
victus ab agone resili
at, et abeat retrorsum,
aut estum torrepti flato
res igneis oculis. et
timidis labiis evolues
honestatem purpurei
pudoris amictu, impu
dens et imprudens osse
dat et desecat. De quibus
et contra quos psalmus.
Que facie supposita fer
vescat sagittis et [illegible]
Scintillat oculi. [illegible]
qz facies quod ipse no
scim esse hominis non
sanius vivere cresces.
Michi qz anathema
[illegible] vir frontis atterite
umbraz etiam horreo
cuius. cum vultus sag
ittinat pudoris nube
velatur. sic vincat
animus. mens sic ve
neratur. Quatuor ac
modis adversantur
inimici nobis. voto.

astu. actu. premeditata.
unde. Eripe me de ope
rantibus iniquitatem
et de viris sanguinum
salva me. Inimicos
voto. insurgentes astu
operantes iniquitatem
actu. viros sanguinum
premeditata intelligimus

Duobus etiam modis caritatem esse benignam

Benigna est quoque
caritas tum in
se per affectionem, tum in ali
um per compassionem.
Per affectionem. ut pura
sit intentio respectu
retributionis et volun
tas ordinata. dispo
sitione operationis. Hoc est
in causa est pura est.
si res pro dignitate
singularum exequitur
ordinata est. Benig
na in alium per compassi
onem ut condoleat
miseris. suspirantis
affectu. et subveniat
beneficiencie fructu.
Ergo sufferto moles
tias quas caritas patitur
et impende beneficium.

quia caritas benigna est,
nempe sine altero neutrum
est, nec in foro nostre
urbis venit asse sono [?]
aut sufferre que non
diligas, aut diligere que
non sufferas. Video utrum-
que exigitur et utrumque pa-
rit. Date inquid Christus
que eterna bona dat et
dabitur vobis. Dimittite
et dimittetur vobis. Date
dimittite petentibus le-
dentibus beneficium, offen-
dimitte [?], que caritas benigna
est et patiens vitans avari-
ciam, discordiam mitigans,
omnia bona continet dira [?]
mala. Maior est autem
caritas in eo quod paci-
ens est quam in eo quod be-
nigna est. Paciencia
enim species et affectus
benignitatis est, benig-
nitas non est species
et affectus paciencie.
Nam qui paciens est
benignus est eciam eo
ipso quod paciens est, sed
non convertitur. Paciencia
enim infert et includit
benignitatem ut species genus
suum. Benignitas et si
fiat non infert tamen
pacienciam. Quatuor
esse inquirenda de pa-
ciencia.

a. De paciencia dicere
debemus quid
ipsa sit, dicere quid eam
impediat, dicere unde ori-
atur, dicere postea quid ad-
hibeatur. Et totum hoc
faciemus, faciemus naturam,
faciemus repugnanciam,
faciemus causam, faciemus
utilitatem. Diffinicio
paciencie et exposicio
diffinicionis.

b. Paciencia est diffi-
cilium contrariorum-
que rerum simplex dili-
gensque perpessio. Note-
mus verba et verborum
veritatem inspiciamus.
Difficilium dixi et con-
trariorum rerum, que est ce-
res difficiles assumitur
et non contrarie, est eciam
contrarie et non difficiles, est et utrumque vel neu-
trumque assumitur. Species
difficultatis consideratur

rerum. quantum ad eas ipas/
/ contrarietas quantum ad nobili
tatem subeuntis eas
difficultas est virginitas
quantum ad se ipam / quod in
carne vivere preter car
nem / esse hominem / et an
gelum vivere / ardua
et predicanda est vita
hominis super terram / Sunt
tamen quibus difficul
tas hec non invenitur
contraria / quod sine labore
carnis virginitatis la
bore suscepto / contineri
eciam odore / et ut ita
dictum sit / rem bellicam
sine bello tuentur et
assequuntur / Taliter porro
atque frigide pietatis
intuitu . porrigitur / non
est ardua difficultas quod res
eis tamen contraria . Et e con
verso . qui exultat in re
bus pessimis et letatur
cum male fecerint . Pro
hac destinatione diximus
difficultatem contrariarum
rerum / Non modo enim
sollicitudini debet esse
nobis res sibi difficiles / que apud multos
multum contrarie non sunt /

pocium ea quam sunt non diffi
ciles quod apud multos mul
tum contrarie sunt /

De veriorem esse pacienciam contrariarum rerum difficilium :

Nam licet plus es
timetur et gran
dior appareat paciencia
difficultatum rerum quam contrari
arum / verior tamen verior
tamen est in rebus contrarijs
quas sic exequitur quis
contra ipsum / et facit spon
taneus / quod non vult
angariatus / Melior est
enim paciens viro forti / et
qui dominatur animo suo / ex
pugnatore urbium / Forti
fortem et expugnatorem
urbium eum intelligimus /
qui res arduas exequitur /
pacientem et dominatorem
animi . qui contrarias / Sic
est quod symon cyreneus
angariatus legitur por
tasse tulisse crucem . quod
qui propter hereditatem in
corruptibilem sibi vim
infert . ad passionis
obedienciam / crucem tol
lit post ihesum / non pa
satham . propter illud

adimplens. Qui diligit
me. me sequatur. Sy
mon enim vertitur in o
bedientem/ Cyrene in
hereditatem/ Qui ideo
dicitur angariatus/ quia
regnum celorum vim pati
tur et violenti diripiunt illud/
Igitur paciencia in arduis
maior/ in corpore securior/
in utroque simul perfectior in
venitur. Dicitur quod sim
pliciter intencionem diligens
propter voluntatem. Simplex
quia sine intencione racio
nabili vel racionabilis
esse. Si cogeretur quod dicere
tur. nec diceretur nec esse
Si natura vel timore tra
hitur voluntaria non est.
nec diligibilis/ hylarem
enim datorem diligit deus.
Si quibusque preter deum est
in causa racionabilis non
est/ Martirem enim non
facit pena sed causa.
Causa deus solus est
esse/ ut scriptura testatur
deus meus et dominus
meus in causam meam/
Quibus contrariis pa

ciencia impeditur:
Impeditur autem
paciencia tum a re
ipsa. tum a persona/ A re
cum res quidem re ipsa vel
estimacione difficilis.
vitas deicit metuentis
et se metientis/ aut tepide
voluntatis aufert assen
sum. concutitur opere mol
licius. A persona tum appa
ratum ab alterius/ Appa
ret sic qui habet aut pu
tat habere iusticie et dig
nitatis elacionem quod elisus
et turpiter elisus torquetur
dolore cordis. contrarius
et probas de se aliquid
fieri/ vel sibi aliquid in
ferri/ Nulli enim irasce
ti/ sua ira videtur iniusta
Videretur sane si videret
Excecat oculum alter vapor
re fumatis/ Unde illud
Impedit ira animum ne pos
sit cernere verum/ Varia
mento si opponitur testabe
verecundus/ sed racione
moveri/ Multos quos
natura vel virtus facit
dissimiles/ hec una pas
sio una ymagine con

alter tria cas. i. piger et
quatuor atrise ving. fiat alter
acris hic acer. fortis vel amara
sit quilibet

colorat. Tabes pestifera
que primo sibi se inde tol
lit ceteros. putrulenta
lues que luce cordis ex
tincta insuper vultu hu
mani beluina fedat
effigie. Sic ubi nature
decus nitet infectius ibi
tetrior iracundie macula
paret et patet. Ab altio
persona pacia impeditur
tum vita prelati vel ex se
vel ex alterius comparatione
occasione calumpnie et
querele locum capiens auc
toritatem perdit et famam
que custodita multa custo
dit neglecta despectui e
t ruine. Non est despici
endus rumor optimus
persona fame celebris
rem nimie utilitatis
promeruit. Ex se vero
quisque perdit auctoritate
cum vita eius notanda
reperitur et turpis. Porro
quod digna risu quam visu
Ex comparatione cum vita ac
quentis submissior est
vita sustinetis arguitor
Et si non submissior vita
quam non superior. Exclusis
causis insanit qui corripat

et movet. qui arguit.
Ac veluti cum lateribus
et fundo pendentis eeni
copiosius flamme vorax
congeritur ignis singul
tat primitus fluitans
unda vago conatu va
sis ambitu circumcirca
Deinde post albescentes
spumas cautos fluctibu
s dat crepitus et bul
lientes ac letiores evomit
latices tremulisque fla
mmis illapsa fervescens
ebibit ignes. Sic litigi
osus mordaci prius do
lore saucius exerceri tor
quetur. Deinde multo
propius de dolore furit et
ruit in vultu alterius
vultu impudicus et ore

Ex quibus occasionibus prin
cipaliter oriatur.

Oritur etiam pacia
in re difficili vel
controversia tum a considera
tione prime originis et
tum a dignitate auctoris
et consideratione prime
originis. tum sepe et
multum adhibita ratione
rem ipsam a primis mu
tentes principes recusse

f

cognoscimus. aut pter re
aliquam/ nobis rem in
ferri sed iudicio legibus
qz diuine sanctionis cor
re et fuide ea que ta
si uidentur ferri et fieri
sed communaliter magna
esse opa domini exquisi
ta in omes uoluntates
eius/ Est ob id si triste
quid accidit/ nos reus
si non abutimur merce
mentis. accedit. sed cedit/
qm inde offense lucr
reatus/ qm inde non
bone consuetudinis ab
aditur usus/ qm inde
aliqua cautela succes
sit/ qm inde probande
uel remunerande uir
tutis instrat occasio/
Unde apostolus. Tribula
cio paciencia operatur/
Quod nequaquam recor
ii diceret qui pt iudicare
ni fallor. esse dictu pt
originem/ sed pt occa
sionem/ Occasio enim
paciencie tribulacio est
qm pacia n in disposi
in tribulacione sed de
tribulacione non est
qui et nomen ipsum pacia
a paciendo dicitur/ sed pati
dicitur non hiis qui tenetur
spontaneus in delicius
sed hiis qui in corpore impel
litur nolens/ Nisi uere
rer obici michi. Unde te
ipso testimonium phibes
testimonium tuum non est
uerum/ dicerem expto didi
dice/ tribulacionem quantum
esse est. impacienciam
potius qz opacionem paciar/
Obicitur sane michi quod
obiectum est ueritati/ dummodo
consenciam ergo ueritati/ Sm
qui in quid credit. sed in
tempore. t. r./ Abhominta
bile michil omnibus et
uenerabili psona sancti
tatis paciencie necessa
rius/ tu considerata iniu
ria nobis inferente
impetus animi cohibet
estuantis/ Semper ad
hoc ipsum. sanctorum sed ipsius
domini labores. opa. uir
tutes. Et si celestes re
gule sed magisteria di
sapiencie feliciores. nob
multiplicit offeruntur
Dic igitur pacim pigrat
inferentis/ et exempla

Beatorum partim a sum-
mis et iustissimis veri
principiis a quibus effert
quidquid infert. patiens
oritur. **Duplicem esse
fructum cur patientia
adhibeatur.**

Habetur porro vel ad-
hibetur patientie
virtus pro duplici fructu
pacis vite et felicitatis vi-
te. Quod ait vite dico
et vite. vite dico que nunc
est et future. De pace huius
vite legitur et dicitur. In pa-
tientia vestra possidebitis
animas vestras. Fidelis ser-
mo. Impatiens enim et ira-
cundus non est sui compos
preceps impetus ire ta-
lentis in vitis enim trans-
vertat alienum. Magis fu-
ror turbidus eo quod ipse
furore abutatur. Furor
trementes oculos aures
cogit in sanguineme. Furor
faciem colore pallidit
peregrino. Furor volubilem
linguam torquet in iras.
Nichil horum dum sit geri-
tur ratione geritur. De
felicitate vite future legitur
et dicitur si compatimur
et conregnabimus. Per
tolerantiam enim oneris
venitur ad culmen hono-
ris. per amarum ad dulce
transitur. per calicem demissi
pertingitur ad maiestatem.
Unde Beati mites quoniam
ipsi hereditate possidebunt
terram. Mitis enim gau-
det et regno. iracundus
autem disterpitur et perit.
Hoc igitur duplici fructu
habenda et adhibenda est
patientia. quia vitam sedat
et dat. Hec omnia propter
quod dictum est. caritas
patiens est. **Compas-
sionem et dilectionem
utramque ex duplici cau-
sa procedere.**

Quia vero benigna
est in eo quod condolet
supplicantis affectu et
sedulo beneficiendo sub-
venit. adicere debemus
et dicere. Unde secunda com-
passio dilectioque procedat.
Compassionem habemus
propter culpam et propter
afflictionem. Culpam
accipimus casum virtutis
motu carnis. fideique pe-
riculum. Afflictionem
vero cordis mestitiam

lesionem corporis / necessi-
tates et dampna rerum /
Et his adhibere sc. prohibis
compassionem debe-
mus / Diligendus autem
est homo propter id quod
in eo nichil melius est
et propter id unde ipse
melior est / Nichil me-
lius in ipso racione / nec
est aliunde melior quam re-
ligione / Racio pertinet ad
naturam / religio ad graciam
Et propter hoc quod nature est
equaliter diligendum est
quia natura equaliter inest
Quod gracie dissimiliter
quia non inest conformiter
Divisiones enim operacionum
sc. divisiones ministracionum
et divisiones gra-
ciarum sunt. eadem autem
natura. sc. condicio filiis
universorum / Operacio
refertur ad operandi po-
tenciam / ministracio ad
disposicionem / gracia ad san-
ctificacionem / Quam vero non
habet graciam. propter quam
natura amatur. ama-
dus est tamen in natura
ut habeat eam natura. unde
habeat

super naturam amatur
Sed enim eciam natura illa
que sine gracia est vere di-
ligitur / sine gracia non dili-
gitur / quia natura suscepti-
bilis est gracie. cum quibus
per vas facti / ab his qui
iam vasa facti sunt diligi-

Decima significacio et cur bonitati dualitas assignetur :

Scriptura dicit. Cu-
stodi legem atque con-
silium et erit vita anime
tue. sc. gracia faucibus tu-
is / In his bonitas duobus
versatur bonitas. lege et
consilio. et hec duo sunt
bonitas / et bonitas duo
hec / Lex est bonitas secun-
dum naturam / consilium
bonitas secundum institu-
cionem / Et ut singulis
sua demus exempla. Bo-
nitas secundum naturam est
esse fidelem / bonitas se-
cundum consilium est ce-
libem / Et ut singula suis
differencijs sepemus / Bon-
itas secundum naturam in cul-
tum separatur et fructum
Nunc bonitas separatur

in cultum · pietas appellat
quia pietas est diuini cul
tus religiosa deuotio ·
Tercie bonitas transit in
fructum · beniuolencia dicitur
que impendit auxilium sub
ueniente in tempore oportuno
est beniuolenciam habere
et adhibere · est et ubere fruc
tus afferre · Et ob id bo
nitas que in cultu diuiditur
et fructu · dicatur secundum naturam
que tollit deum et regem pro
ximum nature uidetur mo
nitus officiumque · Quicquid
in anima diuine similitudinis
honorificentissima ges
tamus per imaginem · quodque
ipsi gerimus et regimus
corpus · a deo recepimus ·
et ideo quod secundum deum et
a deo habemus · totum et
ex toto reddere debemus ·
Secundum corpus quoque et animam
omnes communis nature sumus
et quia omne animal diligit
naturam sibi · propter secun
dum naturam est · et omnibus ce
teris · et singuli singulis
assistimus · Bonitas
secundum institucionem · parti
est in consuetudine ui
te ciuis · parti in disciplina

na priuate conuersationis
habet enim multitudo secu
laris · instituciones et
pacta legum · quibus se
inuicem consociantur
habent et hii quos hiis
locus et uita · separat a
mundo · meliores et sin
gulares conceptaciones que
uitam componunt electis
sima · et mores instru
unt melius meliores

Quid sit iusticia et quid
consilium breuiter diffinitur

Est enim iusticie equi
tatis regula · mo
res et officia uite · na
turali et instituta lege
distribuens · Consiliu
m agendi uel non agen
di · cum fructu meritorie
comoditatis · racio propo
sita ad eleccionem · Et ideo
competenter in supposito
exemplo · bonitatem in
naturalem diximus · legem
quasi ligantem et stri
ngentem · quemque sine sa
lutis nequit preterire peri
culo · Lex enim aliquando
dicitur · Bonitatem uero
secundum institucionem diui
nimus consilium que dicat

et non cogit ad melius. Ad cuſtodiendam enim legem. precepta / diuina cedit auctoritas / que nec tranſgreſſione nec diſpenſatione fas ſit violari / aut preteriri aliqua ratione quam / Ad cuſtodiendum conſilium. inuitat pro utilitatis intuitu et religionis honore. ſuos quoque mortalis induſtria monitus quos licet utiles. licet non ſit ſepe. et licet ſuſceptos licet diſpenſatione temporis / et cauſe linquere / et non eſt delinquere / Atteſtatione igitur huius exempli. quo bonitas diuiditur in legem et conſilium / audimus et dicimus binarium bonitatis eſſe ſignificatiuum.

Undecima ſignificatio aut dualitas accipiatur pro affectione.

Affectio ſcilicet ſancta duplicem in ſcripturis hic reperitur eſſe m unum qui ſubmittit. timor aliud qui dirigit / spes unde dicitur Beneplacitum eſt domino ſuper timentes eum. et in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius. Secundum autem eſt ſimile huic / Ecce oculi domini ſuper metuentes eum et cetera. Tertium ambobus equipollet. Miſericordiam et iudicium / cantabo tibi domine Creaturam cuius coloratur ymagine. miſericordia et veritas non te deſerat. circumda eas gutturi tuo. et ſcribe ea in ~~canta~~tabulis cordis tui. De quibus dicendemus quid ſint et quid efficiant / quas ſpecies habeant / unde oriantur / in quo differant.

Diffinicio timoris et ſpei. et quid utraque efficiant

Timor eſt ſollicitudo cordis anxietas / contrarium ſibi fugiens ſupplicium. Spes eſt in diligentie vite beatitudinis obtinende. anima viſitatione gratie / concepta fiducia. Timor enim et ſpes deſtitutus ſit. quia ventura tantum timemus et ventura tantum ſperamus Timemus autem tantum mala

et bona tamen speramus. Sed
ruptamen sociando mu-
tuo sibi sunt. ne spes so-
la sit. mollificet intencionis
propositumque remittat, et
timor si per se sit turbet in-
tencionis propositumque deiciat
effusionem enim securitatis
ab spe procedentem, veru-
ens timoris severitas in
merorem, supplicii commina-
cione, convertit, sed cona(n)de-
tem ac titubantem perseveran-
ciam habundancia promissionum
spem, spes erigit et solat-
ur. Et impletur quod legitur
In die malorum ne inmemor
sis bonorum, et in die bo-
norum, ne inmemor sis ma-
lorum. Igitur timor ne
relaxaremur, spes facit
ne conturbemur, et ideo
in spe misericordiam, in timore iu-
dicium cantamus et verita-
tem. Convenienter misericordiam
spei. veritatem timori as-
signavit et iudicium. quia spes
ex misericordie respectu nascitur
et timor ex severitate sentencie
iudicii. Severitatis est ar-
guere et iudicare, misericordie.
misereri semper et parcere.
Ob id timor paciet veri-

tatem. quia veritas est iudicium
et spes arridet misericordie. quia
misericordie congruit indulgencie
beneplacitum. Unde psal-
lit sanctus in die sabba-
ti Ad annunciandum mane
misericordiam tuam, et veritatem
tuam per noctem, Quia per ma-
ne, veritas per noctem annunci-
atur, spe leticia, timore
dolorem inducente, Quod
enim per mane iocunditas.
per noctem dolor significatur,
illius significat versus
sententia. Ad vesperum demora-
bitur fletus, et ad matu-
tinum leticia, Unde iterum sup-
posito exemplo iubemur
misericordiam circumdare gutturi
veritatem describere in ta-
bulis cordis. id est in spe et
timore. desideria munire
erudire cogitaciones, ut
ex desideriis in volenta-
te sanctitatem, ex cogita-
cionibus in racione pos-
simus habere cognicionem, Gut-
tur enim voluntatis est
significativum, quia ut gutt-
ur sapores suscipit et diiudi-
cat sapores, sic solius
voluntatis est oblectari
in desideriis, et illa que

illam paſſc̄ querit et foue
re carpe et ſuſcipere. Sta
bile cordis cogitationes
ſunt. in quibus deſcribit
quicquid concipitur. **Duas ſpecies eſſe timoris.**

B. Iſpartitus eſt timor
bonus quo timem̄
deſeri in pctō / alius quo
vteremur pctm̄ iudicio /
ſz in uno ē ſupplicium et cā
ſupplicij. in altero ſolum
ſupplicium. Vtrumq̄ʒ tionis
ſpem̄ vſus ille complectit̄
Ne auertas faciem tuā a
me. ne declines in ira
a ſeruo tuo. et Alle. Conuerte
nos deus ſalutaris noſt
er. Prime partes horum
verſuū ſupplicat. ne ſub
trahat̄ gr̄a et cadamus
in pctm̄. ſequentes ut ceſſ
et ira. ne irrogetur ſuppli
cium. **Quod duplici ex cauſa procedat prima timoris ſpecies.**

O. Ritur aut̄ primus
timor ex conſcientia
infirmitatis / et ex teſtio
nio puaricationis / ex co
ſcientia infirmitatis.
dum / vires / opa / intētoẽ
et ppoſitum / deprimitur
infirma ad omē opus
boni / pſallentes et con
fitentes / niſi qr̄ dominus
adiuuit me. paulominꝰ
habitaſſʒ in inferno aīa
mea. Et aliud. Non ſu
mus ſufficientes cogitarē
aliquid a nobis quaſi ex
nobis. ſʒ ſufficientia nr̄a
ex deo eſt / Ex teſtimonio
puaricationis / qr̄ iniquitas
nr̄a teſtimonium phibet
nos impie. nos iniuſte
nos ingrate contra deum
egiſſe / et ideo nichil pro
meritos apud eum. ppt̄
qd̄ a pctī ſeruitute libe
randi ſimꝰ ꝑ eum / Recte
igitur diximus primum
timorem ex conſcientia infir
mitatis. et ex teſtimonio
puaricationis oriendum /
qr̄ ob id timemus relinqui
aut cadere in pctm̄ / qr̄ ſentimꝰ
virtutem deeſſe nobis. vn
de liberemur / et initium no
ad eſſe. unde ab alio ad
iuuemur. **Quod duplici etiam cauſa procedat ſecunda timoris**

I. S porro timor **ſpecies.**
quo pctm̄ uereremur. orit̄
ex equitate conſilij. et ex

potestate iudicij. Ex equi
tate consilij quod dudum
est diffinitu. quia qui bona
egerunt ibunt in uitam eter
nam. qui uero mala in ig
nem eternum. Ex potesta
te iudicij / quia nequit occasi
one contraria infirmari dis
positio iudicantis / omnia
quecumque uoluit faciens
in celo et in terra. in mari et
in omnibus abyssis / Secun
dus igitur timor ideo nas
citur ex equitate consilij
et ex potestate iudicij / quia inde
penitus uerremur / quod secundum
iustitiae decretum / quod et
lege fori deus in nobis imple
uit / et potestatem iudicis non
nescimus. que nequit ulla
potentia impediri / Duas
esse species spei

Similiter spes bip
tita est. una recon
ciliationis. altera expec
tationis. Reconciliatio
ad gratiam indulgentie / ex
pectatio ad futuram eterne
retributionis / unde est
illud / Gaudete in domino
semper / iterum dico gaudete /
Et ysaias. consolamini
consolamini populus meus dicit

deus uester. Gaudete et co
solamini pro reconciliatione
iterum dico gaudete et con
solamini pro expectatione
Gaudete et consolamini quia
reconciliati estis / gaudete
iterum et consolamini quia
nomina uestra scripta sunt in
celis / Ex duplici causa
procedere prima spem

Nascitur quod spei
prima spei species
ex respectu diuine longa
nimitatis et benignitatis
ex pacientia / Ex respectu
longanimitatis plenius
indulgentie spes / Sic ere
dimus quia paulus et susa
pere conuersos / quos diu
sustinuit aduersos / Nec
repellet supplicantes / quos
uocabat resistentes / et
si sustinuit in multa pa
tientia uasa ire. apta
ire ad interitum. ample
xabitur penitentes et pe
tentes consilium / Hec enim
habemus in promissione
Conuertimini ad me et
ego conuertar ad uos / Et
inquit peccator quacumque hora
ingemuerit saluus erit
Ex fide benignitatis pleniter

nascitur indulgentie spes
si consideramus que mune
ra nobis largitus est ma
lis / scientiam / ingenium / vali
tudinem corporis / sensus in
tegritatem / copiam rerum /
honores fastigium / propinquos
amicos et notos / et reliquas
preterientis vite solacia /
Denique quod est super omnia
cum adhuc inimici essemus
reconciliavit sibi per proprie
sanguinem / etiam se in mira
redemptione invicta / et
dedit se non solum pro
nobis / sed eciam nobis / et
non modo se dedit / verum
eciam omnia dedit / cui se
dedit / Sperantes igitur promi
ttimus ex longanimitate
et benignitate spem nobis
indulgentie provenire / quia
hinc plane cognoscimus
ad iusticiam / hinc etiam
ad spem / quod in multis et
magnis peccatissime ob
vios sibi nos tulit / et
quod plura et maiora ingra
tis et rebellibus contulit

Ad duplicia causa similiter
procedere secundam

Speciem spei

Alia species spes oritur
ex conscientia pure
te conversationis / et bo
de divine miserationis Ex
conscientia conversationis quia si
opera nostra bona sunt fidu
ciam habemus quod labor
noster non erit inanis / fi
duciam habemus nos in
domum domini letantes ibi
mus / fiduciam habemus
quod seminantes in lacrimis
in gaudio metent / credimus
denique quia omnis qui vivit
et credit i. qui vivide cre
dit hoc est qui operatur
et credit / fides enim sine
operibus mortua est / non
morietur in eternum / De fide
simili modo miserationis
divine salvationis nascitur
spes / quia infirmitatis nostre
silentibus meritis / divine
pietatis habundancia
loquitur atque succurrit et super
effluit gratia ubi eciam
iusticia / et fiat sicut di
cit scriptura propter semetipsum /
quod pusillus cepit im
plere multa ... / unde

est illud Et salvavit eos
propter nomen suum ut no-
tam faceret potentiam suam
non autem merita vel
iustitiam. | In quo sit po-
tior spes timore. Et in
quo timor prior illa.

x. Est respondendum quod
spes potior est timo-
re tam secundum operationem
quam secundum materiam. Duplex
enim spes habet effectum secundum utrum-
que ſlaucem quia spes non
confundit. Primus effectus
et operatio eius est. Cor
desiderio exhilarat iocundita-
tis, et felicitatis letitia repro-
missionis cum attra sub-
tollens. fiducie et ardore
in superiora suspendit. Hic
affectus erat qui dicebat
Cor meum et caro mea ex-
ultaverunt in deum vivum
et concupiscit et deficit anima
mea in atria domini. et le-
tatus sum in hiis que dic-
ta sunt michi in domum
domini ibimus. Alter effectus
et altera operatio spei est.
Unde animamur ad pre-
cepta iustitie, ad hones-
tatis impellimur disciplinam,
ad subeundum denique

vias duras et asperas prepa-
ramus et properamus speran-
tes quia unusquisque se-
cundum suum laborem re-
cipiet. Et si compatimur
et conregnabimus. Et si
commorimur et convivemus.
Hic agit qui dixit Inclina-
vi cor meum ad faciendas
iustificationes tuas in eternum
propter retributionem. Materiam
spei id dicimus unde ipsa
est. Et quia de invisibilibus
bonis est, quod enim non vi-
demus speramus. Bonum
invisibile materia eius est.
Ergo effectus spei versatur
in eo quod agit ipsa. Materia
consideratur non in eo quod
agit sed in eo unde habet
ipsa. Et utrumque bonum est
et quod facit ipsa et quod
ducit ipsa. Differentia
timoris et spei secundum
effectus.

y. Primus
timoris effectus est
qui contristat cor et costas
torquet et devorat somnum
pro eo quod rei maiestatis
tam conditum et interdictum
maligna et turpia ausu
horrende temeritatis op-

plecimus. stipendia pcti
mortem. gehennam. et ūme
ro etiam iudicio subitū/
Secundus timoris effectus
est/ qui mala suadet. ul
que iam ad actu illecti de
lapsi sumus/ uel que statim d
multiforme antiqui sedut
toris astutiaz mēt nobis ui
olenter toleramus/ Naz
timoris. supplicium diffini
uimus/ qd inde ē/ Ergo
si primum timoris effectu
primo spei. et secund secundo
comparemus. cernemus ut
qz qz timoris effectus prim
turbat/ alt mala sedud/
spei primus iocundat/ alis
bonis pficiendis insistit/
Patet inter aut qz potius
est iocundari et bene opari
qz turbari et a malo cessare/
et ideo potior est spes tiore
secund mās/ qz bona spei
materia/ sunt timoris ma
la/ Etiam qz prius est
declinare a malo qz facere
bonū/ et lugere qz consola
ri/ ideo spes que comat
dignitate/ uincat antiq
tate/ Scriptum est enim. pri
cipiu sapie timor dni

Et quia bona prius qz ma
la fuerunt. ideo timor nō
ē prior spe. scdm materiaz

Diffinitio affectionis et diffinitionis expositio

Modo ne timorem
et spem affectiones
preter rationem appellasse
uideamur/ ratio uidetur
exigere. ut uideamus quid
affectio sit. et si ueritas
diffinitionis/ cū diffinito
concordet/ Affectio ē rerū
euentus a qualitate in
qualitatem. sensibili pas
sione subiectam/ sibi nās
mutatis. Sensibili pas
sione dixi qz albedo mu
tat corpus a qualitate
in qualitatem/ et iuuentus
similiter/ et senium similit/
sz nullum horum passione
sensibili/ qz nec color sen
titur nec etas/ Afficiunt
quidem corpus non aut
tangunt/ Sola enim illa a
quibus tangimur sentimus/
et sentire dicimur/ Scriptum
non omnia a quibus tan
gimur queqz sentimus
affectiones dicuntur/ sz
affectiones dicimus a quibz
aliqz tangimur et mutamur/

Tangitur enim corpus mor-
bo et sentitur a corpore mor-
bus / et mutatur corporis per illum
a qualitate utique priore in
aliam / Ictu itaque et pas-
sione tangitur corpus et
sentit corpus passiones
et ictus / sed quia non mutatur
ab illis non sunt affectiones
illius / Ideo in tali diffi-
nitione posuimus immu-
tans / Sed neque rem omnem
per quam interius immutamur
affectionem nuncupamus / non
sensibili quippe per illam passi-
one mutemur / Immutatur
animus per sapientiam / sed quia sensi-
bili per illam passione non
mutatur / ideo illa nequaquam
affectio nominatur / Sensibi-
lem enim passionem appel-
lo / quia quodam experientie
sensu et tactu probationis /
notam habemus / et que
sua vi suaviter vel immiti
protinus cum evenerit et
per diu steterit, quantum movetur
magis in quantum venit / Tali
sensibili passione quia
timor ac spes animum tan-
gunt / cum contingunt vere
eas diximus affectiones

De quibus si quid amplius
vel altius dicendum fuerit
in tractatu quaternario lo-
quemur ubi de iiii^or affec-
tionibus loquemur / Sunt
et scriptura invenimus in
spirituali (?) in significationem
affectionis sancte dico hoc
assidua iteratione coniungit
sufficiat binarium osten-
disse affectionis sancte
de significatione / Sub
quarta distinctione con-
tinetur duodecima sig-
nificatio cum capitulis istis

Duodecima significatio
[illegible] compunctionis qualitas
assignatur. capitulum i.
De duabus speciebus compunc-
tionis et effectibus et ex-
emplis singularum. ii.
Item de aliis earundem specierum
exemplis. ubi qualitas com-
punctionis innuitur. iii.
In quo dividitur prima species
compunctionis inicitur. Et
de exemplis eorum. iiii.
Item aliud eiusdem divisi-
onis exemplum. cum ex-
positione sua. v.
Subdivisio speciei eiusdem
in alias cum suis exemplis. vi.

De duabus speciebus secunde speciei compunctionis et de subdivisionibus prime speciei. vii

De subdivisionibus secunde speciei et exemplis. viii

De nominibus duarum specierum gratiarum actionis. ix

De nominibus duarum specierum expectationis. x

Dissimilior earundem specierum descriptio cum originibus singularum. xi

De quibus duobus oritur contemptibilitas appetito per discessionem. xii

De quibus appetiti per destitutionem. xiii

De quibus tribus admirato oritur a petito proveniens. xiiii

De quibus a presenti per subtractionem. xv

De quibus a futuro separatis. xvi

Commixtim has duas species pro aliis que non solum a nobis assumendas. xvii

Unde sit origo lacrimarum que separatas illarum et que proportio spiritualis ad eas. xviii

De decem separatibus lacrimarum. xix

Proportio prime separatis ad efficaciam spiritualem. xx

Proportio secunde separatis ad suam efficaciam. xxi

Proportio tertie ad suam. xxii

Proportio quarte ad suam. xxiii

Proportio quinte ad suam. xxiiii

Proportio sexte ad suam. xxv

Proportio septime ad suam. xxvi

Proportio octave ad suam. xxvii

Proportio none ad suam. xxviii

Proportio decime ad suam. xxix

De duplici impedimento compunctionis et de duabus speciebus primi impedimenti. xxx

Item de aliis causis impedimenti speciebus. xxxi

De duabus secundi impedimenti qualitatibus. xxxii

Unde compunctio oritur per remotionem. xxxiii

Duodecima significatio cur compunctioni dualitas assignetur.

Videndum autem cur binarius compunctioni competitur. Videndum est quid sit compunctio, que species eius, et que illius origo, qui effectus secundum naturam, unde impeditur, unde causa oritur

per remotum / Compunctio est gemebundi cordis commotio salutaris. sese per lacrimarum erupcionem testificans / Videamus que sint hec sermones. et quibus descripcionis sensus istius / Est gemitus cordis / sine commotione salutari / est et commotio salutaris. sine gemitu cordis / Cum lesi et iniuriati gemimus / salutariter non mouemur / quia zelo amaritudinis quo impetitus / nec ad sue utilitatis commodum / nec ad alterius mouetur exemplum. / Ira enim viri iusticiam non operatur. Item ad sapienciam. ad fidem et ad multa alia bona cum mouemur salutariter quidem. sed frequenter sine omni gemitu mouemur / Est quamquam gemitus cordis / et commotio salutaris. preter compunctionem queant esse / compunctio tamen sine illis nequit haberi / propter hoc utrumque posuimus / quia utrumque compunctioni apponendum esse cognoscimus / In gemitu enim cordis pondus passionis

est / in commotione / emulacio virtutis / Nam qui gemit patitur. qui commouetur ad aliquid agendum viriliter accingitur / Et quia sine passione et emulacione non est compunctio / ideo non est quod sine gemitu cordis et commotione salutari / Et tunc duo que sepe et multum animum inoluunt / madentes oculos et cadentes ab oculis lacrimarum guttas pectora conuoluunt / ideo supposuimus lacrimarum erupcione / Tunc quia indices potius quam effectus compunctionis sunt / ob id intulimus testificans. potius quam efficacis / Sed ut singula iam sub uno statuamus aspectum / in gemitu passio et conuersionis inicium / in commocione emulacio et fortitudinis instrumentum / in lacrimarum erupcione operacio / in testificacione significacionis intelligitur

De duabus speciebus compunctionis et effectibus et exemplis singularum

Species compunctionis
due sunt. indignacio
et gratulacio. Indignacio
est contritio cordis mesticia
felicitatis / gratulacio devote
mentis exultacio spiritualis /
Indignacio torquet / gratula
cio mulcet / indignacionem
comitatur amaritudo. con
solacio gratulacionem / per
indignacionem lavacione hic sol
vitur anima fidelis in par
tum / per gratulacionem de pro
lis optate nativitate le
tatur / Mulier enim parit
tristiciam habet. cum autem peperit
iam non meminit pressu
re / quia natus est homo in
mundo / per indignacionem
diluitur culpa. placatur
offensus / per gratulacionem
recessit gratia. amor fede
ratur occultus. Exem
plum indignacionis in
titulo pro octava reperimus
Lavabo per singulas noctes
lectum meum / lacrimis
meis stratum meum riga
bo. Mox enim actus / noctem
peccati significat / quia ut illa
nube tante caliginis ra
diantes libere lucis animas
removet. sic peccatum tene

bras tetras ignorancie pec
cantibus offundens. sola
cium lucis / veritatem et iu
sticiam / tollit iniquitas / un
de nescierunt neque intelle
xerunt in tenebris am
bulabant / Et intus de
eisdem. Cecati sunt duces
eorum / Lectus autem qui la
crimis abluitur consciencia
est / que compunctione
mundatur / Lectus quibus
est infirmus / quibus bene
habentibus / sic consciencia
torquet et vexat iniquos /
letificat porro bonos sibi con
scios de se / Exemplum
gratulacionis illud huius
et ibi Tibi dixit cor me
um. exquisivit te facies
mea. faciem tuam domine
requiram / Et illud. Si
tivit anima mea ad deum
fontem vivum / quando veniam et
apparebo ante faciem domini /

Item de aliis circa hoc spe
ciebus exemplis ubi
qualitas compunctionis
innuitur /

Hec eciusque compunctionis
species describit re
verendus sub titulacione

ſacie que uitatur in iuſticia
Deduc quaſi torrentem la
crimas per diem et noctem
et non des requiem tibi /
neque taceat pupilla ocu-
li tui / In quo verſu iiii^or
ſpecialiter annotantur ſpe
cies compunctionis due / mo-
dus / finis et utilitas / lacrime
enim per diem gratulacionis ſunt /
lacrime per noctem indigna
cionis / Indignacio quippe
merorem adducat. et alia
ſignificat nos gratulacio
gaudium et utrumque exprimit
dies. / Modus per ſimilitu
dinem torrentis deſcribitur / . e.
in quo habundancia paritur
et uelocitas innuitur / Non
enim in lacrimis paucis mo
dicisque guttis. compunctio
debet emitti. aut ſero et pig-
tanter effundi / ſed uberri
me et uelociter inſtar tor
rentis qui aquis habun
dat / celeriterque curſu precipites
meatus euoluit / finis autem
exprimitur per non des requi
em tibi. per quod continuacio
aſſiduitasque dinoſcitur.
ac ſi hoc hiis uerbis diceretur
aſſidue ſemper inceſſanter

ſine ceſſacione. Deduc quaſi torrentem
lacrimas per diem et noctem
Non des requiem tibi / ne
fatigeris / ne uaces / ſine in
termiſſione adhibe curas /
operam impende / Fructus
lacrimarum innuitur per neque
taceat pupilla oculi tui /
Videte quid uetuit. uetuit
enim tacere pupillam. que
nec linguam habet nec labia /
Tamen dum tacere prohibetur /
loquelam perhibetur habere.
Audi loquele teſtes et duos
et clamoris ſcrutator eſt
ueteris / et lingue illius au
ditor / Magna igitur utilitas
eſt lacrimarum. que dum
incedunt genas tacite ſul
cant perque maxillas
et ora excrrantur labuntur
pondera uocis / uiceſque cla
moris / iudicem an piu-
piu an iudice / uices cla
moris. pondera uocis. hinc /
Unde est illud Exaudiuit
dominus uocem fletus mei
Nec modo ad dominum ſuas
fundunt fabulaciones.
Verum eciam et eſtas ſe
faciunt precipuas et preci
ſimas / Unde. fuerunt

michi lacrime mee panes
die ac nocte. Et alias. Po
tasti nos vino compuncti
onis. Et iterum alibi. Ciba
bis nos pane lacrimarum
et potum dabis nobis in la
crimis in mensura. Itaque
compunctio intercedit et re
ficit, supplicat et saciat, po
sat et pausat, petit et alit,
vox cibus, sermo vita.

In que dividatur prima species compunctionis invenitur et de exemplis eorum.

f. Oportet quod
species indignacionis
[illegible]. Indignacio
duplicem fremitum emit
tit. Unum prolixum quod dolo
rem parit, alium prolixum
quod timorem incutit. Id
quod parit dolorem in ea
dividitur que amissa sunt,
et in ea que commissa sunt.
In hiis que amissa sunt
plangitur iactura, in hiis
que commissa sunt contumeli
a defletur. Defletur dap
num in illis, in istis oppro
brium. Plangens iacturam
et dapnum inestimabile
dominum ac bonum incorporale

perdidisse ymaginem dei et
deum. Cum autem locus glorie
qui perditus est, cum suavi
tas theatrice que sublata
est plangitur, iactura
ploratur et dampnum. Ecce
gione cum mortalis ple
niter penarum locus pre
sentis exilii, cum polluta
qua sumus polluti per
plangitur amicicie, con
tumelia obprobrium quod
defletur, utrumque malum
iacturam scilicet et contumeliam
uno versu describit et pla
git iheremias. Qui vesce
bantur inquit voluptuose
interierunt in viis, qui nu
triebantur in croceis, am
plexati sunt stercora. Quasi
dicat multiplices amfractus
et longos labores ponentes
vite, stercora omnem gloriam
mundi et pompe immundicias
ac sordes lucrorum fetentes.
Unde de quibusdam. Effi
cietur sagiolis eorum sicut
fimus. et corpora eorum sicut
stercora. Et iterum. Compu
truerunt iumenta in stercore
suo. Iumenta enim dicit
non secundum naturam.

sed secundum comparacionem
Unde homo cum in hono
re esset non intellexit
comparatus est iumentis in
si. et s. f. est illis / Et itero
nolite fieri sicut equus
et mulus in quibus non est
intellectus / Porro pecuesci vo
luptuose habundancia to
cius delectacionis. prurienti
in carnis gula. totus hono
ri sitenae subaudit / Secernes
igitur et discernes intelli
genciam vexsies hic posi
ta et opposita sit / dico ad
iacturam pertinere perdidisse
vesa voluptuose / et iniuri
in carnis / dico ad contume
liam pertinere / intrare in lupos
et scorta amplexari / Sed
si has indignacionis species
suis cupimus nominare voca
bulis / illam quidem que pla
ngit naturam / Vocemus de
iectionem / que vero flet
contumeliam nominabimus
confusionem / Sed quod non
absurde / Ideo enim quod
gloriam perdidimus et hono
rem / deiecti videmur et
flemus / at ideo quod mu
tabilitati curvamur et
corpus / confusione obpro
briumque portamus / Unde

Apostolus. Quem fructum
habuistis in hiis in quibus
nunc erubescatis / Item
aliud eiusdem divisionis
exemplum cum exposicione /
Has de quibus // sua
disputo species iere
mias in threnis trina
divisione partitur / Et
recordata est ierusalem dierum
afflictionis sue / et prevari
cacionis omnium desiderabi
lium suorum que habuerat
a diebus antiquis / Afflic
cionem dicit multiplices
angustias interiores et
exteriores / corporales et spiri
tuales / prevaricacionem trans
gressionem obediencie / de
siderabilia / virtutes et bo
na vite beate / Confusi
onem igitur qua nos pro
pena possumus et culpa /
Ieremias in afflictione
quantum ad ~~cu~~ culpam sub
dividens. tres species
posuit. Deiectionem scilicet que
plangit iacturam / con
fusionem que culpam /
afflictionem que penam / quia
duo id est culpa et pena
ad solam nos // re~~con~~tulimus

// penam et in transgressione quantum
ad culpam etc.

contumeliam. Subdi-
visio speciei eiusdem in
alias cum suis exemplis.
Indignatio que oritur ex
timore in argutionem dividitur
et correptionem. Plangit in-
dignatio ex arguitionem cum
purgatorii vere media
fori cuius flama lavat
culpas et supplicia peccatorum
temporis fine terminat. Plan-
git correptionem cum horret
lucifugas sedes ubi nullus
ordo, sed sempiternus horror
inhabitat, cum igne et ver-
mem estuantis gehenne
infat, cum stridores denti-
um miniumque pavet al-
gores, cum denique formi-
det piceos ardores com-
bustiones eterne que pa-
rate sunt dyabolo et angelis
eius. De utroque igne loqui-
tur. Domine inquiens
ne in furore tuo arguas
me neque in ira tua cor-
ripias me. Furoris no-
mine penas purgatori-
as, per iram dampnatori-
as expressit. Et decenter.
Furor est enim ira brevis
et que non tam ex malitie

proposito quam ex subito con-
tingit eventu. Sic ignis ille
fuerit ad tempus, sed non in
eternum. Ira est motus
vehemens ex proposito et per-
severans. Sic ignis alius
non extinguebitur et ver-
mis non morietur. Ob[illegible]-
candum fervori argutionem vel
correptionem adiunxit, quoniam qui
arguitur ut emendetur ar-
guitur, qui vero corripitur
sententia iudicis puniendus
dampnandus quod subiciatur.
Sicut vero ratione planum
fecimus et auctoritate in-
dignatio que nascitur ex
dolore in deiectionem dividitur
et confusionem, cum vero
timor prestat originem di-
viditur in argutionem et cor-
reptionem. Sed ne impro-
betur quod labores vite pre-
sentis possumus intelligere ea
que commissa sunt id est tam — id est tam dignum confusionis plangere ea que commissa sunt id est tam etc.
angustias quam oppressiones, sci-
endum est quod ipsi nos no-
bis ipsis labores fecimus
cum peccavimus sicut scriptura
dicit. Deus mortem penam de
morte non fecit. Sed impii
manibus et verbis accersi-

eruunt illam / De duabus speciebus scilicet de compunctionis, et de subdivisionibus prime speciei :

i. Gratulacio quoque in gratiarum actione dividitur et expectationem H

H gratiarum actio est de iam datis, expectatio de dandis.

Inter immensa munera que bonitas divina gratis dedit, magis duo precipue contulit libertatem et pietatem / per unam redimens captivos / per alteram honorificans amicos / Neutrum sine altero parum habet aut gratiam / Gloriam aut habet et pacem et nulli servire / et inclitum posse / utrumque largitus est / qui nos et a servitute peccati redimere et inimicis placuit gratie redimere muneribus / Libertas est quod eruit nos de potestate tenebrarum / pietas que transtulit in regnum claritatis dilectionis sue / De gratiarum actione prolixius ex muneribus apostolus Petrus ut virtutes inquit annuncietis eius qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum / In tenebris miseri et positi in luce gratia intelligitur impium quod habet quod operatur deus in singulis. tactu et actu inspirationis occulte. Sed modus quo universaliter hec omnia fecit supra modum est admirandus / Et super omnia que mirabiliter fecit nichil mirabilius fecit / Verbum enim caro factum est et habitavit in nobis / factum est caro et carnem fecit / Denique mortuus est propter delicta nostra. et resurrexit propter iustificationem nostram / in uno libertatem / in altero tribuit pietatem / De quibus duobus letabundus gratiarum actiones animus celebrat. quotienscumque de bonis sibi collatis spiritualiter exultat /

k. Expectatio nichilominus ad gratulationem pertinet / que exultationem inducit / gratia enim in spe glorie filiorum dei. Et ipsa etiam duplex est. in refrigerio et in regno / hoc est in requie animarum post absolutionem corporum / et in felicitate nature post resurrectionem corporum / Habet quoque petendi et appetendi utrobique gaudium utrobique solacium / Gaudium

et leticiam obtinebit· qui
obtinebit utrumque / fugiet
dolor et gemitus· / felix
uita sed mors felicior illi
cuius obitum beatum· beatorum
solatur presentia beatorum spirituum
spiritum cuius spiritus angelici
psalmis et canticis dulcibus
plausibus deducunt in illa sonora
laude in etheream regionem
et regiam / ubi longevitas temporis· lumen
oculorum· et pax / Hic licet
feliciter resurget· cum cuius
libet seculi ruentis temporibus
/ et mundi preterierunt figura / maiestas
regum conspectu / clara sanctitas
illucescit / hic duplici
stola decoratus rapietur
in nubibus obuiam
Christo in aera / et sic semper
regnabit cum deo / et agno
mentium et ultra / Proinde
ille loci expectatione
largissimos suauissimos
fletus effundit· quisque
calore spiritus operatus
et inuitatus / euigilat et
uigilat ad luce uitae /
et spiritum excitat actu
amore / super solium pollet

suspendit· De nominibus
duarum specierum / gratiarum
actionis

Uerum si progratia
intelligentie clarioris· Duas species gratiarum
actionis et ambas eidem
expectationis sue perdonentibus
nominibus appellamus
signatis nominibus / illas
exceptionis et sanctificationis /
has requietionis assumptionisque
dicimus· / Consone totum
et recte secundum attestationem
auctoritatis / et premissam
mee assertionis disputationem
/ Affluentia enim
diuine operationis non impendit
uitam· uiduatam
muneribus / spoliatam
beneficiis / honoribus in
gloriam / Et quos erexit hos
sustollit / et quos liberat
illos magnificat / Egestatis
molestiam submouet
/ copias diuitiarum uberrime
impertitur utentibus / curas
tristitie rodentis occludit
/ gaudia solaciorum
aspirat / Utriusque liberalitatis
dona exceptionis scilicet
et sanctificationis / suspendit

commemorā tēpim; / nūc
conneptim / nūc singillatā /
/ conneptim; ut ibi / Qui
redimit de interitu uitā
meam / qui coronat te in
mīa in miseracionibus / Nec
non et ibi Qui eicit a fa
cie eorū gentes / et sorte di
uisit eis t'ram in funiculo
distribs / Gentes eni bar
baricem uiciorū et mores
peruersos a fide et actus ui
te nephande / funiculū dis
tribucionis possiones grāci
arum / et uarietates spiri
tualiū donorū accipio fm
quorū bono uita de interi
tu redimit' / in altero mīa
coronat' in terra miseratio
nibus / Singillatī ut ibi
Et eduxit me de laai mi
serie et de luto fecis / hoc
ad erepcionē / Et statuit
sup' pedes meos et dire
xit gressus meos / hoc
ad sanctificacionē : et alia
innumera / De nominibus
duarum specierū gr̄acie
operacionis :

Quod uero requiecionis
.m. appellacione apte
signetur felicitas / eo que
spūs a carne exeuntes

et exuentes carnis uile
et corruptibilem amictum
recipit et inserit honora
tis celestis curie senatori
bus. int' conaipesabiles
glorie lucidissimas ma
siones credibilibus doc
umex exemplis / unde de
sanctis. Visi sunt oculis
insipiencium mori. illi au
tem sunt in pace / Et in apoca
lipsi. amodo iam dicit
spiritus ut requiescant a la
boribus suis / Nec modo
requiescent a laboribus
quod etiam non uictoriū est.
sed eciam propter labores requi
escunt. quod est meritis ui
te et uite remuneracio
innocentis / unde uates
exprimmus. In pace in idipsum
dormiam et requiescam
Et de aliis uero consulta
cionis et salutis in taber
naculis iustorum. Requies
ite gaudio gaudet tamē
ecclesia. Gaudent in celis
aīe sanctorum. Denique in
eadem apocalipsi. anime
sacientes semper
de sedeande resurreccionis
diem. accipiunt diuini
uiensiem. requiescere adhuc.

tempore modico donec imple
retur nu̅s ſalvandorum
Quo donec claritas deſiſtet vi
ſionis ad qua̅ ſancti pacta
reſurrectione tollentur. aſ
ſumptionis ſibi nomen
aſſignat. teſtimonio vita
tis inſtruimur. Et ſi abi
ero et preparavero vobis locu̅
iteru̅ venia̅ et aſſuma̅ vos
ad me ipm̅ ut ubi ſu̅ ego
et vos ſitis. Et ſanctus in
cantico iereme et aggei
de ipſo tranſmigracionis ci
menerit propheta. Beatus
quem elegiſti et aſſumpſiſti
habitabit in atriis tuis.

Diſtinctior earundem ſpe
cierum proſecucio cum
originibus ſingularium.

Amplius ad amplio
rem compunctionis
maneries quo ad unde ſingule
oriuntur compend. Tota
multiplicitatis cauſarum
e quibus compunctio procee
ditur. dividitur in duas, in
amaritudinem torquentis
triſtitie, et ſuavitatem leti
cie conſolantis. Et quidem
quod contemptibilitas hu
miliat penitentem, compunc
tio vero dilectionis letificat

preſentem. Operatur autem
contemptibilitas a preterito,
a preſenti, a futuro, et in ſingulis
ſimiliter, nec ſimiliter tamen.
Similiter quidem, quia dupli
citer. nec ſimiliter tamen, quia non
per eaſdem. Et ut diſſimiliter
dicamus quod eadem ſimiliter
ſecundum numerum non tamen ſimiliter
ſecundum inſtrumentum. Similiter
operatur dilectio a preterito, a
preſenti, a futuro. in ſingulis
ſimiliter. nec ſimiliter tamen. Similiter
quidem quia triplicater. ſed quia per di
verſis ideo diſſimiliter. Et
hic quo ſimiliter ſecundum pa
rem enumeracionem ſed ſecundum
racionem eandem non ita. A
preterito contemptibilitas hu
miliat per diſcreſſione, a
preſenti per deſtitutione, a futuro
per ſollicitacione. Diſcreſſio
enim et deſtitucio et ſollici
tudo ſpecies ſunt contemptibi
litatis, ſive indignacionis.
A preterito dilectio letificat
per preventionem, a preſenti per
ſubſecucionem, a futuro per pre
parationem. Nam et ipſe
tres ſpecies dilectionis et
congratulationis ſunt, ſecundum
que prima occurrent ad

propositum · prima quia ad
oppositum declinant · Ex
quibus duobus oritur
contemptibilitas appetitus
per discessionem ·

De discessione dupli-
citer contemptibilitas
simuliat, scilicet ingratitudine et
temeritate. Ex illa contemp-
tores beneficii, transgresso-
res precepti consistunt. Ingrati-
tudo enim est subsannare
beneficium. Hinc exacerba-
re horrende temeritatis.
Prebet deus multa mu-
nerum, indicat contemptum,
ut inde illiciat animos af-
fectus conciliat, hinc ne-
sciendo erudiat, remuneret
obedientes. Optime utrum-
que quia istam posse et non pro-
desse sevitia potestatis habere,
prodesse et non preesse a-
micitia preter reverentiam
et preter laudem. Si aliquid
preter reverentiam, quia reve-
rentia non exhibetur nisi ei
aut quem sentit eminentia
aut fides credit haberi
maiorem. Preter laudem
quia si se mutuo et multo
coequales amore colunt

non offertur ad magnifi-
centiam. Si autem superior fuerit
inferiorem, gratie significa-
tio est. Utrumque ubi perspi-
cit fit potestatis beneficium
dilectionis indicium, ubi et
deus et prebet ut sit quod sit
ad timorem, et sit quod sit
ad amorem. Dicit enim
psalmista sanctum in eo quod ad
amorem et terribile in eo
quod ad terrorem nomen eius.
Quodque simile est huic
potestas dei est et tibi domine
iniquitas qui ei qui
nobis de suo dedit et sua
nos et nostri gratis sine nostro
compensavimus. primo et
illum neglexerimus. et illius
magnitudinis nos excusare
non possumus nec debemus.
Quamque tante maiestatis
tu creatur omne genus pre-
timemus preceptum, teme-
ritatis nos excusare non
possumus nec debemus.
De discessione ingratitudinis
arguitur dilectus, de quo
dicitur: Incrassatus est di-
lectus et recalcitravit,
incrassatus impinguatus
dilatatus. Ex temeritate

Immolaverunt demoniis
et non deo, diis quos igno
rabant. **De quibus a pre**
senti per destitutionem

.p. Rex destitutio humiliat a
presenti tum per deiec
tione. hinc a loco glorie,
inde a solatio gratie, tum
per oppressione, hinc insul
te corruptionis, inde conti
nue temptationis. De loco
glorie de quo dicitur. Domine
dilexi decorem domus tue.
Et de quo in threnis. pro
iecit de celo in terram incli
tam israel. De solatio gratie,
unde dicitur in threnis.
Virgines mee id est pulchri
tudo et puritas intentionis
et iuvenes mei id est virili
tas spiritualium actuum
abierunt in captivitatem.
Idem iesus aliis ordine
verso. Et tradidit in cap
tivitatem virtutem eorum
et pulchritudinem eorum in
manus inimici. Et iter
sum in threnis. Filii syon
incliti et amicti auro
primo. quomodo computati sunt
in vasa testea opus manuum
figuli. Et illud. Vie syon

lugent eo quod non sit qui ve
niat ad sollempnitatem
hinc usque luctus sicut in
threnis. Idcirco ego plo
rans et oculus meus de
ducens aquam, quia longe
factus est a me consolator
convertens animam meam. De
iectione sequitur oppressio
mobicate conviciatus pe
na multiplici. Eam compri
mit corruptibilitate con
ditionis, sicut corpus quod
corrumpitur aggravat animam,
et deprimit terrena inhabita
tio sensum multa cogita
tem. Et sicut, quoniam pulvis
sumus. homo sicut fenum
dies eius sicut flos agri
sic efflorebit. Et sicut
vere fenum est populus. Et
sicut exterior homo noster
corrumpitur. imminutus morbo
vel senio. De asperitate quoque
temptationum vocat oppressio
nem operis que suggeruntur
tum operis etiam que inse
runtur. De utroque in thre
nis. foris interficit gla
dius et domi mors similis
est. Suggestio est tam
quasi intabilium. Item

nocua tollitur. sc̄ inferri
contraria, tum quasi appeti
bilium. cū mollia admo
uentur tristibus emotis,
Cum tedio operiorum solatio
xpm temptauit iniquus
ille auferens habita, sine
habenda promittens. Et ut
aliquid inferant
cur lucas ewangelista dicens
recessisse dyabolum a
domino consummata tempta
tione subiecit omni. Est
enim temptatio tedij et lu
tabilium quam non consum
mauit quia nec inchoauit
sed omnem dixit. non commu
taliter sed distinctiue pro
omnibus speciebus eius. que
est appetibilium, sed quia assi
latio. Cum tres sint species
concupiscentia carnis, sicut
dic ut lapides isti panes
fiant. et concupiscentia ocu
lorum, sicut. mitte te deor
sum, sed superbia uite sicut
hec omnia tibi dabo. Temp
tatio aut ab eis que infe
runtur, tum corpus que non
sunt a nobis, ut possessiones
uel, tum eorum que sunt ex
nobis, ut corpus et mem
bra corporis.

Ex quibus astutia per sollicitationem

Sollicitatio simulat
astutia ex ambiguo
electionis, et conspectu con
dempnationis horrore. Et
electionis ambiguo, quo
nemini est certum. si perseuerat
et si sit amore dignus uel
odio. Nouit enim, non nos
sed dominus qui sunt eius. Spi
ritus quidem testimonium
perhibet spiritui meo, quod sumus
filij dei, sed hoc quantum ad spe[m].
Et si quantum ad rem, uerum
quantum est in nobis. Cum
diu autem mansurus sit
scit nemo nisi proprium. nec
ille etiam qui est proprius.
Ideo beatus qui ait. Certus
sum quod neque mors neque
uita, neque instantia, neque
futura, neque ulla creatu
ra, poterit nos separare a
caritate dei. que est in xpo
ihesu. Sed non cum omnibus
sic agitur, unde ad quos
dam. Qui stat uideat
ne cadat. Condempnatio
nis horrore sollicitatio
simulat. cum etiam non me
ruerim. sed intuitum absc[...]

ſupplicij ſeruentis atrocitas
pro reorum eterna paſſione
compaſſio fraterna contriſtat /
Ibi enim ignis eorum non ex-
tinguetur / et uermis eorum
non morietur / Ibi erit et
nunquam deerit fletus et ſtri-
dor dentium / Quod metu-
ens ſanctus / cor inquit meum
conturbatum eſt in me / et
formido mortis cecidit ſuper
me. Timor et tremor ue-
nerunt ſuper me et contexe-
runt me tenebre / Iſtic
tunc uero ſeptem cauſe ſunt
ex quibus compunctio ab
indignatione ducat originem
/ ingratitudo / et temeritas / op-
preſſio / et obiectio electorum
incertitudo / et dampnationis
horror / Ex quibus tribus
admiracio oritur aptito
per preuentionem :

r. Reſum dat complentur
optime ſuauiores
ſuauis amatoris euentus
aptitudo preuentionis / ab yma-
ginis forma / a ſuſpenſi-
one ultionis / et ſubuenti-
onis effectu / Forma yma-
ginis eſt. qui ſimiles ſibi
fecit nos / qui fecit nos /

Splendore mirande pul-
chritudinis / et luciferi cla-
ritate coloris / ſingulos
nempe illuminauit uultus et
faciem / Qualis gloria ſiluerit
eſſe illi cuius pulchritudinem
ſol et luna mirantur / Gla-
nica hec eſt. ſignatum eſt
ſuper nos lumen uultus tui
domine / Digno tante yma-
ginis / gloriosior et efferor le-
tabundus / Ideo et etiam ſu-
ſceam ipius illum amplec-
ti et diligere ymaginem / Ad-
huc complo dilectionis effec-
tum / ab expectatione reditus
et ſuſpenſione ultionis / licet
enim affectibus nobis obſcu-
ratum ſit aurum / et color optimus
immutatus / nec dum tamen ad-
duxit morti / morte dignos /
ſed ſuſtinens ſuſtinuit in lon-
ga pacia / et pacienua uaſa
ire. digna ire imnutilium /
/ diſſimulans peccata propter penitentiam
Sub oculis magnifice ma-
ieſtatis. et facie colendi pa-
rentis impune punienda
ſepe commiſi. iniſtus [illegible] /
cruſi nimium diloqueſſi / nimium
non tuliſſi. In hijs omnibus
eſt compaciens et oppetiens

amor eius. et adhuc ma
nus eius extenta / potius
ad dandum / Quippe qui
fecit nos. non differt itaque
et inter differendum. non
offert et gratiam / Est enim
communem gratiam in copia re
rum. donisque nature preter
eam / preter eam quod est ſuper
eam et ceterorum dona. factus
eſt quod nos: ut tali forma
haut inferiore priori / et po
rem nobis / et priori reſtitu
eret nos / Quem enim illa
perdiderat luminatorem / hunc
luminatorem. reſignauit iſ
ta colorem / Et non uilibus
corruptibilibusque tincturis /
ſed aqua lateris et ſanguine
ea nemini tollens habſtuta
tis. ſed formoſitatis reſignans
uenuſtatem / Talis et a
tali. e forma reſtitutionis /
Ad hec et adhuc priualis
emotis uocatione interiore
commiſſionem inſpirauit ad
penitentiam / primas profec
tu uirtutis ad iuſticiam tra
tulit / iuſticiam conſeruauit
et gratiam / Tantis nos muneribus
dotauit dictauitque ſine me
ritis / In quibus triplicat
attingendus eſt ſubiectionis

effectus. donis rerum. for
reparationis / uocation fidei /

De quibus aperti per ſub
ſcriptionem :

Mirandus eſt talis
6. ualentus apertio.
amplectendus et qui eſt
a parti per ſubſcriptionem in ſacra
mento fidei / ſecreto illu
ſtrationis / commotionis ſig
inſitatione / Tres conſulta
tionis effectus quod in alimo
niam filiorum et plebis
redempte perfectione. id
per quod redemit mundum
et reliquit immundum. potius
ad mundandum / ut fructum
plus afferat / et conſer
uandum et ſeruens perma
neat / Nam ne quis uel
etate ſatiſcens / uel labo
re ſauciatus. uel infirmita
te leſus: deſerat et periit /
reliquit illis quos non
reliquit miſterium fidei.
quod potens fuit et eſt. ſal
uare et ſuare animas
meas / In eo enim in quo
paſſus eſt ipſe et temptatus
potens eſt et eis qui
temptantur auxiliari / Non
ait apoſtolus eo quod paſſus
eſt ipſe et temptatus.

Non ait ap(osto)lus eo q(uod) passus (est) ip(s)e et temptat(us) / potens est et eis qui temptant(ur) auxiliari (com)munis (et)c.

194

Potens est et eis qui tem
tantur auxiliari. quamuis
uerum sit etiam h(oc), s(ed) in eo
inquit in quo passus est
et temptatus est, significat
naturam assumpte car
nis, in qua passus est
et temptatus. potens est et
eis qui temptantur auxiliari.
Unde ait et ip(s)e. Caro mea
uere est cibus. Et sanguis
meus potus. qui mandu
cauerit de hoc pane uiuet
in eternum. Et anima carnis
et hominis in sanguine est no
stro s(ed) xpi. Si enim naturis
inditis constitutio primordi
alis tu(m) conse(r)uum con(tra) alia
rum temperamento specu
lucis mirandas affixit,
quibus corporis et aeris pesti
bus amictis obsistitur,
multo magis potiores modo
caro ista et iste sanguis
totius noxie corruptionis
expulsiua patentiorem et
potentiorem sibi [illegible]
[illegible] ualitudine et
salutem. Magnum est om(n)i
modo pietatis sacramentum
angelice attestationis oraculo
quod inquit in ea natum est
de spiritu sancto est. Et ipse
ipse uiuificat. Spiritus est
enim qui uiuificat. caro non
prodest quicquam. Hoc nunc
os ex ossibus meis et caro
de carne mea. hoc constanter
accepto et h(oc) concepto, in cor
dibus singulorum uisitatio
familiaris. benignius illa
bitur ad consolationem et ad
illuminationem. sermonis uera
dat et ludit in orbe terrarum
et delitie eius esse cum
filiis hominum. Unde et ysa
ias. Secretum meum mihi. Se
cretum meum mihi. Hoc
secreto illustrationis gau
dere se sentit significans.
prouidebam inquit d(omi)n(u)m i(n)
con(spectu) m(eo) s(emper) q(uonia)m a (dextris) e(st) m(ihi) ne co(m)
mouear. Propter hoc leta
tum est cor meum et exulta
uit lingua mea. Signifi
catio commotionis est. cum
quid preter expectatum ac
solitum gratius exhibetur
commissis. Unde tepor sus
citatur in flammam et ignis
[illegible] affectus in laude
semper exhibentis et [illegible]

bibitionis animatorum · ianu
corda papiri ac nouo sin
pore tollunt / Quod con
tingit · tum securitate tronis /
tum pietate iustificatoris / illa
ferient malos / ac operante
inter bonos bona. / De e
psallimus / Dedisti metuentibus
te significationem ut fugiat
a facie arcus / De ista mag
nificauit dominus facere nobis
tum facti sumus letantes / Et
alibi apertius · fac mecum
signum in bono ut uideant
qui oderunt me et confun
dantur / quoniam tu domine adiu
uisti me / et consolatus es
me / Quod quomodo et si a
precito non separat / tum quasi
singulariter uoluit in pati
tia usque et admirantibus mo
uentur et mouentur · ab eis
que cernentibus obiciuntur /
quam ab eis que remota
et ex antiquo credentibus
euangelizantur / Ex qui
bus a futuro operacionem
Sic et sic magnificat
dominus facere nobiscum /
magnificabit et magnifi
centius in futurum operationibus per
quiete absolutionis · clari

tate resurrectionis / certi
te uisionis / Exoptabat quie
tem absolutionis / qui cupi
ebat dissolui et esse cum
Christo / Item resurrectionis
desiderans claritatem / sal
uatorem inquit expectamus
dominum nostrum ihesum christum · qui
reformauit corpus humilitatis nostre con
forme corpori claritatis sue / Et excellen
tissimus theologus uidens
uisionis certitudinem / similes
inquit ei erimus · quoniam uidebimus eum sicut
est. Nam ueluti mas
sa inspicatur ferri ignea li
bute poris forme speciem
induatur et uidetur pergina
transfiguratione non ignea fer
ri sed ignis tamen / ita tum mortem
absorbuit uita / tamquam trans
sibuit toti in deum qui uide
bunt eum / Deus enim ignis
consumens est. Et sicut
hebreos quod significauit
qui gaudium purgine ipse e
deus / Distincte igitur
nouem cause sunt ex quibus
animatione completiter dedu
citur / forma ymaginis /
expectationis longanimi
tas · subuentionis effectus
sacramentum fidei / securitas

illuſtracionis / ſignifica
as conmocionis / quas ab
ſolucionis / claritas reſur
reccionis / eternitas viſionis /
Tribus appoſitis ſori
bus ſep / quindenarius mi
tis ſplendidus ſacramentis
ydoneo ſpectatori rutilat
numerus. / **Compatim
has duas ſpecies p alijs
quoque non ſolum pro no
bis aſſumendas**

Comminiſcendu ca
am· qm has duas
conpunccionis ſpecies / indig
nacionis et gratulacionis· non
modo pro nobis· verum et
iam pro alijs aſſumere
debemus / Unde aplus·
Gaudete cum gaudentibus
flete cum flentibus / Sed
cum eas ſiue pro nobis ſiue
pro alijs aſſumimus / Ali
quando ſingillatim / aliquando co
mixtim aſſumimus / Singil
latim aſſumimus cum vel
amaritudine ſola torque
mur per indignacionem / vel cum
conſolacione ſola replemur
per gratulacionem / Commixtim
aſſumimus cum comparamus
et conſideramus bona q

contulit deus et promiſit· /
et mala que nos fecimus
et promeruimus / Tali enim
comparacione ſtrictius mor
detur animus / et acriore in
ſe ipſum planguore vali
dius armatur / cum ſub uno
reſpicit intuitu et gratiam
bonitatis quam delatam / et
oblatam / preſumpcione tota
deſpexit· / Et ſcelus horre
de temeritatis conſiderat·
quod ſub oculis benivoli
et beneficia preſentis inſa
nus ſacrilegusque impu
ne peregit / In quod ſigni
ficatus matris eccleſie conuen
tus· diebus illis quibus
celebrem parituri celebrat
aduentum· caſtigat quoque
ſe ieiunijs tanquam in die
bonorum / non immemor ma
lorum / et tanquam carnes agni
cum lactucis manducans
agreſtibus / In quod eciam
ſignificat lenitatis pecca qm
hac ipſa feſtiuitatis die
precepit offici deuote incep
exprimeatur licem· tunc de
inceps pene ſermonem in
terſerens· faciens inquit

hyrcanum pro peccato · Unde
sit origo lacrimis que pro
prietates illarum, et que
proportio spiritualis ad eas /

Tradit animo misere tactus
progressione. Unde sit ori
go lacrimis / que illarum proprie
tates / et que ad illas propor
tio spiritualis / Cor humanum
si passionibus gaudii vel
tristicie tangitur / difficili
semper ac naturali fatiga
tione vexatur. / Dilatatur
gaudio / tristicia stringitur /
vi utriusque passionis agi
tatum fumigat / Cum fumus
superiora cerebri conscenderit
et humoribus eius inmixtus
liquatur in aqua / et per oculos
liquescens facies viam egre
diatur / Propterea fortasse descendit
descendit fumus circa eius
quod copulatus que fumus
dicitur quia ex fumo nascitur
[illegible] instiget peccatoris /

De decem proprietatibus
lacrimarum.

Bis quinas naturas
lacrime principaliter
habent / et secundum eundem numerum
consimiles gratie spiritualis
sortiuntur. Effusis Naturaliter
humide sunt / calide sunt /
salse sunt / Abominatione
corpori procedunt / faciem
attenuant / oculos lacrimi
culant / visum obnubilant /
[illegible] tristicias / turbat
caput / provocant sompnum /

Proportio prime proprietatis ad efficaciam spi
ritualem.

Humor rigat arenam
[illegible] pu
rificat inmunda / Hec la
crime operatur quod humide
sunt de hiscentis conscien
tie ariditatem infunde
re rigare sufficiunt, ut sua
dente copia / segetes morum
et flores virtutum / in disci
plina agricultura celestis
producerent / et proventus
speciosi germinis commissos
[illegible] mercede fines ope
riens splendidum vernan
tis paradisi imagine con
colore in nobis effigiet.
Hec enim dicitur ad illos.
Emissiones tue paradisus
malorum punicorum cum pomorum
fructibus / Dicemus et
nos. Et enim dominus dabit
benignitatem / et terra nostra
dabit fructum suum / Item
[illegible] quod humide sunt [illegible]

ligi datur · contra fortitu
dinis ignitas immissioni
bus / eas esse contrarias / ig
nemque libidinis qui de
scribitur in ios · usque ad p
ditione devoras / et omnia
eradicans germinia · non ar
dere in nobis · nec urere
nos si madentium lacrima
rum tumulos superecium
et / Necnon quod qui laude
sunt tonicis / eas tergere
et abigere turpitudines sor
dium · et spirituali et tali la
vacro · sed restaurata de
cori / amatoria laudis eulo
gia de se et ad se fidelis
anima cantica letetur / Totam
pulchra es amica mea
quam pulchra es / Et rursus
Tota pulchra es amica
mea / et macula non est in te /

Proporcio secunde pro
prietatis ad suam efficaciam

·a· Calide enim sunt quam ca
lore torrente egerunt
ab oculis · Nam et olla
septa candentibus flammis
passione concepti caloris
bullientes latices per ora
vicina clamosa propellit / sic
spiritus subita compunctionis
calore concussus / calentes

et per duplices oculorum scatu
rientes pondulas / subter
pendentia pora volutat /
Aqua calida exposita commo
datur usui / cruda coquit /
infirmitates lenit / frigus
expellit / Hoc modo lacri
me crudas cogitaciones co
quunt / infirmitates tempta
cionum temperant / noxiam in
ertiam et malicie frigiditatem
excludunt / Preterea lucis aque
calentis nuda carne tacta
vellicat et ledit / et compunc
cionis ardor carnalibus vi
ciis inimicatur et obstat /

Proporcio tercie ad suam

·b· Salse sunt profundi
mento saporis op
timi / qui fauces edencium
oblectacione dulcedinis
multe demulcet / Cibi cor
di non salsis caritatibus respu
untur / non sedent cordi /
faucibus non cundent /
fastidio demique sunt / Hoc modo
lectio · oracio · operacio · si per
dunt compunctionis · perdunt
oblectationem / Unde legis
auctoritate legis prohibetur
sacrificium nisi fuit sale
conditum / Unde quidam
cum amplexaretur · et effunderet

pretem quem senseat sapo-
rem in lacrimis, et poculum
meum cum fletu miscebam.
Proporcio quinte ad suam.
Ab eminenciore sensu
descendunt ut vel hec
c. emissione quinte sint digni-
tatis et glorie significetur,
aut ut scelus prime curio-
sitatis, qua mulier cum vi-
disset quod pulchrum esset ad
aspectum et bonum ad escam
eius diluerit taliter insinu-
etur. Receptum est enim per
que peccavit homo, per illa
punietur. Proporcio quin-
te ad suam.
Faciem attenuat qui
d. spem timide carnis
absumpta prime cognicioni
subtilitatis acuit, et do-
num largitur intelligencie
superioris. Facies enim typus
est cognicionis qua quisque et
per eam alius ab alio cogno-
scitur. Nam licet et ceteris
partibus, a faciebus tamen certius
et plenius ceteros distinguimus
ac cernimus facies. Et prop-
terea dicitur corporatos cog-
nicioni prime gratiam intel-
ligencie superioris adiungere,
quia principium cognicionis est
facies secundum se ipsum et quisque hoc

cognoscat, sic uenus quo
severclus dolore corporum
afficiat. Aut corpora facies
attenuat, quia quicquid mag-
num utile secundum carna-
lem habitum estimatur
optimant. Ea enim pars
pocior est in homine, tum
utilitate, tum dignitate,
et si decus formositatis
natura promeruit, cul-
tus aptatur, ornatur
studiosius. Proporcio
sexte ad suam.
Oculos vermiculant
e dum lividos casti
amoris affectus decore
purpurei coloris augmento
gratie superioris coornant.
Unde si quando declaratur
oculos forma amoris, hec
quidem eos ad eos quos multo
colimus amore, clementer
et frequenter aperimus et ultimus,
et avertimus ab eis quos
odio habemus aut despiciamus.
Scriptum est enim: Ubi amor
ibi oculus. Et econverso di-
cere possumus: ubi non est
amor, non est oculus. Unde
de quibusdam: Proiecerunt
me mihi cum dederunt
me, oculos suos statuerunt
declinare in terram. Et econverso sic

Oculi mei ad fideles terre
ut ſedeant mecum / Deinde
in lectione veteris teſtamenti
aſſidua repetitione lo-
cutio iſta vulgatur / ut
dicatur quis graciam inveniſſe
vel queſiſſe in oculis alte-
rius / taliter ſignificante
ſcriptura / cum dilectum
fuiſſe vel queſiſſe dilec-
tionem / Hinc eſt etiam
quod videns dominus civitatem
flevit ſuper eam / et viſus
ab eo petrus flevit ama-
re / et aperiens oculos in di-
ſcipulos docebat eos / Ex
quibus et quorum ſimilibus
colligitur viſus oculorum
affectus exprimere amorum
vel amoris / Igitur oculi /
et qui exprimuntur ab oculis
caſti ambris affectus /
pulchriores et rubicundi-
ores efficiuntur a lacrimis

Proporcio ſeptime ad

Uiſum obtinet ſciam
vigilant / quia ne deti-
neatur in minis / ne temporalibus
inhereat / prius obitus
avertit / Ecce enim videntur
temporalia ſicut / que autem
non videntur eterna / ſicdeo
ios / Pepigi fedus cum oculis meis
ut non cogitarem quidem de virgine / Et iterum
Si vidi lunam incedentem
clare / et ſolem cum fulgeret
deſuper / Et dixo maiora lu-
minaria quicquid magni-
ficencie decoris et glorie eſtimari
in mundo poteſt / ſe reſpuiſſe
ſignificans / Unde propheta
Averte oculos meos ne
videant vanitatem / Vanitas
vanitatum et omnia
vanitas. Proporcio oc-
tave ad ſciam:

Mitigant et triſticias
ſciam ut ſeculi triſti-
ciam lacrimarum evaporatio
temperat / ſic dolorem pro
facta tranſgreſſione con-
ceptum / remiſſionis
fiducia blande delinit
et triſticiam pro longa-
ti incolatus / ſpe future
repromiſſionis remiſſi-
onem facit. emiſſio lacri-
marum / Unde fuerunt mihi
lacrime mee panes die
ac nocte etc. Plane triſti-
cia lenitur cum voluntas
impletur. et voluntas ad-
impletur cui et quod vult et
quantum vult. et quo modo

uult plangere et lugere con
ceditur. Unde. Cor quod
nouit amaritudinem. a.
s. i. g. e. n. mi. e. Pro-
porcio none ad suam.

h. Turbant et caput.
Cacuma sensus in
capite. id est precipue sensus
racionalis comprimitur. sicut enim
ceteris partibus. sic vis ceteris
anime potencijs aufertur.
Ac per hoc dolorem capitis
dolorem intelligimus ra-
cionalem. Dolorem optimus
dolorem demque spiritualem
racione digni et hominis. Hunc
sequitur compunctio primo com-
punctionem abolet. quia qui
apponit sciam apponit
dolorem. Dolor igitur capi-
tis. dolor racionalis et sig-
num et effectus est validissi-
me compunctionis. Econtra
sunt quorum compunctionem do-
lor non sequitur capitis
quia subeunte occasione va-
cant. mollescunt. turbantur
securitate. leuitate. cuius
tepefacti. capitis. Distenti
denique qui dolore pueri-
li. et seculari mouetur
dolore capitis. dolore no

racionali turbatur. Vide
aliud sensum nec in mundo
uidet. Caput uero Christi
huius capitis dolor sequitur
compunctionem. quia quo karior
et altiore lacrimarum gemitu
te ora uultusque natarent
hoc fortiore rememoracione
dolores quos pro nobis
mediator sustinuit. re-
colere et sentire debemus.
Consonat huic sensui
quod Iob qui fuit dolens. Dici-
tur cithara intra hus. que uer-
titur in consiliatorem. quia
circam consiliatoris i. spiritus
sancti imbolimus. quibusque
doloribus capitatis propria
fide et fideli pietate
condolemus. Non est vehe-
mens compunctio que do-
lorem huius capitis sentire
non facit. Unde fasciculus
mirre dilectus meus mihi
inter ubera mea commorabitur.

Proporcio decime ad suam.

i. Nouissime sompnus
prolongatur. non modo
naturalem. sed etiam spiritu-
alem. Effamescitur. sacietate.
quiete. quam lassitudo. Na-
tura fatigata de se ipsa

et intra se ipsam. sequatur appetitus ruit in soporem, et procumbens diuinitatis tacentis sopitum suauitate recreanda sepelitur. Sic sponsus religiosus uocatus a impietate, a strepitu mundane sollicitudinis sensus abiit, et isto quiete tote contemplationis sopore solutus dormit cum Iacob in Bethel, et sub umbra iuniperi cum Helia, et dormiens ymagines speculatur angelicas et insolitas visiones ammiratur, dicatque Ego dormio et cor meum vigilat. Mentio et illud, in pace in idipsum dormiam et requiescam. Et de ca. Adiuro vos filie Ierusalem ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam quousque ipsa uelit. Hinc ergo affectus spirituales secundum suas naturas conueniunt inclinationi, regulationi tamquam uterque inferiori et uterque superiori, que suspirans a deo appetit et petit a patre filius talem per ut munus cum secundum titulum dedicationis ad

uesperum demoratur et se tus in altari ad matutinum letitia. et in uespere ad altare sacrificii in matutino ad altare thymiamatis accedit immolatura.

De duplici impedimento compunctionis et de duabus speciebus primi impedimenti.

Impeditur autem compunctio tempore et occupatione. Tempore scilicet cum conceptione ymaginationis. et commissione spiritualium operationum, concepto ymaginationis ... in culpam tum ludificatione tum impuritate. Quibus enim modis mundicia cordis acquiritur, eisdem pretiosum amittitur. Acquiritur autem si uacatum est, et a bullicata immissione cogitationum, et a fantasiarum congestione multiplici. Cogitatio uero dicitur reprehensibilis per moram et per assensum. Per moram, cum non repellitur statim ut concipitur, sed per aliquantulam moram, quam faciunt ... producat, molli cor delectatione pungit, uoluit ac mulcet. Quod et si non

comitat nec putat asse
sum. Dico tamen haut dum esse
ferendum, sed statim effere
dum et referendum ad con
fessionem, propter quod
dilatur cum usque mora
buntur inter cogitationes
noxie. Ex assensu etiam
cogitatio condempnatur. adea
ope complendam actio in
clinato. Est hoc quod arguitur
cum dicatur Auferte malum
cogitationum vestrarum ab oculis
meis. Malum dixit cogi
tationum non cogitationes ma
las. Malas autem cogitationes
quia impossibile est auferre non
est reprehensibile sentire
tamen moras tollamus eis
et assensum. Non modo enim
cogitationes illas que peccata
nunciat verum etiam illas
que ad peccatum non movent
ut sunt fantasie multipli
ces reprehensibiles dicimus
Si moras eis concedimus
scienter deducimus. Sicut enim
locutio ociosa non fugit re
atum, sic ociosa cogitatio
sub districto iudicio cadit.
Dominus igitur multas simu

lacrorum deditus fornib
frustra querulus causa
ad fletus se non de re
ptibilem. Pascatur enim
mille figuris. sive spe
pietatis simulent, sive
fortitudinis, sive sapie
sive honoris, sive cuiusque
officii, sive insolentie
aut levitatis. **Item de
aliis impedimentis spiritualibus**

Succedit debite spi
ritualium operationum
intermissio, quia qualiter cogi
tamus taliter actitamus,
et unaqueque arbor de fruc
tu suo cognoscitur. Si fi
lii inquit abrahe estis, opera
abrahe facite. Sed qui
soliditate destitutus, virtu
tibus armatur minus, et
turbine curiositatis affla
tus. sensim labitur et cadit
in dissolutionem, et condictibilia
deserens. vel mollit operi
tenus, ociosis actitandis
superfluis insistit. et intel
ligibilia. Intermissio enim
indicatur tam in officio
quam in studio. Non enim
quocunque studium deserui

deserimus officium. Nam
in studio nostra industria
ipsa et diligentia occupatur,
in officio ipsa materia
rei. Unde licet faciamus
que facienda sunt, nisi tamen ut
sunt facienda faciamus,
stipendia maledictionis,
opprobrationibusque referimus
crimen. Scriptum est enim:
Maledictus qui facit opus
dei fraudulenter. Et alias:
Vult et non vult piger.
Qui eiusmodi est, mau
bere supplicationibus, of
ficiis vacare divinis, operam
impendere lectioni, certas
promisse religionis obser
vancias, cultum debite devo
tionis custodire desistit. Eo
inde iactatus corpore hoc in
ad omne negocium curiosita
bundus anhelat. Valenti
um pena disciplina tor
mentorum vice compensat.
Dabis quibus certum respi
ciat, se solum non respicit.
Nam illas ducat, et linguam
loquacitate iugi. Hoc la
queo antiquus iniquus
miseram infelicem decipit

que levitate celeri volubiles
oculos manusque rapaces
ad arbores mittit ramos
tetendit. Et ut irrationales
arbores rigui superbientis
cum grandem viribus col
lectis involvunt materiam
difficile est gelidis aquarum
fluencium undis obtegi,
sic nec dicatur nec moveatur
ad partes equas cuius sic cor
mendacibus delusum yma
ginibus, picturas volunt
inanes et corpus assidue
rotatur ad discolas inepcias
gestuum et gerendorum inde
cibiles usus. Sic itaque te
pore completo tollitur, quod
nec madidos vultus levi
tati nec secretos gemitus
ymaginacionibus credit.
Conversus enim tempore in
levitatem, sit in ymagina
cionem, sic rursus levitate
in officiis et studiis intrinsece
oneris, iterumque ymaginali
cione in ludificationem et
impuritatem. De duabus
secundi impedimenti qua
litatibus

Occupacio sibi tollit
compunctione quia anima

rei familiaris, et compunctio
spiritualis, non diu conveniunt
licet in una sede morantur.
Torquetur sollicitudine cu-
ris distrahitur. qui familie
rerumque provisor eligitur. Quid
agat. qualiter ordinet. qua
vexatur et convertatur. discipli
na rebelles. qua gratia
desiderabiles desiderabilesque conci-
liet. partim necessitate re-
rum, partim estuante cari
tatis affectu, providere com
pellitur. Sollicitatur ergo et
turbatur erga plurima. se
pe et plurimum. et qui se tali-
bus duobus. uno tenu-
issime et angustissime
rotunde longe ex cavitatis
foramine habente. alio patu-
los meatus vel hyatus
et largissimum oris preferente
introitum. haurire volens
e duobus vasis vini et
aque, nequid rotundior liquo-
res. sed illius tamen quod fis-
tula capacior est. servat
liquorem. sic qui poculis
cure sollicitudinis excundat
nequit dulcedinis suscipere
gratiam, nequit nectareos
festine compunctionis bibi
bere liquores. Proinde
compunctiones divini officii
rite quidem, sed non devote
celebrat. Et iniquatur ca-
occupatio est. Dividitur
occupatio in privatam et pu-
blicam. Privata est que se-
cundum alios non operatur. que super
alios operatur publica. Et
ut electione, significatione, appel-
latione. occupatio dividitur
in negotiationem et administra-
tionem. Negotiantur enim
qui rectores vite magiste-
rio discipline invigilat
et ministrat. nec qui opibus
suis famulatur, per ceteras alie-
nius ad alterius sobrium
obedientie inclinat. Utraque
occupatio tollit compunctionem
aut propter assiduitatem
aut propter immensitatem
propter assiduitatem. si fre-
quentius sepius qua oporte-
at, propter immensitatem. si pon-
dus rei sonum conatibus ex-
cedat.

Unde compunctio
oriatur per remotionem

Est ergo et alia est colli-
gere causam unde
compunctio nascatur. Sicut enim
tibi sudanti ad torcidos
ignes. et volenti estuam
aeris sive temperiem. Itaque

calorem impedit tempiem
/ intellige itaque debere eos
ignes extinguendos vel
minuendos / aut fugiendos
inceratione lacuris / dispersi
one lignorum / mutatione lo
ci / Hec propter hoc quia tempore irratio
tempore et occupationis relicta
languescat / aufer illa. et
illa non auferetur / Amo
ue illa / et illa non mouebitur /
Disciplinam querit potius
/ intellectus puritatem / hanc se
quitur. hoc manus et osculum
iugit / Continet enim scriptura.
Omni tempore sint uestimenta
tua candida. et
oleum de capite tuo non desi
ciat / Et in canticis / Pone
me ut signaculum super cor
tuum. ut signaculum super bra
chium tuum / Item uersus
pro poenis disciplina coercet
alteram mouet maximus me
diam / Item uersus alius
ordine uerso / Itaque qui
corruptionis domum cupit ha
bere infestam / consuetudi
ni relicte antique / faciat
quod non uult / quod uult non
faciat / Assiduet preces et
teneros diuinis ... aspectus
oculos litteris / uinciat ma

nus / pedes inhibeat / Sedens
non facile surgat / Amat
quiescere linguam et oculos /
Super omnia aliquid rerum
utilium sibi proponens mentem
saepe memoriter retractet /
Extorquebit aliquid lacrimas
uiolentia talis / Sicut torquente
prelo sanguineos
fundit liquores / Circuitus
mole teritus et teritus diu
nectam minuit grana farinam
/ Laboribus laborio
sa comparanda sunt. Venalia
queruntur fori tumultus /
Res secreta loco singulari
letatur / Sed quoniam hiis dictis
animus satis liquet. et prospexis
et peractis binarium corruptionis
esse significatiuum
transitum ad tertiam faciam /

Hic quinta distinctione
continentur significatio
nes a tertia decima usque
nonam decimam. cum ca
pitulis istis.

Que dualitas certam
significet et exempla signi
ficationis cum expositione
exemplorum. capitulum .i.
Alia eiusdem significa
tionis exempla. et ex
positio exemplorum. ii.

Item alia racio cur binarius
comparetur celeste · iii
Quartadecima significacio
cur xpm integrum signifi
cet binarius · iiii ·
Quintadecima significacio quod
incita actioni binarius fiet · v ·
Sextadecima significacio cur
communitatem exprimat binarius · vi ·
Septimadecima significacio quare
regnacio mysterium binarii
exprimat · et cur celebretur in aqua · vii ·
De proporcione aque et spiritus · viii ·
Octavadecima significacio qua
liter binarius divinam scrip
turam significet · ix ·
De huius significacionis ex
emplis et exemplorum
oppositionibus · x · · x ·
Item alia exempla et op
posicio eorum · xi ·
Eiusdem exempli alia op
posicio · xii ·
De quodam ydiomate grece
et latine locucionis · xii ·
Alia racio qua septiens de
nunc dualitas assignatur · xiii
Bipartita novi testamenti
distinctio · xiiii ·
Gemina coctis instrumenti
divisio · xv ·
Nonadecima significacio et
fidelium ordinibus dua
litas adaptetur · xvi ·

Exempla istius significacio
nis cum oppositione · xvii ·
Rursus alia exempla et
opposicio eorum · xviii ·
Item de aliis · xviiii ·
Amplius etiam de aliis · xx ·
Adhuc quoque de aliis · xxi ·

Explicit registrum capitulorum.
Declarare binarius ecclesiam
significat et exempla sig
nificacionis cum oppositionibus
exemplorum · capitulum primum

Electorum beata
districtus. Ecclesia
vocatur
et ea est iudeorum
et gencium. De quibus
cum loquitur apostolus iudeos cir
cumcisionem, gentes appellat
preputium. Cum duo populi et
si diversi sunt, non tamen
divisa quia ecclesia una sit,
nec duos aut divisos, sed
deum unum modo uno co
lunt. Quod totum aperte
in ea signa cognoscitur.
Alias oves habeo que non
sunt ex hoc ovili et illas opor
tet me adducere et fiet unum
ovile et unus pastor. Diver
sitas enim palacie unitas
ecclesie ponitur unum deus
unus, per pastor unus.

cooperiuntur. Et iterum alibi
Iuncture feminum tuorum
sicut monilia que fabri
cata sunt manu artificis
Iunctura enim feminum duorum
duorum est societas populorum
duorum compaginatur monilibus
confessio fidei et caritate unita
te et manu artificis fa
bricata dicitur, quod per mortem
filii qui manus est patris
in caritate fidei ac luce de
uotione coadunantur.
Artificem enim patrem uerbi
intelligo, quod in principio fe
cit deus celum et terram et
cetera que genesis scriptura
prosequitur. Secundo autem filius
manus dicitur ut sit in
deuteronomio. leuabo ad celum
manum meam et dicam
uiuo ego in eternum. Hinc
est quod soli duo altera pro
missionis botrum inuecte
tulere, quod non est facta utra
usque populi societas. Donec
celebrandus et misticus
botrus in cruce pependit
quod nec duo parietes nisi per
lapidem angularem potu
ere coniungi. Duorum sane
portitorum prior est populus

uidetur. qui quod ferebat non
uidebat. sequens gentilis
qui uidebat quod ferebat.
Multi multi reges et prophete
uoluerunt uidere que uos
uidetis et non uiderunt. Sin
cerius conueniunt complana[?]
turba que sequebatur et
que precedebat dominum iero
solimam introeuntem et
filii abrahe duo, et filii ysa
ac duo, et filii noe duo. Dif
ferenter tamen. Filii enim noe
duo sanctos abrahe autem et
ysaac filii duo. sanctos et non
sanctos utrosque populos figurant.
Sem enim noe filius qui dicitur
nominatus. sanctos illius compre[?]
unt populi. de quo dicitur
Notus in iudea deus in
israel. magnum nomen eius.
Japhet uero qui dicitur lati
tudo. cum ad quem dicitur
longos fac funiculos ten
torii tui. et pelles thaber
naculorum tuorum dilata.
Ad dexteram enim et ad le
uam penetrabis et semen
tuum gentes hereditabit. Duz
et due uirge que dicuntur
in zacharia. una decor
et altera funiculus eidem sen
sui subseruiunt. Illa enim

dicitur. Audi filia et uide et in-
clina aurem tuam. et concu-
piscet rex decorem tuum. ipsa est figu-
ra decoris. Pars autem domini po-
pulus eius. iacob funiculus
hereditatis eius. ipsa est figura
funiculi. Illi quoque duo petrus
et iohannes qui currebant simul
ambo. utriusque populi signi-
ficacionem gerebant. Iohannes
enim qui gracia interpretatur et
petro cicius uenit ad monu-
mentum non tamen introiuit
synagogam exprimit. que
dei graciam in lege recepit
et prophetis. que prior populo gen-
cium uenit ad fidem. non tamen
prior uidit illum ad quam peruenerat
fidem. Petrus autem
qui dicitur petra super quam
ecclesia edificatur. et qui mo-
numentum ingreditur primus
typum gerit ecclesie. nouissi-
me quidem ueniens. sed
prime ingressus sanctuarium
dei prime resurrectionis ag-
noscentis totum misteriumque
ut gloriatur et dicit. Intro-
ibo ad altare dei. ad deum
qui letificat iuuentutem meam
Et in tanto amoris. In-
troduxit me rex in cubicu-
lum suum. Alia eiusdem
significacionis exempla et

oppositio exemplorum

Huic utriusque populi 6
unitatem talibus de-
scribit ysaias. In die illa
sibilabit dominus musce que
est in extremo fluminis egyp-
ti. et api que est in terra assur.
Egyptus interpretatur in tenebris
flumina eius collectio crimi-
num et errorum quorum fluxus
sunt omnia flumina egypti
musce longinquiores ydola-
tria. Muscam igitur intel-
ligimus populum gencium immun-
dum. carnis et sanguinis
sectatorem. sedentem in te-
nebris et in umbra mortis
seruientem creature potius
quam creatori qui est benedictus
in secula. Assur transfertur
in arguentem. Hic est populus
gentis qui arguit mundum
de peccato et de iusticia et de
iudicio. Apis iudaicum po-
pulum exprimit. castum utique
propter cultum unius dei. et cau-
tum in lege et prophetis. si
tamen que vetus sit sapientem
pro terrena permissione temporalium
Apis quippe cera hec sibi
insitat. et et sine coitu na-
scitur. et mella condit ore
et cauda pungit aculeo
Secundum hunc sensum

iudeus in terra aſſur erat.
qui tabulas ſcriptas di
gito dei acceperat. et genti
lis in omnino flumini egip
ti erat. qui pro cultu crea
ture creatore reliqueſſeat
utrique ſibilaint dominus
utroſque per gratiam inſpiracio
nis ſimiliter ad fidem una
uocacio et gratia. Impios
etiam quos pro ſepultura
et diuite quem dedit dominus
pro morte ſua. gentili et
iudeo quo baptizauit. Nam
et illum utrumque ſine cultu
dei .i. ſine pietate. reſidui
diuicijs legis et prophetarum
habundante ſolicitudine cru
cis et ſepulture traxit ad
ſe. Peccator etiam ac me
retricata in quorum ablucione
dicit Zacharias egredi
fontem de domo dauid
iudei et gentilis ſubeunt
interpretationem.. Item
alia racio cur bina maria
comparetur eccleſie:
t. Non ſit tamen hic poſita duo ſub
fide dei omnibus una ec
cleſia ſunt. ſed etiam omnis
electorum celestis et immor
talium beatus ordo. ſpi
tuum eccleſia una ſunt. Ita

ut eccleſia una eſſet. angeli
et homines. ſicut eſt homo
conditor angelorum et hominum
pacificans que in celis ſunt
ſurſum. et que in terris de
orſum. Unde in cantico
filiorum chore ſcilicet ſabbati
Mons ſyon latera aquilo
nis ciuitas regis magni
Mons ſyon firmitas eſt
angelice celſitudinis. latera
aquilonis ſucceſſio mor
talis. que propter uicta erat
et mhc erat ei. qui ſedem
elegerat in aquilone ſibi
Nunc autem et mons ſyon
et latera aquilonis non ciui
tates due. ſed ciuitas una
ſunt. et cultu et agnicione
omnis dei. In cuius rei ſig
num celebrem illum prophe
tiſſe ſacramentis com
poſuit. et canit eccleſia
cuius partem priorem chorum
angelice multitudinis
cantare audiuit modus
yſaias et ſcripſit. ſequitur
obuiam turbe duo velim
intrauit ſollempni uoce
concinuit. Deus ſanctus deus
dominus deus et iuſtus in excel
ſis. Sequitur qui ut excol
lectis docem exemplis

celestia consideratur in circuma
sione scripturarum ut in hominibus
et angelis conueniunt / si quis
scripturarum exegerit totius /
binarium esse comprobabit /

Cur xpm integrum signi
ficet binarius :

Christum etiam integrum
exprimit binarius. quia
xpus est non modo caput ec
clesie. sed etiam fideles / con
nolite tangere xpos meos
Quod si fideles xpi. xpi
sunt / ymmo quia sunt xpus
etiam omnis quisque fidelium /
Unde Iohannes apostolus ad fi
deles / Vos vnctionem accepis
tis. et vnctio docet vos de
omnibus / xpus enim a cris
mate dicitur / In demon
stracionem. vero quod caput
et membra unum sunt / et xpus
unus. illud profertur ex
emplum / Quasi sponsum
decoratum corona / et quasi
sponsam ornatam monilibus
suis. Et illud Sicut spon
so alligauit michi mitram
et quasi sponsam ornauit
me ornamento / In qui
bus versibus dum eadem
persona sponsus dicitur et
sponsa. manifeste xpus
integer sponsus innuitur
in capite / sponsa in corpore /
quia caput et membra non
duo sed unus est xpus.
possimus binarium illius
esse significatiuum.

Cur merita actionum binarius
significet

Meritum actionis / et
retributio totius opera
tionis et vite / in duo diui
ditur in gloriam regni / et
in duriciam tormenti / Qua
lis actio / talis retributio /
Qui bona fecerunt ibunt
in vitam eternam / qui vero
mala in ignem eternum / Con
cordat cum premissis qui
busdam parabolis de utri
usque vite merito. memoratum
fecisse. subiciens protinus /
omnis ait scriba doctus in
regno celorum. similis est
homini qui profert de the
sauro suo noua et vetera /
De thesauro enim suo pro
fert noua et vetera qui ver
bum faciens exhortationis
textu orationis testibus io
cundisque prouidet / et iustis
proponit premia regni que
mereantur / iniustis tormen
ta que vitent / Et iuste pre
mia victorie noua dicuntur
quia innouatis. et nouum

inducentibus homines promit-
tuntur et tribuuntur / Tor-
menta vero vetera / que fere
tribus ymaginem veteris
hominis inferunt / Demum quia
que vetera dicuntur et sunt
corruptioni sunt / que noua
efficatia et utilitate / Dicitur
etiam de impiis Auxilium
eorum veterescet in inferno a
gloria eorum. De gloria quia sanctorum
vidi ciuitatem nouam ierusalem
descendentem de celo
Et alibi Qui vicerit faci-
am illum columpnam in tem-
plo dei mei. et scribam
super eum nomen meum. et
nomen ciuitatis noue ierusalem /
Ergo tamen actio noua est
retributio noua est / et tamen
actio vetus est. remunera-
tio vetus est / et vtrique retri-
buatio iusta est / quia ut bo-
no bonum / malo malum
retribuatur / bonum et iustum
est / Merito igitur per binarium
meritum intelligitur actionis
/ quia meritum actionis et veri-
tas dicitur et est in nouis
veteribusque subsistit / Cur
vniuersitate exprimat bi-
narius.

Vniuersitas / partim secundum processum
temporis / partim secundum statum
consideratur / Secundum tempus
in prosperis et in aduersis /
in vita et in morte / Secundum
statum in vita que nunc est et
futura / in visibilibus et inui-
sibilibus / Processus ille
rerum qui est in prosperis
et in aduersis / in vita et in
morte / exprimitur in scriptura
appellatione diei noctisque / ad-
uersa caligine et mesticia
in similitudine noctis / pro-
spera serenitate sunt. et luce
in similitudine diei / Item vita
est tempus operationis sicut
dies / mors tempus ocii ve-
luti nox. vnde de mortuis
Amodo iam dicit spiritus
ut requiescant a laboribus
suis / Item in vita spiritus re-
git corpus / ut sol mundum
in die / in morte occumbit
quasi sol in nocte / Neque tamen
rerum iste processus nomine
diei et noctis solum etiam
per mane et vesperam eadem
ratione exprimitur / Rerum etiam
ille processus qui secundum
statum vite que nunc est
et future vel visibilia et
inuisibilia consideratur

eadem nichilominus appellatio-
ne figuratur / Vita enim que
nunc est. nox tenebrosa est re-
spectu illius que futura est /
Nam quod vita que futura est
dies sit et mane / et rationi
satis liquet / et hijs probatur
exemplis / Futura melior
est dies una in atrijs tuis super
milia / Et mane astabo tibi
et videbo quoniam non deus volens ini-
quitatem. Visibilia quod nox et
tenebrosa vespera invisibilium
eo quod in illis nec decor sit
nec species. mistis utrique.
Demum si auctoritas taceret ratio
probaret. processus rerum secundum
tempus estatis statu diur-
ni sicut diluculum oportet /
Varios enim et instabili rerum
eventui. sibi succedunt pro-
spera et adversa / vita et mors /
presentia et futura / visibi-
lia et invisibilia. Quali-
ter regenerationis miste-
rium exprimat baptismus
et cur celebretur in aqua

b. Regeneratio quasi se-
cunda vel altera ge-
neratio intelligitur / Et re-
cte / Nam natura humana
que prima nativitate sumit
ad essentiam / altera resumit
ad gratiam / Dignior est po-
sterior sequens. quia quod de carne
natum est caro est / et quod
de spiritu natum est / spiritus est /
Nec modo dignior. sed et fe-
licior / quoniam illa fit in dolore
et indignatione patris / hec celebratur
in letitia et sanctificatione
constituitur / letitia pellit do-
lorem / sanctificatio tergit
iniquitatem / Unde et sacra-
mentum regenerationis in
elemento natura dispensatur
illius / cuius liquor horum
utrumque exquisitissima sue
proprietatis similitudine fi-
guratur / Motus enim aque
currentis typus esse videtur
letitie consolantis / Quod
quoniam immunda detersa restituit /
et extinguit calida / Species
est gratie que spem auget
et addit / et passionum igne-
os estus obtundit / Preterea
quod facies visibus humanis ymo
formas rerum commissarum
et semper astantium effigiat
misterium est eiusdem gene-
ris spiritualis cui inest / quoniam quod
inest alijs. in qua et proprium
cognoscitur ac videtur qua-
litas nature tocius / Spiri-
tualis enim induitur anima

et ipe anime uiditatur.
Propter quod merito po
tius celebratur sacramentum
regeneracionis in hoc quod in
aliquo elemento. quam hoc
potius quam aliud elementum
gratiae significat sanctifica
tionem que hunc denarius
in hoc quod in ceteris manet
tribuitque misteriis. De

proporcione aque et spiritus.

Ergo in sola aqua est
regeneracionis miste
rium. et non est in sola
aqua. Dixerat enim sunt hec
si nichil ueriuis. In sola
aqua est. quia in hoc solo ele
mento dispensatur et non
in ceteris. Quia uero est et
in spiritu. non est in sola aqua
Quod autem sit et in spiritu ue
ritas dicat cum dicat spiritus
sunt et uita. Nisi quis re
natus fuerit ex aqua et spiritu
sancto. non introibit in reg
num celorum. Et iterum
Qui crediderit et bapti
satus fuerit saluus erit.
fides enim uel credere domini
et opus est spiritus sancti.
dicente apostolo. alteri fides
in eodem spiritu. Sinatio ipa
que grece dicitur baptismus

ex aqua fit et per aquam. Aqua
enim id quod uisibiliter facit
et est. operacione facit et est.
Quod uero fit sacramentum
et uirtutem sacramenti facit.
cum uirtute spiritus fit et facit.
Nam spiritum sanctum diligere
et eligere aquas scripturarum
testimoniis sufficienter in
struimur. Vnde est illud
Flabit spiritus eius et fluent
aque. Et illud qui descen
dunt mare in nauibus
facit operacionem in aquis mul
tis. Ipsi uiderunt opera do
mini. et mirabilia eius in
profundo. Denique huius
sacramenti ymago. dum
in rudis mundus. suos adhuc
uultus diuideret creature.
quibusdam pingebatur
coloribus. et erat et potuit
uideri in generacione. quod nunc
in regeneracione pociorib
celebratur uirtute misterii.
Spiritus inquid domini fere
batur super aquas. Et hoc
uobis signum. quod ex aquis
primitus. prodiit illa creatura
processit que spiritum uitale
accipiens. multiplicacionis
insuper beneficium promeruit

s. i. iordanis / qui fluminis ex duo capitu / scilicet ior et dan conjungit /

Proinde in aquis et sup aquas
spiritualia crebrius sacra-
menta inuenire. Ezechiel
scilicet fluuii chobar celos
uidit apertos. et visiones mi-
rabiles et multiplices. Eo-
dem die et mense sup aquas
baptizatis cum uidet iohannes
spiritum descendentem sicut co-
lumbam. eumque sup quem
illa descendebat. plenum
gratie et virtutis. eisdem mer-
sit in fondis. Proinde mol-
lium aquarum etiam flucta
gens obedierunt. et adhibu-
erunt officium contra naturam.
Legimus lampnes cursus
cohibuisse precipites. et pal-
lio diuisos. et sedentis le-
pre ulcera tulisse. et mer-
sus sustinuisse pedem. et
saporem et colore indu-
isse uini. coloris liquoris
Hec opa in aquis sicut qui
ferebatur sup aquas cong-
ruit idem spiritus. Quod intel-
ligens uir theologus no-
dixit preces nos bapti-
zatos in mari. sicut primum fit
in nube. et postea sub
iaceat in mari. Hec enim
spectant ad aquam. nubes
ad spiritum. Nubes enim com-
bellauit uite. cuitute fer-
uidi. temperat solis ardo-
rem. et interpositionis sue
tempore. solacium refrigerii
largitur. et obuiat estuanti.
Aqua nube obumbratur
esse mariam gabriel signifi-
cans. spiritus aut sanctus sup-
ueniet in te. et uirtus al-
tissimi obumbrabit tibi.
Denique tanta proportio est
inter aquam et spiritum sanctum
ut aquarum appellatione
spiritus sanctus significatur
licitate ipsa dicente.
Qui credit in me flumina
de uentre eius fluent aq-
uine. salientis in uitam
eternam. Quas aquas
exponens euangelista
hoc aut inquit dicebat
de spiritu quem accepturi
erant credentes in eum.
Quo igitur sacramentum
regenerationis ex aqua
consistit et spiritu. uel secundum
apostolum ordine non eo-
dem sensu eodem in nube
et in mari. non uerem
si quis separatum cogit
patitur ic locus. bina

rium regnacionis tempo
re sacramento / Qualiter
binarius scripturam
divinam significat /

Scriptura divina in
vetus testamentum
dividitur et novum / Scrip-
tura illa cuius sacramenta
sequebatur. et promissa
petebat populus domini an
domini adventum. dicitur
vetus testamentum / Scriptu
ra hec cuius sacramenta fi
deles celebrantur et promissa
post adventum domini. dicitur
testamentum novum / Quorum utrumque
dicitur id quod dicitur / et secundum
tempus / et secundum similitu-
dinem / et secundum operacionem /
Secundum tempus, quia
illud datum est in illis an
temporibus / hoc novissime
diebus istis / et ideo illud
dicitur vetus / hoc novum quia
illud prius. hoc posterius /
Secundum similitudinem
quia sicut vetera deficiunt /
nova vigent et permanent /
sic lege prima cessante.
nova virtutis sue pagit
et transigit tempora / Et licet
leges prima in sacramentis

et in promissionibus defecit
et preteriit / in preceptis tamen
vivit et permanet / Unde.
Omnia poma nova et vetera
dilecte mi servavi tibi / Et ve-
ritas non venit legem solve-
re sed adimplere. Secundum operacio-
nem. quia legem per vetus et in
firmos debilesque facit in-
tuens tantum et aspiciens quod
faciendum est / Novum enim
novit quod faciendum est. et
ad id faciendum adiuvat / Sic non
sentit hec. infirmum se de-
bilemque cognoscit / Et leges
altera. novos et docibiles
facit et fortes. dicens vel do
cens. quod faciendum est. et du-
cens hec beneficio ad id quod
faciendum est. Dicit et facit
docet et adiuvat. imperat et
obedit. iniungit et consequitur /
Testamentum enim vetus
intelligimus edictum solius
lege sonantis exterius. sine
gracie operante interius / Tes-
tamentum novum graciam
innovantem / cuius aspiracione
et auxilio innovabatur
homo interior in agnicione
eius qui creavit eum. De
huius significacionis exemplis
et exemplorum oppositionibus /

f Huius significationis grecia accipitur que ubi titur in alienationem. signat testamentum vetus. Ubi dum cognoscimus et non facimus quod faciendum est, prevaricatores efficimur, et hoc est vetustas et servitus et alienatio. Terra vero que interpretatur principes seu vitus exprimit testamentum novum, quia dum per gratiam implemus quod preceptum accepimus novi efficimur. Et hec est libertas principatus celestis. Unde etiam erant sub lege sancta et sancta sanctorum. Erant et vela duo: unum interius, aliud exterius. Erant et cherubim duo mutuis se vultibus respicientes et stantes super propitiatorium. Sed per sancta figurabatur lex, quia lex quidem sancta, et mandatum sanctum et iustum et bonum. Figurabatur per velum exterius, quia terrore pene possibilis cohibebat peccati temporalis exteriorem effectum, interiorem vero non ordinabat affectum.

Et quia lex nova data est ut fundaret gratiam, ideo per sancta sanctorum. Et quia interiorem cohibebat affectum, ideo proclamatur esse interius. Cetera vero in utroque testamento est sic plenitudo, ideo per cherubim. Et quia dei nobis miserationem et propitiationemque commendat, ideo stant super propitiatorium. Cherubim vero utraque sibi invicem attestatur et consonat, ideo mutuo se conspiciunt. Abyssus enim abyssum invocat in voce cataractarum suarum. Exibunt autem aque de Ierusalem, pars earum ad mare orientale et pars ad mare novissimum. Mare orientale testamentum dicitur vetus, vel quia primum, vel quia a conditione mundi et nove lucis exortu narrationis sue sumit initium. In principio fecit deus celum et terram. Et dixit fiat lux et facta est lux. Mare novissimum testamentum novum. Dicitur novissimum vel quia novissime datum fuit vel quia spirituale est. Non enim prius quod spirituale, sed quod animale.

Nouissime quod spuale.
Sed et due olive legunt
in zcha zona a sinistris
lampadibus alia a dextris
duo testamenta pfigurates.
Vetus ex eo q promissio
nes sunt terene felicitatis
quasi sinistra, nouu ex eo,
q spuales et celestes tanq
dexteram. Item alia ex-
empla et exposito eoru

Os eisdem loquitur
sanctus. Si dormia
tis inter medios cleros p-
ta. de. xpo. eius in palore
auri. Illius uersus ordo uer
borum sic subaudito hec et
o fideles. o sca qui habitat
unii moris in domo, si dor
miatis inter medios cleros
citis nuc penne columbe
de argentate, et posteriora dor
si eius in palore auri. sub
auditur erut. Misticus er
sensus hic est Cleros gre
latine dicit sortes. Sortes
due testamenta duo. Sortes
utriusq sopniu sunt et delectatio
suam et sic suam quetem.
Sopnus prime sortis pro
missiones sunt terene feli
citatis. Sopnus secunde

sortis promissiones uite fu
ture. Illius uita carnalis
semp delectation fouetur
dormit miserandus in sor
te prima. Illius conscia spi
ritualis spuali spe iocundita
te letetur dormit beatus in
sorte secunda. Periculosus
sopnus est in sorte prima
gloriosus in sorte secunda.
Ibi dampnatio hic remune
ratio. Est aut sopnus inter
utriusq sopni, sic inter am
bas sortes, sic inter medios
cleros, qs est delectatio
iustitie. conde in pace in
idipm dormia et requies
cam. Iustus eni nec terre
ne prosperitatis suauissibus
emollitur, qr bonus est,
nec futur coronat glia
felicitatis. qr nec dum btus
est, presencia ordinat, fu
tura expectat. Nec quia
assunt ista tepescit, nec
quia desunt illa desistit et
illa. Nec istis cor apponit
nec deponit ab eis. sint
utriusq temperat uitam.
Dormit enim inter medios
cleros. Utrumq sit dor
miunt, penne sunt colum
be et cetere, que quid no

est ad pnis argentea. ppt
in mltis offendimus oes.
ppt si dixerimus. qr pctm
non habemus. ipi nos
seducimus. et ueritas in no
bis non est. et ppt quis
gloriabit castum se here
cor. aut mundum se esse
a pcto. s de argentata. qr
sicut possibile e in hac
uita. uita sua. et mores.
ad eloquia scripturarum
colorat et ornat. Nam
argentu. hec forma sa
cri eloqi. inde dicitur.
Eloquia domini eloquia
casta. argentu igne ex
aminatum. posteriora uo
dorsi eius in palore aui
erunt. Quia finis tol
lerantie et exercitas labo
rum. in claritatem diuine
contemplationis et sapie mu
tabitur. ac transibit. capi
tuls. est aurum optimum
Scimus enim qr cu hoc
auru apparuerit. similes ei
erimus. qm uidebimus eu
sicuti est. Eiusdem ex
empli alia expositio.

V. Vel alio sensu non
multum tame ab hoc

differenti. dormire int cle
ros est. mo ad recordationem
pctorum tristes fundere fletus.
mo pro celestium expecta
tione promissionum exber
rimis et dulcibus maxil
las abluere lacrimis. Sicut
uti sicut aplus testame
tum uetus generat in ser
uitutem. et eam comitatur
timor. Quia enim seruit
timet et si non aliud ipa
tamen seruitute. Illud autem
noua generat in libertate.
et libertatem comitatur amor
Quia enim liber est diligit
et si non aliud. utique ipam
libertatem. Sunt igitur uetus
et testamentu. uel int me
dios cleros dormimus.
si dormimus int timorem
et amorem. et int timorem
et amorem dormimus. si nec
per timore amoris concussi
singultibus. moueamur
ad compunctionem. nec per amorem
subleuemur ad deuotionem.
Compunctionem capimus int timo
rem et amorem. si neque ti
more precipites feramur
in desperationem. neque nimie s
ducia soluamur in disso lu
tionem. De quodam exposicione

grece et latine locucionis

Attuendum est hic quod quod
posse latinitatis dicit[ur] int[er]
me et te, et int[er] nos et illos,
h[oc] ydiomate greco int[er] me
diu[m] mei et tui, et inter me
diu[m] mei et illoru[m] enunciat[ur],
Quo circa ut dicit augusti
nus si veritas grece locucionis
ex integro in latina translati
one servetur. quod legit[ur]
int[er] medios cleros. non
alit[er] quam int[er] mediu[m] clerorum
intelligit[ur]. Proinde sunt
potius quam scripture sensum
sectetur. qui p[ro]pt[er] h[oc] quod dicit[ur]
int[er] medios cleros, labori
osa interpretacione vagatus,
quadrin[um] cleros adinvenerunt
int[er] quoru[m] primu[m] et quartum
alios duos medios consti
tuant, Dicunt enim quod non
potest esse mediu[m] nisi alii
hinc et inde sint. ad quos
sint medii, Et verum dicunt,
quod nichil est mediu[m] nisi
int[er] duo sit mediu[m], Tamen
minus probabile esse p[ro]
quatuor aut sex cleros
invenire. sicut unusquisque in
suo sensu sup[er]habet Sed
sicut dictum est ad talem
interpretacionem p[ro]pt[er] h[oc] non
impellimur, quod qui sensus

est apud nos. p[er] int[er] cle
ros, id efficit[ur]. inter apud
grecos. p[er] int[er] mediu[m] cle
rorum, Legit[ur] et cleros
duos, et olivas duas, et
maria duo, et duo vasa,
et duo cherubin, et si quid
est simile ad testamenta
duo. fideli et simplici
interpretacione reptam

**Alia racio scripture divine
dualitas assignatur**

Nuncupatur eciam bina
rius scripture divine
ex modo tractandi quem
sequit[ur], Unde liber ille que
vidit ezechiel scriptum intus
et foris, totus sacre scripture
interpretacio est, que scripta
est intus et foris. Intus qui
dem p[er] misticu[m], foris autem
p[er] hystoricu[m] intellectum,
Vel intus dum format
fidem, foris dum instruit
operacionem, Seu intus disserens
de natura deitatis, foris dis
putans de sacramento in
carnacionis, Aut intus de
hiis que futura sunt, foris
de hiis que facta sunt, pro forme
locucionis sue textu dissi
milit[er] tradens, Totus igit[ur]
divinarum scripturarum canon
unus liber est et scriptura

cona / licet multiplicitate
partium / locucionumque mul
tiplici differencia. varietur / ita
quemadmodum arte fabri
li virgula candelabri fu
alti iungitur virgule ad fa
ciendum mordacem forcipe
forcipem. et compingitur ex
ambabus virgulis instru
mentum commune vel duo. sic
veteris legis auctoritas.
ac sanctio nove legis am
bo sibi federe copulantur
et fit omnis liber communis
et scriptura cona ¶ Bipar
tita novi testamenti dis
Quomodo // tinctio
m nova lex in evan
gelicis / et apostolicis litteris /
et vetus in lege / et prophetis /
quadam distinctione dividitur
ideo prefatus sermo multipli
citate partium. ac locucionum /
scripturam variam divinam /
Evangelica scriptura circa
duos autem principalis in
tencio est fidem verum gesto
rum hystorice narratorum
explanacione ponere
et exponere. quid deus fe
cit pro nobis. et filius pro
nobis quid fecit nobis

usque in diem qua precipiens
apostolis per spiritum sanctum quos
elegit assumptus est. Apo
stolicam scripturam ea in
telligimus. cuius capitale
propositum est de fide fide
que misteriis. de caritate di
vini et promissionibus
eternis. de institucione morum
de regula iusticie. et de com
munitate katholice religi
onis. fidelem et omni accep
tacione dignissimum ferre
sermonem. ¶ Gemina
veteris instrumenti divisio
.n. Vetustus eciam sub
lege et prophecia non
tenentur / non esse dictu
lex et prophete usque ad iohem /
quod non est aliud. quam tes
tamentum vetus usque ad
graciam / Et abraham
ad divitem. habent moysen
et prophetas audiant illos /
Horum utriusque talis racio
fecerunt / lex imponebat
facienda / prophecia denuncia
bat futura / Legis erat
consulere moribus / hinc
ad formam virtutis et di
sciplinae / Ad prophetas pertine
bat velare sacramenta. et

plorationi rerumque significas
de futuris oraculum temporis
misteriis. Igitur testamen
tum illud per legem quidem in
formabat operationem, per prophe
tias preparabat ad fidem,
unde in monte thabor qui
dicitur lumen exaltatum visi
sunt cum domino moyses et
helias, quorum primus legis
lator, alter prophetarum sum
mus. Et quod adhuc
elias vivit, sed restituturus
est omnia, nature nobilissi
mum signum est, quia prophe
ticus sensus adhuc vivit, sed erit
quando scientia destruetur et prophe
tie cessabunt. Similiter quod
moyses mortuus est, sed
nemo novit eius sepulcrum,
argumentum est, quia legis
doctrina quantum ad sensum se
cularem et cerimonias obs
servationes evanuit, sed
quantum ad precepta nature
que vivit adhuc, et quasi
non estimatur sepulta cum
observatur iusticia. Quare
fidelium ordinibus du
alitas adaptetur.
Fidelium duos ordines
libri ex scripturis ha
bemus, continentes scilicet con
ordo eorum est qui annos sic
tempora sub spiritus amaritudine
premunt, qui oppressus et
reatus severiore morum
et operum disciplina corripiunt,
qui dura flagellorum et
urgentium pondera tempta
tionum dura cervice susten
tant. Quibus armis sit op
positus hostis qui impugnent
quis expugnet, unde saul
cum fugeret a facie absalon
Domine quid multiplica
ti sunt qui tribulant me. multi in
surgunt adversum me. Multi dicunt a
nime mee non est salus ipsi in deo eius.
Vere iste collis est, nam
et quela eius manifestum
facit illum. Alios potes
alius feliciores consolatur
eventus. Sunt enim quorum
corpora quantum mortalis natura
patitur non patiuntur iam col
luctationem vite carnalis,
sed de subactis ex potiore
parte temptationibus vic
torie tropheum ferentes
capiendis et retinendis
virtutibus sub gaudio con
scientie menses iungunt
mensibus, tempora temporibus
copulat. Ex quibus dicitur

de proficientibus et incipientibus

nota de perfectis

Et uesti epulentur et epul
tent in conspectu dei et
delectentur in leticia

Exempla istius signifi
cancie cum exposicione

Hec sane exempla
ordo signatur. huius
uocitas dicat. Cui similem
estimabo generacionem istam
Similis est pueris seden
tibus in foro. qui clama
tes coequalibus dicunt
Cecinimus uobis et non sal
tastis. lamentauimus uo
bis et non planxistis. Et
de uiborum spectatores. Et ex
comparacione unius rei. rem
aliam subintellige. Sal
tacio concentui. planctus
sequitur lamentacionem. ut
corporalem corporalis. sic spi
ritualem spiritualis. Nam
ut ad resonanciam cantica
gaudiorum et canoros uoc
tinnule flatus, agili ges
tu circumflectitur membra
ludencium, sic in denuncia
cione pacis et gracie adeu
logia uicture felicitatis
et glorie. cor gestire leti
cia. Exultacio cum demo
strat. significatur demens
dulcedinis magne debet

attende. Et iterum equalit narracio
tristis auribus illapsa. co
artat animos ad dolorem
et suspiria excitat auditoribus
sic ad spe transgressionis
auditum. tristicia torqui
et ad denunciacionem horren
de dampnacionis. planctus
monemur moueri lugubres
In cuius cause misterium
misit dominus discipulos bi
nos in omnem ciuitatem
et locum quo erat ipse ue
turus. Et unus eorum can
suaues. alius alios emit
terat. et essent auditores
qui saltacione cantantibus
sibi. planctu rident lamen
tantibus sibi. Hanc que
uecitas in supposite compara
cionis exemplo subiciat. Venit
iohannes non manducans neque
bibens. et dicunt. demoni
um habet. Venit filius hominis
manducans et bibens. et dicunt
hic uorax. uidetur pueros
coequalibus acclamantes. se
significasse et iohannem. Ec
quid conuenientius qui cibos
et epulis humanitatis offi
cia in que deducens. per eius
exemplas gaudia que future

vite. figuraliter expressit/
Johannem uero lamentante
qui austerioris continencia ui
te et doctrina predicatoris. ex
emplu penitencie reliquit et sa
cramentum, Quod si lau
dabilibus assimilari est esse
laudabilem. sequitur uidetur
generacionem esse laudabilem
si laudabilibus Johanni
uero et xpisto similis estimatur
Sed hec non estimatur. et ideo
illud non sequitur. Alius e
enim sensus comparatoris istius
et non iste. est aut iste et
non alius. Sed inuenit gau
diu nunciante et exhibenti
penitenciam domino. et iohanni demo
stranti. et predicanti penitenciam
exhibet generacio hec. quod
exhibent pueri pueris. non
saltantes cantantibus, nec
plangentes lamentantibus
sibi, Gaudere enim cum gaudium
nunciatur. hoc est saltare ca
tanti. Similiter tristari cum
tristicia predicatur. i. plangere
lamentanti. Rursus alia
exempla ex proposito eorum
Alia quoque auctoritate
idem ordines monstratur
expressius. Uiri niniuite
surgent cum generacione ista

et condempnabunt eam. quia
penitenciam egerunt in predicacione
ione/ Regina austri sur
get in iudicio cum generacione
ista. et condempnabit eam/
quia venit a finibus terre
audire sapienciam salomonis
Niniue ciuitas grandis
itinere dierum trium. similitu
do est anime racionalis. tri
nitate totam que uia dierum
trium. memoria, intellectu,
et voluntate conaufratis
Denique interpretacio notabili
significacioni alludit huic,
speciosa enim in speciosam.
et speciosa est anima creata
primis condicionibus. facta ad yma
ginem et similitudinem eius
cuius pulchritudinem sol et
luna mirantur/ Hec ad
predicatorem ione qui uertitur
in columbam, conuertitur
ad penitenciam, dum aduocate gre
inspirantis. abiecto asperitatis
et crudelitatis crime diluit
opressus uite peccatis,
At regina austri non e
mota ad penitenciam ut niniui
te. sed mota desiderio pre
uenit a finibus terre audire
in ierusalem sapienciam salo
monis. Hic perfecti et professorum

cupientes acquirere ſimi-
liam cupiditatibus. et
paſſionibus excluſis
gredientur et ingredientur
ierlm cum grandi comita-
tu. miraculis bone. et
ſenſuum multitudine ſpi-
ritualium cognoſcere ſacra-
mentum pietatis. audire
ſapientiam in miſterio abſcon-
ditam. quam nemo principum
huius mundi cognouit.
Minime quidem in ſedibus
et in edibus ſuis penitu-
ſſe ferunt timore potius
quam amore. ſed amore potius
quam timore. fines regina
ſuos exiuit. uenit in iheru-
ruſalem. quam penitentes ſub
patre adhuc paſſione
uel recordatione morantur.
ſapientie amatores egrediuntur
de terra. et de cognatione
ſua et glorificant et querunt.
Noſtra autem conuerſacio
in celis eſt. unde dicitur
et talibus. Egredimini
et uidete filie ſyon regem
Salomonem in dyademate
te quo coronauit eum
mater ſua. Sit i minimus
labor principis. ſapientie omni-
um affectum regine ſignat.

Miſcet colloquia cum ſalo-
mone. audit mira habu-
it et accipit munera. Stat
altare retrorſus. et ſanctus de ipa
aſſtitit regina a dextris tuis
in ueſtitu deaurato circum-
data uarietate. Item de aliis

Eiuſdem circa ſine
corditatem. ueritas
diſtinxit. cum dixit apoſtolis
uos eſtis ſal terre. et uos
eſtis lux mundi. Quod
eſt uos eſtis ſal terre. qui
inminuitis ſuadentes primam.
uos eſtis lux mundi qui
regine manifeſtatis ſa-
pienciam. lux ſe manifeſ-
tat et alia. Sal dupliciter
ſecundum materiam. efficaciam conſiſtit.
Ex aqua et pigne con-
ficitur. ciborum condit. car-
nibus ſaporem. terris auget
fecunditatem. Ita principis
cruciatus ex ardore ſpiritus
et compunctione lacrimalis
efficitur. epulis ſpiritualibus
immittit graciam. fluida deſi-
deria carnis conſtat. fruc-
tus caritatis et opera mun-
di ad eterne conſequenter no-
patur. Amplius circa ſcapas

Hos conſeruates
concinnites yſaias

6

predicebat cui dicebat.
Qui sunt isti qui ut nu
bes volat et quasi columbe
ad fenestras suas. In nu
bibus terna significatio
habetur porcio. Nubes
sunt leues sunt condense
sunt. Ex humore sunt pluui
ales. ex leuitate volatiles
ex condensitate refrigera
biles. Non pluerent nisi
haberent humorem. non vola
rent si non haberent leuita
tem. Sed si condense non
essent, solis ac celi non
temperarent ardorem. Solis
enim ac celi non in se sed
in nobis temperant ardo
rem. non ut minor sit. sed
ut a nobis senciatur minor.
Forma ista est penite
ncium. qui pluuiales sunt
compunctione delictorum, vo
latiles intencione superiorum,
condensi firmitate aiorum,
Constancia namque posita
ipa est condensitatis, ipa
humiliat temptacionis ardo
res. estus carnalium refri
gerat desideriorum. Unde
Per diem sol non uret
te. Vel pluuiales sunt

emissione lacrimarum, vo
latiles temptacionum agita
cione, condensi lucis di
minucione. Condensitas
nempe nubium. sicut te
stagenum obviat estuatis
sic plenitudine luminis
subducat speculari. Colu
be amicta prole suscepte
vocabulum. Dicitur enim
columbe quia colunt lumbos
Est volucer enim iste quie
tissimus, ut felle careat
unum causa et sede, quia
duplos natura incita
commendat eorum. quos
nutriunt proles numerosa
letificat, et in quibus pu
ritas cordis discursus sub
perturbacionum prefocat,
Unde et columbe dicuntur
volare ad fenestras su
as. non videlicet ad alienas
quia intueri aliena curio
sitatis est vicium. non ma
suetudinis. at pacate me
tis indicium. Quasi dicit
columbe et volat. sed non
ad fenestras suas. Quod
cum lignum pulcrum ad
aspectum et bonum ad
escam. Sed volauit ad fe
nestras alterius. et sorio

laıııt suas / fenestre aut
nre sensus nri et cogita
ciones nre sunt · fenestre
item nec intrauis celi ci
uis est celorum · Omni cu
stodia custodi cor tuum / co
uersacio tua sit celis · et
eris q̃si columba uolas
ad fenestras suas · non
q̃si dina egrediens ut ui
deret mulieres alterius
regionis / uolauit ad fe
nestras alterius et uiola
uit suas /

Quot sunt
quoque dealbs :

O rdines hii q̃s fide
lium suo dei / q̃i
parietes suo · q̃bus ecle
sia constructa crescit in
templum sem in dno / con
et tenent in tactu amoris
Nigra sum et formosa
filie ierlm sicut taber
nacula cedar · sicut pel
les salomonis / Nigra
sum in pte et corpe formo
sa / Nigra sum in eis quos
pmo cruciatus · et incon
decolorat assiduus / formo
sa in illis quos decor
illustrat gracias · celestis
desideriorum color exornat /
Sime quid horum altero

preciosius est · et speciosius
et tamen pro magnifice
laudis insignitur · et id
quod uidetur inferius
Quia cara et q̃s cara est
forma nigredinis · que
thabernaculis cedar simis
estimatur · Nigra enim sum
refert ad thabernacula ce
dar · formosa ad pelles
salomonis · fortasse qui
est cedar · ipse est et salo
mon · secundum aliud enim ce
dar · et secundum aliud salo
mon · Cedar obscurus
salomon interpretatur paci
ficus · Ethymologia no
minis nimis occulte pa
tet archanum · Secretum me
um michi · secretum meum
michi · Quia in terris uisus
est · et cum hominibus conuer
satus est · ipse est hiatu
et estimacioni cedar · quem
putauerunt quasi lepro
sum · et percussum a deo et humi
liatum · Obscurus magis
est · cum uacies ut loquitur
ysaias · non erat species ei
neque decor · Sed deus
batur uocari publica
norum et peccatorum amicus ·
et inde cedar · inde obscurus

Vere languores nros ipe
tulit. et dolores nros ipe
portauit. et inde cedar in
obscurus. Thabnacula
eius crux et tumls. adul
ta in eis ingredo obscuri
tasque fuit. In eis tn habi
tauit et ibi requieuit ab omi
ope quod pateat. Ecce locus
domini et ulter ubi posuerut
eum. Sz surrexit etiam
non est hic. Thabnacula
em ad tempus struunt
et pt tempus destruunt. Sic
xpus resurgens a mortu
is iam no morit. mors
illi ulter no dominabitur.
Resurgens porro factus
est salomon i resurrecce
qui fuerat cedar i passioe
Cuius illusit infirmitas
suscitauit ignominia se
pulturam. at honor celebs
resurrectio clarauit. nec ta
cuit gla triumphatricem car
nis assuptio. ad dexteram
deitatis in excelsis. In
hac et tantu pellium
amictu. regius honor il
luxit. triumphus creauit et
pax. Unde ait. pacem
relinquo uobis pacem mea
do uobis. plena plane

pace potitus est. et pficem
tu cessante bellorum. factus
est in pace locus regum et ha
bitacio securissimu inimici
et omnibus hostalem mor
tem. triumpho inmane re
surrectio et ascensionis
magnifice gla. potenter
subegit. et redegit ad ni
chilum. Pelles em eius
resurrectio et ascensio.
pelles huius carnei.
nichil hnt residui. sic et
nos. et si nouimus eius
xpm secundum carnem. sed
nunc iam eum no nouimus
post resurrectionis mirum
et ascensionis inabile
nouitatem misterii. Eminet
pelles et ambiciosi coloris
decore fastuque no inde
abiles regio. et quibus
celestem decuit amicum
pacificu. Hystoriaus salo
mon i omi gla no fuit
coopertus pelle sicut unu
istorum. Omnibus e istis
fidelium katholica socie
tas. in eis qui audiunt
dicit eis. Si consurrexi
stis cum xpo que sursum
sunt querite ubi xpus e
in dextera dei sedens

Illud eciam. Quemadmodum
xpus resurrexit a mor
tuis per gloriam dei patris ita
et nos in novitate vite am
bulemus. Emulacione et
imitacione tali efficitur for
mosa sicut pellis salomo
nis. Nigra porro sicut
thabernacula cedar. in eis
qui crucifixerunt carnem
suam cum viciis et concupi
scenciis. passionis exem
pla sequentes. in eis quoque
ad quos dicitur mortui enim
estis. et vita vestra abscon
dita est cum xpo in deo.
Sic et nigredinem et for
mositatem ab uno eodem
sumere debemus. xpus
enim traditus est. haut du
bium quod in morte propter de
licta nostra. et resurrexit
propter iustificacionem nostram.
Quemadmodum in eum accipien
da sunt sensum. quasi
mors non proficit sola
ad remissionem et ad iu
stificacionem nostram. et resurrec
cio similiter ad eadem pa
duo. sed quia mortificacio pec
catorum. et prime crucifixione
venimus passione eius et
novitas autem vite sple
dorque futuri similiter gloria
resurreccionis expressius de
signatur. ideo mortuus propter
delicta nostra tantum. et tantum propter
iustificacionem resurrexisse
predicatur. Sub hac
distinctione continentur
significaciones a vicesima
usque tricesima. ii. in ca
pitulis istis.

Sine iusticia dualitate sig
netur. i. im
Exposicio ad singula de ordine. ii.
Commoda racione differ
ri fidem et operacionem. iii.
Unam sine altera pro
minimo reputari. iiii.
Alia racione iusticia divide
bipartito. vtum
Adhuc aliter posse divi
dere iusticiam. vitum
Descripcio confessionis et
descripcionis exposicio. vii
Exploracio premisse descrip
cionis. viii.
Divisio confessionis in
suas species. ix.
Qualiter sit facienda con
fessio. et qualiter improbetur
culpa a circumstanciis reatus
Qualiter a causa. x.
Qualiter ab exemplo. xi.
Qualiter iterum sit facienda con
fessio pure reputacionem rea xii
Qualiter iterum sit facienda

pure intencio humili. xiii.
Qualiter quoque assumptione simpliciter. xiiii.
Qualiter etiam sit facienda pudibunde et de quibus. xv.
Quare i. qua iustitia similiter ratione obedientie sit facienda confessio. xvi.
Quare ut i. qua iustitia sacerdotis consilium primo. xvii.
Quare etiam i. de utilitate que est absolutio. xviii.
Quare etiam i. quod est ratio bipertita allevatio. xix.
Correctio premisse distributionis. xx.
De quibus sit facienda confessio i. de fantasiis. xxi.
De passionibus etiam duplicatis. xxii.
De actuum quod multiplicatur. xxiii.
Qualiter tria habet vestigia in deo et exempla rationis. xxiiii.
Quibus modis impeditur confessio ab impietate. xxv.
Quibus quoque modis acquiritur. xxvi.
Qualiter operatorum dualitas tolleratur. undecima prima significatio. xxvii.
Alia ratio qua etiam operatorum dualitas assignatur. xxviii.
Qua que sit potior et potior actio. aut sententia. xxix.
Cur oratio dualiter signet. xxx significatio s. xxx.
Descriptio orationis et descriptionis opposito. xxxi.
De prima specie orationis et speciebus eius. acclamatione et postulatione. xxxii.
De secunda specie orationis et prima eius specie et duabus speciebus eius. xxxiii.
De secunda specie et duabus speciebus eius. xxxiiii.
Cur sit oratio facienda i. qua ratione. xxxv.
Unde advenit oratio ut fiat.
Unde advenit oratio ut perveniat. xxxvi.
Oratio aut fides et humilitas prima sint et sola sufficiant. xxxvii.
Unde advenit oratio ut permaneat. xxxviii.
Unde impeditur ne fiat. xxxix.

Undecima significatio. ex iustitia dualitate signatur.

Iustitia similiter per binarium exprimitur. per fidem et operationem in que deo dividitur. quod locis scripturarum invenitur multis. Unde

est illud. Dominum deum tuum
adorabis et illi soli servi
es. Et illud anima mea
illi vivet et semen meum
serviet ipsi. Secundo et illud
osee. Desponsabo te mihi in veritate
et iustitia. Illud ecclesiastes. Omni
tempore vestimenta tua can-
dida sint. et oleum de capi-
te tuo non deficiat. Pos-
sumus exemplificare exemplorum
a primo ad novissimum.
Inchoemus expositionem.

Expositio ad singula verba

B. Dominum in quo est po-
testas imperii. Deum in quo altitudo con-
silii. tuum in quo libertas
beneficii. adorabis fide.
servies operatione. Dominum
quem metuere. Deum quem
colere. tuum quem diligere
debes. adorabis interius.
servies exterius. Hec fa-
tetur et inveniunt nobis sep-
tuplicem distinctionem. In domino
potestas exprimitur imperii. ut
inde docemur. Quoniam dominus
excelsus terribilis. rex mag-
nus super omnem terram. In
deo altitudo consilii ut
ibi. Venite et videte opera
dei. terribilis in consiliis super
filios hominum. In tuo li-
beralitas beneficii. ut ibi ego
enim sum dominus deus tuus qui
eduxi te de terra egypti. Dila-
ta os tuum et implebo illud.
Tribus distinctionibus
textus consonat. quia metuendus
est qui magnus est. colen-
dus qui consiliarius est. dili-
gendus qui beneficus est.
Quod in reliquis subicitur
exemplis. anima mea illi
vivet. flectitur ad fidem quia
fides anima est. iustus
enim ex fide vivit. Semen
meum serviet. vergit ad opera
quia obedientione operationis ser-
vimus. operatione enim semina
multiplicamus. Unde Eun-
tes ibant et flebant mittentes
semina sua. Sic enim se-
minamus in veritate iustitia
et in fide multiplicamus
operationem. Operationem enim
iustitie nomine significat
spiritualiter dominus. Proinde at-
tendite ne iustitiam vestram
i. opera iustitie coram homi-
nibus faciatis. Veritatem
loco fidei accipiendam
inde colligimus. Quia vi-
detur se nosse. dominum et man-
data eius non custodit

mendax est. Glosse enim
posuit pro credere quod noti
cia dei que hic habetur ex
de scilicet in fide possidetur.
Quouis fides veritas est
in eo quod notitia est, aut
in eo quod notitia veritatis
propriam est. Quibus sic
dictis. novissime ponetur
tes exemplum. Sicut quod
tu opera innocentie puritas
colorat, vestimenta candida
sunt, et quod tu fidei devote
mentem letificat. oleum de
capite non deficiat. Opera
vestimentis significantur
versus ille significat.
Beatus qui custodit ves
timenta sua ne nudus
ambulet et videant tur
pitudinem eius. Fides quod
acquisita similitudine est
oleum. quod ut illud omnibus
superfertur liquoribus. sic
hec est victoria que vincit mun
dum fides nostra. Cuius in
cunatione petrus etiam
legimus clementi. firmis
terra pressit vestigiis. sed
cum absque capite deffice
at oleum, passus est nau
fragium et allidunt salva
torem dicentem. Modice

fidei quare dubitasti. Etenim
si oleum fidei retinuisset
inimici tumidi equoris
iter tremulis undis sup
latus complexisset. Tri
moda ratione differt
fidem et operationem

d. Trimoda ratione
describimus differentiam
fidei et operationis. secundum
naturam, secundum officium,
secundum dignitatem. Secundum
naturam quia prior est origine
fides quam operatio, fides enim
parit operationem. operatio non
fidem. Operamur quia credi
mus. non credimus quia
operamur. Quare non modo
operatione fides prior est. sed
origo quia illi est. Differt
et officio quia officium fidei
est dirigere intentionem ut
sciamus quid propter quid agimus
officium operationis ut ha
beamus unde meritum
habeamus. Operamur
ut operatione nos ipsos
et alios ad pietatem
provocemus. credimus
ut ad finem et summum
bonum quicquid a nobis
agitur dirigamus. Dig
nitatis quia est alia fidei

e alia operacionis. Fidei dignitas est quod absque operacione necessitatis impedito, sola sufficit ad salutem, ea vero absente etiam opera magnifice virtutis non computantur ad vitam. Omne enim quod non est ex fide peccatum est. Hec est autem victoria que vincit mundum fides nostra. Denique non legitur qui opera non fecerit condempnabitur, sicut legitur qui vero non crediderit condempnabitur. Quoniam sine altera pro minimo reputari :

f Verumtamen et si excellencior sit fides operacione, huius triplicis differencie gradibus, una tamen sine altera si tempus est pro minimo reputatur. et est etiam ut sine fide impossibile est placere deo, ita fides sine operibus mortua est. Quod non est dictum ex similitudine qua dicitur corpus sine anima mortuum est, quia non ut anima vita corporis, sic opera dant vitam fidei, cum omne opus boni procedat a fide et fides omne opus boni vivificet. Sed tamen opera bona vivificent vivere fidem et fidei sint signa convictis, propterea fidem sine operibus mortuam scriptura testatur, quia in operibus videntur sensus et motus que duo omnem rem vivere demonstrant, nec tamen faciunt quod demonstrant. Sed vita enim interiori sensus et motus egreditur non ex eis. Unde velut opera sine fide mortua sunt, ita ea sine eis. Omne enim quod non est ex fide peccatum est.

Alia racione iusticiam dividit bipartito :

g Distribuimus quoque iusticiam in cogitacione et operacione, unde predicas. Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Et Jeremias. Levemus corda nostra cum manibus ad deum. Et Jacobus. Emundate manus et purificate corda. Duplices animo. Et alia invenies quibus monemur esse iusti et servare iusticiam cum puritate cogitacionis, cum honestate operacionis

Utrumque utile ad fidem. utrum
que neceſſarium ad ſalutem
Per enim cultu religionis
cuſtodimus in operatione et tur
pitudines fantaſiarum ver
ſamus et ſeruamus in co
gitatione, ſpem pietatis ha
bentes virtutem eius abne
gamus. ut filie eorum compo
ſite circumornate ut ſimili
tudo templi. Et phariſei qui
mundant id quod foris eſt
calicis et catini. interiora
pleni rapina et iniquitate
Contra ſit affectum animam
vaticinatur amos. Omnis
qui tranſit per eam ſibilabit
movebit manum ſuam. Si
bilabit enim inſtabilis colu
ber cum polluta ſuggeſtio
nis afflatu corrumpit co
gitationem. ſi movet manum
cum expletione turpitudinis
tabefacit operatorem. Contra
ſibilantem [illegible] ſibilat. qui
ſibilat muſce et api. et
contra manum. qui mittit ma
num ſuam per foramen.

Adhuc aliter poſſe dici
de iuſtitiam.

Sicut iam in fide et in con
feſſione ſtatuimus
iuſtitiam. ut corde creditur
ad iuſtitiam. ore autem
confeſſio fit ad ſalutem.
Fidei quippe devoto cui cor
convertit ad fidem, conſequitur
os aperit ad confeſſionem
Quod dulce eſt ad cogitan
dum. dulce eſt quoque ad loquendum.
De conſuetudine lingua
verſat quod conſcientia ſeruat
Ex habundantia enim cordis
os loquitur. Nos quoque quod
corde concepimus ad utilitatem,
ſicut etiam ore confitebimur
De confeſſione ad edifica
tionem. Videndumque quid ſit
confeſſio, que ſpecies eius
qualiter ſit facienda, et cuius
et de quibus, et unde ne
fiat impediatur.

Deſcriptio confeſſionis et deſcrip
tionis expoſitio.

Confeſſio eſt manifeſ
tatio latentis mali
tie in ſolius ſui accuſatorem
Diligenter diffinitionem
partes ſuas. Exploratores
ne forte vitioſa ſolus in
nis ne contineat, explicata
diffinitio ipſa ſentitur
Secundum genus, ſecundum
materiam, ſecundum cauſam, oſten
ditur quid ſit, materia unde
ſit, et ad quid. Genus
manifeſtationis. materia
malitie. cauſa per ſui

accusacionem subintelligitur
hoc est. aliquid est. De ali
quo est ad aliquid est. Ma
nifestacio est. de malicia
sit. propter suam accusacionem fit
siciam quia quoque manifesta
sensum nemo intuelle nemo
ac inlita eorum que sunt
sub sole, et neque adhuc di
mittitur fiet confessionem
respectu dicte talis / subiecti
et latentis malicie / uoles
eam remouere ab hiis de
quibus non est. et de quibus
est incipiens dirigetur / Quod
quia sequitur in suo solius ac
cusacionem. Hypocrite sicut
Qui enim pro laudibus paratur
comercio / aut in prouocatorem
eiusdem. filius ut malicie
sue scelera prodit / nec si
militudinem confessionis as
sumpsit. et uelamen confessi
onis opinionabiliter os se
dauit et uitam / Mysticus por
ro in principio sermonis
accusator est sui nec aliis
reputat reus. aliis ue ipse
sibi / et tamen est sine tenere
et sine attendit sibi quod /
Qui aliter confitetur et
aliter sentit / de hinc se con
fitetur eorum. quorum con
ceatum suum in miliciis. in

serpentem altari. ore sup
bo retorsit. Sic stat accusa
cio parata. **Exploracio
premisse descripcionis** /
Ast continencia diffini
cionis breuior ipsa to
nat ad suos usque terminos
opere uelud uidetur / Confite
mur enim temptaciones et
probacionum incursus sepe
numero manifestamus non
solum maliciam peccatus con
fitemur pro remissione /
temptaciones pro alleuiaci
one ut pax sit nobis. temptacio
nes manifestamus / culpas
ut indulgeantur / Confessio
nem aptius sequitur illius /
confessionem a perturbacionibus
tranquillitas comitatur / feli
citas et hylaritas bene ope
randi. acquiritur exultis /
De confessione perturbacionis
psallitur in octaua. Misere
re mei domine quoniam infirmus
sum sana me domine quoniam con
turbata sunt omnia ossa
mea / De confessione pec
catus ibi. Delictum meum
cognitum tibi feci / Sed re
spondemus homine mali
cie culpas et molestias
parare appellari. scripturis
testificantibus. Idem hominem

Unde sufficit dici malicia
sua i. perturbacio sua. Et alibi
ex persona mediatoris. Quia
repleta est malis i. perturbacio
nibus anima mea. Et sub
eodem sensu. Non est ma
lum in civitate quod dominus
non faciat. Et ego dominus
creans malum. et faciens
pacem. Et alia in eundem
modum et sensum. Itemque
quemadmodum dicitur ab apostolo
concupiscencia carnis dicitur
peccatum quia facta est et inflicta est
propter peccatum. sic molestia per
turbacionis dicitur malicia
quia facta est propter maliciam.
Sed esto. Quomodo stabit
quod premittitur latentis cum
nulla que sub aspectu confes
sionem manifesta fuit. Scilicet
et resecamus ad confessionem
Dicere enim si confessio manif
estacio est latentis rei.
nulla videtur esse confessio
ubi nulla vel rei nullius
est manifestacio. Tunc pla
ne nulla est. ubi scitur quod
dicitur. Ubi respondemus
in disciplina confessionis
pro ignota quamvis causa
reputari quantum ad confiten
tem. qui illam arbitratur
ignotam. et si sit inde con
fessio. fit rei latentis esti
macione confitentis. Sed
et si quid quod iam cognitum
esse cognoscimus. tulerimus
ad confessionem. sumus in
proposito revelandi. eciam
si latuisset. nichilominus quantum
ad propositum dicitur fieri etiam
quod re ipsa non est factum.
Unde est illud. Qui vide
rit mulierem ad concupiscen
dum eam iam mechatus
est eam in corde suo. Et
angelus ad abraham. Quia
non pepercisti unigenito
tuo propter me. Non pep
ercisti inquit quantum ad pro
positum. non quantum ad ef
fectum. Non enim occidit
sed occidere proposuit. Qua
re si sub dicta estimacione
dicitur factum esse. quod non
erat factum prius. hoc est es
timacione et proposito. sed re
ipsa. fidelem ducimus et in
concessam diffinicionem

Divisio confessionis in suas species

Determinatis in species
confessio dividitur
abiudicacionem et arguicionem
Abiudicacio est de condem
pnacione peccatoris. arguicio

de manifestacione perturba
cionis. Secundum materiam
eius. ita species eius. Abun
dacione uti oportet assi
due. quia in multis offendimus
omnes. Frequentacionem etiam
semper adhibere oportet. quia
temptacio est uita hominis
super terram. Quas duas
species uersus fortassis
ille commemorat. Confite
bimur tibi deus confitebimur.
Est tamen adhuc alia spe
cies confessionis que be
neficia diuina commemorans
superiore non uidetur diffini
cione teneri. et laudacio
appellatur. Unde Confite
or tibi domine pater celi et
terre. Et alibi Confitebor do
mino nimis in ore meo
et in medio multorum lauda
bo eum. Qualiter sit
facienda confessio. et
qualiter improbetur
culpa et circumstancijs reatus

Facienda est autem con
fessio plenarie. pure
et pudibunde. Plenarie
ut totum quod culpabile
est ostendatur. Unde culpabile
cognoscitur indicetur. Simpli
citer enim improbatur cul
pa a circumstancijs seu reatus
a causa. ab exemplo. A cir
cumstancia reatus. persona ex per
sona peccantis. parti a ge
nere peccati. A persona pecca
tis. quia omnis criminis reatus
criminosior in bono quam in alio
iudicatur. Sic tales eciam
grandior iudicetur et estimatur
quam estima. Sicut quia in uicijs
pastoris quam ouis. Docti quam
simplicis. religiosi quam secu
laris. adulti in fide quam neo
phiti. A genere peccati. quia maio
ris est culpe. odium quam
ira. sermo malus ocioso.
fornicacio adulterium. Re
atus perfectione. actus cogi
tacione. Qualiter a causa

Hec causa culpa impro
batur. cum opportunitate
et locorum. et rerum arguitur.
Sunt enim sunt que peccatum
dant. aut adiuuant causam
exempli gracia. In solitudine
sum. et in habitacione secreta
delectacio mea. Inter eos non
est qui me uocet aut pro
uocet ad malum. Socios
incessus. et uita sectabilis
occasio michi edificacioni
sunt et saluti. Saluti con
traria uitate. et inuitat ad
melius. Infelix si erro
quando dux eis inter eos. Non

est quid pretendam. cur offe
dam. vnde grauior e offensa
pcti. ubi pctō causa leuius ꝙ
substituitur. Dat igitur causa
si qua pctm causa pcessit
et pepat. no est in confessi
one tegenda. tu ꝙ pctā
misera fuit. tum ꝙ frequē
actu ipo scelatorem hpām
esse conuincit. Quid enim
laudabili feruentissime uo
luntatis deuotione opus
aliqn modicū ꝯsequimur.
Sic scelestissime cupiditatis
infamia opus quod tople
ꝯsiguit. Quod tn modicū
ꝯsiguit dnūs. scdm ꝯsio
nem dnūs callorū. nō se
cundū intentiones occultis
simas animorum. Reuelan
da est inq omīs causa. ut
si modica est. exuberat
misericordiis. qui suggestiōe
occasionis ꝯsiguit. et alia sag
uinis nomen fedauit et
uitam. Et grauius confundat
insipientes. qui eo intentius et
celerius scelus debuisset
cauisse. desaferri. quo ma
ior illud circumstabat. et
antiquitas occasio. Qualiter
enim occasione accepta reiu
usat pctm. sic ꝯsensa ꝯ
cluditur. · Qualiter ab exo

· o · Hoc exemplo cara aul
pctm aliquem. cum
pestis sceleris ab vno serpit
ad multos. cum multos ad tō
timen. uel ad equale. quod
induat et seduat exemplo.
Tolerabilius est utique clam
quam coram multis offendere. Of
fenduntur multi. uno coram
multis offendente. Similiter
conscelerant plures ab
uno. quam unus edificet amul
tis. Sed ue illi per quem scan
dalum uenit. Melius erat
si natus non fuisset homo
ille. Nemo sibi uiuit. siue
cum natiuē siue uita lu
tiae. Similiter nemo sibi
moritur. quod cuiusque ho
minis et uita uitiosa
et altera mors multas e
dampno uel utilitati. Igitur
tria hec qui circumstancia
reatus. causa. et exemplū
augent pctm. assumenda
sunt ab ore confitentis. ut
nichil penitus penitens
palliet et fiat confessio non
ex parte. sed ex toto iuxta illud
Confitebor tibi in toto
corde meo. Et iuxta illud.
Confitebor iniquitatem in ore
meo. · Qualiter item sit
facienda confessio pure

recta reputatione

P Pure deinde facienda
est confeſſio ut ſit
pure. tum vera reputatio-
ne / intentione ſimplici / et
ſimplici ſit aſſumptione
recta reputatione cum
nobis ſolum reputamus
quod peccamus / In cauſis
forenſibus in iudicio quidem
iudex iſte promulgat
ius et tato euadet confeſ-
ſio eſta ſupplicium. ante deum
ſola meretur gratiam ſola
digna cui concedatur legis
eterne preſtetur beneficium
venie. Dic tu iniquitates
tuas prius ut iuſtificeris
Et alias. Dixi confite-
bor aduerſum me iniuſti-
am meam domino et tu re-
miſiſti impietatem peccati mei
habemus etiam in promiſ-
ſione. et peccatorum tuorum me-
mor eſto. ego autem non me-
morabor / Et vero contrarium
inoleuit. obtinuit ex
conſuetudo ut culpabilia
ſtudio et ore ſubmoueamus
a nobis / laudabilium auc-
tores optemus dici nichilo-
minus fieri. Et quod abuſiue
Nam qui in aliam rem
aliam per ue perſona tranſferat

culpam. aut non tranſferat
ſi quem lex et gratiam / Et quaſi
non multos locus ſecretalis
cuſtodiat. et ſcena magis con-
ſtruet ſocietas quam laborio-
ſa ipſe lituus induſtria.
Hoc conatur quod hic qui cum ſibi
te temptationis impetus
vexerit deruit. ne ſtetim
et a culmine ſolide perſpecto
labefactat moriturum / Et
qualiter flaueſcens cera ad
leues ſpaciatus ignis ardo-
res concepta liqueſcit. ſic
multi cum ſeueriore diſciplina
et oculo ore ſuggeſtione
cinguntur anguſtiantur. et agun-
tur precipites. ſubacta cedunt
et recedunt. Qualiter
item pure intentione ſimplici

H q Humilis debet eſſe in
conſitente. cum intentione
ne qua laborum ambitione
gloria capitur inanis. ſiue a
qualitate peccati. ſiue a ſub-
miſſione conſitentis / Et qua-
litate peccati parum compa-
cui calliditus aſtucias et
ingenia communicationi quod
circumſpectos ac ſagaces vi-
ros decepit et decipit oppo-
nit / cui fortis viros et auctos
quibus famoſos proceres
deiecit addicit / cui laſtimus

formoſos & alta ſagellinis
thoros. & aſcendiſſe quaſi
ſuſpirat et gemit. Crucē li-
bellum et rerum adiecto. ut
indicent & ſupplicia. reſtat
d's ſemp. admixta iniqua. Quod
quod ad ſiniſtre ptis inter
pretacionē. probabiliter ita
pt. ne utatur ante cortem
A ſubmiſſione confitētis
queritur laus. cui ideo oppe-
titur gloria. q ſubmiſſio
ueletur & ore indicat ignomi-
nia. et inde ius apparere
iuſtus. unde te ipſo teſte pro
bdris immundus ƀd Nota
omnium deceptoris ſuſpirat pre
cui qui re uult haberi tam
opera cuius nomē tytulos q
ctus ſedat honoris. Peccato
ſi potuit peccare. contra
hys ignominiam. Saul
arguente ſe ſamuele peccatum
confeſſus eſt. peccaui inique
eris. Sed qua intentione co-
feſſus eſt. confeſſus ē et no
negauit. Sz nunc queſo ait.
honorifica me coram ſenio
ribus iſrahel. hoc dicens
laudem queſiuit reſpexit
ad gloriam. inhiauit honori
Sic induata ē humilitate
confeſſio. & laus illaudabi-
liter expetita. laude iuſtiac

perdidit et ueritatem. Tercia-
liter q aſſumpcione ſimplicia

Simplicia ſit aſſump-
cione confeſſio. cum
fabulaciones odioſe que
ad rem non ptinent. non in-
ſerantur. et cum mea cri-
mina etiam uti accuſatores
& criminatores aliena peccata
commemorant. Grandi pi-
etate preditus e ſuauitas ſi
habundat affectu. cui ſua
confiteri non ſufficit. niſi
ſcelus q pati condempnet.
Caritas hominum. ſequitur
in rebus manet. Zelans
eueniunt ſapit. & ſepius cre-
uit. carentibus alterius q
proos dicante inuidum. Cauet
quidē uocacionē in cauſam
rerumq ſagellinis aptā te
ſurca uideri clamitantem
& renocor iudicauiq ſuſpe-
cto. ſtupens ſingulare pie-
tatis noua generis. & ſtudi-
um. Noua mq pietas
que latrat nec ſanat nec
ciuiuit nec maledicit. bla-
ſphemat nec commendat.
Dentes denique figit ad mor-
ſum. non ad oſcula labia
Stupenda plane pietas
et affectio ſuperhundans
que ſic alterius mederi

ſimulat cum lenibus ſeſe
parilis exponit. mordeſque
renibus illaqueat. Bellu-
lus ſe improbiſſimus amor ſi
dignus quod notari. Decepti
eſt enim ſolum eo quod alterum
uiditas te ipſum condempnas
et utinam te confitente me
um tractu affectione ſolli
cita et ſollicitudine affec
tuoſa. remiſſio pertingeret
ad me. et eſſem onus pa
riter labore et pudore con
feſſionis. Nunc porro ua
no labore conſumeris et
ſeneſce latrantia ora fatigas
quantum ad me. quantum ad con
tu uideris. michi mea int
eſt. Ego enim neſcio caritat
uel potius curioſitatis tue
indulto et dico tibi. Unde
conſcia tua mea mordeat
ſi non plenius fortaſſe. for
taſſe puerius quam tu. Tali
ergo propoſita declara
tione. Dicimus pura eſſe con
feſſionem in reputatione
quod nobis tamen culpa im
ponimus. pura eſſe inten
tionem cum intelligimus re
miſſionem querimus. plura
eſſe in ſimplici aſſumpta
cione. ſi ſola peccata int
ponimus. **Qualiter
etiam ſit facienda pu-
dibunde. et de quibus.**

6. Verum quoniam ſunt qui
ſunt frontis attrite.
ideo facienda eſt confeſſio
etiam pudibunde. Hortantur
nos de hac re ſcriptura dicens
Eſt confeſſio adducens peccatum
et eſt confeſſio adducens gloriam
Confeſſio adducit peccatum cum
pudore celamus peccatum. Gra
tia enim peccati eſt tegere peccatum
Eſt confeſſio cum intelligitur cum his
pudor ora prona ſuffundit
ſignum eſt ſalutis et quietis
conſcientie quod eſt gloria iuſtorum
Et dicit item tem indeab
lem uerecundo ſermone pro
ferri. Unde mordent hii
qui ſinu proſtitute approba
tionis peccatum ſuum ſicud ſo
doma predicauerunt nec ab
ſconderunt. Et alias. frons
meretricis facta eſt tibi. eru
beſcere noluiſti. impudicitia
facta es tota. Infideli non eſt
frons meretricis. ſe uultus
ſi qui mens purpurea ſignat
decore coloris. qualis laudes
amatoris canticis deſcribit
Sicut cortex mali punici
ſic gene tue. precipue uo
tamen aliquid preter ſolitum
contingit. licet exiguum aut
aliquid magnum. licet ſemel.

aut id quod a multis dieb;
ſua eruit in ueſtem, pudor
deſuanens qui nubes ſug
ulinea, uultus et ora ſuf
fundit. eorum, quos memo
ria mordet et penitudo
malorum. Nam qualiter
poſtquam umbriferam nox
migrantes ab orbe gero te
nebras ſoluit. auitomi
tytan publica luminis gra
mundo reſtituturus roſea
uultus lucafros pollicem
uicinia tinctura demuſtat,
ita cui quis ad animas libe
licias a tenebris purges
peccati confeſſione confun
ditur, ſuma frontis tene
ras que genas et ora tale
ca. igni pudore ruboris
ſanguinat, preterea ſed
in pudore utilitas. laboſa
eo quod gemis decore ad
dit et gratia. Hora fero
tes annos lenit regnum
inuenit ad ſponcos mt
itum. cera uite et uote in
terceſſoris utitur ante deum

Tractatus . I . quia iuſtitia
ſecundum rationem obe-
dientie ſit facienda co-

D . 2 . Dupplos tamen feſſio
queritur. cui quicunque
aut facienda ſit confeſſio

Iuſtitia ſubiect et fructus,
uel neceſſitas et utilitas,
Iuſtitia diuiditur in rationem
obedientie, et primo conſilium,
Et pulchre. quia et obedien
tiam ſequi iuſtum eſt, et co
ſilio acquieſcere. itidem iuſ
tum eſt. In hoc est iuſtitia
ſecundum rationem obedientie,
quod ſeruum redeptum a regi quia
ad regis nolunt reconciliatum
decreto et uoluntati eius
obedire dignum et iuſtum eſt,
Non eſt ſeruum diſcutere utrum
iuſta imperantis iuſſio ſit
nec immutare uel preterire
ullatenus debeat quod ab
ore preceptis exiuit, In diſcu
tiente enim diffidentia notatur,
in reſiſtente contumacia rep
henditur, in ambobus p
ſumptio preterita condempnatur,
Et que uel unde fiducia
ſalutis erit, ſi terretur et pre
terit maieſtatis ſenten
tante, cui ſubeſt poſſe ut
aſſit cui uoluerit et uelle
adiacet. ſperata cui ſuit.
Deputatur nos eſt. Qui dicit
ſe noſſe deum et mandata
eius non cuſtodit mendax
eſt. et qui in uno offendit
factus eſt omnium reus. Qua
re ne attingat adiuuandum

super transgressione obediendum
illi est ab omnibus in omnibus
sine retractatione. Iuuat
item .i. quia iusticia secundum
consilium penitencie.

.v. Hortatur etiam ad con
fessionem iusticia secundum
consilium prime. plenum est
iusticie ut priuatis actionibus
prime subeat leges ad aliud
non ad suum uiuendo iudi
cium. Est ut quid sit oportet
scire. Cum non omnium est uera
aut scientiam de se ipsis ferre
sinat. Nonnulli clementis
simi iudices sui sunt. Et in
multis quam multa dispensat
si ita respondet uoluntati
si prouentus sunt ad ipsi
utilitatis. Et hic error in
cedentes eludit quos im
prouidum. Et nos totum ut
ex toto meliter uite iustius est
alterius audire consilium in
dicaui. Nec modo iustius sed
et securius. Meliores enim
sunt duo quam unus. et ue soli
si ceciderit. non est qui subleuet
eum. unde est illud. Omnia
fac cum consilio etc. Addo quod
erubescentia qua sufferen
deris et confunderis maxi
ma porcio est pene. et diuti cru
ciatus. nec secius torquet
animum quam corpus atrocius
seuicia supplicii. Super addo
quanta augeat pudor ipse
uirtute. quia quis coactus
actus arcat tamen uolutans
reuoluens apud se quanta
quanta ipse. si confessio desi
gnet. Si tales eius quoniam
quia tale innotuerit illis
quos uel religiosos uul
gat opinio. uel locus ca
thedre iudices exposuit. Ad
summam scriptum est dixisse
et mundasse leprosum. fa
cta restitutio salutatore
uade ostende te sacerdoti
et offer munus quod moyses
precepit. Hoc in quibus uide
licet gemitus et uoti contri
cio sufficiat ad salutem. non
tamen sufficit si confessioni
tempus datur. si localis copia
prius est dictum. uade et oste
de te. et soluite eum. et post
modum subiunctum. offer
munus et simile abire. Est
ergo iustum est ut alieno
uitam reparemus arbitrio
qui nos ledimus. si iniuste
insuper non est ut coram homine
humiliter erubescamus. qui
coram deo super pudenda
commisimus. Lauacrum hoc est con
fessionis officium. ubi et ib
illo mala lauantur et bona
contraria illis restituuntur.
Iuuat etiam .i. quia uti

litate que eſt abſolucio /
·x· N ·n· Eſt modo iuſtu ſʒ eciam
Nutile / utilitas conſi
deratur in abſolucione et al
leuiacione / Fructus alle
uiacionis ſurgit ex confeſ
ſione. quia tu ad eam reue
nerit. et inuenit ultorem
proprium pudorem / et iudicem
auditorem / iuſtificatus eſt
quia ſe dampnauit / reconciliatus
quia obediuit / abſolutus quia
ſe humiliauit / Unde dixi con
fitebor aduerſum me in
iuſticiam meam domino. et tu
remiſiſti impietatem pec
cati / Remiſſa dignum pec
catum non imputatur ad con
dempnacionis iudicium / Iudi
cat enim remittitur propter iudi
cium gehenne. propter penam
dampnacionis propter commiſſionem
tormentorum propter labores
mortiferum propter purgatorium
Quarte item .i. qua uti
litate que eſt alleuiacio /
·x· A lleuiacio / bipartita
dicitur et ab operacionis
difficultate et ab inquietu
dine conſciencie / Donec in con
ſciencia celatur iniquitas / cor
di leticia / operacionis facultas
adimitur. Hec leccionis
oracio fit onerosa. di ſapiencia

pro tanto reputatur / Cuncta
ſunt noxia nocens. Facili
ora in animo difficilia tra
ſeunt / Unde propter tonante
non propter leticiam male ſau
cia mens. Cogetur a ſe ho
mo ſe uertat. Cetera corporis
ſui non eſt compos. Cau
lens cauteritate conſciencie ſe
ſibus officium. membris ob
ſequium tollit / Ex regione
velud ceruli luciferi ſolis
ymago. poſt pigritancia
nubila hyemis ſepulte.
redeuntis mundi. facie gla
ciatis eſtiue ſerenat. ita
cum concepti doloris. cum
diligenter quis expoſue
rit / ſolutus gemitibus exſilit
gaudio libera mentis / et io
cundior. cum gracia ſerenitatis
multe uultus exerceat / Ec
ciam enim conſciencia que iuge
tormentum / talibus reuim-
centibus tenetur amorem /
Nam uti noxius humor
tam diu tabe uirulente
corrupcionis et interiora le
dit / et exterioribus iniurias
donec forcioris antidoti ui
olencia curacione expulſus /
ſic uero fellens humor
hic medullis inmectus to
tum tam diu temptacionibus et pe
riculis ſubiget hominem

donet confessionis et peni
tudinis medicina sanet.

Correctio premisse distiu…

a Scriptura dicat. Si
nos metipsos diiudi
caremus. non utique iudicare
mur. Si iudicemur igitur nos
ne iudicemur ab aliis. Sed
prefati sumus utilitate con
fessionis in absolutionem
iudicii et alleviationem breviter
divisissemus et vexissemus. Si
utilitatem ipsam divisissemus
alleviationem et alleviationem
distribuissemus in absolutionem
quantum ad remissionem et sub
levationem sentiunt secundo loco. Ali
qua divisionis alleviationem
Veritas enim absolute species
est alleviationis et species
in emulationibus cum genere
minister logica et rethorica
disciplina condempnat

De quibus sit facienda
confessio. et de fantasiis

b Fantasie passiones
actus tardant. sedat
condempnat. perfectum. affectum
effectum. Fantasie sunt
rerum signum volatiles. que
cum actus et dispositiones
otiosa in se a se cogitato
versat et speculat. Quod
genus superborum fastus ho
norum, palliatorum structura
et sculptura mirabilis, appa
ratus preciosus ac concupi
scibilis supellectilis divitiarum
clientele famulatus con
sanguineorum potestas celebre
nomen. et cetera in hunc modum
quorum felices eventus nun
c fortasse non sentiendo
meruissemus. Hec licet
non inquinent. a castis tamen
sunt pulsanda conspecti
bus. ut ea que intentione
remorata detinent in non
necessariis. Sicut enim con
atori tacenda sit tacitur
na montium et inaccessibi
litatis turpium et cetera que sunt
dispendia. gressibus exte
riora celeres sic profi
centi ad perfectionem decli
nare quicquid instat. quid
quid obstat. deserere oportet.
Quod vero interest aliorum
actus et opera caritatis dispo
nere curis. et in te cordis
vestibulum aud… formas
inanes latitudinemque ca
pacis mundi novus discipu
lus supple natius. Con
cludens modi apostolus. Si
mundo mortui estis. quid
adhuc cum mundo decernitis
Cont… eosdem veritas. Do
mus mea domus orationis et
vos autem fecistis illam spe
luncam latronum. Et vere

nias contr talit affectum
aiam. viderunt eam hostes
et deriserunt sabbata eius
Optime eius non dominis
nam de ipsis ipse dicit, oe
opus servile non facietis
in eo. Servitus porro
miseranda videtur que
spiritum ludit fantasiarum sol
licitudinibus detentum, festi
uos spiritualium gaudiorum
torrentibus et apparatus in
celestis curie senatores ne
audire permittit nec cetera

De passionibus etiam

Multum duplex
quidem est detineri
abyssus peius ponere
modo passionibus famul
teri. Duplici parte passi
ones ingrediuntur ter
minum et ueritatis, aut
enim illecebrosis affectioni
bus stimulant spiritum et ra
nem ad inhonestate et
pravitati contrarias delectationes
aut ingerunt adiras tristi
asque uoratas. Prepiti totos
animos cuncta volutant.
Non corrigit res, complis
declarare rem. Sapientia
dat intellectum audientium ac
corrigit res dicere. Et dicimus
quod est passio quis contre
tigerit. Et mora delectatio

et delectationis mora pariter
allicit. Non de ex peccatum, nec
tamen obesse si aut membra non
exposuerit. aut exponere non
proposuerit arma iniquitatis
peccato. Ideo peccatum non de est
quia delectatio inest. Et ipsa
peccatum est, Etiam peccata non
obest. Quia et actus et consensus
de est. Actu aut operationis
dico, non actu passionis,
nam actu quendam esse
in passione. Fidele testi
monium habemus illud, et
ibi, Iam non ego operor illud
sed quod habitat in me peccatum
Etiam actus non imputatur
ad reatum. Quia ut apostolus dicit
ait. nichil nunc dampnatio
est hiis, qui sunt in Christo Ihesu,
qui non secundum carnem am
bulant, Unde et alias. non
dixit non sit. sed non regnet
peccatum in uestro mortali corpore.
Illud regni significationem
talibus aperiens. ad obe
diendum inquit desideriis eius,
ut quoniam est desiderium in con
sensione, et est desiderium
in operatione, non modo actum
sed consensum nimio quod plan
sciamus incluserunt. Quod siue
ma quo qui uiderit mulierem
ad concupiscendum eam. i. inten
cione concupiscentie complectit

si res locusque dent copiam
iam mechatus est eam in
corde suo. Hec eciam modo quo
hec modo iram uel concupis-
cenciam concepit iam perficit
unam et alteram. et concep-
tio utriusque pro completione
reputatur utriusque.

De actiui quoque multiplicitate.

d Jam uero quanti reatus sit
actus ipse peccati scriptura dicit
que dicit. Peccatum cum con-
summatum fuerit generat mor-
tem. Nam licet uoluntas
iniqua reatu condempnetur
operationis. reatus tamen auctior
est in operatione quam in uolun-
tate. quia plenius illa conscel-
lerat animum in qua delecta-
cio completa sentitur quam ista
ubi cogitacio sola corrup-
tos inflamat affectus.
e Sunt tamen peccata cotidiana
quoque non modo dampnabilia
ut est risus immoderatus
sermo uagus. labor inuti-
lis. et cetera generis huius.
que censura discipline sup-
primenda sunt ad cautelam
ludicrum ne mores leuitatis
intemperancia decolorati assi-
duitate sermonis omnibus ap-
pareant. De istorum igitur
leuium reatuum generibus facien-
da est confessio. licet reatu

dispar sit offensa dissimilis
sit. Fantasias quippe il-
licitas animus inani reuolu-
tione a passionibus emol-
litur illecebrosa delectatione
ab actu conuincitur dampnabili
perpetratione. Ipsius actus
delectacio auget fantasi-
am. passiones eleuant ad
operationem et fouet fantasiam
fantasia est ministra
operationis et passionis.
Sic differunt. sicut clauus
clauo expellitur. sic fan-
tasie inutiles pietatis
fantasiis excluduntur.
Similiter ut contraria curantur
contrariis. sic passiones com-
punctione et dolore. iniqui-
tates zelo iusticie superantur.

Qualiter tria hec re-digantur in duo et com-pleantur omnibus istius.

Tercium tamen horum v
trium priora duo conti-
f nent uoluntatem quoque pa-
titur etiam. ultimum uero
uirtute uoluntatis completur
ac perficitur in duobus illis ui-
get captiuitatis necessitas
uoluntatis captiuitas mul-
tet in tercio. De illa captiui-
tate dicitur. quod odi malum
illud facio. De ista. mali-
cia autem non odiuit. De

uter apud ysaiam. In egip
tum descendit populus meus
ut colonus esset ibi. et in
assyrios violenter abduc
tus est. Ubi est ergo
decem captivitas egipti
captivitate voluntarie in
iquitatis / et captivitas ba
bilonis captivitatis autem
quam corporaliter expressit.
Namque sicut in egiptum
que vertitur in tenebras
voluntarie populus i. e. descen
dens voluntarie servitut
latis et luti. propter desideria
carnis retro multis sic te
poribus adduxit itaque quisque
ad peccata destinavit / descen
dunt ad tenebras et im
pletur in eis scriptura que
dicit. Qui facit peccatum ser
vus est peccati / Et alias.
Nescierunt neque intellexe
runt in tenebris ambulant
Secundo uti populus idem vi
et bello ductus est in ba
bilonem. que sonat con
fusionem / sic nonnulli cura
rum stolidarum fantasiarum simul
tacita et incredibiles pas
sionum incursus. sentiunt et
pugnatur patiuntur multi
Deliberatione utrisque cap

tivitatis. loquitur ergo rex eze
chias cum ait. fiat pax et
veritas in diebus meis.
Idem ipsum in salomone
in titulo / Oriretur in diebus
eius iustitia et habundancia
pacis. / In uno quoque versu legitur
pax. sed pro iustitia que ponitur
in uno. veritas habetur in alio
pax contra babilonem. iu
stitia vel veritas contra egip
tum / veritas vel iustitia
est / cum sinceritas bone con
versionis. et cultus vere
religionis sine transgressi
one servatur. pax. cum
quies conscientie et tranquilli
tas affectionum sine pertur
batione feliciter habentur.

Tribus modis impe
diatur confessio ab impietate

Hec tamen confessio
bonum. et tam dominum
impeditur. impietate. et cu
piditate / Impietas fovetur
desperatione et despectione
Desperatio nascitur ex im
mensitate et assiduitate
peccati / Magnitudo quippe
et consuetudo faciunt a spe
infestandi. Dum desperat ho
veniam posse venire. si
quod criminis sepius vel co
miserit. Et consuetudo mala

est deo inficatio / et nunquam ab
eo recessit / unde dicit psalmista
alibi quidem / de abyssis terre
iterum reduxisti me / alibi
vero eruisti animam meam ex
inferno inferiori / In quorum
primo docemur / sepe dominum re
mittere quod sepe committimus /
in altero multa preterita remittere
quod impietate committimus
Nam iterum reduxisti me / fre
quentiam exprimit. de infer
no vero inferiori. magni
tudinem notat ponderisque
peccati / Desperatio surgit duo
modo culpe / secundum exigentiam mo
dus culpe consideratur secundum
numerum vel raro contingit. et
secundum quantitatem vel modicum
reputatur quod evenit / Secundum
accipio qualitatem nature /
vel complexio naturalis tem
tanti vitio favere videtur
ut melancolicus ire / fleg
maticus oblivioni sompnolen
cie / sanguineus coleticus in
constancia / iram denique et
sanguinem / quicquid carne et san
guinem inferre cognoscitur
A quibus quorum quasi similibus
vel quibus illatus absolvitur.
Seducitur / si se fatetur corruptibi
lem quod delectat talis cor
ruptibilem ad naturam proni
et spontaneo iactatur appetitu

Sin nec desperatio confiteri
volet ad salutem necesse de
speratio. vel illa super modum
exaggerat. et ista peius iusto
parum attenuat / Desperatio
non accusat offensam / sed
veniam recusat / Desperatio
non querit veniam quia non querit
offensam / Etiam sit igitur in hac
parte utrumque sibi contrarium vi
cium / simile quod impendit
servicium iniquitati / quia facit
ne fiat confessio. impedit
ne detur remissio / [illegible]bus quot modis accipitur

Cupiditas dividitur
complurium precio estima
tionis / parum corporee delec
tionis / precio estimationis
vel retinende / si habetur
vel si expetitur obtinende
Ea queritur aut propter gloriam
famam. aut propter beneve
lentiam honoris extollentiam
Sive dico / aut quorum commu
nis cupiditate qui sitiunt / similiter propter esti
mationem pandere verentur
crimina / ne forte relatu
opinionis imparte / votiva
cedat / deleatur quasi opinio
Dubio qui cupiditatis appel
latione. spes. timor. pudor
pertinent incidunt. quia estima
tora speramus quo metuimus

aliquid apparabile p(er)d(er)e. et
quod erubescim(us) q(ua)les
non estimabamur appare
re. totu(m) co(n)uena. s(ed) statu
regime cupiditatis p(ro)gre
ditur. Experiencia q(uo)q(ue) delec
tionis confessione occidit
q(uo)q(ue) culpa que mulcet ass(ue)tam
lucem odiosa. usq(ue) adma
nifestacio(n)e(m) no(n) p(ro)cedit.
Quod dulce e(st) co(m)mitte(re) mo
lestum est ap(er)ire. Occulta(re)
quod amamus ne p(er)da
mus. Om(n)is e(ni)m qui male agit
odit lucem. Qualiter ope
racioni dualitas conue
niat. xxi. significacio.

Est et operato(r) bona(rum)
dualitate signati
que scripturaru(m) auctoritate i(n)
innocenciam diuidit(ur) et eq(ui)
tatem. Vnde est illud. Cu
stodi innocenciam et vide eq(ui)
tatem. Et illud. Abiciamus
op(er)a tenebraru(m) et induamur
arma lucis. Illud etiam
Quiescite agere p(er)uerse. Di
scite bene facere. Preter hec
etia(m) h(oc). Nolite conformari
huic seculo. s(ed) reformamini
in nouitate mentis vestre.
Et sint lumbi v(est)ri p(re)cincti
et lucerne ardentes i(n) man
ibus vestris. Precinctio lu(m)
borum alludit innocencie.

splendor lucernar(um) respondet
equitati. Ubi dicendu(m) non
esse dictu(m) singula(ri) emittatio(n)e
sit lumbus v(este)r p(re)cinctus
et lucerna ardens in manu
v(est)ra. s(ed) totu(m) esse dictu(m) plurali
emittatione sicut e(st) dictu(m).
Et optime. Innocen(cia) e(ni)m
consideratur in no(n) aliud.
et i(n) non alit(er) faciendo. q(uonia)m
iusticie conuen(i)at et disci
pline. In faciendo aliud
iusticia leditur. disciplina
in alit(er) facie(n)do. male facere
bonum. contraria sunt et co(n)tra
occidit aliud. Non sic
facere bonum et non facere
bene. Sunt e(ni)m simul et i(n)
vno actu. Nam no(n) diriget
ad lineas p(ro)positas. et
ad ordinem suu(m) cogere q(uo)d
agimus boni. h(ic) dicimus no(n)
facere aliud. s(ed) alit(er). Equitas
q(ui)d(em) bifaria(m) accipit(ur). subuen
cione miseracionis. et op(er)acio
caritatis. Subuentor(um) misera
cionis indicens ap(osto)l(u)s. ope
remur inquit bonum ad om(ne)s
maxime aut(em) ad domesti
cos fidei. Et rursu(m). Bene
facere s(ed) comunic(are) nolite
obliuisci. Item idem de op(er)e
caritatis ad vitas. Vigilate
state in fide. et alia infini
ta. Quemadmodu(m) autem

impotencia videtur a ma
lo cessare/ita studere in bono
estas diffinitur/ Item si
uti impotencia est nec sibi
notere nec alii, ita est tal
teri prodesse estas. Denique
uti sunt duo genera malorum
impotencium omnia. aliud non
bene facientium. In illius
rei figura legitur duos fi
lios iude. her et onam per
cussos a deo. primum quia malus
impotens erat in conspectu
domini. alterum quia semen nature
fundebat in terram, fructum
prolis habere nolens. Hec mo
in moribus sunt et in hominibus
quibus quod horum geminus iu
dicet indicatur. Her quippe
interpretatur pellicius. Ona
meror. pellicius est qui no
cet, quia bene non facit me
ror. Item semen iusticie
et fructum boni operis fugit
habere. meror est inutilitas lu
gendus eis quibus usui
esse poterat et saluti. Et
illius vita dampnata est
aliis et ea periculi. pellici
us est sibi quidem peccatum
suo. exemplo ceteris. Con
dirigitur et illud. Duo ma
la fecit populus meus. me
dereliquerunt fontem aque
vive. et foderunt sibi cister

nas dissipatas. Secundo
quia sicut veluti malum
est et malum facere et bonum
relinquere/ita bonum est
et malum deserere et facere
bonum. *Alia racio qua
eciam operacioni dualitas
ascribitur:*
Docetur quod et operari bo
secundum doctrinam et
operacionem, unde Qui fecerit
et docuerit sic. magnus
vocabitur in regno celorum
Et alias Sine iniquitate
vivere et docere, Quod est
sine iniquitate vivere quod
ad me, alios quoque scia. et u
bo docere dualis. Potissimum
muneris gratiam principibus
maxime et rectoribus
ecclesie convenit habere, ut vita
magnifica sciat, et vite scia
sit honore. In quo inhonesti
lem paperit los fiet mala
pernicia et tantum habula.
Sine virtute sacerdotalis, sig
nificatur per hoc spiritu sancto. pas
toris ecclesiastici coniuncta
et iuvati multitudine sub
bonitate fidei oportet si
fiat, quod ad mala plura
que sub uno cortice plurima
ignorum includit. et sacre
predicacionis verbo clamo
sam sonabilemque constitui

quod ad uoces somnus que
tintinnabulorum / Quod que
hic in fine tunc sicut pri
mitus signa est. uita et sci
encia que presueuerant imple[re]
uel ad mortis cominitate
iudicauique futurum oportet
submitti / aut certe finis tu
nice humilitas est uite
/ in qua scientia et operatio con
struenda sunt ne pestis
elacionis subripiat. et sub
ruat eam / Deus enim super
bis resistit. humilibus autem
dat gratiam / Et qualiter quon
dam legio congressus senato
celibum apum. paribus dispar
opus cuius adequans / talis
tumultus forenses strepen
tibus alis fundit atque con
fundit ambiguos cauaque
muniens consilia suspendat /
/ et inter de agendis pro luxu
que mense diuitis / cereatic
nectareis conficiendis in
sudat liquoribus. siue cum
agmine collecto aculis ut
acies processit. et iterum ad
spolianda rura. lucentium
flore colorum. siue cum ceteras
ad cellas et fauca tecta
captam pilosis cruribus
predam. sub trium tegminis
tulerit orbem. ita qui facit
et docet / qui uerbo monet et
opere / qui lingua edificat et

uita. nectar pro nectare in
mittens. bene operatur maxi
mus uocatur in regno celorum

Questio que sit prior et
potior / actio aut doctrina

Electa aut comparatione
inuenitur et tempore prior
et potior electione actio quam
doctrina / Tempore prior quia ut
sub secreto silencii premedita
mur quid pronunciemus
et qualiter / ita quod doceamus
cognoscimus cultu iusticie
et operis disciplina positi
Non enim qui bona multa in
tra nesciant. qui operari bona
detrectant / propterea dictum est
qui dicunt faciunt. qui autem
faciunt facere nolunt / Et que reli
gionis disciplina recogita
tione utitur. et scientia uirtutis
comparatur actibus colligitur
plenius / A rebus sumamus
exemplum / Sicut ut dul
cedinem sapidi mellis sic
negamus. preter usus experien
cie / ita ueritatem iusticie lar
gitur obseruacio / Et quem
admodum uolucres sanguinea
tacuerunt [illegible] cristis signi /
[illegible] horas sub nocte
soporifera signare cupientes
[illegible] pauibus latera concutit
alis. qui uillosa colla sub
rigens uigiles prouocans
[illegible] [illegible] sonos

emitatis | Hic ordine preceptis
prius est agere quam docere. Et
regere quam alios | Nec prius so-
lum sed efficacius | quia auris
certa non est intuenda. Doc-
trina quoque pro fabulis habetur
et contemptui | Unde prius est
dictum: Beati immaculati in via
et consequenter adiunctum: Beati
qui scrutantur testimonia eius |
In laude quoque viri beati describi-
tur primitus: Sed in lege domini
voluntas eius. Et sequitur:
et in lege eius meditabitur
die ac nocte | Et iterum post:
A mandatis tuis intellexi
et post: Intellectus bonus omnibus
facientibus eum | Unde nec
dictum est: que cepit Ihesus fa-
cere et docere. Sed plus hoc dedit in
illud | Nec apostolus dixit dis-
cipulo: Attende doctrine et
tibi; sed in fronte hoc et illud
in fine | Affectione quoque potior
est actio quam scientia. Hec sufficit
ad salutem sine illa. quod
non illa | Regnum enim dei non
est in sermone sed in virtute |
Sic attendit quod viri in
emaus nec comitatu iti-
neris nec collatione sermo-
nis coambulantem et confa-
bulantem Ihesum potuerunt
cognoscere. Noverunt autem
familiaritate caritatis et hos-
picii beneficio | cum cogeretis
illis. Intravit cum illis et cog-
noverunt eum in fractione
panis. Unde et legitur:
Concupiscens sapientiam serva
mandata et deus prebebit
eam tibi. Succedit oratio de qu-
alitate signatur xxiii sig.

m Descendendum est deinde
ad dicendum qualiter
oratio qualiter signetur | quid
oratio sit | que species eius | cur
facienda sit | Porrecta hic unde
adiuvetur ut fiat | Unde ut per-
veniat | et unde ut placeat |
Ad finem unde ne fiat vel
impediatur | A primis igitur
ad ultima procedamus ordine
suo. Descriptio orationis et
descriptionis expositio.

n Oratio est supplex in-
deum intentionis direc-
tio. Brevis hec esse et bre-
viter est descripta | Descriptio
brevis breviter prosequenda
hic explanatur | Intentio-
nis dixi. Ad ubi sit sedes orationis
opponendum. Ubi enim dicitur
aperit ostium. Vere tu es deus
absconditus. Non in suppli-
cationibus corporaliter ex-
hibitis. non publice depre-
cationis forma. sed in signa-
culo cordis et abscondito
intentionis adoratur affectu.
Ad quod illud. Desiderium

pauperum exaudivit dominus.
preparationem cordis (eorum) audivit au
ris tua / Unde et moysi ta
centi divinitus respondetur
Quid clamas ad me. mu
tus erat et sicud homo non
apiens os suum auribus hu
manis divinis clamans.
purius orans. et citius au
diendus ex hoc / Ipsi etiam
instruimur sic. Tu autem cum
oraris intra in cubiculum tuum et
clauso hostio ora patrem tuum
et pater tuus qui videt in ab
scondito reddet tibi. Directio
ergo contra labentes cogita
cionum ymagines. quas in ea
tu inclinacio differenciarum
fantasiarum distorquet im
puritas. De quibus ad iuste mo
ventes perdit suavitatem
ungenti. Tertium est. mordacia
disturbium. impulit levium co
gitacionum. puritas orationis i
peditur / Simplex ergo pro
humili acquisicione dandorum
vel datorum. similiter humili
gratiarum actione / Tunc autem
ut a principio sicut memoratum compu
lemus invicem. puritatione
sedes orationis / virtus perfi
ciatur / utilitas pro supplicatione
subauditur / Intencio est ci
tatus ubi offendit / Directio
est virtus in qua perficitur / Sup
plicatio est cum causa pro qua
recipitur. Est enim intencio
dirigere ad deum. Si dicit non sup
plicare. nondum utiliter. Semper
autem utiliter cum supplicat. Deus
enim superbis resistit / humilibus
autem dat graciam. et cor contritum
et humiliatum deus non despi
ciat / Hanc descriptionis for
mulam. describit non quam tamen
si coniungendus qui est in simi
plus sic describit. Etiam Spiritus
est deus. et eos qui adorant
eum in spiritu et veritate oportet ado
rare / Oportet ita et ita sit in
spiritu et voluntate i. in direccione
et intencione / In eo sine ymi
ginacione occurrit. in hac
supplicatione interiori. Ut si
distinctius ordine committi
tur. In veritate sine lucidifica
cum intrectione fantasiarum /
qui ad direccionem / in spiritu in appli
catione cordis. non in corporis
habitu quod ad intencionem. De
prima specierum et speciebus
eius declamatione et postu
latione

Eius species sunt invocatio
et laudatio. Invocatio
est supplicatio petitoria be
neficiorum tum ad remotionem ma
lorum. tum ad bonorum acqui
sitionem / Pro removendis ma
lis sive ut altius. ut non
intres in iudicium cum servo
tuo domine. sive huius. ut

Sana me domine quoniam contur
bata sunt omnia ossa mea
Et pro aliis/ generis alterius
pro bonis acquirendis. aut
vite huius/ ut cor mundum crea in
me deus. spiritum rectum innova in
visceribus meis. et aliis generis
alterius/ aut futuris ut conturbata
est et defecit anima mea in
atria domini/ Adhuc etiam
pro bonis vite huius/ que sunt
quidem. sicut sunt habeant orationes
Ut ne proiicias me a facie
tua et spiritum sanctum tuum ne au
feras a me/ Ex quo colligi
licet quod quod non bona que non
habeamus ut/ sed que iam
habemus bona conservari
cogitemus et confirmari/ Et
in acquirendis bonis a me
meditari hoc tempore/ ex confirma
tione bonorum petere et petere
bonum et bonum quod nec dum
habeatur. Ad quod illud. Man
da deus virtuti tue confirma
hoc deus quod operatus es in
nobis Fecit autem licenciosius
invocatio pro depulsione
malorum dicitur exclamatio
quod in angustiis positi. et ex
positi turbulentis tumultu
um exclamant. magna vi
et intencione valida sepius
dicamus/ propter quod et levitis
Dicit ad dominum cum tribularer
clamaverunt cum tribularentur
Et in tribulatione mea invoca
vi dominum. et ad deum meum cla
mavi. et alia innumera similia
Invocatio pro impetratione
bonorum dicitur postulatio
sicut postula a me et dabo
tibi gentes hereditatem tuam
et cetera/ De secunda spe
ciationis et duabus spe
ciebus eius :

p. Laudatio est speculatio
tua domine magnifi
centie benedictio/ Cuius spe
cies sunt exaltatio/ et glorificatio.
Exaltatio est admiratio di
vinitatis honorificatio/ Ea
sit per simplicem intuitum
et per contrariam assumptionem
per illam/ sit/ cum de maiesta
te sua psallit. et non comparibus
in admiratione eius. assurgit
inspirata precantis intentio/
Ut facit cum dicit psalmista. exalta
bo te deus meus rex. et
benedicam nomini tuo in se
culum et in seculum seculi/ Ad
icit invenies simplicitas in
tuitionis formam. magnus
deus et laudabilis nimis
et magnitudinis eius non est finis/ Per
contrariam assumptionem tam
ex indicatione comparationis. tum
ex commemoratione pietatis/ et
predicande consuetudinis
Ex indicatione comparationis
cum laudabilis ipse laudabi.

et sanctitate quos merito
sanctitatis fruitione celebrat
oppinio. asseritur excellere
vt quos in nubibus equa
bitur domino / filius est deo
in filijs dei / Pro rememo q
ratione pietatis eius in eis que
facit. et in hijs que facit in
eis. eminencia presidentis
agnoscitur. In eis que fecit
ut tui sunt celi et tua est terra
orbem terre et plenitudine
eius tu fundasti. aquilone
et mare tu creasti. In hijs
que facit in eis ut omnia
quecunque voluit dominus fecit
in celo et in terra et in omnibus
abyssis. / Pro rememoratione
conditionis de consuetudinibus
eius / zelus eius in resistentes
et in penitentes suffraga
pietatis vt custodit dominus
omnes diligentes se et omnes
peccatores disperdet / Tercio
tria simplices intuitu con
templans recipit assumptionem
vt gloriam sanctitatis tue
loquentur et m. t. n. / Tercio duas
duas exaltationis species
secundum suas duplices terrestres
nominibus. Prima specula
altitudinem amicitiam nobili r
tatem sic ab excellencia.
/ istam sic / quia de hijs qui perti
nent ad eam. Prima dicitur

sepius amicitiam. vt celi
enarrant gloriam dei et o. c. a.
firmamentum. De secunda
spe et duabus speciebus ei
Glorificatio autem est vo q
ce tua pro gracia suscepti
muneris. vnde cantus lau
dacionis / Prima cum fit pro remot
malis dicitur glorificatio vt
glorificabo nomen tuum
in eternum. quia misericordia tua magna
est super me et e. a. m. ex in
ferno inferiori / Secunda pro bonis
exhibitis / vocatur nova
vt cantate et cantate novum
b. psalmus c. i. mo. / Canticum
enim novum ad dona munitum
signatur quia ad exceptiones
spiritualium attinet demonstratur
Tercio non magis orantes
oramus deitatem precari
supplicationibus nostris pro
quacunque nostri etc. quia intuentes
potentiam eius et magnificentiam
eius super omnia opera eius
vnde. benedictus in celo
sive deo domino defunctibus
aspexit scripturas concinnimus
concludentes utique rei. Cur
sit oratio facienda. i. q.
r Videbitur premie
fortasse precibus no
mannibendi nec cum deu
nos significare debet peti
tionis nostre causam. ca tali sic

qr si scienti omnia nec sug
gerimus postulationis af
fectu. cum cursum nesciamus
dicente aplo. quid oremus
sicut oportet. nec rōnabili
videbimur significacione volu
tatis appetitu. scienti cogi
taciones hominum. nec cursu
condigne petere. quod aplus
audet. et dicit nos nescire
Sic enim repulit filios ze
bedei. nescientes ingens quod
peterent. Sic et discipulos
quos pro indigencia ne
cessitatis mittere mercedes
scit enim pater vester an quod peta
tis. quia hiis omnibus indi
getis. Quasi non est que
rendum filiis a patre quo
pater novit egere filios. Fi
lio autem nichil aliud solum mi
nus indigemus. et illa que
vera sunt. sed non sunt ocillis
Certe enim scit que opor
tet sicut debemus orare.
Iusticia in conversacione.
Solacium in voluntate. fe
licitas in salute. Sed in
duobus ultimis nescimus
sicut oportet. aliter tamen nescimus
in uno eorum. aliter in alto.
Novissimum enim nescimus
predestinatis regni glorie ines
timabili felicitate. Quod

ideo sicut oportet nescimus querere
quia sicuti est et quanta est no
sufficimus cogitare. Hoc
est illud quod oculus non
vidit nec auris audivit.
nec in cor hominis ascendit
In quo tamen scimus omnino
expedire exaudiri. et non
exaudiri expedire. Solaci
um porro voluntatis quod
est exceptio ab oppressione
sicut affluencia pacis mundi
et bonis eius. est ut denique
sint omnia dona nature
et gratie nonnulla. nescimus
omnino utrum expediat pro
periculi vel utilitatis ambi
guo. periculo enim est fre
quenter eorum successibus.
et occasio utilitatis. Defec
sio. Ubi fallebatur et pau
lus usque tercio. donec dep
ci domini responsum. Suffi
cit tibi gratia mea. nam virtus
in infirmitate perficitur. Et
sane scimus fuit ei postu
lationis tulisse repulsam
quam exaudiri eius de quibus
tamen desiderium eorum at
tulit eis non sunt frauda
ti a desiderio suo. Adhuc
est c.c.i.d.i.r.i.d.a.s
cos. virtutes aut sine
quibus nec iuste vivitur

nec pie. sicut fides ipa et
pietas. certu est tm̄ quod expe
dire. quod ipaȝ felicitate ad
qua sine eis nullatenus
puenit. Tali determinatione
comparata non destruimur
sed instruimur. potius quod quid
oremus nescimus sicut opor
tet. De duobus enim hic
accipiendum est non de primo
sed de secundo utique nec ipm
sicut oportet querere. scimus quod si nes
cimus quanta sit ad quos p
ueniatur nescimus etiam quanti
pendendum sit per quod
ueniatur. Sicut qui quanta sit
sanitas nescit. vere dicitur
et nescire quanta sit medicina
per quam est sanitas. Sed quod
manet adhuc. cum inuisi
bili. et incircumscripto spiritui
nec caritas spiritualibus.
nec supplici formatione
membrorum nec interius
uoluntatis affectu. Respon
demus cogitantes cum simi
litudinem et imitatione esse af
fectus nostri. non commotione
aut commotionis eius. Sed
enim animus non supatur nisi
ab ipsis ad eos quibus non est
et ad id quod oportet conuer
sus. Aliud autem est orationis quod so
lus quod commemoratio opera

tio est religiose institutionis
qua intentos ad illud. ad
id quod magis aut tunc ex
pedit. coaptatione sua sus
citat et impellit Intentoris
autem adiuncta deuotio est. seu
intentio quod gratia illatus feruen
tior conflatur. coaptatione
illius reuerentiae quod semper orare
et non desistere. **Unde ad**
iungitur oratio ut fiat.

Adiungitur oratio ut fiat
cum respicit alicuius vel in
nostri vel alterius respectu.
vel zelo commotionis in illud
effunde iram tuam in gen
tes que te non nouerunt et
in regna que nomen tuum
non inuocauerunt. vel af
fectu dilectionis ut non cessa
uerantes pro nobis. Ut corde
meo est ad commorandum
et ad conueniendum. Respectu
nostri. vel oppressione uti tis
tuum ambulatione compte
illatus. Necessitas est in
violencia temptationis et
in desolatione illatus. possu
erunt turbatos querere
subsidium. Et uotis maiorem
orate supplicibus. Totus
supplicat. que urget nati.
tunc angustie sunt undique.
ad quod illud. Cum ornarent
eos querebat. c. c. c. r. d. u.

ad eum· et rememorat sue
qr deus est adiutor eorum·
et·d·e·r·e· est/ Et illud· mi
serere mei dne qm infirmus
sum· s·m·d·q·c·s·o·mea
et anima mea turbata est
valde/ Et quod ad temptatois
oppressionem/ Cor meum con
turbatum est in me d·m·u·
m·r·l·o·m·r·i·n· est meum
hoc ad desolatoz virtutis et
de utroqz simul· vox cla
mantis in quo tanto qdlibz
Miserere mei domine miserere
mei· qr multum repleti sumus
desperatone/ Multum repleti
desperatone videtur· oppressi
one temptationis· Et desti
tutione virtutis urgeri/ Est
enim urgeri illa qui no ysa
r tunc no est multum reple
ta desperatone/ Et e contra
eu non illa· r nec tunc mul
tum Sed cu utraqz tunc mul
tum· tunc no semel sz bis re
petito clamamus· miserere
mei domine m·n·q·m·r·s·
d· Et est cu hinc no ille
gemur orac· qr no urge
mur hinc· nutam alliunde
ab amnatone compte vi
tutis· Ad quod illud Cla
mabo ad deum altissimum
d·q·b·f·m· Et illud ad
idem illud· Memoriam
habundancie suavitatis tue
eructabunt r iusticia tua
exultabunt/ Et in tanto eo
rus exultabimus r letabi
mur mte meliora ubera
tua sup vinum Tamen si af
fectus inuitabat maia se
dere r audire vbum ore ei
verbi/ Fuerint etia pat
r oppressione nccitatis et
dullas lemnacione sicsa
tam orans affectu· sce
lius prodigus in regione
dissimilitudinis constitu
tus· quanti inquit mercenarij
i domo pris mei habundat
panibus· ego aut hic fa
me pero· et velud eius vox
r querela audit in ore
reuertar adueu maum
priorem· qr tunc m bn erat
magis qz nunc Estimai
p pt h· comunicare dme
bonitatis r ptatis surge
depatatoz qr verum est· sz no
pt h/ qr sub amntatone
compte virtutis De quib
tu disimaiuis r maneiab
pleniubs equibus omib
ascendit orato sic sicut
compunctois salutz spes
et cns ad h hic qr clausa
intorqueat Et quid com
punctio abeis emergit
solis· sz non sola vnde

adiunctur oro ut pueiat

v. Ut pueniat. i. ut recipiat
adiuuat. si fit quod peti-
tur. Si quid petieritis in no
mine meo hoc faciam. quod et
quale est nomen hoc, quod
os pauli euangelizauit. Ma
nifestauit nolo dicere. legimus
enim apud ysaiam. Ego qui
loquor iustitiam et propugnator
sum ad saluandum. Apostolus au-
tem dicit, Predicamus inquit nobis xpm
dei uirtutem et dei sapientiam. Oratio
ad sanctitatem, sapientia ad cogi-
tationem. Hac proportione uirtus
est nobis inuocatione salutis.
Sapientia in discretione utilitatis
In singulis petendi ordinem
ab scriptura testatas. Leuemus inquit
corda nostra cum manibus ad
deum. Cor ad sapientiam, quia in corde
et corpore est ipsa. Os quod ore
os iusti meditabitur sapientiam.
Manus ad uirtutem, quia in operibus
et corporis est ipsa. Et adhuc
illud. Benedictus dominus
deus m. q. d. m. m. a. p. et d.
m. a. b. Et illud. posuisti
ut arcum m. b. m. Et adhuc
sanctitatis manus hic typum
os. leuabo inquit in innocentibus
manus meas. et os manus
mee distillauerunt mirra
asserimus. Virtutem simul-
et sanctitatem esse communem.

os deus qui premisit me uirtute
et p. m. u. in. confirmans. xpus
enim dei uirtus et sapientia, totum
se nobis. et sibi nos totos in
formare dignatus. pro acquisitione
uirtutis uel sanctitatis humili-
tatem. pro sapientia et discretione
utilitatis. fidem predicauit et
docuit. Super quem inquit requi-
escet spiritus meus, nisi super
humilem et quietum. Spiritus
enim uirtus dicitur. propter uirtus
altissimi obumbrabit tibi,
et propter uos sedete in ciuitate
quoadusque induamini uirtute ex
alto. Alibi quoque ex fide sapientiam
repromittens, nisi credideritis
non intelligetis. Et conuem-
entem pro reparatione salutis duo
hec instituit et inpressit, quia sicut
audiuimus auribus nostris patres
nostri annunciauerunt no-
bis. uitio superbie pollutus
et insipientie cecitate deceptus
miserandus corruerat. Ideo
quorum contrariis salute ueteris il-
lapsa creatur corruptio. discre-
tio restituitur, supplicatio adiuua-
tur. Ac si fallat oratio petitio,
non petimus in discretione uti-
litatis, hoc est in sapientia. Si uero
ita uel consilia pollent suppli-
cantes, non supplicamus in sanc-
titate humilitatis, hoc est
in uirtute. Ergo nec in nocte

B xpi. Rursumque quod fides re
spondet sapientie, humilitas
sanctitati. Orantes petimus
in nomine xpi. et in fide pe
timus et humilitate. Non quoque
illa et quoque ista. sed semper utraque
simul. Semper in qua in oratio
ne iungenda est illa huic
et hec illi sociata. Fides
enim tamquam proxima elationi
ex securitate qua gignit. hu
militati presumptionis adver
saria. sociata videtur.
Item humilitas quod ex deiectione
quam induat desperationem vici
nat. iungenda est fidei de
sperationi locum tollenti et
C vires. Ideo ne hesitet oratio
fides ei sit. et ne iusto am
plius de se confidat humi
litas. Et quid inquit omnia
orantes petitis. credite quod
accipietis et fiet vobis. Et
publicanus qui ascendit in
templum ut oraret non
aliunde nisi ex humilitate
descendit de templo iustifi
catus. quod omnis inquit qui se
exaltat humiliabitur.

Ratio quod fides et humi
litas prima sint et sola
sufficiant.

Amplius autem ad am
D plius dicendum et de
monstrandum hec esse prima
et sola sufficere. Prima esse
quod nulla priora eis. Sola
sufficere quod sine aliis. Gene
raliter enim sine fide impossibile
est placere deo. Et oportet
accedentem ad deum credere
quod est. Item deus dat humi
libus gratiam. et humiliatus sum
et liberavit me. Et nisi quis
humiliatus fuerit sicut puer
iste non intrabit in regnum
celorum. Adhuc distinctius
ex proprietate singulari. Fides
in oratione confidentia est.
veniens a conscientia in
victo et iustificationis divine
respectu. Et non separatim ex
singulis. sed coniuncti ex am
bobus. Sic dico quod sic le
gitur. Quippe qui dixit miserere
mei deus. statim intu
lit. secundum magnam misericordiam
tuam. et secundum m. m. t. d. i
m. In quibus liquide expri
matio humilitatis miscetur.
Deinde adiciens amplius
lava me ab iniquitate mea
et a p. m. m. me. subiciat
quoniam iniquitatem meam ego
cognosco. et p. m. c. m. e. semper.
Et hic conscientie bone
pretenditur meritum cum pa
bonitas est notitia pec
dolori mixta et odio. Ex
quibus duobus i. bonitate

dei et mea· quoru͂ ꝑsona pi
etati iudicas/ altera conſcie
bone/ uel bono initimur/
letus in fiduciam/ fidus in
leticia deſilit animus/ inde
iudicem in miſericordem ſup
quam malicia faciens eſſet pre
ſtabilem· hinc conſciencie
ac uite meritum bona reco
gitans multa merci ante
deum ¶ In quorum uno ſi ſibi
male conſcius eſt· etiam
antequam poſtulet heſitat ora
turus/ De in neuter/ nō quid
heſitat. ſed tamen a latere
ſubrepcione leticie ſingu
laris/ cautus attenuat·
¶ Quare quod fiducia talis qualis
letalis ſanſum piculo eſt
iam acquiſitis ſed acquirendis
adhuc ſerbandis eſt cau
cior in bleſtior quam futura
humilitas tutanke/ Huius
que ſit origo· et unde non
eſt in preteritis preceſſu
¶ Taliter igitur et ꝑpter talia
humilitas et fides in orac
conſederanda ſibi ſit. ut
illa hinc reatus preteritus
hinc deſpecto primus animo
maculet/ et ita concuteret
reatus et preſumpcio/ hac
ut opera contemplacione doloris
optimum. et gracia diuine pro
uidencionis miniſterat fiducia

et ſic utrumque opus auditu in
ceſſionis certificet/ ¶ Ad quam
ſi que alia uidentur auxili
ari. non ſunt alia ſed opera
abiſtas/ hec aſſiduitas cuius
laus eſt in euangelio ubi
media nocte moleſtus ap
pellatur. amice pulſat ami
cum/ et de qua iacobus mul
tum ualet oracio iuſti aſſi
dua/ et ut timor filius de
quo· uoluntate timencium
ſe facit· et deprecacionem eorum
exaudiet/ et ſaluos faciet
eos/ ¶ Et ut dilectio/ ut qui
diligit me diligetur a patre
meo/ et ego diligam eum
et manifeſtabo ei me ipſum
¶ Et ut ueritas/ de qua ipſe
eſt dominus omnibus inuocan
tibus eum in ueritate· et
alia infinita quibus digo
duo ſunt· hi/ non nobis
ſermo. Unde aduuetur
oracio ut permaneat

Ut ſua uitalitate ingiter collatę
deuocionis alacritate perma
net uirtus oracionis puritate
intencionis/ et depulſio
ne ſeueritatis/ puritas in
tencionis dat copiam uen
niendi/ ſi quid bonum moror
meruimus/ depulſio ſeueri
tatis· ſimulat cuſtodire
idem ipſum· ideo depulſio

securitatis que incitat ad re
tentionem pertinacie est contra
te intentionis que simpli
cis occasione auxilii largi
ad id / Denique sub multipli
citate negociationis ubi non
est contas intentionis est
utaliter extreme sollicitudine
ei quidem est securitatis
depulsione / Non est autem
cui operetur utilitati contas
intentionis sollicitudine ab
sentante vita et studium / Con
tinuo enim qui acquiescat
carni et sanguini tepor in
greditur et aggreditur cor
emunitum et vacans / Dicitur
quam vero comminatoris et impro
perii. Utinam frigidus es
ses aut calidus. nunc autem
quia tepidus es incipiam te
evomere de ore meo. Est
enim in quo peior est tepor
quam frigiditas / non enim per
omnem modum / Nocentior
est utique tepor quam frigiditas
non secundum culpam peccati
que maior est in hac quam
in eo / sed secundum impedimentum
recuperandi fervoris. quod
maius est hoc quam in ea
Difficilius tepidus assur
git ad gratiam / raro restituitur
in gradu pristino / Frigi
dus facilius et sepius et

quippe de est mea timoris
et occasio humiliandi / sive
aut non / Ad quod illud
prius quam humiliarer ego
deliqui propterea eloquium tuum
custodivi. Quasi eloquium
tuum custodiendi occasionem
accepi ex delicto / Sicut de
quibusdam / multiplicate
sunt infirmitates eorum
postea acceleraverunt. Igitur securita
tis vicium sollicitudo vitet
si teporem prosequitur / sequitur
[illegible] voluntatis et studium
assiduandi cor et conqui
sita constituendi peccatum. Sit
ut hiis agendis locus sit
et spacium. Vigeat contas in
tentionis / que curiositatem
aut in iucte dispersionis
vagabundos cogitatus
infirmos. pluribus secu
tis. ad meliora et vicini
ora saluti revocat et in
cludit Sententie enim multi
plices singularem adducat
et circa multorum curam tollit
omnibus. Porro unum est
necessarium. in quo non sub
sistit qui dividitur in partes
Ad quod illud. Posuerunt
me custodem in vineis
vineam meam non custodi
vi est illud ad illud idem
Novi me vineam meam que

induar illa. laui pedes
meos quo inquinabo illos
Exuitionis exemplum in adoles
cente consideret qui relicta
sindone nudus profugit
ab eis / et in ioseph qui fu
gitans. Hic etiam inde dese
ruit potius quam se / lotione
pedum querere in iob. qui
suos lauabat in butiro.
Ergo ne multus orantis
post effusas ante deum
uotis supplicationes deprecati
ones / amplius in diuersa
mutet? effugiet securitatem
/ repetere et custodie sollici
tudinis experte / dulcedinis
ubertatem. Rursus com
itatem retinens integritatis
post accessus altaris et the
ologicas confabulationes.
despectis transeuntibus so
laciis / non fabulis / non ne
gotiis implicet se seculari
bus / nec se turbis turban
dus exponat. Hec opera
cauta cautio prestitit in tolle
ndis / ea / in retinendis
est retinenda uirtutibus /

Unde impediatur oratio
ne fiat.

f. Ex quibus et unde im
pediatur oratio ne fiat
/ ne recipiatur / ne permane
at. orans unde adiuuatur

ad hoc comprehendum est / non
quod orans ipsis adiuuet et im
pediatur quibus adiuuatur.
Et quia orationes. euacuare pene
uidetur idem unde / que et
qualiter sint ei auxilio / et
que et qualiter impedimento
Ea etiam que de compuncto
num diuersis impedimentis
huic ipsi considerationi opitu
labuntur. Sub septima
distinctione continentur
significationes a xxiii usque
ad uicesimam sextam cum
capitulis istis.

Quare et qualiter resurrectioni
comparetur dualitas. i.m
Item alia ratio uicesimaque
ta significatio. ii.
De armonia dualitatis fidei. iii
Descriptio fidei. iiii.
Expositio in una parte de
scriptionis. v.ta
Expositio in alteram partem
descriptionis. vi.
Ratio singularum coaptationi
in singulis partibus. vii
Diffinitio fidei secundum esse
ntiam cum expositione. viii
De duplici efficacia fidei. viiii
Ratio et exempla prime ef
ficientie. x.
Ratio et exempla secunde. xi.
De duabus partibus fidei
et que sit prior que posterior. xii.
De regula et distinctione

prime partis fidei . xiii
De regula et exemplis se
cunde partis . xiiii
Item alia exempla ad appro
bationem ipsarum . xv
Alia rursum ad earundem
partem manifestandam . xvi
Quibus ex causis fides uel
oritur uel crescit . xvii
Quibus modis reuelatio
operatur . et de duabus speciebus
reuelationis . xviii
Quibus modis eruditio
fiat per reuelationem . xix
De duabus speciebus pertinenti
bus ad cognitionem . xx
De altera parte unde fides
oritur et crescit . et prima diui
sione eius . xxi
De secunda diuisione eiusdem . xxii
Exempla istarum specierum . xxiii
De prima causa qua fides ere
xit ibi non oriri . xxiiii
De secunda causa . xxv
Perfectio superiorum . xxvi
De armonia qualitatis et
contemplationis . xxv . signatio . xxvii
Descriptio contemplationis . xxviii
De duabus speciebus contem
plationis et lone nominis . xxix
Sub quibus figuris exprimi
tur species et nominis expressi
onis ratio pentaformis . xxx
Prima ratio a nomine . xxxi
Secunda a forma . xxxii
Tertia a natura . xxxiii
Quarta ab euentu . xxxiiii
Quinta a prole . xxxv
De speculatione et prima ma
nentia eius . xxxvi
De altera manentia eiusdem . xxxvii
De uisione et prima manentia eius . xxxviii
De altera manentia eius . xxxvi
Significatio . xxxix
Qualiter perfectioni qualitas
assignetur . xl
De quadam armonia minorum
et uirtutum . xli
Congestio exemplorum diuersis
et dictis aptandorum signifi
cationibus . xlii

Vicesima tertia significatio
est et qualiter resurrectioni
comparetur qualitas

Desperantem
me atedio curarum
et uite / notitia
resurrectionis ex
pectatio suscitat
et oculos ante preludens /
ymago nouissime lucis sub
leuat pondus . sub tristitie
senectus eblanditur / Iste
rum secunde regeneratio
/ adque fatiscens submurmu
rat animus / felici quoque auspi
cio . oculus conspiciatur oportet
or . Sed quasi in signo / En
im nouus claritatibus
post hyemis sepulturam
rechascens orbis induitur /
proles que pulcherrima rerum
ab ymis tree surgens uscib
aduitam estiui redditus ac
si resurrectionis ad gloriam
attollitur letior . Regredi-

annuis / copia plenius / decore
rentes / Videt camporum
planicies / superficies tre
matus pingitur diversis
coloribus / Surget in eis gla
dima plurescens / apparet quem
flos aureus coronat in ty
phulum. et anagallita lac
teis lignis croceum septa ca
cumen / fulget et dragun
thea serpentibus immitta
folia stipitis alta maculis
variata colubreis. et botru
capitis flore. sagilbineis
decorata figuris / Trifolium
quod villoso sub rubeo quod vi
ret lucens / ceteris herbis non
parum decoris accommodat
Progrediuntur talia taliter in
ymaginem et similitudinem
resurrectionis. Cum enim
mortale hoc induerit immor
talitatem. et corruptibile
hoc incorruptionem / tunc fiet ser
mo qui scriptus est / Ab
sorpta est mors in victoria /
Ubi mors victoria tua.
Ubi est mors stimulus tuus
Credisti defecit ita ut non
sit / Quasi tempus transiit
ymber abiit et recessit.
Flores apparuerunt in terra
nostra / Absorbet autem

resurrectio mortem cum eius
de victoria et stimulo eius /
Mors typice significatio
accepta. pro peccato accipitur. h
ut peccatum cum consummatum
fuerit generat mortem / cuius
mortis victoriam / dissolucionem
nature. et spiritus a corpore
separationem accipio / Per enim quod
primum hominem intravit peccatum
in mundum. et per peccatum mors.
et ideo omnes moriuntur / secundum
dominum apostolus mortis. Stimulus
sive aculeus cuius mortis
suggestio intelligitur peccati /
dicta vel ipsa peccatum / sicut quod
de peccato deduxit originem
principium / sicut quod si ipsi conse
tiatur dum ipsa sentitur seducit
et inducat in peccatum. Sed in re
surrectione et post resur
rectionem nec victoria erit
nec stimulus / quia victoria vic
torie et stimulus / corrupti
bili hoc induente incorrup
tionem et suggestione be
atitudine superante / Ad
quod illud. ut impleamini
in omnem plenitudinem
dei / Quod non est ut sit
plenus sicut deus qui sibi
et de se ipso plenitudo est
sed et quidem in nobis est
deus impleatur / spiritus anima

si corpus/ sonde si corporis
gloriam. salvatorem expec
tamus qui reformabit cor
pus humilitatis nostre con
figuratum corpori claritatis
sue/ quam scilicet illi super omne
omnium siderum iubar choru
scabile transfiguratione sple
ndor rutile resurrectionis in
duxit/ Tamen hoc eius discipu
lis non obiectavit ne pal
pebra mortalis tanta pa
veret ad claritatem/ aut ne
forte non agnosceretur aut
crederetur. si alius vel aliter
appareret quam prius/ sicut
illam thome obtulisset
vel apparere/ qui fidem diffe
rebat. et fatebatur diffi
dentia/ donec latus con
trectavit locumque clavorum/
Denique quibus ea parte
apparere/ non est agnitus
licet diu coambulans et
confabulans/ ut duobus
euntibus in emaus. Sta
inde etiam poterant teneri
oculi eorum ne eum agnosce
rent/ Porro ad spiritus glo
riam ideoque ad [illegible] victoriam
[illegible]/ que tunc apparuerit [illegible]
et eorum qui [illegible] Illu
sionem clarificande abster
get deus omnem maculam
lacrimam ab oculis eorum
et dicet qui sedebit in throno.

Ecce nova facio omnia
Et ad hoc respicit binarius
qui primus alios facit/ et
novos quasique presertim indu
cuntur. Ergo in resurrectione
carne perpetua claritatem. per
petuam quam spiritu obtinere be
atitudinem. implebitur/ sicut in
terra duplicia possidebunt
et omnes domestici eius
vestiti duplicibus/ Ad hec
fortasse significanda duplicia
duo angeli visi sunt in mo
numento/ unus ad pedes/ alius
ad caput ihesu/ quorum eternus qui
sedebat ad pedes/ spiritus qui
sedebat ad caput monstra
te felicitatem/ Tertia dupli
ci felicitate resurrectionis
dualitas applicatur.

Item alia ratio

Rursum resurrectio
accipitur ut ab in
iusticia ad fidem/ ut venit
hora et nunc est. quando mortui
audient vocem filii dei. et qui
audierint vivent. Et a cor
ruptione ad incorruptionem
/ut veniet hora qua omnes
qui in monumentis sunt
audient vocem filii dei/ et
procedent.

Vicesima quarta
significatio de harmonia
dualitatis et fidei.

Armonia dualitatis
et fidei perspicitur in q

sitor estimabit in multis. Quem
quid opco, quod dicit illa uice
pme stationis obtinet in seie
nu̅eorum, sic fides in katha logo
situtu texalis antecedit, Non
oportet attendentem ad dinu̅ cre
dere, q2 est. Sed nec dixisset
aplus de fide in fidem, fidei
et dualitatis nulla intellecta
portione amplius. Sicut
dualitas equalē ppiat unitati
et trinario, sic fides unitate una
omnī deum attingit et trinu̅
prospicito rursum et aliud quod
mente perscrutans satis digne
non sufficio amirari. Omnium
enim numerorum cubica multipli
catio altior est. ultimus quia pro
greditur quam quadrati. cotu
quos sintoma contrae naturalis
pgressio facit esse tetraguos.
Sicut albius porrigit ter tri
ter. quam quater quatuor. et alias
quater quatuor quater. quam quinquies
quinque. Similiter in ceteris
Ut sit non sit. Cubus est
enim bis binum bis. quia et trinum
Sub qua singulari proprietate
magnu credentium mysterium
et fortasse illud. quod summa
et perfectissima fidei integri
tas ad prima non assurgit
perfectionem trinitatis, sicut nec
maxima dualitatis correc
tio. modicé trinarii coequetur.
Rursum ut aliter et exalti

armoniam dualitatis et fi
dei significem. describam
fidem et efficientiam ac p
tes et causas. ex quibus nascitur
et differentias singulares

Descriptio fidei et expositio
in unam partem descriptionis

Fides est dicente apostolo
substantia rerum sperandarum
argumentum non apparentium
In qua descriptione primitus
est diuidendum. quid aut que
sint res sperande, et rursum
que non apparentes. Similiter
et qualiter et cur illarum sperandarum
sit fides non argumentum harum
non similiter sed conuertibiliter,
Res sperande quamuis multe sint
numero. fine tamen suo una
sunt. Quod multe dicuntur
habundans est. excellens quia
una. In multis copia propter
in una pau. In aliquo plures
exeunt. qui pueniunt ad unam
et rursus in aliquo diuertes
qui pueniunt ad singulos
Et erit sicut legitur, deus omnia
in omnibus. Res una multe
erit, cum deus unus omnia
erit. Hec erit resurrectio im
passibilitas, et claritas. Hec
erit leticia sua eternitas. potest
sic illa, reformabit corpus
humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue. potest sit et
ista uidebimus eum sicuti est

et expectabiles

Res iste sunt sperande .i.
et ex sue glie dignitatis
sole spectabiles. sole tunc
tem devotione fidelium Spes
enim non confundit. Tantum
talium quia rerum dicit fides
substantia .i. possessio ex lo
cutionis genere. quo an
ni d. sba honoris et scia
sba glie. illud sicut exemplo
principatus accessit hec
sic opus clarum nomen et fa
ma celebris effunditur
Sic fides sba est .i. posse
ssio rerum sperandarum tum
promittit et tribuit et
nitas Sic promissionem ha
benti vite que nunc est et
future. potens et ambi
enda possessio precio cuius
thezaurus felicitatis eterne
in sortem nostre destribuit
hereditatis. Substantia in
scripturis accipi pro posses
sione legitur cum dicitur
de iusto Erat illis sba
multa. et intelligitur possessio
multa Rursum pro fide
poni substantiam legimus
in vna de triginta maledic
tionibus in iudam Scru
tetur fenerator omnem sbam
e. et. d. a. b. e. Substantiam
et labores. fidem dicit et
opera. Et quia fides mi...

et qui in occulto labores ex
terius et quasi in manifesto
ideo singulis alludens ibi
scrutetur hic dixit diripiant
Item quia fides vna est et sim
plex. operatio multiplex ideo
sbam non sbas. et labores
non laborem. Feneratorem
puto dyabolum. qui minus
dat et accomodat. amplius
petit et repetit. fabulans
quidem ad vnius peccati delecta
tione. sed in idem ipsum in
gens repete et addite aliud
Sic pilosus clamat alter
ad alterum et sanguis san
guinem tangit et squama
squame coniungitur. et super
bia eorum ascendit semper. et
qui in sordibus est sordescat
ad huc. Vel omnem sbam
fidem dicit et opera. labores
autem mercedes laborum. vt
opera illorum sequuntur illos .i.
merces operum Et conveniet
dicitur fides substantia quasi
subsistentia. quia fideles qui
soli subsistunt. vt capillus
de capite vestro non peribit. et
in memoria eterna erit iustus
et ego sum deus abraham
deus ysaac deus iacob hic
in nomine meum .i. qui facio
eos. et vere subsistere
sicut istos sic similes isti

m·

Alioquin quia nō ab eterno abraham ysaac et iacob. ne ab eterno nomē illi. deus abraham ysaac et iacob. Denique signavit non in hoc nomē ab eterno. sed hoc michi in nomē metum Non sit impius nō sit sed transiuit et eris non erat et periit memoria eorum cum sonitu et desiciant peccatores a terra et iniquitas ut nō sint. Convincitur quoque de fidelibus et infidelibus Cum notat ea que non sunt tanquam que sunt etc. Expositio in

Sequitur. altera parte in descriptione descriptionis fidei argumentum non apparencium Non apparentia sunt que nec sensu corporis percipiuntur nec diffiniuntur intellectu veramque hoc aut illo modo apparent vere apparent et vere inter nō apparencia nō numerantur Solum quod nō contingit sensus quod nescit ratio fides attingit Non querit assensum experienciam diffinitione aratione se contenta fugit sensum quod fides attrectat latet ratio ubi fides erigitur Ratio presidet sensui fides eam transcendit Quod oculus nō vidit. nec auris audit. nec in cor hominis ascendit hoc est quod fide contingitur. Ad quod nec oculus suffit nec auris ceteri sensus nō suffitiunt Rursum ad quod non suffitit cor hominis. nec ratio suffitit nec intellectus Tamen quod nec sensui nec rationi apparet. an sit aut qualiter est apparet fidei quia est qualiter est. et si nō quantum est presentat eterna ratio typicas ymagines rerum apparentium oculis fidei quibus monita et munita usque ad non apparencia sublevatur. et a visibilibus ad invisibilia translata ascendit saliens in montibus transiliens colles Continuat ex presentibus absentia. similia ex similibus veri similitudo connectit diffiniens Nec omnia nec apparencia coniunctat Sed ea tamen que de ipsa sunt et ad ipsam Ratio singularis

Egregie aptationem in aute et singulis proprie dicta est fides partibus substancia rerum sperandarum. que nec sunt et proprie et inde fere non subsistunt Ceterarum rerum nō est substantia tanquam nō subsistentium

qr tusemgau et mutabiltu
sed aliud et quia quod sparam⁹
capim⁹ possid̃e non appra
ri / dicit̃ fides substancia rer̃
sperandarum / no aut̃ argu
mentu / Cuma vero non
apparencia querim⁹ scir̃e
et diffiniri / no possidere /
quantu ad ipius nomis ptı
net appellaciom / ḡr cor̃
argumentu / no substancia /
Sic ex duobus nomibȝ
sumpt̃ in descriptone fidei
unu rebus sperandis
attitulauit aplus. qr
ibi ipius conueniebat qm̃
alibi / uel aliud / aliud
uero tu sumpsit ad res no
apparentes quia sedebat
aptabilius ibi quã alibi
vel illud aliud / Rursum
res sperandas appellat
futuras conuenientius qm̃
non apparentes / tamqm̃
singulari appellacone bo
nu singulare. commune
communi / sicut preteritas et
putes nomie no appa̅re
tu̅ significauit / Nulla
em ratio contra dicat rectis
sime inter no apparẽcia
contineri / et res preteritas.
ut natiuitas saluatoris.
et putes ut sessio eius d̃
ad dexterã patris / et ali
as similes eis / sensui et

intellectui no apparentes s̃
soli fidei Sic q̃ posita ppo̅ita
descripto. cunctis fidei ptibȝ
adaptatur / Qu̅ et res fu
ture nomie sperandarum. et
nomie no apparentiu. pu
tes et preterite quecumqȝ re
spiciunt ad fidem. integru
sub audint̃ intellectu /
Non q̃ etiã futura inter
non apparenda. non collo
cem⁹ sed quia sepe distinc
tione et a mutaci sensus. et
distancie. ipã naturalis
et communis significato. uel
ex toto aufertur uel aug
menti diminuacionis ne susti
net in mutacoȝ Aufferte
ut opa illorum sequunt̃ illos
Ubi no opa. sed sola mer
ces operu / augetur / ut
qui crediderit saluus erit
Ubi nomine fidei no fides
sola. sed et opa fidei sine
quibus fides mortua est.
indua merito insufficiẽs
ad salute / Minuit̃ / ut si
no venissem et locutus
eis fuissem pccm̃ no ha
berent / Ubi no vniu̅sal
omne sed pticlare qddã
accipit̃ .i. infidelitas / Ita
et hic quia p̃us sola fu
tura speranda. commodius
deinde presencia et pt̃ita

ſingulariter p nō apparentia
ueniunt ad expoſitionem / Et hic
deſcriptio quidem fidei uidetur
detur ſecundum cauſam / non
modo quod quid eſt / Deſcriptio
Sic autem in fidei ſecundum eſ
debitur poſ ſentiaz cum
ſe diffiniri fides expoſitione
eſt in abſentia ſenſus et in
tellectus certitudine aſſen
ſio Per certitudinem remo
uetur opinio / contradictio
p aſſenciatione excluditur /
Applicari et herere ad aliquid
non eſt dubitantis / nec aſſen
tire contradicentis / Fides
nō mutat eſtimationem / quia
ex multis eligit unum / nec ſuſ
citat repugnanciam / quia con
ſentit et ſequitur auditum
Non eſt pendula ad diu
ſas ambiguitatum effigies
/ quia certa eſt / neque ſalutis
reſpuit oracula / quia conſen
tanea eſt / Non in inueni
lis ſubtilitas multiplicet
oppoſitiones / ex eo quod dixi
fides certa eſt / Et ſi certa
eſt / ergo nō eſt fides Certum autem
te Martha audio / ſcio quod
reſurget frater meus in
reſurrectione in nouiſſimo
die. Aguitur quod ueritas
ad prem de diſcipulis Et
cognouerunt uere quod ate exi
ui / Et ſequitur ad hic Si

illud uere cognoſcebant
quare illud nō credebant conſal
luatur Sequitur enim Et credi
derunt quod tu me miſiſti Sic
illa que dixit Scio et con
feſſa eſt fidem Ego inquit
credidi quia tu es criſtus
filius dei uiui Non autem
omnis certitudinis aſſenſio /
fidei gerit nomen et rem /
Et in eis que ſenſus attingit
et in eis que concipit intellec
tus. iacet certitudinis aſſer
tio / ſed nec ſtatim nec uni
uerſaliter fides / Aſſencior
et certus ſum lucere ſolem
quia experior et uideo / et rur
ſum aſſenciaor. et certus
ſum ſenarium duplum eſſe ad
tria / triplum ad duo. ſeſquial
terum ad quatuor / Et in nichil
horum credo quod cognoſco totum /
ſicut nec credo me credere
quod certiſſime ſcio me credere
Pro hac differentia et ſimi
li iungit deſcriptio in abſen
tia ſenſus et intellectus
Abſentia ſenſus exteriorem /
abſentia intellectus inte
riorem / dampnificat noticiam /
Ex illis tamen eſt fides ſed
nō in illis / Ex ſenſu quidem
eſt fides / ut ergo fides ex au
ditu / Et quia uidiſti me
credidiſti Non in ſenſu

tm ut fides est argumentum
apparentium / Rectum ex intellec
tu diuis esse fidem · ut au
di israel dns deus tuus · deus
unus est / Qui enim nescit
quid cur et qualiter crede
dum est / consequenter nec
credere potest / Non est tamen
in intellectu · ut nisi cre
dideritis non intelligetis /
Amplius In aliqua fidei
parte · qua recte credimus
quod e / possibile est quod la
tere latere / quod non recte
credere possimus · quod non
est / Eiusmodi fuerunt qui
credebant resurrectionem
que vere erit / et alatem
connubium carnis quod nullum
ibi erit · et dictum est errat
nescientes scripturas neque
virtutem dei / Unde videtur
quia si credimus quod falsum
est · credimus quod non est fi
dei / et habetur fides vnde
non est fides / Constat aptius
me sed si diuidis fidem /
Sequestra igitur fidem · que
non errat ab ea que errat
et inserere diffinitioni inspi
rata · et stet ita · fides
est in absentia sensus
et intellectus inspirata
certitudinis assensio / Opus
enim veritatis in quo fides tri
buitur · in veritate non in falsi

p.

tatem inducat / ut qui stultus
habet notis / ut qui aufert
se a cogitationibus que sunt
sine intellectu / Capitulum
aut super ea que dicuntur
per assensum aufertur con
tradictio / dubietas per certitu
dinem / experientia certior per
absentiam sensibus notitia
interior per intellectus ab
sentiam / error per inspiratam

De dupla efficacia fidei cap·

Efficacie
cia fidei
compabilis est medicine
corruptiones curanti · con
seruanti sanitatem / Sic fi
des efficacia duplici · lab
uiciorum abluit · virtutibus
obsequitur · ad custodiam / Ut
sanitati fidei assumi te inquam
possit omnia macula dya
bolica extinguere / Et si vo
lueritis et audieritis me · bo
na terre comedetis / Extinctio
macularum / mortificatio est
uiciorum / bona terre / bona
virtutum / Sic ordine conuerso
tota pulcra es amica mea
et macula non est in te / Eius
potestas ea forsitan pu
gatur similitudine / quia per
mittitur arbor morus era
dicari et quod plantari in
mare ad imperium fidei / et
mons similiter de loco

sio effusione in mare. Era
dicato mori expulsio est
uitiorum. Translatio montis
distributio uirtutum. Repositus
est intellectus. sed necdum ra
tio ad approbationem illuxerit.
Ut igitur typicos intellectus de
cunctis similibus educamus ad
lucem. signemus compen
dio dictionis. quid signet
Morus. mons. et mare.

q. **M**orus **Ratio et exempla**
intortitur **prime efficatie**
et instructu. et in foliis pul
cherrimarum rerum famulatur
imaginibus. Cortex tactus
aquis lumbricos eicit.
Folia iniecta serpentibus.
prime dicunt eos. Trita
et imposita sanant ea que
combusta sunt igni. Fructus
ualet ad dolorem guttu
ris et faucium. Refrigeratus
aquis sitim aufert. intē
siones caloris extinguit.
Preterea fructus albet in
flore. rubedo formatus
transit in speciem. atri colo
ris maturus amicitur
effigie. Arbor hec propter
est. radicatus in terra mun
dum. et in summo patrio. Sic
ait ego in patre. et rur
sum ad patrem. ego in te
et iterum. In manus tuas
c. s. m. et in psalmo Inte
confirmatus sum exurgens. Non
uero ait dicetur arbori moro
sed adiecit huic. se nomi
natus pro nomine. Cum
albet. rubet. nigrescit.
Bonitas. scs. passus. apar
ens similis incurrit. Flos
cuius candor est lucis eterne.
sicut rubor significatio
humanitatis assumpte. et
nigredo contemptibilitas
turpissime pene. Ibi tamen
maturuit. et factus est
dulcior ad esca. super mel
et fauum. Idem ualet ad do
lorem gutturis et faucium.
auferens impuritatem a
cogitatione. a locutione
lasciuiam. Nam ista in illis
signari docemur. Et uer
itatem meditabitur guttur
meum. nec in faucibus
meis stulticia perdurabit.
Rursum refrigeratus
aquis sapientie. sine compunc
tionis. sitim temperat ua
nitatis. intensiones quoque. ire ca
lentes extinguit. Lumbrici
etiam. id est uermes ab longi sic
dicti qui nascuntur in lum
bis. et ob id uitiose titil
lationis significatiui. per
corticem tactum aquis ei
ciuntur. Cortex autem id est

qꝫ extius et melius eius
videtur accipitur. ſicut a
lape ſpirita paſſio. aut
caro ipa in qua h' ipa
pfecta ſit. Ez ne tñ mitta
ſalute et ne ſerencia ra
cione/ efficati interiora ma
nitute p'nſicant. ſi aliqua
cogitat'. i. ſi altiſſimu cele
ſtis ſapie conſiliu digne
et reuerent' in eis exqui
ritur. et ſi caro ipa de
minctibꝫ et calentibus
aliquis ſpus ſancti concep
ta de nota fide ſuſcipit'.
Ez cum in ea natu eſt d'
ſpu ſcō eſt/ ideoqꝫ adora
dum eſt ſtabellu pedu
eius qui ſanctu eſt/ Fo
lia idest v'ba ſpiritalia
et vmbraz facientia refri
gerantez/ ſerpentes ſugge
ſtiones/ videlicet terrenas
aut prudenciaz carnis mi
inuit. Sanant inſup ea
que combuſta ſut igne.
tu quod ꝙ ſupbia ſiue libido
peſte corrupit edaci terras
folys. meditacione ſubtili
et ſtudio ad pma ducatur
integritatē/ Non Iꝯominus
Anima ſtiam ſcptudꝯ. et
carnis vicia nō amabis/
Ignis in eo ꝙ ſupiora pe
tit/ typus eſt ſupbie. ut
ſupbia eoꝝ aſcendit ſemp

et in eo ꝙ ſubiectaz vorat
materiaz. Prima libidinis
ut ignis eſt uſqꝫ ad p'di
cionez deuorans et omnia
eradicans germina/ Et
quia ſic eſt ꝑpacꝰ iſtius
mori. in fructu/ in cortice.
in folys/ ideo in eius ex
planacione pmum fidei
virtutez expior. ſi dico et
dico/ in fide nichil heſitas
eradicare et cōplantare/ in
mare. Emitte domine ſapiaz
de ſede magnitudinis tue
et facta eſt eradicacio mori
/ut mecu ſit et mecu labo
ret./ et facta ē tranſpla
tacio in mare. Cor meu
velut mare inſtabile et
inſcrutabile et vndoſum
cogitacōnibꝫ/ quaꝝ non
eſt nūs et

Racio et exem
pla ſecundo

Requiro
ad alteraz fidei virtu
tem qua virtus acquirit'.
et cuſtodit' acquiſita/ Dica
igit'. et monti. tolle et
mitte in mare Non tamē
omi. ꝙ nō ex omi monte
ſalus/ ſed huic. ſicut et
huic moro Similit' cum
dictu eſt Dicetis monti
huic/ ſicut et huic moro
Illuminas tu mirabilit'
a montibꝫ eternis/ In ciuita
ti ſit aut tolles mundi et

abstinerubz exitatis eius
Montes gelboe n. r. n. p.
n. s. uos/ nec sit agri pri
mitiarum. quia ibi abiectus
est clipeus fortium. et cecide
runt fortes in bello/ et pe
rierunt arma bellica Omnes
montes qui in circuitu eius
estis uisitet dominus a gelboe
transeat Montes ysrael ra
mos uestros expandite.
et florete et fructus fa
cite/ ecce iste ueniet sa
liens in montibus/ transi
liens colles/ Sup nos
ab ore uerbi noue legis
tradetur editio. suscipi
ant montes pacem
populo/ et colles iusticiam/
Qui est pax nostra faciens
utraque unum. ipse est iusti
cia factus nobis a deo sa
pientia et iusticia Idem et
mons et collis Mons quia
Verbum. collis quia caro Et mons
factus est et collis. et verbum
factum est caro et habitauit
in nobis/ et sic immissus
est in mare ut/ (?) apre
et ueni in mundum nobis. sicut
fugitiuus ionas equoreo
glutitus a ceto sic iste siti
bundus sup cruce pota
tus aceto exclamat Veni
in quiens in altitudinem
maris/ et tempestas di
mersit me/ Sed quero

nomine montis. sicut nomi
et arboris/ Vadam igitur
ad montem mirre et ad
collem thuris et dicam
ei ut ueniat in mare meum
Et inqua non eis. quia
qui mons/ ipse collis/ et
e contra (?) Mirra talis facit.
clarificat uocem. carnem
mortuam a corruptione cu
stodit. Calor et feruor e
dilectionis. ut spiritu ferue
tes. et quia amore langueo/
Claritas uocis puritas
est confessionis. et bene
dictionis diuine laudis.
Vt/ uox exultationis et
salutis in tabernaculis
iustorum Et/ fac me audire
uocem tuam. uox enim tua
dulcis Caro mortua
e cura sanctorum/ ut/ mortui
enim estis Et ne custodit
a corruptione perseueras
in castitate Thus tale
facit. clarificat uisum
memoriam roborat/ odo
riferum est magis cremati per se
tu igne Expositum quod
sit tale fieri Claritas ins
et simplicitas est intentionis.
ut si oculus tuus simplex
fuerit/ et mundicia cordis.
ut beati mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt Robo
ratio memorie est. ut do

memorabor iuſtitie tue ſo
lius. et dedit mem. ſatiat.
eius. Et ſi oblitus fuero
tui iherusalem. o. d. d. m. Odor
eſt virtutum opinio. ut in
odore unguentorum tuorum
curremus. et xpi bonus
odor ſumus deo. et odor ve
ſtimentorum tuorum ſicut odor
thuris. Et dirigatur oratio
mea ſicut incenſum in con
ſpectu tuo. Qui et timi
mo ador flammis iniectis
ſpiritus ſancti quo magis
aduritur magis odoris
ſui emittit odorem et in ſub
tiliorem extenuatus na
turam liquidi aeris excel
ſa conſcendit. Sed hec omnia
brevius explicemus. Sicut enim
quia fructus mori cortex
et folia obviant invale
tudinibus et nocivis per hoc
in eis expulſio vitiorum
et prima efficientia fidei
quia myrra et thus na
ture bonis et ad diverſas
potentias auxiliantur
per hoc in eis diſtributio vir
tutum et altera efficientia
fidei etc. De duabus partibus
fidei et que
ſit potior que
potior

Una pars fidei eſt myſterium deitatis. al
tera opus bonitatis eius.
dignior quidem eſt pars illa
cognitione. ſed non potior
iſta. iſta potior cognitione
ſed priore inferior. Myſte
rium deitatis cognitio eſt
illius in ſua natura. operis
bonitatis cognitio eiuſdem
in natura. Quod notum eſt dei
hoc eſt deitatis myſterium
quod notum eſt operum eius.
hoc eſt bonitatis opus.
Sed ante fide mediante
cognoſcitur opus. poſt o
pifex ab opere. Quemadmodum
mores unius et qualitas
nature alterius ingreditur
notitiam familiaritate co
nvictus. ſtudiorum que ſolerti
conſideratione. ſic pietate
fidei et acumine ingenii
inviſibilia deitatis per ea
que facta ſunt intellecta
conſpiciuntur. Et rurſum
uti ſol ad ſe videndum acceſ
ſum viſus preparat luminibus
aciemque lucis ſue clarificat
immune ſic deitas per quedam
veſtigia cognitionis prius
deprehenditur in arte re
cte ſentire de natura que
ſuperat omnem naturam et
ſenſum et recte ſentire
de operibus eius. De regu
la et diſtinctione
prime partis fidei

Huius fidei re
gula et inſtitutio querenda
eſt in ſcripturis quas divinas

poſt per illam in ſe, eſt igitur
fides certa, ... ſed

editas oraculis. et maie
stas earum et dictorum adimple
tio satis superque significat/
Ibi et quid sit deus. et
quid de illo ad unitatem
quid ad distinctionem. quid
ad operationem sit accipiendum.
nere describitur. et varie
Non enim voluntate humana
allata est aliquando prophetia. sed
spiritu sancto locuti sunt sancti dei
homines. Audiamus igitur
quid loquatur dominus deus.
qui loquetur. et quid sit.
et quid de illo ad unitate
quid de reliquis quoque
duobus sentiendum sit/ Spiritus
est deus/ et eos qui adorant
eum in spiritu et veritate oppor
tet adorare/ Ubi meliore
et altiore fortasse salvo in
tellectu. michi videntur
insinuata. et diffinitio/
et unitas/ et distinctio/ Dif
finitio in eo quod spiritus est.
unitas in eo quod est deus
et non spiritus dii. Distinctio
in triplici appellatione patris
et spiritus et veritatis/ Si cor
porea natura aut aliquid
simile paciens corporibus
deitas esset non diceret deus/
spiritus est deus. Rursum
si multi dii esset non di
ceret deus/ spiritus est deus
sed spiritus sunt dii. Iterum

si adesset distinctio. non
diceret veritas In spiritu et ve
ritate oportet adorare.
Et inde si ~~eo modo~~ quomodo
prophetas sit intelligi per pro
nomen. eum distinctive pa
trem. quia dixerat de illo
filius. Nam et pater ta
les querit qui adorent
eum/ Non quod non sit a
dorandus. et filius qui
veritas est. et illuminat
ad veritatem. et spiritus qui
dilectio est. et accendit ad
dilectionem/ propter quod filius
dixit de spiritu et de se. et in
spiritu et in veritate/ Sine ve
ritate enim insipienter ado
ramus. et dicitur nescitis quid
petatis. Sine spiritu enim impie.
et dicitur populus hic labiis me
honorat. cor autem illorum
longe est a me. Ecce nunc
sub forma fidei orationes
solempnes ecclesiastica in
stitutio quas fundit ad
patrem terminat in veritate
et in spiritu notificans ve
ritatem in filio dicendo
per dominum nostrum ihesum christum. fi
lium tuum. Spiritum autem apertis
sime nominans dicendo
in unitate spiritus sancti
Simul et liberi arbitrii
presumptio fallax pro
scribitur. Sciant vos quod

qui adorant eu in spiritu
et ueritate oportet adorare
nichil a nobis. sed ab eo
que adoram⁹. sperare debe
mus / Nam et pater ta
les querit qui adorent
eu. i. qui totos et ex toto
se ei subiciant / Et si tales
querit non tales respuit
et repellit / Et dimisi might
eos secundum desideria cor
dis eorum / in quo spiritus ma
lus contra spiritum dei / sicut
non est credulus cum deo
spiritus eius / Ibunt in ad in
uencionibus suis in quo er
ror contra veritatem **De**
Opus **Regula et exem**
quoque **plis sede per**
bonitatis bonis cuncte opi
bus ad mirabilius / in
eandem hanc sentenciam
adoro et uideo. Audio.
Nam et pater tales querit
Sicut dragmam p lucernam /
sicut ouem erroneam p pas
torem / ut quesiti et inuenti
sint / dragma p signaculum
sapiencie in ueritate. sint
et ouis p simplicitatem bo
ne uoluntatis in spiritu
Nam et pater tales querit
et taliter et filius quos
inuenerit tradit regnum
deo et patri Et erit ouile
vnum et pastor vnus / et
dragma vna. et vna c

ouis et columba vna.
Deus autem rex noster ante se
cula operatus in fine tempo
rum salutem istam. in me
dio terre. cum veritas de terra
orta est / hoc est cum veritas
de terra facta est Quod enim
natum est de spiritu. spiritus est
et quod natum est de terra
terra est / Hoc revera hoc
in qua. magnum pietatis
sacramentum quod manifestum
est in carne. iustificatum est
in spiritu. apparuit angelis
predicatum est gentibus. cre
ditum est in mundo. assump
tum est in gloria Non filium
hominis et dei filium. filius
hominis et dei. Deus homo
preponens ad salutem et fidem
Sicut moyses inquit ex
altauit serpentem in deserto
ita exaltari oportet filium
hominis. ut omnis qui cre
dit in ipsum non pereat
Sed habeat vitam eternam
Ac deinceps Sic deus di
lexit mundum ut vnigenitum
suum daret. ut omnis qui
credit in ipso non pereat
sed habeat vitam eternam
Cum ne prius filium hominis.
consequitur vnigenitum dei
significat. et ad fidem in
uitet premium vite. vita

promittit etiam Quodque
prius filium hominis deinde
inde nominavit. innuit p
carnem pvenire ad ver
bum. et prius esse bonitatis
opus. deitatis misterio.
Bonitatis autem excellentissimum
opus incarnationis atque
pro sacramentum. sicut et
unigenitus enarravit.
sic inquiens. i. tam mag
nifice. tam perfecte. tam inef
fabiliter tam mirabiliter.
tam dignanter. tam singu
lariter. deus dilexit mun
dum ut unigenitum suum daret
Utique ad conveniendum. et ad
conversandum. ad videndum.
et colloquendum. novissime
ad illudendum. et flagellan
dum. et crucifigendum. Sic
deus dilexit mundum. sic fi
lio quem dilexit remune
ravit mundum quem dilexit

a. Duas Item alia exempla
duas. ad approbationem
fidei partes te partes perti
tigit apostolus Credere inquens
Oportet accedentem ad deum
quia est. et inquirentibus
se remunerator est Quia
est refertur ad essentiam
hoc est ad deitatis misterium
Quia remunerator est. re
spicit ad gratiam hoc est

ad bonitatis opus Et non
dixit quia creator aut fac
tor est. quod suum eius e
sed quia est. quod commune
est videtur omnium. nec hoc
est. nec suum videtur eius
et tamen est. Omnis insit
de scriptis partibus fidei.
et scientia acessit ad eruditionem
et virtus fervet ad devo
tionem. Quia est spectat
ad scientiam quia remunera
tor est ad virtutem. In quia
est acuitur intellectus.
ad inquirendum. in quia re
munerator est. excitatur
voluntas ad diligendum.
Altissime disquisitionis
eget illuminatione. scire
que sit et qualis sit essen
tia que sola propria est.
et sola non consistentia ex
non consistentibus fecit con
sistere. Denique in speculla
tione naturali continue
quaeruntur An sit. quid sit.
quale sit. et ideo quia
est. respicit ad scientiam De
inde quam omnibus hominibus e
diligere munera. sequi re
tribuentes. ad maxime
ta res. et opes opulen
tiores. commodis semper ad
dere commodiora. ideo quia
remunerator est. spectat

ad virtutem. Virtus summa
et conatus ingens huma
nas superans vires. quod
oculo efficitur. et mani
feste prospere. Spes enim non
videtur. Sic fides excepta una
in sua consistit. tamquam
sine qua nec incipi potest.
Excepta altera in virtute ceu
sine qua promereri non potest.
Ex sua sumit sibi principium
ad essentiam. ex virtute
meritum. conquirit ad gloriam.
Moysi *Alia cursu ad eas-*
b. quoque *dem pciu mai*
easdem partes fi *festatione*
dei apparens dominus in rubo
designavit sic. Ego sum
deus abraham. deus ysaac
deus iacob. Et tu moyses
ex persona hebreorum querens
nomen eius. audivit divi
num responsum. Ego sum qui
sum. Sic dices filiis israel
Qui est misit me ad vos.
In triplici appellatione patrum
suscitabatur pietatis ad cul
tum. voluntas cogebatur
ad dilectionem. filialis affec
tus patriam ad emulationem
erigebatur. Quasi ad quos
linea clari sanguinis per
henes invidiose memorie
transmittit titulos. conco
lor etiam integritas vite
et eiusdem fidei. coheres de

notio notificet esse cogna
tos. Genus et fides respon
deant alterutrum nec dege
nerent. mores ubi nata
les titulant. Deus abra
ham. deus ysaac. deus
iacob misit me ad vos.
Quasi. Cui detulit tantorum
patrum auctoritas et reli
gio. vos quoque sicut boni
emulatores humiliamini. et
servite et liberabit vos.
de fornace ferrea exilium
solvens servitutem indigne
Rursum quia nomen ad noti
ciam pertinet. ego inquit
sum qui sum. Sic dices
filiis israel. Qui est misit
me ad vos. Quasi sibi de
michi singulariter attitula²
nomen. quod omnibus commu
ne videtur. et diffinitive
nullus est. sed meum in
est. Solus sum qui sum
qui solus non mutor et
a me ipso sum quicquid sum
cetera quasi non sint. sic
sunt coram me. et quasi
nichilum et inane reputa
ta sunt in. Vacate et
videte quid est. Qui est
misit me ad vos. et ego
sum qui sum. Sic hic sen
su ego sum. et qui est. inui
gitur ad eandem quia est.

Et ego sum deus patrum vestrorum
deus abraham deus ysaac
et deus iacob. Copulatur
ad quia remunerator est.
Due Quibus ex causis
res sunt. fides vel oritur
ex quibus fides. vel crescit
oritur solis. sed non solum.
Non solum quidem; quia cres
cit etiam ex eisdem Solis
autem quia non oritur aliun
de. Similiter due res sunt
ex quibus fides solum cres
cit sed non solis. Non solum
quidem; quia crescit et
aliunde. Solum autem quia
non est oritur ex eisdem
Oritur et crescit ex reve
latione ex contestatione
Crescit et non oritur stu
dio virtutis conflictu temp
tationis. Crescit hinc
et inde. Sed differentur et
dicemus de singulis qua
liter de primis primum postea
de ceteris ordine suo etc.
8. Reve Quibus modis opera
latio. tio operetur
duplici effica et de duabus
cia vel efficientia speciebus re
in interioribus creatura velationis
ture rationalis illabitur
hoc est eruditio et inspira
tione. Ea rationem irradiat
sensum appetens ad intel
ligentias occultorum. Hec

voluntati secundum minus eblandi
tur calefaciens ad appe
titum eius. Utraque effi
cientia revelatio est.
sed de ea videtur apertius
de hac minus. secundum animus
videntibus. Nam ab apertius
non de hac minus quam
de ea. Gregorius. Que
sunt que nota fieri voluit
dominus servis suis, ut effi
ceret eos amicos suos, nisi
gaudia interne caritatis,
nisi illa festa superne pa
trie. que nostris cottidie
mentibus per aspirationem sui
amoris imprimit. Dum
enim audita super celestia
amamus, amata iam
novimus, quia amor ipse no
ticia est. Amor inquit ipse
noticia est. Non autem perducit
ad noticiam; quod tamen
verum est; sed est. quod itidem
verum est. Namque neque
veritas dixit, Vos autem
dixi amicos. quia meum vo
bis amorem impressi. Et
quia que audivi nota
feci vobis. Et totum hoc
per hoc quod amor ipse per
aspirationem impressus no
ticia est. et per hoc species
revelationis. Nobis inquit
apostolus Revelavit deus

pspm suu Nobis inquit
quasi sollie. et pspm suu
quasi sigillant. Quasi
Non alijs. neqz sic. Idem
tn deus pspm eundem
inuisibilia. sua reuelauit
multis. sed no eodem modo
quia eruditone tantu ac
cultorum. non est quod ma
ius est dilectione eteriorum.
ut nabis aut reuelauit
deus pspm suu. qui utiqz
spus et veritas est et in
veritate inducit. si non
omnes omnez tamen :
Mel cu sumit. ipm se
ipm reuelat. quale sit
et cui saporis. Sol ig
neos radiorum spledores
emittit. simul et ad se
indendu. et ad qualis. cui
nature sit notificandu. Et
hoc semp sit diuin sen
titur. etia qui no videt.
Et totu verissimu est.
et receptibile. qm et ex
pgenia notificat natura.
et diffinicom sciencia. Si
mili modo eloquiu domi
uicadu. legitur et ignitu.
illuminas et inflamans
Sicut testati sunt expti duo
ex discipulis euntes in e
maus Nonne cor nrm
ardens erat in nobis
dum loquet nobis in via

et apiret nobis scripturas.
loquite imo et scripturas
apiente. ardebant cor
da duorum et no dixerunt
Nonne intelligebamus du
loquet et apiret scripturas
. quia sicut amor noti
cia est. sic noticia talis
etia amor e. illa ipa in
terius illa ipa locucio
que indetur lucida. sen
titur et ignea. et ecdu
so. Ad qz ita est. unde
deus ihus tetigit loculu.
et dixit adolescens tibi
dico surge Semel locu
tus est ihus et mortuus
reuixit. et resedit. Elo
quiu saluatoris insu
mauit defunctu. et ob
altissimi inspirauit i fa
ciem eius spiraculum vite.
et factus est adolescens
iterum viuentem. reuixit
veluti verbo. simicus
spm et calorem aspirate
verbo. Spus enim vite erat
in verbo. Resedit etia ta
quam in forma discipuli.
humiliatus et paratus audi
re sciam ab instituente.
Et hec duo fecit semel lo
quens. qz verbu erat in
spiracionis et erudicionis

Quibus modis reuelacio fiat per erudicionem

Fit aut erudicio p reuelacionem. tum spalit. ut in mysticis visionis. tu intelligi
bilit. ut in re ipa cognicionis. In mysticis quidem visionis. sicut prophete. et sancti
dei homines. quorum fides miraculo plenius. insuetas p reuelaciones magis intelliges
cebat. et magis tam ad pietatem qz ad erudicionem. et sic hic no hesitemus co
gitemus visionem petri sup reptilibus et bone mysticam. macta et manduca. et
assimabimus reuelacionis mystice erudicionis fidem eius esse monitam et munitam
ad id qd nesciebat et no audiebat prius. In re ipa cognicionis. tum institucionem
magisterii ut lectionis et audicionis. tum inuestigacionis racionis cognitione.

est efficax Reminiscere aut
i. inspirari et residere. i. e
rudiri Sed non omnes ca
piunt verbum hoc Et
quot capiunt capiunt no
sit impii no sit / ut sermo
meus no capit in nobis

Per Quibus modis
collacionem revelacio fiat
et nova novis per eruditorem
similia similibus comparando
et credibilibus non credita
indicio simili et veri simi
li probacione dissimilis
non modicum fidei munime
ntum edificantes Ut ad
partum virginis quod ver
mis nascitur sine semine.
et quod et similiter animal.
Ad resurreccionem carnis.
quod pellicanus sanguine ma
tris. et fenix pulvere suo
resuscitari fertur ad vita
et quod mundus annuo
reditu quasi de victa
morte nova redivivus sur
git in spem Et ad futuram
carnis immutacionem
que sine necessitatum mi
net obsequio. quod ca
melon solo usu diversas
transeat in species qui eciam
solo nascitur aere Rur
sum per coaccionem cum arma
ta probacionibus multis
egreditur racio. et domi
nat incerta et occulta. et
dominat presciencia et li
berum arbitrium non esse re
pugnancia / nec unum per
emptorum alterius / et unum
esse deum non plures / et
eundem esse summum bonum.
a quo natura omnis et gracia
Quod alias. Iungendumque
quod quibus modis erudimur
per revelacionem. eius quoque
monemur ad virtutem / et
hac excepto secrecione
et subita potestate. spiritus
supervenientes. secundum proximas
et contingentes causas.
Spiritus enim ubi vult spi
rat. et vocem eius audis
sed non scis unde veniat
aut quo vadat. De alta

Con parte vii fides oritur
et crescit et
Contestacione
similiter oritur prima divi
fides et crescit / tum sione eius
ab effectu iusticie / tum
a iudicio potencie effectus
iusticie in hiis quos iuste
nobis integritas proponit
ad formam. tum in virtu
te per pendit. cum sancti
et magnifici sunt Ut michi
aut nimis &c. s. a. t. d.

et hec tota est preclara magistra, quia et lectio et oratio et investigatio
quemque ad perfectum adducit nisi presideat intendens qui docet hominem sciam
crudo quia ita est, non e deum de ~~investigatoribus~~ investigatoribus legentibus et au
dientibus, quod investigaverunt legerunt et audierunt sit deum et vere deum est
deus cum illis revelat, deus revelat etiam in institutione, et intelligat erudi
endus, deus in investigatione et apprehendat et diffiniat quod vult inquisitor
actutus, vox quidem vox Iacob est, voluntas dei fiunt et quod volebam esse michi
datur, circa saniente institutionem et investigacionem invisibilia multa eorum dei per
ea que facta sunt intellecta conspiciuntur, tum per collacionem, tum quasi per coaccionem
[illegible]

n. co. e. pu. cor. Tum si nu
mero et genere cum multi et
diversi sint dinumera
bo eos et. s. a. m. Quod
in unitate fidei et sancti
in virtutibus et in donis
magnifici et multi numero
et genere diversi conveniunt.
. contestatio est operationis
divine. et fides operante
suo cognoscit ab opere. Certe
quia sui iudex et rerum esti
mator ydoneus. facile
dabit sententiam. et omni
dignum acceptione esse
ret diffinitum. si verum vel
dei testabitur opus. quippe
rerum humanarum intimus
et illectivus vincitur
affectus/ quod luxus cal
catur. quod respuitur am
bicio/ quod colitur sobri
etas/ quod paupertas eligitur.
/quod denique vita ipsa
non curatur. sed opponitur
ab omni etate. sexu et
genere. etiam usque ad mor
tem. Que quibuscumque simi
lia opus sunt dei. fidei
origo et incrementum et.
Sunt de secunda division
et alia opera eiusdem
contestantia et ipsa dein
miraculorum/ creancia no
vitate simul et augencia
fidem/ Ut hoc signum inicia
orum fecit ihesus et credide
runt in eum discipuli eius
Non quidem antea non. sed quia
plenius tunc et extunc
Et cecus a nativitate. cum
gratia corporee visionis lu
men fidei in dei filium vide
tur factus. Luce felici re
portavit. Hic quidem non
antea sed tunc/ De turba
autem multi crediderunt
in eum videntes signa que
faciebat. inter quos fortas
se erant qui antea non.
sed tunc. et qui antea. sed
plenius tunc Exempla
Duplicem. istarum spec
hanc contestationem
iusticie et potencie tangit
apostolus de fide disputans
et ait Que .i. fides cum
inicium accepisset enarrari
per deum. confirmata est in nobis
contestante deo signis.
et portentis quod ad po
tenciam/ et variis virtutibus
et spiritus sancti distribucio
nibus/ quod ad iusticiam
portenta quasi portendencia
dicuntur. et sunt miracu
la que aliquid preter quod
sunt significant Signa

ſunt quibus ſanctitatis texi
tur varietas. ut fides ſpes
caritas. Diſtributiones ad
diviſiones donorum ut alij
genera linguarum / alij inter
pretatio ſermonum. alij
ſermo ſapientie / alij ſer
mo ſciencie / et eiuſmodi
Diſtinguimus de revelatione
divina et conteſtatione.
quarum differencia diſtingwi
tur in eo quod revelatio ſine
conteſtatione operatur. et
mea / non autem conteſtatio
ſine revelatione nec mea. /
/ et quod conteſtatio nec
ſpes eſt ad caritatem neque pars
et revelatio / nec genus
nec totum ad ipsam Conve
niunt in eo quod quod ambabus
ſolis oritur. ſimul fides
et creſcit et De prima tan

Nam ex ſa unde fides
duabus creſcit hec
ſequentibus creſcit hic non
trahit. ſed non oriri oriri
Studio virtutis fides non
oritur / ſed potius virtus
ex fide Cum certe ceteris
bonis participatur in qua
ſunt cetera / ut omnia opera
eius in fide / Creſcit tamen
ſtudio virtutis quia omne
bonum exercitatione ſui et i
pſe creſcit. et ceteris bonis

facilioreum parat acceſſu.
auctiores prebet et vires
/ Cherubin enim reſpicit alter
ad alterum. et ſeraphin alter
ad alterum clamat / et abyſ
ſus invocat abyſſum / et
penna penne coniungitur.
/ et gratia accipitur pro gratia.
et qui iuſtus eſt iuſtificatur
buitur / Cornelio non dum
in xpo renato apparuit
angelus. et ſtudium vir
tutis eius collaudans.
fidem certiorem et maiorem
appiciens / Orationes inquit tue
et elemoſine accepte ſunt
coram domino. Et deinceps Mitte
te et acerſi ſymonem qui
cognominatur petrus hic
dicat tibi quid te oppor
teat facere / Cuius quidem
orationes et elemoſine ſi non
eſſent in fide non aſcendiſſent
ante dominum / Sine fide enim im
poſſibile eſt placere deo
Et rurſum ſi ſufficerent in
fide non mitteretur petrus
ad eum. fidem predicaturus
neſcienti / ſacramentum tra
diturus ignoranti / Dicat
inquit tibi Quid te opor
teat facere Quaſi quod
neſcis modo. ſcies ante
poſita Credebat tamen
cum placebat operibus. et

ut ardet plenius apparuit
angelus / et missus est pre
dicator petrus / et accedit
amplius qui credebat
prius et auxerunt fidem
que placuerant orationes
et elemosine / In orationibus
dilectionem dei in elemosi
nis dilectionem proximi
constituite Nec mirum
uirtutis studio i. operibus
fidei crescere fidem · quia et
artes sue crescunt exercitiis
et opifex eruditus eru
ditior suo redditur ab ope
Consilit De fidei causa
tu temptationis cres
cit similiter fides Simili
tudinis exemplum sume
tibi a thure / ab aromati
bus a synopi / que apres
sure sua odorifera mag
sunt sensibus usui vivi,
dicea / sic agmine temp
tationum fides inuasa et
duris ictibus acerrime
lacessita creditur ab ipsis
euentibus experiens ubi
sit laqueus et quibus / et ex
presumptio notata et
securitas / quid oratio faciat
utilitatis · quid commodi
subtractio virtutis et gre
vasa figuli probat fornax

et homines iustos temp
tatio tribulationis Cum
non est temptatus · quid
scit / Temptauit deus
abraham · et consummata
temptatione / nunc cognoui
cognoui i. feci te facere
unde et tu expertus et alios
nostri eruditus quod
timeas deum / Sic igitur re
uelacione et contestatione
incipit fides esse ubi non
erat prius · et crescere ubi erat
prius / Studio virtutis et con
flictu temptationis · in
cipit crescere ubi erat prius
et non esse ubi non erat
prius / Repetitio superiorum

Totius premisse dis
putationis extremitas
triplici varietate distinguitur
In substantia in ar
gumentis · in materia / Sub
stancia in duplici efficien
tia / Ex hac enim · et in hac
sequitur et est singularis
possessio uite que nunc
est et future / Argumenta
in causis / ex quibus fides
nascitur et crescit Ex his
enim exeunt probationes
fidei / Materia in partibus
Unde enim est fides In ge
nere singulis · quia dici

litatis in distinctione demonstra-
dualitatis sic fides proposite
tur amiciciam etc. De carnio
ma dualitatis
n. Eiusdem
contemplatio quoque
non fugitat amiciciam.
et contemplandum est quo
modo non. Quod ut cla
rius videamus. ptitule
mus qualiter intendemus
Primum constituemus de
scripcionem, deinde divi
sionem primam. Deinde
proprietates. novissime
divisionem secundam. Quod
tunc erit dictum totum erit
per dictum Descriptio
o Contemplatio
Contemplacio est con
prehensio veritatis. que
nos proprie et principue con
stituimus in ad deum pertine
tibus et divina. ut ea
que secundum pietatem est sic.
Est enim que non est secun
dum eam. ut septem
artium pulcherrima et sub
tilis institucio. Sola pa
ni nonius et canonis theo
logia intendit ac tendit
ad pietatem. racionem
fide, intencionem appetitu
celestium, vitam dirigens
equitate, lex enim domini
immaculata convertens

animas etc. Ex sanguine.
porro et fallacem reputo
philosophiam. que nec nominas
fidem. tota se ad operosas
difficilium questionum ratio
cinaciones applicat. sine
quibus satis potest dia ce
na inflat non implet.
et ideo neminem ad perfectum
adducit. Verum divina
cognicio, ipsa est comprehen
sio veritatis. Sed differt
a cognicione cognicio. secundum
species et propria singulares
Spe De duabus speciebus
cies contemplationis
una contem et racione
placionis specu nominum.
latio dicitur. altera visio.
Speculacio est rerum divi
narum et eternalibus cognicio
visio idem ipsum, excepto quod
non eternalibus sed per eadem
dedimus nomina. sed non
dum raciones. Ecce specu
lacio est contemplacio facta
per speculum. Nunc quia
non sit facie ad faciem.
sed a longe et quasi in in
certum. ideo contingentius
comparatur cognicioni rerum
divinarum per alia. In hac
enim non plena compre
hensio sed propter Visio.
quia facie ad faciem et
certa manifestatione

dirigitur visionem deno
minat. eamque sine inter
iectione mediancium simi
litudinum. gloriam intuitum
scripti luminis. luminibus
hauserit apertis. Ut / vide
bimus eum sicuti est / et in lu
mine tuo videbimus lumen
/ Mutuavit tamen singule su
as appellationes. visio
speculationis et econverso.
sicut sapiencia sciencie / et econver
so / Sapiam enim visioni
speculationi immiscemus
scienciam. Sub quibus
Mane figuris exprimitur
te alio utraque species
qui ab aliis expressionis
celebri sermone ratio pertinet
vulgatus est in taliformis
tellectu / visu est michi
has duas species contem
placionis speculacionem
et visionem signatas per
lyam et rachel. non co
mmuniter ambas per ambas
/ Sed differenter una per unam
/ et aliam per aliam / Confacit
me sit seniae et due pen
taformis. quedam consi
deratio / surgens. a nomine
a forma. a natura. ab e
ventu a prole. Sed signa
alia famulatur ad id p
bacio veri similis est.

A nomine prima ratio a
quo lya vero nomine
tur in laboriosam / et est
laboriosum plenumque co
namine multo in specu
lacione celestium sustolli
per alia / Emergunt quippe
difficultates / impedime
ta inveniunt / Unde viri
prophetici et apostolici labora
se loquntur. in abiectis spe
culacionibus inquirendo.
/ querendo. aut aliquid
sustinendo / contra sanita
tem corporis / sive proposi
voluntatis / Inquirendo.
/ ut daniel. supplicacioni
precum. et inquisicioni dans
operam pro intelligencia
visionis. Intelligencia enim
opus est in visione. Que
rendo. ut zacharias de
equis. et fabris. de oli
vis. et lucernis. interro
gabat quid sint hec.
Sustinendo contra sani
tatem corporis ut ego da
niel egrotavi et langui
per dies / et ut paulus qui
prostratus voce desuper
et presencia celesti ad
manus trahebatur da
mascum. Contra proposito
voluntatis. ut ego habe
sebam multum quod nemo

dignus inuentus eſt ac
cipe librū· nec uidere eū
et ſcripturus eraz uoces
tonitruorū et audiui uo
cem· ſigna que locuta
ſunt ſeptem tonitrua
noli ea ſcribē· Quod to
tum ad laborioſā· propt
qui addit ſciam addit et
laborez· et ppt difficile eſt
manus que intra ſunt
et que in promptu ſunt
inuenim⁹ cū labore· In ui
ſione nichil hor est ubi
nec ignorācia deſatigat
ſtiē cupientez· nec uexat
intuentez ſubintroiens
moleſtie difficultas· Copia
lucifice lucis radios ibi fu
dit pluſſimos ut palaz
de patre annūciabo nobis·
et pax dei exſuperans
ſenſum· eblandit᷑ undiq̄
vt qua magna multitudo
dulcedinis· t· d· q· a· t· te
Cui ſignificacionis miſtio
pulcherrime conſonat ipi⁹
interpretacionis ydioma
quo rachel uertitur in
ouem et unam earū que
ſicut adipe et pinguedi
ne repleť· inť areolas
aromatū et florea rura
moncium· eternorum: ℞

Euidencius quoq̄ ſi ra
chel uertitur in uerbū·
qui enim uidet· in pricī
pio erat verbū· ipe q̄z
tranſit in uerbū· ut qui
adheret dn̄o unus ſpc
eſt cum ipo Secunda
forma a forma: ℞

Forma Cambarū· forma
eſt enim ſꝫ interpretacionis
lya lippiens oculis· ipa
eſt ſpeculacio ſ ut ſ uide⁹
nūc p ſpeculum in enig
mate ſ rachel decora
facie et uenuſto aſpec
tu ſ ipa eſt uiſio· ut ſ ſt
autē· facie ad faciem ſ
ppt eam ṗriarcha ſanc
tiſſim⁹ calefactus· et ca
lefacien uitrorſus
alebat amore ſ et uide
bant᷑ ei dies pauci pre
magnitudie amoris
Qualis pater ſ talis
filius Yſaac pater
eius uſq̄ adeo oculos
et cor in rebeccaz effudit ſ
ut dolore qui ex morte
matris acciderat equa
to temperaret affectū
Expiebatur uterq̄ ſ q͛d
legitur ſ Volneraſti cor
meū ſoror mea ſponſa

vulnerasti cor meum in
uno oculorum et in uno
crine colli tui Vulnera
sti inquit vulnerasti
non semel sed bis repe
tito / nec in oculo solum
sed et in crine Vulne
rasti in oculo ipsa est
visio Vulnerasti in crine
ipsa est speculatio / que
pendet / quia ex inferiori
bus est / et velate valet quia
per similitudines est Cetera
do ueniaz et app ia f
dei / hoc est / vulnerasti
in uno oculorum Quam
delectasti me in facturam
tuam / hoc est / vulnerasti
in uno crine / Quod que
utrobique dicitur in uno
simile est huic / Qui ad
heret domino unus spiritus
est cum ipso / Ad vulnera
sti / et cetera vulnerasti . res
picit etiam ad quod iacob
lyam duxit / et rachel .
sicut filias laban . i . can
didationis . innuaz sez
que spiritualis Pro am
babus denique seruiuit
amorum meis pari . sed
non affectu pari / Sed nec

expectacione pro lya ser
uiuit sicut desiderauit .
/ et finis intencionis me
non pendet ad duas sed
ad unam . quia ut unum pecus /
et unum est necessarium .
et sint unum sicut et nos
unum sumus / Utrum autem
in eandem an indissimilem
continuat significationem
amorum in utraque par
numerus / intimatur
septenarii diligentes appe
rienius et Tercia c na

Natura fetum tur a ro
ditat in una . sterili
tatis in altera / ab hac sig
nificatione non discedit ...
Uterus lye continuo tu
met / fetusque felices effundit /
ubertim rachel steriles per
agit annos / et ad desiderium
solam sui copiam prestat
amanti / Patet misterium /
In visibilia enim statim ac
multiplicatur per ea que
facta sunt intellecta
conspiciuntur / raro et sero
per se / hoc est quod vinci
tur rachel numero prolis
et tempore / vincitur numero /
sed non merito / Maius me
ritum et solacium grandius

paratur ſterili quã ſecun
de / Beatiores lego diu
ſteriles · ſicut ſara riſus et
gaudij genitricem · et re
beccam matrem dilecti a
deo / et annam ſamuelis
matrem / et Elyzabeth ma
trem p9 multum alterius
/ Felix uniuſalit' natiuitas
que tandem ad partum
euacuat'. magnifica ger
minis Et eſt in tpe natiui
tatis ſcribe ſapiam et
qui minoratur actu per
piet eam Aduenta ab e-
Aduentus ſigni uentu:
·v· ficationi ſimilit' oppi
latur huic / Lya latenter
et in nocte ſupponit' patri-
arche ſctiſſimo / i ſignifica
tione ſpeculationis / que
p interiectas rerum ſimili-
tudinumque caligines verita
tem inuiat in requirenti /
/ ut nox nocti indicat ſciam /
Sic moyſes medium nebu
le conſcendit / magnifica
in monte inſpiratus exemplar /
et mulier fortis de nocte ſur
rexit dare cibaria ancillis
ſuis / et amicus media
nocte uenit ad amicum
tres panes petiturus p
amico / et ſalomon de nocte
popoſcit et meruit ca-

pe latitudine / diſpu
tatur9 a cedro lybani
uſque ad yſopum / et
ab angelo uſque ad uer
miculum / Poſuit enim
dñs tenebras latibu
lum ſuum / et habitat in
caligine / et caligo ſub
pedibus eius / et cum co
ſummauerit homo tunc
incipiet / et dixi ſapiens
efficiar / et ipſa longi
us receſſit a me / Ad
dum thalamum rachel
induat' / no ſeducitur
patriarcha / ut ego di
ligam eum · et manife
ſtabo ei me ipſum / et
omnia que audiui a pa
tre meo nota feci uo
bis / et dies diei eruc
tat verbum / et palam
de patre annunciabo uobis /
Ecce aliud / Nouiſſime
rachel deficit in par
tu / et natantibus morte
luminibus p9 generatorem
filii dextre transfertur
in dexteram · que ad mo
dum continet ſcriptura
Cum dederit dilectis ſuis
ſompnum e · h · d · f · in
ſe · uetre / Non enim uide
bit me homo et uiuet

et in Job Abſcondita e
ſapia ab oculis omn vi
ventiu / et eſt / Qui vi
debit contra homnez erit
et morietur vite aut
ſenſibz / Unde ſiue in
corpore / ſive extra cor
poreſtio deus ſcit / Fate
ri eim viſionem dei facie
ad faciez in hac vita me
ruiſſe · aliquos ſtoꝝ /
ut moyſen / et paulum /
et aploꝝ aliquos / ſed
ut eſt dictu / Quanta

Proles in a prole et
P eandem fertur te
ſtificatoꝝ / Rachel prelati
ū gloria ſpus efflorui
lya ſarcina in ſup fe
minee ſobolis intumu
it / Et qz omne raru p
cioſu / potiore amoris
ambicione colitur apa
tre gemina proles ra
chelis / qua tota multi
tudo filioꝝ hic / Et eqz /
Amor eim no trahitur
numero ſed precio ſed
reſpicit / ad concupiſcit et
deficit aia mea in atria
dom / et deſideriu habeo
diſſolui et eſſe cu xpo /
Multo mag meliue.

et qn veniaz et apparebo
ante faciem dei / Sed et
fame verbi dei pmeute
ciam / no erit panis vite
et intellectus ceteris fr
bus / niſi p manu ioſeph
aut p beniamyn / Ibi
beniamyn adoleſcentulꝰ
in mentꝰ exceſſu / Si pecu
nia ſtie ſi frumenta vite
tutu conquirere ſubierit
animu / oportet germa
nos ad ioſeph ire / et re
dire adducto beniamyn
Bi conniunis reditus me
diatur Et eſt Corpet
ſpeculatio ſi viſio no au
xilietur / Viſio menſuraz
bona et conferta et co
agitata et ſup effluente
effundit in ſynu / Redun
ms clarius humana pau
drive / In arte interiori
contingenciis tota velu
tet operis facies / Depre
henditur quid ars ab ope
ſed multominus / Igitur
omne datu optimu et
omne donu pfectu de
ſurſum eſt deſcendens
a patre luminu tamqn
a Joſeph aut p benia
myn De ſpeculatione et pa
ra [illegible]

Speculacionum alie sunt
oblique sicut que fi-
unt ex remocioribus / Ali-
e directe sicut que fi-
unt ex proximioribus.
Hoc dicamus propter hoc quod Ca
lya tum de fructu ventre
sui. tum etiam de alterius
matris efficitur / Specula-
cio ex proximioribus ipsa
est lya de se concipiens /
Speculacio ex remocioribus
bus ipsa est lya ex ancil-
la parturiens / que dicitur
zelpha / et vertitur in os
hiens / Os dico non ore / non
ab osse / Rursum os intel-
ligo non forinsecus sed
quod latet intrinsecus /
ut os iusti meditabitur
sapientiam / et quod concepit de
ore de corde concepit / Et
sunt duo ex zelpha Gad
qui dicitur latrunculus / et
aser qui dicitur beatus
Latrunculus sensus acci-
pitur / qui formas et ef-
ficiencias naturarum laten-
ter attingens / que visi-
bilia quibus invisibilibus
quia germanitate com-
ponuntur / eruditione certis-
sima deprehendit / etc.

Tollit arma sua pharetram
memorie / et
arcum intencionis ingenii
/ et egressus per campos
meditacionum . capit et
tollit ut fur que sua
non sunt . i . celestia in-
telligit cum sit ipse de
terra terrenus / Aser
qui dicitur beatus . spiritus
rationalis intelligitur
que dignitatis prime con-
dicionis beatificat / sicut
factum ad ymaginem
et similitudine eius qui
fecit illum / Iste quoque in-
telligit deum ex tripli-
ci potencia sui / Ex me-
moria patrem / ex in-
tellectu filium / Ex volun-
tate spiritum sanctum / Et licet
quedam contemplacio / quia
gemina est sive divinum
conspicimus contra nos
sive in nobis / et ideo
ipsa est duo filii / Et quia
facta est per ea quo fac-
ta sunt / ideo ex ancilla
et quasi ex remocioribus
bus Et quia mea per in-
quisitionem proficimus
et inventionibus per eruditionem /
ideo opere venti tamquam
ex scriptura proficiamus etc.

a. De ſe De altera ma
autē ge neria eiꝰ
nerat ruben / qui dicit
filius viſionis / et hec
eſt ſpeculatio ex ꝓxi
mioribꝫ / cum aliquid
archanū eximie viſi
onib; vel ꝑ ymagines.
ſicut yſaie et ezechieli
/ vel per ſumpta crea
turaꝫ ſicut patribus
in veteri teſta et in no
uo teſtamento / ſtupen
tibus animis aufe
fertur / Et quia ex pro
pinquoribꝫ eſt ideo yſa
ias dicit / Vidi dominū
ſedentē / et Jacob vidi
dnm̄ facie ad faciem
/ licet illi alluſerunt yma
gines. Huic ſpēs aſſūp
ta miraculū dedit ſimul
et ſolatiū / Rurſum quia
hec viſio ſignaculum
videtur eſſe virtutis
/ et quaſi digniores pu
tantur ante deum qui
bus ea ſepius exhibetur
aut diuinius / ideo eſt
quaſi ꝓpinquioribus
in genere ſuo / et ideo bra
ꝓbus de ſe / quia de an
cilla parit De viſione
et prima materia eius

b Viſioni ſimilit̄ que
dam quaſi abliqꝫ
quedam quaſi directanee:
et patefaciem quē et
qualit̄ / Et primū quid
formoſa Rachel. genuit
ſibi ex bala dan et nep
talim / Bala que dicit
inveterata ſignaculum
eſt ſapientie / ut enim
ſunt ſenſus hominis. vl
religioſe inſtitutionib
/ ut etas ſenectutis. vita
immaculata / hec eſt
interpretatio et generis ꝑpa
ratione / Sapientia dicit
inveterata. nō quaſi a
natura / clara eſt enim
et numquam marceſcit ſapia
ꝓpter ab effectu carnis viten
tia refrigerante / et ſui
poſſeſſore florem induere
colorem / Candor eſt enim
lucis eterne / Vita quoqꝫ
immaculata dicitur inueterata
ta. / quod exuberet ea multipli
citate virtutum / ſicut dierum
ſenectus / Unde et de ſic
florentibus dicit / Adhuc
multiplicabuntur in ſenecta
uberi / Talium tali antiq
tate dierum ꝓueniuntur in
viſione ad antiquum dierum.

et celebratur in ſocie. ſobo
lis deſiderata natiuitas.
Peruencio enim ipſa eſt
generacio. Et ne cuius
modi ſit ex nominum ra
cione colligitur. Dampna
tur iudicium. Capitu
lum conuiſio. fornicatores
et adulteros iudicabit
deus. non qui ſit ſpaliter
appellantur. ſed qui ge
neraliter. ut perdidiſti om
nes qui fornicantur abſte.
Ideo iudicium dampnatio
eſt reproborum. vel repro
bacio dampnatorum. loquitur
autem deus patrem imple
bem ſuam. et ſuper ſanctis
ſuos. et in eos qui conuer
tuntur ad cor. Ideo conuer
ſio uocacio eſt iuſtifica
dorum. vel iuſtificacio uo
catorum. Het eſt uiſio
dampnatorum terribilis pietate
iudicij. conuerſionis gra
placabilis. Et ſenecitas
iudicij ab eterno. ut qui nō
credit iam iudicatus eſt.
Et dupplicatur conuerſionis
ab eterno ſimiliter. ut inua
dens ab eterno et uſque nunc
nunc ſuper timentes eum. In
uiſione una. timor et tre
mor uenerit ſuper me et
contexerit me tenebre.
In altera cor meum et ca
ro mea exultauerunt
in deum uiuum. Paulus
maximus theologorum
ad ſecretiore et terribile
officina uſque ſublatus.
et inter iudices ſenato
rie dignitatis decreta
diſpoſicionis eterne reuol
uens. O inquit altitudo
diuiciarum ſapiencie et ſciencie
dei. quam inſcrutabilia
ſunt iudicia eius. et
inueſtigabiles uie eius.
In altitudine profun
ditate uocacionis. in
diuicijs multiplicitate
et ſimiliter potencia con
ſiliorum intellige. Cre
dem uult et ſecreta le
ex altitudine et efficax
eo diuicijs. Rursum in
dicia refert ad dan. ui
as .i. miſeracones ad
neptalim. Sermonem
enim texuit altiſſime
diſquiſicionis in auctori
tatis diuinis interpretes
ſuper ezau et iacob. qui
de dan et neptalim
in quo uno iudicantis

seneitas · in altero bene
placiti notantur agnoscit'
et nō agnoscitur ab ho
mine ratio / Quam de
prehende est intellige
in novissima sanctuarij ·
et ideo inde nō specula
ri / Et quia iusticia dei
et bonitas dei non ali
ud quam ipse et essen
cia eius est / ideo inde
illa / videre est diuina
p se ipa / Que tamen illa
que ad dispositionem respi
ciunt / ideo est ex aliq'
Quam de altera ma
dem inde neria eius
se ipa parit rachel sub
motis ymaginibus et
racionibus consiliorum et
uitatis multitudo suos in
ciens / hic est ioseph
qui dicitur accrescens ·
et beniamyn · i · filius
dextre / qui actis usque
ad celos pertingit / ubi
est xpistus in dextra dei
patris sedens / is est ac
crescens / ut similis ac
cumus / is filius dextre
ut tenuisti manum dex
teram meam / Talis fuit
qui fuit raptus in pa
radisum / et usque ad tercium
celum / et quibus datum
est dicere / In lumine tuo vi
debimus lumen / Ipsi erunt
crescentes in mensuram
etatis plenitudinis xpisti
/ occurrentes in virum perfec
tum / et stabit ad dexteram et
dicetur eis / Venite bene
dicti patris mei · percipite
regnum / Vide igitur ipsum
in se ipso / nō in hijs que
disponit · i · inde idem
per idem / et quod directo / q'
autem vacat nunc specula
cioni nunc visioni / is in
greditur in habundancia
sepulcrum / et duplici spe
lunca sepultus cantat
amatorie / Leua eius sub
capite meo / et dextera
illius amplexabitur me
In speculacionibus viuu
aliter videtur dilectus
respiciens per fenestras / p
spiciens per cancellos / nec
totum se offerens / nec
absconde totum / In visione
non sit · sed sicut est diffi
nitum / et erit deus omnia
in omnibus / Sic quod speciebus
contemplacionis dimostrat
armonia dualitatis ad
ipsam / XXVI significato
que perfectioni dualitas assig
netur

9 Qualiter perfectioni du-
alitas assignetur.
Cum quid perfectio sit dixe-
rimus, non erit operosum
intelligere. Perfectio est actio
et contemplatio, huius per-
fectionis summam adep-
ti similes sunt angelis
quos a consistorio regis
iniuncta dispensatio non
repellit, et in officio desi-
derii visionis non efficit
tardiores. Semper enim
uident faciem patris.
et omnes sunt tamen admini-
stratorii spiritus in ministerium
missi propter eos qui heredi-
tatem capiunt salutis. Omnino
ut potior est actione con-
templatio, sic meliora
sunt duo licet simul quam
unum quodlibet per se, ut sine
mente operemur deo, sine
fabrica simus nobis. De quo

Restat dari armoniam
uiciorum et virtutum
Rursus
locucionis breuem appo-
nere speculationem ad huius
et aliorum uiciorum significa-
tiones, insuper et admi-
stitutiones morum multum
per omnem modum profutu-
ram. De preheminentia est
enim malicia speciem
bonitatis usurpare sibi,
et uitia virtutes emu-
lari, et mendacium um-
bratilis cominari veri-
tatem, sicut timiditas
humilitatis se palliat no-
mine, et crudelitas iu-
sticie faciem induit, et
temeritatis gloriam men-
titur audacie. Et adeo
uitia collateralia sunt
uirtutibus, ut nec pri-
mis parentibus suggestio
uiperea uirus potu-
erit infundere sine simi-
litudine uel palliata-
tione uirtutis. Eritis
inquit sicut dii scien-
tes bonum et malum.
Ita uti defectio perfecti-
onis simulacrum induit.
Secundum uirtutes quorum
et consuetudines uiciorum
se per spem mentitur et
mentitur. Inde surrexit
in umbram ueritatis
numerorum aliquos typum
gerere, quod ut rursus
certiore diffinitione no-
temus, certe in concupiscen-
tia carnis non appetit
ab inimundo nisi par
carnis. Et par carnis
bonum, sed non in carne
est.

et ideo concupiſcentia que
in carne eſt malum eſt Si-
militer et concupiſcentia
oculorum ſola ſciencia que-
ritur Sed hoc bonum eſt
illud malum / et inde ſup-
bia uite / ſola libertas
ambitur / ſed hoc bonum e
illud malum / Deniqz ſi-
cut mala uidentur bona
ſic e contrario / Unde ui-
detur pax carnis malum
ut concupiſcentia malum.
cum ibi tranquillitas ſedet
appetitui hic deuaſtet
corrupcio / Et uidetur
ſic et uide multa eſſe
malum / ut concupiſcencia
oculorum eſt malum / cum
ibi reſultet pulcritudo
uirtutis / hic uiſtet curio-
ſitatis turpitudo / Et uide-
tur potencia eſſe malum
ut ſuperbia uite eſt malum
cum ibi quieſcat libertas.
hic iniquitas ſeruiat /
Igitur ubi corrupcio in-
corum uirtutes adumbrat /
ita minorum racione ui-
detur incede minorum
uidetur armonias pre-
tende conſonancias ſequi-
at aliter eſt. Congeſtio
exemplorum diuiſ et dictis
captandorum ſignificationibus

Et de ſacramentis
dualitatis iſta libata
ſufficiant / Ubi tamen
igitur lector noſter aliquid
a binario denominatum
inuenerit / inueſtiget que-
nam ſignificatio denomina-
tioni reſpondeat / et pro-
latis que protulimus
exemplis et regulis ſen-
ſum probet ſuum / expoſi-
cionemqz comendet / Si
inuenerit oculos duos.
humeros duos. pedes
duos. angelos duos. ho-
mines duos. paſſeres duos.
ſitlos duos. agnos duos.
hyrcos duos. Camos
duos. currentes duos.
conſenciens duos / porta-
tes duos / fratres duos.
filios duos / hymulos
duos teſtes duos / piſces
duos / cubitos duos. leo-
nes duos aut quid cuiuſ-
modi . uitatur propoſitus
expoſicionibus noſtris
veris et uariis / Si inue-
nerit frontes duas . men-
ſas duas oliuas duas .
uirgas duas . ſorores .
duas . meretrices duas .
mulieres duas / alas duas

pennas duas / aues duas ·
manus duas · facies duas
Aut quit cuiuſmodi · Innue
dat ſcdm premiſſas inſti
tutiones / Si inuenerit
luminaria duo · maria
duo / brachiola duo · ſcela
duo · cherubin duo / tale
ta duo / altaria duo / im
mita duo / ubera duo / ro
ſtra duo / labia duo / cor
nua duo / Aut quit ſimi
le / ſubeat memoriam nu
merus et ſignificatio na
ria numerorum / Si inuene
rit aliquit duplex · ut hiſtori
duplex · ſcilicet duplex / irri
guum duplex / ferrum duplex
/ ceſtam duplicem / patrem
duplicem / · generationem
duplicem · / ſpeluncam dup
licem / ſpiritum duplicem ·
/ diem duplicem / · Aut quit
ſimile Expliciet noſtras
rationes / Aut ſuas ſedz
ipſas / Aut certe ſcdm
ſuas / ſi noſtre minus
ſufficiunt / Dedimus enim
ex noſtris aliis rationi
bus aditus et occaſiones
inuentioni non minimas /
Aut paucis diebus mo
ratur ipse motu / et com
putatis ſumptibus / qui

necceſſarii ſunt ad perficiendum ·
aggrediar ternarium / et
nominis illuſtrare ſigni
ficationibus et multi
plicibus / efferre miſteriis /
Explicit liber de nume
ris introductorius con
tinens ſignificationes
unitatis et dualitatis /

Explicitum ſignificationes
dualitatis numero xxvii
Explicit binarius etc

Regiſtrum

A ſignificat trinitatem 27 · a ·
Anima pertinet ad affectionem 103 · p ·
Aqua ſignificat dilectionem 112 · c ·
Abſtinentia de quibus ſit 126 · a
Abſtinentia deus ſecundum ſpiritum pietate · 121 · b
Abſtinere a malo non ſufficit niſi aſſit
beneficere · ibidem
Abſtinentia quo cuſtodiat 128 · e ·
Aliam ſignificat binarius 133 · b ·
Anima eſt facta ad ymaginem et ſimilitudinem dei · 130 · m ·
Anima ſignificat auis nomine 142 · b ·
Anima dicitur domus maior corpus minor 144 · d ·
Anima ſignificat per capud 146 · f ·
Anima et corpus ſibi conſentire debent et quo 148 · h ·
Amor per viſionem intelligitur 171 · b ·
Amor dei ex duplici conſideratione ſurgit 171 · c
Amor dei ex beneficiis christi conſurgit 178 · d ·
Affectio quid ſit diffinitive 177 · a ·
Amoris formas hic oculos 199 · e ·
Orationis gratie due ſunt ſpecies 186 · l ·

Aqua proportionat spiritui sancto 2 1 2 . c
Aqua in sancta multa sacramenta
ostensa prefert 2 1 1 . d
Aqua cur sit materia baptismi 2 1 3 . b
Aaron est portator doctrine 2 7 2 . l
Actus peccati addit super volun-
tatem peccandi 2 4 1 . d
Aaron figura quid sit 2 7 6 q
Artes liberales non sunt scien-
tie pietatis 2 8 9 . o
Armonia mortis et rectitudo 2 9 9 . e
// 2 1 3 . b
Baptismus cur celebratur in aqua //
Beneficium sancti angelos 1 1 . n
Beneficium apparet gratie 1 2 2 p
Beneficium aptat prime 1 2 2 q
Bona imitatio 1 2 4 . n
Beneficium sancti viam 1 3 3 . l
Beneficium sancti corporis humani 1 3 9 n
Beneficium sancti viam humanam
Beneficium sancti claritatem 1 7 3 . n
Beneficium sancti caritatem 1 7 9 x
Bonitas in duobus consistit 1 6 1 . i
Benignitas dei inducit spem
reconciliationis 1 1 2 . t
Bona opera fiduciam complent et
spem de eterna retributione 1 1 3 . n
Beneficia dei interna et magis 1 8 1 . i
Beneficia dei que dat spem 1 9 2 x
Beneficium sancti ecclesiam 2 0 1 . x
et idem 2 1 . 0 . t
Beneficium sancti proximum 2 1 1 . n
Beneficium sancti multa decora 2 1 1 . p
Beneficium sancti communitate 2 1 2 . a
Beneficium comprimit baptismi 2 1 3 . b
Beneficium sancti scriptura divina 2 1 6 e
et idem 2 2 0 . l
Beneficium aptat fidelium ordinibus 2 2 2 . o
Beneficium comprimit mysticam 2 3 0 a
Beneficium consistit operatio bone 2 7 0 . r
Bona operatio dividitur in misericordia
et equitatem 2 7 0 . r
Bona opera facere dicit plato 2 7 1 k
Beneficium apparet resurrectionem 2 6 6 g
Beneficium apparet fidei 2 6
Beneficium assimilat peccatori 2 9 9 . d
Contemplatio consistit in tribus 4 8 e
Concordia sine pace duobus sancti duobus
cum bis consonam 9 9 t et 6 6 e et 1 2 2 p
Contemplatio sancti pro veritate 1 0 2 o
Cor primum ad cogitationem 1 0 3 p
Celo sufficit ad et sancto 1 1 2 b
Caritatis materia 1 7 4 o
Caritas est compositum aliud 1 7 4 p
Caritas dei componitur a duobus 1 7 7 q
Caritas patitur et benigna 1 7 9 x
Caritas benigna est duobus modis 1 6 0 y
Compassio fructus non precedat 1 6 6 g
Caritas fructus non precedat 1 6 6 g
Conclusio quid sit 1 6 8 k
Compunctio est sancti diffinitione 1 8 6
Compunctionis duo sancti spes 1 8 0 c
Compunctionis spes ex causa 1 8 0 d
Compunctio inducit duplex fletum 1 8 2 f
Compunctionis spes ex duplici causa
originat 1 8 8 n // 2 0 2 b
Compunctio impeditur duobus modis //
Cogitatio mediat . . . stabilis
per moram et assensum 2 0 3 . l
Compunctio non orat pro indurato 2 0 7 q
Confessionis dispositio 2 3 4 . r k
Confessio que sit facienda 2 3 1 . m n o p
Capitis sancti viam 1 4 6 . f

Cognoscunt invisibilia pro sola 1. k et 11.1. m
Confessio qua iniuria sit racionis
obediencie sit facienda 242. t
Confessio deliberat aium 244 y
Confessio de quibus sit facienda 247. b.
Confitende sunt fantasie 247 b.
Confessio quibus modis impediatur //
Contemplacio quid sit 289 a / 298 f q.
Contemplacionis due species 289 p.
Cognicio quibus modis fiat
et de speciebus eius 287 f

C. D. significat 500ta 126. d.
Delectabilitas rerum arguit et ducit
in delectabilitatem creatoris. 8. l.
Dilige deum ex toto corde tuo 41. x
Deitas sumitur pro pollicem 49. t.
Duobus sunt omnis concordia sine consonancia 49. t
Dextera quid significat 49. v.
Diligere manus quid intelligitur 11. a
Deum sit bonitas 99. k
Deitas et bonitas 101. n
Dei pulchra descripcio 101. n
Dilectio sumitur pro aquam 112. s
Dilectio dei et proximi diffinitur 113. d
Qualitas separat concordie 142 p
Qualitas aptat preciue 122 q.
Disciplina eorum describitur 128. d
Difficultas voluntatis et racionis et que
harum sit potior 134. m
Diligendus est deus in duobus 176 x
Deus cognoscitur per creaturas 171 t
Dilectio sua quid precedat 166. h
Dubium electionis constat bonum 191. q
Deus sunt perspicatio et verum 212 a
Dea legis et prophecie 221. m
Dea celestis et aplicare spiritus 221. m
Qualitas adaptata fidelium ordinibus p 22 / o
Desperacio quid vastat 248 g
Qualitas conveniat operationi bone 270 / r.
Qualitas operatur persevernacioni 266 g
Qualitas operatur fidei
Deus describitur 21. g. p y et 281 a
Qualitas assimilat operationi 299. d.

E significat 250ta 27. b.
Equitas describitur 31. b
Eterna est pena 104. x.
Eterna sunt per eternitate 104 x
Expositio illius, custodi animam
meam quoniam sanctus sum 112. b.
Expositio illius, si exhibuistis
membra vestra etc. 130 h
Expositio illius, quem magnificata
est super celos magnificencia 139. m.
Expositio illius, exhorto et super
nas pone etc. 136 p
Expositio illius, redde racionem etc. 170 l
Expectacio glorie eterne. 187. k
Expectacionis spiritualis omissio
quid mali inducat 203 / o
Expositio illius de thesauro suo
profert nova etc. 211. y
Expositio illius, si dormiatis inter
medios cleros etc. 218 g et 219. r
Expositio illius, in pondere omnia etc. 12 / x.
Eterna vulneranda describitur 222 / o
Expositio illius, cecinimus vobis et
non saltastis etc. 223 p
Expositio illius, quod sunt quoniam non est
nobis volare etc. 227. b

Exposicio illius nigra sum etc. 221 p
Exposicio illius Domine da michi tuarum adsisten[tem] etc. 231 b
Exposicio illius / fides sine operibus mortua est / 233 f
Extremitas quid sit 270 / c
Exposicio illius / utinam frigidus esses aut calidus 263 e

Fides exprimitur per comitatem 103 p
Fletus non est de essencia penitencie / 123 r
Fletus pro peccatis magis est / 181 e
Fletus cum nascitur 191 n
Fides sit pro oleum 232 c
Fides et operacio differunt tripliciter 232 d
Fides dignior est operacione 233 e
Fides sine operibus mortua est 233 f
Fidelium ordo duplex 222 / o
Fantasie sunt gerende 247 b
Fantasie subtiles sunt fugiende 247 b
Fides iungenda est humilitati et cur 261 b
Fides et humilitas sufficiunt ad orandum 261 d
Fidei comparatur dualitas 26 8 / k
Fidei respectu eius declaratur 269 / l
et 213 o /
Fides habet duplicem efficaciam / 21 p
Fides orit[ur] ex duabus causis 283 / c /
Fides crescit per temptaciones 288 l

~~Gloria quid significet 49 n~~

Gracia et veritas describuntur 11 r
Gracie actionis due sunt species 186 l
Glorie eterne experiencia 187 k
Gracie actio quid sit 276 q

Humilitas quid operetur 129 f
Humilitas significat 260 a / et 261 d /
Humilitati fides est iungenda est 261 b
Humilitate secunda oro deus sub hoc 261 c
Humilitas et fides sufficiunt ad orandum 261 d
Hominis nomine intelligitur corpus 142 b
Humilitas operatur mutacionem voluntatis 129 f
Hyemis effectus / 10 / r

I significat comitatem 27 b
Invisibilia cognoscunt per visibilia 1 k / et 11 r /
Iustificare et exaltare deprimit / 31 b
Impar numerus quid significet 61 f
Iusticia differt a penitencia / 120 p
Ira cecat intellectum et animum / 163 e
Iracundus non est sui compos / 166 g
Iusticia quid sit / 68 k
Iusti quiescunt 218 g
Iusticia pro bimembris exponitur 230 a
Iusti ostenduntur in fidem et operacionem 230 a
Iusticia consistit in cogitacione et operacione 233 g / 233 h
Iusticia est consistit in fide et confessione h
Iustum est ostendere 242 t
Innocencia / 270 i
Ignis significat superbiam 216 / x

Leua quid significet 49 n
labor quid operetur 129 f
lacrime cum nascitur 191 n
lacrime habent 4 proprietates naturales 191 r
lacrime habent virtutem extinguendi et mundandi / 191 / y z 198 a
lacrime tres continent spiritualem confirmationem et
lune sunt sapienciam 227 / x

Laudare dei quid sit, et quare 277 p.

Magis considerandum est quod nos representat quam quod ipsa sit. 1.1. l.
Mutacio bona 124 d.
Mutacio mala 124 et 129 f
Mutacionem voluntatis operatur humilitas
Mutacionem vite operatur labor 129 f
Mansuetudo quid sit 130 g
Misericordia assimilatur spiritui 110 n
Militancium gaudia 222 o
Miseracio divina 248 g
Manus quid designet 260 d
Mons quid significet 217 q
Morus quid significet 217 q
Mare quid significet 217 q
Misterium tetragon 68 h
Mors quid sit 261 h

Numerus in sacra scriptura quid sit nobis laudabilis 3 d
Numero misteria in scriptura esse et … et … colligitur 6 h
Numero significationis … difficiles 1 r
Numerus … paritate et imparitate … 8 m … 12 p
Numerus et capitulum et … esse …
Numerus par quid sit 66 a
Numerus impar quid sit 61 f
Nox quid … 272 a
Nubes quid … 226 t

Operacio divina 186 l
Placare … 189 o
Pascere aque et … 212 r
Panem quid sit … 227 r
Panem … 221 n
Panem quid sit … 261 h
Panis … 241 e
Passiones et … celum … 241 f
Platus … 27 e

48 o/e
Quod cuncta … et …
Officium prime 127 y
Oleum quid … 271 m
Oleum quid … 232 c
Oculus quid … amore 199 e
Occupacio tollit compunctionem
Ordo … 222 o
Opera et fides … 232 d
Opera … 233 g
Opera bona … et … 270 e
Opera … doctrina 272 l
Oracio … 273 m
Oradus … plus … vere 27 h m
Oracionis species … et laudacio 274 o
Oracio cur sit facienda et quare 276 x
Oranda sunt tria 271 b
Oracio quo adiuvet 278 t
Oracio … fidem et humilitatem 261 c
Odor quid … 218 t

Quando et species et quo … 46 q
Par numerus quid sit 66 a
Primo … 123 x
Primo … specialis 123 b
Primo officium 127 y
Primo mutat voluntatem
Pietas quid sit et de quibus 21 c
Pietas quid custodit 128 e
Primo plenitudo 130 h
Primo peccato 17 r
Paciencia … consideranda 16 a
Pacis … 16 b
Paciens … 162 c
Pacie impedita 163 d
Pacio … 164 f
Pacie … fructus 166 g
Pena purgatorii et inferni 184 h

Reuelacio quibus modis fiat 287/c
¶ Res in sacra scriptura alias res significat 4/g
Resurrectio xpi 119 l.
Resurrectio xpi describitur 221/x
Requies sc. felicitatis vite eterne 181/m 291/b
Rachel sc. personam speculatiuis

¶ Sacramentum et significatio differunt sicud genus et species 4/c
Sollitudine racionabiliter petitur sacra scriptura 1/k.
Sapiens lex a mag. sapiente in multis docuit xpo 97/p
Sapiencie inicium est timor 106 t
Spes quid sit, et quid efficiat 169/m.
Spes et timor simul esse debent 169/m
Spei due sunt species 172/x.
Spes per oracionem 172 b.
Spei duplex est effectus 174/p
Spes et timor debent 174/y
Sal sc. prudenciam 227/r
Sapiencia sc. per leuem 227/r
Speculacio quid sit 289/p.
Speculacio sc. per lyam 191/b
Speculacio est multiplex 287/y

¶ Timor est inicium sapiencie 106 t
Tristicia sc. paruulis tollenda 167/f
Tribulacio operatur pacienciam 167 f
Timor quid sit et quid efficiat 169/m
Timor et spes simul esse debent 169/m
Timoris aptat caritas et iudicium 110/n
Timoris duplex sunt species 171/o
Timor differt a spe 174/y
Tempor spiritualis per oracionem 202/k
Testamentum diuiditur in vetus et nouum 210/e
Testamentum nouum distinguitur duplex 221 m
Testamentum vetus distinguitur duplex 121 n
Temptacio facit crescere fidem 288/l

V. significat quinque 26/d/
¶ Vnio figuratur omnis creatura 11 t
Virtutis habitudo 91/c
Vnitatis sufficiencia multiplex 99/i
Vnitas xpi sc. diuinis et non creatura 99/k
Vnitas est caritas 101 n
Variabilis est omnis creatura 101 m
Vnitas adaptat fidei 107 p.
Vnitas debet distinguere de deo et de fide 107/q
Vnitas apparet caritatis 104/r
Vnitas sc. eternam beatitudinis 107/b
Vnitas sc. timorem 106 t
Vnitas sc. inicium sapiencie 106/o
Voluntas unitatis per primam
Voluntas debet a voluntate et opus 176/y
Voluntas sc. per passum 178/b
Veritas et iudicium aptat timorem 110/n
Visio sc. per Rachel 191/b

.a.

.b.

Incipit tractatus bti Tho
me de aquino de duobus ma
dat. dilectionis dei et pxi

Magister mi
qd est manda
tu magnu i
lege / Ait illi
ihus diliges
dnm deu tuu
ex to. cor. t. / et ex to aia
t. / et in to. me. tua. hoc
est maxi^m / et pmu mada
tu / Magnu / qr mandat
hoc lex nalis / i mete oib
creature racionalis diuinit
indelibilit impressa / Ma
ius qr madat / et repetens
iteru madat lex mosaica
a deo data et p angelos
ordinata / deut. vj / Audi
isrl dns deus tuus unus
est diligas dnm deu tuu
etc / Maior qr confirmat illud
lex euange^ca . p ipm filiu
dei tradita / Mt 22. luce 10
/ et p^m madatu / pm tp^r /
pmu in intencon inbetis /
finis em in quolz / ea que
ad fine sut in intecon pre
cedit i. tri. i. finis pcepti
est caritas / finis non
terminans ul consumes sed
consumans / ad que ome
pceptu ordinat^r. / Ro 13
plenitudo legis dilectio
/ pe / omnis consumacois

medi sine lacta mat. in
ste p^m / in neta^s obs
uacte / Sut em queda
pcepta pme / queda 2^e
/ queda 3^e / queda 4^e neta /
/ pme neta^s st sine
quibz dei filij no sal
uat^r / q^e apri^o obligat /
et in gnali et sp^ali / sic
e dilige deu / 2^e neta^e
st / que apri^o na^r obli
gant et in genali sz no
in sp^ali ut satisfacere
ppettis / 3^e st neta^e / q^e
ex actu sud no obligat
sicut uotu / ul que ob
ligat quosdaz / sz no ob
ait ets omes i casu / sic
consilia / 4^e neta^e st / que
plati ecclias instituunt
sc que instituit ppa aut
archiepus in puincia
sua / aut epus in dioc
sua / aut abbas in abba
cia sua / pmu igit^r
neta^e / hoc est qd
a no dispensari no pt
nec ab hoie / nec a deo /
/ Est pmu in ordine dig^e /
hic est em actus dig^ss^9
cui dignitas cogsit ex
trib^z / Ex subito ul apote
cia a qua egredit^r actus /
hec est uolutas suma
et dignissima potencia
aie / Ex obiecto ul dono

ipam pōm informantez
et sup se eleuatez/ hec est
caritas/ summi dei donū
q̄z pz q̄r ab ipsa summꝰ
ordo denoiat/ Seraphin
ardentes/ Ite ꝙ obiecto
q̄r i summ̄ bonū diguꝰ
d. sꝫ in deū/ Diliges dnm̄
deū tuū. Supp̄e dilecto
Una ꝯcupie/ qua diligiꝰ
illud qd nobis volumꝰ
et desideramꝰ/ ut diuitias
vel honores/ Alia ami
cie qua diligimꝰ illud
cui bonū volumꝰ/ ut ami
cas Utraqꝫ diliges dnm̄
e. deū tuū Nō tra ꝯtra
actū dilectionis [illegible]
ꝯcomitātia et ꝯnītia
Antecedēs ꝯsiderari oz/ ut
ea que ad hūc finē sunt
Antecedit ꝑ naᵃ. et notitio
dilectionē cāgtō/ ꝯcupis
centia apphensio/ Unꝰ ꝯ
e vires ordīnte sūt cog
tiua ap̄ affectiua et i mo
tibus et motoribus oz
dīnate/ Destructo pore
deserit et posterius/ Augꝰ
In visa possumꝰ diligere
in cognita nequaquā/ Ue
ro dīm amare et ꝯcupiscere
prius oportet nosse/ Quia
sm̄ phm̄ delectabile apphe
su. mouet appetitū/ Ideo
delectabile summꝰ oz prius apphendere
cognoscendo/ ut possimꝰ appe
diligere/ Apphendimꝰ aūt
auditu/ visu et nō magis
gustu/ sic sensibilis ꝯtinus

delectabile ut vinū vl aliud
apphendo ~~[illegible]~~ gaudiūs narrat
de ipso/ Uinū id est bonū/ Ma
gis aūt tu uideo/ q̄r visꝰ
ꝑ aspectꝰ plus rerū dīas
apphēdit/ et ideo ceulus medītat
f. de re/ Magr aūt tu prequi
sito tūc cū incipit est ꝯ[illegible]
sensibiles ad ꝯsm̄/ Similiter et
intellectꝰ de summo bono intellt
aliquid aut ꝑ aliū/ et sic q̄si
ꝑ auditu/ aut ꝑ se et sic q̄si
ꝑ visu/ sed plenuꝰ apphēdit
tū affectu aliq̄lr ꝯtingēs
vl modice ꝯcipit/ Audire
aūt incipientū est/ videre ꝑficie
g. ciū/ gustare ꝑfectorū/ Incipi
es vir audire ut ꝯcupiscas
apphendere ut mouearis q
re ut audias/ Dicit enim
famulꝰ ꝑpotu optimo emp
turꝰ/ quere ergo et tu adeo
interroga et ab oībus hoībꝫ
Adeo monere/ Bohecꝰ Quāt̄
nūc agendū censes ut illiꝰ
summi boni sedem inuenire
valeamꝰ vel incam. In
uocandū inquit rerū oīm patrē
sine quo nullū rite fundat̄
exordiū/ Ab hoībꝫ i fine
hūc sequit motꝰ/ Ysaie
Audite audientes me et co
medite bonū/ Proficiens vir
g inde ut possis appetere/ Ua
ca ut videas/ Ps Uacate
et uidete/ qm suauis est
dns Ut aūt vaces nego
cia intermitte vl ꝑpone
Anshelꝰ Eya nūc homun
cio paululū occupationes

tuas absconde/ te modicum
a tumultuosis cogitacionibus
tuis/ Abice/ nunc onerosas
curas tuas et postpone la-
boriosas distensiones tuas/
vaca aliquantulum michi deo
et requiesce aliquantulum in eo/
Fuge occupaciones operacionum
in homine exteriori/ Absconde
te a tumultu cogitacionum
fantasie/ Abice curas vaca-
nis/ postpone distensiones
voluntatis/ Et tunc sequitur
vaca deo mente aliquantulum/
Et vide quomodo vacans ne de-
rideant hostes sabbata tua
Vaca ergo ut videas/ mede
intellectu ut eo concupiscas
2. affectu/ Tercio vos perfecti
gustate et videte quoniam sua-
vis est dominus/ Gustate vel
meditate ad probandum ut vi-
debitis quam bona est integracio
eo illius/ et fastidietis alia
bona per appetitum istius.
Richardus Nec potest ut ar-
bitror ad perfectum bonorum
exteriorum fastidium pertingere/
qui interiorum dulcedine bo-
norum nondum meruit gusta-
do sentire/ Est ergo ordo na-
turalis apprehensionis modus
Nam auditus ordinatur ad
visum/ ut in Regina saba
que audita fama Salomonis
appetebat inde conaudiat/
Hoc ergo prius incipiamus proficere
ab auditu ad visum sicut
dicitur in propheta/ Sicut audiuimus

ita et vidimus in ciuitate
domini etc./ Visus autem ordi-
natur ad gustum. Unde contra-
dicitur quibusdam Videbitis
et inde non comedetis/ Stat
tu michi paulisper/ tene medium
et experieris perfectum/ vide
et cogita deum non ut deum
vel iudicem/ sed ut quandam
rem summe bonam ac de-
lectabilem/ Anshelmus Ex-
cita nunc animam totum intel-
lectum tuum/ et cogita quan-
tum potes quale/ et quantum
sit illud bonum/ cogita et
cognosce/ quod ipse precellit
omne concupiscibile/ delectat
per animi delectacionem quod pro-
uiendo/ Concupiscit super-
bia honores avaricia di-
vicias et res/ accidia
comodum et quietem/ gula
et luxuria voluptatem/
Ex hiis sequitur ira contra
ledentes nos in hiis/ quia
ira est vindicte libido et impe-
tus ut diffinit philosophus Sequitur
et invidia contra habentem hec
que ergo/ Si quam desideramus
illi invidemus qui penitus
ea accepit vel parte aliqua
priuando/ quantum nobis restrin-
git In concupiscencia horum est
peccatum/ non quia ipsa sunt ma-
la sed quia pro hiis deseruntur
meliora Augustinus peccatum
non est appetitus malarum
rerum sed desertio meliorum Est
ergo efficax honor in-
mutabilis pro omni re hono-
rati

excellent' honorās / p¹ Reg
Ego mi me honorificauit ho
norificabo eu / Hic honori
ficat qui me honori tpali
eligendo pponit / Et si desi
derant simp^r ad simpliciat
/ et magis ad magis / et ma
xime ad maxime ut si
voluptas bonū / mag^s vo
luptas mag^s bonū / Igit^r si
bonus honor est utiq3 bo9 / m.
est / et id appetibilis sum9
honor sume bonus et id
sume appetend9 / Ite deus
est res icommutabilis ~~et~~
sbā / omēz habente excel
lent' ditans / Aug9 Res
quibz e^c fruend3 / st pr et fi
lius et sps scūs / eād tri
nitas quedā summa res / cōis
omnibus fructibz ea / hec
si res dicenda est hec scam bā
i commutabil' / psbā boni
commutabil' / compositus
/ Igi^r si rez sbā bona et ad
iuncta sbā sume bona /
et id sume appetēda / Ite
deus est res icommutabil' /
et cōmodū excellent' ex
tans / Aug9 Fecisti nos
dne ad te et inquietu est
cor nrm / donec qescat
inte / No talis res accidit
de qua est inqetudo cordi
bz / Aug / Stando lassatus
eas / sedendo reficeris / rur
sus sedendo lassaris / et quis
est ubi fatigato succurrit
alia fatigatio occurrit / Igi^r
si comod3 bonū et res summa

quies sume bo9 / Ite deus
est voluptas icmutabilis ex
cellent' delectas ps Tor
rente volupt^tis tue pota
bit eos / Igit^r si voluptas
bonū / et appetibilis sume. su
ma hat inductioe instātia
no habente infert^r id vbi oia
que desiderant^r hnt no
valent compari / Contin
git enī compari tripl^r s. s
maius et minus / et equale /
Compat magis ad minus
et excedit ut tricubiti et
bicubitu / Talis illa cōpara
tio cōpata in uenitur pu
or et psor / Ite minus ad
maius / et excedit^r / talis
est illa / Filios enochim
vidimus ibi quibus cōpa
ti qsi locuste videbamur /
Et hec qsi monocubitu /
Ite equale equali uel simile
simili / qz mag3 excedit mag3
excedit^r / talis illa cōparatio
Comparatus iumentis insipi
entibus et similis factus est
illis / Omnia ergo que deside
rantur hic ne sume desidera
bili no pnt compari / quia
nec maiora nec minora
nec equalia ipsi sunt / quia respectu
eius nichil est omo / Isaias
Deus salus ut eccl9 ecce
ne esse nrm cōpa^m nichil
est / Compat igit^r vnitas
millenario sed ps tāti / no
infinitu minor ipo sed no
punctus linee ut centrum pnc /

voluptas

tale toti spera ccu fertic
q̄z p inexp̄s in se · s̄ r̄tu put
ti infinitu et io īgpa^ls. Ani
mus aut gpalis ē tractati
tractiua bono simp^r īfinito
bo^m simp^r fini tu. Consi[der]er
go nunc ho· et vide quid
ē cupiditas. Cupidit^s em
bonū rta ut dicit Aug^s
bonū aur̄ bone diuitie.
Si i^z vna marca argēti
ē cupist^s q^r bona. Marca
aur^e tāto mag^s ē cupist^s
qūto mag^s bona. Quid
quid i^z milies melius cet
milies plus ab co cupisci
p^r suadet. Et cu vnitas ē
p^s aliquāta millenarij
et io gpa^lis ipi. Tz deus
tu oui q̄ desiderant gpari
no p^nt · i^a marca infini
ties ē cupistibi^oz. Ti^lr de
eo ē cupis^li sit sit iudi
cu. Oma g^o hunc non
ualent gpari. Quo g^o sin
gla valent. Tota ei ul
cia · sit valde bona ut d^r
in Gen. Singla no valde
s̄ tm̄ simp^r bona. Hin^o
ei bona singla qua oia
simul collecta. Tz ut d^r phus
īusa vna pcunia ul
plurib^z h^c duor̄ est elige
du ul poptandū q̄d est
pmiūt. Sic g^o poptād^z
aliquid nichilo. Eūs no cuit
infinitū bono finito. Aus
helm^o. Cur g^o pmulta
vagar̄ ho^o nucio querendo
bona aie tue et corpis
tui. Ama vnū bonū q̄d
est oīne bonū et satis e.
Desidera simp^r bonū q̄d
est sūmū bonū et sufficit.
Iste riuuli bonor̄ et co
cupistibiliū dūsi sunt
fons vnus oīm. Melior
g^o et io ē cupist^or fons
qua riuus causa qua
effectus. Ymo īgpabilior
melior tm̄ bonitate s̄
Boc^m. Paulisper dispu
tacoib^s gra no metelcta
no ē ē ca nich^l· est bonū
et io nichil ē cupis^ke.
Igi^z q̄d p̄se tale magis
tale ē p̄ q̄d p accides
Sz imp^r ē cupiscit et
desicit aut in s̄acthe t
dne. Tz no ē dup^r
ē ēcupia vna rei ab
sent̄ h^c et monet ad ha
bend^z. Alia rei p^nts cu
satis sit p p̄ncā ē cupis^k
et io delectat^ua et frui^t
ē cupito hec i^z monet
ad delectand^z ut p^z p̄mo
q̄d ē cupiscens diligo
cu abest et io monet
ad opand^z p p̄cio quo
aia ad opand^z vas g^o
recipia. Cu ad est no
cesso ē cupisc^e. Tedm h^c
ē caritas vie diligens
et ē cupiscens dm̄ ut ab
sente et ideo

melior et ideo ... · n ·

elicitus motus / et mouens ad opa
meritoria / Et caritas pa
tre / diligens et concupis
cens ut patet / Et io delec
tans et fruitonē causans /
Ecc^i 29 Qui edunt me
ad hūc esuriunt et qui bi
bunt me ad hūc sitient.
Sz desiderii parit ī aīa
sitim suā quā sūmū bo
nū r appetit / p aqua in
sipide delectatōnis purs
boni comutabil extīg
wit / bene aūt sitis acce
dit cū dulcedo sūmi bo
ni nl modice pregusta
/ que tn pregustatō maī
in sitim cresce facit et tn
ipi aliqlit satisfacit / Aug
Angeli illo fructu bñ s
quo et nos frui desidea
Et qntū in hac uita frui
mr stato et peginatōm
mam tollerabilius sustine
mus et ardentius fine
desideramus et

Huius in apphensione
hō p̄fectibz irritatur
affectus / et si ps volut
p̄fectū amoris dispa ta
sit in actu c̄pit / et mo
uens delectabile apphē
sū diligens concupiscit /
ip delectionis motu ta
to cōmittatur. Sequa quib
vero / Et nali est nobili
tas et excellens bonitas /
qua dessllis ē omnibz mo
tibz alys / et nobilior ge
ne / ut pote prodiens a no
bilissima potētia sz volu
tate / quā deo naīli ordine
proxima et io liberrima
et ab omni coactione secrete
ninsidiationis exempta / Ite
a nobilissimo habitu s a
more / qui sūmū dei donū
est persone diuine meruit
ē notū esse ut ibi deus
caritas est / Nuncp ē aūt
situs amoris prime naīlis
qui prius et sūmus est. tum
sūmus ī aīa p̄fectiū ut
dt Aug9 Anthenus / notitia /
et amor / Boec9 Inserta ē nob
nalr sūmi boni cupiditas
et dilectio / Almus gratui
tus et infusus q omn gra
tuitor sūmus dignitate / ppe
dicit caritas / Ro 5. Cari
tas dei diffusa est ī cordi
bus nris p spm s̄m. Igitur
optimi est optima addu
cere / A subiecto i qualifi
cat. et denominat actio
A ple. Vo eni ex bonū fia
boni sūmus / sz ex boni sūmi
bonū facimus / Optima igr
et nobilissima actio dilec
tio / Sz ex motu denomi
nat actio in gene suo /
sūme bonus est motus cui
sūmi bonū in optiū tale
est obiectū et tangit In
productione i actus ipius
aīa nobilissima est / ex
cognoscēdo cōiungit et a
mando vnit illi bono.
q intimo nobilitat / nobile

.1

c/ Cogitabile enim cu sit pfcto
cognoscente in esse scdm qd
nobilius est qgnoscibi. co
nobilior pfectio et cu dilecto
et amor transformat amate
in amatu. cu forma dei sit
nobilissima/ qui amat deu fit
nobilissi. / Ite concomitatur
et qntitas mensurans mo
tu qui tpr mensurat .s. fm
intensione duatom et inm
ul mla. / Contigit enim
simu bom concupisce vehe
menter. vehement. tissime
/ Intensione. dm duatis tisse/
duatom sepe sepius sepis
sime. Hstam multitudie
et fm qt dilectio actu ma
ior est ul imor dilectioe/
/ Igit si no potes concupis
ce vehementer salte dua
pariz / Et si no diu dura
re potes ul continuare
qnt scdm Aug. cogita
tones in viatore sunt vo
lubiles. et qsequit nectio
affectones saltem repe
tendo frequentes/ Ita quo
frequencius eo co sequit ve
hemencius concupiscis/ et qo
vehemencius eo diucius
/ Sz uid quid impedit
Sic sc lz dilige adcogscit
/ sic sc lz dilige ad pfcte
qd e in patra/ ad cognoscet
pfcte/ Sic dilige actu ad
cognoscet actu/ Sunt aut
plia/ cognoscimus vo unu.
sm ut dt. Arlis. Et unu
est actu et id dilige possim

unu solu actu Cum at
dispari opposita sunt cre
ator et creatura ut qb
sita est aut Aug dia
mca int deu et crea
turas parta/ confusione
ad deu illudit. meliora
/ pficit/ Confusione ad
creaturas obtenebrat.
/ corrupit/ et deterorat/
Et phi posuert aiam i
orizonte eternitat et tpis/
que cu creaturaz actu cog
noscit. creatorez actu
cognosce no pt/ et p cos
sequs actu dilige non
pt/ / Item unitas moto
causat ab unitate mo bis
tum/ et tpis/ Cu i aia
mobiles simp sit int
timos oppositas/ simul
et semel motibus diuis
eusd genos moueri
no pt/ Vn motu affec
tionis mota ad creatu
ra/ tunc motu affectiois
moueri no pt ad crea
tores diliges aut do m
deu tum/ Vnu pmultis
Aug Vnu est nccm
ppont. cm unu inulte
Anshelmus Cur p multa
vagaris homuncio/ Hug
Cor homis qd prius amo
diuo sumpm stabile p
stitit/ et unu amando/
unu pmansit/ Postqm
ad de ps in terra fluc

cepit qui intot diuisu est
quot ea sunt que comprehen
dit. Cotornita et relacio
q. motu concupiscencie secundum quod re
fert ad finem. Cuius quid
desideras restat propter quid
deus summum bonum est obiec
tum in quod delectacio moue
ris. sed quis finis vel propter
quid ipsum appetis utique
propter ipsum. racio quia proprium amo
ris quod idem est ei obiectum et
finis. Non sic virtutibus
alijs. Nam fides ipsa que theologica
eciam katolica est primum vin
culum probiectio. summum bonum
pro fine. Unde credit prime veri
tati ut credendo mereatur
participare bonitati. Sed a
mor amat bonum propter bonum
Sed restat propter ipsum bonum ap
petatur. non enim magis propter
minus sed potius econverso vel
idem propter se. Est enim secundum
Aristotelem. Desiderium desiderati
duplex. Nam huius ut fi
nis. huius ut ad finem. verbi gratia
desidero vinum. desidero pecuniam
quo emam vinum. sed aliter vi
num aliter pecuniam. sed magis vinum
quam pecuniam. quia et pecuniam propter
vinum. Aristoteles. propter quod unum
quodque tale et ipsum magis
et ipsum magis et finis me
lior est hijs que sunt ad fi
nem. Similiter amans
appeto deum appeto virtu
tem. sed deum ut finem virtutem
r. ut ad finem. Augustinus Virtutis

si propter se appetatur nec ad
aliud referatur instate sunt
et ideo iam non virtutes sed vicia
appellande sunt. Sed licet a
quibusdam propter deum aliqua
temporalia appetatur. sed quia finali
ibi caret ordinis rectitudo
quod deficit concupiscentia. corri
git et ad finem dirigit et ca
stigat disciplina. disciplina
tua correxit
me in finem. Sic et apostolus de
siderium habebat dissolui et es
se cum Christo. primum desiderans pro
pter deum. Item alia relacio desiderij
ad desideratum. Est enim desiderium
huius per se. huius per accidens
Aristoteles ut vinum propter dulce
vel in vino dulce. Nam in
vino dulce per se appetitur
vel desideratur vinum si non
sit dulce. Tercia relacio
est qua dulce appeto ut
delecter. Vide ergo ordinem
et relacionem triplicem. pecuniam
desidero propter vinum huiusmodi. vi
num propter dulce. dulce propter
delectari. vel ut delecter.
Sed et delectacio que est passio
intellectiua et qualitas delecta
cio que est de dulcedine vini est
finis simpliciter. sed tamen vina
que habet delectat formaliter
ut forma. vinum autem ut dulce
materia. sed vinum ut obiectum
quod et ideo per accidens. dulce
autem ut materia vel obiectum
proprium et immediatum et ideo
per se. Ymmo per se. Tercia
est impropria. Prima relacio 8

9

totalit' filius. Tercia (singe
contra 2a medio modo / Primo
ergo sicut appeto vinum / et
potum propter vinum / sic appe
to deum ut finem / virtutes
et omnia meritoria et uti
lia ut ad finem / Et inter
hec quod finem propinquius est
melius secundum Aristotelem et ideo appe
tibilius / Secundo vinum appeto
quia dulce et ita refertur
motus ad finem alium / et
est vinum ut obiectum / dulce
ut finis / Et ita huius est
Tercia dulcedo vini re et ra
tione differt a vino / licet
in ipso fundetur / ut attendis
in subiecto / quia si dulcedo vini
esset ... esset idem esse ... re
diligere vinum / quia dulce et
diligere vinum quia vinum / propter
hoc impossibile / ... sit / et
parti aliter / Omnia enim que
videmus sunt idem secundum substanciam
et secundum rem et essentialiter / secundum rationem
differentia secundum rationem speculativam /
Ita ut dicit Aristoteles / Causa
prima superior est narratione /
superior cogitatione / secundum secundum secundum effec
tus utriusque cognoscitur secundum
8 d Ro. i. Invisibilia dei per
ea que facta sunt / intellecta
conspiciuntur / sic et secundum effectus
aliqualiter balbucinamus / Effectus
autem diversi sunt / Deus autem deus
est absolute / ... non
bonus / quia se continet et dif

fundit / Iustus quia punit
retribuit / Severus quia pu
nit / misericors quia parcit /
Omnia hec in re unum
et idem sunt et divina essentia
sunt / secundum rationem differunt quia deum
quidem non secundum quod est secundum sed secundum quod
facit / vel secundum effectus specu
lamur et cognoscimus / secundum
alium effectum aliter et aliter
nominamus / et differentem
speculationem divine sequitur
affectio / Deum igitur ut deum
venerans et reverear / ut
iustum vel severum timeo et
vereor / ut bonum vel dulcem
amo et concupisco / Et
si idem esse ratione / sic re
idem est misericordem
vel bonum etc. / et iustum
vel severum / ydemptitatem spe
culationis ydemptitas seque
retur affectionis / et sic
diligerem deum quia severus /
sed diligo et appeto quia
dulcis et bonus / Sicut
autem istud contremisco id
concupisco / Appeto ergo deum
quia bonus et suavis / et
refertur iste motus ad idem
re aliud ratione / Tercio dul
cedine vini appeto ut
delecter / impossibile vero ap
petita est ... Ita de
bonitate quo referimus ad
unitatem delectationem creaturam

btitudine vl quatꝫ/ s; po
cius eqᵒ. / Causa huiꝰ dis
similitudinis pꝫ sic/ Omne
receptu e i recipiente per
modu recipientis et non
p modu recepti/ Igit̃ sic re
ceptu e minꝰ nobile re
cipiente nobilitat̃ in ipo
Ido sit aut si nobilius
ipo/ Sicut igit̃ spẽs rei
visibil. recepta i oculo
et psiciens ipm in esse
2ᵒ/ nobilior est et melior
in oculo/ quia i materia
ppa/ sic dulcedo rei gusta
bilis recepta in gustu
melior e et nobilior qua
in sua matia/ Et id dulce
do vini melior est in eo
que delectat quã i vino.
Bonu aut ad melius re
fert et no eqũso/ Ido ap
peto dulcedine vini ppt
delectari/ Ecõ niso sumi
boꝰ et infinitu qd btifi
care et delectar lꝫ affan
vl affon recipit̃ ino affcs
s finite excedit infinite
Erat gᵒ minꝰ boꝰ ad
maiꝰ/ sic btitudo creata
aia affectiua p influctia
btitudinis increate/ et su
mi boni ad ipm summu boꝰ
qd influit e refulcida/ In
finitu gᵒ maior dct esse
motꝰ quo appeto deum
et summ boꝰ/ quã ille
quo appeto vita eterna cre
ata et fruitoꝫ mea/ Itam
et istud appeto ppt illud
Istud ut fine quo quiesco
illud ut fine in quo qesco
Ido gᵒ ꝑ sepo ꝑꝰ lꝫ ista
ppᵒ/ Iste diligit deu ppter
deu. Pmo diligit deum
ppt deu. simpl̃r habendu ut
here deu vl frui deo sit
finis delectoris seu delecta
tonis finis i quo quiescat
ut iste vadit ad tabna
ppt vinu. scꝫ hnd̃ vl bi
bendu/ Bibito et delecta
cio plus placet ibi quã
vinu/ Hᵒ dilig̃ est malu
et pctm/ qꝛ refert̃ creator
ad creatura/ Hᵒ diligit
deu ppt deu simpl̃r habendu/
ut hitus dei vl fruitio
creata/ sit finis/ no in quo
quiescit/ s; quo quiescit
Btitudo eni creata pt.
appeti ut finis quo qestaꝰ
vpna ipa hita nichil cre
atu amplius appetemꝰ
Lꝫ no dt poni finis i quo
qꝛ no in ipa quiesceremus
s p ipaꝫ in deo/ Tcio di
ligo deu ppt deu/ ut ppt
notet cãꝫ efficiete finc no
tioa ut sit ꝑꝰ Deus sine
dulcedo dei est causa mo
uens ipi ad diligendu sic
iste diligit illu ppt bnfi
cia que confert ei iste.

motus mag^s est amicicie
q^a concupiscencie / De h^c Joh
Diligamus deum quia ipse prior
dilexit nos / Et ita meru
it vocari / Unde Augustinus
planeque deus vocatur
operari si ad necessarium que
qualis quecunque amarent
Quarto ut propter notetur causa
finalis / Diligo deum propter
deum / sicut ursus mel propter
dulcem / Primo diligo deum propter
deum i. propter preceptum dei et
honorem ipsius / Secundo diligo
deum propter deum i. non propter aliud
ut notetur conclusio finis
alterius et omnis comodi /
Unde hec est gratissime dili
gere / Primum igitur malum
tam secunda bona / duo ulti
ma optima / De ultimo dicit
Augustinus / Nos sine premio di
ligitur deus et si absque pre
mij intuitu sit diligendus
propter quod enim in est in celo

37

Delectacionem concupiscencie / secundario
Dignum pluralitate priori non quia
quod consequitur / sed motus / do
lor / timor / complacencia / delec
tacio / Sicut enim corpora
movetur in loco ut spere /
et contra locum / ut in motu
recto / ut hic secundus motus
in loco tunc surgit / quod locum
tamen precedit / sic ipsa delec
tio concupiscentie quando motus
surgentis delectabile
enim apprehensum movet / se
quitur motum sequitur alius
motus q. effectus procedens
Et iste duplex / Unus
primus quo moveor ad
habendum / Alius secundus
quo moveor ad merendum /
qui secundus est in mittendo /
sed prior in esse vel operacio
tione / Sicut vinum dili
gens primo movetur
motu desiderij ad habendum /
vel bibendum / sed quia non habet
motum secundum ad hoc quod
habeat / et iste motus
multiplicatur / si plura sunt
ad habendum necessaria / Unde
movet homo languens
ad petendum vel intro /
gaudium / movetur ad operandum
pro precio / procedens ad eundum
ad tabernam et sic de alijs
mediis / qui motus
omnes sunt propter primum pro
ducendum ad tertium / Unde et tanto
primum appetibilior et prior
cognicione / tamen omnium
posteriorum sicut motus
motibus / secundum illud propter
quod unumquodque tale et ipsum
magis / Unde apprehensa sum
mitate et dulcedine dei
moveor concupiscentia
hoc est diligere / Sed cum
motus continuus sicut
principium medium et finem ·
sequitur motum sequitur motus

qui professimus non sicut
alius alium sed sicut per
partem / medium principium /
hic est motus ad habendum
vel fruendum / Et quia non
possumus habere vel frui sine
meritis Ideo movemur
ad merendum / qui motus multi
plicatur / secundum quod multis mo
dis mereri contingit / Ex hac
parte incidit motus imple
tionis preceptorum affirma
tivorum / tanquam eorum que
ad habendum sunt necessaria / consiliorum
tanquam eorum que utilia /
prohibitionum tanquam motus
ab hiis que sunt impedien
cia / Item est motus ad
amandum proximum quia preceptum
/ secundum hoc dicit Gregorius Caritas
dei generat amorem pro
ximi / qui motus est primus
et causa omnium motuum qui
ordinat ad proximum / Non
compendioso nomine motus ad
movere a malo et mo
vere ad bonum / secundum hoc dicit Ro
13 plenitudo legis est
dilectio Non adulte
rabis / et si quod est aliud
mandatum / in hoc verbo instau
ratur Diliges proximum tuum
sicut teipsum / Amatus quoque proximus
fit dilectionis dicitur in prolatiue
cuius sit in subiecto tantum animi
motum videlicet dilectionem

proximi in eodem subiecto / Primum
ergo voluntas habeat imperium
super potentias inferiores et
instinctivum mota movet
potentias inferiores et eciam
organicas et in comparatione
ad deum / propter se Primo et
principaliter / in comparatione ad proximum
secundario / et consequenter propter deum /
Et secundum hoc movet lin
guam ad laudandum deum orando
et similia / aures ad audiendum
de ipso / Oculos ad intuendum
vestigia eius scilicet creaturas
et ceteris membris et actibus et cetera
Et inter hos motus est ordo
ubi gratia / Cum lingua movetur
ad orandum petit veniam an
omnia petit / et hunc motum
motus confessionis naturaliter ante
cedit / quo se peccatorem recognoscit
et arguit / et sic de similibus /
In comparatione ad proximum voluntas
mota movet organa multi
ut patet / pedes ad eundum ad
proximum visitandum / manus ad
dandum / et ad iuvandum / Oculos
ad videndum proximum indigentem vel
Aures ad audiendum ipsum deprecantem
linguam ad consolandum corripi
endum instruendum excusandum
et similia / Hinc patet quod omnes
virtutes multe sunt quasi mo
tores secundi qui movent mo
tum / Caritas quasi motor primus
/ Ideo dilectionem sequitur dolor
ira quo magis movetur ad

Bndiu eo magis affligor
de dilacione. s. 1o Et pes q
do fert' affligit aiaz / Quo
magis appeto ymmcioz eo
magis doleo et affligor de
distancia / Ps. Idcirco ego plo
rans et oculus meus dedu
cens aquas / quia longe fac
tus est consolator meus con
uertens aiam meam / Tercio sequitur
timor / Sicut quo magis cor
pus verz. eo magis timeo
perde. quo magis eo magis / eo
magis separari / Vnde poeta
Res est solliciti plena timo
ris amor / Hic timor est
nobilissimus inter omnes timores
vite et vtilissimus / In patria
tamen s. hic actu euacuabitur
solo ibi remanente actu / quarto
Quarto sequitur consolatio
ex approximacione sic hylaris
erit esuriens visa vel odora
to cibo / utpote adhuc dis
tante s. iam vicino / Hinc
intenditur motus sic velocius
mouetur lapis quo vicini
or est centro. Aug'. Qui
amat ardencius / currit velo
cius / et approximat citius
/ Quinto sequitur delectatio
de adepcione primi Deus enim
se complacit delectat ma
Est aut delectatio secundum
Comple(x)ionem vnitio quiescit cum
concupiscenti / Deus ergo sicut
precellit omne concupiscibile
sic delectat pre omni delectabili

Et hoc tripliciter. Primo generaliter /
intimius / et durabilius
Alia enim delectant particulariter
ut sapida solum gustum
non auditum / sed nova audi
tum. non aut visum. et sic
de singulis / Deus aut
generaliter quia generale bonum
ipse est et omnis boni principium
causa / Aug' super ... Si enim
singula bona delectabi
lia sunt / cogita intente quam
delectabile sit illud bonum.
quod continet in se iocunditatem
omnium bonorum / et non qualem
in rebus creatis sentimus ex
perti / sed tanto differentem / quanto
differt creator a creatura
Item alia delectant superfici
aliter et quasi exterius / Deus
aut intime et in profunde
Solus enim deus aiam substancia
liter penetrat et in medul
lis delectat / Aug' Cum
inhesero tibi ex omni me nusquam
erit mihi labor et dolor sed
tota erit vita mea / tota
plena te / Item Aug' Quid
quid est quod te amo cum
te amo / non speciem corporis
nec decus temporis / nec
candorem lucis istis amicum
oculis / non dulces me
lodias cantilenarum omni
modarum / non florum et vngen
torum et aromatum suaue
olencium suauitatem / non

.4.

mana et mella / nō me
bra accepta liā carnis
~~carnis~~ amplexibz / non
hec amo / cū dnm̄ meū
amo / Et tz quandaz lucez.
et quādaz voce. et quēdā
odorez / et qdā cibū / et
amplexum / nō amo deū
meū / luce / voce / odorez /
amplexu / exterioris hoīs /
s; interioris mei / ubi ful
get aīe meę qd nō ca
pit locus / et ubi sonat
qd nō rapit tempus / et ubi
odorat qd nō spargit flatus /
et ubi sapit / qd nō minu
it edacitas / et ubi heret
qd nō divellit sacietas /
hoc est qd amo cū dnm̄
meū amo / Augꝰ Qui
intrat intra intrat in gau
diū dnī sui et nō timebit /
s; habebit optime in optimo /
Ite alia transitoria et
eterna / dens aut eterna /
Augꝰ asper est omīs
animꝰ nimis amicā rerū
inferiorum / qz dilaniat
cū eas dimittit / te nēo
nemo amittit nisi q
te dimittit / Et rō ē qz
omne creatura deo sic inita hs
est / Et tz qm̄ aīa saciata
calcabit favum / aīa que
creaturā diligens con
cupiscit / qm̄ ꝯcupiscibile
prīs est / et ideo movet
sealit. et ideo motū ipm
consequitur / ꝯsequens et adipis
cens fruit / et delectat.
quo plenior bono creato /
tanto minꝰ ꝯsuit ingratū
/ et ideo remanet ab hiis
/ ut illud concupiscat. ps
Concupiscit et deficit aīa mea rc
Augꝰ Creatura certa vilis
cat ut cēlestis creator in
corde dulcescat / Et tz qm̄ in
delectabilibz melius est
fare vl facturum esse qm̄ facturum
fecisse / Ideo aīa concupiscit
~~concupiscit~~ concupiscētiā vī tu
bonī incommutabil bone
ps Concupiuit aīa mea rc
Resp̄ tū commutabilis male
ps Non concupiscas ꝯcupias in
despecto rc. .8. Diliges dnm̄
deū tuū est dilectione a
micicie Hec est dilectio
qua diligimꝰ id cui bonū
volumꝰ Hac ergo diligas
deū pre omnibus est pre
te ipso. Et hic duplex Quantū
ad obiectū maiꝰ ut ei velis
maius bonū qua tibi vl alii
cui Ite quantū ad modū vo
lendi / ut magis velis ei
bonū qm̄ tibi vl cuiquā
qd dignū ē / Nam potē a
volendi ab ipso est et ideo
suū est aīe nō est. s; tibi
concessa Primꝰ ergo vult et
maius bonū vult ei a quo
est qm̄ ei a quo nō ē / Sed
nō. dnūs ad suū relative

dr qui dum et omagium
religionem faciunt Vnde et illum
dominum meum appello cuius homo
sum Et si seruus non sum
Et non mirum. aliquis homo sit
homo / non quod ille cuicumque
sibi de bonis suis porrigit /
sed ipse bonum sua sponte illi
assignat et recipit in feodum
/ ut homo fiat illius propter pro
tectionem / qui est potentior /
et utique in tali casu potius
homo meus esse quam ego.
Vnde plus amet se quam ego
ab ipso Ipse amet rei non sue
proprietate et dominium habet / ego
ab ipso rei nunc solum non
possessionem et usum / et tamen hunc
dominum appello / Verum multo
potius homo dei sum a quo sum
omnino quod sum / et eo tantum quod
habeo / et expecto tantum bonum
quod habiturus sum / Deus ergo et
deus meus est / glorior
et non immerito liberum me et
nobilem esse / utpote in me
imperatori seruitutem tum et
angelus non sit in deus.
sed conseruus / Ceterum alia est
relatio eterna refertur
homo ut seruus ad dominum / Alia
qua amicus ad amicum.
/ et nobilior secunda quam prima.
Obstupesce ergo anima mea
dignationem domini tui erga
te / Nobilitauit te o homo
deus in seruus dominum constituens

irrationalibus pecus Omnia
subiecisti sub pedibus
eius etc. Rursum dicere
beatus non mirum si ange
lorum saltem seraphim
dominus subderis / non sed
nobilius ex in ipsa elationem
ad superius / saluus deus
et dominus tuus / et diligatur
usque ad mortem per amici
ciam tui / deleas seruus et
Iubet ut sis amicus / Vnde
Io. 15. Iam non dicam vos
seruos sed amicos Vide
ergo amicus esse cum tene
ris seruus esse / Nota
ergo autem rationales est
considerare tempus / inquantum est
natura / inquantum deliberatiua /
et inquantum gratificata /
Sed et sic in anima triplicat
amicitia quam / Est enim
sed anus sedemus tempus etc. item
terram in esse sed naturalis volu
ntatis / et mirabilis /
Vnde ergo ut natura efficitur
amicabilis innumeris et afflu
entibus beneficiis / quod pater
vita et tactus beneficiis
sibi amplectitur et omnia
sola estimatiua non discre
tione vtens / lupum fugiens
pastorem ut beneficium sequitur /
Io. 10. Cum proprias oves e
miserit ante eas vadit et
oues illum sequuntur / Sic
anima gratiam per beneficia

dei amiciciā q̄i quodaꝫ ꝯi
8. tu nāli / Viatica ut deli
beatica amaꝰ deū efficit
infinit et euidentibꝫ pe
minētijs / Secūa indelibe
rōne recta p̄ eminēs p̄
eligit et p̄ce amatur
Sꝫ ſ Chrisoſ. nullus dubi
tat utꝝ bīti ꝯ vl diuinæ
magis eligēd ſit ꝑꝑe mu
tuaꝫ p̄iminētiaꝫ bēā dīnis
ad dīaas / Sꝫ nec delibcraꝫ
dubitat an creator ama
dus ſit peccatum / Hic
eſt quodā mō amicic exitꝫ
nolūtarius / Vltā ut gra
tificata amatus efficit
p gr̄e influentiā / Nāz
deo influente gratificat
et informat aīe ſbā p grāꝫ
vna vni ſꝫ deo p vna /
Et ſicut deus dans ꝑm
eſſe cāuit ſbāꝫ / et ꝯcāuit
ei poteñaꝫ / Sic dans ſm
eſſe / influit grāꝫ ſbe et
caritate / ut uti ſume po
tētie / Et ſic voluntas
poteñ · ꝯ ſbā / ſic cari
ꝯ grā / Sꝫ et alie uirtutes
in potēcijs / ꝯ grā ſunt /
Sꝫ omnes p̄t caritateꝫ
informes ſūt et ſine
grā pūt eſſe / Influxa
/ gō adeo eēn et forma
grē in ſbāꝫ aīe / influit
et habitus caritat in
poēm voluntat / Et hic e

amicitie ꝯitus mirabil
Ro 5°. Caritas dei diffuſa
eſt in cor . n . ꝛc / Et qm̄ h
ſup naꝫ eſt / poſtulatōne
et orōne opus eſt / magis
quā delibēatōne / Primus
gō exitus amicitie . q̄ . nālis
eſt / ſꝫ quē ī aīa ꝯporatōnaꝫ
quodā mō generat / Set
nobilima ſora actū de talis
ſit ī matīa naturālit gnāꝫ
for ſbālis / ꝙ pꝫ · quīa
nālis ſit p actōn / Set p
cōtactū / Quia em̄ cōtinges
ꝯtīn agit in ipm̄ et al
terat / et ſi in agendo pre
ualet ſibi aſſilat / utꝫ cu
ignis agit ī trā / et cal
liditate in frigiditateꝫ
ꝯ pellens frigidaꝫ facit
calidaꝫ / et ci actus cōti
nuat tand necīo diſpo
ciōn ſequit / et ī ſūmo
calleus trā ignis effic
et ꝙ altā fit alia / tū
alteratōn gnātio cōnita /
Sic deus amans holeꝫ
nō amate ymo amicus
inīci Ro 5 Cū inīci
eſſem̄ ꝛc. Ardent amaꝰ
Deū ꝯ ꝙ Deus nr̄ ignis
cōſumēs e / homo aut fri
gidus et nō amaꝰ ut
tra Gn Gen 3°. Tra es
et ī traꝫ ibis / Cū ignie
tre appinquāꝰ bnficijs
naꝫ tangit et tagēdo

disponit ad forma suam s.
amicicia Et primo calefit ws
altrat p illud ps Tange
montes et fumigabunt.
Tandem frequit et continue
agens et non cessat usque ad
momentum a luy sicis / tandem
trazigmita reddit / et mira
cua qp pellens forma ami
citie in corde hominis intro
ducit / luc 12 Ignem veni mit
tere in terram et quid volo nisi
ut accendatur / et zachar In
igne zeli mei devorabitur
omnis terra / Tenit 2o gm
na est vis insita rebus
ex similibus similia producens
/ na quodam amicicia dei i nobis
dilectionem generat / cum amicum
eo si nolis tandem amare
rogaris 1 Jo 1 diligamus
deum quoniam ipse prior dilexit
nos / Ordine exitus est
qui voluntarius / cum homo
deum diligere incipit et in
amicum suscipit q p volun
tatem susceptor et electos
de mundo / deum elegisti hodie ut
sit tibi deus / Sed dilectione
deliberata antecedit Ad
habendum 2o amicum volun
tas deliberat et tandem eligit
Seneca Tu cum amico tuo
omnia delibera / sed de ipso primum
/ prius inde cum tibi si amicicia
aliquis recipiendus sit / cum
placuit fieri / illum toto pec
tore admitte / deliberare

est divisa librare / Eligere
est duobus pendentibus
unum alteri preponere Et tercio
mo duo liberandum seu
ponderandum sit / Deus
et homo / creator et cre
atura / quem horum in amicum
eligamus / In libra hominis
ponderantur multa / que
dam gemina / et perpetue
ta / scilicet nec conformitas /
Eccl 13 Omne animal diligit
simile sibi / hic est persona
et io magis sibi magis
Eccl Volatilia ad sibi
similia conveniunt ecce pro
xcialitas uni arguit Jo.
Qui non diligit fratrem suum
quem videt deum quem non
videt quomodo potest diligere
Hec respondeat consanguini
tati prov Melior est
vicinus iuxta quam frater procul / et nobilitas / poeta
vulgus amicicias utilitate
probat / quod spolia pre
pue ca / consanguinitas
sim quam respondeat pr
ovincios / uxor parentibus
Gen Relinquet homo patrem
suum et matrem et adhe
rebit uxori sue / Item fide
litas Item amicabilitas
sine grossitas prov Vir
amicabilis ad societatem
magis amicus erit quam
frater / Ex opposito in libra
dei ponderantur multa

que si ppond-rant de liba
tom sequit[ur] electio / qua
deus hom[inem] ppod popta[t]
et i amicu[m] eligit[ur]. / Ca[n]
i Dilectus meus can
didus et rubicund[us] elec
tus ex milib[us]. Unde
mit et pone in libra dei ca (que in libra)
hois ponderauit / et p[ro]
spalr que ppa deo sit
et no[n] hom[in]i / que si ppon
derant / deus eligatur
Ex go amicus homis
est / q[uia] ho e[st] sicut tu / et
ne in h[oc] pponderaret ho
et peligetur / deus fc[t]us
est homo / vn[de] filiu[s] ho
mis p[re]s se crebrime ap
pellat / Sic g[o] mag[is] di
ligend[us] om[n]i homine
et h[oc] ppt tr[ia] / que sunt
causa / status / et duratio /
Ca / amicus est homis q[uia]
tecu[m] sit / vel factus e[st] homo /
Potius cuius sic amicus
qui ppt te factus e[st] ho /
propt[er] te utiq[ue] redime[n]
morte h[um]anam sine ppt
te crucifix[us] / vit[e] et opem
plis ppt te refitiend[us] ci
bo et potu / corpore et
sanguine suo / Aug[ustinus] ut
ho manducaret panem an
gelorum / creator angelorum
factus est ho / Status
dnab[us] stom i[n] Jo. x /

ingredient[ur] et egredient[ur] / sta
tus / Amicus est homis q[uia]
simp[er] e[st] ho / Potius cuius o
nim[us] e[st] h[ab]a / tu co[mo] mi[...] hone
mag[is] diligas / esse amicus
magnatu / qua inferior[um]
diuitu qua pauperu[m]
sapietu qua stultor[um] fide
liu qua infidelin / Ista an
mipo inimicus / Ido est
sume diligendus / Duratio
Amicus est homis qui tot
tidie desiciens tendit ad
h[oc] ut desinat esse ho / q[uia] mor
tuus ho no[n] e[st] ho / Sus aute[m]
potius cuius qui resur
gens iam no moritur et
io no desinet esse homo /
h3 dict[um]. Sic diligo xp[istu]m hominem /
s[ed] no[n] sit ipm deu[m] / vide[o] q[uia]
et ipm deu[m] / Si amare
posset ymago depicta no
ne mag[is] amaret ymaginem
i mete pictoris s[ed] qua fcta
est / qui alia sibi mag[is]
dissimilez cu[m] qua facta e[st]
Sic si amare velim hoie[m]
ppt conformitate in qua
i genere logico vel morali
potius amo ymagine
et ydeaz mea in mete dei
qua mea su[m] ut d[icitu]r i Jo. i
Quod factu[m] e[st] in ipo vita erat
Ho anims hoie q[uia] pius
in h[oc] pponderat deus ip[s]i
q[uia] pius intime / ipe et vbi
q[ue] / ho pius dni q[uia] inpta

te ꝗ deus presentior quam in
tra te / Aug. Intus eras
et ego foris / Sed dices Si
intra est quod non sencio
Respondeo nec in homine hab
entes anima corpus tamen modo
vides / et per motum corporis
animam presentem cognoscis / Et si
sine anima presens esse malles
abesse quam adesse / Pro
quo presentiam dic amica te
magis amare quam corporis
Sic licet deum qui presens iste
est propter statum vie videre non
possis per effectum tamen eum
patens cognoscere et inde
donec intellectum corde corde
et mundato facie ad faciem
intueri liceat et cognoscere
posteriora per priora / effectum
per causam / creatorem per crea
turam / Item homo presens quoque
est absens natus / sed nunquam
deus absens est tibi licet
tu elongas / te quoque abse
tes puta / Item homo tuus ami
cus est / alicubi est presens
alicubi absens / deus autem
ubique est tibi presens / Aug.
veritas ubique presidet omni
bus consulentibus se / Unde cum
moriens presentiam amicorum
quam tunc maxime indiget
habere non possit / Huius ami
ci presentia est salubrior pote
rit Ps. Si ambulavero
in medio tribulationis et

Amicus est homini quantum uti
lis tibi / sed hic aut ille re
spondeat deus / Unde cum
eam homini utile et quam mag
utilitas / quam multa / quam
diutina / Excedit deus quam
continua / distincta / et dura
tione / quod ab ipso utili
tas maior / multiplicior
et diuturnior / quod ut salva
in genere pateat / Nota
quod tria est quantum utili
tas / quia ab amico benevo
lentis ipsius amabas / scilicet
ad ceptio boni sui / incre
sio boni tui / diminucio
vel ad inchoandum mali tui /
Amicus quo est eius / qui
communicavit et bona sua /
Ecclesiastici Mali collat pro
potest et amici sunt do
na corrupta / Preponderat
eundem deus / qui et co
micus dat se et sua
dona / Bona nempe dig
niora in se / maiora in
quantitate / continua plura in dis
creta / per maniora
duratione et tempore / melio
ra in relacione ad finem /
opportuniora secundum quando et
ubi / dat et se ipsum / Apostolus
Ipso filio suo non pepercit deus sed
pro nobis omnibus tradidit illum / Quo
modo non cum illo nobis
donavit / Jaco. i. Omne
datum optimum et omne

do p. de sine e. des. aprec
lu. Eius amicorum filiu
suu vel spm suu datur
est tibi ut deus fecit. / Ce
teru de domib creatis mag
na / et multa donauit in
pterito / donat et donare
non cessat in presenti / sed maxima
et plurima donabit in fu
turo / Ceteru quod homo
amicus tibi dat potius est
mutuu quam donu / quia
redditionem expectat / Luc
xi Quis vestrum habebit
amicum et ibi ad illum
media nocte et dicet a
mice accomoda mihi tres
panes / Ecc. 6. capitulo. Do
num est dato incredibilis
hic in illo amico salutimo
hic locum qui bonorum nostrorum
non indiget / Amplius
aut idipsum bonum quod a
micus tibi dat / non ab
ipso est sed ab ipso summo bo
no / a quo velud a fonte
boni per illum fluit ad te /
que nunc potius amoris
an effluxere fonte / an
canale differentem tibi prestet /
unde est ipse deus ut auc
tor ad te dirigit potius
quam ad alium inclinando
voluntatem hominis ut tibi
dare velit qui dedit fa
cultatem qua dare pos
sit pro. Sicut diuisiones

aquarum Ita cor regis in ma
nu dei / et quocumque volt in
clinat illud / Amicus est ho
mo fo / qui totum considerans
bona tua et computans ipsa
tibi reddit iocundiora / Ber
Nullius boni sine socio io
cunda est possessio vnde Seneca
Epistola Magis est eligendus
qui contingit amicos perti
pare quam non / Ceterum sicut a
micus non perdit quam in hic
sum semper sitis / non dicit fictus
ario etc. Non agnoscitur
in bonis amicus non agnos
citur in malis vero alter pe
vel rerum tuarum vel tuorum
Rara sunt inimicis inter
homines qui te diligat propter
tua / quam qui tua propter te.
Cum e amicus et socius
mense et non permanebit in die
necessitatis / prov. Cum fueris felix
multos numerabis amicos.
Tempora si fuerint nubila
solus eris / Item alia metra
Rebus in aduersis fidus probatur
amicus Qui quod here pu
tas solempni voce salutat
Sed re cessante fit vox fra sciatis
gilis ut an Verus autem
amicus esset si bonus tuus
propter te congaudet / Et etiam si
participatum non esset [illegible]
Amicus iustus esse non
[illegible] etiam si [illegible] sunt

Sed in hoc ultius ad alium quam dico tibi
aptior / qui sicut bona
tua / ut pote bona sua
et de his tibi congaudet
qui dans / qui circa te
vel participare non eget / Jo.
xv. Gaudeo propter vos ut
credatis etc. / Amicus est ho
mo tercio qui tecum parti
cipans mala tua vel ani
chilat vel saltem dimi
nuat / tales quere / Rarus
dus est enim qui spiritualis
invenitur quia primus vel
secundus quibus uterque sit mag
nus / Sed in hoc tercio signo
multi defecerunt / qui prima
duo fecerunt. Ps. Amici
mei et proximi mei adversum
me etc. / Amici quantitates
nisi bona sua percipiunt parti
cipantes sunt / Verum digit
tus dei in hoc tercio signo
evidens est / qui cum non
propria sunt bona / mala tamen
tecum participare non posset
naturam tuam assumpsit / in qua
tibi compatiens et pene
tue socius fieret / insuper
tibi consolatorem faceret /
et tandem per naturam suam mor
tem tuam prorsus annichilavit /
Omnia autem secundum apostolum
quinque mala et tribulationes sunt
primo mala / inopia egri
tudo inimicicia mors / In
quorum ultimo evidens sit

fortitudo. Vide in his quinque malis
cuius proximi tecum pertulit. De
primo Mt. 21. Seductor ille
dixit. Jo. 7. Quidam di
cebant quia bonus est. Alii
autem non sed seducit turbas
Luc. 19. Venit filius homi
nis querere et salvum facere quod
perierat. Et vocatur homo
ille vorax et potator
vini publicanorum et pec
catorum amicus. De 2° Mt.
8°. Vulpes foveas habent
et volucres celi nidos. Filius autem
hominis non habet ubi caput reclinet. 2 Cor.
8°. Scitis fratres gratiam dei
quia cum dives esset propter nos
egenus factus est ut eius
inopia divites essemus
De 3° Ys. 53. Vere languo
res nostros ipse tulit et
dolores nostros ipse portavit
Et vidimus eum novis
simum virorum virum dolorum et scientem in
firmitatem. De 4to. Jo. 15. Ode
runt autem viderunt et oderunt
et me et patrem meum
De 5° Can. 8. Fortis
est ut mors dilectio
Jo. 15. Maiorem hanc dilec
tionem nemo habet ut animam
suam ponat quis pro ami
cis suis etc. Ecce mors
et talis mors quam dulcem
debuit facere et non fecit

Et nō ultra pati te at. et nō sustinuit/ P omnibꝫ g° utilis et io ꝑt° utilita te est p omnibus amabil Amplius aut qui tua mala senciens ea tibi al leviat ī puti/ amicicia bō sua tibi plenˀ ī pacis insinuo/ It alia spalia ponderata est co sanguini tati ꝑpondeat qnqꝫ ami cabilitas/ et h° mirabꝫ que sꝫ hec/ Grossitas in vultu/ Affabilitas ī con victu/ Mansuetudo inge stu/ De gross'te hester indici pulctudine om̄i gratie grossa videbatur De affabilitate ph/ ꝑpt° gram labiorū hēbit ami cu regeꝫ De mansuetu dine et i In mansuetudine opa tua pfice/ et sup o gliaꝫ diliger/ preponder dat deus inf'ie p ordi neꝫ/ Mi... et fallax e gra et vana est pul critudo qm auferent sa nitas complexionis bo nitas et iuvenilis etas/ qm aufert ipam ul e tudo fugans sanitateꝫ ul senectus occidens ~~senectute~~ ul mors dissol uens cplexionē/ Ceterū amabilis est tibi ille qui grossior in facie cuius facies plena est gratiis

in qua desiderant angeli prospicē/ cuius pulctudo nō languescit ꝫ inmortales salvos reddit/ Gen Vidi dnm̄ facie ad faciē et salua facta est aīa mea/ Nō senescit ꝫ iuvenescere facit ps/ Qui replet in bonis desideriū tuū re novabit ut aqla iuuētꝰ tua/ Nō moritꝰ ꝫ inmi tat in eternū/ Jo ī hec est vita eterna ut cognoscant te solu vm̄ deū et que misisti ihm xm/ Tibi g° dāmā dixit cor meū que sivi vultū tuū/ Aug videbimꝰ amabimꝰ et lauda bimꝰ/ Ite amabilis ille q affabilis in sermone Exo loquebatur dns cū moyse sicut loquitur homo ad ami cū suū/ Affabilis g° insti qui vīnd et insist ut pote tui impomit qst publi canorū et peccatorū amicꝰ/ plane valde affabilis cuius vm̄ nō est eu stm̄ sed etm̄ qm̄ capet' cora fac tu est / Ite masuetus in actione ys ego q' agnꝰ mansuetꝰ/ Consanguinitas ponderat in illo hoc tpr ꝫ tres lineas cosanguini tatis s ascendēte in qua in qua ut p'mas dilige paretes s. prēꝫ et matrē

plus quam aim ul' aia
/ descendente in qua ppo
situs filia / Ceu supialez
in qua ppimi / frat' et so
ror / In linea ascendente
pondera deu erga patre
sit q duabus ptibus
gsto aia et corpe quaz
vna corruptibilis altera
incorruptibilis / vna impe
rat alia ob sequitur / vna
na'r assimilatur brutis
alia angelis / Triplicit'
g° nobilior est aia qua
hec adeo creante qua corp9
q'dz hec apre generante
/ q hec aquo heat' ymma
go utriusqz testat' cu cor
pus prts aia dei pre
ferat ymaginem qua ni
mirz deus in nicte sibi si
milez et bona fecit / quic
corpus creando vitam
psicit / q v' spermate corp9
infecit et reaz et pecca
tiez effecit / Omibz et
ipm corp9 qd z apre gene
rate na' dedit deus nc'
pu'r coopans utqz pute
infecte et ad hac insuffi
ciente organisauit / Amo
g° prez aquo hes solu
mo materiaz corporis / carn
libidinis / origine reatus
/ peccti amabo prez / qui
corpus formauit / aiam

inspirauit utrumqz posse
dit deut'. ult'. Nunquid
no ipse est pr tuus q
possedit fecit et creauit
te / Creauit aiaz / fecit
corp9 / possedit utrumqz.
/ Ite in linea trasuersali
fres amat' ut pprim
et specialiter diligunt se
gemelli / s filius dei ama
bilior frat' e' / Amas
frem tuu qui diminuet
t' patrim affectum / De jo
seph Gen. Videntes
q apre cunctis frbz plus
amaret' oderunt eu et c'
Ite qui terra diuidet et di
uidendo diminuet patrim
censu Luc. Dic frat' meo
ut diuidet mecu possioz
Amas spalr tecu gemini
qui secu cu natus est q'
t' immerat diuiet lac
mactum / et adheue ubi
occupaue locu tuu / Hunc
frem ama potius / p quc
erga te creuit qutu ad
affectu amor patrius /
/ p quc heres efficieris
et ad patrim censu ad
mitteris / quamuis pri re
bellauis q hereditari me
rueris / p quc milliu bo
tibi debitu qminuet s
mlt bonu indebitu tri
buet / Postremo tradet

frat' sbz in morte ꝗ hic
frat' p frībz i morte seipm
tradidit Gen. Ego sum
frat' vr̄ Joseph / Ge. 45. / Ro
cosimilit' fr̄es eos vocat
In linea descendenti / ut
pp̄im⁹ diligit' filius / Vo
lens g° dn̄s ee' sit ab
homie amari ut pp̄im⁹
factus est hoīs filius
qd̄ ee' de seipo sepissime
repetit / ne tante ppīn
qnitate cosanguinitas
ablimoni dari possit
Sz dicas / fili⁹ quidē hoīs
no tn̄ meus / ꝗ vginis
Audi Ecciasticū fecerit
volūtate patris mei
qui in celis est ipe me⁹
frat' soror et mater
est / Volu'te vīri procrat'
faciens aliqua virgo sit
mulier ac dn̄i mater
Cū volūtate xpi facta
eius vgo et mater eis
Amat g° mat' filiū et
quādo tenere⁹ quia pr
ꝑ illud Ps. Sicut mat'
vnicū amat filiū que
concepit cū sorde pgnat
cū pudore / nec sine timore /
parit cū piclo vite / edu
cat cū sollicitudine et
labore / q̄ m̄gis xp̄s ꝯia
vix ptepti cogit' pru
sb alitu' honore in
pendē honoravmqt

prem et mate̅z ut sic loge
sup triz / Tu ama pocius
filiū que spu sc̄o supue
niete in vtro meus tota
pris indiu' / gestas / locam
dis / paris / scuius / educas
faciliūs / qui sit senectutis
tue baculus / credentis oclis /
qui filiali fide in morte
tua merito tui fuit ul me
minit cū ee' in morte
sua matris oblitus non
fuit &c /

Terciū videt' / int' sposū
et sponsā no ē
accipe graduū distanciā
cū duo in faciant carne
vna / et duo aīm fiūt'
in vna amiciciā / pp qd̄
dic' viri diligite vxores
vras / ppt hc relinquet hō
prē et matrē et adhebit
vxori sue / Sz quā res
res sgsicata excellit sgm
tm amor et vnitas dei
ad aīaz / amore sponsi ad
sposā / aīe ad deū / sposē
ad sposū / Sacramētū em
hc magnū ē / ego aūt dī
me' xpm et eccā / int' deū
et aīaz / Vide hc euidēt'
Tria sūt bona cōiugij fides
ꝯt adulteriū / insepabilitas
ꝯt diuorciū / proles ꝯtra
sterilitat' obprobriū / Sz in hc
cōiugio fides inviolabilior /

/inseparabilitas maior/ plus
utilior/ confides inviolabil
ter ad aiam/ Osee ii Spon
sabo te in fide/ Cant ii
Dilectus meus mi et ego
illi/ Cum vir fidelior spon
so omni quam fidelis est cont
ra fidem non servavit/ Ve
rum me dimisisti adul
teris/ Item Jere iii Tu autem
fornicata es cum amato
ribus multis/ tamen revertere
ad me et ego suscipiam te
Quare hoc/ ut per virum fide
lem salvetur mulier infide
lis/ ad ultimum per maritum
misericordie/ aia propter hoc p
[illegible]/ Cum omnes non sim
sola solius cum sponsi sit
Cum in anima aiabus q non
una sed plures/ Cum sponsi
est multitudinis credenti
erat cor unum et aia una
Act iv/ Nunquam perfecta sponsus
non una sponsam diligit
si in ipsa caput et manus
et pedes et cetera membra
diligat/ Cum indignabitur
caput sponsi fidem sibi
debita violari indicas si
depredat ecc sibi manus
et pedes amari/ amplius
non diminuit in individuo
spons/ sed ipsum participat
plures/ Nec plenius in in
dividuo sponsus inesset si
soli inesset/ Sic miro mo

Deus te o aia mea di
ligit totum tota ut non
minus diligat te diligi
tus totum et alia/ Alia
inquam a te in sua/ una al
tera in caritate et al
tera/ Nec plus te a
maret si sola amaret
quinimmo si te sponsas non
dedisset minus fortiter
qua nunc amare videri
posset/ Modo sic Iacob tu
promissio plures sponsas
habere/ [illegible] datum est
ut una qua post
ut sola totum amaret
Ceterum sic in modo et bone
omnipotens et omnipotens
est bonitatis/ Aug 9 Conf O
bone omnipotens qui sic
curas unumquemque tanquam
solum cures et sic omnes
tanquam singulos/ Item
inseparabilitas maior/
Illi enim duo vir et mulier carnaliter
effecti inseparabiles dum/
quia dum vivunt separari
inquit/ sed nec non separantur
cum nec non moriuntur Ro
vii Dormierit vir eius so
luta est/ Verum tu mi
te o aia mea et deum
matrimonium in baptismo
initiatum in bona vita
ratum/ in gloria sunt consum
matum/ post illud unionis
[illegible] impossibile

de mortuum vivit et modo cum
apostolo dicit: Quis nos separa
bit a caritate dei etc. Se
tertium quod subditur: Rapto
et unito cogrevit. Certus
sum quia neque mors neque vi
ta neque angeli etc. Item
proles utilior et multiplicior
scilicet bonorum operum fecunditat
sponsus sponsam deus
animam per gratiam progreditur
quia proles ab ambobus
venit non ab altero tamen sed
a matre ut a principio materiali
a patre ut a formali et
principali. Sic et proles
operum non a gratia sola nec
a libero arbitrio solo sed a li
bero arbitrio vel voluntate
ut a principio materiali et in
completo, a gratia vel a deo ut
a formali et completo
et principali. Jo. ix. Sine
me nichil potestis facere.
Cor. habundantius omnibus
laboravi non autem ego sed
gratia dei mecum. Hec est uti
lis proles que matrem
non occidit sed ei vitam eternam
acquirit. Sicut e contrario concu
piscentia si concepit parit
peccatum. peccatum autem cum con
summatum fuerit generat mor
tem. Hec non beniamyn
filius doloris filius laboris pro quo
mater filius gaudii et ho
noris. Quia et si mulier

doloris s s spus forte

cum sic parit tristitiam habeat
cum peperit tamen iam non me
minit pressure propter
gaudium etc. Capitulum de fide
litate
in amico.

Amico fideli nulla est comparatio
amari solet et merito amatur
qui fidelis in amicitia comprobatur.
Fidelis autem est qui stabilis
et immutabilis est. Sunt autem
tria fidelis amici experimenta
scilicet novitas, prosperitas, et ad
versitas. Fidelem in hunc
amicum estimo que in hiis
erga me immutabilem inve
nio. Acturus amo novum
amicus superveniens me
non excludit, nec a gradu
nec a loco quem in amore mi
dedit. Primo qui propter superve
nientem novum non repudiat
me antiquum. Unde et apostolus
Quod autem antiquatur et senescit
prope interitum est, nisi forte
ad modum vini quanto antiqui
or est tanto me reputet a
miciorem priorem. Eccl. Ne
dimittas antiquum amicum
novum enim non erit similis
illi. Vinum novum amicus
novus veterascet et cum
suavitate bibes illud. Item
nemo bibens vetus statim
vult novum. Dicit enim vetus
melius est. Item que pro
speritas sua vel adversitas in non
reddit extraneum, nec adversi
tas mea inopinata me

sibi incitum sed implet illud
Eccli. Fidem posside cum amico
tuo in paupertate ipsius ut
et in bonis illius coheres sis.
Ceterum multi homines mu
sel toredes vocantur. Non
aut fideles quibus inveniet
sed id Luc 8. Cum venerit
filius hominis et Jo. invenit
fidem super terram. Ecce enim omnis
homo mendax et mutabilis
mutatur novitates. Gaudent
enim novitate modernorum et no
vis supervenientibus provocant
vetera. Et si forte aliquis tu
lu fidelis esse volens non
placet me propter novum quod
anno quedam tamen sub ordi
nat gradum vel post ordinat
loco dicens michi da huic
locum novo. Sed ille evangelicus
imitator cum quis locum
dare iubet amicum non no
minat sed absolute dicit da
huic locum. Cum vero ami
cum dicit quem ascendere facit
Amice inquit ascende superius.
Amari me scire si in affectu
tuo queris ascendere si vero no
no locum habitum dare in
ferior quod ... possu
saltem modum teneat in gra
du meo me dimittat non
egre feram si novum ut potest
dignum amplius supponat
Ceterum non est deus ut
homo, ut mutetur novita

te sed ut amicus stabil
et fidelis eligit sine initio
quos diliget sine fine
nullum excludens pro alio
omnes superius volens as
cendere nullum alteri secun
dare. De quo Eccli. Omni
tempore diligit qui amicus
est immo iste amicus
ante omne tempus et post omne
tempus Jo. 13. Cum dilexis
set suos qui erant in hoc
mundo in fine dilexit eos.
Non in fine terminate sed in
fine consummatam. Post ...
consumationis vidi fine et
Item mutatur in prosperitate
Cum homines mutant
mores et succedentibus
prosperis prinema ab
... ... Item
mutatur in adversitate.
Veram quos felices dili
gunt miseros nec agnos
cunt Job. Audientes tres
amici et elevantes ante
procul oculos suos non
cognoverunt eum. Verum
apud patrem luminum non est
transmutatio, quem nec sua
sublimitas ... nec
humilitas tua sibi efficit
alienum. Post. Cum excelsus
dominus et humilia respicit et
ubi enim amor ibi oculus.
Vide de hoc ... grossum
et in sensu apertius.

In xpo que prosperitas sua
nō mutauit in amicā.
Nam quos prius et amicos
mortales et passibiles
elegit / glorificatus iam et
im mortalis factus / fratres
nichilominus recognouit. Jo.
Vade et dic fratribus meis
ascendo ad patrem meum et
Confundere nunc aīa mea
confunderis de infideli ami
citia / que si impassibilis
esses / et de intra corporis
continua nō dum perpetua
ta esses / esses forta[ss]e
ipsum quē nunc te amare
estimas / vix cognoscere
velles / Iste nō mutauit
xpm nec diminuit amici
affectum mutacio status in
amico qui ad vsitate re
pentina factus est alter
ex altero / miserior commiseracio
Jo. Diligebat ihesus martham
et mariam et lazarum ama
bat sanum sed nunc egrū
audi / Dñe ecce quem
amas infirmatur / Nunc
amas in pena nō quē
imperito amasti / Amauit
ergo et infirmum. Secuta est
mors creuit miseria non
decreuit amicicia / lazarus
amicus noster dormit / Amicus
nō quia amat cum sit mor
tuus sed quia amet / Cedit
tempus / corrumpitur corpus /

ad tumulum venit xps / Tollite
inquit lapidem Domine iam
fetet / tpr esset ut erga tu
miserum cessaret affectus et
amicicia / si mutabilis esset /
Flet ihesus et turbatur / hor
stio si nares obstruxerit
nescio / Ecce inquit quomodo
amabat eum / O iudei non
amantis qui vt de amicicia
ppa loqui sunt / quinymo
ecce quomodo amabat eum ut
sit in amando prius perfectum
cuius signum est fletus nō
peritum imperfectum / O si ad
talem miseriam xpc deuenit
qua paucos retinet ami
cos / Captus quondam sed nō
dum mortuus fuerat cui
ille suus amicissimus se eum
nō tamen nō amasse / sed nec
nosse iurabat / Ergo nunc
homo stultissime si fidelē
queris amicū cur non
amas hunc qui mutatus
in hō noc / nō mutatur ab
amore / qui te mutato per
miseriam nō mutat amicū
His omnibus hinc inde cal
latus et in libra ponens de
liberat aīa / prout deliberatur
eligit / et sic tandem confirmat
amicicia / Ceterum hec amo
loyce gratia sunt deo et
homini / que deus homini con
tulit valens et hominem
amari / sed in corpus in effabiliter

bonorum excellit / volentibus
in preamari / quibus ponderan
bit ea que deo sunt prepara
ta pre ceteris / summam
bonitatem / m[agister] 4 Et digne
librari non possunt utpote q[ue]
in corpore sensibilia et in mensa
libra non sunt angusti tamen
capacitatis / sed etiam angelici intelle
ctus excedunt / In summa tamen
adulte quibus digere debeant
eligi i[deo] alteri / creator an
creatura / deus an filius / prin
ceps an vasallus / omnipo
tens an infirmus / immensus
an modicus / omniscius an
stolidus / dives an egenus
Et post tremo ut multa tran
seam summe bonus et beatus
miser et malus / Demus
qui variis est quasi immobilis cum
deus eciam quia per se solus
subito immobiliter creando
fecerat per se solus subito immu
tabilius glorificando refecit
et ipsa caritate efficit /
ad quod nec nature potencia
nec voluntatis industria
sufficit. Nos quoque modo effi
ciatur deus in amicus / quia
si postulatis / quod preca ami
cicia sua in fundenda cara
re debemus / Hoc ca[usa] ut clarius
in qua vel omnes vel ad
minus plures voces electi
onum et virium concordant
Ita si sensualitas solidius

cordet / et alios amicos
eligat non obstat / quia
ius eligendi non habet / quod
perdidit semper male elige
do / veritas si et ipsa as
sentiat / tunc omnes voces
habentur. ut ibi cor meum
et caro mea et Tunc in
dubitanter electus confirma
bitur / Verum diu aut vices
in seculo concipiunt contra
electum superiorem / quamvis
non sit votis conceptus / tamen
confirmato differtur / Donec
plus lite diuturna sensua
litas succumbat / et in ita
cedat vel tristicus pro ar
bitrio forsitan electioni
consenciat / Sed si ratio in
lite litigiosa prevalet / ut
eius clarius et electio con
ceptorum transcendat / in quod
precursu merito sensualitas
condempnatur / ut opera pe
nitencie per satisfactione
portet / pro eo quod racionem lite
indebita fatigavit / Sed
aut validissima contra
electionem racionis ob
stat conceptam / si nimis ulteri
tempus debitum dilata sit
electio / Hoc in hoc non imper
cantibus primo quod racio tempore
negligit / et dum eligat
prima eligibilia et pro
nectam ad amicum / sensua
litas prevenius non eliged

no[ta] pulchri[ter]

no[ta]

eligit et rom ad ſſm alliat
et attrahit In pnitentib(us)
contra eligente electom et
electu exapitur et lib mo
net. et tu in cottone
caſſat. electo vo parte
ſſiom ad co(n)fitend(um) mo
uet que in fatigatone
refundit c(om)penſas In
incipientib(us) vo uult eli
ge ſed reclamat ſenſu
alitas Bull 7. Caro
c(on)cupiſcit ad uſus ſp(iritu)m
et ſp(iritu)s ad uerſus car
nez In pfectis vero in
pfectiſſimis caro aſſen
tit / i mouentib(us) lib de
ciditur et ſenſualitati
ſilentiu imponit. / et e
lectus rom(ani)s i amicitiam
ppetuu c(on)firmat. / p(ri)o aut
modo hnt. ut utruſq
ſicut i generatone molenta
paſſionis p dnauit vna
forma abitit et alia ge
nat. et induatur Cam
l. Q(uonia)m ut d(icitu)r Erud dilco
q. res omnes dei deſtruit
res p(er) quas ſtuq(ue) cauſas
gñatur p caſs diſſolu
vſas ſz in gñu / Et ſm
pħm Idem e cauſa c(on)tri
orp(or)um / h(uius) p p(rese)ntiam / h(uius)
p abſentiam / Quot modis
et quib(us) amicitia gnat.
eiſd(em) et tot corrumpitur /
p(ri)mo Exit g(ratia) caritas in eſſe

modo qu(i) ſupnali credat
uel infundit. poſtulati
Ex(tr)o deſinit eſſe cum
peccans de eſt influcti /
Quo contra Ap(ostolu)s vide
te ne q(ui)s deſit gr(ati)e dei.
Sicut g(ra)a ſol lucens in
aere ca e efficiens et co
ſeruans luis / et io ceſſante
ca ſcz influencia ſolis ceſ
ſat effectus ſcz luminoſitas
aeris / ſit deus continue
influes ca eſt i a(n)i(m)o carita
tis / Sz ſi ſole ſtante et effi
ciente lumine aer motus
recedit / ipe ſibi tenebre ca
eſſet / et q(uo)d ei i fluxo erat
no ſubtrahit. / ſz corrupit.
q(ui)a no c(on)tinuat. / Sic vero ſol
fons caloris et lucis cogito
nis et dilectionis ſtat / q(uia)
immobilis effluit / c(on)tinua
dnnes et liberalis / ſz ſi ani
mus mouet ſe g(ra)e abſen
tet / ul nube pcti inpo
nat q(uo)d influxum erat no
ſubtrahit ſz corrupitur
q(ui)a no continuat. Cari
tas opit in eſſe mo. q.
voluntaris / cu p liberatore
deus hom(in)i ponit. / et
in amicu eligit / Contra
corrupit et deſinit eſſe /
cu a(n)i(m)a no(n) dei inuiam
accepit et q. ſine rc in
libertz ponit / cu hono(re)

cum dimiſtraciõs gnalibꝫ vel ſpalibꝫ aſſignatibꝫ opponit
et declinãs ab hoc bono vel ꝯtrarie aliquid
ul aliam creaturã/ ali
quid deo eligendo ꝓpõt
Deuoralia librat i^a. iij
Ozee Vadaz p^o amato
res meos qui dant pa
nes michi et aqs meas
et oleu meu et lana et
linu et potu/ Et h^c neſci
uuit/ qr ego dedi eis fru
mentu vinu et oleu et
argentu mltiplicaui et
aurum/ Cꝫ ſi ſtrẽ et ad
ītẽ voniſſet deu ꝓpoſuiſ
ſent qma ꝓponderaſſꝫ ·
Cõpalia ponderaunt illi
de quibꝫ dicit^r Qui amat
patrẽ aut matrẽ ſup
me nõ eſt me dignus et
3us mo^9 Tercius eſſe q · nã^{lr} tu
ſile a ſili grã^{r}. et aia
bñficia dei ꝯtĩ^{a} gratut
accipiens amatẽ rea
mare cogit^r./ Et dt^r. deſi
nit eſſe et corrupit^r cum
aia ingrata bñficio pau
latĩ torpens ad frigiditatẽ
ꝓxima reuertit^r. Jc̃ Quod ſi
ꝯtempnunt illi^r vnũ ſimi
Qm aut ſup habundat
iniquitas refrigeſcit cal
tas multoꝝ/ Jncipit n^{g}
tas in cogitacõn/ creſcit
in delectacõn/ habundat i
ſenſu/ ſup habundat rat
tu ul oẽn/ Mõ · igr^. Cꝫ
tor homĩs ul animus
ꝗtũ ad ſtatũ vie lꝫ ſe
ad caltatẽ ſicut matia
ad forma elemẽtalẽꝫ
ꝑ quã appetitus eius
nõ t'mĩat^r. tatalit^r/ et
iõ poſſibil eſt gnatio
et corruptio ẽtra eu/ Qum
aut ad ſtatu prẽc eſt
ſic matia quẽ eſſentie/
cꝫ cotenta eſt forma ſua
utpote t'mĩãtẽ appeti
tu eius/ et iõ nõ mouet^r
ad alia/ et iõ nõ ĩcidit
corrũp^o ẽtra ipaꝫ/ ſic cor
ruptibilis eſt in via ca
ritas cita cor ĩcorrup lis
in pria ꝯſili ca/ Qm
igr^ ſcdm phm omnes
traſſeuntes ſcdm aliquã
ſilitudinẽ traſſeunt/ ſi
cita ſit traſlato vbi ali
qua et ſi nõ omnimoda
ſilĩt^{do}. Sunt g^o d^{cr}. elem
ta vna gneũ matiam
hñcia cuj^9 pars vnifor
me vniformẽ pꝫ ſubũc^r./
alij nt^a quas eſt pug
actõ et paſſio mutua
Jgnis calidus et ſiccus/
deus diligendus et bñfi
cus/ Aer humidus carna
les amici nri quibus
humore ſãguĩs comunicã^9/
Aqua fluida bõ^ã tpalia
tra deformis et q̃ ſup ele
mẽtoꝝ vicia et pctã
tor i^r amandoꝫ vicia ſe

q· fra pos cum diligit
ingratitudinem odit aiam suam
Et amando tpalia immo
derate tm sic deu sit qu
aqua pos filii hominum usque
gui corde &c. Amando
amicos carnales pnc
nar sit aer Gre9 Qui
qui diligunt pprios s p
affectu carnalis cogni
tionis et carnis &c.
Amando deu sit ignis
Cam ult fforcius est ut
mors dilecto· lampadz
eius · lampas ignis·
atqz flamarz pnnis
amor morlis· fidus re
mialis · trius debitus s
tm mdruus / qz na lib 9 tm
meritorius tu sit gratu
itus / Ignis / aerm ut sim
boli · sctu liutz complex
tum et finalis est ibi tu
situs / Aqua ut mag
distante tollat quam
impugnare diuinit / sed
abyssa no extinguit
ppt distancia / Cam Aqe
multe no extinguere igne
i caritate / Sap aque
extinguere ne ablueste
bat / Et cauend est ne
aqua extrscus ortzo
tez i specum ignis attin
gat qui tu igne ardete
extinguit aqua tu amor
tpalm venialis extrscdo

Generatur
sit mortalis Tre vo sit
ignis ~~gnat~~ ut ipam ul
corrupat ul corrupat.
Ta go simul sit i vno aio
q· in qm· matta / s in pte
alia et alia que tandez
in igne omnia cotuntur.
Sic sicut ipsis agens mag
Tandez ets ppt deu tm di
ligis tepalia sicutus e
ignis de aqua / Calefacit
ignis aez / tandem etiam
cognatos ppt deu tm di
ligis / et spal fit ignis.
Tra aut ussaime igni et
si no nali oppoitone eu
locali poicoe et dista
cia maiore est remota
hy hat metaphora secu
copatit. eo amno aqua
et aerm / s fugat pmitz
ul fugit igne / que sm
suas qualitates sz sicci
tatez et frigiditatez et g
uitate et alias i aqua
et aez agit / ea qz tande
in sua nam cotuit / Qum
em tra ex aqua genca
tu amor reu tpalium q
pmu venialis e p 9mo
du ingrossat. et mortal
efficit / Et et aer i tra
degenerat tu amor nalis
in inictate in culpam de
clinat / s illud / qui amat
pre ul matez plus qm me
est

m. In caritate nondum ſit q̄tu͞e
p͞m eēnciā ul' habitu͞s / Sꝫ m
ridicu͞o ul' in ēnciā i ſbiec
to / Tāu motus ul' actus /
Ꝯtū ferure i motu / ul'
tima tā augeri p͞nt et
minui / Vn̄ ꝑuiale pctm̄
diminuit / ex quibus ſtaꝫ et
cauſ augent͞ et mīdui͞
p͞rm aut corꝑi pt et augeri /
no aute minui / qd pꝫ ꝑ ꝑima
minimaꝫ caritate hn̄s ue
nialit͞ peccare pt / qd ue
niale ſi diminuit caritat͞ mi
nueret ia aliq͞ minimo mi
nus eſſet Apl'es nichil
minus minimo / Augeri aūt
pt / cui͞ augmēti nota
caūa et effectum / Ca cau
ſe regla͞r. Omnis res
Ꝯquibuſcūqꝫ gn͞at͞ cōſeiſ
ꝗ ſi ē mutabil mutatur
ſi augmētabil augmēta͞
Habet͞ aut caritas et
gnat͞ qꝛ deus dat et hō
recipit / Datur ꝯ g͞o cauſa
vna ꝑpe et ꝑpetua ſ in
ſlūencia dant͞ / Alia in
ꝑpe et ſine qua no / ſꝫ
diſpoſicio recipient͞ / que
diſpoſicio ē conuerſio aīe
ad deum ꝑpoteutas ſ'm qꝫ
ē ymago dei / Vtā i' deus
ē diues cui͞ diuicie q̄nti
tate no minuit͞ et ideo
dare pt / Apl'es / ꝑmul
ons ē diues ꝑ ſe et eſt
diues maius / Eſt eciā bo /
/ Bo͞m aut ē ſui diffuſiui
et io liberalis et io dac
uult / et qꝛ uult / dat / Sꝫ
qꝛ actio actiuoꝝ ē i ꝑa
ciente diſpoſito / actio m
quā que ē ad aliud / ſit
ſol lucet ſemꝑ / ſꝫ no ſꝑ
illūiat / ignis calet ſꝑ
ſꝫ no calefacit n̄i diſpo
ſitū / Sic deus effluit
ſemꝑ ſꝫ no influit niſi
recipienti et diſpoſito / In
ſluē ē dac / Sꝫ au͞ eſt
dac eius ē et augere /
ul' magſ dac / Vn̄ dic͞
ad auge nobis fidem
/ Verū qꝛ receptū ē i re
cipiente ꝑ modū recipient͞
no recepti / qꝫ deus ſin
meſurā effluit / tū tū me
ſurā recip / Non eīn
ad meſuraꝫ dat ſpm̄ / et
tū vnicuiqꝫ nrm̄ data
eſt gra ſ meſuraꝫ dona
cionis xp̄i / Accipe g͞o
magſ / et ſit augmētā͞
qd accepeas / qm̄ aug
mētū ē ꝑ ꝑpoſiti qn̄ti͞
additamētū / Sꝫ no / eſt
gra / et maior gra / Gra
datur ſine meritis ſꝫ
no ſine diſpoſitione / que
quqꝫ large meritū cō
grue appellat͞. Sicut

v^r formam introducendam naturale
antecedit potentia nuda dis-
posita / et naturalis / quod prima
et ultima intelligitur simpliciter
et quasi punctale / medium ha-
bens autem latitudinem / quam
contingit disponi plus et
plus / ut sit extensio
durationis quasi lineae a punc-
to ad punctum / sic et hic
est ponere animam liberum scilicet
arbitrium accipere / ut modo
ut dispositum / quae disposi-
tio est conversio ad deum in v-
su vel actu / sed quod patet
quod naturalibus et gratuitis datur
/ Quare non autem sufficit totum quod potest
et quod in se est / tunc charita-
tis ad habendam gratiam
/ non meretur conditionibus
deo debitum non imponens
/ sed meretur immutabili^ter
quia necesse est deum esse
deum / et ideo bonum / et ideo
efficacem / et ideo accipienti
dantem / primo et hanc
voluntariam dispositionem et ne-
cessariam datam liberalis-
simus expectat / sed aliquando
conceditur se et disponen-
ti et si non summum tantum quod
in se est nihilominus dat / ideo
Quoniam dat omnibus af-
fluenter Augustinus Anima in
sensu meo cogitandi et
eligendi habet autem / Cogitatum

aut voluntatis et ornamentis dilecti-
onis agenda / vasa mittamus
quae creatura sapida creavit
ut sit adiutrix gratiam repleat /
/ ne vacua sint / hec ple-
nitudo causat levitatem
Augustinus Tu quae imples
sublevas eum / et quod tui
plenus non sum / ideo oneri
mihi sum / sicut vesica plena
corpore levem sursum movet /
Contra / per hoc vas plenum
corporale grave sed creatura
gravit^ur: Psalmus filii hominum usque
quo gravi corde / Maior autem
gratia duplex dicitur / primo in compa-
ratione ad morem ab alto
gratiam / hec sine meritis
et sine dispositione maiori
habetur / ut in parvulis dormi-
entibus in se naturalem / sed in dormi-
entibus in usu vel actu impossibile /
et ideo aeque dispositis
et aeque indispositis aequalis
in baptismo gratia datur / Ad
ultimus et attritus dissilit
dispositione non in se naturalem
sed in conversione corporis ad
deum per actum vel usum
sine merito infunditur gratia
dissimilis scilicet maior et mi-
nor / quod ostendit dissimilitudo
contritionis Anselmus Gratia
datur secundum propria seu compun-
ctionem vel in comparatione ad
morem per hiatum / Hec quod

mixt[us] e ul habet. qm co
uersio qua talis aia ad
deu conu[er]tit[ur] et disponit[ur]
gratuita e no tm na[tura]lis
ul gre grat[is] date et ideo
mitoria vn optime d[icit]
Aug[ustinus] Restat ut intellig[amus]
spm scm here qui dilig[it]
et hndo merit ut plus
habeat / et plus hndo
plus diligat / Ite Aug[ustinus]
Gra meretur augeri non
gra sba · q[uia] het no est
mitoria s[ed] usus l[...]m i[...]
om[n]i na · co[n]statu est tm
et varis magitudie et aug
meti sl[ite]r et co[n]statu ·
p[er] alias causas Constitu
ta enim tm eius q[uod] p[er]tin[er]i
no poterat / Aug[ustinus] d[icit] Aug[ustinus]
Caritas ut p[er]ficiat[ur] nas
cit[ur] / cu fuit nata nutrit[ur] /
cu fuit nutrita roboratur
cu fuit roborata p[er]ficit[ur]
cu fuit p[er]fecta dicit / Cupio
dissolui et esse cu xpo ·
Signa aut[em] vel effectus
augmeti caritat[is] tria s[unt]
p[ri]m[u]m maior p[er]fectio s[e]c[un]da
ul pac / hui[us] em e ca
ussa et gratia i me[n]ta in
gene[re] cae formalis ut p[atet]
Vnitus em e q[ui]c[quid] [vo]lutez
se p[er]ficit hec e p[?] Et
ideo fit simpl[icite]r ad simpl[iciter]

et magis ad magis Er
go qui het gra[tia]m est
deo gratus et qui ma
iorez magis Pu[er] · 8 · Ego
diligentes me diligo et
qui magis magis Sz m
est maior ip[s]i mixtio co
trariy Sunt aut[em] gra[tie] .n.
caritat[is] duo sz timor
et cupiditas / Timor
aut[em] alius s[er]vilis cui
opponit[ur] amor caritat[is]
ut calidu frigido et io
no compaciunt[ur] se simul
Alius inicialis cui oppo[nitur]
ut extremu medio ut
calidu tepido / Et io co
hvs · q · fit mixtio ex
cellentis relegat non
habitu / ss here possibilibz
ut in elementis gry9 in
mixto [..] conuenientibz Ce
teru si calor augeat[ur]
in mixto / fortius pug
bit contra frigidu / et ci
cius p[re]ualebit et comix
tio dissoluet[ur] / Et sic
ex p[ar]te frigidi / Silr om
nino i[n] p[ro]posito Io[hannes] / p[er]fecta
caritas foras mittit
timore / Timor inicial[is]
excrescens i[d] q[uod] m timor
et degenerans in s[er]uile
foras mittit caritat[is]
amore / Veru timor
castus crescente caritate

crescit ut eius effectus / vnde
que magis amo magis
reuereor et ideo magis offende
re vereor / Cupiditas alia
mortalis cui opponitur
caritas ut album nigro
Alia venialis vel etiam
innata cui opponitur
ut album pallido / Album
et nigrum mutuo se ex
pellunt / sed album pallido
quodammodo permiscetur
Albius ergo est quod nigro
impermixtius / Albissimum
nigro impermixtissimum / Sic
in proposito / Augustinus
Concupiscencia cum qua mi
nimus minimi potest non fini
tur vivimus / quod si parvulum
erit incipiens cupiditas
expellitur caritas augetur
Remissio minuenda inequi
tas / resurgescat caritas
Tamen est maior intensio
actus propter secundum dilectionis
quod sequitur tenet aliis
paribus Aliter enim falleret
hic enim actui sit forma
cum subiecto / caritas cum
potentia / Et ideo sicut bene
visiva iuncta organo
impeditur et expeditur
per ipsum / vnde eque bona
visiva potentia in sene
est et iuvene / non tamen
eque videt organo impe

diente Sic potentia subiecti
caritatis potest extracto ligari
et prorsus non erit hic
actus / ut in parvulo / similiter
dormiente et aliis / potest
occupari vel expediri et
secundum hoc accidit maior vel
minor actus / Vnde maior
est alicuius viatoris cari
tas caritate alicuius comprehen
soris / non tamen plus diligit
actu / sed aliis paribus tenet
qui maiorem habet habitum caritatis
maiorem elicit actum dilec
tionis / et qui magis diligit
sive amando deum sive con
cupiscendo / ipsum magis
volt et qui magis volt
magis operatur si potest / vnde
sicut voluntas motrix est
virium inferiorum / sic caritas
omnium virtutum / vnde caritas
paciens est benigna est
Augetur aut radicatur du
ratione secundum illud caritas
aut proficit aut deficit
Ephesios 3 In caritate radi
cati et fundati Radicari
potuit in caritate et cari
tas in potentia sicut di
gitus in anulo et anu
lus in digito Cum igitur caritas
in potentia continuat possessorem
quodammodo tendit ad similia
possessorem ut quo diucius

difficili' expelli possit
Item motus crescit ex fre
quentatione. Amplexus. Actus
desiderii sui similes aug
mentat. Et tale additu
tali efficit ipsum magis
tale / Item fuor dupliciter. Alius
enim spiritualis vel spiritualis qui
generatur et augetur. quoque
ex dispositione complexionis
vnde aliquibus pluribus / fructuus
amat sanguineus quam me
lancolicus / quoque ex recentia
vel nouitate actionis / vnde
fructuus nouitatis quilibet ipse
idem prouectus / Alius in
tellectualis / hic generatur et
augetur ex eo quod potentia
affectiua expedita et li
bera aliquid per comprehensionem
cognitiuam apprehendit
circa amatum ex quo irritatur
et fortificatur ad amandum / vnde
frequentior contemplatio actiuo
maiorem caritatem comprehensionem
maior incitat maiorem ca

·8· Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. Diliges

cum sit actio egrediens a substantia
mentis vi vel potentia. Contra
habet tamen secundum dionisium de di
uinis nominibus se habet / substantia vero
et operatio / precipitur actus
dilectionis secundum quod conuenit
non angelo sed homini compo
sito ex corpore et anima / non
autem angelo / et quia homo
substantia est ex corpore et
anima essentialiter constans /
nec tamen media corporis est
et spiritus qui simul in
substantia vna sit duplex / hic
enim respectu ad corpus quod
perficit et viuificat / et
sic dicitur anima / sed respectu
ad deum / cuius ymago est
naturaliter et sic spiritus vel mens
vel intellectus / Et secundum hoc
potest esse separata vt an
gelus. Tota igitur substantia hominis
quodammodo obligatur cum
precipitur. Diliges dominum
deum tuum ex toto corde
tuo. ex tota a. t. ex to
ta m. t. Ut sine intermissione sine
contrarietate sine cunctatione sine
separatione sit anima / ad dili
gendum sit obligata / Sed
quia non substantiam et operationem
intendit potissime. secundum vero xii
q. c. Omne agens secundum
potentiam quam potest / Addit
ex omnibus viribus tuis
luc. x. Ex tota fortitu
dine tua. Mt. Ex tota
mente tua / Mo. Diliges
dominum deum tuum ex toto corde
t. / Corde ore et opere con
tingit mereri / et demereri
Sed non habet primum est
cor quod instat semper a

i bono et i malo Mt.
De corde exeunt cogitaciones
male etc. Item Mt. Bonus
homo de bono thesauro cor
dis sui profert bonum.
Ex corde g° inuenit di
lige ut ordo influentie
ostendatur. / Sine opere
ergo eius sermo non dilig.
Io. carissimi non diligimus
verbo neque lingua / sed et o
pe et veritate. Ps. dilexe
runt eum ore suo et lingu
wa sua mentiti sunt ei.
/ Sine amore autem cordis
cassa sunt verba et opera.
Cor. Si linguis hominum
loquar et angelorum / ca
ritatem autem non habeam
nichil sum / Vita autem
cordis humani cogitata est
actiua dilectionis utz
ex. proprietatibus eius / Est enim
cor in complexione calidum
et siccum / hec est ignea
na. sicut naturale est cordi
amando calere primo ar
det. Hugo / Vita cordis
amor est et ideo impossibile
est ut sine amore est cor
quod querit vivere. Ps. Con
caluit cor meum intra
me et in me. m. exar
ignis / Calidum constat
leue et sursum motum / Sz
heu filij hominum usquequo gra
ui corde / Graues nimi
ergo frigidi Mt. Cum sup

habundat iniquitas etc. Item
s° Cor est i sba solidum
ne facile voluptatibus dis
soluatur. / Quo contra Iu
dith. d. Cor holofernis
concussum est / Item 3° quo
ad formam inferius acutum
superius latum. Inferius a
cutum est ut temporalia hec et
inferiora modice attingat /
superius latum ut ad cele
stia dilatet affectum. Ys.
mirabitur et dilatabitur
cor tuum / Item intimus concauum
in signum quod per creaturas suffi
ipleri non possit / Item
duplici motu mouetur cordis
scz constrictionis quo expel
luntur fumositates superflue
et dilatationis quo attra
hitur aer ad mitigationem in
nimii aer caloris innati / Ex
corde g° amat qui pruden
ter distinctus expellit sup
flua et impedientia / et
attrahit necessaria ad amandum
ad inuitatia / Augustinus prudens
est amor ea quibus adiu
uatur ab hijs quibus impe
ditur prudenter secernens /
Cor g° quod est secundum philosophum ori
ginale domicilium vite na
lis / excitatur precepto / ut suo
modo cooperetur ad eliciendum
actum vite gratuite / Ioh.
Nos scimus quoniam translati de mor
te ad vitam quoniam diligimus

ſreb· Cum nō diligit ma·
t morte· Eſt etiā ſm̄ aplm̄
pmū organū ſenādi / Et
lō cōgrue pmū mādati
actō abſqȝ et ppm·
dȝ ſſilis fieri / Sȝ nō ꝙ
dicit̄· Diliges dnm̄ deū
tuū ex to· cor· t· et ꝯtō
B. a· t· rc / Opportet noſſe
qnit ſit aīa ſm̄ aplm̄ Aīa
eſt actus pmꝰ corꝑis or
ganici phīci rc· i· for
pfectiua et completiua
dans corpori eſſe et vita /
Eſt aūt dupꝉ eſſe ſ· nc
et mor / Et cū viuē vi
nētibȝ ſit eſſe ſm̄ aplm̄
Similr dupꝉ eit uita
ſȝ nalis et mōalis / pm̄
eſſe et pma vita hȝ corꝑꝰ
ab aīa taqȝ a ſua forma
completiua et ſtali / Sȝm
eſſe et ſm̄ vita hȝ aīa a dō
taqȝ ſūma pma et pnā
forma ſui effectiue et com
pletiua / Eſt g° quoda°
dcus aīa amīne ſilitudt
loqm inppe / Cōſidera g°
te o aīa ſm̄ ꝙ eē aīa· i·
inquātū hēs corpus aīa
re / et cogeis ꝙ hoc aīaȝ
tua· i· dēu amae / vide
tres ſtatus tui corpoīs
ſ· aīandi / aīati / et ꝙ aīmb /
ſȝ ſtatu fiei in eſſe et pꝰ
eſſe / In aīando tā ſuut
potuū ſuſceptiua aīe /
nalis appetitꝰ ad habēdū /
Virtus diſpoſitiua organi
zans embrione et diſ
ponēs tādē ad ſuſcipiēda
aīaȝ / Completa vero diſ
poſicōne aīat̄ corpus
et ſequit̄ eſſe pꝰ ficri
/ et eſt ſtatus ſcdus i q°
aīa adueniens corpori
ut forma matie / ut per
fectio pfectibili / dat ei tā
ſȝ viuē ſentire et moueri /
Moueri nō tm̄ ſm̄ locū et
ſitū / ſȝ etiā ſm̄ opacōm
ut nut̄ tūr et augmētū /
/ Ceterū ſi ꝑ aliqua cā
corrūpat̄ organa natā
ul ſoluat̄ armonia in
medio vniōis / ſoluit̄
vnio et ſepat̄ aīa et
ꝙ animat̄ corpꝰ· et ē
ſtatus t̄tiꝰ in quo corꝑꝰ
d'ticoels cōdicōnib effic̄
quā eſſet nō dū aīatū
dimittēs incapabilit̄
inuia nc tā pdicta / ſȝ
motū / ſſim / et vita rc
ꝙ pmo ſtatu tendebat
nalit̄ ad eſſe completꝰ
cōtinua diſpoſicōne re
labit̄ nūc ad nō eſſe
ꝯtīa· corꝑeāe / Oaīa ma
talit̄ eē ad corpus tal
ad te quodā°· dcus tuus
/ Ad ymī hēs in p° ſta
tu / tū pmo potēciam

suscepti[?]az/ qz sui capax es
/ab ipo solo pfectibilis es/
hes et nalez appetitu qm
oe cõpletu. appetit suu
cõplemetu/et oe ipfectu
pfectibile. sua pfectoz/ Omnis
matia sua appetit form/
Habes et vtute dispo
tiua .s. pos nales / Sfat
g° aie tue vita hinde
qz fiu cõpus sue Sed p
vtute dispositiuaz ?ti
sine intpellatone dispot
ut sustentat te sua vita
/Sit et p nales pote ab
admitu tua te dispone
Czz si feceris tu suffit
te dispositionis amabere
pfiue cõplebere et
eis cõstatu h°/hns adeo
tuo tu que das corpi tuo
/sz vita/ffim et motu mo
tabilez/Et ?itudz cor
te wlt abire tue liceat
tibi vita tua sz deu abi
re/ Czz si hc e impossibiles
e. no aut abiciet ea
sz aiaz puaz / Sfat aie
tue q? corpus sue faciat
/appete ?tinuatoz/Horre
ne porribz separatoz/ Se
cu si solutu fuit q?
absit mediu vnionis spa
alis armonie temparia
/sz cilitas et gra/no abi
cit te sabiicit ate aia
tua Et sequit status bea
mus alis prorsus et longe
dctior qua pm⁹ in quo ni
ta motu et ffv debito ca
reas/et dic in diez corporee
resurrectione nilior fias/Sal
uit hc mediu vnicus
extrema et corpans caitas
et gra/ai pduat morbi
da et distpans corruptia
/q cu ?pcõusione ad ffilia
nata sit i aia excres
mitit et augmetabat
/donec tandm caritati pre
dnet / et sit prpm aia co
rupat / Mirabile e si red
dat aia ad cor⁹ qz ipaz
deseruit/mirabilius qz ad
aiaz que ipm deseruit dcs
reddit/mirabilius quide
si esset rari⁹/sz nuc ppt
frequentia mia les desiit ee/
Nuc in? frequencia pro
bat qz pacior deus est
vni aie qua pncipiu non
indiget/qua aia corpori
quo mla eget/ Talit
g° qz aia diligit deus
Unde Valde in amand
es dne pque sum/vino
et sapio/q. dicat aia/
Valde amor a corpore
qz ista het pme/Val
de g° michi amandus
es dne tu heaz het po
ciora ate &c

mediu

D[iliges] diligēs dn̄m
deū tuū ex toto · m · ul
intellectu tuo / Sba illa q̄
nūq̄ alligat corpori q̄d
a̅i̅mat / aūt dicit̄ / Rōne
absolucōis qua ſepabil
eſt et ſepata manet ut
angelus / ſpūs vocat̄ q̄m
ſpūs aſtrologi mētis / d
phūs intellectus vocat̄ / Ap̄les
aūt vocat ſp̄m angelicū
intelligēciaz in libro de cauſ
d · Omnis intelligēcia eſt
plena formis / quaꝝ quēdā
ūt magis uniūt poiū eiuſd
ſbe / ſtr̄ meis quiqz ē noīe
po̅c̄ / quaꝝ aūt ſbe / ut i
Renonaim ſp̄u mēt̄ vir
glo · ſp̄u q̄ ē · mēs ita ut
ſicut / Spm vō humanū intel
lectum i libro de anīalibꝫ · d ·
Solus intellectus ē abſq̄
tuſeco / Ex hac g° ſba deū
inhenit̄ dilige̅ / Rm i
quātū ſpūs ē / p̄mo ꝑꝑe di
ligē deū pt / hec em̄ ſba
dīne ymago ſbe / ſimplex
et inuiſibilis et icorrupt̄les
et ꝑ̄ d̄ō valde nobil / omē
q̄m / oē ſpūles / omē corpo̅ /
/ nobilitate et nāli bonita
te tuſcendens / et ꝑpam
ſolū° ſūmū bonū ſimpx
inuiſibile et imutabile
ꝯple̅ et ꝑfice̅ pt / ſic g°
ſolū° ꝑpt ſe abte amād

et deſiderand̄ ē / Ap̄les
nā̃ inq̄rimꝰ deſiderare q̄d
meliꝰ ē / Noli g° o h̄o
noli fieri ſic equus et mulꝰ
in q̄bꝫ nō ē intellectꝰ / Et
id q̄ nolunt̄ ſpūlibꝫ / Ap̄les
vō ſcdm̄ intellectum dīm
nō iſaciabil eſt appetitꝰ
delectabis / Sꝫ attende no
bilitate intellectualis ſbe
et cotēpne ſpūalia et intel
ligi̅li bono intēde clau
ta ꝑꝑhta / Bndicta do
q̄ tribuit in intellectu :
Diliges dnm̄ deū tuū
ex omībꝫ virībꝫ tuis / ſic
quo ad poīm que inter
cedit ad actū i mēte / Sunt
aūt tres virtutes ·d· ře i
hoīe · ſ · vō leiis / ſpūales et
vegetales / Rō leis ſt
ꝑꝑe homīs / et hec dīm
dūt̄ in intellectum et affectum /
vel alit̄ i voluntate mēo
rā / et intelligenciā / Volūtas
ul affectus ſūmū eſt
i aīa / et do ſimīmū ut
p̄pinꝰ et i mēte / In hac
em̄ eſt libertas arbitriꝰ
que cogi nō pt / et impa
bꝫ ſup omēs alias vires
h̄ eſt ſubiectū caritatis
/ et id hoīꝰ eſt dilige̅
p̄° et ꝑ ſe / Voluntate g°
dīm diliges dilectōne

9cupie ai ipm vis ps.
aia mea desi te / hec e bo
volutas / ymo optia que
volt sumi boni luc 2o
In tra pax hoibz bo. vo
pax eis qr neo dimuit
q volut / Ite diliges di
lcone amicie ut volunta
te tua sue conformes qr
amicorum e idez velle et
nolle. hec e vera volu
tas qr quicumqz fecerit vo
lutate pris mei qui i
celis est ipe meus frat
soror et mater e / volu
tas et affectus id st ire
/ motus aut affcus affcio
et hec ydrupx / Opis ul
9cupia gaudiu timor
et dolor Itorum oim radix
est amor Igit si dilig
deu ex affctu dilcone co
cupie p.o 9cupistis et
speras ut ipaz heas / ps
Concupiscit et defcit aia
mea in a. d. / Sz qntu
9cupist tm scdo gaudes
cu hueris Gal. 7. frut
tus aut spus e gaudiu
pax etc. Jo. 3o. Amicq
aut spos stat et au eu
et gau. gau. ppt vo etc
/ Qntu gaudes tm 3o ti
mes amitte / 4o tm doles
si amiseris Osee Nichil
sine dolore amittit n
q sine amore possidetur
Tre Ideo ego plorans
et oculus meus ducens
aquas qr longe factus e
ame consolator conuertens
aiaz meaz Dehys Aug
sup Io Affectones nostre
motus aiaz sut cupi
ditas aiam progressio / le
ticia aiam diffusio / tristia
aiam 9strictio / timor aiam
fuga / Ite dilectione a
micie si diligas deu affctu
9cupist et vis et appet
ei bo.m s glia et hon
et silia et mag qua tibi
cu diligs eu plus qz te
ps Non nobis domine no
nobis s. no. t. etc. / 2o q m
appet tm gaudes Cor
Sine puitete p9 sine p
occasioz aucut in hc gau
deo / 3o qntu gaudes tm
times / 4o doles tm si va
dit i 9rm hc e zelus de q.
Eze. Sig thau sup fro
tes viror gemetiu et
dolenti sup cuct ab hoi
/ Vis intellectiua dividit
i mcorru et intellectu / que
uis affectui et volutati
in me. suppoit / tm et
actus eius pcedit volutl
actu ut Jo. x.m / p auctor
dum In hc co et i omibz
vibz i feruoibz dilecto et
caritas / ut i sigius, non ut in
subiecto / ut motq eor sut
caritat impatine no eh

atiue/ Igit(ur) penes intellectu
est voie ingressus in cognita
sz ingeniu intelliges inq
sita het ppe intelligen/ q
suas intellecta het meo
ra/ Si i(gitu)r caritas sit i volu(n)t(at)e
et diliges deu ex affectu
diliges et intellectu dilecti
one gaupie/ ut ingras af
fectu et volutate et in
genio tuo/ Illud summ bo(nu)m
q sit/ ubi sit/ quo/ et p q
heri possit/ etf si p plura
p que facilius/ facilius
em orando qua legedo/
Vocis Quid mic agend
censes vt illud summ boni
sedem inuenire meam(e)rit.
In vondio inquit om(n)m rep
prez et/ Ite si amitti pt
quo sual pt/ pe Inqui
retes aut do. no in a(l)i
bo/ 2o. ut inq(ui)stai boni
intelligas/ 3o intellectu i
meoria reservos ut volut(a)s
in ueniat tu effici velit
pe Meoria habundatie
suauit(a)t(is) tue eruc/ Item
dilectione amicitie dilige
intellectu ut actu ingras
ingenio si ab sens est Can
3o. In lecto meo p nocte
quesi. que diligit aia ma
Iteut inq(ui)stai intelligas
qt q ys i Cognouit bos
possessore suu et asinus
psepe dni sui et. pe
Considerabat ad dexteraz

et vi et. no. e. q. cog. et
Ite intellectu in meoria
reponas Cat. Ne oblivis
caris amicitia amici tui
i aio tuo/ Sis spiritus. di
ditur i apphensiua et mo
tiua. Apphensiua est
dupl(e)x exterior que con
sistit in quiq(ue) s(en)s(i)b(u)z/ Interior
que ymagia(ti)o vel s(en)sus
coe(m) d(icitu)r/ de quibus po
stea dicet(ur)/ Diliges
ergo ex vi s(en)s(i)bili i actibus
s(en)suu exterio(rum) dupl(icite)r. sz co
hibendo visu ne videat
no videnda/ Iubedo
ut videat videnda;
Ex auditu ec(iam) dupl(icite)r. Ex
odoratu gustu et tactu
/ Ite in actu s(en)sus interioris
dupl(icite)r cohibendo ymagi(nationem)
ut no ymaginet(u)r. no yma
ginada/ et papiendo
ut ymaginet(u)r ymagi
nada/ Omnes sunt que
s(un)t ymaginanda et que
no/ Vido regulaz/ s(e)c(un)d(u)s e
p(er) m(emori)tat In tellectus p(er)
affectu q est caritatis
sibditu i meo(r)e se h(abe)t
ad summi boni et sine
vlt(i)m(i)/ Sit i(gitu)r coordinat(u)s
po ad po(tentia)m/ sic actus
ad actu. ob(ie)c(tu)m ad ob(iec)t(u)m/
Nichil ergo dz s(ens)us recipe
q(uo)d p intellectu recepiu(n)t.
affectum ab ob(iec)to suo sz

ſumo bono poſſit autem
Greg. Non licet intueri
quod non licet concupiſci / Job
31 Pepegi fedus cum ocu
lis meis ut nec quidem
co&ig[illegible] / Aplus quod
non vide melius est quam
vide / Ea vero ſenſibus app
hẽda ſunt que liate et
utilit ymaginari poſſint
et q̄ ymagina intellectui
offerat / intellectus affectui
ad actum amoris forcius
eliciendum et obiectum ſuum cicius
adipiſcendum / In hac via
caritas et amor precepta
implet et affirmativa et
negativa ad ſensum penetra
ut i[d] / Si oculus tuus ſca
te eruc eum et proice abs
te et ſilr / Maxima ſilr
dup[l]ex Interior iſta e impe
rans motu et exterior co
equce / Diliges i[o] ex mo
tiva exteriori ut ex amo
re moveas pedes per viam
[illegible]bile ad ambulandum debite
et operandum amore cohibens
ne moveat[ur] indebite / Ite
manus ſilr amor moveat
et contineat linguam et
etiam alia membra corpore
Sic implet caritas precep
ta plurima & catologi et
a[ffirmativ]a et ne[gativ]a ut honora
prem et matrem / et non oc
cidas / non furtum facias

non ſl[ur] teſtimonium dicas / Di
liges ex motiva interiori
iraſcibili ut iraſcibile amor
manſuetudine tempet ut diſ
ſimilet diſſimulanda ne irra
tionabiliter vaſtat / Ex cari
tas non irritatur humilita
te opinat ut timeat ti
menda ne preſumptio ſe offera
tur quia caritas non inflat
zelo inſtante et confidencia
corroborat ut audiat au
dienda ne timore frangat
quia caritas omnia ſuſtinet
Non audacem faciebat amor
Aug. Fortis est amor
omnia ſuale tolerans propter
illud quod amatur / Diliges
et ex concupiſcibili dupliciter
ſic cohibendo ne concupiſ
cat que impediunt / iubendo ut
concupiſcat que nutriunt
caritatem / Cor Non ſimus
concupiſcentes malorum / Ps
concupivit anima mea deſid
[illegible] tu. Diliges et ex
vi vegetabili ut ex amore
ordines nutritivam per ab
ſtinenciam / generativam per continenciam /
Nutritiva quidem quantum ad
omnes actiones operabis
vans necessitatis corpori ne
corpus deficiat amante
aie / Organis vero depu
tat generative cohibens vo
luptatem ne prumpat i ſui
ſponis detrimentum. Ca-

Cibaria et virga et onus asi
no panis et disciplina et opus
suo Glosa. Carnis autem
ne feceris / Generatiua quoque
membra bona fide mansuescit
cogitata libidini semper sus
pecta habenda est caritati
/ quia facilius est fere violentiam
restringere quam temperare do
mare cui amor caritatis ad
hibet continentiam castitatis
que coniugium permittit in sumis
ut minus bonum / post coniugium vi
duitatem consulit ut magis
bonum. in summis viduitatem aut
consulit ut magis bonum.
Glosa. Beatior autem erit
si sic permanserit secundum meum consi
lium quia de virginibus preceptum
domini non habeo / consilium autem do
tamquam maius consecutus

D[iliges dominum]
Deum tuum ex tota virtute
tua. Augustinus. Et ibidem septem capitulo
potens et appetens nisus
dum dicit Ex tota fortitudine
tua / Ideo dicitur vis et virtus
/ vis enim est potentia / sed secundum plenum
virtus est ultimum potentie / Unde
quis sit vi eundi et virtute
currendi / Unde ipsa potentia vis
gressibilis vocatur agre
diendo non currendo / quidem
ergo potentia secundum ultimum et ideo virtu
te et fortitudine / quia secundum rem idem
sunt / tamen distinguuntur per rationem
/ ut virtus sit ultimum potentie ad
agendum / fortitudo ultimum

potentie ad sustinendum Di
ligite ergo deum. Sed tamen non
tamen corpori sed etiam spirituali virtute
in diligendo eum et labora
do pro eo. / Respice summum
potentie quod si in hac summo et ulti
mo actu dilectionis
semper continues / tunc
non tantum quantum virtute sed etiam quantum
tota virtute diliges / Unum
hic vere non est / nunc ex parte
Igitur ut videtur post hanc
quod potest esse minimum potentie vel vis est/
Et secundum summum et ultimum vel
maximum quod potest / virtus est /
Ut vim et virtutem quantum
proficeris videas / quod si
mens modo diligendi quantum vim
te in via contingat attin
gere / contingit tamen magis
ac magis appropinquare
secundum quod in maioribus et amplioribus
actibus viros studuerit
aptare / ut proponas tu propheta
de futuro dicit. Omnia ossa
mea dicent domine quis
similis tibi / Et moritur
gloriosus tu Iacob de
proprio / Nostri quod totis
viribus meis fuerim
tibi / Pone ergo in summis
extensionem potentie / ut / re /
mi / fa / sol / la / totum hic
extensum potentie vel vis est /
solum in virtus est / In hac
spirituali musica pos
turarum actiones diiudica

et erubesce sp in gnibz et
infimibz deo psistare Cu
videas et multos i fmito
dya^li q. voces mutare
qui nō ten la tenet ut fa
ciat totū q possūt sed
mutādo ascendūt et cu
dya^li ad intorio faciūt q̄da^oo
pluss̄ Ic plus fecit qm
potuit ꝓpt ea perȳt. ꝑs
Supbia eius et arrogācia
eius pluss̄ fortē^do. eo co
q nō sit nix cū v̄tute
O symō dormis et Judas
nō dormit sz festīat tra
dere. / Diliges dō d. tu
ex tō for^ter. t. Ap^ls:
Nullus mag^s sustīet tri
bilia quā fort^s / Aug^9 fr^do
est amor oīa tollerans
ꝓpt id qd amat 7 Cor
dicit oīa nichil excepit
/ Oiqz aut distīguit Ap^ls
tribilia sz mala opidz
inopīna egritudinē inīm
iciaz mortē vlti^m maxi^9
et in h^c sustinēdo ꝓpe pz
fortitudo / Diliges dnm
deū tu fortis p^o ut ꝓ ipo
sustineas inopiaz rerū si
oportuit Lan Si dedit
hō sbaz vniūsaz domꝰ sue
ꝓ caritate q nichil spniet
eā s sbaz dt Jn ueta
sapiēs negociator vnā ꝓ
ciosa margaritha vendidit
oīa q hūit et emit eaz

Sic fortis ille egit qui arbi
trabat^ur omnia ut stercora ut
xpm lucri faceret / Nō dum
fortiter sz heu nimis debi
lis diligit deū qui magis
vult peccando ꝑdere ipm summ^m
bonū quā modicū corp^alis
sbe inito piture / Jte dili
ges fortis sustinēdo si oppor
tuit mala opiom et i fa
miaz pati^r / cū i^o q dixit
Archi aut pnimo ē ita
nobis iudicer a ab humano
die et iterū p i sfamaz / Nisi
sis fort^s fueris detractore
falso te fama pnatē / et i
famia maculatē / amare nō
poteris / quē tn̄ n̄ diligas
manes i morte / Jte dili
ges dnm d. t. fortis^b susti^do
p ipo si opportuit inimi^ciaz
dapnū fauoris / Omēs ido
amicos heas grā^r q̄sz
etiā spa^r sz mē hec teneas
ne pmullꝰ amiciciā gnal^i
ul spali acqrenda ul co
suāda xpm offendas
Nō sit fortis dilexit / Adaz
qui offēdit deū ꝓpt euā
Aug^9 Amicabili quadā
beniuolēcia fit plerūq ut
offendat^r deus ne offendat^r
amicꝰ / Sz qui amat prēz
ul matrē filiū ul filiā p
q me nō ē m dig Jte
diliges d. d. t. for^r ꝓ ipo

ſuſti^do ſi opportuit et egritudi^e
ſicut iā agit in pſona / vel
at egtudo oīe incomod
corporis cū morte / fortit
vel ſius diligit mel / aliq^o v^t
verbibz ſi immineat v^t ſpinis
ſi inſponte obvient quelli
potit / ſic deū fortit dilexe
rūt et diligūt Ro. 8. quis
me ſepabit a caritate x^i tribu
latio an anguſtia an in
an pi. an. gla / Itē vltio
diliges d. d. t. fortit' morte
ppd ſi opportuit ymo ſi
totiēs ſunt ſuſti^do / ſic ppe ē
ex forti^me diligē / Cant vl
ſſortis ē ut mors dilectō.
Jo 15 Maiorē caritatem
hāt ne^o ha ut aī ſu. po
qs p aī ſuis Apls Ro
8 Certus ſu qz neqz mors
neqz vita et potuerūt nos
ſeparare a cari^te dei / De hoc
Bñh diſtē ſane appo
quo diligas ppm diſcē aa
re dulcit' p'dēt' fortit' / Dul
cit ne illecto / prudent' ne
deceptus / fortit' ne oppſſus
ab amore dm̄ avertaris et
Poſſim^o g^o nūc et debem^o
i via diligē dnm̄ deū nrm̄
ex toto corde et aīa ex mē
te et intellectu / q 9 pbedut
tota 9 potētiā ſbaz diligēt
ex vibz b te et fōr^ne q 9 p
ſtendūt poe ſbam / Poſſu^s

quid diligē ſꝫ ppte / que
i pfectio eſſentialis eſt
non ſꝫ totū et oīe / que
ſm Arꝫ^lem dem ſt / qz p
fectū poſſ^bia et debita
ſt pnc / Nā tū venent qz
pfectū ē enatuabit qꝫ
in pfectū ē / ptea Augꝫ
de h^c ptepcu nō implei
i via ſꝫ i pria / Datū ē
e viatoribz ut ſiio mō
impleat et ſciat quo te
debeat / qꝫ nō recte cur
ſi q^o tend ē neſciat / In
tellectus in viatore nō pt
deū quamvis ſit pnt vi
de in ecū^a ppt ſua debi
litate q cauſat ex rebz ſ
coditione nēc pp cpia i ppe
ēū^lib ē ad eſſe [illegible] vlti^m
qd ē eſſe glie niſi mēti
dat ee gre / Uū nā naz
g^o no^lē deus tale fecit
q btitudine heret ex mit
ug qo nā / cū viſione eēn
dīne btitudo 9ſiſtit et
fruitione / nō pt ad h^c nā
intellectus de eſſe / Et ido p
graz elevat' i via plus
et plus ut p graz 9 ſua
tus pleue videat i pria
In h^c 9micat nobis cū
Auge^ty intellectus i ſtatu
ne / licet maior ſit ſua
naliis cogito qua nra
7tc coniucīone ad cor 9
licet nō ſit allegatꝫ

organo p qd agat / tn ppt
vinoz pmixtio est qdam mo
fantasie / Arplus dispoicio
intellectus q e i aia ad illd
qd e i na valde manife
stu / silis e dispoicioni ocu
loz vespitilionis ad luce
solis / In hoc constat nobili
p9 ho p pmo statu cu s
qd nobilius erat cor9 cui
erat vnitus / eo minus im
pediebatur intellectus / Sap
Cor9 qd corrumpitur aggra
uat aiaz et deprimit terre
na inhabitacio sensum multa
cogitante / Itm extenebra
culpe quantumcumq minima
impedit / qr intellectum illi lu
ci impporcionale reddit / Aug
Summum bonu non nisi purga
tissimis mentibz cernitur
Igitur aia separata a corpore
tali eius incorruptibili vnita
non impedienti / mundata
ab omni tenebra / et conueni
enti eleuata p gratiam ptest deu
vide p essenciam / Sicut
deus prima veritas est
obiectum intellectus et finis
et io quies eius / sic deus
summum bonum e obiectum et fi
nis affectus et quies / et
io finis / qd bonum cu sit
prius affectum qr vbicumque
tu affectus mo non delec
tatur vsq ad quietem / s parum /

Ca hoc e tpus vna i pfecto
ex condicione nre qr quia est
impporcionale p nam nisi
eleuetur supra se et pficiatur
pporcionalis p gratiam creatam
sz caritate / vt intellectus
p fidem / et hoc e qr creatura
est q citra finem / p meritum
tn ascensum i finem / Item
alligacio ad corpus aiale i
quo aia mouens sm indi
gencia eius et consequens icio
motu / delectacionem sensibilez et
naturalez / retrahitur et impe
ditur ne toto virtute moueat
potencias superiores ad sua
obiecta et io minus consequitur
delectacionem spiritualez / Greg
tanto qs a supno amore
disiungitur / quanto inferius
delectatur / Aug Creatura
tota vilescat vt creator
in corde dulcescat / Itm infec
cio culpe que i affectu re
linquitur qr contra qualitate qd
pz / Corpus aiale concupis
cit pt spiritum / Sz qr infectu
et viciatu / concupiscit ad
uersus spm / Hec p9 delecta est
cio naturalis / q clausala e
ius sinis non est mala nec
illicita / s necessaria et debita
Hec s9 delectacio i naturalis ex ad
ieccione superflui et volupta
tis non tn necessaria hec quoque
venialis qr mortalis / huic

palatu affectus insitit ne
deo delectabilius potiatur / Aug.
Pallato no sano pena e
panis / qui sano e suauis
Sunt gne e nob et anglis
in p° statu / s nobis et a
de i p° statu / 3m gnenit
hinc statui sz ne lapse
p'm in pc'ti tolli'r caritate
s' morte / qz lz aia i tene
rmatur corpi tn no auili
tatu hz duo sz sbaz culpe
et vestigia ul reliqas.
Reliqe exppurgat'r p pena
sba p caritate ul graz / Sz
sbam mortal delectatio
mis tollit ect caitas ma.
Venialis aut pfcta et
mag s q mag pfcta
est aut s'm phm delectatio
nectio gntis cu conueniti
et id maior delectatio fit
hp'r vel qz mag gungit'r
cu conuenieti / ul qz gungit'r
cu mag gunti / ul ppt vtru
qz est et delectatio maio
alia na'lis alia gtuita / Na'
sc'r gtom nalez. gtuita g
tuita / Intuicti pz ex hys
quae delectatio nali vn9
angelus alio / angelus
homie / vn9 hō alio actua
lis i deo mag delectat'r.
Et qre i deo delectai possit
creatura vo'lis / et no irro'lis /
cu sit m bonu eent'r. sit m
utraqz indissibile quo adse

licet dissibile participet / Bo
he9 Omne receptu e i reci
pienti p modu recipientis
et no recepti / Arz. p'm
vno° sc hz ad eu s non
oia sibi sc ad ipm / Secūs
sibi pz gsideranti qre delecta
gtuita mag delectet'r.
i deo actua'r mim9 cophe
sor / quia maxim9 viator
in optu talis mag actua'r /
ipsius liber et sine venia
libz / qm pfcus occupaty
et gtehens venialia / Ob
lux e et tenebe in eo no
st nulle / Sed lux corpal
p se ipaz visibil indissibi
lis vbiqz / qua tn quid
no videt / quid videt diui
tate ca i ipsis eius no i lu
ce / Simlr deu no videt au
quos sc dic / No videt la
pis et omne insensibile cui
tn lux pns e / Ite catulo
an nonu die / Ite dormi
es ul alit occlos clausos
hns / Ite cecus / quita talpa
In lapide no videte nec
apti°. nec po n' pad
de no videdo / In catulo
et talpa aptitudo s no
po / qz catulo ad tpus
talpe semp / In dormiete
aptitudo et potet'a s no pe
In ceco aptitudo et pena
s no potecia sz expedita

Tobie Qualem m gaudiu
q in te sedeo et lux ein
celorum letificat aiaz / Sic
dim verum sole p'ma luce
vbiq3 fulgete i druit m se
e hō nō videt creatura
uero lis ut lapis / aia ul
intellectus p'uuli nascete
ut cecus / sine bap'mo mo
rientes vt talpa / adulti
peccatores ut dormigentes
q p gf̃sabiles / Captiui
ut cecus / Videntia vo
luce / alia videt ea in
fonte scz solem in sua sba
ut aquila / alia tm in sba
na / scz aere ul corpe res
plendente / Sicut deum p'm
e compⁿhensores qui videt
deu · in sua eentia facie
ad facie / s'm viatores
qui videt p speculum et
similitudinez / Vide autez
corpale egredit' nō a po·
visiua tm · nec organo cor
pali tm / s3 a co iuncto ·
ab organo materia'' a po
fōrā / Melius g° est vide
tp'. ul ꝓꝓ melius organu
ut lux q hō iuuenis q
senex Vel ꝓꝓ meliorez po
tentia sic melius hō qua
bruta z lux / ul ꝓꝓt vtrum
q3 / Simili' e de intellige du

Nota igitur regulas
Nequalib3 caus equalis

effectus ex inequalib3 i eqles
/ Regula In compacon ad cog
noscedum deu p'eminentia i
gra e p'eminentia simp'r.
p'eminentia i na s'm q / Vn
de g° dim no e gre tm / nec
ne tm / sed ne gtifice ul
in tellctus gtisi singlbus
duobus scz na et gra eqle
et magis et min' faciut
multas drās videtur / vi
gra Petrus cōpatus ad a'm
aut e in vtroq3 ei eqlis
aut i equal / aut pti eqlis
aut pti in eqlis / aut i eqlis
e in utroq3 / Sm' mebrum het
q'or drās Vna cu petrus
e in eqlis in utroq3 / aut e
in vtroq3 maior / aut i vtroq3
minor / aut maior in na'bz
et mior in gtuit / aut mior
i na'bz / et maior i gtuit /
Tcru siliter h3 q'or / Vna cu
petrus e ptim eqlis / pti
i eqlis / aut e eqlis i na'bz
et maior in gtuit / aut
eqlis i gtuit et mior i
na'bz / Et s hec drut visiones
viatorum et cōphensorum / Scz
Nō nobilitas in tellctus alia
e esse'lis acreatore indita
ab solute s'm q vnus angls
excellit aliu / et vna aia
alia na'r / Alia acci'lis / hec
dup'r vna ex vnione ad
corpus nobilius / Ap lcs

aie ſeruit corpa / q2 aia co
mcta corpi cor' ↄ ppioꝫ im
tat' / Actu9 enim quidꝫ eu
in ve / quidꝫ i eſtate / qꝫ in
yeme ſpeculat' / ꝑ inſtrumenti
ↄ pioꝫ / Apłes / fortes cor
pe dum meti ꝑ mol les
carne bn apti mete / Alia
exuſu et actu q° acqſita
e arb ul habitu pſices
pom intellectus / vtraqꝫ
actualis nobilitas vie eſt
et euacuabit' i pria / tu
cor9 gloificabit' et acqſi
ta ſcia deſtruet' et rema
nebit ſola nobilitas ꝑa
ꝑ graz pſcita et ꝑ habitus
glie d'nouo i fuſos i pria
ↄſumata / De gdibꝫ dilec
tion ut dr bnh magna
ns amor / ſꝫ ſ meo gdo
loquendo g° aliquitulu mag
mora' qua rea' / Verez
amoris gdus diſtinguere
poſſum9 ꝑquos cotingit a
ſtatu vie adſtatu pñe
tende ordmate quos gd9
cognoſces pacto / ꝑ9 i
quo fit amor langue
ntalis / 2 9 in quo ſuit q
re ſceſſat / 3 / i q° fat opan
mdeſinet / 4 9 i q° fa' ſuſtici
ifatigabilr / 7 9 i q° fat ap
pete impatiet / 6 9 i q° fa
cte veloat / 1 9 i q° fit au
dire vehemet / 8 9 i quo
fit ſtinge amiſſibi' / 9° i q°
fit arde ſuauit' / 10 9 i q°
fit aſſimilai totalr / ꝑ9
g° in quo caritas fit lag
we vtilr / Can / Vulnera
te dilecto q2 amoe lag
Sup hic gradu aia pe
de affectus ponit cu ꝑ°
deu amare i apices apta
langweſcit / Vezo i firm
tas het no e ad morte
ur forte ad morte mort /
ſꝫ pcti mortal / O infirmi
tas gloſa no pictoſa
libet gloriabor cu apło
i infirmitatibꝫ meis / Qui
mirꝫ ualis i firmitas het
mlti' / ꝑ° q2 alienat fert
greſſu ad illicita / 2° mu
tat ſitu ut lateat pma
ꝑſpiculitate q ſtabat erec
ta ꝑ elatoz / 3° mutat
guſtu ut amareſcat
aie pctm / qꝫ ꝑus labuit /
ſapiat aliquitulu ſumi
boni / qꝫ ꝑus no ſapuit
Deſ mutat pulſu i bra
chiis opis / cu9 ca eſt
ſpualis mutacio cordis
Can / Pone me ſic ſig
clm ſup cor tuu ut ſigillu
ſup brachiu tuu / Signu
ſup brachium dat decor
de iudicium / Ite mutat
vultu poc / pallat omnis

amas color hic e aptꝫ amati
het utiqꝫ mutas dexte ex
celsi oīs ne ētatue v̓tute
excelles / et ad illa solum
ptines qui pluuiaz volu
tariaz gre segregat hedi
tati sue ut infimet et
ipe pficiet eaz / qui v̓tus
i infirmitate pficit / 3ꝰ 3ꝰ
gradus e in q° fit qrere
i cessant / Greg̃ vis.
amore nitendum multipli
cat inqsitionis Scip hũc
grad aiā pedez ponit
cū pinfirmitate pus mu
tata deū que qsiuit / a
liquat i lecto egritudinis
qualesces / ad bonū freqnti
et diligeti qstiusi ros
inqrit . d . 1ᵈ Can In lectu
lo meo p nocte q . q . di
a . ma / Queꝛim insma
infirmit surga et circuibo
ciuitate . i . tota ecclesie
vniusitate / p vicos et
plateas qrez que dilig
aīa mea / ps Querite
facie eius sp / Sep qrite
ꝗ no īueniet vbiqꝫ Aug
Querite qꝫ qrit ꝗ no
e ibi ubi qrit / i Bona
vita qrit i regione mort
nō e illic / Quo em bō
vita ubi nec vita est
O aīa mā si sapiet et
totū hic diliget qrens

tꝫ sicuti ondeus / pᵐ qr
lume peteꝰ ne tenebris
impediret ps Ds miseri
ꝰ et bn̄ . nob / illumina
vultu tuū sup nos et mi
ꝰ / Ut cogsta9 i tra via
tua / 3ꝰ stetes inrogẽs
ut ad inueniēd ex pedier
Mt 2 Vbi e qui natus
e rex iudeor / Vidim9
em stellaz eius ꝛc . Can
Num qne diligit aīa mā
vidistis / Caio in ullo qꝫ are
qsita aliud e . sistes / ꝗ sine
mora tusiens nec ad alī
oclos pites / donec tādez
qsitū i venies / ut illa q
i clamit se et uideut i mo
inuīto dilci sui etsi an
gelus nec alloqt ipas
w dm minet / ꝗ vis int
rogatibꝫ breuit abripis
se cōuti / Et seqt . Cousa
maria vidit ihm statez
Can Paululum cū p trsis
sez eos inueni que dili
git aīa mea Tans q
dus i quo facit amor opa
ri indesinet Greg9 Num
e dei amor ociosus opat
em mag . si e / si aut opa
ri renuit / amor no est
/ Quinirō proba . em dilco
nis exhibitio e opis Be
atꝰ inqt pphta qui tiet
dnm i mā ei9 . vo . mi . ꝛc 3ꝰ

Si mīs volet q̄ tīet/ quātū
volet/ q̄ amat/ Dilectio em̄
pmogenita ē filia grē/ et
io por et potior tīore/ Ego
em̄ inqt mat pulcre dilec
tionis/ et de in tīoris/ Tior
aut amore seq^r/ ut pote
dig^te pore/ et ti qui tīet
cupit mīs i madatis ope
implere/ Amor aut am
pli9 volet et āpli9 faciet
nec pm9 cpude gdus sine
ope ē/ Sz valde difficiliter
huit/ Sup hūc gdū aīa
pede tp^r. po^t./ cū opat mag^r.
et repūt pua/ opat^r mul
ta et repugt pauca/ opa^r
diu et videt^r ei tp̄us bre
ue/ sicut iacob amādo ra
chel repu. pau dies p̄a
more sic amore/ Bub
labor mīs vre ē vm9 hoē
et si plus ē p̄amoē nō
sētio/ Nec mi^r si amor
mlta opat^r et pauca re
putet/ cū i madatis volet/
et si mlta faciet/ plura tn̄
cupiat qz i madatis cu
pit nimis/ Ex^m Si punct9
ad oia heret to cupiat ad
q̄ hz pom/ nō reputaret
mltas de se fluētes cētū
ul mille lineas/ cū heat
pom ad ifinitas/ Certe
amor valētior quā punct9
nec mir^r cū nō reputet

amor op9 magnū/ nō
amati em̄ aliquid mag^m
ē amati nichil/ Mag9 ē
qui magnū hz amorē/
Bub qm̄ magnā hz
caritatē mag9 ē/ q̄ modicā
modic9/ q̄ nullā null9/ Aug^9
Nichil mai9 hūte carita
te/ Nec mir^r si nō repu
tet se amor diu pficisse
eē mlto elapso tpe/ cū
hr^t appetat sp̄ et sine fie
faciē/ Na i opatione em̄
omē tpus/ sd ad linea
punct9/ vbi nīc sit qui
in h^c 3° sig^o nō deficiat/
Pauca aut ē caritas
q̄ opa sua mīat ut mul
ta/ pua que pondeat
ut mag^a ul difficilia.
Brevis q̄ opa sua me
surat ut longa/ Sz qui
in 3^m gdū calcasti cū
oia bn̄ feceis^t dicite sui
i utiles sum9/ Desidiā
quidē ut d^t Greg^r facit
in ope bono minor āor
dei/ fraudē mim9 amor
sui ē et si nō sic desidia
in opando caueat sup
bia i reputado/ Quart9
grad9 ē i q^o amor fa^t
sustie infatigabil^r Aug^9
Oia grauia et i umania
facilia et pe nulla fa^t
amor Gla sr^r No Et
ducet te q^o tū nō vis

Quantumcumque sit violencia mor-
tis / vincit eam vis amoris
ß Ap(osto)l(u)m q(ui)a mors ultima et
maxima m(alorum) terribilia et su-
stinenda / Igitur si vincat
amor mortem et infatiga-
biliter sustinet / quanto magis
ea que sunt circa mortem / Ideo in
hoc gradus elevatus valde
et perfectus fit altior / et ideo
ascensor eius rarior / Unde
in e(ss)e principium amatorum qui
omnia relinquat bonis suis / quater
ter dixit. Tu scis domine quia
amo te et animam meam pono
pro te / claviger celorum de-
putatus fuerat in morte asce-
deat / In hoc gradu stare se
credidit paulus inquit sum certus
in morte et in carcerem ire / sed
eadem nocte patuit quod non dum
mea posse posuit / probacio
quidem dilectionis exhibicio est
operis sed validior probacio
sustinencia tribulacionis / In hoc
gradu existis specialiter meminit
dominus dicens Jer(emias) Recorda-
tus sum tui mi(ser)ans adoles-
tiam et caritatem disponsacionis tue
quando secuta es me in deserto
Meminit magis et visitat
animam pro qua cum ipso sit in tribu-
lacione. Utique hic gradus cotilis et
necesse Xpo s(ecundu)m Apl(u)m / Diffi-
cile facili magis eligendum.
Magis enim amamus diffi-
cilem quod non est facile simile

Quintus gradus amoris
in quo fit amor appetere impa-
ciens Jo(hannis) / Hic est impaciens
amor ut quod desideret semper in-
venire se credat / Amor non
accipit ex difficultate reme-
dium / neque ex impossibilitate
solacium / Amor impaciens
quod amat quando potest non videre
Admirer enim fervores ubi
amor ibi acutus / sic in quibus
appetitus vehemencia cal-
li animo et pregustato Stoma-
chus enim senciens se comminatum
appetit / Et si esca videtur
vel odoratur contingit appetitum
crescit / Aristoteles videbit quod
aliquis qui famescit letari
se odore ciborum / quod si cibus
appetibilis fuit aliquid degusta-
tus appetitum irritat amplius
Sic anima comminuta a bono
spirituali et nimium et pregustans
aliquid bonum in mente / procedit
cum impetu elevans de quarto
gradu in quintum cogitur impa-
ciens appetere ß id Eccl(esiastici) 24
Qui edunt me adhuc e-
surient / primo hoc non tantum esurit
sed et bolismum sentit bonum
patitur. Unde sit bolismus
Bolismus infirmitas est qua
homo numquam saciatur semper come-
dendo / Unde talis semper habeat
et inhiat concupiscit et de-
siderat / pro Concupiscit et de- 6

fecit aia mea ut Accipe Ra
chele impaciet desider ex
Da m inqt libeos alioqn
moriar pre ipaciencia fle
tes vidi morietes vidisse
no memi | Qz carius vita
q molestius morte | non ne
go impaciet desideat que
mia^t^ eciam vita abicere | si de
sideratu no obtineat malles
no esse quam sine eo qd ap
petit esse | et sui se carere q
illud qd amat no habe
Sz vide aia mea mori
volt illa nisi det^r^ quo da
to moriet | Mortua est
rachel in ptu beniamyn
cu quita go ipacin et ve
hemencia tibi appetendu e
quo dato no morere sed
vives in eternum | Dicat go
in hc gdu et laudabilr im
paciens aia | Sumiis bo m
melius es tu mq dare m
filijs da go te m alioqn
69 moriar | In sexto gdu
fa^t^ curre velo^r Quib q
amat ardenti tunc velociu
| et apphendit cui | vita qui
i quito gdu facile pacint
ut canes restat ut sextu
ascendat et ducet civitate
i cantuare invisitate et
circuivuit ut incurre mo
ra no faciat f p9 curato
re currit | Adhuc gradum

pinet id Quemadmod
desiderat cervus ad fontes
aqua ita de a m ad
te de m Pu Desidiu
accidit pigro | Qr piger
asin9 velox cernus non
piger desideat ut asinus
velox aut desidrat ut cervus
Qr velox ait | Cucurri in siti
Sz quo cucurristi respodet
S me in sitate cucurri et di
rexi | Directus aut cursus
e asinino deorsu et ab ymo
sursu Exultat quod ut
gygas ad currend vias
a summo te egres ei ec
Si igr desideramus ut cervus
ad fontes aq | Si mihi de
siderio est in siti currere
et dispereis a su^o^ usq3 de
orsu qniq3 in genere inve
nies dictas species | Qz quinq3
aque s cors9 quitu q
quita essentia a phys d2
sb qua ele^tu^ ignis | sb q
aer | sb qua aq sub q
tra | Primus fons lentissi
ultu9 tardissim9 | Hos si
tu sis currere velocit et
curens cursu dispere dire
peis ab ymo sursu in
venies alia quinq3 sb ca
gnu | veluti quinq3 fontes
aque p^o^ imptu 2° ve
getabile 3° sensibile 4°
ronale 5° spirit separat

sz intelligētia ul angelum
primus clarissimus/ altius hym
pidissimus/ Sed michi quidam
fuit misepe cum mori biberet
si fonte gustu quodam
probans et experiens quia sum-
mum non sit et ideo siti tunc
non sufficiunt Transilibus et
dicens Sitiuit aīa mea
ad deum fontem vi/ Primus
gradus fons est asinino usque
deorsum/ directe currens ac
currens ē corporis quintum in
quos celos distinctum scilicet em-
pireum cristallinum sydereum
et i celum septem planetarum
Igitur ut dicit Aristoteles/ Substan-
tia cum forma et omnium
accidentium et passionum
Substantia dicitur de tribus de materia
de forma de composito/ Materia
ut corpus hominis/ forma ut aīa
sibi coniuncta/ Actio ē non
ne/ Relatio relatio quantitas
actio passio situs habitus
ubicumque/ fons quod materie
omnis substantia cum de ipsa fluat
accidentia ut de ea effluens de
fonte riuus/ Ad primum
fontem superficie plures vene-
runt ul biberent/ fundum non
inuenerunt quia cristallinum
et empireum ignorauerunt
De ipso tamen quintum inuenit
biberunt de riuulis accidentium
ex fonte fluentibus diu

sat scilicet intellectum potabiles
hauserit/ Et de unico riuulo
motus huius fontis i tempus sunt
et potum eius bibit philoso-
phus astronomia hauriens
mathematice/ Aristoteles scientiam
celi et mundi hauriens phisice
Vnde quia omnia disposita sunt in
numero pondere et mensura/ Eu-
clides i scientia et ista et alijs
considerauit quantitates quas mensurauit
abstraxit mathematice et
hausit scientiam geometrie
Alius autem ad riuulum discre-
te quantitatis intellectum posuit
et de numero rerum arismetica
bibit/ Alius scilicet Boecius
ad proportionum leuitatem et grauitatem
et armonia proportio-
nalis distantie didicit abstra-
here et musica bibit de po-
de/ Biberunt omnes isti de mul-
tis aliqua et copia sed satu-
rati non sunt/ Impossibile ē
eis humano intellectui per scien-
tiam creature satisfieri/ Verum
et parum ē/ quod biberunt res-
pectu eius quod dimiserunt
Prima nec Ptolomeus dimensio
ē celi altitudine/ nec arisme-
ticus diuina stellarum multitudine/
Ceterum de celo cristallino
non gustauit cum de ipso/ et
ipsum cum sydereo cognouit.
scientia sit et ideo sine virtute
et operacione non sit/ et alijs

acca^bz asba manatibz scibi
libz et io intellam potabz
Pracessus aut indigni fuert
attinge fontis simul bom
pidissi^m s. empireu aseto
matic int oia corpa de
puatissi^m / qd cu sit poton
ulti^m / et io locans no loca
tu / na p^m nobilitate sui^m
sine emanacoibz no e sed
insluit ututte sua et usqz
ad intimu tre centru / Qz hcs
Omnis causa prima plus
e influens sup catu qua
ca scda ulis / Ceterz lz to^m
finitu e ex creatu / et io in
tellcui suffice no pt / quia a
solo deo infinito ente psci
natus e / Exeplo concludo.
Qz si totus iste fons cu oibz
riuulis suis to^r insiuncces
aic deu sicient^s fluet / sitim
ei^s n^c ad modu gutte ex
tinguret / Ceta e g^o ibi no
pt / s^z ulti^s erit in siti / et
pp^o hic remediu scit no i
neit crit deorsu / et digit
et ad aliu fonte venit :
29 Eius fons huic cotiguus
et ab ipo q fluctra vtutis
recipiens / nec tn pp^s sed
ecs prim fons riuulis sup
inferiores fontes influes
est sfa ignis cu acca^bs ab
ipo dinat / valde quide nob^e
s^z valde inferior p^o ut patebe

sit et scali nobili^te et
quta^te et vtute / et b int
om acca^m riuulis p^o valde
dissilis / Nichilo^s tn et
de hc fonte na^les phi
gustauit q na^lia et acca^lia
ignis aliqr ptepenut
et sui i qssitoib quida^o
i caloe ignis refrigita
uit biberet et digestes
de igne aliq scripserit / qp
calid^s splendid^s leuis et
sursu mobil int ele^ta
subtilissi^s actissi^s qz
utuosissi^s loco et nobili^te
su^s / aliq sitibundi non
cotcti veris acca^m in
vestigates caput et pu^m
venas ex ptibz eeu bz
scz nia et scdz ipm com
poni intellu uiderit / Alij
ptes qui^nas ipaz fonts
scaz dimidtes cem i ipo
igne et olympu discu
rrert / Qz et qd no by
biberet qui pmo et i fote
isto somersi sc / qui igne
pdo coluert / sic et ip^o
fote quid q sole et luna
gyru stellaz rectores or
bis deos cras putauit
Venit g^o ecs adhuc fon
te i directo csu suo aui
sicles respirat s^z despirat
no scitit talia et io non

3us
morat: s cogeti siti ad alia
currit s dicte ratt et io ad
3m fonte vent / Tercius fons
2o cotiguus s tn inferior
ipo et i se et i vtute est
elemetu aeis / cu suor accm
riuulis / qui quato nobis
viciniora / tato ad hauriend
facilior / Ceterum fons iste
no tn nobil qm neccius
et utilis / Primum hec e
sba sine qua viue no pu
ualia / hec e em que int
cedit ad hudu nitalem
statu / cedit ad nitesu / int
cedit ad ffum / cducedit ad
lotu / Et cu fons de eod fo
ramie aquas cotrarias
no splat emanae mirabi
in hc fonte s diusitz nota
bibetiu diuisificat: riuuli
accm / Ita cu sit ffp nar ca
lidus / fit quoqz actuat: no
calidus nuc frigidus ut esta
te et yeme heami et
eod tpe simi / s in diuer
sis tpibz hic calidus illic
frigidus fit quoqz lucidus sub
quoqz tenebrosus / ut fit die
et nocte heam / et utroqz
tpe nt sbtilior / et io cla
rior / et efficitur lucior / nt
grossior et io obscurior
et io efficitur tristior / Quoqz
quietus et tuglus quoqz
cotius et tepestuosus in
impssiones i ipo gnabi
les Primus sz et ymbres
quoqz heami / quoqz tartami /
Quidu ad huc fonte Aqas
os aptebat ut ponet cu
quid s et 3m libro methcorum
ebibet / s illi de fonte isto
riuulu gustauit / q tcm
aereu et tcm ethcu distri
xert / Sunt multa valde
alia i hc fonte que meliorius
bibit p9 i cssiteri i vincedo
et cor9 vtar vteus bibt
nar delectado / s et quoqz i
ebriar tu in hys libidiose
delectat: / Ad huc 3o fonte
in tsu suo venices aia si
tieus corpi qd suo ve d
eq̃o indulgeret potu nccim
s et dedignar ut Jacob cu
eq̃o bibe et io festiat tus
tre cu stacet fonte vinu /
Quartus fons aq. et omes 4us
alij methar mutuat nos
fonti e sba aq / q9 stigat:
ageri supius tre i scius cu
nat et nobitr i se et i accib
sus maitrit locus eius et
ita ex hys duabz ripis
cogscit: fonti stup9 / Quarum
riuis narbz bibit retulit
tor9 aiale uteudo s de
accibz a sba manatibz bi
bit figurar intellais p9 siti
igsitoms i cogitone delec
tado deq̃o aliquituribus.

Aples bibeat cui p9 siti
in 2o metheor mar et flum
fluxum influxerit. Dicit
etiam fontes huius rivulos q
investigat quo sit aqua
dyaphana per naturam in ipso loco
spumantes et spica psign
stupibil et lo om liquabi
lium primordiale prim male
rialibus ipso timid bene ali
euo abilis ad recipiendum impres
sionibus magis quam ad retinendum
secundum qualitates passivas et primas
frigida et humida et ideo
prima appetit sitis. Est enim
sitis ut ipse diffinit ap
petitus frigidi et humidi.
Item quia igitur continetia sordium
purgativa vegetabilium ri
gativa natabilium esse con
tenta. Et in mira fons
plus aliis fontibus reparas
sinas tumescens venas terre
penetrat ut subtilior et
virtuosior non ut grossior. Et
pulsatur corr quia tratta
sinuosa alia reppa violet
tumsit aerem intras ut for
tior non ut levior ibi quam
vel in naturam fonte illum mu
tatus aer efficit vel per signa
sive signa refert in fora
minibus vel gradibus vel
aliis impressionibus ad ppa
rentia. Audit hec dum

non sitiunt alia quam tumescat
hec et silva dum fonte
vini sitiebat. Accept
hunc fontem quietus et loco
et natura ultra omni fontium
dulcissimus hic est elementum
terre quod quam Aples minus hic
despicere plurimum de materia
et id fex omnium elementorum
reputatur. Omne rivis bi
hic fons non est quod sunt ata
sba catu ua e. De quibus
rivulis aliquis Aples gu
stare tua t tu i libo metheor
terre motu investigat. Vim
multi quam sbam fonte gutta
cuique fitulcta glutie co
natur. qui terrena non tam in
tellectu gustabis sed et to
to affectu haurientes bibunt
nec faciunt sed ad ulam
sufficiat. Non sit ab aqua
has fites non dico gustare
sed vel respicere que fonte
vini repit dum s. toto
corpore in terre. Huius de curs
quam fonte vini in hys aqua
non invenit ob patulu
desiderii fauces affatus
inspicere apponit. Nunc
gradus ex dilatatione patulus
et vehementia cursus
sitis crescat. Et ec ex posi
tionibus intendit. Itaque
applicis fiat eo vehementius

Fontis quietus et voluptas

6.

ture incipit | Non stat g°
aria ꝑ cotinuat tsu | et
ab ymo cursu sursu dig^t
cua ascedenti pm⁹ occurit
fons nobil' vald' s. sba
mixti in quo fluit omes
fontes pdtti s electa | cor
ꝑ^m sbam | quia eencia ꝑ^m
vtute | Cum electa tu sit
gnra ꝑ mixto no federaret
n pur lut coaliaret
hic fons quauis gnc vn⁹
mlt tn constat ex ptibz
q ptes st auru et argetu
geme et oia minealia et
gna^r singla mixta | Res
aut i vestigab^t oia q si
ppt infinitate no cotigit
et dividi hauietes : p
ex haurie spes mixtorꝝ
iquito minus rivulos ati^m
cu mlta vald' et pene in
nabilia sit atti^a singlarꝝ
| Nychdomi⁹ cu adhuc fon
te potis ꝑ illo epotad
tres celebres potatores
accedut | phus mechani
cus et anaxagoras | Bibit de puis
simo phus nalis qui in
tellectu spe^no 9sideratus
haurit mixti causaz et
cosequetez naz | Sic exp^t
qui ppina^t q bibeat in
l° metororꝝ de minas nali
corporu minealiu ppmanuit
et alii scribentes de virtutibz

gemarꝝ quo lapidu alius
feru trahit alius sagnez
stringat et de aliis virtutibz
gemarꝝ | Verum i fonti viuu
li cu sierit de qbus ming
gustauit | Bibit p⁹ hunc
ex pno artifex manual
qui intellectu practico hau
riens et manu mouens
de ma nali form 9trahit
artificialez ut de ponedo
ut i figulaz icisionis et
celatur | nunc appo^do ut
i picture | ut coponedo ut
auro cu gema ut 9plicat^r
annuli for | nunc alterado
atti^a remanete sba | ut cu
variat figuraz et fa^t cipu
uel aliud de massa argeti
| Nunc etc. q plus e ipaz
resoluedo et mutado sbaz
ut faciat ex aliu aliaz
alia naz | q e impossibile |
quauis pmisset hoc
ars alchimie | p alia arti
ficialez ut vitrꝝ ex cine |
| pane ex aqua et pharina |
Dum mechanica potatoes
bibunt i ordine alii p⁹ alii
an⁹ pius enim ars molendi
naria grm coterens farinaz
fa^t | p⁹ ars pistoria panc
de farina | Vn⁹ bibet ante
lapidꝝ de minera 9trahit
et solutu calore artificia^r
mes u tit | Alius haurit p⁹
et arte sua es in eroa vasa

coutit. Alias arte mundā
vitam de tinē efficiat. Alia
fenestrā quā amplius in
rerns de vito cōficit. Et tū
ppt necēt. hoīs arb tota
methaūra sit īventa poste
or artifex sp fim ppinquior
et iō meor. Multi autē
hōz pt indigētia nātē
et curiositate sitim paciētes
bibunt et rebibunt cottidie
nouas fores artificiales op
nāles materys hauriat.
sz sp latitat infinite. Et
qm ut dt. Aristoteles supplē
e infinita ptusiē nāte z
et an potatores cum poti
desitē q tū siciat nova
sp īgrē testantur. se īvena
toe bibit saciatos non
esse. Bibit pus de grossissio
et iō turbidissio possessor
tpalib. q no itellctu sed
corpp̄to affectu. p qualitā
sitit mixtorp sbāz auro
sz et argentū. et iō ingres
hausit ut bibet sz ydropi
cus factus ex nimio potu
aque bibens amplius sitit
qz qt plus hz plus cōcu
pisit. Crescit amor nu
mi sy īmmo nullus amat.
Bibat miser iste mixtorp
corpa sz ep sut nāturalia. sicut
sz ep ficta sm arti. auro
et auro argentū et ar
gentū ut pote cuius sitis
maior et iō insaciabilior
qm tū no possit adipisci
solus oīa et ebibē mille
aque sicientibz et sciēti bibē
tibz crepabit inns an
et morietur. qm saciet.
Unappt sapiens aīa est
sicut fonte ī se sit sine
respirat quid sz despicit
qm aliud cōpabile cōcu
pisit oīa in genus decri
mentū feci et arbitratus
sū ut sterora ut xpm lucri
faciē et fonte vivum tādē
bibam. Sequitur fons ī aste
sn scdo p° cōtinguus. s. 19
sba vegetalis fons inse
mabilis q p̄m cōcludit
in se sicut ēnarius binariu
cōdraguls cōngulus. Primi
gradus fonte scdus nam sorbet
no absorbet no gloriatur
noie ppo qd sibi dat tercia
sba que ipo inabit vita
cū mixto p natz lucis
melius tpata sibi dat
eēntiaz ppaz et vegetales
vita. Sequitur p° et ppe
duo celebres potetiarp
rivuli diriuatur. s. inferna
qua se cōsumat quātitā
qua sibi sibi generat. Ger
minet tra herbaz
virete cū semē ...
et hz fons est ppt vinos
atā et nālm ppetatū

aqua manantium late diffun
ditur per venas diffusiva ab
incipita in miabilium species
| Et in aqua vegetabilium una
gener naturalis vel generali invel
ta dividitur genera subalterna
velut divisiones in species specialissimas
et pene in innumeras amplius
vero in individua sine numero.
Aristoteles in elenchorum. Sunt fi
nita nomina rerum aut multi
tudo infinita. Et quia in
possibile est infinita pertransire
impossibile est et sunt fonte
ebibere | Igitur anima non distribuens
per hec infinita deorsum
ad caput fontis cursum de
gens sursum ut subito tamen
sic possit mirari tamen predictos
precessit tres potatores et
huius fontis venas et rivos
cum magno appetitu bibentes
| Bibit enim primo philosophus naturalis
de limpidissimis aquas huius
fontis dictas aliquas essentiales
naturales sunt et philosophus pura
speculatione contentus | Sicut
Aristoteles bibit et ut tualis
librorum de plantis alios inni
tuit | Bibit ex eadem ve
na in parte alter medicus
qui speculatione intendit ad
opus Sicut vires herbarum
manifestat de quibus aliquis bibe
rit et alios scribendo
appinat | Sed et Galienus
et ypocras multas prima
necessarias vegetabilium naturas habent
qui non habent per se in quo hauriat
de puteo ipso nimis alto quia
nimium profunde quoque depo
tum non sufficiunt indicantes
illum per vos estiamus | Et si
ipsi biberent ita vobis libris
suorum aliis misceret Bi
bunt post hos artifices me
chanici prorsus ex eodem fora
mine eodem modo et ordine quo
de fonte primo de eodem foramine
ex non de limpidissimis ut
phisici nec de grossissimis ut
cupidi sed de mediis bibere sunt
consueti | Eodem etiam modo ex de
ponendo apponendo componen
do faciunt de lignis lignea
sed potator mechanicus pri
mi fontis de lapidibus lapi
dea Eodem etiam modo ex mu
tando mutando ut in materia
transeunte mutant tamen actiua
alternando ut in materia prima
nete | Eodem etiam ordine quia
unus bibit alius qui de lino
fila alius post quem de filis
pannum texit | Caius ad hec
postremus qui de pannis vesti
fat | Bibit tertio cupidus ex
eodem foramine eodem modo eadem
sitis aviditate eadem insatia
bilitate eadem ebibendi impossi
bilitate quia primus et nimis
aut ad augmentum sitis multum

6.3

fat et ipa delectabilitas et
fontis amenitas sive vege
tabilis materialis diversis et de
lectabilis speciositas et allec
tativa suavitas odorum
i radicibus i floribus et fructibus
Ideoque vidit mulier lignum
quod esset pulcrum visu et
ad vescendum suave quod et ipa
comedit Heu si sit adistum
fonte inclinat se natura sta
et vita quid fiet et omnia
et i secta Humiliter inefabi
bibit / mirabile i in hijs
que natura dedit mirabile et quod
ars addidit / Ars ingena
no in per industriam defensiones
necessitati sed et per curiositate
superflua blandiens volup
tati / sed et ydolatria sug
gerens insipiente caecitati / Sed
i minime si illiciunt hec et de
tinet cunctos vivi fontis ignoti
per totum sitit et impendit et
ad bibendum inclinat carna
litas nisi erigat et ad tun
currendum expediat illuminata
89 caecitas Bibe igitur continue fontis
tui melius quam pretera ut si
gratia fuerit / cursus posterior
posteriorem / Hic est fons spiritualis
aqua potus intus et gratia
sibi cum vegetalis convenientibus / Sed
ex ipsa nobiliores gemini
vivi fontis digniant scilicet po
tentia apprehensiva et motiva

Igitur fons iste vivus in ortu
nubia insurgit / Et cum sola
sit arca / fundus secundum dan
arcum / sit fons iste per fun
dus generum et specierum et
individuorum plenitudine repas
nimis tenens et contiene gratia
longe usque ad mundi ter
se extendens / Dividitur
tum in quatuor partibus capita
fons iste sensibilis sive scilicet
reptilia ~~gressibilia~~ nata gressibilia
tilia volatilia / Fons iste
quanto nobilior tanto po
tatoribus desiderabilior.
Accidit ergo sitibundi tres
potatores predicti esse hunc
comperiri quod ab aliis non
dum satiati corruperunt a
fonte et fonte corrupunt
subtrimus formam in distincte
de quorum summo haurit
plus quorum vivus de apostolis
fontis huius gustans
dulcedine divinas suavi
tas est quod in alijs fon
tibus plus hausit et
plus comminavit scribens
libros imaginum de cadalibus
alium de spiritu et spiritu
alium de sompno et vi
gilia alium de morte
et vita Sed aut fuit
Ambo Omnis nostra lo
ga sit ~~de~~ de sidus nostra sola
esset dic fonte vivum de

ſiderati de oibȝ hijs no dico
inebriari bibendo ſȝ vel h'
ex pmi guſtando Bibat
ea qui neſciunt dulciora
Hec eadȝ quidā fornine
ſȝ inſimus bibit cū pho
medicus cōſideraus ſſilia
ſȝ quetas ul dyſconcias
ipoꝝ ad eſū vel^{ad} bibit
in theolca pmat inpraticā
tica Bibit ep 2° forni
nne artifices mechanici
modo et ordine et gradu
ſſintes mod' i appo do
qpouendo de po^{do} muta
do alterādo / Ordine ſȝ
pus et poſtius ſȝ naz.
grādū ſȝ ſub et ſup quātū
ad digit^{te} Ita alij bi
berēt arte ſſilium paſcē
di alij tepidi alij at
tēdedi alij ad eſū pparan
di quibȝ alij in ordine
ſuccedēt et ptiti aialis
ptes ſinguli ſingulas
rapiut et qd biberit
i theolca pmat in pra
tica operatiōꝫ alij de pil
alij de pellibȝ alij de cori
bus alij de oſſibȝ alij de
alijs ptibȝ quoꝝ oīm
quidā rei pub^{te} pmat
uetia quidā vero vilia
ſȝ pmaiori pte ſupflua
Quidā vero penitꝰ ſup
ſticioſa et vana ralītes
facientes et cōſimilia

Ad foramē vlti^{m} vltimū cu
pidus potator attēdit q
nulli pmatus ſtans ſſilis
animo ſitit ſſilibȝ hauriēt
et quiſda ambit ex ſpa
li auaritia ad ſimilē quaſ
daȝ ex carnali ſcupia.
ad ſimilē Rupta aute
fit ſit auaricie furta pbat
et rapie et ipls q carna^{r}
flagrut de ſpacio carniū
ffectu prodidit appetitū
Detinetur et moratur pota
tores pmi et medij mer
gitur vltimi qui enim vo
lut diuites fieri incidūt
i culpas mortales que mer
gūt hoies ad interitū Ȝȝ
aūe tēreni ad fonte viui
ficalis eſt pſit fonte
tuſitus qm ora ſbicitſi
ſſpedibȝ eius etc Sequr
fons ſ q i mente ſtā ſcu
ſilis fontis que al' ra
tionale d' a quo p or
dine pmꝰ fons totali
abſorbetur / Seiniz fons
iſte inabilis et pomnibȝ
pdict ſtabil' ut poſte
tuct nobil^{te} dyſſiles que
nā mechanit ponētes ſuā
cor il/ cū tor ſalus to ſu
mat cānus et infundēs
ſplendor aīe rationalis / Qui
pl' quēs ſibi et pdictis
fontibȝ intellectū et affectū

amb
99

q(ue) ꝑpos ebullit rivos inmabi-
les / Fons iste et si angustus
videat(ur) eo q(uod) more alio-
rum dilatet(ur) p(er) ripas / Vnctioꝰ
tn̄ latꝰ est valde p(ro)fundum
dum plurima / Et omnes spe(cies) ...ma
speciem excellit hac latitu(dine)
excedit aut omnes p(re)dictos
altitu(dine) fontes p(ro)funditate in-
scrutabili / Excedit et om-
nes longitu(dine) interminabili
non tn̄ p(er) g(e)n(er)ationes ...
linea usq(ue) ad t(em)p(u)s medi-
... p(er) regionem ulti-
ma t(em)p(or)is eni internmina-
bilitate excedens h(abe)t est
hoc / Et cu(m) sit s(umm)a s(umm)e
et no(n) h(ab)eat rivos s(ue) se(m)p(er)
tn̄ statuit inmabiles fluvios
statim / sc(ilicet) statu n(atur)e / statu
culpe / statu pene / statu
gr(ati)e / et statu gl(ori)e / Et p(ro)p(ter)ea
fluunt cu(m) omnibus / sed aut
et eciam fluunt ex opposita
... et ... / Via illi
fluunt deorsum isti saliunt
sursum / De his fluviis
omnibus multi multa h(ab)uerunt
investigando biberent / ...
cudo / ... p(er)manent
dormiendo / Tres tn̄ inveniens
g(e)n(er)ales h(uius) fontis s(ive) s(i)t(i)-
... potatores cu(m)
trib(us) divisis haustoribus ...
... parcius sicut ...
haurit cu(m) ...

... sitibundus sicut haurit
cu(m) studioso intellectu / ...
sumꝰ ... c(um) estu caritatis
et sicut avide qui haurit
cu(m) gustu et virtuosa af-
fectu / Venit g(e)n(er)aliter p(ro)p(ter)ea cuiꝰ
affectus infectus est per
superbia(m) aut concupiscentia(m) car-
nalem / sumens vas tollens
p(ro) superbia venit ad fonte(m) /
venit ad honorem temptans
modis omnibus haurire
de fundo cordis placere ...
et favorem / de ore fama(m)
et laudem / de operibus sup(er)-
ficie reverentiam et honorem /
Q(uo)d stultum nimis e(st) h(abe)t si-
tie(m) ... et facile
fons iste turbat(ur) / ex quo
... ut amarus p(ro) dulci
sumat(ur) / Nam h(om)o magis
in eode(m) statu p(er)manet
s(ed) mutat(ur) / subito replet
quod approbavit / vituperat
quod laudavit / Infectus
aut p(er) concupiscentiam carnale(m)
alia via et ex alia (par)te
venit ad fonte(m) s(cilicet) ut hau-
riat ab hoc voluptate(m)
q(uae) inchoat(ur) in visu pro-
greditur in auditu co(n)su-
mat(ur) in tactu / Vilia h(abe)t
et secreta valde et ...
... relinquenda / ...
contemnenda / Accedit ad
fonte(m) sup(er)mus potator

cius in vase suo intellectu stu
dioso sitit haurit et sibi
et aliis | Sed alius haurit de
sba aie et potencijs et q
abs(tr)a(c)te et proximat nobis li
brum de anima | Alius haurit
de cor(por)e et proximat scientiam me
dicine per corporis hu(m)a(n)i determi
nationes egrorum et sanum | Alius
haurit et proximat de hu(m)an(is)
moribus et proximat valez
libri doctrinaz Ethice | dis
tinguentes bonum eligendum et
malum spernendum | Alius hau
rit de sermonibus et proximat
triu(m) doctores quod dicitur per
gramatica distinguere con
gruum ab incongruo | per logi
ca verum a falso | per Rethorica
ornatu ab inornato | Hoc
i(ta) aliqua est trium aie
utile e gustare si sitis
vini fontis non permittit bi
bere quia non patitur diu stare
Accedit 3° et summo loco
potator ille cum affectu stu
dioso considerans in summo fon
te intuens lucis mentem
cognoscit vi fontis yma
ginem | Primitus delectat(ur)
et bibit et copotu sitis
crescit quia quod inferiora per
isto pertinent et procedit | Nec tamen
hic sistit sed ymaginem
per rem diligens rem yma
ginis vehementius accipit
| Augustinus | Si placent corpora
amet(ur) in deo | Deum corporalis
laudat | et in artificem vero(rum)
amore | ne in hijs que placent
tu displiceas | Si placent
ideo amet(ur) / quia et ipse inmu
tabilis sit et ipsa stabiliunt(ur)
Alioquin iret et perirent In
illo ergo amet(ur) / Sequitur 10
fons quintus in aspectu summus
oportet non includens Sed summa
puritate et nobilitate excedens
et ad fonte vivi signaculo
ymago mago accedens
que ab ipso simplicissime suscipi(t)
a primissio primus i mente
si ordiate profluxit statim
subito baptizatus e et per vna
infallibilis defluxit i mne 19
mortuu suu prius deferens
fonte vivo | Ceterum fons
iste altus e nec omnes in
quo hauriat sicut hausit
ipse et alijs proximat de hoc
fonte Apostolus considerans
et defectiones intelligentias
quantum ad esse primi i li° de
caus | hausit et proximat dionysius
in yerarchia sua describens
ecc(lesi)as | Sed et multi modum
multi proximauit qui mag(is)
gustaveru(n)t opinando quam
biberent sitiendo vinum | Et huic
fonti tunc sitivit aia sitibunda
David | Sitivit aia mea ad deum
fontem vivum | Creature enim magis
ipse sunt vivi qua fontes
quorum vitalis bonitas et
vita tota aliunde deriuata

eſt et vena ab illo fontali
boni tˢ. et vitate et vita Id
ulterius gº aia ꝙ ꝑ tanſa
effus plene et certe cogitaᶻ
et hauſto fonte de venis
omnibꝫ cogˢᵒ ſcetur venas
hauſta nō cōtēta clamat
cū Boheᵒ. 3 de cōſolacōe
metᵒ 9ᵒ. Da fonte luſtrare
boni da luce reperta in te
ꝯſpicuos aiᵃ dē figē vltꝫ

19ᵘ gdᵘ Septiᵘˢ gradus ē in quo
amor facit audēᵗ vehemēt
De q̄t nō tres potēcie pt̄s
rōnalis et huāne ſcꝫ rōˡᵇˢ
/ iraſcibilis / et cōcupiſcibil /
ſᵗ q. tres ſorores vniᵘˢ ſbē
.q. eiuſdē matris filie Quarū
p͞or rōnalis apphēſiua
vel cogtiua ē et ia autᵉ
lꝫ / Alie due nō tm̄ ſorores
ſ; et gemelle ſᵗ / q; ambe
motīe et id diligēᵗᵘˢ ſe
cōadiuuāt / quā maria et
martha / q̄ꝫ vna motiua
et actia alta quieſcens
et cōteplatiā Prior tn̄
et digñor ꝯcupiſcibl Hee
ſcꝫ tres ſorores tres hū͂
pfectiōes nos ducunt q̄ᵗ
tres maitos Ra rōˡᵇˢ ſtē /
cōcupiſcibil amori / iraſci
bil auſui nubit / Igᶻ cōcu
piſcibˡ mota ſororē mouet
et cūaᵗ. audacia cōcitat
utꝛꝫ aut rōˡᵇˢ apphēſiua
cū ſua cogñcōe deſeruit

ſcēa gº apphēſione iraſ
cibilis aut diſcōfortatū
autᵉ cōfortaᶻ Cū apphēſiu
eſt diſcōfortatiuꝫ iraſcibˡ.
ſtati in pnᵒ timēs fugit
Augᵘ. Timor animi fu
ga eſt i medio ſi cōtinuaᶻ.
et augetᶻ. Diſcōfortaᵒ.
timor creſcit et puſila
nimitas fit que ſi incedatᶻ
tande in nimia deſpacōe ſeᶻ
Cū aut apphēſiō fit cō
fortatiuꝫ iraſcibˡ. in pnᵒ
ſpat i progreſſu audet
in fine ſum̄e cōfortaᶻ.
ſum̄e cōfortata cta et
ſecura fit Igᶻ aia de iu
apphēdēs ſi apphēndat
ſub cōdicōibꝫ diſcōforta
tis timet Due aut ſpē
ſpēs tioꝝ ſ daiꝫ ſ. ſcꝫ
ncius hic ē timor futurē
apacōis Erubeſcētia
eſt timor in ꝯꝑtacōne
ꝯuicij / Verecūdia timor
in tpi actu / Stupor tior
ꝙ in ꝯſueta ymaginacōe
Admiracᵒ timor ꝙ magā
ymaginacōe / Agonia
tior p caᵘ ſcꝫ p iſfor
tuniᵘ. timēs eni infor
tunia ſi accidat agoni
zanˢ Deus gº i ſtuēs
mēte rōˡⁱˢ apphēſiua
ſᵗ iraſcibilē motiua
apphēndiᶻ aut ꝯpacōne
aut ab ſpᵗᵉ. Cū i ꝯpacōe

aut ut iuuenes et sequitur seg
nities / aut ut cognoscens
transgressionem et sequitur vere
dia / aut ut redarguens
et sequitur erubescentia / aut
ut premens et sequitur ago
nia sine agonizatio / sine
respitu pene dampni sine
re pene sensus / Si autem
ab[iecto] aut apprehendi alique
magnum ut maiestas dei
et filia et sequitur ammiracio /
aut aliquid rarum ut trinitas
in unitate et filia et sequitur
stupor / Quia hec timor
tior aut fuga Omnia
ergo irascibilis disto fortate
et ideo non audeat Ergo
hec in exodo moyses
proposuit advidere rubum
vidit deus ne appropinquet
huc Sic loquitur deus ait
ne appropinquet cum instruit
in apprehensiva se condictam
irascibilis disto fortatum
maiestate vel alio bonum
et ideo anima sistit quia procedere
non audet Et ad dicit deus
Solue calciamentum de pe
dibus tuis quia dicat affectus
tuos non inducit
ab habitu brutali pelle
pecuali disponit hunc
itinere / Et ad dicit Ego sum
deus abraham deus ysaac
et deus Jacob quia dicat Ego
sum tamen unum certum deus et deus
et deus tamen tres persone quod
inuenit copula que diuisi congre
git Alias enim sufficiebat dicere
Ego sum deus abraham et
ysaac et iacob. Hec ergo loquitur
deus aut apprehendit unum ce
num et trinum et sequitur stu
por timor irascibilis motus
Unde abscondit moyses faciem
suam nec audebat respicere
contra dominum Sic per se propter corporis
Unde et tior vel stupor
intendit et in anima contemplative
pro pusillanimitate anxietas
sequitur ut significatur in hester
Viso enim rege throno ma
iestatis regia corruit et
pene exanimata est et 3 y
Regum 10 Regina Saba
videns et stupens sapientiam Sa
lomonis et gloriam non habebat
ultra spiritum Unde quando amor
claudit oculum rationalis
apprehendit dum ut disto
fortauit et deus imponit
in apprehensiva se condiciones
confortates postea apprehensionem
irascibilis confortata non pro
gressiue et postea eriget se
sperat. 1 Cor 13 Sic Omnia
sperat Crescit confortata et
fit audens Petrum auda
cem faciebat amor Unde
hec in amore libidinoso

honor rer vel voluptat
esse Accipit h(oc) gladiu
et fa(ci)t fircta et leonem vi
det et amasie sue affert Ca
dez qu(am) fime co(n)fortat(ur) Scd(m)
Jo. s. Joh(ann)is Perfecta caritas foras
mittit timorez Ro. 8 Cer
tus sum q(uod) neq(ue) mors neq(ue)
vita et(c). potit nos separare
a caritate dei q(ue) e(st) i(n) x(rist)o ihu
dno nro In hac vita spa
re multor(um) / audire pauc(orum)
securitas paucissior(um) ymo
nullor(um) n(isi) excellentissime
p(ri)vilegiator(um) / Aug(ustinus) In
hac vita q(ue) tota e(st) plena
p(er)iculis nemo d(e)z e(ss)e securus
neq(ue) fieri potuit ex dete(r)i
ore melior / fiat q(ue) melior
deterior / Vide Ep(istola) 1 h(uius) mo(n)
Ben(edicti) Nos sen(tent)iam pote
rit talis h(abe)re et n(isi) p(ro)b(at) illu(m)
p(ro)t(er) q(uod) aus(us) s(it) loqui ad
illu(m) / Historia(m) oculus le
gat affectus exponat.
Cu(m) en(im) d(e) o(mn)ia fecit
ac(cipi)e m(odo) h(oc) septio gradu
poste stupet a(n)i(m)a p(ro)p(ter) im
p(ro)mi(tt)ere i(n)cogita et dicere
se filiu(m) dei esse Ego su(m)
Joseph filius accrescens fili(us)
natus et ideo p(ro)pter co(n)tra
creste(n)t no(n) potest s(e)c(un)d(u)m i(n) app(re)he(n)
sione crescens et accrescet
s(ecundu)m excrescet Inde stupor
qui est sp(eci)es timoris sistes

rias et ligas s(ic)u(t) no(n) pote
rat vide(re) fr(atr)es Joseph
post varia(m) impressio(n)e(m) vari
ato imp(ri)me(n)te mutat(ur) ap
p(re)hensio app(re)hendu(n)t(ur) Joseph
s(ecundu)m co(n)ducos co(n)fortatiuas va
amplexus osculum et fletus
(ver)ba co(m)plicia p(rim)o q(ue) eos ad
se vocat Ad quos ille
clemens / Accedite inq(uit) huc
multum dissile illi / Ne ap
propies huc Ex(odi) 3o co(n) sig
nificate incorat d(eu)s. Ego
su(m) frat(er) v(este)r h(ic) dissile illi
Ego su(m) deus pris tui / 3o
culpa excusat No(n) m(e)q(ue)
v(est)ro co(n)silio s(ed) dei volu(n)ta
te(m) vobis d(omi)nu(m) videat(ur)
q(ue) vendidistis me Et certe
h(ic) dissile illi Solue cal
ciamentu(m) de pedib(us) tuis
Ibi q(uo)n(iam) culpat(ur) affectus in
terior potua(li)s / Hic acc(usatu)s
ex(cusat) excusat(ur) q(ue) pocior bestia
lis / Nos totentes e Joseph
i(d est) amor auct(us) et accres
cens mou(et) lingua(m) ad
benigne loque(n)d(um) / mouet
et brachia ad amplexand(um)
et oculos ad flend(um) vel
pocius cerebru(m) liquefacit / et
resoluit ad lacrimand(um) / vn(de)
d(icitur) Cu(m) amplexatus recu
disset i(n) colla Beniamyn
fleuit Readisset inq(ui)t

q nō attesisset ad collū
ſ cecidiſſ nec tn̄ cecidiſſ
ſ iterū atqȝ iterū cadens
recidiſſ. Mouet et labia
ad osculandū. Vn̄ d᷑ osculatꝫ ē Joseph omnes fratres suos et plorauit p̄
singulos. Et sequit᷑ p̄terea
ausi sūt loqui ad eum. Cū
illud dicat᷑ q nō audebat
Moyses ut respiceret contra
dn̄m. Dicta tp̄us sunt
tp̄us timendi et tp̄us audiendi. Postea inquit Audi sūt loqui ad eū post
nō au. Cū g° habes impressiones a v° intrinsecus senseris
vide et loquere qd vis.
Senseris inquit tpr ut illi
sꝫ auditu visu et tactu. Cū audieris ꝓ° dicere
dicite ad me i dyssilantez
q ē lux i accessibil sicut
Moyses nec appetes huc
inquit ad cubitū ubi sꝫ
lux flamme sine combustiōe
Sꝫ clemēter se ē capabile
ꝓbente et te multo brutate clemēter alliciente. Cū
audieris Ego sum frater
tuus. vr q tacite relucens
superioritatis ſ q est dns
pris tui sicd de Moysi
et i spūale auribꝫ cordis
tui relatorꝫ q comparatie
ſ qua ē filius ē hō filius hoīs
et frater tuus. Cū audieris
3°. Nec nobis durū videat᷑
q vendidistis me. q non
solū nō redarguere affectū
superficialiter brutale sicut
maiores se. Salue calcata
medū & pc tu. ſ 9 stice
tue remittere et ad mollilante actu quelꝫ totalit᷑
bestiales sic audiunt Magna
p9 lacrimas mulier remittuntur ē pcta tua. Vide quorum remisse sūt iniquitates et quorum tecta sūt pcta
Btus vir cui nō imputat
dns pctm. Ite cū videre
visu spūali qui nō fallit᷑
in obiecto suo nō ꝓsumptuose
et fantastice ymaginādo
ſ verissime et humilit᷑ intelligendo actos i° erga te
distillare nō ad hc quomodo
curiose considerantes quid &
siquere de quo Job videns
ignū nō ne considerauit nec
furiose flammates i testiom
indignatiōis ut ibi Danielis vcd flamma ignis
et in Hester Ardentibꝫ oculis
furore animi indicat᷑. Sꝫ ꝯ
fluctua au9 dca benignitatis vini honore ꝓcedit
vehementia intimi amoris
et ondit᷑ euidentissime ar
chanū diui capitis ergate

ligatum esse. Sed videre 2°
brachia i° lapai ad aplexa
s. q. oblita peussiois qua
merueas pietus ḡ moribz
oblitaqz castigatois que
debet̄ morbz gladio tri
vercia s net baculi net
vga huiua vrespz suab
ite no plectedo s ample
xado no distringedo sed
astringendo exercitu po
stremo cu senseris tactu
q cogitat de pprijs et i quit
tione maxima labia i a i v
distillatia mirra pma ia
no mirra s fauu distilla
tia poluta olym labia
aic tue no abhorreri s
mabilr ipis impiu et in
cessabilr osculai. q. oblita
infectionis Exploratoe e
est ablita comitacois
psalute pssionis no abi
bit Demu et q. oblita
missionis no indice ul do
ul magro ptende metuet
s sponsū amate teneime
et tenere reamas post
q inquit ausi st loqui ad
eu Sic audz ut que loq
i ex osculet me osculo
oris sui Bilz O sta au
reuena habe q ipe dus
deus tuus e et fortasse no
osculandus s adorandus Res
pondet fatior q honor reg

mediacio diligit s pcep e
amor net mediam pstola
net cosilio tpat net pu
dore freuat net roin sb
dit. Statim tu q ad pcipiam
dispoueri si hic septi
gdu psimpsere aurgi
pectos tu sicit. Octa
gradus e in quo fa stinge
indimissibilr Quia siqz
predictu si put indistad
Verz hic p ij e comictio
amatis cu amato Eu
eius stingit tenet et qui
tenet tagit. qui tagit
no distat languens Di
tat silr et qreus piet
eius languet et qreti u
distaet Oz et tr eus dis
tat et lo trit ne distet
et sic de alijs Et unget
aut no ad hic distat s
astat ul magis instat
In precedetibz g gradibus ami
amat et amat qrit et
qrit vocat et vocat
In hic at gradu mo spo
et media mo rapit et
rapit et vnu vni p amore
copulaz sociat tenet et
tenet stingit et stingit
Vnde Amor e copula
amatis cu amato. Eua
qdz copula atribz pfessi
bus tradit. Conuctional
agma. Valis adya co.
carnalis ab ethico uel

89

1

a

qui uedicat scz de matrio.
pma copulat dictaz dicor
quo 9grue quoz magnus
2a ptu sbto quoz ve
quoz false 3a sponsi sponi
femina viro quoz bn quoz .b.
male vo talis het copu
la sz omez arte et facill
tate tuitedes copulat aiaz
deo creatura creatori finitu
infinito sp ve sp cogrue
sp bn het e i2 stinge 9z
no. Aliud e ponere in gdu
pone aliud statue po
nes em no inqr retra
hit et deponit statutes at
figit pp qz danieli dicit
Daniel vir desideriorz au
di va et. Sta in gdu tuo
qr dicat no tm calca
sup gdu sz sta et firmare
sup ipm In hc 9o gdu
quidz st hospites et tusi
toz quida vo incole et
masionaz bt hospites
ad hunc gdu emnt et re
cednt q stingunt et postea
dimittut Mansionarij st
qui indimissibilr stingut
et ia de quia dr. Inveni
que diligit aia mea te
nui illu nc dimittam donc
inducam i domu matris
mee | Ne offendat te donc
vo em pont ps sz negat
aij Va no io solt nec
duce no dimissio nec dimit
tat introductu qui primo
qui hat cautela forr inuc
tu introduxerit plenius tene
bit fortius stinget et mi9
dimittet | Primi aut sz
hospites st multplici dra
qz tribz modis dimitti po
Po em dimitti no volens
avolete tu brachia que
stupedat caritas distingit
carnalitas ul remissa te
piditas | Sic dimitte est
amitte Augl Te nemo
amittit nisi qui te dimitt
Sic aut dimissi recede co
gitur Nimiz dimissorez
dimitte ps Audi pplus
meus et to testabor te ysrl
si audieris me no erit deus
recens neqz ado. d. alie9
Ego em sum dus deus tuus
q eduxi te de tra e. d. ob
tu et imple illud usqz
Et no audi pplus ms no
me. et ys. no inte. m. Et
di. eos. sz de si. cor. eo. ibut
i adinvectatibz suis Sedo
dimitti volens a no vale
te cu brachia stingeret as
fectus carnalis 9cupplie i firmitas
lassat | nectis lapsat Sicut
dixit augustinus ad Jacob
dimitte me aurora e Ru
dit no dimitta te n benedi
xis m | Hc dimitte e 9to
platoz qz carnis nem re
mitte | Sic tn dimissus

73

dimittēdi bndictōz prat et
nomē mutat qđ tꝰ ī tibi
plāiᵍ ꝯponat et plēmᵍ
modicā ꝯpiencia qua lō
ga vꝫ suā | Tercio dimitt
nolēs ꝯ nolēte tū prīnd
vtilitas et sc̄ voluntas ꝯ
traria h̄ tale dimitte est
cōtēplatōz ꝯputlite ul' vtili
tē intuitu ut ul' oppitā
mp̄ sepatā et maiorā et
meliora videntur ul' fornicᵍ
appetat iocūdius recipi
at fīnᵍ stringaꝫ cūᵍ
cantica quāt sit agnos
cat | Vide hec evidenter in
Thobia heu me fili mi
ut quid te misimus pegrinā
ri lumen oculorum nostrorum baculum senectutis nre | qui
sustētat impotenciā senectutis
ocḷōꝫ nrōꝫ qđ illuīat ig
rācia solaciū vite nre qđ
ꝯsolatᵍ nrās tristicia et
spē ī prnī spem posteritatē
in futuro | et breviter oia
in te uno hntes non te
debuimus dimitte | Sic missꝰ
sit cū fletu desidatꝰ cū
desidio ꝯptatꝰ rediens
refert audaciā ceritate
remediū paupertatē | Et in
legit intelligit oia nobis
in uno hemᵍ de quo Rō
8ᵒ Qui filio suo nō pepcit
quō nō oia nob cū illo
donavit | Sic ergo nō debemᵍ
dimittere qꝛ si dimittiᵍ sic
dimittaᵍ sic nditum appet

temᵍ et tūc sit recipiēs
Nonus gradus ē in quo
fāt arde suavit | Non omnis
qui calet ardet | Nec ois
qui ardet et bene ardet
suavit ardet | Nota ergo ꝯ si
gnū ardore et dramȝ
esse nāli | et sēm hoc pcede
in esse morali | Origo
ardoris est calor Nam
oīe ardens ē calidū sꝫ
nō ꝯ̄uo | Calor aūt est
qualitas corporis inter p̄mas
elementales quibus nobi
lissia sursū movens nāᵣ
hogenia congregans et he
terogenia disgregans | que scdm
se dure sꝫ nō simr ē fri
giditati opponit que deor
sū movet hogenia dis
gregat et ergenia congregat |
Est aūt calor ī corpe qui
ꝯ nalis quiꝫ ī naliō
quiꝫ accidentalis et adve
ticiꝰ et ille quiꝫ ꝯveniēs
quiꝫ disconveniens | Sic in hoc
calor spūs ē amor et hꝰ
dupr alius nalis et
nāᵣ inditus | Alius illatꝰ
et ꝯpbiscens advenies
et hic ē caritas | Alius
disconveniens et spm diste
paus et hic ē cupiditas
Planū ergo hec qualitas
spūs sꝫ amor inter p̄mas
spūs qualitas p̄ma et no
bilissia est .1. Cor 13 Maior

aut hoc est caritas p° sur
sū monet ut calor Aug⁹
Oīa queqꝫ res ad ꝓꝑⁱᵘ
locū tendit suo pondere
pondus ignis et olei et
~~vini i[n]fatur~~ calidos ſʒ ſe
sursū / lapidꝫ et ſmili[um] oīm
deorsū / Quod aūt est
pondus in corpꝰᵇᶻ hᶜ est
amor i ſpūtibꝫ / Et in hᶜ
motu qꝛ amor nālis
ichoat caritas ꝯsūmat
que nō pmittit ſpūm qes
ce extra deū / ſicut calor
ignē extra orizonta et
extra nālez et ꝓꝑⁱᵘ locū
Aug⁹ fecisti nos domine
ad te et inqetū ē cor meū
donec reqescat in te / Ite
etrogenia calor iste disg[re]
gat / Etrogenia velud ſpūt
et corꝑalia i corruptibilibꝫ
et corpᵇᵘˢ ꝑꝑetuū et tēꝑa
lia dissociat g° hoc calidu
caritat / Omogenia co
gregat ꝯtinges ſpūm acc
poibꝫ segregatū ſpūm i
corꝑe / i Cor 6 / Qui
adheret deo ē vn⁹ ſpūs
ē cū eo / Coniges in corrup
a corrupᵇᶻ disgregatū ſ
aiaꝫ intellectuꝫ in corrupti
p° / Ite ꝑꝑetuū a tꝑalibꝫ
disgregatū ꝑꝑetuo et ceᵗᵃ
Aug⁹ Iuge te eterno et
eternus eris / Modo g° sicut
i nālibꝫ ita et i moralibꝫ
tria sᵗ / frig⁹ / tepor et
calor / et tepidū est mediū
inᵗ extrema que oppoᵘʳ ut
ꝯtraria ꝑ tepidū g° ē transit⁹
a frigido ad calidꝫ et sic
tepidꝫ laudabile aliquātulū
et bonū quia ē dispositio
ad gr[aci]a cordis calore ſʒ nō
sufficiens qꝛ frig⁹ i ipo
nō morit ſʒ remittitur
Aug⁹ Nō morit frig⁹
n in calore / frig⁹ ē stat⁹
culpe Prius amor ep
ps / tepor stat⁹ grē gr[aci]e
dgte · calor grē gr[aci]a fa
ciente / Nisi prius frig⁹
ꝯpulsū fuit a corde pri
mit et morit / Est ecō
ꝑ tepidū redit⁹ a calido
ad frigidū et sic vitupa
bile Apocalꝫ 3 / Quia te
pidꝫ est incipia te evo
mere ex ore meo / Ite ca
lido tres sᵗ diversitates sꝫ
calor feruor et ardor
Calor inchoatiuꝫ / feruor icre
mentū / ardor cōplementū
differunt g° ut mag⁹ et
mi⁹ / Nā feruor ē calor
valde intens⁹ feruor summe
intensus / Calor g° i pat
tivo feruor i ꝯpatio ardor
in sup^lᵒ / Calluerunt capi
tes ps / Concaluit cor meū
int̄ me et / Feruet ꝯsta
tes Ro · Spū feruentes
duos fructos ardent ꝑ
ſtū ps In meditatōe mea
exardesit ignis / In ardore
ia et tuit p° est ignis

fōr et mā. bẏ ap̄los ꝑ̄
metoꝝ. Ignis ē ĩfinite
calidꝰ. Sunt aūt tres ſꝑs
ignis ſcꝫ depl̄ſ carbo
materia terea flamma macerata.
lux in maīa ipa. Tres ergo
ardore dr̄ ſt̄ ſ tres ſtatꝫ
ſ penitētiũ actiuoꝝ et cō
teplatioꝝ. Status penitē
tiũ. hꝫ ardore carbonis
ubi ē ignis in maā terea
vš. Si ablueit dominꝰ
ſor. filiaꝝ Syon et ſāguīe
ihrlm lauit. vt verũ mḡr
statu pnc inueniuntur no
nulli tepentes. pauci vo
calētes. paucores ſuētes
paucissimi ardētes. accipe
tñ exm̄ ardorē Ma mag
dalena de qua Greg. In
tendit plene maiā pcti
rubiginē q ardet vali
de p amore ignē. Itē Gre
gꝰ. dixit te quo dolore
ardet que ſtē int epulas
no erubeſcat. Itē ſtatꝫ
progredientiũ ĩ viue bone
actionis ht ardore flāme
qui magis ſurſū tendit
et de carbone quidē naſcēs
pre ſuo nobilior ē ĩ maā
clarior ĩ forma. Verũ et ĩ
hoc ſtatu inueniēs no omēs
ardētes ſꝫ quoſdā tepidos
alios calidos paucos fer
uidos. rariſſimos ardētes.
De quibꝫ luc. vlt. Nōne

cor meũ ardens erat ĩ nobis
dū loqrētur no ĩ via. et apē
no. ſcptu. Vide ibi et
dixit quales ipi erant
qz ꝑ fulminatas. Et q̄ glīz
cauſā ardent. Vnde inſpe
duo ſcꝫ motũ et actũ. In
motu cōſidera geminũ cōtrē
tiã q̄ ibant duo qualis
cō diſcipulis eiꝰ. qui. ĩ ipā
die. quo. q ĩ emaus. In
mo noῑ. cōſdes ſocietas
ꝑphta. Vnq̄ ambulabūt
duo pt' niſi conueniat
cotig. melius ſet ē eſſe duos
quã vnũ. Eiꝰ enĩ qui
caleſiat quod ſi no caleſi
et. qui vnꝰ et ſolꝰ eſt
quis ardebit. vn̄ dns bi
nos miſit an faciē ſuã
pdicare regnũ dei. q̄ mi
nus int duos caritas ſeri
no pt. Itē zō no. qua
les in pfeſſione et noῑ
vtilis dotatas. ibi. Accedꝫ
a plis mgr. no q̄ ingrēs
Itē qui. ĩ ipā die ſcꝫ ĩ ipe
noῑ lumine deſertionis.
Ibant cũ in die no ĩ nocte
Qui cũ ambulat ĩ te
nebris neſcit quo vadat
Itē quo ibat ĩ emaus no
deſiderũ pfectionis. Ibat
in emaus q̄ intpꝛtatur
deſiderũ coſilij. Illuc no
int. qui no coacti ſut
implere mandata de ſīdꝰ io

deſidio monet' et ad implē
da ꝯſilia Ite actꝰ corꝑ tꝑ
deſtbi' ſ quid cogitaret
corde / quid diceret ore / q̄
facerit ope / Cogitabat
aut paſſionē xpī / et io tri
ſtes nō ſecularit gaudentes
Et io d' et eſt triſtes ·
Confitebat in vltus nō de va
nis aliq̄bꝫ / ſꝫ de hijs omībꝫ
que acciderāt ſibi i paſſiōe
xpī / Eius tēt Jo d' Ipi
dei mūdo ſ' et io de mūdo
locut' / Cohibebat i facto
hoſpitem p̄ceſſiuo / ut patet
ipoꝛ tēporā nō fuiſſe ac
cidia que tedīu boni īdu
cit / Animꝰ talibꝫ virtuto
ribꝫ ihūs apprigt ſimul
vadit īncrepat / nōmiq̄
ſeptuas apperuit / ardorē
cauſat n̄c tā aggſtat dorſt
pauis ſtagat' / Caus ē
ſtatꝰ quieſcetiū in pace
ꝯtēplacōis / in ueniēs cal
lentes ſuauites / ꝑ paucos
ardentes / Tales illi i celis
ſedētes et igne diuī ex
cipientes dicūtur ꝯgl' / Qu
den uiſione ſuſcepit ꝑ
amore ſuauit' arſerit /
Primi g° ardet nltu vti
lit' / ſꝫ et mltu penalit'
Scdi magꝰ utilr et mīꝰ
penalr / Tcij maxīe uti
lit' et minīe penaliter
et io ſuauit' / hij ſiuiuter

ardentes in hoc gradu ſūt
ſeraphim in ꝑpriis ꝯgℓ
gradu attīntes de qbꝫ
d' dijo / Nō q̄ ē calidi
ſuid et ſupſiuid hec eſt
viſio mag' ardor ſine pē
ſuauis nō ꝯmīs ita ut ayon
ſes maret' q̄ rubus ar
dēt et nō combureba' ſeu
nō ꝯbureret' / Ideamo
gdu fa' aſſimilari tota'
Oꝫ nō tēs ſ' dū ſili
tudinis pª fundar' ſup
ꝑportōm ſic nigrū i ꝯpa
coe ad co ꝯgrue ꝑportio'
ſile eſt albo ꝯpato ad
diſtīgue / ꝑportio hē ſili'
diſpata et eē oppoita
hēre pūt / Scda funda'
ſup quēm quitē / ſic albū
albo ſilat' / Ꝺꝑ' Simil'do
ē caus reꝝ diuīaꝝ ꝯlitas
3ª funda' ſup receptiō
ſic tera ſilat' ſigillo ſpē
culiū rei oppoite cuꝰ ſpēs
recipit / aqua rei albe /
oculus rei viſe / Scda
ſil'do expſſioꝛ ē q̄ pª
tera qua ſcda / Silitu'
ꝑportōnis ſilat' aīa deo
ꝑ nāꝫ / et ſ' mlti' q̄ ꝑꝫ
ſit / dīna eſſētia pt ꝯſida'
dupl' ut ꝯpata ad ꝑſo
nas / et ut ꝯpata ad crea
turas / Comparata ad ꝑſo
nas quaꝝ et i qbꝫ ē / repu
tat aīa i ſupma ſui pte

tpr. sz trinitate psonarum
i unitate essentie / trinitate
potenciarum in vna mente sunt
digni et ordine digne
et ordine / qr sic pr in
go filij / et ambo sunt spus
sti / Similr memoria ingo
intelligentie / et ambo sunt
voluntatis / Ite equaliter equalite
et circumcessionem circumcessione
ut tom probat Aug9 / Ita
ad creaturas comparatur dup r.
ut causas et ut confinas
ut causas tpr. / efficiens
sit a bono deo omne et quas
mo silr sz tenuc proportio
ab vno hoie oes ho / fforr /
sit ydee omnium in deo spu
alium et corporalium / Similr
intellectus aptus e oibz assi
milari ydeas recipiendo quas
lz deus non receptas accl les
aiaz quedam e qua / confinatur /
ete. Vniusa ppt semet
ypm creat altissimus Pro les
Omnius quedam fines omnium
Ita ut to fines / sit deus
i omnibus totus et i qualibz pte
eius totus / silr aia i corpe /
Sz non het silitudo recipit
magis et minus Est enim duarum
silitudo pna conueniencia proporcio
nalis i aliqbz paucis ul
modicis / magna i multis
maior i pluribz / maxima
i plurimis / Ite sile dicitur

conflatur aia deo per pnaz
pti p graz / Sz primo dicendum
est id Augs. Credamus
deum sine quantitate magnum
sine qualitate bonum et c.
Est igo bonus bonitate cuius
bonitas non e qualitas accntalis
sz virtus substancialis / Aia at
e bo bonitate et qualitate accnti
stanic ppt actu confilez
bonitatis huius et illius impre
et auolor. et qo remoto
et compilat valde bono deo
bo aia silis dr / fecit
enim deus hoiem et silitudine
sui ad ymaginem i unitatibz
ad silitudine magnitudinis di
na go centra qua ut com
patiens reputat aia
silitudine proporcionis ut ab
soluta silitudine qualitatis
Est enim deus bonus simpr
inamissibilis et i mortalis
bonumque fecit aiaz sz ad
ymaginem suam s bona sim
plice insensibilez immor
talem / Aug9 Aia non eet
ymago dei si morte termi
naretur / naturalia het et
ideo i amissibilia / acce
dunt gratuita naturalibz accessit
tit ymagini silitudo ut
deo sapienti iusto et be
nigno silis sit aia sapi
ens iusta et benigna
et sic de alijs / Sponsus

Opportet illū q benigno
deo loq. ꝯſignare ſe ma
xie ſiliu ut ē poſſibi-
libiqȝ cōſtud eſſe benig
ne opacōis ſ qt dt dns
Eſtote pſti ſicut et pr
nr celeſt pſtus ē / Eſto
te miſericordes ſicut et pr
vr te miſ e / Cum et
in lege dt. Sti eſt qz e
ſtus ſu / Het ſili a ſꝫ
cordiu in na. incrementu
in gra / cōplementu in glia
qn bti erim et cū illo
bta ſiles / Sꝫ het ſa ſili
tudo ſſ i qualit et ne
et gre et glie recipit
mag et mi / Na ſi t
ſume albo parz albu ſile
et mīn mī / et mīmu
mīme / et albu multu multu
ſile et plus plus et
maxie maxie / Sic ad
oia in rēnd hēat et in
ſimiis / pime et ult tm
ſume ſimplia aut p uaz
ſimp ſilis et mi mīn
et mag mag et Et ſic
de aliis nalibꝫ Ite ſume
benigno aia p graz be
nigna ſilis et mi mi
et mag mag et ſic de
aliis gtuitis / Ite ſume
bto aia p gliaz bta ſilis
et mi mi et mag
mag rtye / Sꝑcedt aut
ſili do ſilitu tꝑi ſꝫ quite
gtia tm / ul diſtrictam /

ul utriqꝫ ipe loquēdo / ꝑ mge
mag ſile ſ plus ſile / 3m
maxie ſile et plus fortaſſe /
Et mgt augls et aia i ſi
ſilitue hnt ſe ut ꝯcedēs
et ꝯceſſa / in 3a ſilitue q
complectiſſia ē aia deo
ſilat no ca mutatoe ſed
receptoe q mtelt cogito /
ꝯſumat electo / ſed utruqꝫ
recipit mag et mi / In
cipit in via / coplet i pria
utraqꝫ vo mag et mi /
De ſꝫ de cogitoe Corp
Nos reuelata facie
gliaz dei ſpeculātes in
eand ymagine trāſform
Jo Cu appuit ſiles ei
erim q. vi. e. ſicē. Sic
eſt inqm / no ſic fat ut no
mdemꝰ cu deū no ſ eccn
ſꝫ ſ effectu cogſcim et ei
mo ſiles no ſim / ſꝫ tu ei
cu i ſpectu alc qi i ipaz
ſpez proiciet et intellctu
ſ ecn cadz / De hc amoe
Aug / Sic aia mea qꝫ qꝫ
dilig in amore m eius ſili
trāſformare ſſit aut hmōi
aſſilato quqꝫ qꝫ ſola oppoi
toe / ut pꝫ i ſpecto et ſpe
/ Alia qꝫ impſſione ut pꝫ
in cera et ſigillo / ꝑma
aſſilato fieri pt in diſtācia
ſcda ſolu in ꝯiuncta / ꝑm
eſt intellctus cogſcens ſ
affectu amant Aug aia

eo ipso ymago dei est quo
eius capax et particeps di
ligendo. Tertio quia intellectus
precedit affectum, cogitatio amore
notitia, necesse est ut prius spez
dei capiat intellectus deo ut
speculum assilandus quam parti
cipet affectus deo ymitatus ut
cera sigillandus. In primo du
plicitat liter ... ut sit comple
tior vel in completior ex dispo
sitione s. qualitate recipientis et dista
recepti. Tertia ad inequali
tas in recipiente exigitur ad hoc
ut aptum sit ad plena et
euidente recipiendi filii nez
primo ut sit terminatum quod defi
cit in aere et ideo licet prius
in ipso recipiatur que ipso
mediante differtur ad speculum
vel ad oculum non tamen est euidens
in ipso quod autem sit patet. Si
a b c d aer medius contiguus
rei s a speculo in d non posset
esse species in speculo nisi prius
fuit et sit in medio. Secundo ut
sit stabile et quietum non mo
bile vel fluidum quod deficit in aqua
que licet euidentem filii recepta
spez reputat propter motum
tamen integra reputat ut
fracta quanta ut mota. Tertio
ut sit tersum et politum quod
deficit in terra et quolibet opa
co corpore. Unde hic recipit
vmbra non spez. Duna
habetur in speculo in vita presenti anima
cogitativa dinoscitur spiritualiter re

ceptiua et que aerea per ua
cuum intimatum vanitatis
Ps. dominus scit cogitationes
hominum quoniam vane sunt. Ro. Va
nitati subiecta est creatura.
Ps. vniuersa vanitas
omnis homo viuens. Est etiam
aqua per motum et fluxum
instabilitatis. Augustinus. Cogi
tationes viatorum volu
biles sunt. Est etiam terra op
paca et rudis et indecisa
per grossiciem cum humana
... sensitiua est ut spe
culum quod vanitate excu
det complexus et timaus
vitas, fluiditate sistet
quieta stabilitas. Non
cum erunt et cogitationes
volubiles ut dicit Augustinus
Opacitatem abstergit et
suppositum tempus nodus mundus
... limpiditas. Vbi modo
corde distantia autem rei
spez ... et speculi recipientis
causat et diuersitatem filii
vnde quo minor distantia ma
ior filii. Vnde cum facies
... resultat sub virtute
in speculo ex distante ... in
... distante plenius sub
quantitate. Item ... in ...
... malis picturis
... pictam sub palel
lis ... oculus videt re
... cuius angulus
est inaccessa ... nisa
... et speculum recipit
... ea cuius ...

qua res sit quantitatis vel rationem
speciem aut rationem forme que
simplex est et indivisa secundum se
Elongatus aut a minori in
spe cat contractionis quantitatis
accidit aut magis distat
speculum magis contrahit linee
finales sub quibus peditur
species ex quo non sunt ex
distantiis et tanto minor
reputatur speculis unde patet ex
possibilitate quod duorum speculorum
speciem aliqua recipientium
unum recipiat tantam aliud
non totam et tamen secundum magis
recipere quam prius ita in spatio
et si in deo non sit quantitas
molis est tamen quantitas vir-
tualis vel potentis in me-
sitas quod speculum glorificati
intellectus cum dimensum sit
et finitum non potest recipere
infinite tamen tamen secundum vita-
tem recipit dei faciem
cum simplex sit non habens partes h.
Et recipit tamen non secundum fini-
tam quantitatem receptivi secundum
aliquantam capacitatem reci-
pientis Et licet in omnibus
speculis resultat dei fa-
cies secundum plenitudinem virtutis
tamen secundum minorem vel maiorem
distantiam recipientis et re-
cepti est maior vel minor
contractio quantitatis Id ergo
minus distat plenissime
repraesentat et intelligit dis-
tantia non spatii localis

sed aptitudinis Divus Clemens or-
dinatus circa deum dignior est
alio magis distante et luci-
diora sunt et magis illuminata
que propinquiora sunt non lumini
Et non accipimus hic localiter
sed secundum divina aptitudine et propin-
quitate Vere ut regula in
complexionibus quanto tenerioris
tris tanto diligentius quanto ergo re-
cipit dei faciem simplicius tersi
et specularis intellectus tanto
sigillatur expressione facia
eius pro simplicitate mollis
et teneri affectus et si similiter
consumatur cum anima secundum intel-
lectum et affectum in deum tersissime
Cherubinus ergo dicitur in quo
amor facit assimilari totaliter ultra
seraphin et que tamen assimilantur
comprehendit ut patet quibus
in suo querit angeli diffinitio qua
ponit dionysius Angelus est yma-
go dei manifestatio occulti
lucis speculum clarissimum in ma-
culatum incontaminatum in tota
nitatum tamen si quemvis est
dic suscipiens in se pulchritudine
uniformis deiformitatis Fiat
ergo summus artifex in ostentatorum
pleniorem artis sue
speculum unum clarissimo clarius
seraphim tersius et purius
et tante puritatis ut magis
purum non possit intelligi
nisi deus esset persona In glo-
sa Gabriel Regina supra
decebat in illum homines

coceptu de mate purissima
fiet | que ea puritate mter
qua maior sub deo intelligi
no posset | De hui9 specta
sacone d' Aug9 Haut.
fecisti dne ymagine boni
tate mea | vg9 artifex on
dens magisterui pietat tue
| Sz rursu exipso produxit
mirabilr aliud nobili9 qd
ineffabilr ipom te psone
dine unitu et gnictu sine
et imediatissie plena silne
faciei dne spem reputat |
vt ia dicat' ho dn9 ut
adeo sigillatq | s; ho deus
vna psona | gemina na |
Ort g° a. intellectus ul uicis
d | b | bte virgis | c | sumi9 an
gelus de seraphin | d | sumi9 |
seraphin | e sumi9 de thro
nis | f sumi9 dnacoib; g
sumi9 de pricipatib; h su9
de ptatib; | i. sumi9 d uirtu
b; k. sumi9 de archagelis
l. sumi9 de angelis | Dina
g° essecia p nuda cogtoz
et intima dilectioz recipit
et aliqli silne reputatur
ab oib; hijs ut facies vel
spes aspectal | sm indiuite
essecie vitate | s; diuite
quti te | sm capacitate et ap
titu mis diuisitate | Quanuis
go in deo vni sint essenlia
dia | et id ip9 vtus et eena
sime tn eena et vtus est
infinita | ex q° accidit ut ex
cogitabilis sit | et coprehesit
no sit | Et id infinitu assuto
et totm cogitat' et amat'
ex simpr s; no totr ex no
infinite h; em sola ei9
e tui) tata sapia quita
vtq | q tn se nouit qua9
est | et tn se dilig't quitu
cogitat | Ysidor9 | Tritas
sibi soli nota et homi as
sumpto | s; sicut no sit et
amata sibi infinite et
hunitati assumpte ex infite
| Sz sibi infite simpr et abte
huai te vo infite sm respt
tiue s; i coparatoe ad omez
creaturaz | Omes em crea
ture pre hunitas in cognoscendo et cogitando et dili
gedo quoda m infite exces
sit | que adiupin ve infinitu
in vnitate psone accessit
| Intellige g° specta nouie
diuis gradib; faciei dina
recipiend et reputanda
vlti9 reputabit ve facie
s; qd e | no vo quita est
ex et eena mass octo ex
signatq gemmis faciei la
titudie metu et fratez
logitudie timate | Dina
hec i s° no plua s; ma
iora ii° i simtio plua s;
mapia | sit ouio ipposita
in i recapit' dina eena
potens bonitas et oia cui lbet
bonitas psons et oia lita
tu ne sapientia Sz et ipm

r eadẽ recipit et nõ plura
ſz maiora qr mai⁹ eſt/ ſz
tñ nõ i ſite iſta recipit
qr et ipm ſitū eſt/ Nñ ē
aut vnim̃ ſi ymẽ ē ſib
et i cogitõe et i dilcõne
tm⁹ gmitab tn⁹ ē dme
ſiliũb/ Nam ipm dõ vni
tiſ mel⁹ qr ſicz hz m
ſiti vniõe tnſcedit qd
ibi ꝑ copula ad mitti
ubi om̃ creatura exclu
dit⁹ tn tuitab ſoli/ et hõm
aſſūpta nõ ſit et ꝑ gne
amata/ Pro ſolo igi
dõ amor dcã⁹ gdu ſet
qr i ſita dilcõne et cog
tõne amato queda to
ſilauit/ tn ipm ꝑſonar
vniuit/ Ꝙz et ma⁹ nã
a. et. c. b. mediu mitti
ſit ꝑſona/ ſ glõſe vglib
q i cogitãdo et diligẽdo
om̃ qd creatũr ꝑdcrep
gmitate meſſa⁹ excessit
Ꝙz ad pmã mcãtẽ vnita
te to⁹ nõ acceſſit Cm̃

Sicut de dilectione dei
duo tn⁹ in patria

J. ignis i ſion .i. i ecclã mi
litãte ꝑ ſide ſpectãte et ca
min⁹ in iherlm .i. ecclia
triũphãte/ ꝑ pace vidẽte/
Hic igr ē loc⁹ igis/ nõ tn
locus vacuus/ ut caminus
ꝯtinet⁹/ dt aut aug⁹
vna quaqz res ſuo ad locu
ꝑdre ſp in tendit/ ꝑo de
aut ignis ſm ſu/ ꝑ ignis

vo quorſu ē q. vio⁹ illuc
q. nã⁹/ Illuc mitti/ hic/
hinc võ mo⁹ illuc/ Jerem
de ꝑxcelſo miſit ignẽ in
oſſib; meis/ Et in Ezech
Ignis de medio cherubin
accã et dat i manibz vin
lineis induti/ Ignis võ go
i ſeruit et ſupiꝰ/ qr dm i
via amam⁹ et i ꝑria a
mabim⁹/ ſz ſm ſu ſolu
ꝑprũb ignis loc⁹/ et ideo
ſcriptũ/ Diliges dnm dm
tuũ ex toto corde tuo/ Qd
mdatm ſz Aug⁹ hic im
plẽ nõ poſſum⁹/ tn nõ ſit
ignis locus/ ſz io accipi⁹
ut ad cam⁹ tendẽ ſcram⁹
vbi totr ardendo mandatũ
qd accepim⁹ hic et ſuac
accepim⁹/ ſz de ſm tõe im
plebim⁹/ Nõ go quqz
cõditões illi⁹ ignis/ Eſt
em̃ i nã nobil/ i fortitudĩ
ab⁹/ i qntĩa magn⁹/ i vin
te i extinguibil/ i podere
ſtabil/ Pnia quidẽ amor
i ꝑria igis i cãmo ē i nã
nobilis tn eius nã ſit
ipe deus/ quẽ tn̄ ſit ama
bim⁹ ut nichil amem⁹
niſi qr ipe ſit/ vl ab ipo
i ipo ſz ipm et ad ipm ſit
Sic võ dniſ ꝑpi igis ſuſt
dniſe mãtc/ Aly em̃ ad
amat/ Et qd ē tn amor
hĩ ē nã ardent/ Sed go
quo aly ꝑ nã ignis ſi
mi bonũ i hũc cordib

ꝯponit alii carbones alii
flamma alii ligna viridia
alii spinas et tribulos / vo
luptuosi fumi bonum in terra
dicunt / quia vicia et peccata et ca
rnem brutalia sicut ardenter dili
gunt / Unde ignis hic fetidus
et turpis infirmitas continua tale
fumi crescit / Item in affectibus
avarorum congesti sunt in pabu
lum ignis carbones terrestrium
et temporalium bonorum / Item alii
de straminibus et calamis qui
vacui sunt igni fiunt / qui
vanos honores diligunt / Ipsi
certamine latabiles quod
dicitur sed durabiles esse non
sunt / in momento flamma surgit
in altum / sed cito evanescit /
lux clara fumi sequitur
paulatim aspiratur et repente
nichil in favilla nigra et
in vilibus vertitur / quia sicut ve
ntus dispergit ut et locus
eius inveniri non possit / Ps.
vidi impium super exaltatum
et elevatum sicut cedros libani / Et
transivi et ecce non erat illi
locus / Nonnulli eciam de spi
nis et tribulis quod nec sine
pena tractari possunt incendium
faciunt / sicut avari et invidi
qui voluntatem appetunt et pe
nas aliorum vehementer con
cupiscunt / Item alii ligna
viridia incendunt qui uxores
et filios nimis ardenter di
ligunt / Hic igitur fumum generant

quia et fumus oculos denigrat et
oculos cogitacionis vehementer
obscurat / Item alii carbonibus
extinctis ignem accendere con
nituntur / quia mortuos carbones bo
nos honores vel oculos carnalium
vigores et defunctos diligunt
sed sanctitatem laudant et aliis
cogitacionibus ad ignem aptissi
mos / Unde ut audivi et
de igne carbonum caput
frangitur nisi sale aspergatur
Quanta capita insensibiliter
fracta sunt et quidam penitus
per insaniam ceciderunt qui
sine sale discrecionis eos bo
nos honores dilexerunt / quia spiritu
et carne consumantur / Ce
teris in carnis perire igitur
anima nobilius est ubi pre
dicta diligitur in corpore / sed et
fortius diligit in proprio / De
ut ... / Deus noster ignis consu
mens est / Contrarie ei ma
ignis mira agit cum pati debeat
Deus non solum amat sed
amat / Et quanto ardencius amat
ipse eo magis igneus
sed quanto ardencius amat ipse
est ignis consumens / Sanctitatem
enim quantumcumque magnam in sibi
comparacione consumunt / Item
est et ignis ille in se cognoscibilis
... quia non ... repellit
sed effusionem san
guinis ... capit / Cum
fortis est ut mors dilectio /
lampades eius lampades ignis

atque flammarum. Ideo quod
ignis caritatis tunc cooperatus
invisibilis est adeo ut et ipsius
hospite domus lateat, unde
semper tamen corde aliquid de igne
caritatis habeat, et timet ali-
quando non esse, ubi tamen est et
e contrario, non numquam presumit
esse ubi in veritate non
est. Eccl. Sunt iusti atque
sapientes et opera eorum in
manu dei sunt et tamen nescit
homo utrum amore dignus sit.
Item est in quantitate magnus.
Ad parum cognoscimus, et id
parum diligimus, et ideo per
multum ignitum habemus vix
manum plenam ut significatur
in Ezechiel. Precepit domino
viro qui indutus erat lineis
dicens: Tolle ignem de me-
dio rotarum que sunt inter che-
rubim. Et ingressus ille
stetit iuxta rotam et exten-
dit cherub manum de medio
cherubim ad ignem qui
erat inter cherubim et dedit
in manibus eius qui indutus
erat lineis, qui accipiens
egressus est. Cherubim pleni-
tudo scientie dicitur. Cherub ergo
nobis ignem inspirat et
vix manum plenam dat
quia parva cognoscimus et ideo parva
diligimus. 1 Cor. 13. Nunc
cognosco ex parte, tunc perfecte
videbimus, perfecte amabimus,
vehementer ardebimus. Nec
mirum si magnus sit ignis
efficitur ubi de tot milibus

cordium qui infinitis lignis a-
more flammarum confunditur. Et
in uno igne caritatis in confuse
confunditur. Consequenter ut
manum plenam inesse sunt nobis
cherubim ut in medio arde-
amus. Hor. ad hoc heri oz-
s ut viri simus lineis indu-
ti, ingrediamur iuxta rotas
scientie. Christo in via visita-
te constat. Induti lineis
continentie ingredere in me-
dia conscientie, sta iuxta rotas
scripturarum, sit aliquid acci-
pies de igne, quo accepto
egredieris et alios incen-
des. Item est in virtute inex-
tinguibilis. Ignis enim caritatis
est tantum virtuosa
quod valde, sed tamen extinguibilis,
et quam frequenter extinguitur
nunc peccatum ligno-
rum vindicta cura carnis, tamen vel
de se vitata, vel assumit
gratia. Eccl. Si de precordiis
lingua sit bonorum operum
extinguuntur ignis. Sicut
ardentem ignem extinguit
aqua fluida, id est corrupta,
Ista quod modo, sed quo in spiritu
nequaquam in carnis virtute
ignis in extinguibilis est. Can-
tic. Aque multe non potu-
erunt extinguere caritatem, sed
nec flumina obruent illam.
Christo sequitur alia conditio
eius ignis, scilicet quod sit diuturne
perpetuus, et hec est quam de apostolo
caritas numquam excidit. Ita

est in pondere stabilis / pondus
naturale est quo rem ad proprium locum
inclinat / in eodem loco rem
sistit / quod illam quiescere non
permittit / Sic in lapide quem
pondus suum deorsum movet
in centro accipit quietem / sic
ignis semper in motu consistens
/ et semper suo pondere sursum
tendens / in orizonte spere
sue in eodem pondere suo adi
piscatur stabilitatem / ubique ab
aliena materia absolutus /
et propria contectus / in actione sua
uniformiter se habet / Natura quoque
secundum speciem suam per diversitates materi
e diversitatis sortitur conditiones
per diversas conditiones multiformiter
diversificatur in actionibus nunc
enim impeditur nunc expeditur
et secundum hoc eius motus nunc
tardior / nunc velocior nunc
minuitur nunc augetur / et ex
hoc actus eius nunc fortior nunc
debilior / Sic ordo amoris
igne pondus suum movet
et agitat donec in eterno
principio consistat / huic ergo cari
tas movet ad opera / per quam
sursum veniatur / et sic nutu
primum ibi sine opere in amati
presentia delectatur / et sic est
primum nutui / Huic ergo motus
locus / et activus / et passivus
/ Natura igitur caritatis et moveri
habet et movere potest / Move
atur ut dictum est ad opera
meritoria movere enim potest quoniam
per species motuum / mutati

gnationis de non esse ad esse
motu corporeo de esse ad non
esse / Motu augmentationis
et minutionis / Motu diminutio
nis quantitatis per partem corporis partibus
in contrarium minor redditur / Mo
tu alterationis tamen vel expedi
ta fuerit vel impedita cor
pore / Et secundum hoc in motu que
eciat in actu esse fortior
vel debilior est / Deinde sicut corpus
patitur ignis in sua spacialita
tis in spera / In tamen
ergo proprie locus est stabilitatis
ubi pondere suo ignis con
sistit / ut non moveatur
ultimus / non moveatur / Non
cum ibi ultimus moveri habet
ad spacium diffusibile sed terminatum
per fruitionem dei indicibilem
/ nec moveri potest / quia non gene
ratur non generatur / non corrumpi
tur quia non corrumpitur / non augeri in me
ritis / quia nec illi disposita — nec minui in meritis
ma ad complementum perfecti amoris
ostendit per amorem augen tur
nec illi potest descendere principium
detrimentum / sed nec alterari
potest quia nec impediri / nec
expediri valeat / sed semper est
expedita in eodem statu / in eodem
actu / in eodem fervore / stabilitas
perseverat / Huic est caritas
volumen ad quem movet et
excitat bonus igitur caritatis
/ Cui est opposita caritas
babilonis opponitur ad
quem pervenit et agitatur.
malus ignis cupiditatis

de quo ait Exibunt an-
geli et separabunt malos
de medio iustorum et mit-
tent eos in caminum ignis
ibi erit fletus et stridor den-
tium. Hic est risus et iu-
bilus gaudentium. Ibi penaliter
ardent corda dampnatorum
materiali igne inextinguibili
gehenne. Hic suaviter ardent
corda electorum spirituali igne
inestimabilis amicicie. O si
mundi amatores respicerent oculis
cordis qualis ille est re-
spectus quo respiciunt sine
fine gaudentes de camino
palacii regalis illos
miseros sub specie gementes
in camino carceris infernalis.
O ihesu misericordissime qui
venisti ignem mittere in terram
nichil volens nisi ut ardeat
fiat voluntas tua in me
extingue in me benigne
ihesu extingue totaliter ignem
concupiscencie ut caminum
babilonis te miserante e-
vadam. accende in me inexting-
wibiliter ad augendum et perfici-
endum libentius igne tue cari-
tatis ut ad caminum urbis te
operante perveniam. ubi in a-
more tuo eternaliter ardeam
cum vivis et regnas cum deo
patre et filio et spiritu sancto
Amen

Secundum autem simile est huic
Diliges proximum tuum
sicut te ipsum. Similitudo ec-
ca nempe divinum qualitatis man-
datum in primo quo iubemur
diligere deum. Et secundo quo iubemur
diligere proximum. quia duo man-
data sunt non divisa sed et or-
dine divisa. non solum iubendi
sed eciam implendi. quia illud primum
et istud secundum. non solum secundum prius
et posterius tempore sed eciam dignitate
et necessitate. quia dignius potius
intensius et fructuosius dili-
gimus deum quam omnem ymaginem
dei scilicet hominem. Multa tamen convenien-
cia et similitudo mandati secundi cum
primo. una enim actus ipse qui
utrobique precipitur scilicet dilectio
id est unius habitus caritatis a quo
utrique actus eliciuntur et vult idem
obiectum scilicet deus in quo utrique
diligitur. quia propter deum et deus
et proximus amatur. Cum ergo proximus
propter deum diligitur. ubi unum propter
alterum. utrumque unum. primum
mandatum et actus quidem nobi-
litate et obiecti dignitate et
implendi necessitate precedit omnia
et excedit. sicut ad cuius similitudinem
secundum pre multis quamvis cum pro-
ximitatibus pre omnibus aliis man-
datis plenius et perfectius attendit.
Secundum ergo simile primo quod
in obligacione quia mandatum
est sicut primum non consilium et
ideo non persuadetur ad placitum

ꝫ īpediat ad debitū Jo 17 h̄
ē p̄ceptū meū ap⁹ de vigi
p̄ceptū nō hēo q̄ silr̄ autē
do / Et dn̄s p̄ecuit / Oīnib p̄
fectis / professio q̄ casti
et abdicacō p̄petatis et queda
silia / q̄ silūt ut velin / Di
lecto aut p̄pīn sīt dilecto
dei p̄cipit et mādat / ut
mītiā / Itē q̄ mādatorū
dīnū aliud hūanū / ꝫ silē ē
p̄. ī auctoi / q̄ dīnū nō
hūanū / et īo oīmb hūanis
p̄iudicat / cū maior q̄ ma
ioꝝ īpiū nō hēat / Cont̄a
Jo. hoc mādatū hēmus a
do ut q̄ diligit deū diligit
et frēm suū / Ado magis nō
ab hōīe Obedire aut oꝫ
deo magis q̄ hōībꝫ
/ et īo traditiōes hūane
tn̄ vane nō obligat
q̄ hūit mādato directe
vl̄ indirecte obuiat Mt
17 Quare vos trāsgredi
mini mādatū dei p̄pt tradi
tionē vraꝫ / Nā dixit dn̄s
honora prēm tuū et ma
trē tuā et Vos aut dicit
Quicūqꝫ prī vl̄ matri et
et mitū fecistis mādatū
dei p̄pt traditionē vrām Ap⁹
Colo Si mortui estis
ab elemētis mūdi q̄ adhuc et
Quare sīt quasi ī mūdū. sc̄dm
p̄cepta et doctrinas hōm
Itē mādatorū dīnorū / aliud
cerimoniale ut de oblacōn
vitale nisi et Aliud iudi
ciale ut de empcōn furti et
talionum a creditore et c̄
et silia / Aliud morale
dirīte p̄tinēs ad vite
morē et vite / ut decalogꝰ
q̄a hēt dīna / Et q̄ x̄ dns
et hō legisslator nr̄ / rex
nr̄ / et iudex nr̄ / figuras
p̄mitatis exhibitorꝫ ad
implens / cerimonialia penitꝰ
abrogauit / et q̄ hic finis
legis x̄ ad iusticiam omni
credenti / rigorē māsuetu
dine tēpans iudicialibꝫ dero
gauit / Vn̄ audistis q̄ dictū
est antiquis oculū p̄ oculo et
Ego aut dico vobis nō
resistere / Moralia aūt
cōfirmās et amplians
interp̄tando moralia p̄rogt
Vn̄ audistis q̄ dictū est
nō occides / Ego aut di
co vobis Nō veni et Nō
enī veni soluere legē ꝫ
ad implere / Moralia igr̄
int mādata dīna firmissa
et digssia / Morale aut
ē mādatū p̄m / ꝫ ī hr̄ silē
est p̄m sibi / et īo nō talr̄
ab ragiōne / nō sfugit
vl̄ diminuit de ragion
/ ꝫ q̄ tendit p̄rogacōn
Mt 7 Audistis q̄ dictū ē
diliges p̄ximū tuū et
odio hēbis inimicū tuū.
Ego aut dico vobis Di
ligite inimicos vros / Hinc

.n.

q mādatū dilī di p̄xi^m no
uū d^r / nō q de nouo
mādatū / ſʒ q nouis dē
ſcriplis noua īp̄tando
ꝯpoītu / et nouis exem
plis noui hoīs eni
dēciꝰ declatū / Nouū
īquā ad drām veteꝝ q
et vetibꝰ data ſ^t / et
uetuſtate ſua uᵗ abro
gata ſ^t Jo. Mādatū
nouū do vob ī. ddͤ no
uū vetaᵗ p̄ꝰ ezͤ at

veteravit

antiq^t et ſeneſcit ꝓpe
īteitū ē / Jtē mādatoꝝ
noue l'gis / aliud nāle
qd nē īditū cū nā eſt
ꝯditū / aliud pautꝝ p̄a
p̄cipīt^r q boua / z^a lō
q mādat^r equalet / ut
p̄cepta d' ſatīnet bap^mo
ꝯfirmatōe ꝛc / Et quibꝰ
dā aliis qbʒ poīꝝ ſuaʒ
dēꝰ nō alligaᵗ / Jn qbʒ
ꝯſuetudo bō p̄ l'ge hētur
et mādato ꝯpolet qui
lōgeue ꝯſuetudinꝰ nō
ē lenꝰ auctās / Jnt^r hec
nāle et magis̄ ſimu / et
ampliꝰ uētū / et ī hoc
rēꝝ p̄^m mādatū et ſc̄m
ſīlia ſ^t / q oīgine ꝯuīt
vtrūqʒ enī nāle nō pau
tū nē ꝯſuetudīale / Jlud
enī nā^le eſt / q nā docuīt
oīa aīa / Oīne at aīal
dīligit ſīle ſibi / Et ipā
ecē volatilia ꝯuīt ad
ſibi ſīlia / vn̄ leliꝰ p̄luꝰ
ꝓpi ī nobis mētīꝰ a nā

gigni ſc̄m diligē dī Jobͭ
ſcq^r q mādatū hᵗ id ſit
apud oīes / Vn̄ ut dt
Boeꝰ ez nā eſt id apt
oīes / Cōſuetudīe vō / qd
apud alios p̄mutat^r /
Jtē mādatoꝝ aliud ꝯdi
cōnale / aliud abſo^tm / Cō
dicōnale d^r qd ſub ꝯdicōe
ꝯplicita uel īplicita
īpoīt^r / ut illud vouere
et reddite / Et ī^d p̄ma3
agite / Vn̄ ſi voluerīꝰ red
de tenem^r / Et ſi peccauīꝰ
p̄cipīt^r pnīte / et ſi ꝯ
dicō nō ꝯſtat / p̄ceptū nō
obligat / Boeꝰ p̄ma pcūꝝ
et malefactū ꝯcōmitta^r / q
ſapienti nō couēit / n^r p̄ma /
abſolutū aūt d^r / qd nō
ꝯdicōe ſuſp̄edit^r / ſʒ pure
et p̄ſe īdicā^r / Sic mīnīꝝ
p̄cipim^r p̄xi^m ſic dilige
et dilige deū / Cū hᵗ igi^r
ſīlia ſ^t mādatū p̄^m et ſc̄m /
q utrūqʒ nō cōdicōnale
ſʒ abſo^tm / et lō ꝯdicōa lēʒ
p̄ſcīud / Jtē mādatoꝝ aⁿd
affirmatiuū qd ē d' bono
faciēdo / et ꝓp̄e vocatur
p̄ceptū / aliud negatiuū
qd ē d' malo cauēdo et
d^r p̄hibitō / p̄^m aūt man
datū affirmatiuū ē / ſʒ et ſc̄m
ſīle eſt ꝯuīt / q et ipm̄ aⁱⁿ
eſt et lō negatiuꝰ dignīꝰ
/ q pluꝰ eſt boni facē
quā mali nō facere :

Omne est mandatum aut in
fert et implicat aliquid ne
s non econuerso / unde quod iubet
diligere quantum prohibet odire
non autem econuerso / 2° de aliis
/ Affirmatiuum uero dignius est
negatiuo / Item mandatorum quedam
generalia quedam omnes astringunt
aliud speciale quod aliquos
tantum / Differt in mandatis
in proprium quod quedam obligant
masculos non feminas quedam
econuerso / ut illud mulier in
ecclesia taceat / In statu quod
quedam prelatos tantum / alia sub
ditos tantum / In condicione ita
aliud dominos / aliud seruos / In
professione / ita aliud clericos
aliud laycos / In fortuna
ita aliud diuites aliud pau
peres / et sic de aliis hominum
diuersis / Sed mandatum primum
generale est et primum simpliciter
et sine defectu et distinctione
obligans omne manum ra
cionale participans et libero
arbitrio utentes / Ps Qui
non diligit manet in morte
nullus excipitur nec angelus
ut hoc faciet generaliter ullus de
rogat speciale / nec primum est
generale in subiecto / sed latum
est et obiecto generale sunt corpore
qui iubent amare / latum
respectu corporis qui iubet amari
per latum mandatum tuum nimis
Glosa / latum mandatum caritatis est quia ullus sunt
angustie / quia uniuersa
loco pedet et amplectitur / Sic
ergo dicitur latum sine exceptione
iubet diligere / ita et omnes
diligi domesticos / extraneos /
/ amicos / et inimicos etc.

Diligentes proximum
tuum Origenes uos
benigni imitatores mei
diligite imitatores uestros / siue
paganos / siue hereticos
omnes amate / erga omnes
benigni estote / Et cum
tua sit diuisio / scilicet in longi
tudinem et profundum / latum
mandatum caritatis quia non prohibet
/ quod ad dampnatos amandos
dos non extendit extendit
Item mandatum primum euiden
/ ut interpretacione non indigeat
ut plerique similibus li
queat / et hec ad differentiam man
datorum uel legum abstrusorum
uel ambiguorum difficilium
/ sed est primum simpliciter et hinc / luci
dum ualde / nichil abstrusum
continens / ammonicione magis
quam expositione indigens
Ps Preceptum domini lucidum
illuminans oculos / Item
mandatum primum perpetuum / ut
finem non habeat / et hec ad
differentiam temporalium / Temporalia
autem sunt que uel relaxantur
per tempore / ut ea in quibus quis
dispensatur uel mutantur
in tempore / ut mandatum de sabbato

ul timat tu tpe ut mada
tu de fide spe et patie q
agbus absoluemur. cum
videtes qd credidim9
tenetes qd sparim9 spe
re et trede ulti9 no co
gent et sumo bono fru
tes nichil mali amplius
patiemur. Scdm aut sile
hunc est ad qd ita legitur
i vna ut no absoluamur
i ptua ad quod sit tenem
omi tpe ut teneam9 q
id est p9 de tpe i etnitate
et te amplius no legem
tu amplius qz aliis ab
soluemur. Tcia. Omi
tpe diligit qui amicus
est sz no semp tredit
q fidelis est. Quarta. caritas
nunq excidit. Ex his pz aliqualiter
quale sit pceptu p^m. Et
hunc qua sile sit scdm qz
ut breuit epilogetur. Vtrq
qz pceptu ad dram con
siliorum. utrumqz pceptu di
uini ad dram humanorum. utrq
qz morale ad dram cei
monialiu. utrq qz nale
ad dram positiuorum. Vtruqz
absolutu ad dram con
ditionaliu. Vtrqz a nu
ad dram no nouorum. Vtrqz
nale ad dram spalium
Vtrqz lucidum ad dram
obscurorum. Vtruqz preciu
ad dram spaliu. Erga
Cu tanta sint eloquia

diuiniorum sunt plena pceptis
de dilectione qi de singulari
mandato dicit d'. hoc est p
ceptu meu ut diligatis inui
cem. qa quisquis pceptum
in sola caritate solidatur.
Pcepta i diuina et multa
sunt et vnu. Multa p diuer
sitate opum vnu i radice
caritatis et

Diliges
Pproximum tuu sit terminus
pmus ad que quo te dilige
debeas et qui sunt pro
pinqui tui optempo cogitas
Diligere aliquid est ei velle
bonu. Igr diligere seipm
est sibi ipi velle bonu
Sz refert no modicu
qd bonu ui velim et vn
et quo m velim. qd absurdum
timet que ordo pnturiet
et qs modus ipm velle
informet. Pmo go m absto
distinguere qz aliud est bonum
increatu qd est sum^m et summum
bonu et id adiligere seipm
p^o et summe volendum. Aliud
creatu qd id bonum est qz
a summo bono profluit
ut a pri^o et ad ipm refluit
ut ad finem. Gen i. vidit
deus cuncta q fecerat et erat
valde bona. Ipso nomine op
timi e optima addite
Cu autem horum bonorum
sit quedam ordinata conec

media | multa tn̄ dicā · Nam
pm̄ boꝝ ōcn̄ ·/· ſꝫ pncipa
tiue | pm̄ finis · pm̄ adſi
ne · ſꝫ° fruend̄ et io illud
p ſe appetend̄ / et volend̄ /
·r· Aug̅ Frui ē amore ad
frui herē rei alicui ꝓpt ſe | ſꝫ°
utend̄ et io ꝓꝑ aliud appe
uti tend̄ / Aug̅ Uti ē illud
qd̄ in vſū venit referre
ad optinēd̄ id quo fruend̄ ē
Uerꝫ / ut vtilia ordo est
vt quēda ſꝫ ſe mag̅ / qda
mi9 ad finē digunt / et io
ſꝫ ſe quēda mag̅ / quēda
mi9 vtilia et volibilia
ſt / vnd̄ ſicut in ſcibilibꝫ ſꝫ
Arꝫ̄ plurima ꝑ ſe
volu9 / qda ſic / plurima
ꝓpt alia / ut ꝑ hēc aliqd̄
aliud cognoſcam9 / ita et
i volibilibꝫ aliqua no ꝑ
ſe / ſꝫ ꝓꝑ alia volu9 / Bonū
aut creatū | aliud nāle
aliud fortune / aliud gr̄e
| aliud glīe / q̄rꝫ qdlꝫ mul
tiplex eē reꝑiat̄ · Si
agentibꝫ ad ſpēs deſc̄e
dat̄ · Sꝫ hec omnia quē
mō nō ſunt bona ſut
| mag̅ et mi9 recipiūt
et reguliꝰ vnū ꝑ cōpacōēꝫ
tāto meliꝰ quāto ſūmo
bono ꝓpinquiꝰ / Itē bonorꝫ
aliud bonū ſimplr̄ / aliud
ſꝫ quid / ut cū bonū ē cū
determinatōne diminuēte
| ut bonū meū / ul hui / ul
huiꝰ / Ubi g° ꝓ regula
cū diligit ſe ſit ſibi vel
le bonū / velle ſibi bonū
ſimplr̄ ē diligere ſe ſimpl̄
ſimplr̄ / velle ō bonū ſꝫ
quid / eſt diligere ſe ſꝫ qd̄ /
vn̄ bonū ē auꝝ / unde
Aug̅ Bone diuiciae bo
ne poſſeſſiones / velle
g° ſibi aurꝫ et diuici
as ē bonū ſibi velle / nō
tn̄ hēc eſt ſimplr̄ ſe dili
gere / ſꝫ tn̄ ſꝫ qd̄ / qꝫ et bonū
volitū bonū ē ſꝫ qd̄ / bonū
hic / nō ubiqꝫ / nunc / nō
ſꝑ / huic / bene utēti / nō
tn̄ abutēti / Graꝫ aut
et glīaꝫ ſibi velle cū
hec ſimplr̄ bō ſit / ē ſimplr̄
ſe diligere / Et qꝫ bono
creato malū appont̄
Cū multa ſint bō · multa
et mala / aliud ē malū
culpe / aliud pene / q̄rꝫ
quodlꝫ multiplex ē ut pꝫ
ſpecificanti / Et ſicut eſt
bonū bono meliꝰ / ita
et malū malo peius
Et malū aliud malū
ſimplr̄ / aliud ſꝫ qd̄ / Ubi g°
accipiſ ad vnū oppoſitorꝫ
ē reſpectu alterius / Uꝫ ſi
nō diligat bonū ē in bo
lo / Et ſequit malū oppo
ni nolo / Et ſic ut bō
q in nolo quēda ꝑ ſe
quēda ꝓpt alia appeto /

quedam magis quam minus volo / ita et inter mala quam nolo / quedam propter se / quedam propter alia / quedam magis quedam minus fugio / Sed ut dicit Aristoteles in libro de celo et mundo quando unum contrariorum ponitur oppositum alteri / et cognitionem eorum velocior / Modo ergo ei quod est diligere / contrarium est odire / Sicut ergo bonum sibi velle et malum sibi nolle / est se diligere ita bonum sibi nolle / et malum sibi velle / est se odire / Nam si oppositum de opposito / et propositum de proposito / Sunt autem contraria media licet duo contraria neutrum per medio / sicut velle et nolle / habent medium non velle nec nolle / Et sicut volendo bonum sibi simpliciter et secundum quid / contingit se diligere secundum quid vel simpliciter / ita bonum tale vel tale volendo / Et malum secundum quid simpliciter volendo contingit secundum quid vel simpliciter se odire / Nichil autem prohibet contraria eidem inesse secundum non eodem modo / secundum alterum simpliciter / alterum secundum quid / ut patet quod ethiops qui est albus secundum dentes et simpliciter niger / et cignus qui est niger secundum oculos et albus simpliciter / Sicut aliqui simpliciter me diligentes secundum quid odio / aliquos econtrario

De tertio luce Si quis venit ad me et non odit patrem suum et cetera et animam suam / Gregorius Hic animam nostram odimus cum appetitui eius fragranti / et carnalibus desideriis non concessimus

Jo 12 Qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodit eam / animam enim non simpliciter diliget ad tempus bonum non custodiret

De tertio ps Qui diligit iniquitatem odit animam suam. Jo. Qui amat animam suam perdet eam / Augustinus Noli amare ne perdas / Nolo amare in hac vita / ne perdas in eterna vita / Cum diligere se sit sibi bonum velle secundum illa et velle mala se diligere / Triplex autem velle distinguit Augustinus super illud apostoli / Velle adiacet michi / Est enim velle nature / velle vicii / et velle gratie / velle nature per se impotens est / non sufficit adimitur / si vincatur ad velle vicii / nisi velle gratie subveniat / quod velle vicii fugat / et velle nature liberat / Igitur secundum triplex velle / triplex est dilectio scilicet naturalis / libidinosa / et gratuita / Prima nimis de qua apostolus Nemo unquam carnem suam odio habuit sed nutrit et fovet eam / 2a mala de qua apostolus In novissimis diebus instabunt tempora periculosa et erunt homines se ipsos amantes / 3a bona de qua dicitur Diliges proximum tuum sicut te ipsum / vere quia velle gratuitum / et consequitur

diligē bisstum / Est enim natz
gsiderare dupl' ut na est /
et sic hz velle natle / Et
ut deliberativa e / et sic hz
velle racōle / Unde dam.
distinguit voluntate dupl'
natle / q volum9 nobis bo-
na tia / sicut esse vivere /
et intelligere / et similia / que
no possum9 no velle / Et
rōle qua nos possum9 aeque
velle et nolle / Item triam
aliud sensualit / aliud
ronis / Et sm hoc velle
vicium dupl' vel viciate
sensualit / vel viciate rō-
nis / Item gra dupl' gt
data / et gtu faciens. Ibi
vel et dupl' velle gre
/ Ex quo quo dicit ipius velle
se gsistunt dicitas i ipso
diligere / quorum primum e pure
natle sicut indirus / q3 ppter
natalia non laudam9 nec
vituperam9 / Item nam q3
potentie nobiles non se hnt
ad opposita sed ad alterz
determinate / Unde s necessarium
e se amare quod impossibile
est ung se odire / Augus
tinus 10 ult. Quid
te quo tu non vis amore
vita nec petro securit
abstulit / Item hic est rō
liber et brute et oes quo
i aiatis q3 gservat vitam.
quia de quid philosophus ...
inclinatus desiderare ... melius

est ... aut esse / quam
non esse / Unde q3 omne bonum
appetitur / omne sibi mo se
diligit / Secundum est deliba
tum sed rōle / hoc primum est
solus nec inquantum talis /
Sic se diligere proprie
hoc nichil me tamen9 sufficit
sic suffit ad determinatum sed
obstinatum potest non sufficit
ad meritum / Et q3 potentie
rationales se hnt ad opposita
sic non possum me diligere
possum odire / ut in hiis
q bonum q na et mentis
appetitur nolunt / ut aut
semper accidunt / vitare
noluntes / ne ... se odi-
endo tunc gdudentes / et eo
ipso peccantes / Ex hiis ob
homines sm aplm ma ... pru-
desiderant et tm quadam
ingratitudine affectant / Tota
non na non sentit sua
rectitudine et integritate sed
vitiata e et corrupta op
... cum surgit vel
... qui bonum ...
viciose et diligit se libi
dinose / Vult enim sibi
bonum spale ut honores
... simplex / divitias
... avaritie / voluptates
... corporis et
talia / Et hoc quod ... omnia
bona sed et ratione qua bona ap
petuntur / et delectare ad
... sed ... nec mala

qz distonci ͣ/ Nā cū volū
no hēs spūalibz bonis delec
tada ē/ sz porcōibz ī mē feb
aglbz se quietit eū adi ta
se frendusse/ quitit/ et io
peccat qz sic male se a
mat et vīne scodit quā
diligit/ qz plus ꝺ nocz
quā psit/ Jo. Qui amat
aīaz suā pdet eāz/ Boca
bos deo ūte qstes/ aīabz
infinitis capacitat natue
ozunēs capacitat/ ñ nullī
qutaz qdical nrā īnura
faciat/ Ille geus huā sinnis
treuis oībz prare nolunt
vos digt. vitaz insra īfima
qq̄ detrudit/ vīta si ōnē
qōne/ quā bonū ē/ io aūs
est qstat eā ptiosi/ Cū
vilissia rez bā vita ee
indicat/ eius vos metipos
vīta āpstaione stnuitē
Aug/ Bonū qd amatē
ad ē/ sz quātum est ad illā
boni ē et suaue/ sz amaro
cit iuste/ qz iuste amat
ab iº qīd ab eo ē/ Sz qz ss
accessus ad vnū oppitor
ē recessus a reliqō qui sic
amas me/ volo in bonū
spūali/ nolo et fugio malū
oppitū ut hūiliatoz et
pauptatē et silia/ Ego
tñ diligē quos libidinose
me diligo/ tñ sine corpū
ronis p vitam spūali et
hēt bō spūalia/ vnusq̄ volo
no sin opigeaz/ Nā bis

nāz sz sm qcupiaz volupte
/ est/ cū vito spūalitē
vo viciosa tosēuit/ et hō
se diligēs ptēia volu
hō bō ꝺ nō ad ute fiad
fruc impbe qcupistit
Cap/ Venite fruam̄ bonis
q sunt/ vitz qz hōz malū
sz pm̄ viciatē et io cohibi
tū/ sm mor̄ et io phibitū
hic est amor sui de quo Aug
qui ē fundam tū ciuit dyabli
de eo ecy qz dyabls pinato
amore nīs se amat bonū
ppellēc īmodatē ꝺ appe
tiuit/ et sic ēēc qfusiōis
babiloniā ꝺ et sūis inuita
toribz inchoat/ Ita de hic
Greg/ Dc. Et sic ī bono ape
desidia fit minor amor dī
/ sic frandez minus amor sui
/ frandz cū fit mape dī
q vnes sbtrahit eo qz di
ligēs se vult ꝺ bonū como
di p vitā acadie ul apq
ad vtilitē ppaz quit/ volēs
sibi bonū laude p vitā va
ne glie/ Candez e go vi de
talis amor q et bonū viciat
et malū initiat/ Cetez
gra nāz viciata repat/ et
elauat ēnatā/ et pficit ī
pfectaz/ Sup aut ē gra
vna gts data et h mapia
ē/ sz h ēpemplū tū/ ita ppc
pgēs data gf/ vtitus ī for
mes alia q gtū faciēs
ut gra cai/ h vē q d.

qr p hat p'az sis dco glius
effiat. / Item ergo diligere e
sui velle gre glie date-
tu bo^le nam et na^le bonum
bty adiuuat / ut malas
et deformates cupiscencias
actui dilectionis p mon ad
ditas abiciat / et bonis ali
qbz ipam vestiat / et si cu
bty i foris no usqz qz
suffi^at ad merit / eo tn qr
bty est / ertat vian et ta
net de meriti / bn similitas
eet i foris no p mittas bono
bom pope p supbia et vel
le diminuit vicio su dilige
et in sit qr dr Greg / Qui
no amat gliam no sentit
totumoluu et de utilib
alijs et vicijs sibi medi
tabis / Tercio aut dilige
qr caritate pridit / qz p'm
filios regni a filijs perdi
dividit et ad meritu sufficit /
vitus eni bty cal^ls omi a arte
terciorz velle vicij pemitis
fugandi / et velle nat'e
librani vestit actu dilec
tionis omib cupiscencijs
debit / et magis / ut dilig
hoc qr dz quad gno / et cui
g dz / et sic de alijs / Ut dz qr
sic bonu sz tpe et auaz
sz in aut tpe / et io mag
auaz qr tpe / Quamis dicat
grg Nemo pp ad se met
ipm habere caritat dz / sed
dilectio ipe in altum tendit

/ ut caritas esse possit qz
supplendo visitaz / qr hoc p
caritate no tm se ipm sz
et proximu diligit / Et sic ci
se ipm diligit / Et qr id
est p'm re dilcm et diliges
altum tm sz bonum / ut agens
et paciens / Item quod dz / ut
sapiunt s. ut cui sic diligere /
bonum sz velit mag bonum
mag velit / et mi mi9 /
et min'm mime / et max'm
maxime / Tria aut disting
wit Aug9 bonorum gra
s bo magna mediocria et
minima / Virtutes mge qbz
rece vivit magna bona sz
spes aut corpz corporum
sn qbz rece vivi pt mi
ma bo sz potencie vero ait
sn qbz rece vivi no pt
mea bo sz / Et ge e
et pquo diligas ul res
pnas discerta erdott
caritas / Si eccl9 Bn
z elus sine discrecione errat
qz si errat a caritate de
generat / Item quartu / ne
plus ul mi9 debito s.
ut mi9 diligt sic quui
dn / et mag sic g ppi /
sz spectat ad ordine
cal / & de q° Aug9 Ille e
qui ordinata h3 dilcoz ne
aut diligat qr no est
diligend / aut corpz diligt
qd e min9 ul amplig
diligend / aut min9 ul amplig

s aut non diligit qd e diligendum

que eque diligendo. Item aug
gⁿ i° pp quic ut ppe deu
quic ut auitas sumne dili
gat proib; dilatis et per ipm
diligit quasi amat Cum
diligere se sit B' bonum velle
restat quid velis utrum
voluntate habituali an actua
li Si actuali utrum absoluta
vel condicionali Si absoluta
utrum semiplena. De qua dicitur
vult et non vult piger / an
plena que perfecta reputatur secundum
id Augustinum Ubi deest facul
tas non quimur nec voluntas
Omnis tamen ut ait Augustinus vo
lunt esse beati Beatitudo autem est
status omnium bonorum congregacione
perfectus Omnis tamen ergo volunt
bonum et sibi bonum et ita
omnis sibi met se diligunt sed
imperfecte quia ideo plenum bonum v.
semiplene volunt / plena autem
voluntas lhec sed quod permixta
autem cum est ratio habitu vel habitudinis
sed ratio habitudinis quia quod actuali
absoluta et plena voluntate in
volo id si possum acquirere
acquiro et quo plenior
voluntas eo amplius quod
possum quod amo quia possum [+me]
viribus / quid ingenio et ar
tibus / quia possim facilitate quid
vix aut difficulter / Item si i
pedior suo doleo et quia vo
luntas plenior eo amplior
et dolor / Item si adeptus
suo gaudio / et plenitudo
iocunditatis reddit plenitudinem
voluntatis / Item cuius oppositum
nolo / et id si possum effugere

quid per aliud / quid possum

effugio quia non habitud plena
nolu(n)tate in nolo id si possim
consummac consummo / et quanto volun
tas plenior tanto sollicitudo
consummatur diligencie / Omnibus
ergo premissis collatis patet tres
esse generales distinctiones dilectionis
sue / Una alia simpliciter alia
secundum quid Item alia naturalis alia
libidinosa / alia gratuita / Item
alia plena / alia semiplena / Di
lecto autem sibi naturalis semiplena
est dilecto sibi libidinosa / est
et secundum quod et non simpliciter / Di
lecto autem sibi gratuita et simpliciter
est et plena Utrum ergo quia cari
tate te diligas et velle
grë bonum tibi velis / quod bono
volito et quia volendi modo ali
quibus convincitur patet

[illegible] de dilectione proximi

Diliges proximum
tuum sicut teipsum
Duplex est propinquitas seu propinqui
tas una que dicitur secundum convenienciam
localem / secundum quod paulus dicitur qui in spacio
locali distat / multum prope quod
pars / propius quod minus / proxime
quod minime / Alia naturalis secundum
convenienciam realem secundum quam paulus
est quod pars convenit / prope quod
multum / propius quod plus / proximum
quod plurimum / De hac dicitur diliges
proximum tuum / Et non simpliciter
quonque signat id quod sinius par
ticulis sed hec ad ulius simile
et tu prope dicitur / ut recipit magis
vel minus / Et quia id quod proxi
mum habet ad vos valde / et tunc
recipit magis et minus / Ita h'
videtur propior alius magis
alius minus proximus / Est autem
hec realis conveniencia quadruplex

intellectus. Sic natura imitatur indigentiam
et in gratia, et sicut hec multiplicata
proximitas. Natura autem hominis
bipertita est; natura quo ad animam et
corporis compositionem. Hinc surgit
duplex generatio et consequenter proxi-
mitas gemina. Una genera-
lis qua nos spiritus cum omnibus
rationalibus convenit et conformitate
nature proximus est per ipsius effectus.
Quasi enim per talem actum eva-
cuntes in anima tam propter hoc natura ve-
getabilis propior natura sensibilis
propria natura rationalibus. Conformita-
te quo ad naturam rationalibus mutuo sibi pro-
ximi sunt omnes naturam rationalis
participantes. Natura sic intellectiva
et intelligentia sicut homo et angelus
non distincte vero bonus vel
malus porphirius. Omnis enim
rationalibus ut dicit. Sed hec proximitas
magis et minus recipit. Natura
cum spiritus angelicus et spiritus
humanus specie differunt propior est
homo homini et anima anime quam
angelus anime. Similiter si angeli
aliqui ab aliis specie differunt, sicut
quidam dicunt, natura generali
mutuo sibi propinquiores sunt. Item
alia spiritualis qua nos cum
consanguineis convenimus. Quam-
vis enim omnes ab Adam pro-
pagati descendendo quidam mi-
nus cognati sunt, tamen quantum
ad spiritualem sanguinem propinqui
quidam vel quam proximi sunt, quidam
propter quidam propinquiores quidam
proximi. Et proximi tamen vel
in linea ascendente sicut
pater et mater, vel in linea descendente

sicut filius et filia, vel in transversali
sicut frater soror.
Ad hanc proximitatem reducitur
etiam affinitas, verumtamen ad
sua originem. Sed et hec magis
et minus recipit; propius enim
videntur propriores linee ascendentes (vel ad priores linee descendentes)
secundum parentes magis ad filios
suos. Et non unquam hesitamus
quos preponere in dilectione vel
postponere debeamus aliis
constitutionibus patribus. Item in
linea transversali proximus est
sicut propius dicitur, vel ipse est
in frater quo ad matrem
tantum propior frater quam patre
tantum propius compositus. Sed hoc
est proximus ita indigens pro-
nature et careat. Item
sicut forma convenit nunc qua
perficit et eius sicut convenit
et proprius. Item est bonum
[illegible] ipse enim cogitatio
propior volendo proprius [illegible]
luce [illegible] vidit proprius
fuisse illi qui incidit in latrones
et [illegible] ille qui fecit misericordiam in
illum. Cum fecit magis, non tamen
cogitatio vel proposuit. Hac
... proprius est angelus
homini quem custodit, magister
discipulo quem instruit, et
[illegible] aliis cum bonis
[illegible] applicatio.
Aut proximi relata est. Non
enim est aliquis proximus nisi
proximo mutuo quo proximi
sunt et convenit et qui impedit et qui recipit bonum

poteti eni busiau impede
q. ppe e q indiget ppior q
magis ppius qui maior e
Bemnatur aut quoda
hec pinquitas, cu mutua e
necitas et mutua fuadi
facultas, cu utrq ppior
altius busio i a quo indiget
et recipit i a quo simile
et indigeti impeditus i apti
vita simda et Bedm
hec ad hac ppitate omes
9tigit redute ptictate.
Busicu eni mutuo ipedit
et recipit vir a pat et vxor
viro, dus suo et suus dno
et de omibz alis alius pati
quicq ul scutibz dz ppita
vincq ambulat duo pit
n haut Bz no sit p mags
et mius duisitas busitia, sit
et ppitas ista Bz hec ee
pluz ita cita et bo per
gradus in quia q teti que
et bom st et ppos tm sit
tibi eni actu bono ppe
e alique p poim indiz
qua pt bo sei ppior p
dispositaz ppius p nitiaz
q 9ucta actu Bz et hic
st gdus qui int bonos alius
magis alius mius bo est
uo pmu st q pficiores
virtutibz bn inst qa vna
est i spe lz statu diue
gra 9tristat vtrosq et
Ite et agli hoibz qui lz
spe distat et dnt quo
ad natua vad tn i spe st
ppe 9tnita largie aut

hic uo hoi et e aliqs ppius
ul resist alibz ul boni ul
opinioe sit qtz q resist malus
et io pmu bo ul spe sit
qtz vicia malus de quo no
sit de ffrauds et si mo sit malus
ppt futurus bo et ita spe
9iussionis est ppius Bedm
hic de mgri i pmo est ppius
dz 9or modo Coptrietate ne
pmu de sagmis busion co
hibitione spe 9iusoie p a
ppitas et scda ortu hut
a ua q e pim stabile et
io stabiles Tcia et q ta
a uolu et io mutabiles
qr volutas est pim muta
bile cu eni sit po rolis, hic
se ad opposita et io q nunc e
ppius mibi bom et busitem i
pcedendo i ppitate 3a pt
sei uo ppius vali te muta
mali sufa 9 et silr i q a
ppitate 9tingit tu bonus
a bonoz sili nc se eligas
malus sit et p 9 mod i malo
fia psemando dup o ppe
tua i nobilibz sub spe 9uisoe
ppius esse desistit Diliges
ppium tuu sit te ipm dup.
diligi ppius sez dilcoe ami
citie et 9upiscetie pm r
quitu ad dilcoem amicie sm
9siderationes suppositas de
dilcone tu nuc pcede regula
i dilcone pximi et cu di
ligitur ppius p uitam sit
ei velle bom ad regulos
ter a dilatoz et bom volitu

et volendi modo distinguere
et voluntas radix vel principium
Sic enim simpliciter vel secundum se ipsam
ne vel plene / naturaliter gratuite
vel libidinose se congregat diligere
se ipsum sibi et proprium / Sunt hec
considerata radices et sic differentie
aliorum tamen prima cum / Sicut enim ra
dix sit et rami / Secundum tres
tres radices volendi / possunt
distinguere dilectio proprii secundum
/ naturalis / gratuita / et libidinosa /
Quarum prima bona simpliciter natu
raliter / non de necessitate / et ideo in
diuisionibus [illegible] / secunda bona
/ tertia mala / Ex his radicibus
sic gemina / sicut in pullulat
qualiter motus dilectionis
proprii [illegible] / [illegible]
[illegible] / quorum [illegible]
se habet sive naturalis deliberato
gratuitus agitur gratuitu fa
ciliter quorum posterior [illegible] ad
dit super priorem / et completior
est ipso / Tamen fortasse motus
unus et idem / sicut se diuersi
ficat / sicut eadem linea aliter
[illegible] aliter [illegible]
[illegible] / Primus motus di
lectionis proprii est pure natura
lis / surgens ante / ut natura
est que deliberationem [illegible]
tres primas potestates
cogitat / et super eas motum
facit / Unde hoc confirmat
non solum aliis / sic [illegible]
aliquid diligit quam se. Ratione
compungitur non solum [illegible]
sed et gallina congregat

gratuita et libidinosa gratia

pullos suos sicut alius pater
quam alienos / Ratione
huiusmodi inspexit / omnis lupus
fugiens sequitur pastorem / Ca
tulus [illegible] latrans / [illegible]
suo cauda blanditur / De hoc
ait / Si diligitis eos qui
vos diligunt etc. / Si salu
tamini fratres vestros etc. Greg.
Unde qui diligit proprios
secundum passionem cognationis et
carnis / Sed aliud est quod
sponte impedit [illegible]
quod preceptum diuinum [illegible]
[illegible] obediendum / Secundus est
deliberatus vel voluntarie sur
gens quod natura [illegible]
[illegible] per deliberationem
[illegible] ad utilitatem et pla
[illegible]
utrumque inferior et superior / sed
non [illegible] / Ratione [illegible]
voluntas [illegible] naturalis
qua [illegible] legit / ut
[illegible] commotione [illegible] fortius
proprium diligat / quod debitum
quod naturali lege preceptum
quod non diligentes abmittet
[illegible] et [illegible] pe
ne reatum incurrit / Sed quod
[illegible] se habet sicut se ad
apparatum radius habet una
[illegible] / nunc
motu dilectionis / nunc motu
odii [illegible] / Inde [illegible]
[illegible] agmine vocatur
[illegible] / Tunc affectio

[illegible] in legem [illegible]

vel nunquam oblivisci pt mihi et
glo dñica matre omittes
mira ne / Tercius ē ipse ste
quietus surges ꝙ nā · mete
aliq grā gtis data / glis
ē virtus informis / et silia
que mit dispont ut pmissa
ad vertet intimꝰ et ī sup
ad ɔsideracionem ipsius dei
ymaginem et silia delibera
tione nalis cogitom tusten
derat sb lenat eciā / qma
delibacioz ad invat ad ve
stiend motu dilcionis aliqbz
circūstanciis bonis / ad quas
pse delibaco nō sufficeret
/ Quartus ē pfecte quietis sur
gens ꝙ nā p grāz gtu
faciente pfecta qua ro lis
potentia scz voluntas delibā
ta p hitu caritatis tres
pmas pprietates sedaris
ē ꝙ tā pri ɔsiderant ad
unita omibz debitis ad cir
cūstanciis vestit et in actū
pducit / Septē aut gnā
les circūstancias
enūiat Aristoteles in ethicis
/ Quis / qd / circa / ꝙ / quo / cur /
grā / quātū / quo / hec et por
dinē in actu hūmꝰ dilcois
īveniens / Primo quis agens
ꝙ ala ɔfirmata in ɔpm
talis in quo tangitur forma
agens ro lis aīe / mā et for
/ cuius virtute agitur s. caritas
ul grā q circūspecta non erit
debitus agens / Virtus enim
est q hntē pficit et opus

eius bonum reddit Aristoteles
Nō ꝙ bonus facit bonum finem
sz ꝙ boni finis bonum facit
/ Secundo quid agat ꝙ diligit
debita actus / quā et nā docz
et lex iubet / lex nālis et
scripta vetus et nova / Romanorum
Qui diligit proximum legem im
plevit / Hec ē dilcio amicitie
que ī duobz motibz intra
ɔsistit / Movetur amans
in dilectum et pdilectum / primus
motus ē ad coplacēdum / qua
affectus amantis amico pre
cordialiter ī intellectu actuali
ne metu stati ɔtrit / et ut
placenti se appetit / et ut quieti
quadā benivolencia et dilcoe
coniunctus stringit / Ecclesiastici Ne
obliviscaris amici tui ī aīo
tuo ay. hic ē filius meus
dilectus in quo m coplacui et
hoc bis nō sit in deo intelli
gens sic in hoīe / Secundus
motus ē ad complacendum qua mo
nemur pando cu ipi bonum
volo / Aristoteles Amicitas mstes
esse volumus / Tercio circa ꝙ agat
/ ꝙ circa proximum / hec ē nā spē
debita / Sz nō sicut vi
sio bz vnā materiam pprā
ul obiectum sup quo tusit / sz
colores / et alias qnez s. stras
ul quanta coloris substantiam
/ Sic dilectio ꝙ cat habitus
pducens bz proximum proprietatem
ꝙ tā prima pri h. / et pp a /
aliis aut proprietatibz pprios

a. pura qm et pala / Sic go
lo coloratu ns vide sit oma
in quo hz ppitas desiat / ita
cai te no dilige ut diripuati
q quituq quagistri ucl
bursti fuerunt ipi cai te no di
ligunt / q bom no se nec
fieri pnt / et lo tu cai te hui
bz n poste a peccatu q mit
s fortasse nali amor amat
ad q et nalis qpassio se
de quo di luc 16 Dnt vos
et uos mag thaob . fma
tu est / ut qui nolut ad uos
transire no pnt et / Actus
r dilcois inciat a na
subta r v q dicom nc abti
pgdit in gra sb ti r ta cō
dito m gre obiti ro suma
i glia subieti r tu q dicom
glie obiti / Caritas go fat
dilige ppi m in qptu insti
tuabil sil insty p graz
iustificati ul beos p gliaz
et in h forsitan tz regla
Aug Sicut simpr ad spir
it / Qualis codilcoe uel
fiat ista a / Et quo / vz
instru to / Nō potencie duc
st velud instra eius ad
agend / Aug / Aia instituta
cognoscendi et diligendu
a ua / Duo aut st qua
instructor s m duas drās
potenciaz s. dialis et spu
alis Instru r dilcois e
poten volu t sive affectus
Signum aut dilcois / opus
effectus / Est aut affectus
dupt s volutas / vnu
animalis sive sslis ul bru
talis qui qiugit fantasie
et quis e hom et brute
hoss c dilcto sslis / Alius
rolis sive spualis / qui
qiugit intellectu qui e
quis anglo et hom / ex
hoc e dilcto intellig / Et
no suffi po adactu n
disponat p habitu / po go
volu t ad eliciend actu di
lcois disposuit habit dois
hit aut e dupt s m q
nalis qui radimate con
mete et noticia sedm
Aug m Aliud gratuitus
qui diuidi cotra fidem
et spem s m aplm / h et
est caritas / Sic go est
diligend materiar poten
volu ts formalit habitu
cai ts / Aug i lo q fess
Aliter no e via amicicia
n cui tu dius ea qglu
tinas int herentes r cai te
diffusa i cordibz nris / Et
to cui q grā / h e ca final
dilcto sive caritas moti
nosit op ppi m no ut
fruetus s ut uiaus dili
git / h est no ad herei
hom ps semetipm s
refert oli q ad fine ulti m
s. deu / qui est sumu bon
quo solo fruend e eo q
ps se est amad us / Ma

et si dicat apostolus homini ego
te fruar addit hic in domino
Augustinus Cum homine in deo
fruitur deo potius quam homine
fruitur. / Secundo quantum / Nota
dimensiones in dilectione una nec
similitudo est contrarium / scilicet duratio
alia mensuratur intra / scilicet
magnitudo / et habet dimensiones
intensionis et extensionis /
Stat ergo caritas proximi diligi
[illegible] / quantum duratione in
finale quia semper / amplius
quantum intensione / quia magis
quam corpus proprium / ubi quidam
distinguunt inter corpus passibile
et impassibile / dicentes proximum
magis amandum corpore proprio
passibili / sed minus impassibili
contra distinctionem dicit Augustinus
amplius homo diligendus
est quam corpus proprium vel
suum quia propter deum omnia
diligenda sunt et potest nobis
cum deo perfrui quod non potest
corpus / Dicit Io. 11 maiorem
hanc dilectionem nemo
habet etc. / Et quantum / quia multo
plus quam rebus nostris
Bernardus praedicatores si in
possent proximos perfecte di
ligere studuerit in hoc seculo
nihil amare / neque vel
affectu possidere / amplius
quantum minus quam nos Augustinus
de doctrina christiana secundum or di
ligenda sunt quae circa nos
quae supra nos sunt deus / alium

quod iuxta nos sumus / 3m quod infra
nos super proximos 4m quod infra
nos scilicet corpus / Dicit ergo deum
nobis / sic nos proximos proprium
in amando ad minus in virtute
super omnes / quamvis super aliquos
non sit forsitan in patria.
Anshelmus In 1a perfecta caritate
in innumerabilium angelorum
et hominum ubi nullus minus
diliget alium quam seipsum
non aliter quisque gaudebit
pro singulis quam pro seipso / Et
hac ratione plura secundum
fortasse vera vel alia inopi
nata et ideo transeo / Amplius
quantum in infinitum minus
quam deum / cum non sit diligendus
in proprio dignitate / et propter quod
utrumque et ipsum nullus / Amplius
quantum in comparatione unius
ad alterum quam diversis causis
alium alii carius vel minus vel
magis / et hoc tempore vel secundum
intensionem / sic magis diligo
illum cui magis volo bonum
vel plura / vel super ceteros / super
quod quantum fundatur ordo caritatis et
ad proximum / quod super diversas causas
alios aliis magis diligit
vel minus / et sic hoc proponit vel
postponit / De hoc in ordine
proximorum diligendorum tamen in
via quam in patria quaedam
superficialiter a sanctis dicta
conveniunt / quae super
diversas opiniones divisimode

vel minus cui minus / et aeque cui aeque
vel secundum extensionem / sic magis diligo cui
magis volo bonum vel plura

est quantitas

detrimant / 1° quo / Nd.
mo9 aliqn ſt meſurāz et
dt qūitē. Aug. Modus
mod9 non ſponit et / alij
ſigt quodā fōrm et dc
qūit. ita hic ſim̄r / vn̄ edn
qūitā dimitti / debito go
mo caritas dimitti̇ p̄x̄im
ſ id. No Mādatū novū
do vobis / x̄p̄o igit amā
do p̄x̄im gformi debem9
ut eo mō quo ipē dilexit
diligam9 / Sit aūt mod9
nō inmixt' e / Secūdo go
diligendus eſt p° diſtricte
non ~~fatue~~ que diſtīcto it'
bue e ſ ut diſtīguas in
amādo int' ſbam et ſbaz /
int' ſbam et acadētes / int'
acad̄s et acūs / p° int'
ſbam et ſbaz. duplex enī
eſt ī hoīe ſba ſz corp9 et
aīa / aīa p'p' dm̄ / corp9 p'p'
aīam eſt amāndū et lo ing' /
aīa quā ipm̄ corp9 / Sic
diſtricte dilig' ſi corp9 nō
p'p' ſe / ſ; p'p' aīaz dilig' /
ſi indiuit amās magiſtū
et feminaz cū aīa g aut
hiat i ipm̄ corp9 differat /
Jt int' ſbaz et acadēs
Sba cū et nā ſemp bā. /
qz adeo / et io amāda. /
accidēs aliqn malū / et
lo qz dn̄ odiēndū / Aug.
Sic diligēdi ſt homines
ut corp9 nō diligat' errās
Aug. Sic diligam9 q ſt
et odio habeam9 q ī via
dei nobis obſiſtūt / p's
vlo xc qm odērūt te dn̄e
oderam / Cū ī ſcōd ſub
iecto ſit nā et culpa
opus dei / et opus hoīs /
caueds e diſtricte / ne vl
p'p' malū bonū odias
vl p'p' bonū ſubſtāb.
malū diligas / ſ; diſtīcte
ſingla ſinglis reddas
amorē nē / odiū culpe
Aug. Sic q's vēt ad me
et nō odit p̄rēz et m̄rēz /
Conſtat qz amādo dz
odiſſe p̄x̄im qui ſit cū
adit ſit ſemitēpm / Jt'
int' actus et accidēns
actu9 n. quedā ſunt
bo. et lo amāda / ut vir
tutes et grā / q'dā h'nt
gtra et lo mala et
nō amādā / ut vicia / q
indiffētia ut nā līa ſt
pulcdo facūdia et ſilīa
vl ad veniādia / ſed opu
letia ſcīa et ſilīa h'ēt
omīa qz in vno ſt bo
nūm ſt / facile tamē
d'tip'nt / ut nō unq
aliq's credat ſt dilige
Jn ſanna q taīb9 / qz ti
muit dn̄m / et diligit for
ſitan q carnalitate.

gemit diliget et enim qui

ppt id quod puniti. pul chra nobis. Si aut inter accidencia distinus homines bonum corporis uel sanguinis diligis corporalitate non carnalis interdum uel iniucus pulcrum uel deformis pauperem uel diuites et dat. Jo. Omnis qui diligit eum qui natus est ex eo et homines peccatores inquantum peccatores non diligis sed inuocare odis. Bonos dilige nec bonos et inpie malis. Augustinus. Omnis peccator inquantum peccator non est diligendus. Dicit quod diligit qui peccat amicissimum suum pro aliud et aliud accidit. ubi uult bonum dixit. nunc sathanas appellauit. Amplius quo suus spiritualis non carnalis. dicit quod diligit qui peccat. Jeronimus posuit et ad misteria quod uidit. Qui est mat. mar. et qui uult facit voluntatem. prius uel quis teliber et uel et docet amicitias suos tribulationibus et temptationes apposuit magis volens eius bonum spiritum utile quam bonum carnis delectabile. Apocalypsis 3. Ego quos amo arguo et castigo. proverbiis. Quem deus diligit

corripit. Bernardus similiter obedeunt in quibus qui prius diligit et tamen illa fuit dilectionis prima non affectus et amore suum non spiritualis sed carnalis impedit. Amplius quod vadit non fictitie uel simulate. Ro. 12 dilectio sine simulatione etc. Et cor. vi. In caritate non ficta. 1 Jo. 3. Non diligamus verbo uel lingua sed opere et veritate. Proverbiis xi. Simulator ore decepit amicum. Jo. Seniori gaio quem ego diligo in veritate. Est aut veritas adequato signi ad signatum. Ro. 12. Dicit intellectus sit suum signum sit affectus sua voluntate uel signum uult bonum sed vacuis. Augustinus. Quando ergo ea que sunt voluntate signa corporis uel notae passionum que sunt in anima sunt signa veritatis et consignificatur et quod est uel non esse quod non est et qui ut de lib. in malo quod unum et in statu quo intellectus unum significat et quod prestat et tantum est et unum sicut creaturis dicatur creature unum significato. Talis dicitur tres creature unum significato. et adequatum signum significato. Falsitas aut est in signo cum deficit

ad equaco qd sit tpr / ul cu
sigr plus esse qua e / ut si
tm ceor tretibz dica sep tru /
ul signes ee qd no e / ut
si dica no albu albu / vel
sigficat id cu9 gtru est /
ut si albu dica ee nigz
Sic omo est in signis af
fectum et amore / In his
em vitas e / cu ad equat
sigto ul tom sigficata
ul pte in toto / vegater
go dilig / ul qui tm muti9
dilig / quu se dilige p
familiari signa optima
ondit / ul plus diligit qz
ondit / qz tom affcm sigfi
cac ul no pt / vel nescit /
ul obligi cam no vult
/ Vn ic fallacie ppue di
lexit qui quod signa dilco
nis exti9 maiora jo. qz
mm9 qz petro tz mag
dilexit qua ondeat licet
petz plus diliget qua for
sigficaret / nc sigficauit mgr
dilige se Johane qua pe
/ tz mag sigfica i qbusda
se mgr dilige jo / qz sig
ficaret se dilige petz /
Est aut falitas i signo
dilectois tpr / magna cu
sigficat plus ee qua e /
/ ut cu diligens sigt se mag
dilige qua diligat / Maior /
cu sigficat ee qz no e /
ut cu no diligens se di

lige sigficau / ps dile
xert se in ore suo / et lig
wa sua mctiti st ei / e
Mapia / cu ondit esse
cu9 gtru / ut cu odius
amocz ptendit pu 21
Achiora st wlnera dili
gets q̄ fraudulenta
osculu odient / O qua
vicarit pr nos ꝫ viraqz
naz / diligit / q eternale
et io infinita dilecoz q
ut deus nos diligit / Ke
nesitaz effatibz magnis
quod valde et pene i
nnus ꝫ ty fimt et io
i finita no plene sigficat
tibz ondit / Ezh ymo
haut dilcoz tota et ta
ta quata e plene sigfica
re ceatue p effctm ali
que / Etia ipe ompo
tes potest no pt / qz cac
in mese effcts ex nean
infinitz ghis equal no
pt Deo et huine di
lectioni affcm quans
magm esse erga nos
plima et maxima i
nobis et pnobis ut ho
finiedo et paciedo sig
ficauit / Tota tn et p
ciosa quti affcus ou
sa no est / qz effectibz
sigficatibz ad hunc ma
ior est / Ecc. Beatus q
invenit amicu
ꝫ i filijs

qui pdit / Amplius quo
efficiat nos tepide Greg
pbacio dilectionis exibito
est operis / Quia valet
et efficacit nos dilexit
et diligit / qui suaue di
lectionis affectum tantus nos
effectibus ostendit / Jo. 17 Ma
iorem hac dilectionem nemo
habet etc. 1 Jo. Sic xpus
dilexit nos et animam suam po
suit pro nobis / et nos debemus pro fratribus
animas ponere Jo. Qui habuerit
substantiam huius mundi etc. Amplius
quo non mercenarie ut
nos homines propter res vel dona
sed pocius eos diligamus
Augustinus Amicos iustos esse
volumus etc. quo contra Eccl.
non agnoscetur in bonis amicus
prosperis Cum sublimis filius populorum
non ita pro bonorum morum
non indiget deus pro Amplius
plius quo stabilis non mu
tabilis vel transitorie Jo. 13
Cum dilexisset suos in finem
dilexit eos / Vides igitur
que ad modum motus dilectio
nis in proprius producatur
a natura in quantum talis bonus
bonitate vere / a natura delibe
rativa bonus ignetur a natura
ad iuta per graciam gratis
data / bonus etc.

non deficit

[margin: pssend potest tribuentis deo assert etc.]

ex aliqua causa a natura
elevata per graciam gratum facien
tem / bonus in totum / verum
quia natura vitio libidinis depra
vata quasi ex radice corrupta
oritur dilectio inordinata qua
diligendo proprius peccamus
et si citra deum vermatur / si
eque vel supra mortalis Luc.
Si amas patrem aut matrem
plus quam me etc. / Cum autem
dilectio et amicicia in ordina
cione sua habeat principium
medium et finem / quandoque in principio
quandoque in medio / quandoque in fine
viciatur / Sunt aliqui dilectio
ex vicio libidinis nascitur /
non numquam est amicicia / que sunt
vicio naturali vel spirituali inchoo
atur sub nutriate vicio carnali
terminatur / Gala. Sic stul
ti facti estis ut cum spiritu cepitis
etc. Hoc cepisti melius
quam desinis etc. / Rursus
est licet vix vel raro con
tingit econtrario Sic dauid
Bersabee primum illicite in ad
ulterio post modum debite di
lexit in matrimonio / Sed vix
bono peragitur fine quod ma
lo fuit inchoata principio
Diligitur et propius dilectione
concupiscencie / non proprietas
secundum causam naturalem / dupliciter est
una licita quod est vere filia
lis vel amicicie forte conformia

sup hac operatur dilectio ami
citie. Alia physica qualis
est inter materiam et formam
que mutuo appetitu ad in
vicem inclinantur. Dicit ergo naturalis
in tantum convenire unitatis
sicut inter feminam et masculum
etc. Erit duo in carne
una. Sup hac operatur dilectio
concupiscentie. Sicut enim con
cupiscit homo quietem mun
tie ordinate ad conservacionem
speciei. Hec dilectio est appeti
tus vel desiderium quod est sp
boni bonitate nec secundum genus
morum quamquam bonum in genere
concupiscentie vel meritorie
alicuius mali venialis vel
mortalis. Cum vero boni vel
mali vel quasi magis vel minus
boni vel mali cognoscitur
distinguendo primum a quo
est sive ut terminum ad quem, medium
in quo, et modum vel formam
secundum quam est primum a quo est motus
iste est anima. Hec autem duplex
est, scilicet sensualitas et ra
sensualitas dicitur considerari
ut brutalis et humana. Huma
na tempore status ut instituta ut
viciata fomite et corrupta
ut reparata per sanctam boni.
Duplex modum quia movet
aut per se aut imperio superioris
virtutis, scilicet rationis. Ratio duplex
consideratur ut natura et ut deli
berativa. Hec et tempore status
ut instituta, ut viciata

fomite vel lupxuria, ut repa
rata sed duplex per gratiam gratis
datam, scilicet virtute casti
in formibus pollutionis, de qua
Apostolus in ethicis, per gratiam
gratum facientem, scilicet casti
tatem informata.
Quo ad terminum vel ad finem
distinguitur, quia desiderium
desideratum est multiplex secundum
Apostolum, hunc ut finis,
hunc ut ad finem. Finis
duplex est, proximus, quia intendo fa
cere, 2º quia sequitur vel acquire
intendo faciendi terminari vi
detur in corruptione, intendo
consequendi in prole vel vo
luptate vel simili. Potest ergo
esse appetitus vel desiderium
vel propinquus finis, ut coeundi
vel generandi vel similiter vel
eius quod est ad finem, ut vi
dendi colloquendi ut vism
et alloqui. Regula, cum
finis malus et illicitus et
proximus, ubi ergo talis illicitus
et proximus etc. Ad hunc finem
relata omnia sunt tales omnia si ad
hunc sic non referatur secundum
se sunt in ipsis. Sicut eum
iudicabunt secundum se. Et forte
si ad finem alium fortasse
bonum referant cum deside
rantia sunt. Unde dicit Cris
videlt mulieres non absolu
te sed ad concupiscendam eam etc.
Augustinus: feminas videre

no phibem sz concupiscē
rē, nō solū actū sz
aspectū appetitū, appetit
ꝯcupia mlier/ Regla
Rep. ezā fm bono ppi
qͥs melius ē quā malo
q malo peius/ Bonū
ē q° homī mulierē nō tan
gē/ sz et nō sine causa
vidē ul audie/ Vox em
blanda et mag digitꝫ
ēst Job pepigi fedꝰ
Greg. nō licet intueri
qd nō licꝫ concupisti/ q°
ad materiā supposita vni
tate nē diuisitē. psone
vna spē duobꝫ indiui
duis distinguūt. inter
masculū et femināz/ secū
me sua et nō sua/ lege
et sit de alijs ime circūsta
cijs ꝑ q̃bꝫ fit actio li
cita ul illicita. Corp
vl diligere vꝑoces vras
quo ad modū ul forma
distigwūt. int voluta
semiplena ul plena it
appetitū modatū ul
immodatū/ et sic ul paruū
ul multū ut sz sic ul magis
ul mi9 veniale ul mort.
Regla. 7d' ē mediā
gwale plene volūtas et
actꝰ/ vn phibiti actꝰ
phibita ē volūtas/ cō
cessi concessa/ liciti licita
debiti debita/ Cꝫ nō sunt

modꝰ dilcōis ppe loquēdo
nō elicit/ sicut caritate/ tū
ppter sz diuisitatē psonarꝫ
et statim impat/ tollerat
tpat/ ul apuntat/ ul fugit
ꝯclinat etc./

Diliges ppꝰ
Dilectio ꝯtinua cū sit
.b. actio ul motꝰ/ tāls sz et
ꝯstituē/ q sit efficiens maibꝰ/
formalis/ et finalis/ effi ns
ca est vnde primꝰ motꝰ
sz depli./ sic ī motu dilectio
nis deus pē motor p9
q monet nō motꝰ/ Boecꝰ
Stabilisqꝫ manēs dat
cuncta moueri/ Hic ē deus/
q dat mandatū de dilige
do ut diligamꝰ Jo 17 hoc
ē preceptū meū etc. Item
hec mando vob Jo. hoc
mandatū homꝰ addo nō
ab hoīe ul angelo dā go
ibiꝰ Jo. Mandatū nouū
do vob etc. Itē addit opꝰ
ut sciamꝰ Item dat spm/ et
caritatē sicut/ ut possimꝰ
pmittit pmiū/ ut velimꝰ
cominat supplicium/ ne omit
tamꝰ/ opat motū/ ut
cōpaucis agamꝰ/ Mo
tor 29 q monet motꝰ
ē aia volis/ in quātū tal
que deo grata p forma grē
que in est sibi/ p potē a
libero arbitri ul volūtas
disponēd/ sicut nalis amor

et cau^tis producat sicut actu
cu cogitiua q. apprehendens obbi
ul matiam delectabilem q.sciendo
ad nectit q. dicens enim
ipsam dispositiones r^e v. mo
tiue et motu pnotantes /
Sunt g^o dicte mouentia
pmodo effectiue / sepe pme et
scom ipse / ipse mouet
deus pr et filius et s. s.
qui tres sed sunt unus deus
unus creator / ita et unus
motor mouens i^t hi motu
mirabilit / scanmit et valit /
Ite spa anime / scilicet grce / po
tentia volunt / voluntas est
enim instrumentum semper
mouens per dictam / sicut
naturalis amor / sicut gratui
ti amor s. caritatis / Im
pse et large mouent alium
dispositum delectabile enim ap
prehensum mouet / sic et ama
bile imperium / sic apprehensum
intellectum mouet affectum /
et sic intelligendo est q. motus
ad eam / i diligendo motus
ab eam / Ite finis / Accepte
finis similiter non est i finis
methaforica / ut principaliter enim
motum finis put est i intentione
et spe / terminat autem motum
et quietat / put est in adeptione
et re / Ite quadratum / Ite
opus / habes. Considerantes
simitos i proposito cause cau^tis
/ Circa matiam non s. dilecto
— minus sit actiuus ut q. licet mas
... qua / scilicet matiam i qua
et i quibus est actiuus ul
forma actiuus sit perfectio
i quo est et q. informat
/ est eius ma / In quantum ge
actio ul motus / sit ma
eius dicitur obiectum proprium i quo
est / Obiectum autem pt considerari
ri dupliciter. s. s. sciam / ul
s. rom obiecti visus et
mat visionis ut pz i co
lorato / quod est obiectum visus
et mat visionis i quantum
coloratum / no i quantum spa
Est autem duplex sicut bonus
amor / scilicet naturalis / et gratui
tus / et s. hoc duplex actus
et duplex matia uel
obiectum / Obiectum naturalis
amoris / dilectionis sicut aut
diligo me prius et summe
et plus quam deum / Obiectum
gratuiti amoris est deus
prius et summe et plus
quam me / ppa go ma
amoris naturalis ego / gratui
ti deus / utrumque amor uti c?
proprium / habet enim proprias
... intentiones / s. l. hac ce
dit i matiam amoris naturalis
/ sic et a^z in deo / s. hac
cedit i matiam gratuiti amoris
s. cau^tis / Angeli de na
tura ... no sit hic abstrac
diligendus est / ut diligunt
carnales fres ul filij

ſ amat i° q̄d ad ſe ptinet

Nt ꝗt in ſua m̄ videi dz /
migſ em in ſhua m̄ ē no
amat i hoie ꝙ ho ē / ſʒ
amat ꝙ filiꝰ ē / ſic em
ē no in eo amat q̄d ad
deu ptinet / Sic me
ipm applicādo tamq̄
aliu / poſſu ad me vl
ad deu referre / et ſ ſic
p matia nālis amore /
vl gratuiti hēre / Nota
tn ꝙ ſicut dūſi artiſi
ces ꝙ vna et eadē mā
dūſimode opant / et ſic
vnā et eandē lineā alr
ꝯſidrat phūs / alr ma
thēcus / ſic amor nālis
et gratuitꝰ ꝯueniūt i ſbā
dilci / qꝛ i ꝯm matia /
ſʒ dnūt i ratone dilige
di / et mo. q. in opib⁹ fōr
t Nō etc ꝙ ſicut ignis
aqua alterat nā fri
gida / actu gt nāz ſua
calida fat / et tn dimittt
humiditaz / licz ipe ſit calidꝰ
ita ꝙ ſit ſiccus / Sic
gra cai nāz alterat
i amore cuius queda col
lit / et ad ꝯtrm actu
ipaz elevat ſup ſe / et
q. ꝯt ſe / quā ſeat ſpai
q et ſi ſint ai ea no tn
ab ea / ſic ab igne ē / q aq̄
calefat / calefactiōis at
humiditat / ſic tn no ab
igne ſʒ aſe / Cu i amor
gratuitꝰ 2° et pri° et ſu
me deu diligit / pura

cau nec i meipo u i pro
aliqd diligo / ii deu / gratuit
nālis amor q nedu nec
ꝯmde mala / ſʒ i pfecta
bona ad miſtrat i ſtatu
vie / q caritas no cauſat
ſʒ tollit / et cuatuit ~~et~~
forſitā i ſtatu pric / ꝓ a
Cor 13 Cu nc q̄d pſctm
eſt euacuabit. et Condi
tones i pma p̄relator
ad deu ſit ro gratuite di
ligendi ipm / hec dūſifi
cant ſ tpus eſſe / nc / gre
/ et glie / quo ad et nc
Lor i proprio ꝯſidō / pm
q r qno ꝙ car ſume di
ligo ipm caūt et uitq̄
dilig qui ſit / Sap xi
Diligis oia et nichil odiſti
eorum q feciſti Diligit at
effcūe nātō ab eo q caz
efficiēte diligit / ut liber
vl ſcptura ab amore ſcp
toris / pictura pictore / et
gnar ome opus ab a
more amati opificis / ozua
nis autem deus oia fecit
et oia diligat / Et io q
gratuite et mime ipm di
ligit omia gnalr di
gat et io q ~~gratuite et ibi~~
~~me ipm diligit omia~~
~~gnar~~ diligat in ipm /
hoiez vo ſpalis et augſtin /
i ro nāz ꝯparte gnali
q ſpalis facta Gen 2

ſfaciam⁹ hon̄ȝ ad ymagīe
et ſilr̄ m̄r̄ȝ / Secūo ē q̄d
amicissimi m̄i ymago ē /
ip̄īȝ m̄ ī mlt̄ reputat̄
/ ut ī d̄cto ḡ dn̄ amor / Ca
ra ḡº m̄ ſtᶻ ḡua ᶦ oīa cc̄
m̄r̄a ... q̄ dūr et ſūt ca
rissimi m̄i q̄ vestigia / ad
q̄d̄ȝ ip̄īȝ ſit oīb̄ / ſit vnī
v̄ȝ / et bōȝ / Et lo d̄uat
ad illū q̄ pᵃ et ſūma ē
cēnᵃ / vnitas / v̄itas / et
bonitas / Et ſi d̄ruit ſūt
m̄ cara / ſᵐ q̄ d̄ruit ſ mḡ
et m̄⁹ impressa ſūt eis
carissimi / Specialr̄ qū ca
nib̄ anglis et h̄o / ī q̄bus
carissimi m̄i relucet y
mago / Sic eīȝ ſ dam
honor ymag ad p̄tt̄pticum
ptinet / ita et amor / dili
git ymago v̄ p̄ hoīeȝ
m̄ tabula p̄ict̄a ul ī pa
no d̄lebilis / et hoīeȝ ſo
lu n̄o d̄eu / ymo toz⁹ hoīe
tuȝ / n̄o ~~alt̄r~~ aīaȝ q̄silr̄
reputat / Similr̄ ymago
matr̄ cu p̄uer in ciſa
ī arboē ul ſiſa metallo /
/ Eandē ḡº amada ē ab
amatore dei licet ī d̄lebil
et ī corp̄ p̄hᵒ ymago dei
ſc̄ta ſᵐ d̄eu et adeo / re
putat n̄o p̄uerp cu m̄re
/ ſ filiū cu p̄re / et ſp̄m ſc̄m
cu u͞trȝ / q̄m rap̄ ſp̄etiū
esset q̄d̄ amati teni ſp̄
amati ſp̄eȝ reputant·

/ Tertiū q̄ amātissi⁹ meꝰ
ī ip̄o ē n̄d tm̄ ut causa
ī effc̄tu q̄ue m̄g̃d̄it d̄aꝑ
ſ v̄tute n̄o ſᵐ ſc̄as
ſcȝ efficiēs et finalis
n̄ō ut rēp ī regno / q̄
ſolū ſᵐ p̄ōȝ n̄o ſp̄ s̄c ſᵐ
p̄p̄ualē p̄ntiā ad eſſe /
n̄ō ut actus ī ſb̄ō q̄
ſepable eſt et q̄tinet /
n̄o totmet / indiget et
indiget / n̄o ut ſigilli
ſoz ī cera / q̄ d̄lei pt /
n̄o ut facies ī ſp̄eclo /
n̄o ut ſp̄es rei cognite
ī cognoscēte / ſ veriſſie /
pleniſſie / et intime ī
ſc̄a / v̄tute et opatone /
ī tim̄is qua aīa ī corpē
Et ſi ī omībȝ ſit et ob
hᵉ oīa m̄ cara ſit / q̄
tm̄ receptiū ſ capacitē
p̄ mod̄ recipiēt ī n̄o ...
finiuus meſt / q̄ p̄ctina /
plen̄⁹ q̄ mag̃ capa
cia / et io mag̃ amabi
lia / q̄ȝ q̄ ip̄e ī ami
cissimo m̄o ē / Rō ᵃ 1
In ip̄o et p̄ ip̄ȝ et q̄
ip̄o aīa ſc̄ta ſc̄ / actt
ul In ip̄o viu⁹ mone
m̄ et ſum⁹ / quo ad cē
grē ſc̄ ... q̄ue ſup̄ p̄
missa ... ſundat / p̄ȝ
q̄ amicissi⁹ meus m̄c
ip̄īȝ p̄ſ̄it ī formado
et reformado p̄ graz /
q̄ ip̄īȝ ſecat formado

pinaz / Ecq° scd³ qd sit ami
tissim̄ mei famulus et
fili⁹ / et io nectio amadus
Ite amicus amas et amatus
Ite sposa Ozee 2° Spon
sabo te in fide i · Cor
6 Qui adheret deo vn⁹
spus est cu illo / Sz in qd
amicissimo meo tuus prima
go e pinaz ul pinalis
filis eē est p gratuita /
p iustiam misto / p benig͠ te
benig͠ / et sit de talibz / ·
Apl⁹ Imitatores dei esto
te Luc vj Estote miseri
cordes Mt v Estote pfi
ti · Tercio qd amicissim⁹
meus i ipo est sic effectus
ḡre mea / ut hospes ut
in domo / Cara i in do
mus cui⁹ hospes cariss⁹
/ ut ortulan⁹ in orto semi
nas et plantas / ut poti
fex i templo ꝯsecras scri
bendo vngendo / et magr
in scola docens / ut spos⁹
in thalamo ꝯsternes / ut
gema i anulo ornans
et filia / qm̄ qd ipe est
i amicissio meo spali
mo / Jo 2 / Deus cari
tas est / et q mai i cari i deo
ma · et ds i eo / manet i
qua ma / qz multo qmag⁹
multoqz ꝯ utili⁹ quam ub
hep i corpe / psallens et
in vite / planta i terra / pistis i
aqua / al spirans i aere
/ carbo i igne / liqr i vase /

septim⁹ i lib⁹ / locatum i loco
ꝯtnte z ipo / et ti in hijs
omibz non possez dilige qd
manet / sic illud non intime
diliges i quo manet sic id
Aug' Si placent corpa
amentis i deo et ꝯpsimiss
dilige qr cōdicionis i ipo
quo ad esse glie qd est ma
et vald ipm diligendi ꝯtin
te / Est enim glia ꝯsumata
grā sic q i vidco qd ami
cissim⁹ meus i ipo et ipe
i amicissio meo e / ultra
ꝯpletissia et inseparabili vni
one / In hijs omibz quo
ad esse ꝯtinui / tz regtur
sic supr ad simplr et pe
ket ora vo ꝯtinuo diligendi
ppri re / volutas amicissimi
mei / hec volens et iubens
/ qui si lapidez ul animaly
ul minim⁹ aliqd ppt ipm
diligi non quid mada sset
sz volu sua tm ul intu
mo ꝯsimass / cu ꝯpue
et pfite et non impedite
satis perpetu esse / pc Cri
sti si cautos corda in obe
tu non tm uti / vn est
caritas ab hic simp dapmi
tas no diligit qr amicis
sim sui etiac volutati in
nullo concordat Cay p°
Pecti diligunt te / Aug
Recti sc q volu sui dirigut
sm volu dei / q regula
est oim bonay volutatu

palmes in vite

et volunt melioris proponit
volunt sine/ De forma non sit
separata duplex est forma una que
est quasi forma exemplaris
secundum quam facta est/ Exemplar
enim et ydea tamen licet ceteri
sine naturalis sine artificialis forma
est inde factor secundum quod dis
tinguit aug Archam
inde et archam in opere/
Alia que inest/ habet est duplex
specialis dans esse primum/ ut
in homine anima vel humanitas
accidentalis dans esse secundum ut
qualitas qualitas et similia/ sic
et actionum Dilectio igitur
cum sit actio ad speciem rela
ta tamen actus est/ forma est
omnis/ sed secundum se questa quia forma
formaliter licet/ Exemplaris
inde diuina videt enim deus
cum proximum diligo/ et videt
non formam intellectu speciosi secundum
proximum/ Ipse enim me facit
diligere/ et sic utique quasi fa
ciens/ et tamen non ignorans
sic autem per ydeam non quem
sit ipsa ab actione contrahit
ta vel causato/ sed quod sit accidens
ca Specialem/ habet est boni
tas coniuncta in specialis quod sit
pars/ Actionum alia bona
alia mala in moribus/ quo
modo autem bona in genere nec/
malorum alia mala/ Sicut
creature bone/ alia sunt et
habet mala formaliter/ ut
indignacione sine et similia
quo non possunt dicunt actiones
secundum tocius et fornicacionis
et bonis habet ita sunt mala
et non possunt fieri bona/
vel saltem non mala/ licet
aliquo magis/ aliquo minus
mala/ ita oppositum in
bonis/ Quod caritas sit
forma omnium virtutum/ actus
omnis tamen bonus est forma
et secundum se/ et tamen non potest non
esse bonus bonitate coniuncta
cum caritate est in tota/
omnium autem aliarum virtutum
actus informis esse
potest/ vel nimis micior est
aug dilecta dei et proximi
in ipsa et specialis virtus
est bonorum caritas vero virtus
bonis et malis potest esse
communis/ Accidentalis/ habet est
formam in actu/ formam
aut alius specialis/ alius
intellectualis Vel realis
Unde sicut lampadibus
omnibus lampades ignis
atque flammas/ Quod videtur
non esse quod actus specialis
pars. q. in separabilis/ Et
bonitate coniuncta sicut
dilectionibus/ quia speciali forma
aliter secundum diuersas causas
ad modum accidentalis/ nunc inten
ditur/ nunc remittitur/ nunc
ad esse/ nunc abesse videtur
Finalis de fine Aristoteles
dicit in methaphisica habemus

Specialis

accidentalis
separabilis

ad que tendit diligens actus finis dupl.

intellectum non agit id quod agit nisi propter rem aliquam que est ultima actionis. ultimum enim est finis. duplex respectu scilicet rerum precedentium. huius scilicet quod absolute hic est simpliciter et hic est vere ultimum, quod non refertur nec ordinatur. Summo nos sic ipsum diligere est finis vera ad ipsum ordinari sicut omnes actus cogitive et inferiorum potenciarum. sicut potencia ad potenciam et habitus ad habitum. Volo enim propter nostre ut agamus diligamus, et ideo dicit Augustinus in versa possum diligere in cognita neququam. Secundum dicit in perplexis. Compoti finis f est vigilia. sentite vos et sepe vigilie finis. Alibi quibus inest altum horum optima non enim est finis aut optimum. Sic diligere quod huius melius est finis est horum omnium. Ipsum autem diligere. ultimus ordinatur donec ad finem summum veniatur. Hic autem actus diligendi duplicem finem. primus est id quod intendo facere propter dilectionem. Intendo autem diligendo implere dei mandatum. Qui diligit fratrem legem implevit. Estote imitatores dei et ambulate in dilectione. Imitari per exemplum cari tatis factum habitu. doctum

dicit quod propter et propterea propter provocatio. Alii quod per consideracio fidelium et Hebreorum. Et considerantes in via caritatis. Luce 10 in proximo amore. Vade et tu et fac similiter. honorare deum carissimum dominum meum ad cuius gloriam si referendo quod manduco potum quod diligo. Ad hunc autem ultimum caritate ordinate tendunt omnia precedencia et virtutes in ipso. ut ista in minimum ponuntur actu diligendi. Sed non terminat in supposito generis cum spe ut alterum cum homine. nec intendo vel intellectum cum re ut hoc cum forte. Tercii ubi unum propter alterum. Secundus finis est id quod intendo consequi vel acquirere. Hic autem est vitare supplicium ut finis a quo. Consequi premium ut finis ad que. Supplicium vel pena duplex. presens quod est modo et media totalitatis et angustia et ut actus in se penalis future quod infligetur pro dilectionis omissione. Utraque mala. premium similiter duplex. presens et futurum. In presenti quidem est malarum utilitas. primum quod quando si diligatur propter consequente habetur quod hic certitudo vite. Sicut enim vita naturalis qui habet corpus ab anima cognoscitur et discernitur motu et sensu. sic et vita gratie qua habet anima spiritualis

f

aecclo Nos scimus quoniam
translati sumus de morte ad
vitam quoniam diligimus fratres nota
sicut effectus per causam de inna-
tione per quod sit sicio quod lu
na eclipsatur quoniam terra inter-
ponitur Causa per effectum de inna
tione quod est ut terra interposi
tio quoniam luna eclipsatur
ita hic per motum gratuite
dilectionis est per proprium et proprium
effectum vite nos vivere
cognoscimus Dicit ergo apostolus
Scimus quod dicat non opinam-
ur Opinio enim est accep-
tio unius partis contradictionis cum
formidine alterius Scientia vero
sine formidine quoniam transla-
ti sumus non translati sumus Hec
ergo mutatio non liberi arbi
trii sed dextere excelsi de mor
te ad vitam tunc a peccatore
ad gratiam non sit regressus vel
per gratiam non nam quoniam dili
dilectione fratrum gratuita Jo.
Qui non diligit manet in mor
te amplius opinionem tunc cul
pe quoniam caritas operit multi
tudinem peccatorum quod patet peccato
nimis in proximum non dilige
do ipsum Omnis sumus sufficienda
odiendo commissi tamen da
sed dilecto tamquam forma
supervenientis i. deformitatis hec divina operit
non solum ut non appareant sicut
ypocrisis operit et absco
dit peccata sed ut etiam non opi-

-stant propter Universa
delicta operit caritas Am-
plius illuminato intellectus
Jo. Qui diligit fratrem
suum in lumine est Quoniam
utile est igitur lumine esse pro
eo solum clare et dulce
lumine sicut delectabile In
hoc lumine multa notanda vi
dentur hoc est de faciendis et ca
vendis pro proximo
quid sibi vel non sibi con
veniat quod debita notitia
quod quod cognita equitate
quod quod mera et libera volun
tate videt quo diligen
do sit presit unum et non
absit alteri Videt quo
etiam eundem proximum non
mutabit caritatis affectum
per loco tempore et causa
mutat voltum et condi
tionis effectum videt
et plura hiis similia in quibus
vilis erit omnis arte
et unctio divina docens
de omnibus verius et perfec
tius mo quia ars hu
mana que deficit in pluri
bus Et non differt lu
men videre et in lumine esse
lumine igitur videt qui ali
quid de dilectione cognoscit
per alterius scientiam vel exempla
dilectionis aspicit per dilige
tiam proximorum In lumine vero
est qui diligit Nota
ergo quod dicatur Quandam eum

videt lunne sed nõ sunt in lune
quibz ps 8° Lumi vi
deo multa prone custodias
quid econũso / Aug^9 Emer
git mediatri et celum rapimur
et nos cum mirabilibus sine
tor de sum^9 / Lumida neu
tem quod dicitur illud Thob
v In tenebris sedeo et
lunne celi nõ video / Lõtra
utem quam ps In lume tuo
videbim^9 lumne / Amplius
delectato affectus / motus
enim dilectionis est inseparabilis
annexa e delectatio sit oppo-
sitis oppositio . s . pena odio
Gal v. fructus aut spiritus
est caritas / gaudium pax et
Amplius ver testio
quod sum filius patris nobilis
sum Jo Lum diligit
fratrem suum ex odio natus
est ay . 7° . Diligite inimicos
v . ut sitis fi . p . v / filius n
sum / quam seruus nõ manet
in domo in eternum / filius aut
manet in eternum / filius nõ
nepotes / uel pronepotes
qui attingentes gradum re-
moto sed proximo / Oue ap-
petenda nobilitas tum^9 ta
mira dignitas ta mixta
nobilitas / Ita si filij et he-
.h. redes / Amplius ipsum^m indicatur
quod sum discipulis negri sa-
pientissimi / Jo 17 In hoc .h.
cognoscent omnes quia mei
estis discipuli si dilexeritis nos et

quod dicat In alijs bonis api-
bus opinabitur et proximus
sed in hoc cognoscetis quod mei
estis discipuli / Non miraculis
nis / uel dya^ni / sed nec hominis /
uel angeli / nec hominis cheru-
bin quod dicitur plenitudo scie
sed mei / qui sunt fons sapie
et nõ cognoscat . nec dimit-
tis per gratia / et hec cognitio
est imperfecta / nec dum perfecta
et hec perfecta licet enim ignorat
quibus rebus ignoret Non
tu sunt ipsius sunt In hoc
g° . qui in ipso Judicio cog-
noscet homines / quod mei estis
discipuli si dilexeri . mei / Non
in hoc tu simul ieiunaverunt
quod et discipuli Johis et phariseorum
fecerunt ieiunando frequen-
ter / Non in hoc si multas cerimo-
nias servavit ut discipuli
moysi Jo . Nos moysi
discipuli sumus / Nec et
hoc si oia relinquit / quod hoc
Socrates et sui discipuli fecerunt
Et si nõ quod renunciaverunt oibus
que possi . nõ pot . m . e discipulus
/ renunciare omnibus
ad minus affectu suum^9 e
et . q . gen ad discipulus esse
poterit aut simpliciter nõ po-
test / quia destructo fun-
dat / Nec cognito illo cognos-
cit / ligi ignorato ignoratur.
.h. dilectio aut proximi continua
est ipse ipsum discipulorum sed

sed r[ati]o[n]i[bus] hon[or]is / quia cum cor et
soli et sp[iritu]s / q[uia] nunc et i[n] futuro
Amplius est effitatus melius
ut augeatur in gr[ati]a / et i[n]
fluentia dator[um] liberalissimi
Sicut cum petimus est petim[us]
peti p[er] se et de intus uel
ea sequente / sic est exemplu[m]
de actu bono imitato Apostolus
uel qui in sordibus est sordes
adsunt sic / Ro aut uocat
primo et p[ri]n[cipa]l[ite]r quia actum
diligendi Greg[orius] Mo[ralia] lib[ro] ad
uidit varius bonum operis / ob
h[ec] sepe gradibus uali
tatibus dilectionis de p[ro]ximi
in magis sp[irit]ualis in uelut si
agentes ad species dimi[n]do
descendas / et ex ad inuicem
ad inuicem / ex antibus consequentia
meditando p[er]pendas / Sed
quid de p[ri]mi / Tertius aut
fructus in futuro et finis con
sequendus / quod p[ri]mi dilectis
p[ro]ximi / Magnum quidem / et
tali p[ro] bonum creatum tibi
et in ipso p[er] amato ec[iam] ho
electo et i[n] ipso si sit electus /
puto dicit / Aug[ustinus] Si q[ui]s
alius quo diuinus sic te
diligeris eandem beati[tudine]m haberet
duplicaret[ur] gaudium tuum /
q[uia] non mi[n]us p[ro] eo quam p[ro] te
gauderes / Si ad deo et / et
semper bono in creatum maius
omnibus quod est summum et ultimum
bonum finis et omnium finium
ex se / Aug[ustinus] Verumtamen

tangitur cum dicitur verum
est quod tangitur et
D[i]ligis
Dep[ro]ximum tuum sicut te ipsum
Hodie quarta Ro[manos] 13 Tertium
diliget p[ro]ximum in lege impletur
Iudicandum cum mandat de
lectionis / uniuersa lex pendet
et prophete . lex scilicet naturalis
scripta / vetus et noua / Tertio
p[ro]ximum nali et artificiali or
dine p[ro]ximum / aliud s[ecundu]m / quia et
p[ro]ximum ex dilectione sui et dilec
p[ro]ximi quasi ex duabus partibus
integratur / realiter ordine
h[abitu]al[ite]r / sic exemplar
ad exemplatum / ut quo assila
exemplo notitia adequatio ex
patet / quia s[ecundu]m exemplar dom[in]us
equal uel aliquatur /
p[ro]pt[er] si dom[in]us plus / maior
tamen uel minor / uel equal /
sequitur sicut de eo p[ro]ficit tacto
et fina[lite]r ulcio clauo / ut
vas p[er] pugillos capiens
impletur pugillo nouis
simo / sic tota lex in manda
to s[ecundu]m dilecto p[ro]ximo / lex
aut ulis in parte ultimi
duo sunt gradualia mandata
q[uia] expresse uno nascuntur
et p[ro]ximum diligendo causaliter
impletur. Unum autem ap[osto]l[u]s
tertio inuenitur uult ut fuerat
nos hon[or]e et quecumque
licita de tacita exp[ro]ductum
uult / volunt. ro[manos] / uoc distingu[n]tur.

nt debita et indebita.
Debita nata et honestate
Indebita bona que consulunt
et indruta que in lege non
continentur ut faciat vel di
mittant corde ore vel ope
vobis vel pro nobis homines
non bruta / homines i. quantum
homines / et vos facite illis
i. causa sibi facite si qua
voluntas et pleno affectu
et si potest ope et effectu
Jo. Non diligamus verbo vel
lingua et S. hec
regulata dilectio proximi causat
et efficit componendo om-
nes motus omnium virium tende-
tes ad proximum / et interiores
et exteriores / vi g. motu
enim interne habens et amor
proximum apprehendens pro -- cog-
nitorum miseriam eius / per affectionem
interius movet motu compassionis
et hic est motus interne / Cohortat
compassione sistit sufficiens / est
velle relevare posse quod
hic est relevare / Primi duo
motus interiores sunt / tertius
exterior / quod tunc fiat per corporis
diversitatem et multitudinem organorum
sit multiplex exteriorum motuum /
Movetur enim oculi ad flendum /
aures ad audiendum / os et
lingua ad loquendum vel ad
consolandum / manus ad dandum
vel ad minuendum / pedes ad am
bulandum et visitandum corporis
pro. Nota pigritia visitare
infirmum / Orem hic quoque vide

esse i. (...) et aliis (...) virtu
tibus caritas / primum et precessi-
motum / caritas sibi omnes
affectiones ad proximum / ita ei
quem diligo / bonum volo / et
bonum id ei cupio / et quod ei
spes dum abest / gaudeo cum
adest / timeo ne opprimatur ei
sed malum eveniat / doleo si
evenerit / et haec omnia proportio-
natur secundum tot et quantum / Augustinus
in de diligentia / sed diligit alium
tanto de bono eius gaudet
/ distinguit tamen in affectione /
scilicet in dilectione nunc ea que procedit
dum ex affectu potestatis spiritus sine
constructione fantasie per se / et
ea que ex affectu potestatis intellective
cum medie intellectum per se / et ea
que ex coniuncto / primum animale
et pene brutale / per spiritale
et quod angelicum quod sequitur magis
separatum / tertium humanum proprie
et id secundum corpus (...) corpore puro
corrupto hominis / (...) igitur
sensibiliter interius gaudeo vel do-
leo de eo quod nullius plus di-
ligo / Aliud negativum quod
ab alio odis non amabiliter sicut cor-
de / ore / ope / Ecce vide ne
tu alii facias volens vel
ope affectu vel effectu / Hoc
habet regulata dilectio proxi-
mi causat et prohibet
omnes motus et actus vi-
ciorum respectu eius super proxi-
mum / Superbie / qua proximum
deprimis vel percellas / quo quod

caritas non inflatur / non ambi-
ciosa / non querit que sua sunt / non
irritatur / Impaciencie sua
omnia suffert / omnia sustinet
Inuidie / congaudet autem veri-
tati. Sed quod inuidia a bona
voluntate discordat / Et de aliis
viciis generalibus et specialibus
respective per primum de ordinatis
/ Caritas enim dilectio omnes ani-
motus et operaciones quas multipli-
catur per gratiam secundum multitudinem or-
ganorum / Ligat enim uberius
membra officialia corporis
ut oculos / aures / linguam /
manus / pedes / et sic implet
omnia precepta ... in operacio-
nibus de proximo data / Non occi-
des / non adulterabere / non
furtum facies / et si quod est aliud
mandatum in hoc verbo instau-
ratur / Diliges proximum tuum
sicut te ipsum / et iusticiis quod duo
spectat secundum duplicem potenciam /
Ligat secundum potencias motiuas scilicet
voluntatem vel affectum ne mo-
neatur voluntate / et implet non
concupisces rem proximi tui
vel affectu nec de bono proxi-
mi quod diligo tristiciam vel
dolorem habeam de malo spem
vel leticiam / Sed non gaudet
super iniquitate / ligat et aliquo
modo cogitacionem 1a Cor. 13
non cogitat malum pene vel
culpe proximo / Primo enim non
cogitat malum pene scilicet
quod non velit nec fiat vel optat

et si malum culpe proximo
non cogitat / scilicet quod non di-
iudicat de malo dubio
vel occulto non despicit
de aperto / dampnat vel condempnat
de peccato / vel presumit teme-
rarie iudicare de futuro / distinguere
tamen in hac vita / Iuxta prohi-
bita que sunt per se mor-
tale / et cohibita quod vicia-
et dissuasa que facta non
culpant / sed non facta consuluntur
et laudantur / et in diuina vita
non contingent / et secundum hoc vnicuique
docere caritas aliquid
quibusdam quam ab illicitis
cohibet diligere proximum tamen
proximum scandalizet / 1 Cor.
8 Si esca scandalizat etc. Ro.
... quisque debeat vt
in via diligere. Capitulum de
Diliges caritate imperfecte et tenendus.
proximum tuum sicut
te ipsum / in terra et in celo / in via
et in patria / sed aliter hic ubi
caritas multipliciter impedita
aliter illic / ubi penitus
expedita / Ibi enim semper
uniformiter actu / semper pure
et sincere / semper firmiter / semper
feruenter / semper manifeste / et
efficaciter / semper mutuo et
familiariter / Hic autem multi-
formiter / quod nunc minus nunc
magis / nunc inchoat non incor-
... ipse caritas habitus gracia
imperfecte et quandoque tristitie

et non deficiente / sicut sub
caritate licet semper diligas deum
sepius tamen impeditus non
diligis actu / Est autem dilectio
motus ab amante in amabile
affectus in forma / sicut visio actus
et motus a vidente in visibile
/ sic igitur visio sicut dilectio potest
impediri / vel in se vel in obiecto
vel in utroque quod patet sic / Di
ligere continue in via est potentie
motive et humane secundum vo
luntatem vel affectus que secundum
naturam precedit actus cogniti
ve secundum rationem vel intellectus
/ Racione igitur impedita potentia
et posterius impeditur cognitiva
Omne quod impedit vel prece
dit vel ad operis actualis
cognitionem sequitur et dilectionem /
propter hanc causam infantes
dormientes dementes et
occupati / aliis actibus
intendentes vel corporalibus vel de
speratis impediuntur / ne actualiter
diligant aliquem proximum / et
actu diligentes deum / non tamen
actu diligunt alium / Patet
ergo contrarie a apprehendere
proximus sub conditionibus affectum
respicientibus / aut sine / Si
sine / quia in ipsos non sunt in
consequentia / aut quia et si sit
non tamen non deliberat nec ad
vertit sic super proximum non
fit dilectionis motus / sicut
absorpto calore sicut corpus
non fert visus / Si sub

conditionibus affectum respicien
tibus / aut sub convenientibus affectui
talis tantum in forte / ut sunt iste
conditiones secundum in causa mali et consilia
/ circa actum cognitionis consequenter // aut
dilectio actualis sub oppositis
et disconvenientibus / et tunc secundum
motus oppositus scilicet odire / di
ligere eum et odire secundum motus
contrarie / qui causant actio
nes et causat effectus
contrarios / et in eodem sub proprio
respectu eiusdem obiecti mu
tuo se impediunt / Aut hec
est medium per ab neutro inclinatur
sed non diligere nec odire / Sequitur
quo nec contrarium unum oppositorum
et reliquum / Dicit in consequenti
diligere diligendum / sic et odire
odiendum / hoc bonum / et non
odire odiendum scilicet malum /
aliquod veniale / et sic con
tingit et sic impedit frio
re dilectionis / aliquem motum
et sit prohibitum et sic im
pedit actum peccati quod
appellat sicut / non diligere
vel diligere est duplex nec in
sit nec bonum nec malum
sicut dormientibus / per naturam
sit malum sed omittentibus
/ Secundo in vel aliquis diligere est
bonum / odire malum / et econtra
/ ubicumque diligere bonum non est
odire est bonum / sed minus / ubi
odire malum / non diligere
privative scilicet malum sed minus /

/est carus quot secundario ppt aliq | 2 |
meam vtilitatem vel comod et ad
hec aliquitulum plus ppt

Reglante i omne q motu cordis
causat vl impedit / motu
oppo~m sz dilectois impedit
/ et quicq tollit odiu e hu~
impedi~ remediu / hec pu
ritas et sinceritas plurim~
impedit / qr i dilectione p
pium motu tal~ et qu
semp vl sepissime motu
ne / aialis / et quasi motus
fortuitus alis fomite ad
miste / ut sit ppinq~ dea
rus in pximo qui et pu~
ppt deu / sed aliquitulum
plus ppt quadaz carnale
affectu / Talis dilecto p
pma pte e omnio bona
et laudabilis / Ptia vi
ciosa et vcia~ culpabil
/ pme~ indiunis / sep~ ppt
talia nec laudam~ nec vitu
pam~ / at si i vno vase mul
to vino forti modicu vini
debil / et minimu aque i fu
dat~ / et pasta magna fu
cendaz / multo tritico pars
siliginis et modicu ordei
apponat / et ad denarios
fabricados multo argento ta
pri vl plumbi minimu mis
ceat~ / Ptn~ hec quid po
tes intede distingwas pl
licite tauces / ne vl modica
spius / paulati recessete
npis pricipale corpi neg
ligeter pnunctas / vl viruss

nimis
nis appetens purz et ab
horrens omne impuru / sic
modicu i pfectois i medi
te restringas / ut totu co
taminas / pu~ qui cu~
nis emungit elicit sag~
/ hec tepide pxi~ diligit~
qr feruor mltu~ impedi~
/ ffervet aut aium i dil~do
pxi~ tu deuotus e erga
ipm / et pumptus et suo
nis agilis pp ipm / Ditio
Gualibz talis ua~ e le
ue et quit sursu mobile /
Hugo de voto e fuor bo
volu~ / qua uis occultare
ne vales / etius manifestat
indiciis / Ez uo fuor qua
lificatus diligeti aium et
dilectonis actu i prima se
sicut feruor ign~ e i ma
i ppa ppa / qui magis ppi
vis et pcatuus / Ez fuor
i via sic ignis i ma ac
ria / que queda fatui et
guant vl pseu~ ut carbo
incess~ aliu incedit / ut
p accidens / ut collisio vl
cfractio / queda nutrit /
ut ligna stipula et olea
et de aliis / Dile~ queda in~
nutrit igne / queda co
cerat / ut frata et motus
/ queda cfirmat / ut cinis
carbones / hec q~ia circa
fuocz dilectonis i vra scia~
cstiguit / quasi p sibilla

/ et alia aulha / que sed dinsa
sunt. difficult~ nutrim~ ignem
hoc pz · si in ignem mittas ligna
stipulas ~c

ut s[ed] bu[m] ficia | p[ro]p[ter]eo · Si esu
rierit inimic[us] tuus et [ce]te[ra]
p[er] obseq[ui]a mutua · q[uo]q[ue]
p[er] intelligibilia · p[ro]p[ter]eo · bone-
nivole[n]ce p[re]ueniuntur / Item i[m]
pedit[ur] q[uo]d [ergo] fi[er]i or[tu]m quando
q[ui]s ab sencia [h]o[m]i[n]u[m] / De[inde]
opp[ositi]o cia app[eti]tor[um] / Q[uia]
no[n] b[e]n[e] cognito pot[est] [con]tinue
ordinat[ur] ad cognit[io]n[e]m pot[est]
intellectiue / ita et affectiua
ad affectiua et ut cog[nitiu]a
ad affectiua[m] / Sic[ut] eni[m] si aut
u[el] p[er] [con]t[ra]ri[u]m q[uo]q[ue] p[ro]p[ri]at
intellectu[m] splendores i cog[no]s
cendo / ita et p[er] affectu[m] i[n]
f[er]iores q[ui]q[ue] superiori subie[ct]i
i[n] diligendo / Exe[m]pl[u]m natu[ra]
relorum id cito rebus tre[m]e[n]s
[con]p[ar]at[ur] sic / Et sic[ut] h[ic] duo
affectus [con]t[ra]ri[i] [con]sociati s[unt]
mutuo sibi [con]t[ra]rie sunt / ita q[uo]q[ue]
uniss[im]i te[m]pescunt s[ecundu]m d[i]u[er]s[a]s
sil[ice]s sic[ut] vidi[mus] in duabus
cand[e]l[is] / q[uod] p[ost] una ardet
alia si adiungat[ur] accendit /
que et ip[s]a si [con]iuncta
sint reaccendit / Si dato
h[oc] [com]parat[ur] p[ro]p[ter] diliga
sincere et fiet impedior
tu[m] ne euadat / [h]o[c] eni[m] v[e]-
r[um] et i[n] facie d[i]c[itu]r aut intuit[u]
cor[dis] / Ideo cu[m] diliga aliq[uem]
p[ro]p[ri]u[m] et [con]tinuu[m] / et quo[modo]
s[u]p[er]p[ar]ti[cu]l[ar]e q[ue]da[m] bonu[m] est /
/ s[ed] euidens s[e]c[un]d[u]m d[i]c[tu]m b[ea]ti s[ed] [con]cordo
s[ecundu]m aug[ustinum] bu[m] cui[us] q[ue]
lintez abalthus scilic[et]

tor[po]r pul[ch]ritudi[n]e no[n] ab scondet / et
io ibi ubi vindicta s[unt] om[n]i si-
mila[re] nec p[er] s[u]p[er]p[osi]to locu [h]ic /
Impedior et ne efficiat
q[uod] ueto s[ed] / uel no[n] possu[m]
/ ul nostro bo[nu]m facere [c]o[n]p[ar]o
i[n] effectu q[uo]d et uolo / et
vehe[m]enti desider[io] i affectu /
/ p[ro]p[ter] timo[r] impedior u[e]l t[ar]q[ue]
ne diliga[m] mutuo ul fa-
miliarit[er] / Ex q[uo] q[ui]a e[nim] dili-
go me no[n] diligentes ut
bonos aliq[ui]s me no[n] cog[no]s-
centes / et io [con]t[ra]riu[m] ego
no[n] diligentes diligo / ul
aliter cog[n]oscendo diligo
et malos aliq[ui]s [con]cedu-
tus quos tu[m] p[ro]p[ter] d[eu]m dili-
go / Et [con]t[ra]rio quosda[m] ue[ni]-
re [con]uinatur no[n] diligo me
forsita[n] diligentes cu[m] no[n]
cog[n]osca / et et e dilec-
tu[m] et no[n] mutua / Et io
ip[s]e loquendo no[n] ama[n]t / Di-
lecto eni[m] ab amante i amatu[m]
ab uno in alteru[m] / Amicicia
u[er]o est copula vincl[u]m
ul colligacio duor[um] ul plu[riu]m
mutuo se amanciu[m] s[ecundu]m mo[do]
recepta / Sic[ut] eni[m] videt[ur] relacio[n]e[m]
dico et no[n] suppositio[n]ib[us]
ul supparanc[ib]us secundu[m]
ut duos albos licz alt[er]
magis alt[er]o inq[uan]t[um] sit albu[s]
/ Si igit[ur] sup[er] duos mutuo
amabit fundat[ur] amicicia
/ destructo uno relacio[n]e[m]
cessat relacio / s[ed] amicicia /

no aut dilcta / Si d si duoꝝ
alloꝝ et eo silm / et vnus
dsmat et alls cessat sili do
liꝫ maneat alti alborto /
Quintꝫ est est mutua dilco
ß quodam volat mutuate
psluas / vra mt plures me
amates dilcom est mutuo
ndatos / quiꝫ plus amo
eu q mi amat me qua
alim qui mag et cqn.
/ Aytas igr q dilgo eu
qnsme ppe loquds ami
titia no dco / quamus lar
ge dis qui ul diligit ul
diligi amicꝫ vocar / Quoꝝ
daꝫ aut ppe amicꝫ sim
ti quibꝫ duiß cause impe
dientibꝫ q familiaritas gen
no possd / plus em est
familiaris amicꝫ qp dilc
tus sicut amicitia plussq
dilco. / Dilcco tm formnat
amante et amati / qp si sit
amicꝫ sit dup. conformi
tas et mutua / Si aut
familiaritas sit ulta co
formitas / ffamiliaris em
amici conformat pposs
et intims et optims / Intims
quo ad intllcm qr ic cu
sunt / q mtat em secreta
Jo xv Jam no dica vos
suos et. Eto Vctm tum
qñio ne reueles / Item
qui ea sciunt / et q mtat
em inda. Mt 18 Si duo

ep nobis consenserit et
Coꝝ Stas pfcti . ead
ßv et. q impedit ppri
sus pnriatia / Quo
ad affectm ea volut et
nolut / qui est concordia
no solu respectu finis
vlti / ß re coꝝ que ad
fine / q impedit volutas
ppa / qua oꝫ flecti et medi
amicitie ea frangi sp
volu re di pim et simi
amici Coꝫ l volutas
est i vna sp em . vo . vn et
Jte ea sperant et timet
respectu futuri mali uel
boni / Jte dolet et gau
dent respectu pnt ul
pteti Coꝝ Gaudes
gaudy omi aucts vos
Crow. i . Obsecro vos
vnius sepli et Glo:
Talis qua ne affectio
ut dolor iui et gaudij
conforcas quia quorū p
ticipatoe lenis fidendi
aylta i oibꝫ qje vtilitas
est / et io consulit Ap
Galatati fuate vuit
spus i vinclo pacis / Co
formatr et optims pposs
qr i eodꝫ loco manent ul
mane desidrant q fami
liarit se amat Jo II
pat quod dedisti m et
Jtem sps Ecce qua boni
et q iocudꝫ sitat et
/ commaslo aut q multe

/ salua

caus impedit / quoque spu
alibus ut cum districti sint
locat. amatis similia
pro malo cauendo / vel
pro maiori bono faciendo /
quoque tpalibus ut cum dis
ingit vel mag tpalium
copia esit de aliis caus /
Item idem dicit / hoc impe
dit coteto / quo qt seruum
dei non oz litigare. Greg
Ego manus tuendo sal
ua fide alieno inte
tede quam coteratibus de
fuie Item idem facit
hoc impedit singularitas
Item idem pagit / hoc impe
dit pusillanimitas / Item
idem hic Jo omnia ma
tua sunt / Boca / Nulli
boni sine socio iocunda
est possessio. Vtile cum multis
talez familiaritate. Here
dapnosum caue / Ez vide
cum quingare / Vide quo
ad vitam amicicie qualis
sit in se / cum cohibeas te ne
stultus quia qui cum stulto
gradit. siler stultus efficiat
ne impius quo ad deum
Ps. Impio probes auxilium /
ne turpis quo ad se ipsum
ne iratus quo ad proximum
Vide quid inte diligit que
tecum federari desiderat / ne
sit sicut solent tpalis
felicitatis ut valeat. Item
Hu sulo felip ei vult

corporalis comunionis. Ecci
Est amicus socius mense vel
potestatis. Mathei. Audiui
dicere quod vir potens es
vel dona tribuens. Ecci
multa tollunt prima potestas
et amici sunt dona tribuentes
Sexto pulsas amando ut
appareat reamando / Bonum vero
virtuosum dei amicum tui api
es pulsanti / ut consiliatrix
amicicie sit virtus / mediu
vinces deus / Vnde eum dili
gitur non bonum et ille vim bonum
ve amicicie nodus et firm
damentum / Verum aut bonum
creatum gratia vel virtus / increatum
deus / Aliter non est vera ami
cicia / non cum tu te agglutinare
inter habentes que caritas
diffusa in cordibus corporum
Jeronimus Illa vera necessitudo est
et Christi glutino copulata / quam
non pucia corporum non sub
dola et palpans adulacio
sed dei timor et diuinarum scripturarum
studia conciliant. Ecci cum
cuius cognoueris dei manda
ta obseruare et dei timorem
illi assiduus esto. Se
neca Pares cum paribus
facillime uniuntur vel congre
gantur / hoc ppt cum vera
prima omnium sit unitas
familiarissime petimus
supplicissime Jo. 11 Pater
sancte roga te ut serues eos

Meruit penalissime / Jo
ephes ne[?] eas yt s
tios dei qui dispsi erant
congregaret in unu / Sic
hunc era consentiam dis
pse congregant · recteu
punctu / sit amicicia im
ciat in dilectione / coplet
i familiaritate / familiari
tas vo incipit et pficit
i via / pficit in pria / hic
enim mutabilis · vtg et p
gens allibilis · ibi vo
i mutabilis vbi no distin
git fibula costingens me
tes / no antiqr remedium
compagias volutes / non
soluit · bitumine affectus
conglutinans / no diuidit
puctus aias conniuans

Contra omne Capitulum de remediis
dilectionis
impedimentum / ex predictis
sufficiens est patet remediu
Pune [?] est meditatio / doctrina
/ oro / et operatio / ezech[?] 1
no intellecti nulla e curatio
morbi / Meditatio mei
pe meditac et pro dilectoe
madatu et debitu / ex his
diligendum / capitulum / et me
brorum / Diligendi fructum pn
tes et futurum / quam iustum et
rationale / quam facile quam delecta
et vtile sit proximum diligere
Augustinus / Sicut in aliquis dicit
no possum vigilare mop pe

dicat possum amare / Me
ditari pt modis tum i
dilectione defectus / quia raro
quam nimpne / quia tepido
affectu dilig[?] / qua mo
dico affectu dilectionis on
dis / quid diminute dili
gentibus te vice repode /
De hinc meditare et
tam defectus / scilicet i pe
ditum nom tu constantis
eius / quam sit / vnde sit / quale
sit magnum / vel paruu /
bonum / vel plura / hinc ppa
meditatione immediate p
missa oratione aliqua
hec deo conqueri / De hinc
ad doctrina recurre scriptura
que i libro oculis le
gentis obiacet / et doctam
que ab ore loquentis p
ducta ingreditur / lege
ergo si scis intellige reti
ne in lege quam scriptura e
quo legis / Diliges do
deum tuum et proximum ut
te ipsum · Jeronimus licet nescio quo
latentis energie viue
vocis actus Gregorius vel
locucionis vox plusquam
lectionis sermo corda tor
pida excitat / et de mor
tua pelle ad honor
vinum recurre / deu vinu
in honore consule / api im
pedimentum · et operare medita
tum / ausculta i mente
non hominum de se medacem

ſ; pꝛiꝰ oñez deu veritatem
reſpondentē / docentē / ꝯſola
lantē / et donantē ꝯ ſpꝛta
tez / et diſte diliget ne
ſſꝰ ipſo ꝓtollendo impe
dito tali fortaſſe utaris
remedio / de quo poſtmodum
naſcatur impedimentum maius ag
grauatio / ſicut eſtuans co
tra eſtū aqua frigida
ſe infrigidat / et poſtea magis
poſtea eſtuat / Poſt hec
orando addimus cõtrite
/ penitꝰ grās agens
laudans et obſecrans
et ora deſiderant / ſuppli
citer ſimiliter / confidenter / et
frequenter / ut qui mandatum
dedit impertiat tibi ca
nonem quem condidit / Et
quod iuſſit / conferat quod de
dit / augeat et perficiat
quod incepit / expediat
impeditum / compleat in
completum. Poſtremo quod
capitulo diſtinxi quod datur
orandi / oportet in actibus
cordis / oris / et operis /
Spacium enim eſt ca pietatis
ut probat apls methis
Aſuecti enim corpori terrena
et ſuſtinere ſuſtra ſumus
fortes / et ſuſtinentes ma
pie poſſumus ſuſtinere / Sic
et iteſſitate ꝯempli [illegible]
ſilr et i caute. Rō ſpm

Nomi quidquid debeat red
dere? Certa ita ſoluite
ut nō debeatur aliud / caute
aut ita ſoluite ut ſemper
eam debeat / Sola enim ca
ritas eſt que cum reddita
ſemper debitorem detinet /
Reddi enim cum impendit
debetur et cum reddita ſunt
ꝗ uno tempore in quo red
denda non ſit et impenden
da / nec cum reddit amittitur
ſed potius reddendo multiplicatur.
habendo enim reddit non
carendo ut pecunia / Capitulum ultimum et conclusivum
In hys enim duobus
mandatis uniuerſa lex pendet
et prophete / Caritas regula
ordinis electorum / lex uni
uerſalis / omnium per ſe ligans
virtus virtutum / lex legum / ca
non canonum / non inſtituta
populi / ſed principis placitum /
ſanctio regis regum / quam
non ſolum edidit et condidit
iubendo / ſed eduxit et promul
gauit perſonaliter docendo
et ad implendum abſoluendo /
ys Dux legiſfer in
dies rex in Deut. Dux
de ſyna veniat et in dex
tra eius ignea lex / Diligit
populos. q lege terri ma
data indiabilia admod
ere gnia / pmetria rom

pruiacia [illegible] vo ene
cia / q̄ lex agacerimonialia
q̄ lex acerta cetera moralia
/ Et lex amandi lex ignea / lu
cens incēdens / sic fid ino
uens / tarbo in apricolbus /
flamma p̄sfectib / lux p
fectis / Lex inde explta no tm
in carde adducta ad diui
dicandum / Iusta / honesta / possi
bilis s̄m naz s̄ 9suetudie
prie loco 9us et tpibz
/ necia vtilis / manifesta
/ nichil absconde 9tinens /
nullo p̄uato comodo / s
9m vtrium vtili^ti 9scripta /
que tm sunt legi 9mune
singular op collectiua / no tm
in labijs ad inbendum addo
cendum ad ophortandum / s i
manum et no in sinistra
sed in dextra ad implendum
ad operandum ad premiandum
Pa lex diui in maculata
9u. acias / ayr et origo
legu diuarum integra et
dua spiramine ratiōna
bilem et corpe / Hoste et
iuncta in cxpe cui ab
Fundatur p grām in hac
vita initiat 9tinuata
usqz ad morte / alia con
summa / cui i ca 9 fructe
mulas / 9 nomito p̄fessa /
9 sponsa sub arrata sit
9iup / Consummata p ihm
principe summe maiestat^s
Auctore summe felicitatis
Sponso summe caritatis
Cui cu deo pre et spi
ui et regt deus in
dicto 9sula Amen

Explicit tractatus
Bti Thome de Aq
no de duobus man
datis dilectois dei et
proximi p optim9
Regnate dno nro
ihu xpo Anno dni
mo ccc^e xxix^o et

Registrum ad istud tractatum spectantem.

A Amoris habitus e dux / 6 / o.
Quod ad deum gnsa illuiat / ad creaturas tenebrescit /
Amicabilitas ppondrat 9sagui^e in tribz / 22 / f
Amici fidelis tria s^t exprimenta / 26 / h.
Quod quis dignior sit / 29 . t
Quod spus . mens . intellectus vocat / 4 . / t.
Que sunt tres s^t principales / 4 /
Amoris gradus 9 distinguunt^r p quos geningit tendi
ordinate a statu boie ad spirituale 7 / c
Amoris copula / 1 . / a.
Quod asscilat deo plenitudine ppositionis 16 / g
Angeli diffinitio / 80 / h

B Bonorum multiplex diffinitio / 90 / q

C Cognitio ipsiu e dilectio 2 / e
Concupiscentia rerum non e peccatum / 7 / l.
Compassio sit triplicat / 4 / m.
Contemplatio est dux 4 . m
Caritas hz in se iiij^or honda 37 . / m
Caritas quo ad seipsam augetur et corpi pt
sed minui non pt / 38 / m
Caritati duo s^t contraria tior et cupiditas / 37 . / n.
Cupiditas alia mortalis alia venialis . 36 / o
Caritas alicuius viatoris minor e caritate
alicuius comprehensoris / 36 / p.
Cordis natā apta e actum dilectionis 38 / x.
Copula amoris 1 / . / a. Cur deo sit diligendus 11 / o / d.
Circumstanc^e attendende in dilectione / 100 / x.
Circumstan^e attendende in dilectione / 100 / x

Dilectio dei 2 / c
Dilectionis actus procedit ex gravitate et congruentia / 2 / c
Deus est summe comprehensibilis et delectabilis / 3 / k
Deus per se appetitur / 8 / q /
Deus cognoscitur per effectus 9 / b
Diligere deum est ratione summi est malum / 10 / v
Ista propositio est diligere deum propter deum est non sensus 10 / x t
Dilectionem compendio plura consequuntur / 11 / p
Deus precellit omne delectabile et comprehensibile / 13 /
Dilectio amicicie quid sit / 14 / b
Dilectio dei quo destruatur 30 / l
Deus est diligendus ex toto corde 31 / q
Dilectionis actum cordis sua multa afferunt / 38 / x
Diligere deum ex toto corde et aliis possumus in via sed ex parte / 41 / y / et 82 / i
Deus dimittit ab aliis tribus modis
Dilectio dei in patria 82 / i
Dilectio proximi 86 / m /
Dilectio proximi que dicitur mandatum novum 88
Diligere proximum est mandatum latum nimis 89 / o et p
Diligere seipsum quid sit 90 / q
Dilectio est triplex naturalis / libidinosa / et gratuita / 92 / b
Dilectionis tenuitas 100 / e
Diligendus non est dampnatus 101 / a
Dilectionis gratuite causa est tamen causa / 108 / b
Dilectionis materia / 109 / c
Diligendus cur sit homo 110 / d
Dilectio est triplicem formam 113 / e
Dilectio est / ex qua cognoscitur natura gratie 117 f
Dilectio est / ex qua cognoscitur desiderium sponse 116 g
Dilectionis utilitas multiplex 114 f
Dilectio / et amicicia differunt 122 / m /
Dilectionis impedimenta que remedia 127 n
Differt lumen rationis / et in lumine esse 117 / g /

Electio rationis et sensualitatis 29 / k

Finis quid sit / 91 x
Finis et actus differunt 91 x
Forma dilectionis triplex 113 / e

Gustus / olfactus / visus et auditus 2 / f / et 3 / k
Gradus amoris distinguntur et quibus sit 71 / c
Gratia dei gratis data et gratum faciens / 94 / t
Gratuite dilectionis materia causa 108 / b

Homo nobilitatur a deo 15 / c / et 16 / d
Homo est creatura a deo / 39 / b
Homo cur sit diligendus / 110 / d

Intimus est deus homini 18 b

Matrimonium dei ad animam 129 / g
Materia dilectionis 109 / c

Necessitas quadruplex 1 / c

Omne dicitur triplex / 1 / b
Opus quid sit / 3 / l
Opus non est comprehensio 3 / l
Operatorum multiplex destructio 86 / m
Oportunitas sine operatio multiplex 96 / v

Quia nullus viator non possit videre deum per essenciam sed intellectualiter apprehendit sit 41 / a
Quare homo deum diligit 110 / d

Regule ad cognoscendum deum 70 / b
Remedia que impedimenta dilectionis 127 / n

Similitudo tres habet gradus 16 / f
Filius est alius deo / 16 / g

Timor servilis / timor initialis
Timor castus / 77 / n

Unum est verum / 1 / p
Virtus appetitiva debet per deum 8 / x
Utilitas triplex que ab amico spectat 9 / e
Vita duplex naturalis et moris / 39 / b
Vita est homo a deo / ibidem
Virtus anime 3 sunt principales / 41 /
Verum quid sit / 91 / x
Velle est triplex 92 / b
Utilitas dilectionis multiplex 114 f

amen dicunt omnia

Coy. Cal. Aqua vite si capill[is] frequenter madefiat, nupta radices confirmat
a casu et [illegible], et multiplicat pelos, et canos pilos expellit